

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

DANMARKS
MIDDELALDERLIGE
ANNALER

DANMARKS MIDDELALDERLIGE ANNALER

UDGIVET VED
ERIK KROMAN

PÅ GRUNDLAG AF
M. CL. GERTZ', MARCUS LORENZENS OG
ELLEN JØRGENSENS UDGAVER

AF
SELSKABET
FOR UDGIVELSE AF KILDER
TIL DANSK HISTORIE

KØBENHAVN
1980

UDGIVET MED STØTTE AF
STATENS HUMANISTISKE FORSKNINGSRÅD
CARLSBERGFONDET

ISBN

87 7500 138 1 (hæftet)

87 7500 140 3 (indb.)

© Copyright 1979
by Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie
Copenhagen, Danmark

ROSENDAHL'S
BOKTRYKKERI
AKTIESELSKAB

SELSKABET FOR UDGIVELSE AF KILDER TIL DANSK HISTORIE
har på sit årsmøde den 11. oktober 1968 vedtaget at udgive

Danmarks middelalderlige annaler

på grundlag af
M. Cl. Gertz', Marcus Lorenzens og Ellen Jørgensens udgaver
ved fhv. overarkivar, dr. phil. Erik Kroman
under tilsyn af professor, dr. phil. Aksel Christensen og
professor, dr. phil. Kristian Hald

INDHOLD

	Side
Indledning	IX
Annales Colbazenses	1
Dansk-svenske annaler 916–1263	12
Dansk Tekst Årbog 1074–1255	16
Annales Lundenses	21
Annales Scanici (Skånske årbog)	71
Annales Valdemarii	75
Annales Nestvediensens vet.	80
Annales Nestvediensens minores	82
Annales Sorani vet.	89
Annales Sorani recentiores	95
Annales Sorani ad 1268	98
Chronica Sialandie	106
Annales Visbyenses	145
Annales Ryenses I	149
Annales Ryenses II Dansk oversættelse A 14. årh.	176
Annales Ryenses III Dansk oversættelse B 15. årh.	209
Annales Ryenses IV Dansk oversættelse C 15. årh.	237
Annales Ripenses	254
Annales 980–1286	268
Annales Essenbecenses	274
Chronica Jutensis	284
Jysk Årbog	298
Annales Dano – Svecani 826–1415	300
Annales 1095–1194	307
Annales 1259–1286	310
Annales 1101–1313, 933–1263	312
Annales 841–1006 og Annales 1246–1265	316
Annales ad 1290	319
Annales 1098–1325	320
Annales 1275–1347	323

Indledning

Paa Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Histories Aarsmøde 1968 vedtog man at udsende en Nyudgave af de danske Annaler. Dette skyldtes, at Annalerne ikke forelaa i en samlet Udgave, men var spredt i en Række Udgaver, som alle forlængst var udsolgt. Hertil kom, at de nyere Undersøgelser har givet en bedre Forstaaelse af Spørgsmaalet om Forbindelsen mellem de enkelte Annaler, et Spørgsmaal som nødvendigvis maa have den største Betydning for Vurderingen af Oplysningernes historiske Kildeværdi.

Bortset fra enkelte Annaler, der var udgivet i ældre Tid, blev Udgivelsen af Annalerne først paabegyndt af Jacob Langebek (og Suhm) i de første fire Bind af *Scriptores rerum Danicarum 1772–1776*. Udgaven var et for sin Tid fortrinligt Arbejde, men det lider dog af betydelige Mangler, ikke mindst, fordi det ikke altid var de ældste og bedste Haandskrifter, der stod til Raadighed for Langebek. Den var dog længe det væsentligste Grundlag for Arbejdet med de danske Annaler. En større Samling af Tekster og Uddrag fra de ældre danske Annaler fremkom først ved Slutningen af 19. Aarhundrede i *Monumenta Germaniæ historica, Scriptores XXIX 1892* ved den fremragende tyske Forsker Georg Waitz, som ved flere andre Lejligheder beskæftigede sig med de danske Annaler. I Danmark udgav M. Cl. Gertz 1917–20 *Scriptores minores*, der bl.a. indeholdt Jyske Krønike og den Ældre Sjællandske Krønike, som begge delvis har Annalkarakter, og 1920 udgav Ellen Jørgensen *Annales Danici medii ævi*, som omfatter alle danske middelalderlige latinsprogede Annaler, herunder ogsaa Jyske Krønike efter Gertz' Udgave, men uden Variationerne, og de annalistiske Partier af den Ældre Sjællandske Krønike, ligeledes efter Gertz' Udgave og uden Varianter. Sjællandske Krønikes Fortsættelse (*Continuatio*) eller Yngre sjællandske Krønike, som ikke var medtaget i *Scriptores minores*, udgav hun efter Gertz' Manuskript. Af de dansksprogede Krønike- og Annaltekster havde Marcus Lorenzen 1883 paabegyndt en Udgave *Gammeldanske Krøniker*, som først afsluttedes 1913. Den suppleredes, forsynet med en Indledning, af Ellen Jørgensen 1930 med »Middelalderlig historisk Litteratur paa Modersmaalet«.

Annaler (Aarbøger) og Krøniker er de middelalderlige Hovedformer for Historieskrivning. Mens Annalerne (som Regel) er kort-

fattede Noter knyttet til en fortløbende Aarstalsrække, er Krønikerne bredt fortalt, det underholdende Moment spiller en større Rolle, og Forfatterne ynder anekdotisk Stof, Sagnstof og folkelig Overlevering. Aarstallene spiller en underordnet Rolle eller mangler helt. Mens Forfatterpersonligheden sjældnere træder frem i de korte Aarbogsartikler, gør Forfatternes Individualitet sig som Regel stærkt gældende i Krønikerne, der ofte er tendentiøse. Grænsen mellem Aarbog og Krønike er dog flydende. Dele af et Annalværk kan saaledes være mere eller mindre krønikeagtigt. Det er Tilfældet med Rydannalerne, hvor den ældre Del har en vis Krønikekarakter. Jyske Krønike og Sjællandske Krønike benævnes Krøniker paa Grund af deres relative Bredde. Da de begge er kronologisk ordnet, er de dog optaget i Annaludgaven, af den saakaldte Ældre sjællandske Krønike er som i Ellen Jørgensens Udgave kun det mere udpræget annalistiske Stof medtaget.

Annalerne har i Danmark deres Blomstringstid i 12.–14. Aarhundrede. De naaer deres Højdepunkt i Slutningen af Perioden med Jyske Krønike og Sjællandske Krønike. Ligesom i Udlandet er ogsaa de danske Annaler fortrinvis blevet til i de gejstlige Stiftelser, Klostrene og Domkapitlerne. Der er kun een sikker Undtagelse, de saakaldte Valdemarsannaler, der har en helt igennem verdslig Karakter og maa have nær Forbindelse med Statsstyrelsen. Interessen for Annalskrivningen, der oprindeligt var udgaaet fra Lund, har bredt sig fra visse Centre, foruden Lund navnlig Sorø og Ryd. Det var ikke alene i de saakaldte Herreklostre (Benediktiner- og Cistercienserklostre o.a.), men ogsaa i Tiggermunkeklostrene (dog kun i Dominikaner- eller Sortebrødreklostre), at Annalskrivningen dyrkedes.

Man har tidligt været opmærksom paa, at der maatte bestaa et vist Slægtskab mellem Hovedparten af de danske Annaler. Ikke alene gik de samme Oplysninger, ofte med omtrent samme Ordlyd, igen i flere eller færre af Annalerne, men de samme Fejl blev oftere gentaget i en Række Annaler. Efter at Waitz 1858 havde udgivet Erfurt-Haandskriftet af Annales Lundenses, fremsatte R. Usinger 1861 i sin Bog *Die dänischen Annalen und Chroniken des Mittelalters* en Teori om, at der til Grund for en Række af Annalerne skulde ligge en mere udførlig Kilde, som han benævnte Annales Lundenses majores. Teorien blev yderligere udbygget af Schäfer i *Dänische Annalen und Chroniken* 1872. Fra dansk Side tog A. D. Jørgensen 1871 Afstand fra denne Teori.¹ Med Støtte i Colbazannalerne, som var blevet fremdraget 1866, og som man maatte anse for at være det ældste danske Annalværk, viste han, at de ældste danske Annaler havde været kort-

1. Bidrag til Nordens Historie i Middelalderen 201.

fattede Noter. Han fik Medhold af andre danske Forskere, saaledes Kr. Erslev,² og ogsaa Georg Waitz viste 1887 Urimeligheden i at antage en saadan Fælleskilde.³ Spørgsmaalet om Kildeforholdet og Annalernes Afhængighed af hverandre er særdeles kompliceret. Det vanskeliggøres ikke mindst ved, at Originalerne med meget faa Undtagelser er gaaet tabt. Gennem Afskrifter og Afskrifters Afskrifter, ofte gennem flere Led, er der store Muligheder for, at den oprindelige Tekst kan være forvansket ved Fejllæsninger, senere Interpolationer og ganske særligt ved Notitsernes Henførelse til urigtige Aarstal. Ikke mindst Colbazannalerne, der er bevaret i Original, giver gode Eksempler paa, hvorledes Aarstal kan forvanskes i Afskrifterne. Paa den anden Side kan netop Fejlene være en god Vejledning til Paavisning af Slægtskab.

Ellen Jørgensen har i Indledningen til *Annales Danici* givet adskillige Bidrag til Forstaaelsen af Kildeforholdet, men stort set ansaa hun Opgaven at komme til Bunds i Slægtskabsforholdene for uløselig. Under mit Arbejde med Undersøgelsen af Kong Valdemars Jordebog-Haandskriftet, hvis Resultater blev offentliggjort i Afhandlingen *Über die Herkunft der Handschrift des Liber census Daniae 1936*, hvori jeg søgte at vise, at Haandskriftet maatte være blevet til i Sorø Kloster, kom jeg ogsaa ind paa Spørgsmaalet om Kloret som Midtpunkt for Annalskrivningen. Undersøgelserne er fortsat af Anne K. G. Kristensen, hvis betydningsfulde Arbejde *Danmarks ældste Annalistik 1969* fortrinsvis analyserer Annalskrivningen i Lund. De middelalderlige Annalhaandskrifter er udgivet i Facsimile i *Corpus codicum Danicorum V 1965* med udførlig Indledning og Haandskriftsbeskrivelser.

Der vil i det følgende, væsentlig paa Grundlag af de nævnte Arbejder, blive givet en kortere Oversigt over Annalernes indbyrdes Slægtskab, saa vidt det kan konstateres, idet der i øvrigt henvises til Redegørelserne i Hovederne ved de enkelte Annaler og til de i det foregaaende nævnte Arbejder.

Den danske Annalskrivning har sit Udgangspunkt i de saakaldte Colbazannaler, som i Aarhundreder hørte hjemme i Klosteret Colbaz i Pommern, men som maa være paabegyndt ved Domkapitlet ved St. Laurentiuskirken (Domkirken) i Lund. Det danske Afsnit begynder 1130 og gaar frem til 1177. Det er knyttet til et større europæisk Annalværk, der gaar frem til 1127 og bygger paa et engelsk-normansk Annalarbejde, som Kapitlet maa være kommet i Besiddelse af

2. Hist. Tidsskr. 6. Rk. II, 1890, 374.

3. Zur Kritik dänischer Geschichtsquellen (Neues Archiv XII 25 ff.)

o. 1130.⁴ Det har aabenbart inspireret til at fortsætte med danske Noter. Hvorledes Haandskriftet er kommet til Nordtyskland kan være et Problem. En nærliggende Forklaring er det, at det paa et eller andet Tidspunkt er kommet til Præmonstratenserklosteret Trinitatis Kloster, det eneste Kloster i Lund, som havde Datterkloster i Nordtyskland. Klosteret, der var beliggende ikke langt fra Domkirken ved Grønnegade, var stiftet c. 1150 af Ærkebiskop Eskil og stod i et nært Forhold til Domkapitlet, i hvis Necrologium Brødrene er optaget. Haandskriftet er maaske allerede kommet dertil c. 1150, da Klosteret blev anlagt – Haanden skifter efter 1150. Da Annalerne i den følgende Tid afsætter sig stærke Spor i den hjemlige Annalskrivning, maa der inden Overførslen til Tyskland være taget en Kopi. Den har kun omfattet den danske Del af Annalerne og maaske endda kun Tiden indtil 1150, idet Noterne efter dette Aar ikke kan spores i de senere Annaler. Colbazannalerne fik en grundlæggende Betydning for dansk Annalskrivning. De udnyttedes i den følgende Annaltradition i Lund, og gennem denne gik Notaterne atter over i andre Annalarbejder. Betegnende er det, at mange senere Annaler ligesom Colbazannalerne har Aaret 1130 som Udgangspunkt.

Annalskrivningen ved Domkapitlet er – med Afbrydelser – fortsat i den følgende Tid. Et Annalarbejde 1130–1206 (af Anna K. G. Kristensen betegnet LI), der som Fælleskilde kan spores bag Valdemarsannalerne, de ældre Næstvedannaler og de dansk-svenske Dominikanerannaler 916–1263, men som nu er tabt, maa være blevet til ved Domkapitlet. Det har bygget paa Colbazannalerne suppleret med Oplysninger fra Roskildekrøniken og andet skriftligt Materiale.

Til Lundekapitlet maa endvidere henføres en Aarbog 1074–1255, som kun er bevaret i en dansk Oversættelse fra o. 1400. Den er bemærkelsesværdig ved, at den for første Gang inddrager Annalstof ældre end 1130, hvortil den har hentet skriftligt Materiale ved Ærkebispesædet (Necrologium Lundense). Ogsaa denne Aarbog bygger paa Colbazannalerne, men den har tillige kendt disse Annalers Forlæg, det anglo-normanniske Annalværk, hvorfra den har enkelte Oplysninger. Derudover har den benyttet Valdemarsannalerne og de lige nævnte tabte Annaler (LI).

Da der kan konstateres Berøringspunkter mellem den nævnte Aarbog og de dansk-svenske Dominikanerannaler 916–1263, idet de har visse fælles Oplysninger, som til Dels genfindes i senere Annal-

4. Jf. Ellen Jørgensen: *Annales Danici* 5 ff. og sammes *Historieforskning og Historieskrivning* 5 f., Laur. Weibull: *Annalerne og Kalendariet fra Colbaz* (Hist. Tidsskr. 8. Rk. II 170); Sture Bolin: *Om Nordens äldsta historieforskning* 133 ff. Anne K. G. Kristensen: *Danmarks äldste Annalistik* 25 ff.

værker, konstaterer Anne K. G. Kristensen, at der som Mellemed maa have været endnu et tabt Annalarbejde 1130–1253, som hun betegner L III. Endelig kunde hun tænke sig, at visse Oplysninger, som er fælles for Dominikaneraarbogen og Ældre og Yngre Næstved-annaler kunde gaa tilbage til annalistiske Optegnelser i Lund fra 1220erne. Da Tesen hviler paa et mindre sikkert Grundlag, giver hun den Betegnelsen L II (?).

Den lundensiske Annalskrivning naaede sit Højdepunkt med det omfattende Annalarbejde Lundeannalerne (Lundeaarbogen), som i det ældste Haandskrift gaar frem til 1265. Det har udnyttet hele den ældre lundensiske Annallitteratur. Ligesom Colbazannalerne indledes de med et omfangsrigt verdenshistorisk Afsnit, der blandt andet bygger paa det samme anglo-normanniske Annalværk som disse, som altsaa endnu paa dette Tidspunkt har befundet sig ved Ærkebispesædet, fra dette stammer formodentlig ogsaa historisk Materiale bl. a. hentet fra Bedas Chronik og hans Kirkehistorie. Ved Aar 767 indskydes Lejrekrøniken og fra den følgende Tid er Adam af Bremen den væsentligste Kilde. Den normanniske Aarvog kan følges frem til 1130. Derefter udnyttedes det ældre Annalmateriale i Lund. En væsentlig Kilde er her den tabte latinske Original for den dansksprogede Aarvog 1074–1255, men desuden benyttedes de tabte Annaler L I og L III og Afskriften af Colbazannalerne. Det udenlandske Stof hentes væsentligt fra en Paveliste.

Annalskrivningen i Lund har tidligt vakt Interesse uden for Lund, og Afskrifter af de lundensiske Annalarbejder har fundet Vej til forskellige kirkelige Stiftelser og til selve det kongelige Kancelli. Det sidste Sted skabtes c. 1219 de saakaldte Valdemarsannaler, som fik en lignende grundlæggende Betydning for Annalskrivningen i Danmark som Colbazannalerne. Man har tidligere ment, at Valdemarsannalerne for den senere Dels Vedkommende var ført Aar for Aar i Kancelliet.⁵ Som vist af Anne K. G. Kristensen maa man imidlertid formode, at Oplysningerne fra de senere Aar saa godt som udelukkende bygger paa skriftlige Kilder, udenlandsk Annalstof og skriftligt Materiale i Kancelliet. For Tiden indtil 1206 er Grundlaget de tabte Lundeannaler 1130–1206 (L I), som ligeledes er Grundlag for de ældre Næstvedannaler (jf. ovf.). Til Cistercienserklostret Sorø er den lundensiske Aarvog 1074–1255 kommet. Den er udnyttet i de ældre Sorøannaler, og o. 1400 er den i Sorø blevet oversat til Dansk og er i denne Form overleveret til Nutiden. Sorøannalerne bygger i øvrigt fortrinsvis paa Valdemarsannalerne, som er bevaret gennem Afskriften i Kong Valdemars Jordeboghaandskriftet.

5. Saal. Arup i Hist. Tidsskr. 9. Rk. II 378 f.; jfr. Anne K. G. Kristensen anf. St. 62 ff.

Rydannalerne fra Sorøs Søsterkloster Ryd Kloster ved Flensborg Fjord har benyttet Lundeannalerne, men har desuden et udstrakt Kendskab til den ældre Annallitteratur. De benytter saaledes selve Colbazannalerne, som man maa have faaet Kendskab til gennem Forbindelse med Søsterklostret Colbaz, og har selvstændigt Kendskab til Valdemarsannalerne. Forholdet mellem Sorøannalerne og henholdsvis Lunde- og Rydannalerne har givet Anledning til Diskussion. Da Sorøannalerne slutter Aar 1300, mens Lundeannalerne (ældste Hskr.) slutter c. 1265 og den latinske Tekst af Rydaarbogen 1288, skulde man formode, at Sorøannalerne var sekundære i Forholdet til de andre Annalarbejder. Der findes imidlertid to danske Oversættelser af Rydannalerne, hvoraf den ene gaar frem til 1314, den anden til 1296. De skiller sig begge ud fra den latinske Tekst fra 1260erne, selv om de senere hver for sig kan have visse Berøringer med den. Man har derfor ment, at den oprindelige Tekst har været afsluttet i Begyndelsen af 1260erne, og at der derefter har foreligget Fortsættelser i flere Redaktioner.⁶ Det er da ogsaa en Kendsgerning, at Rydannalerne har direkte Laan fra Sorøannalerne. Hvad Lundeannalerne angaar, benytter de ligesom Sorøannalerne den latinske Tekst af Aarbogen 1074–1255, hvad der bevirker mange Overensstemmelser mellem de to Annalværker, men ogsaa derudover har de Berøring. Det dog vanskeligt at sige, om den ene har laant af den anden eller omvendt.

De tre betydelige Annalværker, Lundeannalerne (til 1265), Ældre Sorøannaler og Rydannalerne, som i sig havde optaget Annalstoffet fra de ældre Annalarbejder, blev Grundlag for den senere Annalskrivning, idet den ældre Del af saa godt som alle senere Annaler udgaar direkte eller indirekte fra en eller flere af de 3 Aarbøger.

Ogsaa i den senere Middelalder kan der konstateres tabte Aarbøger. En særlig Interesse har en tabt Aarbog, der begynder 1289 og kan følges frem til 1323, idet det maa være en Fortsættelse af den latinske Rydaarbog til 1288. Den begynder Aaret efter, at denne slutter, og den ligger til Grund for Rydaarbogoversættelsen til 1314, maaske ogsaa for Oversættelsen til 1296, endvidere er den benyttet af den ældre sjællandske Krønike fra 1289, til den ender 1307, og af dennes Continuatio, Yngre sjællandske Krønike fra 1308 til 1323. Den knytter saaledes de to Dele af sjællandske Krønike sammen og giver hermed yderligere Støtte for, at de to Dele er blevet til samme Sted. Endelig er den benyttet af Ribearbogen fra 1289 til Aarbogen

6. Ellen Jørgensen: *Annales Danici* 16; jf. Anne K. G. Kristensen anf. St. 101 ff., der imødegaaer Hypotesen. Hun henviser til, at Oversættelserne paa visse Punkter stemmer overens med den latinske Tekst. Dette kan dog skyldes, at de i nogle Tilfælde har haft fælles Kildestof.

slutter 1324.⁷ Et tabt Mellemed kan endvidere konstateres mellem Essenbækannalerne og Dominikanerannalerne fra Visby. Det bygger væsentlig paa Rydannalerne, men har ogsaa Træk fra Lundeannalerne og Sorøannalerne. Fra tabte mellemed spores kontakt til Annales Lubicensis (til 1324).

Mens Annalerne i Ellen Jørgensens Udgave var ordnet efter et System, der baade tog Hensyn til Alder og Betydning, har man fundet det praktisk i den nye Udgave at ordne dem topografisk paa samme Maade, som de er ordnet i Facsimileudgaven Corpus codicum Danicorum V. Der begyndes med Lund, som var Annalskrivningens ældste Hjemsted, hvorefter der fortsættes med Valdemarsannalerne og Annalerne fra Sjælland og derefter Annalerne fra Jylland, endelig Annaler, der er blevet til uden for Rigsgrænserne. Da Annalskrivningen i Danmark i sin Udvikling, som det fremgaar af den foregaaende Oversigt, stort set har fulgt Retningen Øst-Vest, kommer Ordningen samtidig i en vis Overensstemmelse med Kronologien.

Mens Proveniensen har kunnet bestemmes med større eller mindre Sikkerhed for Flertallet af Annalerne, er der en mindre Række, som ganske mangler lokal Tilknytning. De er her ligesom hos Ellen Jørgensen anbragt i Slutningen af Udgaven. Det drejer sig væsentlig om sekundære Uddrag af ældre Annaler. Erik Arup har fremsat den Formodning, at det er lærde Samleres Kompilationer fra 16. Aarhundrede.⁸ Dette er dog i hvert Fald for Flertallets Vedkommende næppe rigtigt. Størstedelen af Teksterne gaar tilbage til et tabt Haandskrift i det gamle Universitetsbibliotek, der benævnes Veriloquium vetus. Det beskrives af Arne Magnusson som et Papirshaandskrift (Charta), »vetusta tamen manu«. Baade han og Stephanius har taget Afskrifter efter dette Haandskrift. Ogsaa Vedel har taget Afskrifter af de tilsvarende Stykker, men de synes at gaa et Led længere tilbage og stamme fra et middelalderligt Haandskrift. Som det fremgaar af det foregaaende, har saa godt som alle Annaler hentet Stof fra ældre Annaler. Der maa derfor have foreligget Udskrifter af Annalerne, der er gaaet fra det ene Kloster til det andet. Det er nærliggende at formode, at de omtalte Annaler uden Lokalstof er saadanne Udskrifter, der paa et eller andet Tidspunkt er afskrevet af en Samler. Da de praktisk talt altid er sekundære, er de uden væsentlig historisk Værdi.

De middelalderlige Annaler blev i øvrigt udnyttet af det 16. Aarhundredes Historikere som Peder Olsen, Hamsfort og Huitfeldt, og navnlig Vedel og Stephanius tilvejebragte større Samlinger af Afskrifter. En Række Annaler er kun bevaret igennem deres Virksomhed.

7. Jf. Ellen Jørgensen anf. St. S. 27 og Leif Szomlajski, Yngre sjællandske kronike 56 ff.

8. Arup anf. St. 371.

Ogsaa i Udlandet har man udnyttet de danske Annaler, ganske særligt de 3 ovennævnte Lunde-, Ældre Sorø- og Rydannalerne. De er saaledes benyttet af Knytlingesaga, hvis Brug af Annalstoffet begynder med 1130, Ældre Sorøannalers Begyndelsesaar. Fra Knytlingesaga har atter den gammelnorske Danesaga formodentlig sit Kendskab til Annalerne. De islandske Annaler, hvis Grundstamme som vist af Gustav Storm maa være forfattet kort før 1300, benytter ligeledes Knytlingesaga, men har ogsaa direkte Kendskab til de danske Annaler, særlig kan Rydannalerne spores. Ogsaa de ældre svenske Annaler har Kendskab til dansk Annalstof, saaledes Annales Sigtunenses. I Slutningen af Middelalderen har den svenske Krønikeskriver Ericus Olai gjort Brug af Rydannalerne, som ligeledes, direkte eller indirekte, er benyttet af de lybske Annalskrivere og Krønikeskrivere Detmar og Korner.

For den nye Udgave er samtlige Tekster (derunder ogsaa Varianttekster) paa ny blevet konfereret med Haandskrifterne og Varianter udskrevet. Mens i de tidligere Udgaver Varianterne henvises til Teksten ved Notetegn, er den nye Udgave forsynet med Linietællere, hvortil der henvises, hvad der skulde give en klarere Forstaaelse. Datoangivelserne er opløst og Datoen angivet i Margenen. Oplysninger om Formørkelser er meddelt i Noterne efter Antoni Pilgram, *Calendarium Chronologicum* 1781.

Ellen Jørgensen har i sin Udgave af Annales Danici til Vejledning for Læserne i Margenen ved Teksterne anbragt Henvvisninger til Paralleller i andre Annaler – dog langt fra konsekvent – og ved forskellig Sats i Teksterne har hun angivet, om Teksten er mere eller mindre original. Dette har ikke kunnet lade sig gøre i nærværende Udgave. I Stedet er der i Hovedet foran hver Tekst saa udførligt som muligt gjort Rede for Kildeforholdene.

Registrene er udarbejdet af stud. mag. Karsten Gabrielsen under styrelsens tilsyn.

Jeg takker de tilsynsførende, Professor Aksel E. Christensen og Professor Hald, for forskellig Hjælp ved Udarbejdelsen af Manuskriptet og Korrekturlæsningen. En særlig Tak retter jeg til Redaktør ved Diplomatariet, Mag. art. C. A. Christensen, som har været mig behjælpelig med Tydningen af de vanskelige vedelske Haandskrifter, ganske særligt ved Nr. 11 Sorøannaler til 1268 (slesvigske Annaler).

Erik Kroman

Colbazannalerne er indført i Colbazhåndskriftet Ms. theol. lat. 149 fol. i Kgl. Bibl. i Berlin, nu i Marburg Univ. Bibl. Annalerne, Danmarks første annalarbejde, er blevet til i ærkebispesædet Lund, i hvert fald for den ældre dels vedkommende (til 1150) ved Domkapitlet, den senere del muligvis i det nærliggende Trinitatiskloster, hvorfra det kan være kommet til Nordtyskland, idet dette kloster i slutningen af 1170erne anlagde et datterkloster i Pommern (se indledn.). Det danske annalafsnit er knyttet til et større annalarbejde, der bygger på et anglo-normannisk annalværk. Det indledes med en oversigt over tiden fra Verdens skabelse til Christi fødsel på grundlag af Isidors udbredte annalværk. I det følgende er der en større lakune, idet der mangler et læg (nr. 2), hvorfor årstalsrækken springer fra år 47 til 489. Det engelske annalværk har været afsluttet kort før 1130, og ikke længe efter må det være kommet til Danmark. Den oprindelige hånd går frem til 1137, hvorefter den afløses af en anden hånd med mindre skrift, der går til 1150, derefter er indførslerne fortsat spredt med skiftende hænder. Efter at håndskriftet var kommet til Tyskland, er der, navnlig ved de senere notitser, foretaget betydelige raderinger for at skaffe plads til nye indførsler. Håndskriftet har tillige lidt skade ved, at den tidligere udgiver Prümers ved vanskeligt læselige steder har benyttet syrer, som umuliggør brugen af moderne hjælpemidler (belysning). I flere tilfælde har han gengivet læsninger, som nu ikke kan kontrolleres, de er i nærværende udgave meddelt i noterne. det gælder således notitsen fra 1177, der er af vigtighed, bl.a. fordi den viser, at håndskriftet da endnu har været i Lund. Som vist af Anne K. G. Kristensen bygger indførslerne 1130–37 med den ældste hånd paa skriftligt materiale (Necrologium Lundense, Roskildekroniken).

A: Marburg Univ. Bibl. Colbazhåndskriftet f. 1 r. (12. årh.).

Facs. udg.: Corpus codicum Danicorum V Annales (1965) 1 ff.

Tryk: Arndt, Monumenta Germaniæ historica, Scriptorum XIX (1866) 710; Prümers, Pommersches Urkundenbuch I 2 (1877) 467, Waitz, Monumenta Germ. hist., Scriptorum XXIX (1892) 174; Ellen Jørgensen, Annales Danici (1920) 39. Arndt og Prümers begynder først med den kristne æra, Waitz har kun det danske afsnit, Ellen Jørgensen er den eneste, der har hele det verdenshistoriske afsnit.

Litt.: Laur. Weibull, Annalerne og Kalendariet fra Colbaz (Hist. tidskr. 8 r. II 170, 1909); Ellen Jørgensen, anf. st. 5 ff.; samme, Historieforskning og Historieskrivning (1931) 5 f.; Sven Axelson, Sverige i dansk annalistik (1956) 8; Corp. cod. Dan. V Annales (1965) XIII f. og XXIII ff.; Anne K. G. Kristensen, Danmarks ældste annalistik (1969) 25 ff.

Prima etas in exordio sui continet creacionem mundi.

Colbazhs.
1 r

Primo enim die Deus in lucis nomine condidit angelos.

Secundo in firmamenti appellatione celos.

5 Tercio in discretio[n]is uocabulo speciem aquarum et terram.

Quarto luminaria celi.

Quinto animantia ex aquis.

Sexto animantia ex terra et hominem, quem appellauit Adam.//

10 Adam anno 230° genuit Seth, a quo filii Dei. 230. Seth anno 205° 3 v
 genuit Enos, qui cepit inuocare nomen Domini. 435. Enos anno 190°
 genuit Chainan, 625. Chainan anno 170° genuit Malaleel. 795. Mala-
 leel anno 165° genuit Iareth. 960. Iareth anno 162° genuit Enoch, qui
 translatus est. 1122. Enoch anno 165° genuit Matusalam. 1287. Ma-
 15 tusalam anno 167° genuit Lamech. 1454. In hac generatione gigantes
 nati sunt. Lamech anno 188° genuit Noe. Archa edificatur. 1642. Noe
 anno 600°. Factum est diluuium. 2242.//

Sem anno 2° post diluuium genuit Arfaxat, a quo Chaldei. 2244. 4 v
 Arfaxat anno 135° genuit Sala, a quo Samarite et Indi. 2379. Sala
 20 anno 130° genuit Heber, a quo Hebrei. 2509. Heber anno 134°
 genuit Falech. Turris edificatur. 2643. Falech anno 130° genuit Ra-
 gau. Dii primum adorantur 2773. Ragau anno 132° genuit Saruch.
 Regnum inchoat Scitarum. 2905. Saruch anno 130° genuit Nachor.
 Regnum Egiptiorum nascitur. 3035. Nachor anno 79° genuit Thare.
 25 Regnum Assyriorum et Siciniorum exoritur. 3114. Thare anno 70°
 genuit Abraham. Zoroastes magicam repperit artem. 3184.//

Abraham anno 100° genuit Ysaac et Ismael, a quo Ismaelite. 3284. 5 r
 Ysaac anno 60° genuit Iacob. Argiuorum regnum inchoat. 3344.
 Iacob anno 91° genuit Ioseph. Foroneus Grecie leges dedit. 3435.
 30 Ioseph anno 110°. Grecia segetes habere cepit. 3545. Hebreorum
 seruitus in Egipto annis 144. Athlas astrologiam inuenit. 3689. Mo-
 yses anno 40° rexit populum. Hebrei litteras et legem habere cepe-
 runt. Vitis in Grecia reperitur. 3729. Iosue anno 27°. Erictonius in
 Troia quadrigam iunxit. 3756. Gothoniel anno 40°. Cathmus litteras
 35 Grecis dedit. 3796. Aoth anno 80°. Fabule ficte. 3876. Gedeon anno
 80°. Mercurius liram condidit. 3956. Abimalech anno 3°. Iste 70 fra-
 tres suos interfecit. Chorus in Grecia inuentus est. 3959. Tola annis
 22. Priamus regnauit in Troia. 3981. Iair annis 22. Carmentis nimpha
 Latinas litteras repperit. 4003. Iepte anno 6°. Hercules flammis se
 40 iniecit. 4009. Abessa anno 7°. Alexander Helenam rapuit. 4016. Lab-
 don anno 8°. Troia capta est. Anno 3° eius. Eneas Italiam uenit.
 4024.// Samson anno 20°. Ascaniu(s) Albam condidit. 4044. Eli sacer- 5 v
 dos annis 40. Archa testamenti capitur. 4084. Samuel et Saul anno
 40°. Omerus fuisse putatur. 4124.//

45 Daudid anno 40°. Cartago a (D)idone conditur. Gad, Nathan, Asaph 6 r
 prophetabant. 4164. Salomon anno 40°. Templum Ierosolimis edi-
 ficatur. 4204. Roboam annis 17. Regnum Israel et Iuda diuiditur,
 id est decem tribus a duobus tribu(bu)s. 4221. Abia annis 3. Sub quo
 Abimelech pontifex fuit. 4224. Asa annis 41. Ysaias, Amos, Ieu, Iohel

42 Ascaniu(s) Ascanium A. 45 a (D)idone| abidone A. 48 tribu(bu)s| tribus A. 56 Argiu(u)s|

50 et Azarias prophetauerunt. 4265. Iosaphat annis 25. Prophetauit
 Elias et Eliseus, Abdias et Micheas. 4290. Ioram annis 8. Prophetauit
 Elias et Eliseus. 4298. Ochozias anno uno. Elias rapitur. 4299. Ocho-
 lia annis 7. Ionadap sacerdos claruit 4306. Ioas annis 40. Eliseus mo-
 ritus et Zacharias interficitur. 4346. Amasias annis 29. Carthago con-
 dita est. 4375. Ozias annis 52. Olimpias a Grecis instituitur. Tunc
 55 Fidon Argius mensuras et pondera inuenit. 4427. Ioathan annis 16.
 Romulus et Remus nascuntur 4443. Achaz annis 16. Roma conditur
 4459. Ezechias annis 29. Senatus Rome fit, id est 100 nobilissimi uiri
 senatores. 4488. Manases annis 55. Sibilla Samia claruit. Tunc Num-
 60 ma Pompilius Ianuarius et Februarius adiecit. 4543. Amon annis
 12. Primum census agitur. 4555. Iosias annis 32. // Thales philosophus 6 v
 agnoscitur. 4587. Ioachim annis 11. Tercio anno eius Nabuchodo-
 nosor Iudeam capit. 4598. Sedechias 11 annis. Cuius secundo anno
 templum Ierosolimis incensum est anno edificationis 454°. 4609.
 65 Hebreorum captiuitas annis 70. Iudith istoria conscribitur 4679.
 Darius annis 34. Iste Darius <filius> fuit Idaspis. Iudeorum captiuitas
 soluitur. 4713. Xerses annis 20. Sophoc(l)es et Euripides tragoedi cele-
 brantur insignes. 4733. Artarcexes annis 40. Esdras incensam legem
 renouat. 4773. Darius, qui et Nothus, annis 19. Hec etas habuit Pla-
 70 tonem. 4792. Artarcexes annis 40. Hester istoria expletur. Iste altero
 nomine Assuerus ab Hebreis uocatur, qui fuit maritus Hester. 4832.
 Artarcexes, qui et Ochus, annis 26. Demostenes et Aristotiles pre-
 dicantur. 4858. Cerses annis 4. Senocrates illustris habetur. Huc
 usque regnum Persarum stetit. 4862. Darius annis 6. Alexander Iero-
 75 solimam cepit. Dehinc reges Grecorum esse ceperunt. 4868. Alexan-
 der annis 5. Asiam obtinuit. 4873. Ptolemeus annis 40. Machabe-
 orum// liber primus inchoat. 4913. Filadelfus Ptolomeus annis 38. Sep- 7 r
 tuaginta interpretes agnoscuntur. 4951. Euergetes annis 26. Iesus sa-
 pientie librum composuit. 4977. Filopator annis 17. Machabeorum
 80 secundi libri istoria componitur. 4994. Epifanes annis 24. Romani
 Grecos optinuerunt. 5018. Filometor annis 35. Scipio Africam uicit.
 5053. Euergetes annis 29. Brutus Ispaniam subegit. 5082. Soter annis
 17. Traces Romanis subiciuntur. 5099. Alexander annis 10. Syria Ro-
 manis subiecta est. 5109. Ptolomeus annis 8. Rethorica ars Rome
 85 cepit. 5117. Dionisius annis 30. Pompeius Iudeam capit. 5147. Cleo-
 patra annis 2. Egyptus Romanis subditur. 5149. Iulius Cesar Augu-
 stus annis 5. Hic prior monarchiam tenuit, ex quo imperatores esse
 ceperunt Romanorum.

Argius A. 66 <filius>| mgl. A. 67 Sophoc(1)es| Sophoches A. 82 Brutus| Brutrus A. 91 <annis>|

Inuenimus igitur ab initio mundi usque ad natiuitatem Christi per
90 libros chronicos 5154 annos.

Octouianus Augustus 56 <annis>. Natus est Christus anno Octo-
uiani Augusti 43°, indictione 4^a, anno 2° cycli decennouenalis, epacta
11^a, concurrente 5^a, tercie linie bissextilis, octauo Kal. Ianuarii, in
die prima sabbati, luna 13^a, anno ab Urbe condita 752.

95 Pro salute uero hominum passus est Dei filius anno Tiberii Au-
gusti, priuigni eiusdem Octouiani, 18°, indictione 8^a, anno cycli de-
cennouenalis 17°, epacta 26^a, concurrente 5^a, tercie linie <bissex-
tilis>, in primo mensium, die 25^a mensis, sexta sabbati, hora 6^a, luna
29^a.//

100	17. Obiit Octouianus succedente Tiberio.//	8 r
	31. Christus baptizatus.	8 v
	35. Christus passus.	
	39. Defuncto Tiberio imperauit Gaius.	
	42. Decedente Gaio imperauit Claudius.	
5	47. Petrus primus Rome episcopus.// - - - - -	
	489. Zenoni successit Anastasius.	9 r
	491. Gelasius papa.	
	492. Clodoueo successit Thodericus.	
10	495. Anastasius papa.	
	497. Simmachus papa.	
	509. Benedictus abbas.//	
	511. Hormisda papa.	9 v
	513. Teoderico successit Teodebertus.	
15	520. Iohannes papa.	
	522. Felix papa.	
	524. Iustino successit Iustinianus.	
	526. Teodeberto successit Teodebaldus. Bonifacius papa.	
	528. Lotharius, post quem 4 filii eius Parisii Haribertus, Guntra- 20 mius, Hilpericus, Sigibertus.	
	530. Iohannes papa.	
	533. Agapitus papa.	
	534. Siluerius papa.	
	535. Vigilius papa.//	
25	552. <P>elagius papa.	10 r
	556. Sigibertus rex occisus, et regnauit pro eo Childebertus cum Brunechilde matre.	
	557. Iohannes papa.	

564. Iustiniano successit Iustinus.//
- 30 570. Benedictus papa. 10 v
577. Iustino successit Tiberius.
579. Chilpericus rex Francorum.
581. Tiberio successit Mauricius. Pelagius papa.
588. Hoc anno fuit natus sanctus Audoenus.
- 35 591. Ordinatur Gregorius maior papa.//
596. Destructio Cassinensis cenobii. 11 r
603. Mauricio successit Focas.
605. Obiit sanctus Gregorius maior papa.
606. <S>abinianus papa.
- 40 608. Bonifacius papa.
609. Foce successit Heraclius. Item Bonifacius papa, qui peciit a Foca Cesare templum Pantheon.
612. Hoc tempore sanctus Columbanus claruit.
615. Deusdedit papa.
- 45 617. Bonifacius papa. Hoc tempore occisus est Theobertus, rex Francorum, et facta est pugna inter eos.//
620. Mortuo Theodeberto successit Flodoueus. 11 v
621. Honorius papa.
627. Seuerius papa.
- 50 629. Iohannes papa.
630. Theodorus papa.
633. Flodoueo successit Dagobertus.
634. Martinus papa.
635. Obiit sanctus Romanus, successit sasnctus Audoenus.
- 55 638. Heraclio successit Heraclonas.
639. Eugenius papa.
640. Heraclone successit Constantinus, post quem Constantinus, filius eius.
641. Vitalianus papa.//
- 60 654. Adeodatus papa. 12 r
658. Donus papa.
659. Dagoberto successit Clotharius, filius eius. Agathon papa.
661. Leo papa.
665. Obiit Vuandregisilus papa.
- 65 667. Constantino successit Constantinus.
671. Benedictus papa.//
677. Obiit sanctus Audoenus, successit Ansbertus. 12 v
679. Clothario successit Childericus.

tilf. V⁶⁴) tercie A. 5 episcopus] *herefter mgl.* 8 blade A. 25 <P>elagius] Gelagius A. 39 <S>abinianus]

681. Iohannes papa.
- 70 682. Childerico successit Theodoricus.
684. Constantino successit Iustinianus.
687. Pippinus primus maior domus efficitur.
693. Sergius papa.
694. Iustiniano successit Leo.
- 75 695. Obiit sanctus Ansbert, successit Grippo.
697. Leoni successit Tiberius.
698. Theodrico successit Clodoueus.//
699. Clodoueo successit Childebertus. 13 r
704. Tiberio successit Iustinianus.
- 80 706. Iohannes papa.
708. Iohannes papa.
710. Iustiniano successit Philippicus. Si(s)inius papa.
711. Philippico successit Anastasius. Constantinus papa.
714. Anastasio Theodosius.
- 85 715. Theodosio successit Leo.
716. Childeberto Dagobertus.
717. Karolus, filius Pippini, fit maior domus.
718. Gregorius papa secundus.
720. Obiit sanctus Vulframus episcopus.
- 90 724. Leoni successit Constantinus.//
730. Hoc tempore Beda claruit. 13 v
734. Gregorius papa tertius.
741. Karolo Karlomannus et Pipinus in maioratu domus succes-
serunt.
- 95 743. Zacharias papa.
746. Karlomannus Romam perrexit.
752. Pipinus rex efficitur. Stephanus papa.//
758. Paulus papa. 14 r
763. Hyems illa magna.
- 100 767. Constantinus papa.
768. Stephanus papa. Hoc anno Pipinus obiit.
769. Inicium regni Karoli regis.
771. Adrianus papa. Hoc anno Karlomannus obiit.
776. Conuersio Saxonum.
- 5 777. Karolus Hispaniam intrauit.
778. Karolus Saxoniam uenit.
779. Saxonia capta est.//
780. Karolus Romam uadit. 14 v

786. Signum crucis in uestibus.
- 10 787. Iterum Karolus Romam perrexit.
788. Karolus per Alemanniam uenit ad fines Bauuarie.
790. Tassilo dux uenit in Franciam, et Bauuaria capta est.
791. Karolus perrexit in Slauos, qui dicuntur Vuulti.
793. Karolus rex Hungrorum regnum uastauit.
- 15 796. Adrianus papa obiit, successit Leo.
800. Karolus imperator factus est et a Romanis appellatus Augustus.//
814. Obiit Karolus imperator, successit Lodouuicus pius, filius 15 r
eius.
- 20 819. Lodouuicus Britanniam perrexit interfecto <M>ormanno.
820. Stephanus papa.
822. Fames ualida.
823. Visio Vuctini.
827. Pascalis papa.
- 25 832. Hoc anno reliquerunt Francii Lodouuicum et elegerunt Lotharium. Eugenius papa.//
835. Gregorius papa. 15 v
840. Lodouuicus imperator obiit.
842. Lotharius et Karolus pugnauerunt.
- 30 850. Sergius papa.
853. Leo papa.
855. Lotharius rex obiit.
860. Benedictus papa.//
862. Nicolaus papa. 16 r
- 35 868. Fames ualida.
869. Item fames et mortalitas hominum et pestis animalium.
874. Iohannes papa.
876. Hoc anno Rollo cum suis Normanniam uenit.
883. Marinus papa.
- 40 884. Maurinus papa.
885. Adrianus papa.
886. Stephanus papa.//
888. Karolus imperator obiit. Arnoluuus rex efficitur. 16 v
898. Arnolfus obiit, et Lothouuicus successit.
- 45 911. Lothouuicus, filius Arnolphi, obiit. Factum est bellum Carnotis de paganis.
914. Facta est pax inter Francos et Normannos.//
919. Conradus rex obiit, et Henricus successit. 17 r
922. Karolus pugnauit cum Rodberto.
- 50 934. Henricus obiit, et Otto successit.//

943. Hoc anno est occisus Vuilhelmus dux, filius Rollonis, cui 17 v
successit Ricardus, qui vetus dicitur.
952. Otto rex Italiam ingressus est.
957. Liudfridus, Ottonis filius, subiugata sibi Italia, ibidem obiit.
- 55 961. Otto puerulus in regem leuatur Aquisgrani palatii.//
972. Otto imperator obiit. 18 r
983. Otto iunior imperator obiit, et Otto filius eius infans ei suc-
cessit.//
996. Obiit Ricardus primus, successit Ricardus. 18 v
- 60 999. Girbertus papa.
1002. Obiit Otto, Henricus successit.
1003. Iohannes papa.//
1023. Henricus obiit, successit Cono. 19 r
1026. Obiit Ricardus 2., successit Ricardus 3., deinde Rodbertus
65 eodem anno.
1031. Obiit Rodbertus, rex Francorum, successit Henricus.
1035. Obiit Rodbertus, dux Normannorum, filius eius successit.
1036. Benedictus papa, nepos Benedicti.
1039. Conradus imperator obiit, successit Henricus.
- 70 1042. Mortalitas mag(n)a hominum.
1047. Bellum apud Vallesdune.
1048. Obiit Damasus papa, successit Leo.//
1054. Bellum apud Mortuum Mare. Obiit Leo papa, successit 19 v
Victor.
- 75 1056. Obiit Henricus imperator, successit Henricus, filius eius.
1057. Obiit Victor papa, successit Stephanus.
1060. Obiit Henricus, rex Francorum, successit Philippus, filius
eius.
1062. Alexander papa 2.
- 80 1063. Hoc anno subiugata est Cenomannis Normanni(e).
1065. Æduardus, rex Anglorum, obiit.
1066. Vuilhelmus, dux Normannorum, optinuit Angliam occiso
Haroldo rege.
1074. Alexandro pape successit Gregorius papa.
- 85 1076. 10. Kal. Mai factus est terre motus feria 6. luna 14.// 22/4
1078. 2. Kal. Februarii feria 4. eclipsis lune rubeae, luna 13. 20 r 31/1
1083. Magtildis regina Anglorum obiit.
1084. Gregorius papa obiit, successit Victor, et Victori Urbanus.
1087. Translatio sancti Nicolai. Obiit Vuilhelmus, rex Anglorum,

90 cui successerunt filii, Vilhelm(us) in Anglia et Rodbertus in Normannia.

1096. Hoc anno Christianorum motio fuit Ierusalem super paganos.

1098. Exordium Cisterciensis ordinis.

95 1099. Paschalis papa. Capta est Ierusalem a Christianis Id. Iulii feria 6. ^{15/7}

1100. Obiit Vuilhelmus iunior, cui successit Henricus, frater eius.

1101. Iterum motio facta euntium Ierusalem.//

1106. Hoc anno bellum inter Henricum regem et Rodbertum, ^{20 v}
100 comitem Normannorum, in quo Rodbertus uictus est.

1108. Obiit Philippus, rex Francie, successit Lodouuicus, filius eius.

1113. Beatus Bernardus monasterium intrauit.

1115. Clara uallis constructa est.

5 1118. Magtildis regina 2. Anglie obiit et Pascalis papa.

1119. Obiit Gelasius papa.

1124. Kalixtus papa obiit. Anno Domini 11<2>4 Otto pius Babenbergensis episcopus Pomeraniam intrauit eamque conuertit.

1125. Fames ualida in Anglia. Obiit Henricus imperator.

10 1127. Karolus dux Flandrie a suis interfectus.

1130. [Hoc] anno 7. Id. Ianuarii occisus est Canutus a Magno, filio ^{7/1}
Nicolai regis. Ericus effectus est rex in Scania. [E]odem anno... ista
superscripta... 3. Id. Aprilis.// ^{11/4}

1133. Bellum apud Sirum insulam inter Magnum et Ericum. ^{21 r}

15 1134. Eclipsin solis feria 4. in auctumno. Eodem anno Ericus fugit Noruuigiam et rediit.

1135. Hoc anno in 6. Kal. Iunii feria 2. occisus est Magnus et Henricus et 4 episcopi a Scanensibus. Eodem anno occisus est Nicolaus rex in Slesuic a suis. ^{27/5}

20 1137. Obiit 3. Nona. Mai feria 4. Acerus Lundensis archiepiscopus, successit Æskelus archiepiscopus. Eodem anno occisus est Ericus, rex Danorum, in Iutlandia a Plog. ^{5/5}

1140. 13. Kal. Aprilis feria 4. post nonam tenebre facte sunt per ^{20/3}
orbem.

---

med Colbazhd. 3-4 Beatus . . est| Colbazhd. 7-8 Anno . . conuertit| Colbazhd. 7 11<2>4| 1104 A. 11 [Hoc]| afskåret ved beskæring A. 12 Ericus. . Scania| tilføjet nederst på siden m. henvisning A. - [E]odem| første bogstav afskåret A. - anno| herefter et ulæseligt ord A. 13 superscripta| derefter hul i pergamentet A. - 3 . . Aprilis| o.lin. A. 14 Bellum. . Ericum| opr. indført under 1132, men ved streg henført til 1133. 15-16 Eclipsin. . rediit| opr. indført under 1133, men ved streg henført til 1134; formørkelsen fandt sted onsdag 2. august 1133. 17-19 Hoc. .suis| opr. indført under 1134, men ved streg henført til 1135; Slaget ved Fodevig stod 2. pinsedag 1134. 24 orbem| ved de flg. linier rasur i marginen A.

- 25 1143. Conuentus missus est in Aluastrum et in Nouam uallem.
 1144. Conuentus missus est in Heriuadam.
 1146. 6. Kal. Septembris feria 3. obiit Ericus, rex Danorum. ^{27/3}
 Eodem anno 12. Kal. Decembris feria 4. eclipsin lune. ^{20/11}
 1147. 2. Non.....
- 30 1148. Obiit sanctus Malachias episcopus.
 1150. 9. Kal. Iunii bellum fuit apud Arcun in Slauia feria 4. Slau ^{24/5}
 transierunt Scaniam.
 1151. Obiit Eugenius papa.
 1153. Conuentus uenit in Esum. Eodem anno 3. Id. Februarii ^{11/2}
 35 interfectus est Nicolaus, frater eius..... Eodem quoque anno obiit
 domnus Bernardus, abbas Clareuallensis.....
 1155. Hic rex Sueno abiit.
 1157. Hoc anno interfecti sunt rex Canutus et Sueno, et Waldi-
 marus suscepit regnum.
- 40 1158. Conuentus missus est in Vite scolam.//
 1159. Obiit Iohannes presbyter in Bosethorp 2. Id. Februarii. ^{21 v¹²/2}
 1160. Conuentus uenit in Sabba.
 1162. Conuentus uenit in Sora et in Tutam uallem.
 1164. Conuentus uenit in Ghutualiam.
- 45 1165. Conuentus uenit in Cara insula.
 1166. Interfectus est Magnus, filius Regneli. Obiit Sulo 6. Id.
 Aprilis. ^{6/4}
 1168. Interfectus est Amandus, filius Ebbe, 10. Kal. Iunii. ^{23/3}
 1170. Obiit Huno, filius Ebbe, Idus Iulii. Conuentus uenit in Do- ^{15/7}
 50 beran. Rugia a Danis subiugata est et.....
 1171. Thomas Cantuarie archiepiscopus occiditur in sede sua.
 1172. Conuentus uenit in Dargon de Esrom, et eodem anno uenit
 in Insula Dei.

25–26 Conuentus . . Heriuadam] Colbazhd. 29 2. Non.] derefter rasur A. 30 Obiit . . episcopus] Colbazhd.
 32 Scaniam] hermed ender hd. I. 33 Obiit . . papa] hd. II. 34 Conuentus . . Esum] Colbazhd. på rasur.
 34–35 Eodem . . eius] hd. II; i det fgl. er der talrige raderinger, der gør læsningen vanskelig, i en større radering
 i marg. har Prümers læst: missus ab Eskillo . . sanctimoniales ad . . . , det drejer sig formodentlig om anlæggelse
 af et nonnekloster. 35–36 Eodem . . Clareuallensis] Colbazhd. 37–38 Hic . . Sueno] hd. III. 38–39 et
 (2) . . regnum] hd. IV. 40 Conuentus . . scolam] Colbazhd. 41 Obiit . . Februarii] hd. III?; sætning-
 en delvis bortraderet. – Bosethorp] navnet er temmelig ulæseligt; E. Jørg. henviser til, at præsten også er
 indført i Kalendariet; notitsen er dog også her stærkt udsløttet. 42–45 Conuentus . . insula] Colbazhænder.
 44–45 Conuentus . . insula] på rasur; Prümers har ved slutningen af rasuren læst: . . archiepiscopus . .
 [Jerusa]lem peregrinatum og formoder derfor, at notitsen har omtalt ærkebiskop Eskils Jerusalemsrejse i
 året 1164. 46 Interfectus . . Regneli] hd. V. 46–47 Obiit . . Aprilis] Note i marg., næsten udsløttet,
 hånden ubestemmelig. Derefter læser Prümers: [Hoc quoque] anno rediit archiepiscopus Eskillus ad
 regionem Danorum; jf. noten ad I. 44–45 48 Interfectus . . Iunii] hd. V. 49 Obiit . . Iulii] hd. VI;
 en streg i hs. forbinder Ebbe i denne note m. Elbi i den foreg. note, hvad der måske skal angive, at noten skal
 henføres til 1168. 49–50 Conuentus . . et] note i marg., næsten udsløttet; Prümers læser fortsættelsen: ad

1173. Conuentus uenit in Locum Dei, et terre motus factus est.
55 1174. Conuentus uenit in Colbas.
1176. Castrum Stytin obsessum a Danis.
1178. Translatio sancti Bernardi, abbatis Clareuallensis.
1181. Waldmarus, rex Dacie, obiit.

---

christianitatem conuersa. Sætningen er skrevet m. Colbazhd., og alle de følgende noter er ligeledes skrevet med Colbazhænder. Noten under 1174 Conuentus uenit in Colbaz er ved en streg henvist til 1170, andre efterretninger tyder dog på, at 1174 er det rigtige. I en udraderet randnote ved 1177 læser Prümers . . . Asker successit patuelis istius, papali consensu. Notitsen, der ifølge Prümers var skrevet m. samme hd. som de ligeledes udslettede noter om Eskils Jerusalemsrejse har en særlig interesse, idet den viser, at håndskriftet da endnu var i Danmark. Asker, provst i Lund, var udset til at være efterfølger. Han blev imidlertid erstattet af Absalon.

Dansk del 1130-1254

De dansk-svenske annaler 916-1263 er indført foran i håndskriftet C 70 i Uppsala Universitetsbibliotek, hvis hovedindhold er latinske prædikener på søn- og helligdage skrevet i 2 spalter med kursivskrift af forskellige hænder fra 13. århundrede, utvivlsomt af udenlandsk oprindelse. Annalerne er indført med kursivskrift i 2 spalter på fol. 1 r-v og 2. spalte på fol. 2 r. Den danske del, af Anne K. G. Kristensen benævnt Dominikanerårbogen til 1254, omfatter årene 1130-1254 og er skrevet med een hånd. Annalerne, der har talrige notitser vedr. Dominikanerordenen, er tydelig nok blevet til i et dominikanerkloster, formodentlig i Lund. Herfra må håndskriftet være blevet overført til et dominikanerkloster i Sverige - måske i Sigtuna - hvor man fortsatte annalskrivningen. De svenske notater, vistnok også skrevet med een hånd, er dels 3 noter foroven på blad 1, dels forskellige noter om svenske forhold tilføjet mellem de danske noter og endelig fortsatte noter fra 1255 til 1263, da noterne ophører. Årbogen, som i Sverige benævnes *Chronologia vetus*, betegner indledningen til den svenske annalskrivning. De danske annalnotitser bygger indtil 1206 på et tabt annalarbejde, af Anne K. G. Kristensen betegnet L I, som må antages at være blevet til ved kapitlet i Lund (se indl.). Gennem dette er annalerne beslægtet med Valdemarsannalerne og ældre Næstvedannaler. Desuden formoder Anne K. G. Kristensen, at annalerne er afhængige af endnu en tabt lundensisk årbog, som hun mener har omfattet tidsrummet 1130-1253, og som hun betegner L III og muligvis endnu andre lundensiske annalistiske optegnelser, betegnet L II (?) (jf. indledn.). I teksten ndf. er de svenske noter i rund parentes.

A: Uppsala Univ. Bibl. C 70 (13. årh.) fol. 1 r.

Facs.udg.: Corpus codicum Danicorum V Annales (1965) 69 ff.

Udg.: E. Benzelius, *Monumenta vetera ecclesiae Sveogothicæ* (1709-13); Langebek, *Scriptores rerum Danicarum II* (1773) 166; Fant, *Scriptores rerum Suecicarum I* (1818) 47; Johs. Steenstrup, *Da. Samlinger 2. rk. IV*, (1874-76) 361; Waitz, *Monumenta Germaniæ historica, Scriptores XXIX* (1892) 183; Ellen Jørgensen, *Annales Danici medii ævi* (1920) 130; Göte Paulsson, *Annales Suecici medii ævi* (*Bibliotheca historica Lundensis XXXII*, 1974 252).

Litt.: Ellen Jørgensen, *anf.st.* 20; E. Kroman, *Die Handschrift des Liber census Daniae* (*Acta phil. Scand.* 1936) 57 f.; Jarl Gallén, *Dominikanerne och den medeltide annalistiken i Danmark och Sverige* (*Hist. tidskrift för Finland* årg. 25, 1940); Sven Axelson, *Sverige i dansk annalistik* (1956) 16 f.; *Corp. cod. Dan. V Annales 1965 XIV og XXV*; Anne K. G. Kristensen, *Danmarks ældste annalistik* (1969) 44 ff.; Göte Paulsson, *anf. st.* 20 ff.

(Anno Domini 916. Dani ad fidem conuersi per Poponem diac-
num, qui ferrum candens portauit illesus, quo uiso Haraldus rex
credidit, et Popo factus est episcopus).

(Anno Domini 1164. Consecratus est Stephanus archiepiscopus
5 anno Karuli regis 5. et Alexandri tercii anno 5.).

Anno ab incarnatione Domini (1113. Beatus Bernardus religionem

Upps. C 70
1 r

ingreditur 15. anno a constitutione domus Cirsterciensis sub Eugenio papa anno ipsius 5.).

- 10 1130. Sanctus Kanutus martyr Rinstadis.
 1131. Bellum Ialing.
 1132. Bellum Fotewig Scanie.
 1134. Roskildis deuastata.
 1135. Nicholaus rex et 4.
- 15 1136. Haraldus interfectus.
 1137. Tenebre in quadragesima per uniuersam terram. Obiit Asce-
 rus primus archiepiscopus.
 1138. Ericus Emuni interfectus.
 1140. Ericus Lamb factus est rex.
- 20 1143. Olauus H(araldi filius) interfectus.
 1147. Bellum Slangathorp.
 1148. Obiit Ericus Lamb.
 1150. Bellum Thorstenthorp.
 1151. Bellum Wibergis.
- 25 1153. Sanctus Bernardus moritur.
 1156. Kanutus rex moritur Roskildis. Occiditur Sweno rex.
 1158. Absalon factus episcopus Roskildensis.
 1160. (Passus beatus Ericus 15. Kal. Iunii Adriani pape tercii anno ¹⁸/₅
 5.).
- 30 1168. (Habitu concilium Linchobie a Nicholao Albanensi, qui
 fuit post papa Adrianus).
 1171. Translacio sancti Kanuti Rinstadis (7. Kal. Iulii). Kanutus ²⁵/₆
 rex coronatur. Wibergis moritur rex.
 1172. Moritur sanctus Thomas archiepiscopus Cantuariensis.
- 35 1174. Terre motus in Dacia. Obiit Christoforus dux Iucie.
 1178. Eskillus archiepiscopus recessit de Dacia. Moritur Marga-
 reta Roskildis.
 1181. Bellum Annandale(f) in Scania. Rex Waldemarus occurrit
 imperatori circa Lubecam.
- 40 1183. (Bellum fuit Grinberchum).
 1184. Expeditio ad Walagust.
 1185. (Obiit Stephanus archiepiscopus Upsalensis 15. Kal. Au-
 gusti).
 1187. Iherusalem uastatur a Salodano rege. (Occisus Iohannes ar-

7-8 sub . . 5) *det fremgår ikke tydeligt, hvor disse ord hører til; Eugenius var pave 1145-53. 16 Tenebre| solformørkelsen fandt sted 21. maj. 20 H(araldi filius)| hung A. 32 Rinstadis| ordet er utydeligt A. 33 Wibergis moritur| læsningen er tvivlsom A. 38 Annandale(f)| Annandaleg A. 51-52 (14) . . (Octo-*

- 45 chiepisopus Upsalensis apud Almarnum pridie Idus Augusti, et Sic- ^{12/8}
tuna combusta).
1188. Dux Waldemarus factus miles.
1192. Captus Waldemarus episcopus.
1195. (Obiit Kanutus rex et Colo episcopus Lincopensis).
- 50 1196. (Svercherus rex eligitur).
1197. Expeditio ad Estoniam. (Obiit Petrus archiepiscopus <14.>
Kal. <Octobris>). ^{18/9}
1198. (Olauus eligitur in archiepiscopum).
1199. Terre motus in Dacia. Obiit Sophia regina.
- 55 1201. Obiit Absalon archiepiscopus.
1202. Obiit sanctus Wilielmus confessor et abbas. (<Obiit Bir>ge-
<rus, dux> Suethie).
1203. Obiit Kanutus rex.
1205. (Interfectio in Elchiaras; occisi filii Kanuti regis).
- 60 1206. Solutus episcopus Waldemarus.
1208. Ebbo et Laurentius filii Sunonis corruerunt. (Bellum fuit
Lenum pridie Kal. Februarii).// ^{31/1}
1209. Natus Wilielmus filius Waldemari secundi. ^{1 v}
1210. (Bellum Giestilsren 15. Kal. Augusti, ubi occubuerunt Suer- ^{18/7}
65 cherus rex et Fulco dux).
1214. Obiit Petrus episcopus Roskildensis.
1216. Confirmatus ordo predicatorum ab Honorio papa. Natus
Ericus, filius Waldemari secundi.
1218. Obiit Otto imperator. Waldemarus 3. consecratus. (Obiit
70 Ericus rex, et natus Ericus tercius).
1219. Expeditio ad Estoniam. (Obiit Valerius archiepiscopus 7.
Idus Aprilis). ^{7/4}
1220. Ierusalem restituta christianis. (Occisi Karolus episcopus et
Karulus dux 6. Idus Augusti). ^{8/6}
- 75 1221. Obiit sanctus Dominicus. Obiit Berangaria regina.
1222. Gregorius cardinalis in Dacia. (Obiit Iohannes rex 6. Idus
Martii). ^{10/3}
1223. Captus Waldemarus rex et filius eius.
1225. Obiit episcopus Petrus Roskildensis filius Iacobi. Soluti duo
80 reges.
1226. Nicholaus episcopus consecratus. (Obiit beatus Franciscus).
1227. Capti Dani apud Bornooueth.
1228. Obierunt Andreas et Petrus archiepiscopi.

bris)] ordene er stærkt udvishede, læsningen tvivlsom A. 56–57 <Obiit . . dux>] ordene er stærkt ud-
vishede A.

1230. Eclipsis solis facta. Fugatus Ericus rex Swecie. Uffo conse-
85 cratus in archiepiscopum. (Bellum Olustrum 4. Kal. Decembris). ^{28/11}

1231. Obierunt Waldemarum rex et Alienor regina. (Obiit frater
Antonius).

1232. Ericus rex coronatus. Obiit Iohannes marscalcus in Accaron.

1233. (Beatus Dominicus est translatus).

90 1234. Lundis combusta. (Obierunt Kanutus rex et Olauus archie-
piscopus).

1236. Obiit frater Iohannes Cabbi. (Consecratus Iarlerius archie-
piscopus Non. Octobris). ^{7/10}

1237. Obiit magister Iordanis. Interfectio Normannorum Scanør.
95 (Obiit Benedictus episcopus Lincopensis pridie Nonas Ianuarii). ^{4/1}

1238. Translacio sancti Wilielmi. Obiit magister Rano. Factus ma-
gister ordinis frater Remundus, prouincialis Dacie Analdus. (Et trans-
lacio beati Francisci).

1240. Obiit Iohannes filius Iacobi.

100 1241. Factus prouincialis Dacie frater Absalon, magister ordinis
frater Iohannes. Obiit Waldemarum.

1245. Orta discordia inter episcopum Nicholaum et Ericum regem.

1246. Obierunt Iacobus Sunesun et uxor eius Estrid.

1247. Combusta ecclesia Othonie. Capta Ripis ab Abel.

5 1249. Rex Ericus a bondonibus et rusticis a ciuitate Lundensi fu-
gatus. Obiit episcopus Nicholaus in Claraualle, et confirmatus a papa
episcopus Iacobus. Ciuitas Haun uastata.

1250. Occisus rex Ericus Sleswich. Abel rex factus.

1252. Abel interfectus. Bellum Scanør. Christoforus rex factus.

10 1253. Bellum Suineborg, Skelfiskør; et domus accepta Warthingæ-
burg, et episcopus Iacobus electus in archiepiscopum et confirmatus.
(Concilium regnum in Gulbercheth).

1254. Factus magister ordinis frater Humbertus.

1255. (Obiit Iarlerius archiepiscopus Upsalensis).

15 1257. (Consecratus est Laurentius archiepiscopus. Obiit Karulus)./

1261. (Obiit prior prouincialis Absalon 4. feria ante pascha. Frater ^{2 r 20/4}
Augustinus institutus).

1262. (Regina Rikiza nupta in Slauiam).

20 1263. (Magnus legifer mortuus. Magister ordinis absolutus frater
Humbertus).

Årbogen 1074-1255 er kun bevaret i en dansk oversættelse fra o. 1400, men må have et latinsk forlæg. Den danske tekst er overleveret i en afskrift i håndskriftet Stockh. K 3, hvis hovedindhold er en afskrift af Stephanus' Systema. I dette håndskrift er indskudt et antal ældre læg, som indeholder dels Sjællandske krønike, dels Årbogen 1074-1255. Læggene har været i Huitfeldts og senere i den svenske historiker Pufendorfs besiddelse. Årbogen er indført på siderne 54 r-56 v og falder i 2 afdelinger 1074-1255 og 1095-1147. Den sidste afdeling udfylder imidlertid en lakune i den første, hvorfor der tydeligt kun er tale om eet annalværk. Såvel Sjællandske krønike som Årbogen 1074-1255 må som forlæg have haft et pergamenthåndskrift F 42 i Capsa Cypriano ordo 3 i det gamle Universitetsbibliotek, der må være gået tabt ved branden 1728. Som vist af C. A. Christensen har dette håndskrift utvivlsomt hørt hjemme i Sorø, og man må formode, at oversættelsen af årbogen fra latin til dansk er foretaget her, efter sproget at dømme i (slutn. af) 14. årh. Foruden i håndskriftet Stockh. K 3 er årbogen overleveret gennem Svanings ekscerpter i Rostgaard 42,4°. Trods deres kortfattedhed supplerer de dog på et par punkter teksten i K 4. Da Årbogen 1074-1255 næsten udelukkende bygger på lundensisk tradition, må den formodes at være blevet til i Lund, sandsynligvis ved Domkapitlet. Som det fremgår af Anne K. G. Kristensens undersøgelser, er den et kompilationsarbejde, der har benyttet hele den tidligere lundensiske annaltradition. På den anden side er den ikke uden selvstændige træk. Det er således det første annalværk, der går længere tilbage end til 1130. Årbogen benytter den tabte årbog 1130-1206 (L I) og den ligeledes tabte årbog 1130-1213 (L III) og afskriften af Colbazårbogen, ligesom den henter oplysninger fra de anglo-normanniske annaler og fra Necrologium Lundense. Udover den specielt lundensiske tradition har årbogen kendt Valdemarsannalerne, hvoraf man må have haft en afskrift i Lund. Jf. indledn.

A: Latinsk tekst, tabt. – *Aa*: Dansk oversættelse c. 1400 i hs. i det gamle Universitetsbibl. F 42, tabt ved branden 1728. – *Aa1*: Stockh. Kgl. Bibl. K 3 (16. årh.). – *Aa2*: Kgl. Bibl. Rostg. 42,4°, ekscerpt af Svaning (16. årh.).

Tryk: Ellen Jørgensen, Middelalderlig historisk Litteratur paa Modersmaalet (1930) 15, Anne K. G. Kristensen, Danmarks ældste annalistik (1969) 133 (efter foreg.).

Litt.: Ellen Jørgensen, anf. st. 8; Anne K. G. Kristensen anf. st. 15 ff. o. ff. st. C. A. Christensen, Hist. Tidsskr. 12. rk. IV (1969) 97 ff.

Annotatio annorum ex vetustissimo quodam codice.

Stockh. K 3
54 r

1074. Døde Alexander paffue, oc Gregorius vaar paffue oc for hedt Hillebrandt.

1075. Døde kong Svendt, oc Haraldt, hans son, vaar kørd første
5 aff fim.

1076. Iordyn vaar en fredag.

4-5 kørd . . fim) *hs.* har opr. kir første, men *m.* anden anden *hd.* og blæk er de to sidste bogst. i kir overstr. og i marg er tilf. kørd første aff fim *Aa1*. 6 Iordyn) i marg. *m.* anden *hd.* og blæk tilf. terremotus

1077. Soll vaar burttagen.
 1080. Døde Haraldt kong, oc Knudt, hans son, varder kong.
 1086. Knudt kong vaar dreppen y Otthensø, oc Olaff, hans bro-
 10 der, vaar kong.
 1087. Sancte Nicolaus in Arus vaar vptagen.
 1089. Asser vaar vigther thill erkebisp y Skone.//
 1095. Døde Olaff kong, oc Erich Egothe, hans broder, var kong. 56 r
 1096. Dane fore mange thill Ierusalem att stride gen hedinge.
 15 1098. Burdis Gramonche liue.
 1099. Christne mend vunde Ierusalem aff hethinge mend, oc Ur-
 ban paffue døde.
 1100. Paschalis vaar paffue.
 1102. Døde Erich Egod y Ierusalem ferdt, oc Nicolaus, hans bro-
 20 der, vaar konning siu vintre och thiughu.
 1104. Pallium vaar giffuit archebisp Asser aff Paschali paffue.
 1111. Paschalis paffue vaar fangen aff Henrich tyteske kong.
 1113. Sanctus Bernhardus foer y kloster.
 1114. Kloster vaar giort y Clareuall.
 25 1118. Gelasius vaar paffue ett aar.
 1119. Calix(t)us vaar paffue fem aar thi monat 13 dag.
 1125. Honorius vaar paffue fem aar.
 1127. Hertug Karll aff Franckrige vaar drepin aff sine svenne.
 1130. Sancte Knud vaar drepin y Ringstad aff Magnus Niclasøn.
 30 1131. Strid y Iellinge mellum Niclas kong oc Erich Emunde.
 1132. Strid vaar y Syre ø, oc y bothe strid flyde Erich.
 1133. Haraldtzburg vaar broditt y Roschylt.
 1134. Strid vaar y Fottuig, oc Niclas flyde, oc Magnus feld, oc sex
 biscopa vthen andett folk, oc solenn vaar bortagen.
 35 1137. Mørk vaar y faste offuer ald ritig.//
 1138. Døde Asser biscop, oc Eschild var tilltagen. 56 v
 1139. Erich Emunde vaar drepin, oc Erich Lam var kong.
 1140. Oluff Haralsøn stride gen kong Erich.
 1141. Eschylt bisp satte Olaff gisle for sig.
 40 1143. Waar Olaff Haraldsøn drepin.
 1144. Erich kong fick erchebispens søster aff Bremmen till hus-
 frue.

Aa1. 7 Soll| tydeliggjort m. anden hd. Aa1. 9 Otthensø| hs. har opr. Otthesø, men m. andet blæk er tilf. nasalstreg o. lin. Aa1. 13-47 1095 . . Slangerop| står bag efter det øvrige Aa1. 2. 14 Dane| i marg. m. anden hd. og andet blæk dani Aa1. 15 liue| hs. har opr. leu, men ordet er rett. og læsningen usikker; i marg. m. anden hd. liue (?), o:ordo. 21 Pallium| rett. m. anden hd. fra Pallnu Aa1. 22 tyteske| rett. fra tyrkerske Aa1. 26 Calix(t)us| Calixus Aa1. 35-mørk . . faste| solformørkelsen fandt sted 21. maj. 36 tilltagen| rett. m. anden hd. fra tagen Aa1. 41-42 till husfrue| mgl. Aa2; i marg. m. anden hd. Aa1. 48

1145. Lucius vaar paffue thu aar.
1146. Eugenius vaar paffue try aar, hand var sancti Bernhardi
45 munck.
1147. Erich Lam vaar munck y Otthensø, oc strid vaar houss Slan-
gerop.//
1148. Svend vaar kong y Skone, Knudt y Iullandt. 54 r
1149. Eskyld archebisp vaar fangen aff Suend kong.
- 50 1150. Strid vaar houss Slangerop, oc Knudt flyde.
1151. Strid vaar houss Wiborrig.
1152. Knud kong foer thill Sverrige oc thil Ryselnd.
1153. Knud kom atther med tythiske soldere.
1154. Waldamar feste Sophia, Knud kongs søster.
- 55 1155. Svend kommer athir med hertug Henrich, oc vrthe bothe
sotte.
1156. Knud vaar drepin y Roskyld s. Lauretz affthen. 9/8
1157. Waldamar vaar kong offuer all Danmark.
1158. Adrianus vaar paffue tri aar, oc Absolon vaar biscop y Ros-
60 kyld.
1159. Eskyld archebisp foer thill Ierusalem.
1160. Kiegser Friderich oc Woldemar kong møtthis bode.
1161. Var Knud kong, Sophiæ søn, føder.//
1162. Alexander paffue wor thry aar oc thiuffue. 54 v
- 65 1167. Buritz vaar fangen.
1168. Erchebiscop Eskildt kom aff Ierusalem, oc vurthe sathe
hand oc kongen.
1170. Ry vaar vunden aff Dannum, oc tog vid christendom.
1171. Sanct Tomes y Engeland vaar drepen, oc sancte Knud førdis
70 thil Ringstade, oc Knud vaar konning.
1173. Iordun vaar y Danmark.
1177. Sancte Merethe vaar drepin y Sielandt.
1178. Eskyld archebisp for aff Danmark.
1181. Døde konning Waldamar første. Strid vaar houss Dyssie.
- 75 1184. Lething for thill Wolgast.
1187. Lucius vaar paffue y fem aar. Ierusalem vaar fangen.
1189. Soll vaar bortagen.
1191. Lething for thil Findland oc vantt thett.

Suend] *rett. m. anden hd. fra Knudt Aa1. 52 Ryselnd* | *i marg. m. anden hd. Ryerland Aa1. 53 Knud . . soldere* | Knut kom igien tydeske, oc S. flyd Aa2. 56 sotte] *hs. har opr. flotte, i marg. forskel- lige forsøg på rettelser: sotte oc fredelige, satte Aa1. 64 wor* | *tilf. m. anden hd. Aa1. 65 Buritz* | *hs. har opr. Borghon, rett. m. andre hænder til Buritz, Burizius Aa1. 68 Ry* | *rett. m. anden hd. fra Ru Aa1. 72 Merethe* | *rett. m. anden hd. til Margrette Aa1. 78 Findland* | *i marg. m. anden hd. Vandalien. 85 Hol-*

1192. Vrban ander vaar paffue try aar, oc biscop Waldamar flyde
80 aff Danmark.
1193. Valdemar biscop vaar fangen.
1196. Clemmen vaar paffue. Knud for thil Estlandt.
1197. Sanctæ Trinitatis kloster burdis.
1198. Døde Sophia dronning, oc Peter biscop vaar fangen, oc
85 Holsete vaar vunditt aff Danne.
1200. Burthes barføtte brødre leue.
1201. Døde Absolon archebisp, oc Anders vaar biscop.
1202. Sancte Willum abbed døde oc for thil himmerigis.
1203. Døde Knud kong, oc Valdamar, hans broder, vaar kong.
- 90 1204. Valdemar fick Dagmar thil dronning aff Beylandt.
1207. Byrdis predickere liue.
1208. Waar Lene faldt y Oplandt.//
1210. Sverke kong faldt y Giestilren, oc lething for att Prysen oc 55 r
thil Samlandt, oc Erich, Sverrigs kong, fick Valdamar kongs søster
95 Richeza.
1212. Døde Dagmar dronning.
1213. Lething laugdes ned y Danmark.
1216. Fødis Erich, Waldamars søn.
1218. Woldemar tridie veldis thill konning, oc Othe kyigser oc
100 greffue Niclas døde.
1219. Waldamar konning foer thil Estlandt.
1220. Christnemend vunde Ierusalem aff hedinge.
1221. Døde Beringer dronning.
1222. Gregorius cardinall vaar y Danmark.
- 5 1223. Waldamar kong anden oc Waldamar, hans søn, vaar fangen
aff greffue Henrich.
1224. Proust Peder vaar erchebisp.
1225. Døde biscop Peder Iacopsøn aff Sialandt.
1226. Waar danne konning vdtløsder, oc biscop Niclas vaar bi-
10 scop i Sialand.
1227. Dane vorde greffne for Borringhout.
1228. Døde Anders erchebiscop, oc Offve vaar archebisp.
1229. Sol vaar bortagen.
1230. Otthe cardinall vaar y Danmark.
- 15 1231. Døde tridie Waldamar oc hans dronning Elinor.
1232. Erich vidis thill konning y Lund.

---

sete] i marg. m. anden hd. Hollster Aa1. 86 barføtte brødre] i marg. m. anden hd.: fratres mendican-
tes Aa1. - leue] her tilf. m. anden hd., men atter overstr. Aa1. 90 Beylandt] rett. m. anden hd. til Beyer-
land Aa1. 91 liue] overstr. og m. anden hd.: tilf. orden Aa1. 93 Giestilren] i marg. m. anden hd.
Gystellren Aa1. 99 oc Othe] m. anden hd. Aa1. 5 kong] i marg. m. anden hd. Aal.-oc] o. lin. m.

1234. Sancte Lauritz kyrke brandt y Lundt, oc Roskyld.
 1236. Døde Waldamar biscop, der munck var y Lucæ kloster.
 1238. Sancte Willum vaar optagen och helliggiortt.
 20 1239. Ierusalem vaar fangen aff hedinge mendt.
 1240. Døde Iones Iacopsøn oc Skule iarell.
 1241. Døde ander kong Valdamar, oc firde Innocentius vaar
 paffue.//
 1244. Erich kong ford med herd mod Abell thil Coldinge. 55 v
 25 1245. Biscop Nicolaus ford aff Danmark.
 1246. Døde Iacop Sunnesøn.
 1249. Døde biscop Niclas y Clareuall.
 1250. Vaar k(ong) Erich drepen y Slesvig, oc Erich kong y Sverrig
 døde.
 30 1251. Folkunge vaar dreffne y Sverrig.
 1252. Abell vaar dreffuen y Iuttlandt, oc Christoffer vaar konge, oc
 døde Uffue biscop.
 1253. Valdamar Byrgesøn var konge y Sverrig, oc Iacop Erlandsøn
 vaar bisp y Roschildt, oc strid vaar y Skielskør.
 35 1254. Iacop vaar erchebisk y Skone, oc kylue rett var med bonde.
 1255. Normend vilde stride aa Danmarck oc flyde bortt.

---

anden hd. Aa1. 18 Lucæ] i marg. m. anden hd. Luke Aa1. 19 och helliggiortt] tilf. m. anden hd. Aa1. 28 k(ong)] k er tilf. m. anden hd. Aa1. 31 dreffuen] rett. m. anden hd. til dreffit Aa1. – Iuttlandt] med anden hd. er tilf. oc døde k. Erick vdj Sverrig oc Uffe biscop Aa1. 31–32 oc (2) . . biscop] overstr.; jf foreg. Aa1. 35 kylue . . bondel] i marg. m. anden hd.: erexcerunt se bondonis clauæ Aa1. 36 aa Danmarck] m. anden hd. rett. fra Adammait Aa1.

Verdens skabelse – 1265 med fortsættelse til 1307

Lundeannalerne er det sidste og største annalarbejde inden for den lundensiske annaltradition i den ældre middelalder. Hovedhåndskriftet Cod. Erfurtensis 23 i Wissenschaftliche Bibliothek der Stadt Erfurt er et samlingshåndskrift fra 15. årh. Annalerne, der er skrevet med een hånd i 2 spalter med bogskrift fra o. 1300, optager bladene 184–221. de går fra Verdens skabelse til 1267 med Lejrekroniken indskudt mellem år 767 og 768 (fol. 196 r–200 r). Annalerne findes tillige i de to middelalderlige håndskrifter AM.843,4°, et fragment fra c. 1300, som begynder med Lejrekroniken og slutter med 985, og AM. 841 fra 1. halv. af 15. årh., der er beslægtet med Erfurthåndskriftet og ligesom dette begynder med Verdens skabelse, men føres frem til 1307. Desuden er annalerne bevaret i flere eftermiddelalderlige håndskrifter: Gl. kgl. saml. 2455,4° fra 16. årh. er skrevet dels af Svaning selv og dels af en skriver og har tilhørt de Svaning-Vedelske håndskrifter. Teksten, hvis begyndelse mangler, og som er stærkt bearbejdet og forkortet, går frem til 1307. Den må gå tilbage til et håndskrift, der ejedes af Stig Pors (d. 1556), og som ligeledes er grundlag for teksten i Uppsala K 112 fra 16. årh., hvor det oplyses, at den er afskrevet efter et pergamentshåndskrift tilhørende Stig Pors. En afskrift af K 112 fandtes i håndskriftet A9, der gik tabt ved Universitetsbibliotekets brand 1728, og denne var atter kilde til Stephanius' Systema i Uppsala De la Gardie XXV–XXVIII, hvoraf der findes en afskrift i Cimbria illustrata i Hamburg Stadtbibliothek. Teksterne, der går tilbage til Stig Pors' håndskrift, har en vis berøring med AM 841,4°, idet de har fælles fejl, men de to håndskrifter er dog ikke identiske. Lundeannalerne, der må antages at være blevet til ved Domkapitlet i Lund, er en stor og omfattende kompilation. Ligesom Colbazannalerne indledes de med et verdenshistorisk afsnit, der går frem til 1128 og må bygge på det samme anglo-normanniske annalværk som Colbazannalerne, men udtogene er betydelig fyldigere. Citaterne fra Beda og andet engelsk historisk materiale går formodentlig altsammen tilbage til det engelske annalarbejde. Annalerne har desuden udtag af Adam af Bremen og hjemlige meddelelser med oplysninger om de danske konger fra Gotfred. 1130 begynder de egentlige danske annaler, som har benyttet alle tilgængelige kilder, afskriften af Colbazannalernes danske afsnit, de tabte annaler 1130–1206 (L I) og 1130–1253 (L III) og årbogen 1074–1255, som er bevaret i dansk oversættelse (se ovf.). Valdemarsannalerne har Lundeannalerne væsentlig kontakt med gennem den sidstnævnte årbog. Derimod må det efter Anne K. G. Kristensens undersøgelser anses for tvivlsomt, om Lundeannalerne har benyttet Sorøannalerne (se indledn.). Indimellem suppleres oplysningerne fra disse kilder af selvstændige noter, væsentlig vedrørende begivenheder i Skåne og kirkelige forhold. Fra midten af 13. årh. er noterne fyldigere og har selvstændig værdi som historisk kilde. De forholdsvist mange bevarede håndskrifter er et vidnesbyrd om, at annalerne har været yndede. De udgør det væsentligste grundlag for den middelalderlige krønike Gesta Danorum skrevet på dansk og benyttedes i en række senere annaler, ligesom de var kendt på Island.

A: tabt. – Aa: tabt. – Aa1: Erfurt Stadtbibliothek, 23,8° (c. 1300) f. 184 r. – Aa2: tabt. – Aa2a: Arnamagn. Inst. AM. 841,4° (1. halv. af 15. årh.) f. 1 r. – Aa2b: Perg.hs. tilh. Stig Pors (d. 1556), tabt. – Aa2b1: Uppsala Univ. Bibl. H 116 (16. årh.) f. 58 v. – Aa2b1a: Hs. i det gamle Univ. Bibl. A9, tabt. – Aa2b1a1: Uppsala Univ. Bibl. De la Gardie XXV–XXIX. – Aa2b1a1a: Hamburgshs. Cimbria illustrata (tabt). – Aa2b2:

Kgl. Bibl. Gml. kgl. saml. 2455,4° (16. årh.) f. 42 r. – *Ab*: Arnamagn. Inst. AM 843,4° (c. 1300) f. 5 r, fragment.

Tekst efter Aa1 (fra 1268 efter Ab) med varianter fra Aa2a, Aa2b1, Aa2b2 og Ab.

Facs.udg.: Corpus codicum Danicorum V. Annales (1965) 73 ff.

Tryk: Ludewig, Reliquiæ manuscriptorum IX (1731) 3 (efter *Aa2b1a1a*); Langebek, Scriptores rerum Danicarum I (1772) 212 (efter *Aa2a* og *Ab*); G. Waitz, Nordalbingische Studien V (1850) (efter *Aa1*); samme, Monumenta Germaniæ historica, Scriptores XXIX (1892) 185 (efter *Aa1* o.fl.); Ellen Jørgensen Annales Danici (1920) 44. *I oversættelse*: Ellen Jørgensen, Erik Glipping og hans Sønner (1927) s. 1 (brudstykke).

Litt.: Ellen Jørgensen, anf. st. 10 ff.; samme, Historieforskning og Historieskrivning (1931) 8 ff.; Sture Bolin, Om Nordens äldsta historieforskning (1931) 133 ff.; E. Kroman, Ueber die Herkunft der Handschrift des Liber census Daniæ (Acta phil. Scand. 1936) 58 ff.; Corpus cod. Dan. V. Annales (1965) XV og XXVI f.; Anne K. G. Kristensen, Danmarks ældste annalistik (1969) 107 ff.

Ad inueniendum omnes mundi ab exordio creacionis.

Erfurt 23
184 r

Prima etas in exordio sui continet creacionem mundi.

De opere primi diei.

5 Primo enim die Deus in lucis nomine angelos condidit.

De opere secundi diei.

Secundo in firmamenti appellatione celos.

De opere tercii diei.

Tercio in discrecionis uocabulo speciem aquarum et terre.

10 De opere quarti diei.

Quarto luminaria celi.

De opere quinti diei.

Quinto animancia ex aquis.

De opere sexte diei.

15 Sexto animancia ex terra et hominem, quem appellauit Adam.

Adam anno 230° genuit Seth, a quo filii Dei. 230 anni. Seth anno 205° genuit Enos, qui cepit inuocare nomen Domini. 435 anni. Enos anno 190° genuit Cainan. 625. Cainan anno 170° genuit Malaleel.

20 79<5>. Malaleel anno 165° genuit Iareth. 960 anni. Iareth anno 1<6>2° genuit Enoch, qui translatus est in celum. 1122 anni. Enoch anno 165° genuit Matusalam. 1287. Matusalam anno 167° genuit Lamech. 1454. In hac generacione gigantes nati sunt. Lamech anno 188° genuit Noe. Archa edificatur. 1642. Noe autem anno <6>00° genuit Sem,
25 Cam et Iafeth. Factum est diluuium. 2242 anni.

1–80 (s. 42) Ad . . turbatus] *mgf.* *Aa2b2* (*blade mgf.*). 1–97 (s. 35) Ad . . Saxonum] *mgf.* *Aa2b1* og *Aa2b1a1*. 1–83 (s. 34) Ad . . fuit] *mgf.* *Ab*. 1 mundi . . creacionis] ab exordio creacionis mundi *Aa2a*. 3 in] ab *Aa2a*. 4 primil] prime *Aa2a*. 6 secundil] secunde *Aa2a*. 8 terciil] tercie *Aa2a*. 10 quartil] quarte *Aa2a*. 12 quintil] quinte *Aa2a*. 14 dieil] *mgf.* *Aa1*. 20 79<5>] 799 *Aa1* *Aa2a*.– annil

Secunda etas a diluuiio usque ad Abraham.

Sem anno 2° post diluuium genuit Arphaxat, // a quo Caldei. 2244. 184 v
 Arfaxath anno 135° genuit Sala, a quo Samarite et Indy. 2379. Sala
 30 anno 130° genuit Heber, a quo Hebrej. 2509. Heber anno 134° ge-
 nuit Phalech. Turris Babilonis edificatur. 2643. Phalech anno 130°
 genuit Ragau. Dii primum adorantur. 2773. Ragau anno 132° genuit
 Saruch. Regnum inchoatur Scitarum. 2905. Saruch 130° genuit Na-
 chor. Regnum Egyptiorum nascitur. 3035. Nachor anno 79° genuit
 35 Thare. Regnum Assiriorum et Siciniorum nascitur. 3114. Thare
 anno 70° genuit Abraham. Zoroastras magicam reperit artem. 3184
 anni.

Tercia etas mundi ab Abraham usque ad Dauid.

Abraham anno 100° genuit Ysaac et Ysmael, a quo Ysmaelite.
 40 3284. Ysaac anno 60° genuit Iacob. Argiuorum regnum inchoatur.
 3344. Iacob anno 91° genuit Ioseph. Pharoneus dedit leges Grecie.
 3435. Ioseph anno 110°. Grecia segetes habere cepit. 3545. Hebre-
 orum seruitus in Egipto anni 144. Athlas astrologiam inuenit. 3689.
 Moyses anno 40° rexit populum. Hebrej litteras et leges habere cepe-
 45 runt. Vitis in Grecia reperitur. 3729. Iosue anno 27°. Erictonius in
 Troya quadrigam iungit. 3756. Gothoniel anno 40°. Cathmus litteras
 Grecis dedit. 3796. Ayoth anno 80°. Fabule fictae. Apollo artem me-
 dicinae inuenit et citharam repperit. 38<7>6. Gedeon anno <8>0°. Mer-
 curius liram condidit. 3956. Abymalech anno 3°. // Iste septuaginta 185 r
 50 fratres suos interfecit. Chorus in Grecia inuentus est. 3959. Thola
 annis 22. Pri(a)mus regnauit in Troya. 3981. Iayr annis 22. Carmentis
 nimpha Latinas litteras repperit. 4003 anni. Iepte anno 6°. Hercules
 flammis se iniecit. 4009 anni. Abessa anno 7°. Alexander Helenam
 rapuit. 4016. Labdon anno 8°. Troya capta est. Anno 3° regni eius.
 55 Eneas Ytaliam uenit. 4024. Samson anno 20°. Askanius Albam con-
 didit. 4044. Eli sacerdos anno 40°. Archa testamenti rapitur. 4084.
 Samuel et Saul anno 40°. Omerus fuisse putatur. 4124.

Quarta etas mundi a Dauid usque ad transmigrationem Babilonis.

60 Dauid annos 40 regnauit. Cartago a Dydone conditur. Gad, Natan,
 Asaphath prophetabant. 41<6>4. Salomon annis 40 regnauit. Tem-

mgl. Aa2a. - 1<6>2] 172 Aa1 Aa2a. 22 167°] centesimo vicesimo septesimo Aa2a. 23 1454] 1044
 Aa2a. 24 <6>00] 500 Aa1 Aa2a. 25 Cam . . Iafeth] Cham et Iaphet Aa2a. - est] autem *tif.* Aa2a. -
 2242] 1242 Aa2a. 27 ad Abraham] usque ad Habraham Aa2a. 30 Hebrej] Eber Aa2a. 32 Ragau
 (1 og 2)] Ragan Aa2a. 35 et Siciniorum] *mgl.* Aa2a. 38 ab Abraham] ad Habraham Aa2a. 39
 Ysmaelite] Ysmahelite Aa2a. 40 inchoatur] inchoat Aa2a. 46 quadrigam] quadraginta Aa2a. 47
 artem] autem Aa2a. 48 38<7>6] 3806 Aa1 Aa2a. - <8>0°] 40° Aa1 Aa2a. 49 Abymalech] Abi-
 malech Aa2a. 51 Pri(a)mus] Primus Aa1 Aa2a. 52 litteras] *mgl.* Aa2a. - Iepte] *rett. fra* Iapte Aa1.
 54 Labdon] Iabdon Aa2a. 55 Samson] Sampson Aa2a. 60 annos] annum Aa2a. 61 41<6>4] 4144

plum Iherosolimis edificatur. 4204. Roboam anno 17°. Regnum Israel et Iuda diuiditur, id est decem tribus a duabus. 4221us annus. Abya anno tercio. Sub quo Abimalech pontifex fuit. 42(2)4. Asa 41°. 65 Ysaïas, Amos, Naum, Iohel et Azarias prophetauerunt. 42(6)5. Iosaphat anno 25°. Prophetauit Helias et Heliseus, Abdias et Micheas. 4290. Ioram anno 8°. Prophetabat (Helias et Heliseus). 4298. (Ochozias anno 1°). Helias rapitur. 4299. Ocholia annis 7. Yonadab sacerdos claruit. 4306. Ioas anno 40°. Heliseus moritur, et Zakarias inter- 70 ficitur. 4346. // Amasias anno 29°. Alia Kartago conditur. 4375. Ozias 185 v anno 52°. Olimpias a Grecis instituitur. Tunc Fidon Arguius (me)n- suras et pondera inuenit. 4427. Ioathan anno 16°. Romulus et Remus nascuntur. 444(3). Achaz anno 16°. Roma conditur. 4459. Ezechias anno 29°. Senatus Rome fit, id est centum nobilissimi uiri senatores. 75 4488. Manasses anno 55°. Sybilla Samia claruit. Tunc Numma Pom- pilius Ianuarium et Februarium adiecit. 4543. Amon anno 12°. Cens- sus primum agitur. 4555. Iosyas anno 32°. Thales philosophus effi- citur uel agnoscitur. 4587. Ioachim anno 11°. Anno eius tercio. Na- bugodonosor Iudeam capit. 4598. Sedechias 11° anno. Cuius se- 80 cundo anno templum Iherosolimis incensum est, anno edificationis 454°. 4609.

Quinta etas mundi a transmigracione Babilonis usque ad Christum.

Ebreorum captiuitas anno 70°. Iudith hystoria conscribitur. 4679. 85 Darius anno 34°. Iste Darius filius fuit Ydapsis. Iudeorum captiuitas soluitur. 4713 anni. Xerses anno 20°. Sopho(c)les et Euripides tra- ghedi celebrantur insignes. 47(3)3. Artarserses anno 40°. Hesdras incensam legem renouat. 4773. Darius, qui et Nothus, anno 19°. Hec etas habuit Platonem. 4792. Artharcerses anno 40°. Hester hystoria 90 expletur. Iste altero nomine Assuerus ab Hebreis uocatur, qui fuit maritus Hester. 4832. Artarserses, qui et Ochus, anno 26°. Demoste- nes et Aristotiles predicantur. // 485(8). Arces anno 4°. Senocrates illu- 186 r stris habetur. Huc usque regnum Persarum stetit. 4862. Darius Ar- sami filius anno 6°. Alexander Iherosolimam cepit. Dehinc reges 95 Grecorum esse ceperunt. 4868. Alexander anno 5°. Asyam optinuit.

Aa1 Aa2a . 62 4204] anni tilf. *Aa2a*. 64 42(2)4| 4274 *Aa1 Aa2a*. 65 Iohel| Iobel *Aa2a*. – 42(6)5| 4275 *Aa1 Aa2a*. 67 4290| 4300 *Aa1*. – Ioram| Zoram *Aa2a*. – (Helias . . Heliseus)] *mgf. Aa1 Aa2a*. – 4298| 4308 *Aa1*. 67–68 (Ochozias . . 1°)] *mgf. Aa1 Aa2a*. 68 rapitur] anno uno *tilf. Aa1 Aa2a*. – 4299| 4309 *Aa1*. 69 4306| 4316 *Aa1*. – Zakarias| Sacharias *Aa2a*. 70 4346| 4356 *Aa1*. 71–72 (me)nsuras] tonsuras *Aa1 Aa2a*. 73 444(3)| 4444 *Aa1 Aa2a*. 74 id est| 1 *Aa2a*. 77 Thales| Tales *Aa2a*.–philosophus] philosopus *Aa1*. 79 capit] *mgf. Aa2a*. 83 transmigracione| transla- cione *Aa2a*. 84 Ebreorum| Hebreorum *Aa2a*. 86 4713| 4712 *Aa2a*. – Sopho(c)les| Sophodes *Aa1 Aa2a*. 87 47(3)3| 4703 *Aa1 Aa2a*. 88 qui] *mgf. Aa2a*. – Nothus| Notus *Aa2a*. 89 Artharcerses| Artarserses *Aa2a*. – hystoria| ystoria *Aa2a*. 92 485(8)| 4859 *Aa1 Aa2a*. – Arces| Arres *Aa1*. 93

4873. Tholomeus anno 40°. Machabeorum liber primus inchoatur.
 4913. Philadelphus Tholomeus anno 38°. Septuaginta interpretes
 agnoscuntur. 4951. Euergetes anno 26°. Ihesus filius Syrac librum
 sapiencie composuit. 4977. Filopator anno 17°. Machabeorum se-
 100 cundi libri componitur historia. 4994. Epyphanes anno 24°. Romani
 Greciam optinuerunt. 5018. Filometor anno 35°. Scipio Affricam
 deuicit. 5053 anni. Euergetes anno 29°. Brutus Hyspaniam subegit.
 5082. Sother anno 17°. Traces Romanis subiciuntur. 5099. Alexander
 anno 10°. Syria Romanis subiecta est. 5109. Tholomeus anno 8°. Re-
 5 thorica ars Rome cepit. 5117. Dyonisius anno 30°. Pompeius Iudeam
 cepit. Templum crematur. 5147. Cleopatra anno 2°. Egyptus Roma-
 nis subicitur. 5149. Iulius Cesar Augustus anno 5°. Hic prior monar-
 chiam tenuit, ex quo imperatores ceperunt esse Romanorum.

Inuenimus igitur ab inicio mundi usque ad natiuitatem Christi per
 10 libros cronicos 5154 annos.

Unde uersus:

Milia sunt quinque centum nonaginta nouemque annos ad Christum
 si numerare uelis.

15 Sexta etas ab Adam usque ad Christum.

Octauianus Augustus anno 56°. Natus est Christus anno Octauiani
 Augusti/ 42°, indictione 4^a, anno 2° cicli decennouenalis, epacta 11^a, 186 v
 concurrente 5°, tercie linee bisextilis, 8° Kal. Ianuarii, in die prima
 sabbati, luna 13^a, ab Urbe condita 752° anno. Pro salute uero homi-
 20 num passus est Dei filius anno Tyberii Augusti, priuigni eiusdem
 Octauiani, 18°, indictione 4^a, anno cicli decennouenalis 19°, epacta
 12^a, concurrente 7°, tercie linee bisextilis, in primo mensium, die
 23^a mensis, sexta sabbati, hora 6^a crucem ascendit, luna 15^a.

Octauianus Cesar Augustus Romanorum secundus regnauit annis
 25 56 et mensibus 6 et in 42° anno regni eius.

1. Christus natus est in Bethleem, et sancta Maria etatem 14 an-
 norum, et natus est sanctus Iohannes.

2. Hic optulerunt magi Domino tria munera, aurum, thus et mir-
 ram.

30 3. Hic Herodes interfectus est a semet ipso, et Archelaus, filius
 eius, regnauit pro eo 9 annis, et Yoseph et Maria redierunt ab Eryp-
 to in Galyleam.

6. Ab inicio mundi usque modo 5200 anni.

Huc| mgl. Aa2a. 95 optinuit| obtinuit Aa2a. 96 4873| 4863 Aa2a. – 40| 60 Aa2a. 98 Euergetes|
 Luergetes Aa2a. 99 Filopator| Filopater Aa2a. 2 subegit| subegitque Aa2a. 5 30°| 19° Aa1 10 5154|
 5190 Aa1. – annos| mgl. Aa1. 15 ab| ad Aa2a. – ad| mgl. Aa2a. 22 primo| derefter underprikket
 linee Aa1; jf. det foreg. 23 luna| linea Aa2a. 24 Romanorum| Roma Aa1. 26 etatem| mgl. Aa1. 28

12. Hic Philippus et Herodes, filius Archilai, Lysiam et Iydeam
35 diuiserunt in 4, et obiit Archilaus.

15. Hic cepit regnare Tyberius, preuignus Augusti, et regnauit
24 annis, et in duodecimo anno regni eius Pilatus preses factus
est, et Tyberius accepit matrem Herodis tetrarche, que uocata est
Lybia// et ipse Herodes regnauit super Iudeos annis 24. 187 r

40 26. Hic accepit Pylatus super Iydeos potestatem.

30. Hic Christus baptizatus est et elegit duodecim apostolos.

33. Hic fuit sanctus Iohannes baptista decollatus; octauo deci-
mo anno regni Tyberii passus est Dominus noster Ihesus Christus.

34. Hic sanctus Paulus conuersus est, et sanctus Stephanus
45 lapidatus.

35. Hic sanctus Petrus cathedram episcopalem suscepit.

39. Hic cepit Gayus regnum et regnauit tribus annis et 8 diebus,
et in diebus suis Matheus in Yudea ewangelium scripsit, et Hero-
des obiit.

50 42. Hic Claudius imperator cepit regnum et regnauit annis 13 et
mensibus 7, diebus 28, et Marchus ewangelium scripsit, et beatus
Petrus apostolus cathedram episcopalem suscepit Rome et tenuit
25 annis, mensibus duobus, diebus 4, et in quarto anno regni Clau-
dii Lucas ewangelium scripsit.

55 51. Hic assumta est sancta Maria in celum.

55. Hic sanctus Philippus apostolus passus est.

56. Hic Nero imperium suscepit et regnauit 13 annis et 7 men-
sibus et 28 diebus.

60. Hic Gayus Iulius ante aduentum Domini defunctus est.

60 62. Hic Iacobus, frater Domini dictus, passus est, et tenuit ca-
the//dram episcopalem in Iherusalem 30 annis, et eius etas 80 187 v
annorum.

68. Vespasianus accepit regnum et tenuit 9 annis et 11 mensi-
bus et 20 diebus et duobus.

65 69. Hic Petrus et Paulus martirizati sunt, et Nero periit, et sanc-
tus Lynus papa successit Petro.

70. Hic Tytus, Vespasiani filius, suscepit regnum et tenuit duo-
bus annis et duobus mensibus, et ipse interfecit Iudeos 100 milia et 9
milia in Iherusalem.

---

tria munera] *mgl.* Aa2a. 33 5200] 5100 Aa2a. 34 Archilai] Archillai Aa2a. – Iydeam] Iudeam
Aa2a. 37 annis] *mgl.* Aa2a. – duodecimo] duocemo *rett. til* duocimo Aa1. 38 tetrarche] thetrar-
che Aa1. 40 super . . . potestatem] potestatem super Iudeos Aa2a. 41 duodecim] duocim Aa1. 42
decollatus] est *tilf.* Aa1. 42–43 octauo . . . Christus] *under år 34* Aa2a. 43 Dominus . . . Ihesus] *mgl.*
Aa1. 44–47 34, 35, 39] Aa1 *har* xxiiii, xxv, xxix, *måske på grund af beskæring.* Aa2a *har* xxxv, xxxvi,
xl. 48 Matheus] Mathe Aa1. 50 42] 44 Aa2a. – et(2)] *mgl.* Aa2a. 51 Marchus] Marcus Aa2a. 55

70 79. Hic Domicianus, frater Tycii, suscepit regnum et tenuit 15 annis et 5 mensibus et in diebus suis Lynus papa martyrizatus est, et sanctus Cletus suscepit cathedram.

82. Hic Iohannes apostolus in Pathmos insula Apocalypsym scripsit.

75 87. Hic Cletus papa passus est, et Clemens papa ordinatus.

94. Nerua successit Domiciano et regnavit 1 anno et 4 mensibus et 8 diebus, et sanctus Iohannes apostolus uenit in Effesum.

96. Hic Traianus successit Nerue et regnavit 18 annis et 4 mensibus et 15 diebus, et Symon apostolus passus est, et Iohannes
80 apostolus assumptus.

98. Hic Clemens papa passus est, // et Alexander suscepit cathedram. 188 r

106. Hic Ygnacius episcopus passus est, qui tercius fuit episcopus in Antiochia post Petrum.

85 114. Hic cepit regnare Adrianus, sororius Traiani, et regnavit 21° anno, et in diebus suis scripta est bibliotheca. Hic per Quadratum discipulum apostolorum et Aristidum Atheniensem, uirum fide sapientiaque plenum, et per Serenum legatum libris de christiana religione compositis instructus precepit per epistolam christianos sine
90 obiectu criminum non dampnari; ide(m) Iudeos secu(nd)o rebelles ultima cede perdomuit, etiam introeundi eis licentia ablata Iherosolimam, quod ipse in optimum statum murorum extruccionem repa-
rauit et Heliam uocari de nomine suo precepit. Idem eruditissimus in utraque lingua biblyothecam Athenis miri operis extruxit. Iero-
95 solim(e) primus ex gentibus constituit(ur) episcopus Marchus cessantibus hiis qui fuerant ex Iudeis numero 15, et prefuerunt a passione Domini annis fere centum et 8 uel 7.

134. Telesphorus episcopus, qui »Gloria in excelsis Deo« constituit.

100 136. Hic cepit regnare Antonius cum tribus filiis suis Aurelio et Lucio et Commodo et regnavit annis 22 // et tribus mensibus; et in
188 v diebus suis multi Romani baptizati sunt per documentum Alexandri pape, et ipse martirizatus est; et in diebus Alexandri scriptus est liber,

---

assumta| assumpta Aa2a. 56 sanctus| mgl. Aa1. 59 defunctus| defuctus Aa1. 63 11| 9 Aa2a. 68 100| 300 Ab1. 71 annis| mgl. Aa2a. 71-72 Lynus . . cathedram| under år 81 Aa2a. 73 apostolus| mgl. Aa1. - Pathmos| Phatmos Aa2a. 75 ordinatus| est tilf. Aa2a.77 Effesum| Ephesum Aa2a. 78 Traianus| Tracianus Aa1 Aa2a. 80 assumptus| est tilf. Aa2a. 85 sororius| filius sororis Aa2a. - Traiani| Traciani Aa1. 86 bibliotheca| bybliotecha Aa2a. 87-88 sapientiaque| sapientia et Aa2a. 89 compositis| mgl. Aa2a. - precepit| percepit Aa2a. - per| mgl. Aa1. 90 ide(m)| id est Aa1 Aa2a. - secu(nd)o| seculo Aa1 Aa2a. 92 extruccionem| extruxione Aa2a. 93 eruditissimus| crudelissimus Aa1. 94 biblyothecam| bibliotheca Aa2a. 94-95 Ierosolim(e)| Ierosolimam Aa1 Aa2a. 95 ex| mgl. Aa2a. - constituit(ur)| constituit Aa1 Aa2a. 96 fuerant| fuerint Aa2a. 98 Telesphorus|

qui uocatus est Pastoralis; et in diebus ipsius regis Policarpus et Valentinus fuerunt Rome, et ipse precepit martirizare sanctam Felicitatem cum 7 filiis suis.

160. Hic suscepti regnum Marcus Anthonius <V>erus cum fratribus Lucio Aurelio et Commodo et regnauit annis 19 et mense uno et imperauit martirizare Policarpum et Pyonium et plures alios in Gallia, et ipse predauit Ytaliam et Romam, et in diebus suis uenit Lucius in Britanniam.

166. Eleuther Rome presul factus quindecim annis ecclesiam gloriosissime rexit; cui litteras Britannie rex Lucius mittens, ut christianus efficeretur, peciit et impetrauit etc.

180. Post Anthonium regnauit Commodus.//

189. Seuerus imperator factus 17 annis regnauit, qui Britanniam uallo a mari usque ad mare precinxit; apud Eboracum opidum morbo obiit.

190. Helius Pertinax cepit regnare et regnauit 6 annis.

191. Hic Iuliani <iuris> periti scelere occiditur; quem mense septimo postquam ceperat regnare.

192. Seuerus apud pont(e)m Miluium bello ciuili uictum interfecit.

193. Victor terciusdecimus Rome episcopus datis late libellis constituit pascha die dominico celebrari, sicut et predecessor eius Eleuther, a quartadecima luna primi mensis usque in uicesimum primum. Cuius decretis fauens Theophilus Cesarie Palestine episcopus scripsit aduersus eos, qui quartadecima luna cum Iudeis pascha celebrant, cum ceteris, qui in eodem concilio erant, episcopis, synodicam et ualde utilem epistolam.

208. Hic cepit regnare Anthonius cognomento Caracalla, Seueri filius, et regnauit annis 7.

211. Alexander episcopus Capadocie cum desiderio locorum sanctorum Ierosolimam uenisset, uiuente adhuc Narcisso, eius urbis episcopo, perseni<is> etat<is> uiro, et ipse ibi ordinatus est episcopus, Domino, ut fieri deberet, per reuelationem monente. Tertulianus Affer, centurionis proconsularis filius, omnium ecclesiarum sermone celebratur.

Thelesphorus *Aa2a*. 4 uocatus est| uocatur *Aa2a*. 7 suscepit| susepit *Aa1*. – Marcus| Marius *Aa1*; manus *Aa2a*. – <V>erus| Nerus *Aa1 Aa2a*. 9–10 Gallia| Galliaque *Aa1*. 10 predauit| preclauit *Aa1*. – Ytaliam| Ytalia *Aa2a*. – suis| illius *Aa2a*. 11 Britanniam| Britaniam *Aa2a*, *sål. ogs. i det flg.* 12 factus| est *tilf. Aal.* 12–13 gloriosissime| gloriasissime *Aa1*. 14 impetrauit| inperauit *Aa2a*. 17 Eboracum| Oboracum *Aa1*. 19 annis| annum *Aa2a*. 20 <iuris>| *forskrevet Aa1 Aa2a*. 22 pont(e)m| pontum *Aa1 Aa2a*. – Miluium| Millium *Aa2a*. 24 predecessor| predessor *Aa2a*. 27 celebrant| celebrauit *Aa1*. 28 concilio| consilio *Aa2a*. 28–29 synodicam . . epistolam| *under år 207 Aa2a*. 29 utilem| utile *Aa1*. 33 Narcisso| *rett. fra Marcisso Aa1*. 34 perseni<is> etat<is>| per senilem etatem *Aa1 Aa2a*. – ibi| sibi *Aa2a*. 35 deberet| deberetur *Aa1*. – Tertulianus| Tecularius *Aa2a*.

215. Hic Macrinus cepit regnare et tenuit uno anno.//

216. Abgarus uir sanctus regnauit Edisse, <u>t uult Affricanus. Ma- 189 v
40 crinus cum filio Dyadumeno, cum quo imperium inuasit apud Arche-
laudem militari tumultu occiditur.

217. Hic Marchus Aurelius Antonius cepit regnare et 4 annis reg-
nauit, et in diebus illius ciuitas Emaus edificatur.

220. Hic Alexander suscepit regnum et tenuit 13 annis, et in die-
45 bus suis Urbanus episcopus Rome et sancta Cecilia, que conuertit
Tyburcium et Valerianum ad fidem Christi, et sanctus Ciriacus et
sancta Vilicta, mater eius, martirizati sunt.

230. Hoc anno Kalixtus papa passus est, et Syxtus suscepit cathe-
dram.

50 234. Hic cepit regnum Maximianus et regnauit tribus annis, et
ipse fuit sextus de nequissimis imperatoribus contra amicos Dei; ipse
fecit occidere Potencianum presbiterum, qui sepultus est in cimiterio
Kalixti.

237. Hic cepit Gordianus regnum et regnauit 6 annis.

55 243. Hic cepit regnum Philippus et tenuit 7 annis, et in tercio
anno regni eius ab Urbe condita mille anni sunt completi.

250. Philippo successit Decius et regnauit anno uno et tribus mensi-
bus, et ipse fuit//<septimus> de persecutoribus contra fideles Dei, quia 190 r
ipse interfecit Philippum et patrem eius et fecit occidere Syxtum papam
60 cum Felicissimo presbitero et Agapito dyacono et cum 4 subdyaconi-
bus Ianuario, Magno, Vincencio et Stephano. Dyonisius suscepit ca-
thedram episcopalem. Adhuc precepit Decius Fabianum episcopum
in Roma martirizari, et Cornelius suscepit episcopatum, qui postea
Martyr effectus est. Et Alexander Iherosolimorum episcopus in Ce-
65 saria Palestine et Antiochie Babillas; et precepit martirizare sanctum
Laurencium et Romanum atque Ypolitum cum sociis suis et plures
alios adnumerandos.

252. Decio Gallus et Volucianus succ. et regn. duobus annis et 4
mensibus, et Dyonisius fuit episcopus Alexandrie, et in diebus suis
70 fuit Cornelius Rome episcopus et Lucina religiosa femina. Isti duo
acceperunt corpora apostolorum <de> catacumbas et tulerunt nocte et

---

38 Macrinus| Macrinus *Aa2a*. 39 Abgarus| Abgar *Aa1*. - <u>t| et *Aa1 Aa2a*. 40 Dyadumenol
Dyadiumeno *Aa1*; Dyaclimeno *Aa2a*. 47 martirizati| martirisati *Aa2a*. 48 230| 229 *Aa2a*. 50 234|
231 *Aa2a*. 52 occidere| accidere *Aa1*. 55 cepit| accepit *Aa2a*. - in| *mgl. Aa2a*. 56 anni| annis *Aa2a*.
58 <septimus>| unus *Aa1 Aa2a*. - persecutoribus| persecutoribus *Aa2a*; *tilsvarende ogs. i det*
flg. 59 occidere| occidi *Aa2a*. 60 Felicissimo| Feliscissimo *Aa2a*. 63 martirizari| martizare *Aa2a*.
64 episcopus| fuit *tilf. Aa1 Aa2a*. - in| cum *Aa1*. 65 Antiochie| et *tilf. Aa1 Aa2a*. - martirizare|
martizare *Aa2a*. 67 adnumerandos| administrandos *Aa2a*. 68 regn.| regnauit *Aa2a*. - annis| t' *tilf.*
Aa1. 69-75 et (2) . . Iulii| *under år 253 Aa2a*. 70 fuit| *mgl. Aa2a*. - episcopus| episcopo *Aa1*. -

corpus beati Pauli absconderunt in uia, que dicitur Ostensi, ubi fuit decollatus, et sancti Petri corpus secum locum, ubi fuit crucifixus, inter corpora sanctorum episcoporum in templo Apollinis in monte Aurelio in Vaticano Neroniani palatii tercio Kal. Iulii. 29/6

254. Gallo successit Valerianus et regnauit 15 annis, et ipse erat octauus de persecutoribus sancte ecclesie. Ipse iussit occidere sanctum Ciprianum et sanctum Stephanum episcopum.//

269. Hic Claudius suscepit regnum et regnauit anno 1 et 9 mensibus, et fuit de Gotis natus, et 15. anno antequam regnum accepit, predauit et destruxit Illiricum et Macedoniam, et ipse habuit scutum aureum et galeam auream; et Marcion fuit presbiter in Antiochia et scripsit librum, qui uocatur Dyalogus, et ipse fecit martirizare 40 et 6 milia hominum propter fidem Christi.

271. Hic cepit regnare Aurelianus et tenuit 5 annis et 6 mensibus, et ipse erat nonus de persecutoribus. Ille fecit interficere trecentos martires, quos Euticianus Romanus episcopus propriis manibus sepeliuit in cimiterio Kalixti pape, et ipse ibidem sepultus est.

277. Aureliano successit Tacitus et regnauit anno uno.

279. Tacito successit Probus et regnauit 5 annis et quatuor mensibus, et ipse fuit bellator contra paganos.

282. Probo successit Carus cum duobus filiis Karino et Numer(ian)o et regnauit duobus annis.

285. Caro Dyoclecianus cum Herculio Maximiano successit, tricesimus tertius ab Augusto imperatore, qui fuit ab exercitu electus, 20 annis regnauit. Maximianumque cognomento Herculium socium creauit imperii; Dyocleciano in Oriente Maximianus in Occidente uastari ecclesias, // <affli>gi interficique christianos <pre>cepit. Que persecucio omnibus fere anteactis diuturnior atque immanior fuit. Nam per 10 annos incendiis ecclesiarum, proscriptionibus innocentium, cedibus martyrum incessabiliter acta est. Et in diebus suis Gayus papa, Cosmus et Damianus et alii innumerabiles martyrizati sunt. Hiis temporibus Constancius, qui uiuente Dyocleciano Galliam Yspaniamque regebat, uir summe mansuetudinis et curialitatis, in Britannia obiit.

Lucina] Luciana Aa2a. 71 <de>] et Aa1 Aa2a. 72 absconderunt] absconserunt Aa2a. 77 Ipse] ille Aa2a. 78 sanctum] mgl. Aa2a. 79 Claudius] Claudus Aa1. – regnauit] rett. fra renauit Aa1. – 1] mgl. Aa2a. 80 regnum] regnauit Aa2a. 81 Macedoniam] Macedonia Aa2a. 82 fuit] mgl. Aa2a. 86 trecentos] trescentos Aa2a. 87 Romanus episcopus] mgl. Aa2a. 89 Aureliano] Aurelio Aa2a. 90 279] 278 Aa2a. 92–93 Numer(ian)o] Numerario Aa1 Aa2a. 94 Dyoclecianus] Dyodectianus Aa2a. – Herculio] Herculie Aa2a. 96 Herculium] Herculum Aa1 Aa2a. 97 Dyocleciano] Dyoclesiano Aa2a. – in Oriente] moriente Aa1. 98 <affli>gi] effugi Aa1 Aa2a. – <pre>cepit] mgl. Aa2a; cepit Aa1. 99 anteactis] ante actis Aa1 Aa2a. 100 proscriptionibus] prescripcionibus Aa2a. 100–101 innocentium, cedibus] innoxim^m sedibus Aa2a. 3–4 Yspaniamque] Hyspaniamque Aa2a.

304. Hic Maximianus suscepit regnum sub Dyocleciano, et ipse interficere precepit uno mense 7 milia martyrum et in Britannia post Albanum, Aaron, Iulium et Fenum et alios plures uiros; et in diebus suis passus est Marcellus papa.

10 306. Hic Galerius accepit regnum et tenuit uno anno.

307. Hic cepit regnare Constantinus, filius Constancii uel Helene, et regnauit 21 anno et 10 mensibus et a sancto Siluestro baptizatus est, et tunc fuerunt ab Urbe condita 1060 anni et unus annus. Translacio sancti Nicolai. Sanctus Silvester papa. Huius temporis celebratur Nicenum concilium et Arelatense primum, in quo fuit Auicianus Rothomagensis archiepiscopus.//

328. Constantino successit Constancius cum fratribus suis Constantino et Constante et regnauit annis 24 et 5 mensibus et 13 diebus, et in diebus suis Anthoni(us) monachus in heremo fuit et uixit 100 et 5
20 annis.

336. Constancius accepit corpus sancti Andree apostoli et Luce ewangeliste et corpus Thimothei et sancti Hylarii Pyctaiensis episcopi et secum tulit ad Constantinopolim, quia gens sua illum deicerunt, et ille fugit ad Constantynopolim, donec recordatus est cum
25 eis et rediit ad regnum.

342. Hic natus est sanctus Martinus.

343. Hic incipit Theophilus paschalem suum centum (annorum).

351. Hic incipit supputacio Romana ab Antonio.

353. Constantino successit Iulianus et regnauit duobus annis et 8
30 mensibus, et precepit occidere Iohannem et Paulum, et postea baptizatus est, et occidit omnes paganos, qui fuerunt in Sebastia Palestine, qui ossa sancti Iohannis baptiste sparserunt et destruxerunt, et imperauit colligere omnia ossa insimul, que potuerunt inuenire, et edificauit ecclesiam ibi. Et hoc anno sanctus Martinus baptizatus est.

35 361. Iuliano successit Iouianus et regnauit anno uno.

362. Iouiano successit Valentinianus cum fratre suo Valente et regnauit 11 annis; et in diebus suis Damasus fuit Rome episcopus.

369. Ordinacio sancti Ambrosii episcopi.//

373. Valentino successit Gracianus cum Valenciano fratre, et ipse
40 predauit Hunos et Gothos, et in diebus suis Stephanus martyrizatus est.

---

6 Dyocleciano) Dyoclesiano Aa2a. 11 Helene) Eleree Aa2a. 12 21) 31 Aa2a. 16 Rothomagensis] Rothomagiensis Aa1. - archiepiscopus] episcopus Aa2a. 19 Anthoni(us)] Antho Aa1, Anthonio Aa2a. - monachus] natus Aa2a. 21 apostoli] mgl. Aa2a. 25 rediit] dedit Aa2a. 27 343] 348 Aa2a. - centum] centrum Aa1 Aa2a. - (annorum)] mgl. Aa1 Aa2a. 31 Sebastia] Sabastia Aa2a. 35 361] 369 Aa2a. - Iouianus] Iouinianus Aa2a. 36 362] 371 Aa2a. - Iouiano] Iouiniano Aa2a. 37 Damasus] Damascus Aa2a. 38 Ordinacio . . episcopi] *under samme år som foreg.* Aa2a. 40 Gothos]

376. Hic Gracianus accepit regnum et tenuit 6 annis, et Theodosius fuit filius eius; et in diebus suis Gerwasius et Prothasius martirizati sunt; et reuersus est in Galliam et occidit Valentinianum, fratrem Graciani.
381. Hic Maximianus accepit regnum, qui fuit natus in Britannia.
382. Hic accepit Theodosius regnum et tenuit 11 annis et Valentinianus cum eo, et hii ambo occiderunt Maximum tyrannum.
393. Hic accepit regnum Archadius et tenuit 13 annis, et Innocencius papa edificauit ecclesiam sanctorum Geruasii et Prothasii. Et in secundo anno regni eius, scilicet Archadii, obiit sanctus Ambrosius, Mediolanensis episcopus.
397. Hic acceperunt baptysmum Scoti.
405. Archadio successit Honorius et regnauit 15 annis.
407. Hic Alaricus, rex Gothorum, destruxit ciuitatem Rome et partem accendit igne 8. Kal. Sept., et tunc fuerunt anni ab Urbe condita mille centum et 64. Et post// hec Romanus numquam regnauit in Brytannia.
412. Hic est inuencio corporis sancti Stephani et sanctorum Gamalielis atque Abybon. Obiit sanctus Martinus et sanctus Ieronimus.
416. Hoc pascha sub papa Zozyimo sol defecit hora tertia 14. Kal. Augusti, et apparuit stella ardens ab oriente usque Kal. Septembris.
417. Hic Bonifacius episcopus Rome edificauit ecclesiam in cimiterio sancte Felicitatis et ornauit sepulchrum eius, et Ieronimus presbiter obiit, et eius etas nonaginta unus annus.
421. Hic suscepit regnum Theodosius minor, filius Archadii, et regnauit 26 annis; et in tercio mense regni eius translatus est sanctus Augustinus, doctor Yponiensis, 5. Kal. Septembris, et eius etas 77 anni, post ordinacionem 40 ann.
425. Incipit exordium regum Francorum. Primus Farramundus.
430. Hic Palladius episcopus transmissus est a Celestino papa ad Scottos ewangelizare.
431. Hic cepit regnum Loygarus secundus rex Francorum.
436. Hic Gensericus rex Vand(al)orum destruxit Kartaginem.
437. Hic Patricius uenit in Yberniam.
438. Hic cepit regnum 3us rex Francorum Meroueus.//

Gothos *Aa1*. 40–43 Stephanus . . suis| *mgl. Aa2a*. 42–43 Theodosius| *foran ordet underprikket* Valentinianus *Aa1*. 46 381| 380 *Aa2a*. 47 accepit Theodosius| Theodocius accepit *Aa2a*. 49 accepit regnum| cepit regnare *Aa2a*. 51 anno| *mgl. Aa1*. – Archadii| Archidii *Aa2a*. 56 anni| *mgl. Aa2a*. 60 Abybon| Abydon *Aa1*. 61 pascha| passcha *Aa2a*. – Zozyimo| et Ozomo *Aa2a*. 63 Bonifacius| Bonifacius *Aa2a*. 64 sancte| *mgl. Aa2a*. – sepulchrum| sepulcrum *Aa1*. 72 Scottos| *rett. fra* Scotos *Aa1*; Scothos *Aa2a*. 74 Vand(al)orum| Uandorum *Aa1*; Mandorum *Aa2a*. 76 438 . . Meroueus| *mgl. Aa2a*. – Meroueus| Meroneus *Aa1*. 77 446| 445 *Aa2a*. – Romane| *rett. fra*

446. Exitus Syxti episcopi Romane ecclesie, qui uixit octo annis 193 r
in episcopatu suo.
448. Hic dies tenebrosa fuit.
- 80 449. Hic suscepti Martinianus regnum Rome et tenuit 7 annis, et
in quarto anno regni eius cepit Guirtogirnus regnare in Britannia.
452. Huc usque Prosper cronicam suam perducit. Quo anno Gen-
sericus Romam ingrediens rebus omnibus expoliavit.
454. Martiniano successit Leo et regnavit 17 annis. Hoc anno Vic-
85 torius suum circulum paschalem composuit.
455. Victorius iubente papa Hylário scripsit paschalem circulum
quingentorum triginta duorum annorum.
461. Hic nata est sancta Brigida.
463. Sanctus Patricius ad Dominum migravit peractis annis ab
90 inicio mundi 5719, et eius etas 131 annus.
466. Leo papa obiit et fuit in episcopatu suo 21 anno et uno mense
et 18 diebus.
469. Hylarius episcopus Romane ecclesie obiit, qui tenuit cathe-
dram 6 annis et tribus mensibus et diebus decem.
- 95 471. Leoni successit Zenon et regnavit 18 annis.//
488. Zenoni successit Anastasius et regnavit 28 annis. 193 v
514. Theodorico successit Theodebertus rex Francorum.
515. Anastasio successit Iustinus et regnavit 8 annis; et in diebus
suis obiit Iohannes papa, et Benedictus suscepit cathedram post eum.
- 100 523. Iustino successit Iustinianus et regnavit 38 annis.
527. Obiit sancta Brigida uirgo.
530. Hic corpus Antonii monachi diuina reuelacione repertum
Alexandriam perducitur.
532. Hic Dyonisius cepit circulum suum paschalem, qui continet
5 tot annos, quot transacti sunt a natiuitate Domini, id est quingenti
32.
537. Eclipsis solis facta est 14. Kal. Marci ab hora prima usque ad ¹⁶/₂
horam terciam.
540. Eclipsis solis facta est 12. Kal. Iulii, et apparuerunt stelle ²⁰/₆
10 pene hora dimidia ab hora diei terciam.// 194 r
564. Iustiniano successit Iustinus minor et regnavit 11 annis.

Romanorum *Aa1*; Rome *Aa2a*. 78 episcopatu] episcopatu *Aa1*. 79 448] 447 *Aa2a*. – tenebrosal
der var ingen solformørkelse i 448. 80 Rome] *mgl. Aa2a*. 81 Guirtogirnus] Giurtogyrius *Aa2a*.
82 perducit] producit *Aa2a*. 83 expoliavit] expoliatur *Aa1*. 84 Leo et] Leoque *Aa2a*. 88 Brigida]
Brigita *Aa2a*. 93 Romane] Rome *Aa2a*. 95 Leoni] Leo *Aa1*. 2 repertum] *derefter underprikket est*
Aa1. 5 transacti] tranacti *Aa1*. 7 Eclipsis] Eclippis *Aa2a*; *solformørkelsen fandt sted 25. febr.* – prima
usque] primasque *Aa2a*. 9 Eclipsis] Hoc anno eclipsis *Aa2a*. – apparuerunt] aparuerunt *Aa1*. 10

567. Columba presbiter a Scocia uenit in Britanniam ad docendos Pictos et in insula Hii monasterium fecerunt.
577. Iustino successit Tyberius Constantinus et regnauit 7 annis, et
15 in diebus suis Albu(in)us rex Longobardorum predauit Romam.
582. Tyberio successit Mauricius.
583. Pelagius papa.
585. Childebertus rex Francorum.
588. Hoc anno sanctus A(u)doe(n)us natus est.
- 20 591. Gregorius maior papa. Hic augmentauit imprecationem canonis. Diesque nostros.
596. Gregorius papa misit in Britanniam Augustinum cum monachis Mellito et Iusto et Laurencio et Deusdedit, ut genti Anglorum ewangelizauerunt regnum Dei.//
- 25 601. Hoc anno misit papa Gregorius pallium in Britanniam. 194 v
603. Mauricio successit Focas.
604. Hic Orientales Saxones fidem Christi percipiunt.
605. Hic obiit Gregorius papa, pater eius uocabatur Gordianus et mater eius Syl(uy)a.
- 30 608. Bonifacius papa effectus est.
609. Item Bonifacius peciit a Foca Cesare templum Pa(n)teon et constituit sollempnitatem omnium sanctorum.
612. Hoc tempore sanctus Columbanus claruit.
617. Hoc tempore occisus est Theodebertus rex Francorum, et
35 facta est pugna grauissima inter eos. Mortuo Theodeberto successit Slodoueus.
633. Slodoueo successit Dagobertus.
635. Sanctus Romanus obiit, successit Audoe(n)us.
638. Heraclio successit Hera(cl)onas.
- 40 640. Hera(cl)one successit Constantinus, post quem Constantinus filius eius.
642. Sanctus Oswaldus rex Anglie occisus est.
655. Penda periit, et Mercii facti sunt christiani.
664. Eclypsis solis facta est 5. Nonas Maii. 11/5

---

hora dimidia] horam mediam Aa2a. 12 a] de Aa2a. 13 insula] nisala Aa2a. 15 Albu(in)us] Al-
bunius Aa1; Albanus Aa2a. 17 Pelagius papa] *under år 582* Aa2a. – Pelagius] Plagus Aa2a. 19
Hoc] Hic Aa2a. – A(u)doe(n)us] Andoeuus Aa1; Adocius Aa2a. 20 imprecationem] impreca-
cione Aa2a. 22 Augustinum] Agustinum Aa1. 25 Hoc] Hic Aa2a. 27 percipiunt] perciperunt
Aa2a. 28 papa] X *tilf.* Aa1. 29 Syl(uy)a] Salyua *rett. til Sylyua* Aa1. 31 Item] *rett. til* Idem Aa1. –
Bonifacius] Bonifacius Aa2a. – Pa(n)teon] Pateon Aa1 Aa2a. 33 Hoc] Hic Aa2a. – Columba-
nus] *rett. fra* Collumbanus Aa1. 34 617] 616 Aa2a. – Hoc] Hic Aa2a. – Theodebertus] Theo-
debritus Aa2a. 38 Sanctus] sanctus Aa1. – Audoe(n)us] Andoeuus Aa1; Audoeus Aa2a. 39
Heraclio] *foran ordet slött.* Herodiano Aa1; Heradio Aa2a. – Hera(c1)onas] Heradonas Aa1 Aa2a.
40 Hera(c1)one] Heradone Aa1 Aa2a. – post quem] pos quem Aa1; postquam Aa2a. 42 642] 643

- 45 666. Hic sanctus Cuthbertus ordina//tus est. 195 r
 668. Theodericus ordinatus archiepiscopus, ... regnavit Rome
 et tenuit 18 annis.
 673. Constantinus filius Constantini superioris regnavit.
 679. C(1)othario successit Childericus.
 50 682. Childerico successit Theodericus rex Francorum.
 684. Constantino successit Iustinianus.
 687. Pipinus primus maior domus efficitur. Sunt anni secundum
 Ysidorum ab inicio mundi 5 milia nongenti nonaginta 8.
 693. Hic sanctus Cuthbertus obiit.
 55 694. Iustiniano successit Leo et regnavit tribus annis.
 696. Hoc anno conuersa est luna in sanguinis colorem.
 697. Leoni successit Tiberius et regnavit 7 annis. Sergius papa.
 698. Theoderico successit Clodoweus.
 700. Clodoweo successit Childeberthus.
 60 701. Hoc anno ignis de celo cecidit super duas ciuitates in Gallia.
 704. Tyberio successit Iustinianus.
 710. Iustiniano successit Philippus et regnavit uno anno et 6 men-
 sibus.
 711. Philippo successit Anastasius. Constantinus papa obiit.
 65 714. Anastasio successit Theodosius.//
 715. Hoc anno nox habuit lucem diei duabus horis. 195 v
 716. Theodosio successit Leo. Childeberto successit Dagobertus.
 717. Karolus filius Pipini fit maior domus.
 724. Leoni successit Constantinus.
 70 725. Hoc anno Beda scripsit kalendarium et marthologium.
 730. Hoc anno sanctus Beda scripsit historiam Anglorum.
 733. Eclipsis solis facta est 18. Kal. Sept. circa horam terciam diei ¹⁴/₈
 ita ut pene totus orbis obscuritate solis quasi nigerrimo et horrendo
 <scuto> uideretur esse coopertus.
 75 736. Luna sanguineo rubore perfusa quasi hora integra secundo
 Kal. Februarii circa gallicantum, deinde nigredine subsequente ad ³¹/₁
 propriam lucem reuersa.

Aa2a – Sanctus| sacntus *Aa1*. 44 Eclipsis| *solformørkelsen fandt sted 1. marts*. 45 Cuthbertus| Chutbertus *Aa2a*. – ordinatus| est *tilf. Aa2a*. 48 regnavit| regis *Aa2a*. 49 C(1)othario| Eothario *Aa1*; Chotario *Aa2a*. 50 Childerico| *rett. fra* Childericus *Aa1*. – Theodericus| Thedericus *Aa1*. 52 domus| dominus *Aa1 Aa2a*. – Sunt| Fiunt *Aa2a*. 53 ab . . mundi| *mgl. Aa1*. 54 sanctus| sacntus *Aa1*. – Cuthbertus| Chutbertus *Aa2a*. 58 Theoderico . . Clodoweus| *under år 697 Aa2a*. – Clodoweus| Chodoueus *Aa2a*. 61 successit| successit *Aa2a*. – Iustinianus| Iustiniano *Aa2a*. 62 710| 709 *Aa2a*. 66 Hoc| Hic *Aa2a*. 68 domus| dominus *Aa1 Aa2a*. 72 Eclipsis . . est| Eclipsis facta est solis *Aa2a*. – circa horam| *circam Aa1*. – diei| *mgl. Aa2a*. 73 nigerrimo| *ingremio Aa2a*. – horrendo| *horendo Aa2a*. 74 <scuto>| *mgl. Aa1 Aa2a*. 75 rubore| *rett. fra rore Aa1*. 76 Februarii| *Februarri Aa1*. 77 reuersa|

741. Karlomagnus et Pipinus in maioratu dominio succedunt.
 743. Zakarias papa.
- 80 746. Karlomagnus Roman perrexit.
 752. Pipinus rex efficitur. Stephanus papa.//
 762. Hoc anno hyems maxima fuit. 196 r
-
- Hic transit imperium Romanorum ad reges Francie.// 200 r
- 85 768. Septingentesimo sexagesimo octauo Pipinus rex obiit, et 200 v
 eodem anno initium Karoli regis. Et quoniam mencionem Danorum
 fecimus, dignum memoria uidetur, quod uictoriosissimus imperator
 Karolus, qui omnia regna Europe subiecerat, nouissimum cum Danis
 bellum suscepisse narratur. Et in tempore illo erat ferocissimus rex
 90 in Dacia nomine Godefridus pater Ozsyari Dani. Iam ante Fresis
 itemque Nordalbyngis, Obodritis et aliis Sclauorum partibus tributo
 subactis ipse Karulo bello mi<n>atus est. Hec dissensio uoluntatem
 imperatoris retardauit.
771. Karlomagnus obiit. Brema construitur; Fresia a Willibrordo
 95 episcopo conuertitur.
774. Adrianus papa obiit, et successit Leo papa.
776. Conuersio Saxonum. Et hoc anno obiit Godefridus rex Da-
 norum, et Hæmingus patruelis eius successit et regnauit 28 annis,
 qui mox pacem cum imperatore faciens Eydoram fluuium accepit
 100 terminum regni.
777. Karolus Yspaniam intrauit.
 778. Karolus Saxoniam uenit, et Saxonia capta est.
 780. Karolus Romam uadit.
 786. Signum crucis in uestibus.//
- 5 787. Item Karolus Roman perrexit. 201 r
 788. Karolus per Allemanniam uenit ad fines Bauarie.
 789. Thasylo dux uenit in Franciam, et Bauaria capta est.
 791. Karolus pergit in Sclauos, qui dic<un>tur Wylti.
 793. Karolus rex Wngorum regnum uastauit.
- 10 796. Hic fuerunt uisi tres circuli circa solem.

mgl. Aa2a. 78 Karlomagnus| Karlo magnus (*rett. fra magno Aa1*) *Aa1 Aa2a.* – succedunt| sucedunt *Aa1.* 79 Zakarias| Zacharias *Aa2a.* 80 746| 747 *Aa2a.* – Karlomagnus| Karlo magnus *Aa1 Aa2a.* 82 fuit| *herester er Lejrekrøniken (Script. min. I 43) indskudt Aa1 Aa2a.* 86 mencionem| mensionem *Aa2a.* 89 suscepisse| suscipisse *Aa2a.* 90 Ozsyari| Ozzyari *Aa2a.* 91 itemque| idemque *Aa2a.* – Nordalbyngis| Nordalbingis *Aa2a.* – Obodritis| Obodridis *Aa2a.* 92 mi<n>atus| nunciatus *Aa1;* miliatus *Aa2a.* 94 Karlomagnus| Karlo magnus *Aa1 Aa2a.* – construitur| constituitur *Aa1.* – Willibrordo| Willebrodo *Aa1.* 96 774| 772 *Aa2a.* 97 Et . . . obiit| 777. Obiit *Aa2b1;* *hermed begynder Aa2b1,* 98 Hæmingus| Hæmmingus *Aa2a;* Hemmingus *Aa2b1.* 99 mox| *mgl. Aa2b1;* morum *Aa2a.* – faciens| fecit et *Aa2b1.* – Eydoram| Eydroam *Aa2a.* 1–14 777 . . Augustus| *mgl. Aa2b1.* 1 intrauit| intrat *Aa2a.* 6 Karolus| dux *tiff. Aa2a.* – Bauarie| Britanie *Aa2a.* 8 dic<un>tur|

799. Hoc anno Romani linguam Leonis pape amputauerunt et oculos eius eruerunt et expulerunt eum.
801. Karolus imperator factus est et a Romanis appellatus Augustus.
- 15 803. Hoc anno obiit Hemmingus rex Danorum et surrexerunt Dani et elegerunt duos reges Sygafridum et Anulonem nepotes Godefridi, et facta est inter eos pugna 10 annis. Cum inter se de primatu regni conuenire non potuerunt prelio ceptrum diuiserunt. In qua congressione undecim milibus hominum interemptis, reges ambo
- 20 ceciderunt; pars Anulonis cruenta uictoria potiti Regnifridum et Haraldum Clac in regnum posuerunt, et facta est pugna inter eos nouem annis. Moxque Reinfridus ab Haraldo pulsus classe piraticam exercuit, Haraldus totum regnum obtinuit.//
811. Hoc anno fuit maxima nix et fulgura maxima.
- 25 812. Hic acceperunt regnum Regnifridus et Haraldus Clac.
814. Hoc anno obiit Karolus, qui regnauit 45 annis, et successit ei Lodowicus filius eius, qui regnauit annis 27.
816. Hic Leo papa migravit, et Stephanus successit ei.
817. Stephano successit Pascalis.
- 30 819. Lodowicus Brittanniam perrexit interfecto Mormanno et obsedit.
820. Pascalis papa obiit.
821. Hoc anno expulsus est Regnifridus et Haraldus cum imperatore fedus iniit.
- 35 822. Hoc anno fames ualida fuit.
827. Hoc anno Haraldus Clac rex Danorum a filiis Godæfridi regno spoliatus ad Ludowicum imperatorem supplex uenit. Qui et

201 v

---

dicitur *Aa1 Aa2a*. – Wylti| Wilti *Aa2a*. 11 799| *hermed begynder Ab*. 12 expulerunt| depulerunt *Ab*. 13–14 801 . . Augustus| *mgl. Ab*. 15 Hoc anno| *mgl. Aa2b1*. – Hemmingus| Hæmingus *Aa1*; Henningus *Aa2b1*. – et| *mgl. Aa2a Aa2b1*. 16 Sygafridum| Sigfridum *Aa2a*; Sigafridum *Ab*. – Anulonem| Anulenum *Aa2a*; Amilonem *Aa2b1*. – nepotes| nepotem *Aa2b1*. 17 inter (1) . . pugna| pugna inter eos *Ab*. – annis| annos *Aa2b1*. 18 ceptrum| *rett. fra* septrum; *Ab*; *sceptrum Aa2b1*. 19 milibus) = *Ab*; milia *Aa1 etc.* – interemptis| interempti *Aa2b1*; intereptis *Ab*. 20 ceciderunt| occiderunt *Aa1*. – pars| *i marg. Ab*; autem *tilf. Ab*. – Anulonis| Amilonis *Aa2b1*. – potiti| potita *Ab*. 21 Clac| *mgl. Aa2b1*; *i marg. Ab*. – regnum| regem *Aa2b1*. – posuerunt| posuit *Ab*. – inter eos| *mgl. Aa2a Aa2b1*. 22 Moxque| *rett. til* Mox cum *Aa2b1*. – Reinfridus| Regnifridus *Ab*. – pulsus| depulsus est *Ab*; esset *tilf. o. lin. Aa2b1*. 22–23 classe . . exercuit| *mgl. Ab*. 22 classe| classem *Aa1 Aa2a*; *rett. fra* classem *Aa2ab1*. 22–23 exercuit| et *tilf. Ab*. 23 regnum| *mgl. Aa1*. 24–32 811 . . obiit| *mgl. Aa2b1*. 24 811 . . maxima| *mgl. Ab*. 25 Regnifridus| Reinfridus *Aa2a*; Reginfridus *Ab*. – Clac| *mgl. Ab*. 26 qui . . annis| *mgl. Ab*. – qui| quo *Aa2a*. – ei| *mgl. Ab*. 27 qui . . 27| *mgl. Ab*. 28–29 Hic . . Pascalis| *mgl. Ab*. 30 Brittanniam| Britanniam *Ab*. 30–32 interfecto . . obiit| *mgl.*, *hvorefter der fortsættes m. noten til 821 Ab*. 30 Mormanno| Normanno *Aa1 Aa2a*. 33 821 . . anno| Anno Domini 821 *Aa2b1*. – Hoc| Hic *Aa2a*. – Regnifridus| Reinfridus *Aa2a Aa2b1*. 34 fedus| *o. lin. Aa2a*. – iniit| fecit *Aa2b1*. 35 822 . . fuit| *mgl. Aa2b1*. – Hoc| Hic *Aa2a*. 36 827| 826 *Aa2b1 Ab*. – Hoc anno| *mgl. Aa2b1*. – Clac| *mgl. Ab*. – Godæfridi| Godefridi *Aa2a*; Godo-

mox christiane fidei cathezismo imbutus apud Magonciam cum uxore et fratre Herico ac magna Danorum multitudine baptizatus
 40 est. Iste fuit primus cristianus rex inter omnes reges Danie. Hunc imperator a sacro fonte suscipiens, cum decreuisset in regnum suum restituere, dedit ei potestatem trans Albiam, fratri eius Herico, ut piratis obsisteret, partem Fresie concessit. Qui adhuc Dani reposcunt
 45 Danorum, et regnauit 20 annis. Dani acceperunt cristianitatem anno 12. imperatoris Lodowici. Post annos aliquot uenit Ansgarius episcopus et uerbum Dei Danis predicauit.

832. Hoc anno reliquerunt Lodowicum Franci et elegerunt Lotharium, et Haraldus rediit in Daciam et dimisit cristianitatem et
 50 cepit regnum suum. Cum autem nemo doctorum facile possit inueniri, qui cum illis ad Danos uellet uenire propter crudelitatem barbaricam, qua gens illa ab omnibus fugitur, sanctus Ansgarius diuino, ut credimus, spiritu accensus, et qui ad martirium aliqua occasione
 55 lum inter barbaros, uerum etiam in carcerem et in mortem pro Cristo ire paratus. Hoc regalis munificencie dono confessor Dei Ansgarius ualde gauisus in Daniam festinauit, ubi regem Danorum inueniens, cristianum reddidit. Unam ecclesiam erexit in portu marino in Slæswic data pariter licentia, ut quisquis uellet in regno suo cristianus
 60 fieret. Infinita gentilium multitudo credidit, de quibus hoc in libro memoriale relictum est; plures in aqua baptismi loti sunt, ab omni corporis infirmitate liberati sunt. Nunc ad cetera, unde incepimus, regrediamur. Hoc, ut aiunt, factum est anno Lodowici nouissimo, qui regnauit annis 27.

65 833. Eugenius papa obiit, et successit ei Gregorius.//

835. Gregorius papa obiit, et successit ei Sergius.

202 v

fridi *Ab.* 38 fidei cathezismo] fideitate zismo *rett.* *til* fidelitatis exorcismo *Ab.* – cathezismo] catheozysmo *Aa.* – imbutus] imbritus *Ab.1*; inbutus *Ab.* 39 magna] magno *Aa1 Aa2a.* 40 Iste . . . Danie] *mgl.* *Ab.* 41 cum] eum *tilf.* *Ab.* 42 fratri] *rett. fra* factus *Aa1*; fratrique *Ab.* – Herico] *rett. fra* Erico *Ab.* 43 obsisteret] absisteret *Aa2b1* – Fresie] Frecie *Ab.* – concessit] concesset *Ab.*; quam *Aa2b1.* 44 legitima] legitimam *Aa2a Ab.* – iuris sui] sui iuris (*derefter slett.* est) *Ab.* – iuris] uiris *Aa1 Aa2a.* 44–47 Hoc . . . predicauit] *mgl.* *Ab.* 44 Hoc] et hoc *Ab.* – 6 . . . Harald] regni eius sexto *Ab.* – Harald] *gentaget ved sideskifte Aa1.* 45 20 annis] annis 21 *Aa2b1.* 46 Post] et post *Aa2b1.* 48–66 832 . . . Sergius] *mgl.* *Aa2b1.* 48–49 Lotharium] Lotarium *Ab.* 49 et (1)] Tunc *Ab.* – rediit] redit *Ab.* 50 facile possit] posset (*rett. fra* prossent) facile *Ab.* 51 qui] que *Aa2a.* – cum illis] *mgl.* *Ab.* – Danos] *rett. fra* nos *Aa1.* 52 ab . . . fugitur] pre omnibus fungebatur *Ab.* 54 mallet] uellet *Ab.* 55 barbaros] baros *Aa2a.* – mortem] morte *Ab.* 57 Daniam] Datiam *Ab.* 58 Unam] Istam *rett. til* iste *Ab.* – in(2)] *mgl.* *Ab.* 58–59 Slæswic] Sleswic *Aa2a Ab.* 59 quisquis] siquis *Aa2a Ab.* 60 Infinita . . . credidit] Unde infinita multitudo gentiliam *Ab.* – credidit] credit *Aa1.* 60–61 hoc . . . relictum] in hoc libro memorie relatam *Ab.* 60 hoc] hic *Aa2a.* 61 plures] qui *tilf.* *Ab.* – loti sunt] sunt loti *Ab.* 62 liberati sunt] *rett. fra* liberatos *Ab.* – cetera] ceteros *Ab.* 63 ut aiunt] autem *Ab.* – aiunt] alunt *Aa1*; aliud *Aa2a.* – nouissimo] ultimo *Ab.* 64 qui . . . 27] *mgl.* *Ab.* 65 et . . .

840. Hoc anno Lodowycus imperator obiit. Regnum in contentione remansit, multa inter fratres discordia extitit.

841. Hoc anno obiit Haraldus rex Danorum, et successit frater
70 eius Hericus, qui regnavit 10 annis. Interea Dani pyratice excursionibus usquequaque degrassati Frisones tributo subiciunt. Eodem tempore per Renum uecti Coloniam obsederunt, per Albiam uero Hamburgum incenderunt. Inclita ciuitas tota aut preda aut incendio disperiit. Ibi ecclesia, ibi claustrum, ibi bibliotheca summo collecta studio consumpta est. Sanctus Ansgarius, ut scribitur, cum reliquiis sanctorum uirorum nudus euasit. Excidium Hamburgum Historia Francorum non tacet et privilegia Romanorum. Post hec scribitur in Vita sancti Ansgarii, qualiter in Daniam ueniens Hericum regem in regno reperit. Cui tempori congruit Historia Francorum, que sic de
80 Danis meminit: Regem potentissimum Francie timore compulsam terram eis dedisse ad habitandum. Deinde Lothoryngia, inquit, uastata et subacta Fresia

in sua uictricis conuersos uiscera dextra.

85 Contendentibus namque ad inuicem Guththorm principe Normannorum cum patruo scilicet rege Danorum Herico, tanta cede utrique mactati sunt, ut uulgi omne caderet, de stirpe autem regia nemo hominum remaneret preter unum puerum nomine Hericum.//

90 842. Lotharius et Karolus pugnaverunt.

203 r

845. Hoc anno Lotharius rex obiit.

848. Hoc anno fuit fames ualida et magna mors hominum.

849. Item fames et mortalitas hominum et pestis animalium.

850. Obiit Sergius papa, et successit Leo.

95 853. Obiit Leo papa.

Gregorius] *mgl. Ab.* 66 et . . Sergius] *mgl. Ab.* 67 Hoc anno] *mgl. Aa2b1 Ab;* *sål. oftere.* – Lodowycus] *Lodeuicus Aa2a;* Lodowicus *Ab.* – Regnum] et regnum *Aa2a Ab.* 68 remansit] mansit *Ab.* – extitit] *mgl. Ab.* 69 Haraldus] *Clak tilf. i marg. Ab.* 70 Hericus] *Ericus Aa2a;* Høricus *Ab.* – qui . . . annis] *mgl. Ab.* 70–71 excursionibus] *excursionibus Aa2b1.* 71 usquequaque] *usquequam Aa2a;* usquequoque *Aa2b1.* – degrassati] *digrassati Ab.* – Frisones] *Fresones Ab.* – subiciunt] *subiiciuntur Aa2b1;* subiecerunt *Ab.* 71–72 Eodem . . . obsederunt] *mgl. Ab.* 73 total] *illa Ab.* – preda] *illa tilf. Ab.* 73–74 disperiit] *periiit Ab.* 74 ecclesia] *ecclesiam Aa2b1.* – claustrum] *castrum Ab.* – bibliotheca] *rett. fra bibliothica Aa1* – summo] *summa Ab.* 75 reliquiis] *reliquis (rett. til reliquiis Aa2b1) Aa2a Aa2b1.* 77–79 non . . . Francorum] *mgl. Ab.* 79 tempore] *Itempore Aa2a.* – Historia] *ystoria Aa2a.* – de] *se Aa1.* 80 miminit] *non tacet tilf. i marg. Ab.* 81 Lothoryngia] *Lethoringiam Ab.* 82 uastata] *uastatam Ab.* 84 in sua] *mgl. Mss. undt. Ab.* – conuersos . . . dextra] *auersos uiscerat dextra Ab.* 86 Guththorm] *Gotthorum Aa2b1;* Guthorm *Ab.* – principel] *princeps Aa1;* principio *Ab.* 86–87 Normannorum] *Romanorum (rett. til Danorum Aa2b1) Aa2a Aa2b1* 87 patruo] *suo tilf. Ab.* – Herico] *Horico Ab.* – utrique] *uterque Aa1.* 89 hominum] *omnium rett. til omnino Ab.* – remaneret] *remanserat Aa2b1.* – Hericum] *Horicum Ab.* 90–96 842 . . . rex] *mgl. Aa2b1.* 90–91 842 – obiit] *mgl. Ab.* 92 fames] *mames Aa2a.* – magna] *mgl. Ab.* 93 Item . . . animalium] *mgl. Ab.* 94 et . . . Leo] *mgl. Ab.* 95 papa] 854. Karolus imperator obiit et Arnulfus

855. Obiit Lotharius rex.

856. Hic cecidit frater Haraldi Hericus rex Danorum in bello, quod constituit contra Guththorm filium fratris sui, et successit ei Hericus Puer et regnavit 46 annis. Iste rex Hericus mox ut regnum
 100 Danorum suscepit ingenti furore super cristicolas efferatus est; sacer-
 dotes Dei expulit, ecclesias claudi precepit. In diebus illis erant fero-
 cissimi et crudelissimi principes Danorum filii Lothbrochi, qui pira-
 ticiis excursionibus Galliam uexabant, quorum precipui erant Oryc,
 Orwic, Godæfrid, Ywar, Rothulf, Ingwar et Ubbi. Crudelissimi fu-
 5 erunt Ywar et Inguar filii Lothbrochi, qui ubique christianos per sup-
 plicia necabant. Dani autem federibus compressos eo modo reti-
 nuerunt. Dani per Lygerim succendisse Turonos, per Secanam Parisios obsedis-
 se et totam Franciam uastauerunt. Post mortem uero imperatoris

10 efferata barbaries laxis regnabat habenis.

Et modo Dani cum Normannis Hamaburgensi// ecclesie pastorali 203 v
 cura subiecti sunt. Preterire nequeo, quanta mala Dominus per eos
 illo tempore fieri permiserit, et quam late pagani super cristianos ex-
 tenderint potenciam suam; que omnia lamentabiliter scripta sunt in
 15 Historia Francorum et in aliis libris. Tunc Saxonia uastata est a Danis
 et Normannis. Brun dux occisus est cum aliis 12 comitibus. Theode-
 ricus et Marwarch episcopi truncati. Tunc Fresia populata, Traiectum
 ciuitas excisa. Sanctus Rabodus urbis episcopus cedens persecutioni
 Dawandrie sedem constituit, ibique consistens anathematis gladio
 20 paganos ultus est. Tunc pirate Coloniam et Triueris incendunt, Aquis-
 grani palacium stabulum equis suis fecerunt. Magoncia uero propter

(Aruluus *Aa1*) rex imperator efficitur *tilf. Aa1 Aa2a; jf. ndf. under 888. 96 Obiit . . rex| mgl. Aa1 Aa2a. 97 Hic| mgl. Aa2b1. - frater . . Hericus| Høricus frater Haraldi Ab. 98 Guththorm| Guththorm Aa2a Ab; Gutthorum Aa2b1. 99 rex| mgl. Ab. - Hericus| Horicus Aa1. 100 Danorum| mgl. Aa2b1. - suscepit| exceptit Aa2b1. - cristicolas| christicolos Aa2b1; *derefter overstr. effret (jf. flg.) Aa1. 100-1 sacerdotes| sacerdos Aa1. 2 et crudelissimi| mgl. Ab. - Lothbrochi| Lothbrochi Ab. 3 erant| fuerunt Ab. - Oryc| Mryc Aa2a; Myck rett. til multi Aa2b1; Sigafrið (Sagafrid Aa2b1) Ullf, Byorn (Biørn Aa2b1) tilf. Aa2a Aa2b1. 4 Orwic| Orwyc Aa2a; Ermick Aa2b1. 5 Ywar . . Inguar| Inguar et Iuar Aa2b1. - Lothbrochi| Lothbroche Aa2a; Lotbrochi Ab. 6-7 Dani . . retinuerunt| mgl. Ab. 6 autem| *derefter overstr. quomodo Aa2b1. - eo modo| mgl. Aa2b1. 7 Lygerim| Ligerin domini Ab. - Turonos| Turones Ab. - Secanam| Secamen Aa2a; Secanem Ab. 7-8 Parisios| Parisius Aa2b1. 8 Post . . uero| post terno rett. til postremo Aa2b1. - mortem| mgl. Aa1 Aa2a. 10 habenis| habel' Aa1; abenis Ab. 11 Hamaburgensi| Hamburgensi Aa2a Aa2b1 Ab. 12 Preterire| præteria Aa2b1 13 illo . . permiserit| permiserit eo tempore Aa2b1. - permiserit| permisit Ab. - super cristianos| mgl. Ab. 13-14 extenderint| extenderunt Aa2a Aa2b1 Ab. 15 libris| mgl. Ab. 16 et| a *tilf. Ab. - Brun| Brin (vel Biørnn), i marg. Bruno Aa2b1. 16-17 Theodericus| Thedericus Aa1. 17 Marwarch| Marwath Aa2a Aa2b1; Narwardus Ab. - truncati| sunt tilf. (o. lin. Aa2b1) Aa2a Aa2b1. - populata| deuastata est Ab. 18 persecutioni| persecutionem Aa2b1. 19 anathematis| anatematis Aa2a. 20 paganos| in paganis Ab. - Triueris| Treueris Ab. - incendunt| incedunt Aa1; incenderunt Aa2b1 Ab. 20-21 Aquisgrani| Aquisgranis Aa1 Aa2a; Aquisgraniis Aa2b1. 21 palacium| imperatoris *tilf. Ab. - equis| mgl. Aa1. - Magoncia|*****

metum instaurari cepit. Quid multa? Urbes cum ciuibus, episcopi cum toto grege simul obruti sunt. Ecclesie cum fidelibus incense sunt. Lodowicus cum paganis dimicans uictor extitit et uictus occubuit.

25 Hec tragedico planctu scripta in Analibus cesarum nos propter Danorum mencionem perstrinximus. Hec scripta sunt in Gestis Francorum. In illo tempore Normanni Apuliam possiderunt, et una pars Danorum possedit Longobardiam. Dani <plagam> quam in Fresia receperunt, totum imperium ulturi cum principibus Sygafrido et Godefrido per Renum et Mosam et Scaldam fluuios Galliam inuadentes miserabili cede cristianos obruncauerunt// ipsumque regem Karo- 204 r lum bello petentes ludibrio nostros habuerunt. In Angliam quoque miserunt unum ex nunciis nomine Haldan, qui dum ab Anglicis occideretur, Dani constituerunt in locum eius Gothedum. Hiis autem

35 Hysumbriam expugnauit; atque ex illo tempore Normannia, Fresia et Anglia in dicione Danorum esse feruntur. Tunc surrexit imperator Arnulfus de Roma contra Danos, Deo auxiliante, tribus fratribus in bello perseuerantibus, uidelicet Godæfrido, Sygafrido et Ywaro. Arnulfus nutu Dei cum expeditione occurrit; fratres duos diffidentes de

40 uictoria tercius consolatus est, includens se in papilione sua. Instigauit eos et precepit uiriliter pugnare nichil metuentes. Godæfridus quidem ne inconsulte ad bellum accederet maius consilium ab eo querere disposuit. Aperuit hostium papilionis consulendi gratia fratrem suum super hiis, que agenda erant, et inuenit eum in figura ursi

45 albi pauimentum papilionis deambulantem et terram unguibus sulcantem et tam in opere quam in specie inique fere effigiem preudentem. Quo uiso, deformis ille et deformata species fratri inquit: »Frater mi, bellare poteris, set expers uictorie pro certo eris.« Isti

Maguntia *Aa2b1 Ab.* – uero] *mgl. Ab.*; autem *Aa2b1. 22* instaurari] instauri *Aa1 Aa2a.* – Quid] *Quit Ab.* – multa . . cum] multum opus est uerbis? Cum *Aa2b1. 23* simul] *mgl. Ab.* – obruti] obruncati *Aa2b1. 25* tragedico] traiedico *Ab.* – scripta] sunt *tilf. Aa2a Aa2b1.* – Analibus] annalibus *Ab.* – cesarum] cesarum *Aa2a. 26* mencionem perstrinximus] perstruximus *Ab. 27* Apuliam] Appulliam *Ab.* – possiderunt] *rett. fra* possederunt *Aa1*; possederunt *Ab. 28* Dani . . Fresia] Danique in Fresiasse se *Ab.* – <plagam>] *mgl. Mss.* – in Fresia] (forte quoniam) Frisiam *Aa2b1. 29* Sygafrido] Sigifrido *Aa2a A2b1*; Sigifrido *Ab. 29–30* et Godefrido] *mgl. Aa2a Aa2b1. 29–30* Godefrido] Godefrido *Ab. 30* Renum] 888 Karolus (Charolus *Aa2b1*) imperator obiit et Arnolfus (Arnolphus *Aa2b1*) rex imperator efficitur *tilf. Aa2a Aa2b1*; *jf. ovf. ad 1. 95 og ndf. ad 1. 55. 30–31* et (1) . . obruncauerunt] *tilf. nederst i spalten Aa1. 30* et (1)] per *tilf. o. lin. Aa2b1.* – Mosam . . Scaldam] Molam et Scoldam *Aa1*; Molani (*rett. til* Mosani *Aa2b1*) et Scoldani *Aa2a Aa2b1.* – Galliam] Galiam *Aa2a. 31* cristianos] *mgl. Aa2a Aa2b1.* – obruncauerunt] obrunscarunt *Aa1.* – ipsumque] ipsum quoque *Aa2b1. 32* Angliam] Galliam *Aa2b1. 33* nunciis] inimicis *Aa2a Aa2b1.* – Haldan] Haraldum *Aa2b1.* – Anglicis] Anglis *Ab. 34* Gothedum] *rett. til* Godofridum *Aa2b1.* – Hiis] Hic *Aa2b1. 35* Hysumbriam] Hishumbrian *Ab.* – Normannia] *mgl. Ab. 36* dicione] dictione *Ab. 38* Godæfrido] Godefrido *Aa2a etc.* – Sygafrido] Sigafrido *Aa2a. 41* precepit] eos *tilf. Aa2b1*; eis *tilf. Ab.* – Godæfridus] Godefridus *Aa2a Aa2b1*; Godofridus *Ab. 43* disposuit] deposuit *Aa2a Aa2b1.* – hostium] ostium *Aa1. 44* agenda erant] agendo *eccent Ab.* – et] *mgl. Ab. 45–46* sul-

principes et ceteri hostes cristianorum ab Arnulfo imperatore gra-
 50 uibus preliis usque ad internicionem deleti sunt. Bellum celitus ad-
 ministratum est. Siquidem centum milibus paganorum prostratis uix
 unus de cristianis cecidisse repertus est, et ita// restincta est persecucio 204 v
 Danorum, Domino uindicante sanguinem seruorum suorum, qui ef-
 fusus est. Hec narrat Historia Francorum.

55 888. Karolus imperator obiit, et Arnulfus rex imperator efficitur.

897. Arnulfus rex imperator obiit, et Ludowicus in regem eleuatur.

902. Hoc anno obiit Hericus Puer rex Danorum relinquens filium
 Lothæknut, et successit Olaf, qui ueniens a Suecia regnum obtinuit
 Danicum ui et armis habuitque filios multos et regnauit in Dacia 5
 60 annis.

903. Lodowicus filius Arnulfi obiit.

904. Hoc anno factum est bellum Carnotis de paganis 3. Idus
 Marcii. ^{13/3}

905. Hoc anno facta est pax inter Francos et Normannos.

65 906. Hic Olaf mortuus est, et surrexit quidam de Dacia et electus
 est in regem nomine Gyurth et regnauit decem annis.

911. Conradus rex obiit, et Henricus successit.

914. Karolus cum Roberto pugnavit. Hoc anno facta est pax inter
 Francos et Danos.

70 Hoc anno interfectus est Gyurth rex Danorum. Cumque paruo
 tempore regnasset, Hardegon filius Herici regis surrexit et regnauit
 11 annis.

In diebus illis inmanissima persecucio Saxoniam oppressit, cum
 hinc Dani et Sclaui laniarent ecclesias. Nobis scire sufficiat omnes
 75 ad//huc paganos fuisse, ac in tanta regnorum mutacione uel excur- 205 r
 sione barbarorum cristianitatem in Dania, que a sancto Ansgario
 plantata est, aliquantulum remansisse, non totam defecisse.

cantem] sulcantem *Aa1*. 46 inique] undique *Ab*. – fere] *rett. fra* ferre *Aa1*. 48 expers] expars *Aa2a*.
 – pro certo] *mgl. Aa2a Aa2b1*. 48–49 Isti principes] Iste princeps *Aa2b1*. 50–51 Bellum . . est]
 Bello celitus administrato *Ab*. 51 prostratis] prostratus *Aa2a*; *rett. fra* prostratus *Aa2b1*. 53 uindi-
 cante] iudicante (*ell. indicante Aa2a*) *Aa1 Aa2a*; *rett. fra* indicante *Aa2b1*. – seruorum] *mgl. Aa2b1*.
 55 888 . . efficitur] *mgl. her i alle hss., men. ff. Aa1 Aa2a ouf. ad l. 95 og Aa2a Aa2b1 l. 30, i Aa1 er noten*
desuden tilf. m. sen. hd. nederst f. 20 v. 56 897 . . eleuatur] mgl. Ab. – rex] Francorum et tilf. Aa2b1.
 – et] *mgl. Aa2b1*. – Ludowicus] Lodewicus *Aa2a*. – regem] regnum *Aa2b1*. 57 Hoc anno]
mgl. Aa2b1. – Hericus] Ericus *Aa2b1*; Horicus *Ab*. 57–58 relinquens . . Lothæknut] *mgl. Aa2a*
Aa2b1 Ab. 58 et] *mgl. Aa2a*. – Olaf] Olauus *Ab*. – Suecia] Swecia *Aa2a*; Suetia *Ab*. 59 ui . . armis]
 VI et (*mgl. Aa2b1*) annis *Aa2a Aa2b1*. 61–64 903 . . Normannos] *mgl. Ab*. 61 Arnulfi] Arnolfi
Aa2a. 62 Hoc anno] *mgl. Aa2b1*. – Hoc] Hic *Aa2a*. – de] cum *Aa2b1*. 62–63 3 . . Marcii] *mgl.*
Aa2b1. 64 Hoc anno] *mgl. Aa2b1*. – Hoc] Hic *Aa2a*. – Normannos] Normanos *Aa2a*. 65 Hic]
mgl. Aa2b1. – Olaf] Olauus *Ab*. – surrexit] surexit *Aa1*. – quidam] *mgl. Aa2a Aa2b1*. 66 regem
 nomine] *rett. fra* nomine regem *Aa1*. – Gyurth] Gyrth *Aa1*. – annis] annos *Aa2b1*. 67 Conra-
 dus . . successit] *mgl. Ab*. 68 Karolus . . pugnavit] *mgl. Ab*. 69 Danos] Dacos *Ab*. 70–77 Hoc . .
 defecisse] *står under år 915 Aa2a Aa2b1 Ab*. 70 Hoc anno] *mgl. Aa2b1 Ab*. 71 Herici] Erici *Aa2a*

925. Hoc anno obiit Hardegon, rex Danorum, et successit Orm, qui dicebatur Harthæsnuþæ, et regnavit 7 annis. Ille cristianitatem, que in Dania fuit, prorsus delere molitus est. Sacerdotes Dei a finibus suis depulit, plurimos necavit tormentis. Dani quoque Sclauos secum habentes primo Transalbianos Saxones, deinde cis Albim uastantes magno Saxoniam terrore quassabant.

926. Henricus obiit, et Otto successit.

931. Hoc anno obiit Orm Harthæsnuþæ, rex Danorum, et successit Gorm, cuius uxor Thyri Danæboth, et regnavit 5 annis. In diebus illis Dani incensis ecclesiis sacerdotes ante altare trucidasse, clerum uulgo mixtum aut impune occidisse aut ductos in captiuitatem. Tunc etiam cruces truncate a paganis ludibrio habite. Tanti autem reges Danorum, immo tiranni, alter post alterum, utrum simul aliqui regnauerunt. Tunc confessor Dei Rimburtus uenit ad Danos, ubi crudelissimum Gorm diximus; illum quidem pro ingenita flectere nequid seuericia, filium autem regis Haraldum nomine sua dicitur predicacione lucratus. Quem ita fidelem Cristo// perfecit, ut cristianitatem, quam pater eius semper odio habuit, ipse publice haberi permetteret, quamuis nondum sacramentum baptismi percepit. Ordinatis itaque per singulas ecclesias sacerdotibus sanctus Dei multitudinem credencium commendasse fertur Haraldo. Cuius etiam fultus adiutorio et legato omnes Danorum insulas penetrauit ewangelizans uerbum Dei gentibus et fideles, quos inuenit illic captiuatos, in Cristo confortans.

934. Hoc anno occisus est Willyelmus, dux Normannorum, filius Rollonis, cui successit Ricardus, qui Vetus dicitur.

Aa2b1; Horic *Ab.* 74 Sclauil] illinc Slauil *Ab.* – Nobis] autem *tifl.* *Ab.* – sufficiat] non *tifl.* *Ab.* 75 adhuc *mgl.* *Aa2a Aa2b1 Ab.* – in tanta] intenta *Aa2a Aa2b1.* 75–76 excursionem] excursionem *Aa1 Aa2a*; executionem *Ab.* 76 Dania] Dacia *Ab.* 77 est] *mgl.* *Ab.* – non] *mgl.* *Ab.* 78 Hoc anno] *mgl.* *Aa2b1.* 79 dicebatur] dicitur *Aa2a.* – Harthæsnuþæ] Harthæsnuþæ (vel grumme *tifl.* *m.* *lysere blæk*) *Aa2b1*; Hartheknuþ *Ab.* 80 que] qui *Aa2b1.* – prorsus] prosus *Aa1.* – molitus] mollitus (*ued linaestjfle*) *Aa1.* – a] *mgl.* *Aa2b1.* 81 depulit] depellens *Ab.* 81–82 Sclauos secum] secum Slauos *Ab.* 81–82 secum . . . Albim] *mgl.* *Aa2b1.* 82 Transalbianos] Transalbinos *Ab.* – cis] scis *Aa1 Aa2a.* – Albim] Albin *Aa2a*; Albiam *Ab.* 84 Henricus . . . successit] *mgl.* *Ab.* 85 Hoc anno] *mgl.* *Aa2b1.* – Harthæsnuþæ] Hordesnuþæ *Aa2b1*; Harthesunth *rett. til* Harthekunth *Ab.* 86 Gorm] anglicus *tifl.* *Ab.* – cuius . . . Danæboth] *mgl.* *Aa2a Aa2b1 Ab.* – 5] *mgl.*, *plads åben Aa2b1.* – illis] eius *Ab.* 87 Dani] ferentur *tifl.* *Ab.* – trucidasse] et *tifl.* *Ab.* 88 aut(1)] haut *Aa1*; hanc *Aa2b1.* – impune] impune *Aa1 Aa2a Ab.* – ductos . . . captiuitatem] in captiuitatem duxisse *Ab.* 88–100 Tunc . . . confortans] *under år 934 Ab.* 89 ludibrio] sunt *tifl.* *Ab.* 90 immo] in uno *Aa2a Aa2b1.* – tiranni] tyranni fuerunt *Ab.* – simul] similiter *Ac.* 91 confessor . . . Rimburtus] sanctus Rimburtus confessor dei *Ab.* 92 diximus] *mgl.* *Aa2b1*; regnantem inuenit *Ab.* – ingenuita] ingenti *Aa1 Aa2a Aa2b1.* 92–93 nequid seuericia] seuericia nequid *Aa1.* 92 nequid] nequiuit (?) *rett. til* non potens *Ab.* 93 regis] eius *Ab.* – nomine] Blatan *Ab.* 95 publice haberet] habere puppice *Ab.* 96 sacramentum baptismi] baptismi sacramentum *Ab.* – percepit] perceperit *Ab.* – Ordinatis] Ordinatus *Aa2a.* 98 Haraldo] Haroldo *Ab.* 99 penetrauit] penetrauerit *Aa2b1.* 100 illic] illuc *Aa1*; illoc *Aa2a*; illos *Aa2b1.* – captiuatos] captiuos *Aa2a Aa2b1 Ab.* – confortans] conformans *Aa2a*; confirmans *Aa2b1.* 1–2 934 . . . dicitur] *mgl.* *Ab.* 1 Hoc anno] *mgl.* *Aa2b1.* – Willyelmus] Willelmus *Aa2a*; Vil-

936. Hoc anno obiit Gorm, rex Danorum, et successit Haraldus Blatan, filius eius, et regnavit 50 annis. Et surrexit Haraldus cum
5 exercitu magno, perrexit ad Angliam et fecit ibi plagam magnam et subiugavit eam sibi, et postea rediit.

In diebus illis, postquam reuersus est Haraldus ab Anglia, surrexit Otto Magnus de Roma et uenit ad Daniam. Tunc Dani rebellare moliti sunt, apud Hethæby legatos Ottonis cum marchione trucidauerunt omnem Saxoniam et coloniam extinguentes. Ad quam rem ulciscendam imperator cum exercitu statim inuadit Daniam transgressusque terminos Danorum, apud Slæswic olim positos, ferro et igne totam vastauit Iuthlandiam usque ad mare nouissimum, quod Normannos a Danis dirimit et usque in presentem diem a uictoria Ottonis Oddæsund dicitur. Cui egredienti Haraldus apud// Sleswic occurrens bellum intulit. In quo utrisque uiriliter certantibus Saxones et Romani potiti sunt uictoria. Dani uicti ad naues cesserunt. Tandemque condicionibus ad pacem inclinatis Haraldus Ottoni subicitur et ab eo regnum suscipiens cristianitatem in Dania recipere spondit.
15
20 Nec mora baptizatus est ipse Haraldus cum uxore Gunnild et filio paruulo Swen, quem imperator a sacro fonte susceptum Suen-Otto uocauit. Eo tempore Dania scismarina, quam Iuthland incole appellant, in tres diuisa episcopatus, Hamaburgensi ecclesie subiecta est et archiepiscopatu.

25 Haraldus, rex Danorum, religione et fortitudine insignis, cristianitatem iam dudum in regno suo benigne suscepit et constanter retinuit usque in finem. Unde et regnum suum sanctitate et iusticia confirmans ultra mare in Normannos et Anglos dilatauit terminos suos.

---

helmus *Aa2b1*. – Normannorum] Romanorum *Aa1*. 3 Hoc anno] *mgl. Aa2b1*. 4 Blatan] *mgl. Aa2a Aa2b1 Ab.* – et . . annis] *mgl. Aa2b1*. – et regnavit] *mgl. Aa2b1*. 5 magno] et *tif. Ab.* – fecit . . et] *mgl. Ab.* 7–15 In . . dicitur] *Aa2a har i marg.* 939–942. 7 In *etc.*] *Aa1 har i marg.* 942, *Aa2b1* 940. – Haraldus] Haroldus *Ab.* 8 Daniam] Daciam *Ab.* – Dani] *mgl. Aa1 Aa2a Aa2b1*. 8–9 moliti] molliti *Aa1*. 9 sunt] *mgl. Ab.* – legatos] legato *Aa2a*; lagatum *Aa2b1*. – marchione] machione *Aa2a*. 9–10 trucidauerunt] trucidarunt *Aa1*. 10 omnem . . extinguentes] deinde Saxoniam usque ad Coloniam depredantes *Ab.* 10–11 ulciscendam] ulcises Dani *Aa1*. 11 exercitu] magna *tif. Ab.* – inuadit Daniam] inuasit Daciam *Ab.* 11–12 transgressusque] transgressus et *Aa2a Aa2b1*. 12 Slæswic] Scleswic *Aa2a Ab.* 12–13 olim . . Iuthlandiam] *mgl. Aa2a Aa2b1*. 13 Iuthlandiam] Iutlandiam *Ab.* 13–14 Normannos] Normanos *Ab.* 14 et] *mgl. Ab.* – in] ad *Aa2a*; ad in *Ab.* 15–68 Cui . . sanctorum] *under år 943 Aa2a Aa2b1*. 15–36 Cui . . obiit] *under år 940 Ab.* 15 egredienti] egrediens *Aa1 Aa2a Aa2b1*. – Sleswic] Scleswic *Aa2a*. 17 Dani] autum *tif. Ab.* 17–18 Tandemque] Tandem *Ab.* 19 Dania] Dacia *Ab.* – recipere] *o. lin. Aa1*. – spondit] sponpondit *Aa1 Ab.* 20 uxore] sua *tif. Ab.* 21 paruulo] suo *tif. Ab.* 22 scismarina] cismarina *Aa2b1*; scismaria *Ab.* – Iuthland] Iutland *Ab.* 23–24 Hamaburgensi . . archiepiscopatu] Hamaburgensi archiepiscopatu] subiectus est *Ab.* 23 Hamaburgensi] Hamaburgensi *Aa2a*. 26 dudum] ductum *Aa2a*; doctam *Aa2b1*. – suo] habitam *tif. Ab.* – suscepit] recepit *Aa1 Aa2a Aa2b1*. – constanter] constantem *Ab.* 26–27 retinuit] tenuit *Aa2b1 Ab.* 27 in] ad *Aa2b1 Ab.* – finem] uite *tif. Ab.* – Unde] uerum *Aa2b1*. 28 ultra] usque ad *Aa1 Aa2a Aa2b1*. – et Anglos] *mgl.*

Emund, filius Ring, tunc regnauit in Swechia. Hiis Harald(o)
 30 confederatus cristianis eo uenientibus placabilis fuit. In Norwegia
 erat princeps Hacon, quem dum Normanni superbius agentem reg-
 no depulerunt, Haraldus sua uirtute restituit et cristicolis placatum
 effecit. Hacon iste crudelissimus de genere Inguar et giganteo sang-
 uine descendit, primus inter Normannos regnum arripuit, cum antea
 35 ducibus regerentur. Igitur// Hacon in regno triginta annis exactis 206 v
 obiit, Haraldum relinquens regni heredem, qui simul Daniam posse-
 dit atque Normanniam. Anglia, ut supra diximus, et in Gestis Anglo-
 rum scribitur, post mortem Guthedi et filiorum eius Anælef, Sygerith
 et Reginold annos fere centum permansit in dicione Danorum. Tunc
 40 uero Ring filium suum Haraldus misit in Angliam cum exercitu. Qui,
 subacta insula, tandem proditus et occisus est a Nordumbris.

Nouissimis temporibus Haraldus cristianitas turbata est in Dania,
 pulcrisque diuine religionis iniciis inuidens inimicus homo super-
 seminare zizania conatus est. Nam tunc Swen Otto, filius Haraldus
 45 regis Danorum, multas in patrem molitus insidias, quomodo eum
 iam longeuum et minus ualidum regno priuaret, consilium habuit
 et cum eis, quos pater eius ad cristianitatem coegit inuitos. Subito
 igitur facta conspiratione, Dani cristianitatem abdicantes Suen regem
 constituunt, Haraldus bellum indicunt. At ille, qui ab inicio regni sui
 50 totam spem in Deo posuerat, tunc uero maxime commendans Deo
 rei euentum, cum bellum execraret, armis se tueri decreuit, et quasi
 alter Dauid procedens ad bellum, filium lugebat Absalon magis do-
 lens ipsius scelus quam sua pericula. In quo, miserabili morte et plus
 quam// ciuili bello uicta est pars Haraldus. Ipse autem uulneratus fugi- 207 r
 55 ens ex acie ascensa naue elapsus est ad ciuitatem Sclauorum, que

Aa1 Aa2a Aa2b1. 29 Emund| Ædmund *Aa2a*; Admund *Aa2b1*. – Swechia| Swecia *Aa2a*; Swethia *Ab.* – Harald(o)| Haraldus *Aa1 etc.* 30 confederatus| confederatis *Ab.* – 30 uenientibus| conuenientibus *Aa1 Ab.* – fuit| *i marg. tilf. m. sen. hd.*: Nota Anno Domini 966 Dani ad fidem sunt conuersi per Popponem sub isto rege Haraldus, qui Popponem fecit episcopum *Ab.* – Norwegia| Norweia *Ab.* 31 Hacon| nomine *tilf. Aa2a Aa2b1.* 34 descendit| et *tilf. Ab.* 35 ducibus regerentur| tegerentur ducibus *Aa1.* 36 Haraldum| Haraldus *Aa1.* – regni| *mgl. Aa2a Aa2b1.* – Daniam| Daciam *Ab.* 37 Normanniam| Norweiam *Ab.* – Anglia| Angliam *Aa2a.* 38 et . . . eius| filii ei *Aa1 Aa2a.* 38–39 filiorum . . . permansit| permansit annos post centum *Aa2b1.* 38 eius| scilicet *tilf. Ab.* – Anælef| Aneleff *Aa2a*; Analaf *Ab.* – Sygerith| Sigerich *Ab.* 39 annos| annis *Ab.* 40 Haraldus| *mgl. Ab.*; Haraldum *Aa2a Aa2b1.* 41 proditus| perditus *Aa2b1.* 43–44 pulcrisque . . . est| *mgl. Aa2b1.* 43 diuine| *mgl. Aa1 Aa2a.* 43–44 superseminare| et *tilf. Aa2a.* 44 Nam *etc.*| *under år 944 Aa2a.* – Swen Otto| Sueno (*rett. til Suenoto*) ita *Ab.* 45 Danorum| *mgl. Ab.* – patrem| matrem *Aa2a.* 47 et| *mgl. Aa2a Aa2b1.* – cum eis| *mgl. Aa1 Aa2a.* – eis| quibus et *Aa2b1.* – quos pater| *i marg. Ab.* – eius| *mgl. Ab.* 49 constituunt| constituit *Aa2a*; constituerunt et *Ab.* – indicunt| inducunt *Aa2a Aa2b1*; indixerunt *Ab.* – ab inicio| *rett. fra overstr. og ulæseligt ord Ab.* – ab| in *Aa2b1.* – inicio| acio *Aa2a.* 50 spem| suam *tilf. Ab.* – posuerat| posuerit *Aa1*; posuerunt *Aa2a*; posuit *Aa2b1.* – maxime| *mgl. Aa1 Aa2a Aa2b1.* 51 execraret| exerceret *Aa2b1*; execraretur *Ab.* – tueri| misceri *Ab.* 53 scelus| celus *Aa2a.* – et| *mgl. Aa2a Aa2b1.* 53–54 plus quam|

Iumpne dicitur. A quibus contra spem, quia pagani erant, humane receptus, post dies aliquot ex eodem uulnere deficiens, in confessione Cristi migravit. Corpus eius in patriam deportatum ab exercitu, apud Roskildam ciuitatem sepultus est in ecclesia, quam prius construxit in honore sancte Trinitatis. De cuius fine, cum istum pronepotem suum, qui in Dania regnat, Swen interrogare maluerim, uelut alter Tydeus crimen aui reticuit, me uero parricidium exaggerante: »Hoc est«, inquit, »quod nos posteri luimus, et quod ipse parricida suo piauit exilio«. At ille Haraldus, qui primo Danorum populo christianitatem indixit, qui totum septentrionem predicatoribus et ecclesiis repleuit, ille, inquam, innocens uulneratus et pro Christo expulsus, martirii palma, ut spero, non carebit. Regnauit annis 50; obitus eius contigit in festiuitate omnium sanctorum.

946. Hoc anno Otto rex Ytaliam ingressus et eam sibi sibiugauit.

70 952. Liutdulfus, Ottonis filius, subiugata sibi Ytalia, et ibidem obiit.

956. Otto puerulus in regem leuatur Aquisgranis palacii.//

967. Otto imperator obiit.

207 v

977. Otto iunior imperator obiit, et Otto, filius eius infans, ei successit.

985. Hoc anno mortuus est Haraldus, rex Danorum, et successit filius eius Suen. Cum cepisset regnare Suen rex et persecutionem christianorum exercuisset in Dania, fertur archiepiscopus supplicibus legatis et crebris muneribus laborasse, ut ferocis animum regis cristianis mansuetum redderet. Quibus ille relictis in sua crudelitate ac perfidia seuire cepit. Secuta est ulcio diuina regem Deo rebellem. Nam cum bellum susciperet contra Sclauos, bis captus et in Sclauiam ductus, totiens a Danis ingenti pondere redemptus est; nec tamen reuertu uoluit ad Deum, quem primo in morte patris offendit et 208 r

---

postquam *Aa2b1*. 55 nauel] nauis *Aa2b1 Ab.* - est] et peruenit *tif. Ab.* - Sclauorum] Slauorum *Ab.* 56 Iumpne dicitur] dicitur Iumpne (*rett. til Impne Aa2b1.*) *Aa1 Aa2a Aa2b1*. 57receptus] est *tif. Aa1 Aa2b1*. - aliquot] aliquot *Aa1*. 58 Corpus eius] Cuius corpus *Ab.* - eius] *mgl. Aa1*. - patriam] patria *Ab.* - deportatum] est *tif. Aa1*. 59 Roskildam] Rozkildam *Aa2a*. 60-64 De . . exilio] *mgl. Ab.* 61 regnat] regnauit *Aa2b1*. - uelut] uelud *Aa2a*. 62 reticuit] retinuit *Aa2a; rett. fra* retinuit *Aa2b1*. - exaggerante] exagera *Aa2b1*. 63 quod . . parricida] quid parricidia *Aa2b1*. 64 exilio] auxilio (*rett. til exilio Aa2b1.*) *Aa2a Aa2b1*. - At ille] Iste gloriosus rex *Ab.* 65 indixit] induxit *Aa2b1*. - septentrionem] septencionem *Aa2a*. 66 Christo] de regno *tif. Ab.* 67 martirii palma] martirio *Aa2a Aa2b1*. - palma] *mgl. Aa1*. - Regnauit] Autem *tif. Ab.* 67-68 obitus . . sanctorum] *under år 984 Ab.* 68 festiuitate] festo *Aa1 Aa2a Aa2b1*. 69-75 946 . . successit] *mgl. Aa2b1 Ab.* 69 rex] *mgl. Aa2a*. 70 Liutdulfus] Lyndulfus *Aa1*. 74 iunior] *mgl. Aa2a*. 76 Hoc . . et] Post Haraldum *Ab.* - Hoc anno] *mgl. Aa2b1*. 77 Suen] Swen *Aa2a*. - Cum] cumque *Ab.* 77-78 et . . exercuisset] persecutio christianorum excreuit *Ab.* 78 archiepiscopus] Hamburgensis *tif. Aa2b1*. 82 bellum] *mgl.*, expeditionem *tif. i marg. Aa2b1*. - Sclauos] Slauos *Ab.* - Sclawiam] Slauiam *Ab.* 83 Danis] Dani *Aa2a*. - pondere] argenti *tif. Ab.* - tamen] tantum *Aa2a; rett. fra*

85 deinde in nece fidelium irritauit. Et iratus est furore Dominus et tradidit eum in manus inimicorum suorum, ut disceret non blasphemare. Tunc Ericus, rex Sweuum, frater Emund, filius Ring, cum exercitu magno sicut arena maris Daniam inuadit, et occurrit ei Suen, derelictus a Deo frustra sperans in ydolis suis. Multa utrimque bella
 90 naualia; sic enim ea gens conflagere solet; copie Danorum omnes contrite; Hericus rex uictor obtinuit Daniam. Swen a regno depulsus dignam factis suis a Deo zelote suscepit mercedem. Et hec nobis recitauit Swen iunior in auo suo contigisse, iusto Dei iudicio, quoniam eum dereliquit, quem pater suus bonum defensorem habuit. Post
 95 uindictam ergo scelerum, que in ecclesias Dei et cristianos commiserat, Swen rex uictus et a suis derelictus, quippe quem Deus dereliquit, errabundus et inops auxilii uenit ad Normannos, ubi tunc filius Hacois Trucho regnauit. Hiis quoniam paganus erat, nulla super exulem misericordia motus est. Ita ille infelix et a toto orbe relictus in
 100 Angliam transfretauit, frustra ab inimicis solacium querens. Quo tempore Britannis Athelbert, filius Edgaris, imperauit. Is non inmemor iniuriarum, quas Dani ex antiquo Anglis inflixerant, exulem repulit. Quem tandem miseratus infortunii rex Scotorum benigne recepit, ibique// Swen bis septem annis exulauit usque ad mortem Herici. 208 v
 5 Ferunt eo tempore classem piraticam, quos nostri Ascomannos uocant, Saxonie apulsam, uastasse omnia Fresie atque Hadule maritima. Cumque per Albie fluminis ostium ascendentes irrumperent prouinciam, tunc congregati Saxonum magnates exercitum egredientes a nauibus barbaros exceperunt apud Stadium, quod est oportunum Albie portus <et> presidium. Magnum et memorabile nimisque

tantum *Aa2b1*. 84 uoluit] uelot *Aa2a*. 85 est] *mgf. Ab.* 85–86 tradidit] ter dedit *Aa2a*. 86 disceret] diceret *Aa2a*. 86–87 blasphemare] Deum *tilf. Ab.* 87 Sweuum] Sueonum *Aa2b1*; Suechie *Ab.* – Emund] Ædmund *Aa2a*; Amund *Aa2b1*; Ømund *Ab.* 88 Daniam inuadit] intrauit Daciam *Ab.* 90 sic enim] sicut *Ab.* 90–91 copie . . contrite] copiisque Danorum omnibus contritis *Ab.* 91 contrite] contrite *Aa1*. – obtinuit] optinuit *Ab.* – Swen] rex *tilf. Ab.* 92 suscepit mercedem] ultionem suscepit *Ab.* – Et] at *Aa2b1*. – hec] *rett. til hic Aa2b1*; hoc *Ab.* 94 eum dereliquit] dereliquit *Aa2a Ab.* – eum] Deum *Ab.* – defensorem habuit] habuit defensorum *Aa2b1 Ab.* 95 uindictam] uinflectam *Aa2a*; infinita *Aa2b1*. – scelerum] scelera *Aa2b1*. – ecclesias] ecclesia *Aa2a*; ecclesiam *Aa2b1*. – et] in *tilf. Ab.* 96 et] *mgf. Aa2b1*. – derelictus] desertus *Aa1 Aa2a Aa2b1*. – dereliquit] dereliquit *Aa2b1 Ab.* 97 inops] inops *Aa2a*. – auxilii] ausilii *Ab.* 98 Trucho] Tuco *Ab.* – Hiis] his *rett. til hic Aa2b1*). *Aa2b1 Ab.* – super] eum *tilf. Ab.* 98–99 exulem] eum *Aa1 Aa2a Aa2b1*. 99 relictus] relictum *Aa2a*. 1 Britannis . . Edgaris] Athelether filius Hedgaris Britanniis *Ab.* – Britannis] Britannus *Aa1 Aa2a*; Britanus *Aa2b1*. – Athelbert] Albert *rett. fra Albertum Aa2b1*) *Aa2a Aa2b1*. – Edgaris] Ædgaris *Aa2a*; Arnigaris *rett. til arigaris Aa2b1*. – imperauit] sperauit *Aa2a*; regnare sperauit (*i marg.:* ceperat) *Aa2b1*. – Is] His *Ab.* 2 antiquo] antico *Ab.* – exulem] ex se *Aa1 Aa2a Aa2b1*. 3 miseratus] misertus *Ab.* – Scotorum] Scothorum *Ab.* 4 exulauit] exultauuit *Aa2a*. 5 Ascomannos] Ascomansos *Aa2a Aa2b1*. 6 Saxonie apulsam] Saxoniam appulsam *Ab.* – uastasse] et *tilf. Ab.* – atque] et *Ab.* – Hadule] Harodulæ *rett. til Hadelœ Aa2b1*. 7 ostium] hostium *Ab.* – irrumperent] irrumperunt *Aa1*. 8 congregati] sunt *tilf. Aa2a*. – exercitum] exercitu *Ab.* 10 <et>] *mgf. i alle hss.* – Magnum] *derefter udrad. ad Aa1*. –

infelix erat illud prelium, in quo utrisque uiriliter certantibus, Dani uictores totam uirtutem Saxonum obtriuere; capti sunt ibi marchio Sygafridus, comes Thidricus et alii illustres uiri, quos, uinctis post terga manibus, barbari traxerunt ad naues et pedes eorum cathena strinxerunt
 15 totam exinde prouinciam depredantes inpune. Set cum de captiuis solus marchio Sygafridus cuiusdam piscatoris auxilio furtim noctu euaderet, pirate in furorem conuersi, omnes, quos in uinculis tenuerunt, meliores ad ludibrium habentes, manus eis pedesque trun-carunt, ac nare
 20 precisa deformantes, ad terram semiuiuos prociebant. »Hericus«, in-
 20 quid, »duo regna tenuit, Sweuum et Danorum, et ipse paganus, cristi-
 anis ualde inimicus.« Ad eum fertur legatus fuisse cesaris quidam Pop-
 po nomine, uir sanctus et sapiens, ad regnum Danorum seu pro pace
 cristianorum cesaris partes exostulans. Aiunt eum pro assercione//
 cristianitatis, cum barbari suo more signum quererent, nil moratum, 209 r
 25 statim ferrum ignitum gestasse manu et illesum apparuisse. Dumque
 hoc facile omnem gentilibus ambiguitatem erroris uideretur tollere,
 iterum sanctus Dei pro submouendo illius gentis paganismo aliud dicitur
 ostendisse uel magnum miraculum. Tunicam indutus cereatam
 cum staret in medio populi circo in nomine Domini precepit eam in-
 30 cendi; ipse uero, oculis ac manibus in celum tensis, liquentes flammam
 tam pacienter sustinuit, ut ueste prorsus ambusta et in fauillam redacta
 hilari et iocundo uultu nec fumum incendii sensisse se testatus est;
 cuius nouitate miraculi credidit ipse rex Ericus et omnes Dani usque
 in hodiernum diem.
 35 Post mortem uero diu Erici optatam Swen ab exilio regressus ob-
 tinuit regnum patrum suorum anno depulsionis sue uel peregrina-
 tionis sue 14 et accepit uxorem Herici relictam, matrem Olaf, que
 peperit ei Knut; set nichil profuit ei illa affinitas connubii, cui Deus
 iratus est. Olaf sane, qui post obitum sui patris Herici regnum super
 40 Sueuos accepit, exercitu superueniens infelicem Suen a regno expulit,
 et ipse obtinuit Daniam. Cognouit autem Suen: Ipse est Deus, et re-

---

memorable] memoriale *Aa2a Ab*; *rett. til* memorale *Aa2b1*. 11 infelix erat] erat, infelix *Aa1*. – prelium] bellum *Aa2b1*. – utrisque] *mgl. Aa1 Aa2a Aa2b1*. 12 obtriuere] obtinere *Aa1*. 13 Sygafridus] Sygfridus *Aa2a*; Sygfridus *Aa2b1*; Sigafridus et (*o.lin.*) *Ab*. – Thidricus] Theodericus *Aa2b1*; Theodericus *Ab*. 14 et] *mgl. Ab*. – strinxerunt] strixerunt *Aa1*. 16 Sygafridus] Sygfridus *Aa2a*; Sigifridus *Aa2b1*; Sigafridus *Ab*. – furtim] furtini *Aa2a*. 17 furorem] furore *Aa1 Aa2a*. – conuersi] conuerse *Aa1 Aa2a*; *hermed ender Ab*. 18 eis] illis *Aa2b1*. – trun-carunt] truncauerunt *Aa2a Aa2b1*. 19 precisa] *rett. fra* preciosa *Aa1*; procisa *Aa2b1*. 20 Sweuum] Sueonum *Aa2b1*. 21–22 quidam Poppo] quiddam Popo *Aa2a*. 22 regnum] *rett. til* regem *Aa2b1*. 23 Aiunt . . assercione] audiuit pro pace *Aa2b1*. – assercione] assarcione *Aa1*. 24 moratum] moratur *Aa2b1*. 26 hoc] hæc *Aa2b1*. 27 paganismo] paganissimo *Aa2a Aa2b1*. 28 magnum] magis *rett. til* maius *Aa2b1*. 29 circo] circulo *Aa2b1*. 31 ambusta] combusta *Aa2a Aa2b1*. 35 optatam] oblatam *Aa2a Aa2b1*. 37 14] 13 *Aa2a Aa2b1*. – Herici] Erici *Aa2a*. – Olaf] Olof *Aa1*; Olaff *Aa2a (sål. oftere)*. 38 ei (2)] ie *Aa2a*. 40 exercitu] exercitus *Aa1*. – Suen] Swen *Aa2a*; *sål. ogs. i det flg.* – a]

uersus in semet ipsum, peccata sua pre oculis// habuit, penitens orauit 209 v
 ad Dominum, et Dominus exaudiuit eum et dedit illi gratiam in con-
 spectu inimicorum suorum et restituit eum Olaf in regnum, eo quod
 45 matrem suam habuerit; feceruntque pacem ad inuicem firmissimam,
 ut christianitatem in regno suo plantatam retinerent et in exterarum ef-
 funderent nationes. Audiens autem Olaf, filius Trügei, rex Norman-
 norum, de coniunctione regum iratus est contra Swen; ratus eum
 quasi derelictum a Deo tociensque depulsum a sua eciam multitudine
 50 facile posse depelli. Collecta igitur classe innumera bellum intulit
 regi Danorum. Hoc factum est inter Scaniam et Syaland, ubi solent
 reges nauali bello conflagrare. Est autem breuis traiectus Baltici maris
 apud Hælsingiburgh, in quo loco Syaland a Scania uideri potest, fam-
 iliare latibulum piratis. Ibi ergo congressi, Normanni a Danis uicti
 55 et confusi sunt. Olaf rex, qui solus remansit, in mare se precipitans
 dignum finem uite inuenit. Narrant enim aliqui eum fuisse cristi-
 anum, set cristianitatis desertorem; omnes autem affirmant peritum
 auguriorum, seruatorem sortium et in auium pronosticis omnem
 spem suam posuisse. Quare eciam cognomen accepisse narratur, ut
 60 Olaf Crakæben diceretur. Nam et artis magice, ut aiunt, studio de-
 ditus omnes, quibus illa patria habundat, magicos habuit domesticos,
 eorumque deceptus errore periit. Swen interfecto// Olauo Crakæben 210 r
 duo regna possedit. Ipse igitur mox destructo ritu ydolatrie cristiani-
 tatem in Normanniam per edictum suscipere iussit. Tunc eciam Gu-
 thebaldum quendam ab Anglia uenientem episcopum in Scania po-
 suit doctorem. Qui eciam in Suecia sepe dicitur ewangelizasse et in
 Noruegia. Suen, rex Danorum atque Normannorum, ueteres iniurias
 tam ociosas iniurias fratris Ring quam sue repulsionis ulturus classe
 magna transfretauit in Angliam ducens secum filium suum Knut et
 70 Olaf, filium Krakaben, de quo scriptum est. Itaque multo tempore
 multis preliis aduersum Anglos exactis ueteranum regem depulit
 Adelredum et insulam tenuit in sua ditione breui tempore. Nam ter-

*mgl. Aa2b1. 42 pre| pro Aa2b1. 43 ad Dominum| Deum Aa2b1. 46-47 et . . nationes| mgl. Aa2b1. 46 in exterarum| interas Aa2a. 47 Trügei| Trugy Aa2a; Trugi Aa2b1. 48-50 ratus . . de-
 pelli| putans se facile posse eum depellere, cum toties fuerit a suis depulsum Aa2b1. 48 ratus|
 iratus Aa2a. 50 igitur| ergo Aa2a Aa2b1. 53 Hælsingiburgh| Hælsingæburgh Aa2a. - Syaland|
 Seland Aa2a. - potest| posset Aa2a. 53-54 familiare| familiariter Aa2b1. 54 Danis uicti| Dani
 uictis Aa2a. 56 eum| mgl. Aa2a. 57 cristianitatis| cristianitas Aa2a. - affirmant| eum tilf. Aa2b1.
 58 seruatorem sortium| mgl. Aa2b1. - sortium| sociorum Aa1 Aa2a. - pronosticis| pronoc-
 ticis Aa1. 59 accepisse narratur| accepit Aa2b1. 60 Crakæben| Crakaben Aa1. 62 deceptus| de-
 ceptis Aa2a. - interfecto| interempto Aa2b1. - Crakæben| mgl. Aa2b1. 63 igitur| ergo Aa2a.
 64 Normanniam| Normannia Aa1; Norwegiam Aa2b1. 65 uenientem| uenientetem Aa1. 66
 Suecia| Schania Aa2b1. 67 ueteres| uetres Aa2a. 68 tam . . iniurias| mgl. Aa2a Aa2b1. - re-
 pulsionis| depulsionis Aa2b1. - ulturus| ulterius Aa1 Aa2a Aa2b1. 69 transfretauit| tranfretauit
 Aa1. - filium| Olauo tilf. Aa2b1. 70 Krakaben| Kragaben Aa1. - de . . est| mgl. Aa2b1. - Itaque|*

cio mense, postquam uictoriam adeptus est, ibidem morte preuentus occubuit.

75 1007. Hoc anno mortuus est Suen in Anglia. Kanutus filius eius et Olauus Crakæben et omnes Dani reuersi sunt ab Anglia, et surrexerunt Dani et elegerunt Kanutum in regem, qui regnauit triginta tribus annis. Tunc denuo bellum molitur in Anglos. Olauus a Normanis electus in regem separatus est a regno Danorum. Tunc uero Kanutus ancipiti casu turbatus pactum iniit cum Olauo, filio Herici, qui regnauit in Suecia.

1015. Hoc anno uictoriosissimus rex Kanutus cum exercitu magno collecto Angliam inuadit et subiugauit eam sibi.// Itaque mille nauibus armatis Kanutus oceanum transiliuit Britanicum, per quem, sicut Dani referunt, a Dania in Angliam, flantibus euris, triduo uela panduntur. Hoc mare magnum et ualde periculosum, a leua Orcadas habens, dextrorsum attingit Fresiam. Triennio Kanutus obpugnauit Angliam. Postquam regnauit Kanutus, omnium fere pulcherrimus, multorum populorum tyrannorum depulsor, robustus armis, largior ceteris et nimia probitate preclarus, et Deo se inuisum exhibisset Athard, rex Anglorum, apud Lundoniam obsessus obiit, simul cum regno uitam amittens et iusto Dei iudicio, qui fratre per martirium consumato duodequadraginta annis sceptrum sanguine polluit; is parridicium taliter expiauit. Kanutus regnum Adelredi accepit uxoremque eius Emmam nomine, que fuit soror comitis Normannorum Ricardi. Cui rex Danorum et Anglorum Kanutus dedit suam germanam Margaretam pro federe; quam deinde Knut, repudiatam a comite, Ulf duci Anglie dedit, eiusdemque Ulf sororem altero duci Guthwino sopulauit, calide ratus Anglos et Normannos per connubia Danis fideliores; que res eum non fefellit. Et Rycardus comes declinans iram Knut, Ierosolimam profectus, ibidem obiit, relinquens filium in Normannia Robertum. Cuius filius est iste Willielmus, quem

---

Iamque *Aa2a Aa2b1*. 71 multis] *agl. Aa2a Aa2b1*. 72 Adelredum] ad Olredum *Aa2a*; Adolredum *Aa2b1*. 75 Hoc anno] *agl. Aa2b1*. – est] *agl. Aa2a Aa2b1*. 78 molitur] mollitur *Aa1*. 80 pactum] *her beg. Aa2b2*. – Olauo] Olao *Aa2b2*. – Herici] Eri *Aa2a Aa2b1-2*. 82 1015 . . anno] Anno uero 1015 *Aa2b1-2*. 84 armatis] armatus *Aa2a*. – oceanum] oceanum *Aa2b2*. 84–87 Britanicum . . Fresiam] *agl. Aa2b1-2*. 84 Britanicum] Britanniam *Aa1*. 85 euris] curis *Aa2a*. 87 Triennio] *rett. fra* triennium *Aa1*; et triennio *Aa2b1-2*. 88 Kanutus] Kanututus *Aa1*. – fere] *agl. Aa2a Aa2b1-2*. 89 tyrannorum] et tyrannorum multorum *Aa2b2*. 90 et (2)] ut *Aa2b2*. – Deo] Domini *Aa2a*; Dominum *Aa2b1-2*. – exhibisset] exhibuisset *Aa2a*. 91 Athard] Adhard *rett. til* Adelred *Aa2b1*; Athurd *rett. til* Athard(?) *Aa2b2*. – Lundoniam] Lankoniam *Ab1*; Londonium *Aa2b2*. – obsessus] obcessus *Aa2a*. 92 uitam] *agl. Aa1 Aa2b1*. 93 duodequadraginta] dno de quadraginta *Aa1*. 95 eius] *agl. Aa2b1-2*; ei *Aa2a*. – Emmam] Æmman *Aa2a*; Aeminam *Aa2b1*; Æminam *Aa2b2*. 96 Ricardi] Richardi *Aa2b2*. – dedit suam] suam dedit *Aa2a Aa2b1-2*. 97 Knut] Knuth *Aa2a (sål. oftere)*; Knud *Aa2b1-2*. 99 calide] callide *Aa2b2*. – Normannos] Normanos *Aa2a*. 100 Rycardus] Ricardus *Aa2a*; Richardus *Aa2b2*. 1 og 3 Knut] Canuti *Aa2b2*. 2 Willi-

Franci Bastardum appellant. Ulf ex sorore regis Knut filios suscepit//
Bren ducem et Swen regem. Godwin dux a sorore Ulf ducis genuit 211 r
5 parricidas Suen, Tostin et Haraldum. Quam generationem, quoniam
secuturum lectioni utile iudicauimus, hic inserere dignum uidebatur.

Victor Knut ab Anglia rediens in ditione sua per multos annos reg-
num Dacie et Anglie possedit. Quo tempore episcopus multos ab
Anglia duxit in Daniam. Eo tempore imperator Conradus cum rege
10 Danorum et Anglorum fecit pacem. Cuius etiam filiam imperator filio
suo deprecans uxorem. Inter Knut et Olaf regem Normannorum con-
tinuum bellum fuit neque cessauit omnibus diebus uite eorum, Danis
pro imperio certantibus, Normannis uero pugnantibus pro libertate.
In qua re iustior michi uisa est causa, cui bellum necessarium magis fuit
15 quam uoluntarium. Siquando autem tempus a bellorum motibus qui-
etum erat, idem Olaf iudicio et iusticia regnum gubernauit. Et post paucos
annos mortuus est Olaf in bello, et regnauit Kanutus in Norwegia si-
mul et Dania et, quod nulli regum prius contigit, et in Anglia. Simili
religionis amore alter Olaf in Suecia dicitur floruisse. Is subditos sibi
20 populos ad cristianitatem conuertere uolens, magno laborauit studio,
ut templum ydolorum, quod in medio Sweonum situm erat in Up-
sala, destrueretur. Tempore illo Conradus imperator filiam Kanuti
regis Henrico filio suo accepit in uxorem. Cum quibus// statim regio 211 v
fastu Ytaliam ingressus est ad faciendam regno iusticiam comitem
25 habens ytineris Knut regem, potencia trium regnorum barbaris gen-
tibus ualde terribilem. Ille quidem, cum tres filios haberet, singulos
super singula regna posuit. Ipse aliquando uisitans Danos, aliquando
uero Normannos, sepiissime autem sedit in Anglia.

1039. Hoc anno mortuus est Conradus imperator, et successit fi-
30 lius eius Henricus, gener Knut regis Danorum. Et eodem anno mor-
tuus est Knut in Anglia. Tenuitque regna Danorum in ditione sua
per 22 annos, et successit Harthaknut et regnauit 8 annis. Post cuius

---

elmus] Willelmus *Aa2a*. 3 Bastardum] Barstardum *Aa1*. – sorore] ore *Aa1*; uxore *Aa2a*. 4 Bren] Biorn *m. anden hd. Aa2b1*; Ben *rett. til Bernhardum Aa2b2*. – Ulf] Ulfs *Aa2b2*. 5 Tostin] Toste *Aa2a Aa2b1-2*. – Haraldum] etc. *tilf. Aa2b1-2*; *jf. flg. 5-6* Quam . . uidebatur] *mgl. Aa2b1-2*. 5 gnerationem, quoniam] generacioni quomodo *Aa2a*. 7 rediens] regrediens *Aa2b2*. 11 Olaf] Oluff *Aa2b2*. 11-12 continuum] *rett. fra* continuit *Aa2b1*. 12 fuit] *mgl. Aa2b2*. 14 michi] *rett. fra* num *Aa2b1*. – bellum necessarium] necessarium bellum *Aa1*. – bellum] bellonum *Aa2a*. 15-16 Siquando . . erat] Sic quando ab illorum motibus quietus esset *Aa2b2*. 15 Siquando . . bellorum] Si quando autem ab illorum *Aa2a*. – tempus . . bellorum] ab illo-
rum *Aa2b1*. 16 og 17 Olaf] Olas *Aa1*; Oleff *Aa2b2*. 18 quod . . in] *mgl. Aa2b1*. – quod . . et] *mgl. Aa2b2*. – regum] regnum *Aa2a*. – Simili] *deluis overstr. Aa2b1*. 19 religionis] regionis *Aa1*. 21 ut] et *Aa2b1*. – erat] *mgl. Aa2b1*. 21-22 Upsala] Upsalæ *Aa2a*. 22 destrueretur] destrue-
bat *Aa2b1*. 23 in] *mgl. Aa2a Aa2b1-2*. 24 faciendam] faciendum *Aa2b1*. 25 ytineris] iteris *Aa2a*. – trium] tuum *Aa2a*. 29 1039] *mgl. Aa2b2*; 1037 *Aa2a Aa2b1*. – Hoc anno] *mgl. Aa2b1-2*. 31-32 Tenuitque . . annos] *mgl. Aa2b1-2*. 32 successit] et *tilf. Aa2b1*; ei *tilf. Aa2b2*. – Harthaknut]

mortem, Kanuti regis Danorum, ut ipse disposuit, succedunt in regnum eius filii, Haraldus in Anglia, Suen in Norwegia, Harthæknut in
 35 Dacia. Iste, cum esset filius Emmæ regine, sororem habuit, quam cesar Conradus desponsauit filio suo Henrico. Ceterum uero Suen et Haraldus a concubina geniti erant, qui, ut mos est barbaris, equam tunc inter liberos Knut sortiti sunt partem hereditatis. Haraldus in Anglia per triennium regnauit. Contra quem frater ueniens de Dania
 40 in Flandriam classem adunauit. Set rex Anglorum morte preuentus bellum dirimit. Harthæknut Angliam simul possedit et Daniam. Interea filius Knut, qui regnauit in Normannia, Swen, obiit. Tunc Normanni elegerunt Magnum, qui filius Olaf martiris a concubina.// Magnus statim inuadens Danicam cum exercitu magno Harthæknut 212 r
 45 morante in Anglia. Qui mox pugnaturus aduersus Magnum consanguineum Swen classi prefecit. Swen uictus a Magno, cum in Angliam remearet, Harthaknut mortuum reperit. In cuius locum Angli elegerunt fratrem eius Hæthwardum, quem de priori marito Emmæ genuit, uir sanctus et timens Deum. Isque suspectum habens Swen,
 50 quod sceptrum Anglorum sibi reposceret, pacem cum tyranno fecit constituens eum proximum, se mortuo, regni heredem Anglorum, uel si filios susceperit. Tali pacto mitigatus Swen in Angliam remeauit.

1042. Clemens papa obiit, et successit ei Damasus papa.

1045. Damasus papa 2. obiit, et successit Leo.

55 1046. Hoc anno mortuus est Harthæknut, rex Danorum, et successit Swen filius Æstrith, nepos eius et regnauit 29 annis. Multa prelia Swen cum Magno rege Normannorum fuerunt. Swen a Magno ter uictus, cessit fortune et factus est homo uictoris, faciens ei sacramentum fidelitatis. Set cum denuo rebellare cepisset consilio Danorum,
 60 nichilominus a Magno superatus est.

1048. Eo tempore Ratibor dux Sclauorum interfectus est a Danis; ad cuius mortem ulciscendam iam tunc cum toto exercitu Sclaui uenientes usque ad Ripam uastandam progressi sunt.

1049. Qui mox, Danorum copiis// undique collectis, egredientes a 212 v
 65 Dania paganos in campestribus recepit Hethæby. Quindecim milia

---

Harthknuth *Aa2a*; Horde-Knud *Aa2b2*. – cuius] *mgl. Aa2a Aa2b1-2*. 34 Harthæknut] Horde Knud *Aa2b2*. 35 Emmæ] Æmmæ *Aa2a*. 36 Ceterum] Cetera *Aa1*. 37 geniti] genti *Aa2a*. 40 adunauit] armauit *Aa2b1-2*. 41 dirimit] *rett. til diremit Aa2b1*. 43 martiris] martir *Aa2a*. 46 class] classe *Aa2a*. 47 Harthaknut] Karthæknuth *Aa2a*. 48 Hæthwardum] Hæruardum *Aa2a*. Heruardum (*i marg. m. anden hd. tilf. Eduardum Aa2b1*) *Aa2b1-2*. – Emmæ] Æmmæ *Aa2a*. 49 uir . . . timens] uirum sanctum et timentem *Aa2b1-2*. 50 sibi] *mgl. Aa2b1*. 51 constituens] constituit *Aa2b1-2*. 52 susceperit] susciperet *Aa2b1*. 53–54 1042 . . . Leo] *mgl. Aa2b1-2*. 54 2] *mgl. Aa2a*. 55 Hoc anno] *mgl. Aa2b1-2*. – est] *mgl. Aa1 Aa2b1-2* – Harthæknut] Harthaknuth *Aa2a*. 56 filius Æstrith] *mgl. Aa2a Aa2b1-2*. 59 rebellare] *rett. fra debellare Aa1*. 61 Ratibor] Raceburgh *Aa2a Aa2b1-2*. – est] *mgl. Aa1*. 62 toto] *mgl. Aa2b1*. 64 egredientes] agredientes *Aa2b1*.

feruntur ibi occisa, et facta est leticia in Dania. De rege Danorum contra Normannos denuo bellum instaurans.

1050. Magnus rex obiit in nauibus. Swen duo regna possedit, classemque parasse dicitur, ut Angliam suo iuri subiceret; uerum sanctissimus rex Eduardus, cum regnum gubernaret, tunc quoque pacem eligens, Sweno tyranno obtulit tributum, statuens eum post se regni heredem.

1051. Cumque rex Suen tria regna pro libitu suo teneret, mox, succedentibus prosperis, oblitus est celestis regis, consanguineam a Suecia duxit uxorem.

1052. Quod domino archiepiscopo ualde displicuit; furentemque regem, missis ad eum legatis, de scelere terribiliter increpauit, postremo, nisi resipuerit, excommunicationis gladio ferendum esse. Tunc ille conuersus in furorem, minabatur omnem parochiam Hamaburgensem uastare et incendere. Ad quas minas imperterritus archiepiscopus arguens et obsecrans perstitit immobilis, donec tandem flexus Danorum tyrannus per litteras pape librum repudii dedit consobrine; nec tamen rex sacerdotum aurem prebuit ammonicionibus, set mox ut consobrinam a se dimisit, alias itemque alias uxores et concubinas assumpsit. Quare suscitauit ei Dominus inimicos in circuitu multos sicut Salomoni proprios seruos. Hoc nobis de se rex ipse narrauit.

1053. Eo tempore separabant se Angli a regno Danorum, filiis Knut rebellionis auctoribus, quos amite regis Danorum filios esse diximus et quorum sororem Eduardus duxit uxorem. Hii namque facta conspiratione fratres Suen regis Danorum, qui in Anglia duces erant, alterum Bren statim obruncant, alterum O(sber)n cum suis omnibus eiecerunt a patria et tenuerunt Angliam in ditione sua, Eduardo tantum (uita) et inani regis nomine contento. Swen rex Danorum sola mulierum incontinentia laborauit, non tam sponte, ut arbitror, quam uicio gentis; nec tamen illi malo aliud malum per

65 recepit| recepiunt Aa2b2. – Hethæby| Hethaby Aa2a. 69 iuri| uiri Aa2a. – subiceret| subiceret Aa1. 69–72 uerum . . heredem| under år 1050 Aa2a. 70 Eduardus| rett. fra Euardus Aa1; Æduardus Aa2a; Aduerdus (i marg.: Arturus Aa2b2) Aa2b1–2. 71 Sweno| Suenoni Aa2b1. – eum| mgl. Aa2b1. 73 rex| mgl. Aa1. – tria| tanta Aa2b1–2. – regna| derefter underprikket possedit Aa1. 76 archiepiscopo| Hamburgensi tilf. Aa2b1–2. 77 scelere| celere Aa1 Aa2a. – terribiliter| horribiliter Aa2b1. 77–78 postremo| uero tilf. Aa2b2. 78 resipuerit| resipueret Aa1; respueret Aa2a Aa2b1; resipueret rett. til respiseret Aa2b2. 80 imperterritus| arguens tilf. Aa1 Aa2a; jf. det flg. 83 tamen| tantum Aa2a Aa2b1–2. 84 itemque| atque Aa2b1–2. 85 Quare| Quem Aa2a. 86 Salomon| Salomon Aa2a Aa2b1–2. 87 Eo| Hoc Aa2b1–2. – separabant| separabat Aa2b2. 88 Knut| jf. Adam: Gudwini. – amite regis| Emme reginæ Aa2b2. – amite| amitte Aa1; amice Aa2a. 89 diximus| duximus Aa1. 91 erant| erunt Aa1. – obruncant| obruncaunt Aa2b2. – O(sber)n| Bren rett. til Obren Aa1; Obren Aa2a Aa2b2; Obrem Aa2b1. 93 (uita)| mgl. Mss. – et | i marg. Aa1. – inani| Magni Aa2a Aa2b1–2. 94 laborauit| laborabat Aa2b1. – tam| tantum Aa2b1. 95 arbitror| arbitrabar Aa2b1. – tamen| m. anden hd. Aa2b2; causam Aa2b1–2. 96

peccatum defuit, quia una ex concubinis Thora Gythe reginam ueneno extinxit. Cumque rex Suen filium Thoræ, Magnum uocabulo, Romam transmitteret, ut ibi consecraretur in regem, infelix puer in uia mortuus est. Post quem mater impia non suscepit alium filium. Gratulabatur archiepiscopus de nouella plantacione ecclesiarum misitque de suis episcopis et presbiteris uiros ad principem sapientes, qui rudes in cristianitate populum confortarent.

Pretera cum ipse ueniret in Hamburgh, Guthskalcum principem inuitauit ad colloquium magnopere illum exhortans, ut inceptum pro Cristo laborem, constanter ad finem perducatur, uictoriam illi pollicens affuturam in omnibus; postremo, si quid paciatur aduersitatis pro nomine Cristi, fore beatum. Multa illi de conuersione paganorum in celo reposita premia, multas coronas de singulorum salute uenturas. Eisdem uerbis// et ad studium idem hortabatur metropolit- 213 v
 102 anus regem Danorum, qui ad eum iuxta Eydoram fluuium consistentem multociens (uenit), omnia, que de Scripturis ab illo proferebantur, subtiliter notans retinensque memoriter, excepto quod de gula et de mulieribus, que uicia naturalia sunt illis gentibus, persuaderi non potuit. Ad cetera omnia pontifici rex obediens fuit et moriger.

103 1054. Leo papa obiit; successit Victor. Eodem anno bellum apud Mortuum mare.

104 1056. Obiit Henricus imperator; successit Henricus, filius eius.

105 1057. Obiit Victor papa; successit Stephanus.

106 1059. Stephanus papa obiit; successit Nicolaus.

107 1060. Obiit Henricus rex Francorum; successit filius eius Philipus.

108 1062. Nicolaus papa obiit, et successit Alexander papa secundus.

109 1065. Hoc anno sanctus Ædwardus rex Anglorum obiit, successit Haraldus.

110 1066. Willielmus dux Normannorum obtinuit Angliam et rex effectus est occiso in pugna Haraldo rege.

111 1074. Hoc anno obiit Swen rex Danorum, et successit filius eius Haraldus et regnauit septem annis.

quia] quare *Aa2b2*. – una] uiua *Aa2b1*. 97–98 Romam] *mgl. Aa2a Aa2b1; tilf. i marg. Aa2b2*. 98 transmitteret] transmittent *Aa2b1*. 99 Post quem] Postquam *Aa2b2*. 100 archiepiscopus] archiepiscopo *Aa2a Aa2b1–2*. 2 rudes] uides *Aa2a*; rudem *Aa2b2*. – cristianitatem] christianitatem *Aa2b1*. 4 exhortans] exortans *Aa2a*. 5 illi] *mgl. Aa2b1*. 6 affuturam] adfuturam *Aa2b2*. 7 Multa] multum *Aa2b1*. 8 reposita] imposita (*rett. fra posita Aa2b1*) *Aa2b1–2*. 8–21 multas . . secundus] *mgl. Aa2b1–2; i marg. er tilf. reliqua autem recentiori Aa2b2*. 8 singulorum] singlorum *Aa1*. 10 Eydoram] Æydoram *Aa2a*. 11(uenit)] *mgl. Aa1Aa2a*. 14 omnia] *mgl. Aa2a*. 15 Victor] Victus papa *Aa2a*. 16 Mortuum] Motuum *Aa2a*. 21 Nicolaus . . secundus] står i fortsættelse af det foreg. under år 1061 *Aa2a*. – et] *mgl. Aa2a*. 22 Hoc anno] *mgl. Aa2b1–2*. – Ædwardus] aduardus *Aa2b2*. – obiit] et *tilf. Aa2b1–2*. 24 Willielmus] Willelmus *Aa2a*; Vilhelmus *Aa2b2* (*sål. ogs. i det flg.*). 24–25 effectus] factus *Aa2b1*. 26 Hoc . . obiit] Mortuus est *Aa2b1–2*. – eius] *mgl. Aa1 Aa2a*. 27 septem] 8 *Aa2a Aa2b1–2* – annis] annos *Aa2b2*; alii non sic habent *tilf. i parentes*

1075. Alexander papa obiit, et successit Gregorius, Hildebrandus//
dictus. Decimo Kalendas Maii factus est terremotus feria 6. luna 14. ^{214 r 22/4}
30 Eclipsis lune 2. Kal. Februarii luna 13. ^{31/1}

1080. Hoc anno obiit Haraldus rex Danorum, et successit frater eius Kanutus et regnavit 6 annis.

1086. Hoc anno occisus est rex Kanutus Danorum a populo suo in ciuitate Othoniensi in ecclesia sancti Albani martiris, et in ipso loco
35 corpus eius requiescit, et cum eo frater eius Benedictus est martirizatus; et Ericus fugit ad Selandiam, et successit frater eius Olaf et regnavit 7 annis. Eodem anno obiit Wyllelmus rex Anglorum; cui successerunt filii eius, Willelmus in Anglia et Robertus in Normannia. Et ipso anno translacio sancti Nicolai episcopi. Et eodem anno ordi-
40 natus est Ascerus Lundensis archiepiscopus. Et tempore predicti Olaf regis fames ualida fuit in regno Dacie.

1095. Hoc anno mortuus Olaf rex Danorum una nocte in lecto suo; et successit frater eius Ericus Egothe, qui regnavit 9 annis.

1096. Hoc anno fuit mocio cristianorum euncium Ierusalem super
45 paganos.

1098. Exordium Cysteriensis ordinis.

1099. Hoc anno capta est Ierusalem a cristianis Idus Iulii.

1100. Hoc anno obiit Urbanus papa, et successit Pascalis.

1101. Item mocio facta est euncium Ierusalem.//

50 1102. Hoc anno obierunt Ericus rex Danorum et uxor eius Botyld ^{214 v}
in itinere Ierusalem 6. Idus Iulii; et successit ei frater eius Nicolaus, ^{10/}
qui regnavit 27 annis. Post mortem Suen regis regnauerunt 5 filii eius, alter post alterum, Haraldus, Kanutus, Olauus, Ericus, Nicolaus.

55 1104. Hoc anno missum est pallium Ascero archiepiscopo Lundensi a Paschali papa.

1106. Hic bellum fuit inter Henricum et Robertum comitem Normannorum, in quo uictus est Philipus rex Francie.

Aa2b1-2. 28-31 1075 . . Danorum] mgl. Aa2b1-2. 30 1075] fejl for 1078(?). 31-32 frater . . Kanutus] illi (ei Aa2b2) Chanutus (Canutus Aa2b2) frater (filius Aa2b2) eius Aa2b1-2. 32 et . . annis] mgl. Aa2b1-2. 33 Hoc anno] mgl. Aa2b1-2. 33-34 in ciuitate] mgl. Aa1. 35 eius (2)] suus Aa2a Aa2b1-2. 36 Selandiam] Sielandiam Aa2b2. - Olaf] Olef Aa2b2. 37 annis] annos Aa2b1; alias 10 tilf. Aa2b1-2. - Wyllelmus] Willelmus Aa2a. 38 eius] mgl. Aa2a Aa2b1-2. - Normannia] i marg. tilf., men alter overstr.: Reliqua manu recentiori h . . . Aa2b2. 39-41 Et . . Dacie] mgl. Aa2b1-2. 40 Ascerus] Acerus Aa1. - Olaf] Olas Aa1. 42 Hoc anno] mgl. Aa2b1-2. - Olaf] Olas Aa1; Oleff Aa2b2. 43 frater] filius Aa2b2. - Egothe] Eygothi Aa2b2. - annis] alias 10 tilf. Aa2b1-2. 44-49 1096 . . Ierusalem] mgl. Aa2b1-2 - 44 1096] 1097 Aa2a. 46 Cysteriensis] Cysteriensis Aa2a. 48 Pascalis] Paschalis Aa2a. 50 Hoc anno] mgl. Aa2b1-2. - Botyld] Botilda Aa2b2. 51 itinere] ad tilf. Aa2b2. - 6 . . Iulii] mgl. Aa2b1-2. - ei] mgl. Aa2a Aa2b1-2. - frater] filius Aa2b2. 52 regnauerunt] regnavit Aa2b1. 53-73 Haraldus . . regis] etc. Aa2b1-2. 55 Ascero]

1108. Obiit Philippus rex Francorum, cui successit Lodowicus,
60 filius eius.

1109. Hoc anno dux Danorum Kanutus, Erici Egothe filius, a patruo suo rege Nicolao factus est.

1111. Hoc anno captus est Pascalis papa ab Henrico Theotunichorum rege.

65 1113. Hoc anno sanctus Bernardus monasterium intrauit.

1118. Obiit Paschalis papa, et successit Gelasius.

1119. Obiit Gelasius, cui successit Kalixtus papa.

1120. Hic incepit ordo Premonstratensis.

1125. Obiit Kalixtus papa; successit Honorius II annis 5 mensibus
70 tribus.

1128. Karolus dux Flandrie interfectus est a suis, qui fuit filius Kanuti regis et martiris, qui// iacet Othænsø, per consilium Magni, filii 215 r Nicolai regis.

1130. Sclauorum rex et dux Danorum Kanutus, filius Erici Egothe,
75 qui lupos in agnos, predones in pacificos, bellum in pacem, paganos in cristianos conuertit, a cognato suo Magno, filio Nicholai, fraude preuentus, fraterno ense peremptus est. Cuius mortis causa inuidia fuit. Tanta ueneracione tam pro pace facta in ducatu suo quam pro morum et operum honestate habebatur, quod tota regio regem futurum eum optauerat. Tantam enim pacem fecerat in patria illa, in qua
80 piratis et predonibus infestantibus nullus uel in terris uel in aquis tutus erat, quod ubi armati et bene muniti mortem metuebant, tam uiri quam mulieres sine metu incedebant. Et unusquisque tam mobilia quam immobilia, latronibus suspensis, raptoribus abdicatis,
85 terra mundata ab iniuriatoribus, sua libere possidebat.

Eodem anno Ericus Emune rex effectus est. Et obiit Honorius 2.; successit Innocencius 2. annis 14.

1131. Bellum fuit Yalingi inter Magnum et Ericum, et in utroque fugit Ericus.

90 1132. Bellum fuit inter Magnum et Ericum aput Syrum insulam feria 4. et aliud Rynæbyargh. Et eodem anno fuit bellum in Fotwic Scanie.

Acero *Aa1*. 63 Nicolao| Nicholao *Aa2a*. 63 Pascalis| Paschalis *Aa2a*. – Henrico| Erico *Aa2a*. 63–64 Theotunichorum| Theotonicorum *Aa2a*. 65 Hoc| Hic *Aa2a*. 66 Gelasius| Gesalium *Aa1*. 68 incepit| incipit *Aa2a*. 71 Karolus| Haraldus *Aa2a*. 72 Othænsø| Othensø *Aa2a*. 74 1130| 1132 *Aa2a* *Aa2b1*–2. – Egothe| Eigothi *Aa2b2*. – 75–77 qui . . ense| *mgl. Aa2b1*–2. 77 peremptus| peremptus *Aa2a*. 77–85 Cuius . . possidebat| *mgl. Aa2b1*–2. 77 inuidia| inuida *Aa2a*. 85 iniuriatoribus| iniuatoribus *Aa1*. 86 Eodem| et eodem *Aa2b1*–2. – effectus| factus *Aa2b1*. 86–87 Et . . 14| *mgl. Aa2b1*–2. 88 1131. Bellum| et bellum *Aa2b1*–2. – 1131| 1132 *Aa2a*. – Yalingi| Yalinggi *Aa2a*; in Ialinge *Aa2b2* – Ericum| Hericum *Aa2a*. 90 1132| 1133 *Aa2a* *Aa2b1*. – fuit| *mgl. Aa1*. 91 Rynæbyargh| Rynæbyergh *Aa2a*; Ringbierrg *Aa2b1*; Rymbierg *Aa2b2*. –

1133. Ericus a Scaniensibus in regem electus est, quem cum ceteris Danis rex Nicolaus in Fotwic preliando aggressus est cecideruntque
 95 ibi Magnus, filius regis, et episcopi// quinque multique alii; paucos 215 v
 quidem cum rege Nicholao fuga tenuit; perueniensque Slæswyc paucis peractis diebus.

1134. Nicolaus rex a ciuibus neci traditur. Quo mortuo, Ericus, Erici filius regis, regnum Dacie totum optinuit et regnavit 4 annis.

100 1135. Roskyldis deuastata est a Sclauis. Eodem anno fractum est castrum Haraldi Roskyldis.

1136. Hic Haraldus interfectus est.

1137. Obiit Ascerus primus archiepiscopus Lundensis. Et tenebre facte sunt in quadragesima per uniuersam terram, et eodem anno
 5 Æskillus archiepiscopus Lundensis electus est.

1139. Ericus Emuni interfectus est. Et electus est Ericus Lamb et regnavit 9 annis.

1140. Surrexit Olauus, filius Haraldi, contra Ericum.

1141. Æskillus archiepiscopus Olauo obsides posuit.

10 1143. Olauus, filius Haraldi, interfectus est cum suis.

1144. Conuentus missus est in Hærwadum. Obiit Innocencius papa; successit Celestinus 3. m. 1. Ericus duxit sororem Bremensis episcopi Henrici.

1145. Obiit Celestinus; successit Lucius papa 2., et regnavit annis 2.

15 1146. Obiit Lucius; successit Eugenius papa annis 9. Hic monachus fuit et sancti Bernardi discipulus.

1147. Ericus Lamb monachus factus est; obiit Othænsø. Quo mortuo Iutenses in unum conuenientes Kanuto, filio Magni, nomen regis imposuerunt. Scanienses et Syalandenses cum minoribus// insulis sibi
 20 Suenonem in regem elegerunt; et facta est pugna inter eos 12 annis. Eodem anno bellum fuit Slangathorp Syalandie.

1148. Sanctus Malachias archiepiscopus migravit a seculo.

1149. Captus est Æskillus archiepiscopus a Swenone.

1150. Bellum fuit Thorstinstorp, et fugit Kanutus rex.

25 1151. Bellum fuit Wybergis.

Et| *mgl. Aa2a Aa2b1-2.* - in Fotwic| Fotuich in *Aa2b1.* - in| *mgl. Aa2a. 93 1133| mgl. Aa2a Aa2b1; jf. ovf. 94 aggressus| agressus Aa1. 96 Slæswyc| Sleswic Aa2a; Nicolaus tilf. Aa2b2. 98 1134 . . rex| mgl. Aa2b1.* - Nicolaus rex| *mgl. Aa2b1-2; jf. foreg. 99 optinuit| obtinuit Aa2a Aa2b2. 100 1135| mgl. Aa2a; 1134 Aa2b1-2.* - Eodem| et eodem *Aa2b1-2. 1 Roskyldis| Roskillis Aa2a. 2 1136| 1135 Aa2 Aa2b1-2.* - Hic| *mgl. Aa2b1-2. 3 1137| 1136 Aa2a; 1135 Aa2b1; formørkelsen fandt sted 21/5 1137. 5 Æskillus| Eskillus Aa2a etc.; sål. ogs. i det flg. - Lundensis| mgl. Aa2b1-2. 11 Hærwadum| Hærnuadum Aa2a; Heriuadum Aa2b1-2. 11-16 Obiit . . discipulus| mgl. Aa2b1-2. 12 duxit| mgl. Aa2b1. 15 Eugenius| Eugeneus Aa1. 17 est| mgl. Aa2b2. - Othænsø| mgl. Aa2b2; Othenshe Aa2a. 18 in . . conuenientes| mgl. Aa2b1-2. 19 Syalandenses| Syalendenses Aa2a. 21 fuit| mgl. Aa2b1. - Slangathorp| Sclangætorp Aa2a. 22 1148 . . seculo| mgl. Aa2b1-2.*

1152. Kanutus pugnauit contra Swenonem et deuictus est et exulauit in Sweciam et Ruciam.

1153. Conuentus missus est in Æsrom. Sanctus Bernardus obiit.

1154. Hic rediit Kanutus et assumpta milicia pugnauit contra Swe-
30 nomen; et Waldemarum desponsauit sororem Kanuti Sophiam.

1155. Hoc anno conuenerunt omnes Dani et elegerunt duos reges, Kanutum et Waldemarum; et fugit Swen in Saxoniam et fuit ibi. Obiit Ewgenius papa, et successit Anastasius annis tribus.

1157. Hoc anno rediit Swen de Saxonia cum duce Henrico, uenit
35 Symersthat, et facta est pax.

1158. Hoc anno interfectus est Kanutus in ciuitate Roskildensi 5. Idus Augusti in uigilia beati Laurentii, et cum eo Constantinus cog-^{9/5} natus eius; et Waldemarum rex uulneratus euadens occultansque se per tempus, postea Iuciam peruenit. Illuc eum armata manu Swen per-
40 sequens agressusque in bello uictus eodem anno in Grathætheth, // fugit in Grathæmosæ, et ibi interfectus est; et Waldemarum totum reg-^{216 v} num obtinuit et regnauit 25 annis et dimidio. Obiit Anastasius papa, et successit Adrianus 4. qui fuit annis tribus. Et eodem anno Absalon episcopus factus est Roskildensis.

45 1159. Hic incepit scisma.

1161. Conuentus missus est in Soram. Adrianus papa obiit, successit Victor scismaticus annis 2.

1163. Waldemarum adiuit imperatorem. Natus est Kanutus rex, filius Waldemari primi.

50 1164. Obiit Victor scismaticus, et successit Alexander papa annis 23. Et Eschillus archiepiscopus iuit Ierusalem.

1165. Hoc anno in die ascensionis Domini Absalon episcopus Ros-^{13/5} kildensis deuicit Sclauos, qui dicuntur Røbo.

1167. Hoc anno Burius captus est. Hic Sclauis, Røbo, acceperunt
55 cristianitatem iubente Waldemaro rege 17. Kal. Iulii.^{15/6}

1171. Sanctus Thomas Cantuariensis archiepiscopus martirizatus est. Hoc anno translatum est corpus sancti Kanuti Ringstadis, filii

24 Thorstinstorp] Thorstinstorp Aa2a. 27 et Ruciam] mgl. Aa2b1-2. - Ruciam] Iuciam Aa2a. 28 1153 . . obiit] mgl. Aa2b1-2. - Æsrom] Esrom Aa2a. 29 1154] 1153 Aa2b1. - Hic] mgl. Aa2b1-2. 31 Hoc anno] mgl. Aa2b1-2. 32 fugit] figit Aa1. - Obiit] mgl. Aa2a. 33 et . . tribus] mgl. Aa2b1-2. 34 Hoc anno] mgl. Aa2b1-2. - de Saxonia] mgl. Aa2b1-2. 34-35 uenit Symersthat] ersthat Aa1. 35 Symersthat] Symersthat Aa2a. 36 Hoc anno] mgl. Aa2b1-2. - in . . Roskildensi] Roschildiæ Aa2b1. - ciuitate] mgl. Aa2b2. 36-37 5 . . Augusti] mgl. Aa2b1-2. 37 beati] s. Aa2b1. 38 uulneratus] est tilf. Aa2b1. 39 Iuciam] in Iutiam Aa2b1. 40 bello] cum eo tilf. Aa2b1. - uictus] ab eo tilf. Aa2a Aa2b1-2. 41 fugit] mgl. Aa2b1-2. 42 et(2)] mgl. Aa2b1. 42-47 Obiit . . 2] mgl. Aa2b1-2. 43 4] 2 Aa1 Aa2a. 44 Roskildensis] Roskildis Aa2a. 45 Hic . . scisma] sen. tilf. m. anden hd. Aa1; Hic incipit cisma Aa2a. 48 Natus] et natus Aa2b1-2. 50 Victor] papa tilf. Aa2b1-2. - papa] slettet Aa1; mgl. Aa2a Aa2b1-2. 50-51 annis 23] mgl. Aa2b1. 51 23] 13 Aa2a. - 54-55 1167 . . Iulii] mgl. Aa2b1-2. 55 17] 18 Aa2a. 56-57 Sanctus . . anno] mgl. Aa2b1-2. 57 transla-

Erici Egothe. Die illo Danis omnibus gaudium duplicatur, ex parte una quod pater regis autorizatur, ex parte alia quod regis filius Kanutus in regem inungitur. Interfuerunt diei illius sollempnitati rex ille Waldemarus, archipresul Æskillus de Lundis, // archipresul de Suecia Stephanus, lator litterarum martirem sanctum autorizan<ti>um auctoritate domini pape Alexandri et cum eis Absalon Roskildensis, Symon Othoniensis, Swen Arusiensis, Ralf Rypensis, Tucho Burgalanensis, Nicolaus Wybergensis, Frithericus Hethebyensis, Hælghique electus de Norwegia; qui die eadem pronunciauit pacem inter Daciam et Norwegiam. Aderat etiam cum primis et primatibus terre tam cleri quam plebis populus innumerabilis.

Eodem anno martirizatus est in matre ecclesia Cantuariensi a quatuor militibus regis imperio Henrici die 5. natalis Domini archipresul^{29/12} preciosus martir Thomas.

1172. Lundis succensa est.

1173. Terre motus factus est in Dacia. Obiit Cristoforus dux Iucie.

1177. Æskillus archiepiscopus discessit et monachus in Claraualle factus est. Eodem anno sancta Margareta interfecta est in Chøkæ, et Kanutus, filius Waldemari regis, rex effectus est super Scaniam et Hallandiam consentiente patre cum melioribus regni.

1180. Hoc anno facta est dissencio maxima inter Scanienses et archiepiscopum Absalonem, ita ut expulsus a Scania per se nullatenus redire posset.

1181. Hoc anno fretus tandem/ consilio et auxilio regis Waldemari, cum manu ualida et exercitu magno terram intrauit, hostes suos apud Anendalef expugnauit et partem illorum maximam prostrauit; reliqui manum dederunt, et deinceps uniuerse terre reconciliatus est et sic sedem archiepiscopatus sui in pace optinuit. Eodem anno Waldemarus rex occurrit imperatori apud Trafn.

1182. Hoc anno rex gloriosus Waldemarus primus, filius sancti

---

tum] traslatum *Aa1*. – Kanuti] ducis *tif. Aa2b2*. – Ringstadis] Rinstadis *Aa2a*; Ringstadum *Aa2b2*. 58 Egothe] Egothi *Aa1*. 69 quod . . autorizatur] *overstr. Aa2b2*. – quod(2)] et *Aa2b1*. 60 inungitur] iniungitur *Aa2b2*. 61 ille] ipse *Aa2b2*. – archipresul(1)] archiepiscopus *Aa2b1-2*. – archipresul(2)] archiepiscopus *Aa2b1-2*; simul *tif. Aa2b1*. 62 lator] lector *Aa2b1*. – litterarum] et *tif. Aa2b2*. – autorizan<ti>um] autorizandum *Mss*. 64 Swen] Sweno *Aa2b2*. – Burgalanensis] Burgulanensis *Aa2a Aa2b1*; Burgulamensis *Aa2b2*. 65 Nicolaus] Nicholaus *Aa2a*. – Hælghique] Helligue *Aa2a Aa2b1-2*. 68 populus] populis *Aa2a*. 69–71 Eodem . . Thomas] *mgl. Aa2b1-2*. 69 Cantuariensi] Canturiensi *Aa2a*. 73 1173] et secundo anno postea *Aa2b1-2*. – factus est] *mgl. Aa2b1*; fuit *Aa2b2*. – Dacia] et *tif. Aa2b1-2*. 74 discessit] dicessit *Aa1*. 75 Chøkæ] Køkæ *Aa2a*; Køge *Aa2b1*; Køcke *Aa2b2*. 76 effectus] factus *Aa2b1*. 78–1 1180 . . Ianuarii] Iam multum (multa *Aa2b2*) hic dicabantur (dicebantur *Aa2b2*) de Absolone et Valdemaro (Voldemaro *Aa2b2*), quia (quæ *Aa2b2*) alias habui in aliis libris et de rege Valdemaro (Voldemaro *Aa2b2*) etiam multam (multa *Aa2b2*); i *Aa2b2* er det hele *overstr. og i marg. er tif.* NB ex archetypo describenda. 79 se nullatenus] Syalentem *Aa2a*. 83 Anendalef] Anendalef *Aa2a*. 84 reconciliatus]

Kanuti ducis, qui Ringstadæ requiescit, uir strenuus et uictoriosus, qui seuciam Slauorum manu armata reprimens, non solum Daciam
 90 ab eorum infestacione tutam reddens, sed et eos sub tributo Dacie reddens obnoxios, anno 25. regni sui de uita temporali ad eternam transiens. Cui successit filius eius rex Kanutus.

1184. Hoc anno expeditio facta est ad Walægust.

1187. Obiit Alexander papa; successit Lucius 3. annis 5 mensibus
 95 2 diebus 13. Ierusalem a Saladino capitur, rex in captiuitatem ducitur, patriarcha neci traditur, cecideruntque cum eo clerici et layci, monachi et moniales, utriusque sexus et etatis et condicionis, quorum non erat numerus, et effusus est sanguis sanctorum in circuitu Ierusalem, et non erat qui sepeliret. Crux uero sancta manibus ablata est prophanis. Eclipsis
 100 solis eodem die. Obiit Suno, pater Iacobi, filius Ebbonis.//

1188. Dux Waldemarum factus est miles. 7. Kalendas Ianuarii.

1191. Expeditio facta est ad Finland, que uicta est a Danis manu forti.

1192. Episcopus Waldemarum sibi doli conscius nemine fugante ad
 5 regem Swecie fugam tenuit, et bellum in pace exercens armata manu rediit sequenti anno, regisque nomen sibi usurpauit et prout ratio postulauit, digno uictoria uictore existente, a rege Kanuto est captus
 8. Idus Iulii. Obiit Lucius papa; successit Urbanus <3.> annis 3. Et cenobium omnium sanctorum Lundis combustum est.

10 1194. Prima expeditio in Holtsaciam. Conuentus missus est in As.

1195. Obiit Urbanus papa; successit Gregorius <8.> diebus 33.

1196. Obiit Gregorius; successit Clemens papa annis 19, mense, diebus 11.

1197. Cardinalis <F>idancius mortuus est in Dacia, Lundis sepelitur.
 15 Eodem anno rex Kanutus cum exercitu magno ad Estlandiam profectus est.

1198. Obiit Sophia regina, et Petrus episcopus Roskildensis captus est. Eodem anno obiit Clemens papa; successit Innocencius annis 19. Terre motus in Dacia.

20 1199. Holtsacia Danis subiugata est.

1200. Incepit ordo fratrum minorum. Comes Adulfus captus; et comes Albertus miles factus est.

---

reconsiliatus *Aa2a*. 86 Trafni| Tranf *Aa2a*. 89 Slauorum| Sclauorum *Aa2a*. 92 rex| *mgl. Aa2a*. 95 2| 3 *Aa2a* – Saladino| Salandino *Aa2a*. 96 patriarcha| patrarcha *Aa1*. – traditur| datur *Aa1*. 97 erat| est *Aa2a*. 100 eodem die| *solførørkelsen fandt sted 4/9 1187*. – Ebbonis| Ebonis *Aa1*. 2 Expeditio| Expeditio *Aa2a*. – est| *mgl. Aa2a*. 4 fugante| fugiente *Aa2b1*. 7 uictore| uictorie *Aa2a*; uictoriae *Aa2b1-2*. 8–16 8 . . est| *mgl. Aa2b1-2*. 8 <3>| 2 *Mss*. 10 Holtsaciam| Holsaciam *Aa2a*. 11<8>| 3 *Aa1 Aa2a*. – 13 diebus| dies *Aa2a*. 14<F>idancius| Sideracius *Aa1*; Sidancius *Aa2a*. – est| *mgl. Aa1*. 18–19 Eodem . . Dacia| *mgl. Aa2b1-2*. 18 annis| *mgl. Aa1*. 20 Holtsacia| Holsacia *Aa2a*. 21 Incepit . . minorum| *mgl. Aa2b1-2*. – captus| est *tif. Aa2a Aa2b1-2*.

1201. Obiit Absalon Lundensis archiepiscopus.
 1202. Sanctus Willelmus migravit a seculo.
 25 1203. Hoc anno obiit rex Kanutus, et successit frater eius Walde-
 marus. Comes Adulfus// incarceratus est. Eodem anno obiit Swerre- 218 v
 rus, rex Noruegie.
 1204. Obiit Esbernus Snare, frater Absalonis archiepiscopi.
 1205. Rex Waldemarus duxit uxorem filiam regis Boemi Dagw-
 30 marh, et expeditio facta est in Slauiam.
 1206. Solutus est episcopus Waldemarus de carcere, et Andreas
 archiepiscopus Lundensis eodem anno duxit exercitum in Estlandiam.
 1207. Incepit ordo fratrum Predicatorum.
 1208. Bellum fuit in Lena.
 35 1209. Hoc anno Waldemarus episcopus eiectus est de sede Bre-
 mensi et iterum excommunicatus, et expeditio facta est in Pruciam
 et Samland; et Waldemarus bonus natus est, filius Daghmarh, et Eri-
 cus, rex Swecie, duxit Rykizam, sororem regis Waldemari.
 1210. Hoc anno Swærkerus rex corrui in Gyestilren.
 40 1212. Obiit Daumarh, regina Dacie, de Boemia.
 1213. Obiit Petrus episcopus Roskildensis senior, filius Sunonis.
 Et eodem anno rex Waldemarus duxit Beringeram reginam de Portæ-
 galæ; et claustrum Wæ combustum est.
 1215. Hoc anno generale concilium celebratum est Rome ab In-
 45 nocencio papa.
 1216. Obiit episcopus Skælm Arusiensis, et Petrus episcopus factus
 est Roskildensis, filius Iacobi; et Ericus Ploghpænning natus est.
 Eodem anno dabatur uicesima a sacerdotibus.
 1217. Obiit Innocencius papa; successit Honorius annis 10.
 50 1218. Hoc anno Waldemarus tercius consecratur. Obiit Otto im-
 perator. Et eodem anno obiit comes Nicolaus de Hallandia.//

---

24 1202 . . seculo] *mgl. Aa2b1-2.* 25 Hoc anno] *mgl. Aa2b1-2.* – Hoc] Hic *Aa2a.* – et] *mgl. Aa2a.* 26 Comes . . est] *mgl. Aa2b1-2.* 26–27 Swerrerus] Waldemarus *Aa2a Aa2b2;* Voldemaris *Aa2b1.* 28 Snare] Snaræ *Aa2a.* – Absalonis] Absolonis *Aa2a Aa2b1-2.* 29 duxit] primam *tilf. Aa2b1-2.* – filiam] *mgl. Aa2b1.* 29–30 Dagwmarh] Dagwmarh *Aa2a;* Dagmar *Aa2b1-2.* 30 et . . Slauiam] *mgl. Aa2b1-2.* – Slauiam] Sclauiam *Aa2a.* 31 episcopus] *rett. fra rex Aa1.* – de carcere] *mgl. Aa2b1-2.* 33 1207 . . Predicatorum] *mgl. Aa2b1-2.* 34 in] *mgl. Aa2b1.* – Lena] Lenæ *Aa2a;* Lene *Aa2b1-2.* 35 Hoc anno] *mgl. Aa2b1-2.* – eiectus] euectus *Aa2b1.* 37 Samland] Salandiam *Aa2a Aa2b2;* Selandiam *Aa2b1.* – filius] ex *Aa2b1-2.* – Daghmarh] Dagwmarh *Aa2a;* Dagmar *Aa2b1;* Dogmar *Aa2b2.* 38 Swecie] Sweonorum *Aa2a;* Sueonum *Aa2b1;* Suerum *Aa2b2.* – Rykizam] Rychizam *Aa2a;* Rigisam *Aa2b2.* 39 1210 . . Gyestilren] et corrui Suercherus rex Sweciæ anno sequenti *Aa2b1-2.* – Hoc] Hic *Aa2a.* – Swærkerus] Swærcherus *Aa2a.* – Gyestilren] Gyestilrenz *Aa2a.* 40 Daumarh] Dagwmarh *Aa2a;* Dagmar *Aa2b;* Dogmar *Aa2b2.* 41 Sunonis] Symonis *Aa1.* 43–45 et . . papa] *mgl. Aa2b1-2.* 43 Wæ] W *Aa2a.* 44 Hoc] Hic *Aa2a.* – concilium] consilium *Aa2a.* 46 Skælm] Skelm *Aa2a;* Skilm *Aa2b2.* 47 Ploghpænning] Plogpænning *Aa2a.* 48 uicesima] uicesima, *Aa1.* 49 1217 . . 10] *mgl. Aa2b1-2.* 50 Hoc anno] *mgl. Aa2b1-2.* 50–51

1219. Hoc anno Waldemarum cum exercitu magno iuit ad Est- 219 r
landiam.

1220. Hoc anno Ierusalem capitur a cristianis. Rykiza regina Swe-
55 uorum obiit. Rex Waldemarum secundo iuit ad Estoniam, et Andreas
archiepiscopus Lundensis recessit.

1221. Hoc anno obiit Bæringaria regina Danorum. Urbs Reuale
obsessa est primo.

1222. Hoc anno Gregorius cardinalis fuit in Dacia.

60 1223. Hoc anno captus est rex Waldemarum cum filio suo Walde-
maro.

1224. Hoc anno Petrus prepositus archiepiscopus factus est Lund-
ensis.

1225. Hoc anno obiit Petrus episcopus Roskildensis filius Iacobi
65 in itinere Ierusalem, et sepultus est in Flandria in claustro Grise-
orum Dos.

1226. Hoc anno solutus est rex Waldemarum cum filio suo et rede-
mit se 90 libris argenti examinati, hoc est 45 milibus marcarum.
Eodem anno Nicolaus consecratur episcopus Roskildensis.

70 1227. Hoc anno capti sunt Dani apud Bornæhofæth in die beate
Marie Magdalene, et rex amisit uictoriam. Eodem anno obiit Hon- 22/
orius papa; successit Gregorius 9.

1228. Andreas et Petrus archiepiscopi obierunt; et Wffo electus est
in archiepiscopum.

75 1229. Hoc anno Uffo archiepiscopus consecratur; et Ericus rex
Sweuorum fugit de Olostru bello in Daciam.

1230. Hoc anno Otto// cardinalis fuit in Dacia. Eclipsis solis facta 219 v
est die Dominico. 1/4

1231. Obiit Waldemarum iunior 3. rex Danorum et regina eiusdem.

80 1232. Hoc anno Ericus rex coronatur, et Abel dux factus est, et
Ericus rex Swecie rediit in terram suam.

Obiit . . imperator] *mgl. Aa2b1-2. 51 eodem anno] mgl. Aa2b1-2. 52 Hoc anno] mgl. Aa2b1-2. - Hoc] Hic Aa2a. 54-55 Hoc . . Rex] mgl. Aa2b1-2. 54 Hoc] Hic Aa2a. - Rykiza] Rikyze Aa2a. 55 Estoniam] Eslandiam Aa2a; Estlandiam Aa2b1-2. 56 Lundensis] mgl. Aa2a Aa2b1-2. - recessit] resedit Aa1. 57 Hoc anno] mgl. Aa2b1-2. - Hoc] Hic Aa2a. - obiit] mgl. Aa1. - Bæringaria reginal] regina Beringea Aa2b2. - Bæringaria] Beringera Aa2b1. - Danorum] mgl. Aa2b1-2. 57-59 Urbs . . Dacia] mgl. Aa2b1-2. 58 obsessa est] obcessa cum Aa2a. 60 Hoc anno] mgl. Aa2b1-2. - Hoc] Hic Aa2a. 60-61 Waldemaro] Waldemar Aa2a. 62-64 Hoc . . anno] mgl. Aa2b1-2. 62-63 Hoc . . Lundensis] mgl. Aa2a. 65 itinere] ad tilf. Aa2b2. 65-66 in (3) . . Dos] mgl. Aa2b1-2. 65-66 Griseorum] Grisorum Aa2a. 67 Hoc anno] mgl. Aa2b1-2. - suo] mgl. Aa1. 67-68 et . . se] mgl. Aa2b1. 69 Nicolaus] Nicholau Aa2a. - consecratur] consecratus (*rett. til consecratur Aa2b1*) Aa2a Aa2b1-2. 70 Hoc anno] mgl. Aa2b1-2. - apud] mgl. Aa1. - Bornæhofæth] Becwienhofoth (?) Aa1. 71-78 Eodem . . Dominico] mgl. Aa2b1-2. 77-78 Eclipsis . . Dominico] *solformørkelsen fandt sted tirsdagen 14. maj 1230.* 79 et . . eiusdem] cum regina Aa2b1-2. - eiusdem] mgl. Aa2a. 80 Hoc anno] mgl. Aa2b1-2. 80-81 est . . suam] mgl. Aa2b1-2.*

1234. Hoc anno maius incendium fuit Lundis. Ecclesia totaliter combusta est. Obiit Nicolaus episcopus Slæswicensis, regis Danorum cancellarius.

85 1237. Hoc anno dux Abel duxit uxorem filiam comitis Adulfy de Holtsacia; et tempestas in die beati Clementis fuit maxima. ^{23/11}

1238. Translacio sancti Willyelmi. Fratres minores uenerunt Lundis primo.

1239. Ierusalem capitur a paganis. Ericus rex duxit uxorem.

90 1240. Obiit Iohannes filius Iacobi, et Sculo dux Norwegicus occiditur.

1241. Obiit rex Waldemar 2. 5. Kal. Aprilis in uigilia cenæ Domini; et eclipsis solis eodem anno fuit. Et Tartari Ungariam ingrauerunt et deuastauerunt. Et Petrus Strangonis obiit Ripis in itinere Ierusalem. ^{28/3}

95 1242. Hoc anno obiit Gregorius papa; successit Innocencius papa 4.

1243. Hoc anno Ericus rex duxit exercitum ad Kaldingæ contra Abel fratrem suum.

100 1244. Hoc anno ituri erant rex Ericus et dux Abel Ræwalam et uenientes Wistatha reuersi sunt.

1245. Hoc anno Nicolaus episcopus Roskildensis non suis meritis exigentibus, sed ex malignitate regis et suorum de// dyocesi sua iniuste fugatus est. Eodem anno obiit Wang Gunnasun. Celebratum est ^{220 r}
5 concilium generale ab Innocencio papa 4. Lugdunii.

1246. Obiit pie memorie dominus Iacobus filius Sunonis, et orta est guerra inter regem Ericum et fratres suos, uidelicet Abel ducem et Cristoforum.

1247. Hoc anno claustrum de Sora cum monasterio totaliter con-

---

81 Swecie] Swcie *Aa1*. 82 1234] 1233 *Aa2a Aa2b1-2*. – Hoc anno] *mgl. Aa2b1-2*. – Hoc] Hic *Aa2a*. – Lundis] in Lund *Aa2b1-2*. 83–84 Obiit . . cancellarius] *mgl. Aa2b1-2*; *under år 1234 Aa2a*. 83 Slæswicensis] Scleswicensis *Aa2a*. 85 1237] 1236 *Aa2a Aa2b1*. – Hoc anno] *mgl. Aa2b1-2*. – Hoc] Hic *Aa2a*. – uxorem] *mgl. Aa1*. – comitis] comis *Aa2a*. 86 Holtsacia] Holsacia *Aa2a* – beati] *mgl. Aa2a Aa2b1-2*. 87 1238] 1237 *Aa2a*. 87–89 Translacio . . paganis] *mgl. Aa2b1-2*. 87 Willyelmi] Willelmi *Aa2a*. – uenerunt] ueniunt *Aa2a*. 89 1239] 1238 *Aa2a*. – Ericus . . uxorem] *under år 1238 Aa2b1*. 90–91 1240 . . occiditur] *mgl. Aa2b1-2*. 90 1240] 1239 *Aa2a*. – Norwegicus] Noruegius *Aa2a*. 92 1241] 1240 *Aa2a Aa2b1-2*. – rex] *mgl. Aa1*. – 2 . . Aprilis] *mgl. Aa2b1-2*. 93–94 et . . deuastauerunt] *mgl. Aa2a Aa2b1-2*. 94–97 Ripis . . 4] *mgl. Aa2b1-2*. 98 Hoc anno] *mgl. Aa2b1-2*. – Hoc] Hic *Aa2a*. – exercitum] exercitum *Aa1*. 100–1 1244 . . sunt] *mgl. Aa2b1-2*. 100 Abel] *mgl. Aa2a*. – Ræwalam] Raffaliam *Aa2a*. 1 Wistathal Ystathæ *Aa2a*. 2 Hoc anno] *mgl. Aa2b1-2*. 2–4 non . . est(1)] fugatus est iniuste a rege *derefter overstr. ja iustissime, saa faa hand skam Aa2b1) Aa2b1-2*. 4–8 Eodem . . Cristoforum] *mgl. Aa2b1-2*. 4 obiit] *mgl. Aa1* – Wang Gunnasun] Wangunnasun *Aa1*; Wang Gunnæ *Aa2a*. 5 Lugdunii] Lugdunnii *Aa2a* 7 ducem] *mgl. Aa2a* 9 Hoc anno] *mgl. Aa2b1-2* – Sora] *mgl. Aa1*.

10 crematur, et capta est Rypis a duce Abel cum melioribus Dacie, et iterum reuicta a rege Erico.

1248. Hoc anno facta est expeditio ad Arwaskogh, et occupat rex Ericus omnia castra fratrum suorum et bona.

1249. Hoc anno obiit pie memorie episcopus Nicolaus Roskild-
15 ensis in Claraualle, et rex Ericus compulit totam Daciam ad denarios redarios siue aratrales; et ueniens in Scaniam idem petens et fugatus est a rusticis cum multa strage suorum a ciuitate Lundensi feria 3. ante pasca, 3. Kalendas Aprilis; et post hec rustici obsederunt eum ^{30/3}
in Hælsyngaburgh donec in parasceue, et tunc in nocte rex clam fugit ^{2/4}
20 in Syalandiam; et postea in secunda die pasche rediit in Scaniam ante ^{5/4}
ciuitatem Lundensem, et facta est compositio inter Scanienses et regem.

1250. Hoc anno rex Ericus a Fresia fugatus est militibus suis quam plurimis interfectis; et postea in// nocte sancti Laurentii in dolo apud ^{220 v 10/8}
25 Slæswic per Laonem et complices suos est captus et compedibus ligatus, facta bona confessione, capite detruncatur, in Myosund precipitatur 5. Idus Augusti; et parum post hoc frater eius Abel in regem ^{9/8}
eligitur et in die omnium sanctorum coronatur. ^{1/11}

1251. Hoc anno Folkunga interfecti sunt.

30 1252. Hoc anno Abel rex Danorum interfectus est a Frisonibus in Utlandia iuxta Hwsænbro in die apostolorum Petri et Pauli. Et eodem ^{29/6}
anno obiit pie memorie archiepiscopus Wffo Lundensis 17. Kal. Ianuarii. Cristoforus in regem electus est. ^{16/12}

1253. Hoc anno Iacobus in archiepiscopum electus est.

35 1254. Hoc anno Swynæburgh prosternitur, et Henricus Æmælthorp edificauit castrum in Skælfiskæør et tenuit, et conflictum habuit

---

10 Rypis| Ripis *Aa2a Aa2b1-2*. 12 Hoc anno| *mgl. Aa2b1-2*. - Hoc| Hic *Aa2a*. - expeditio| appetitio *Aa2b2*. - Arwaskogh| Aruæschogh *Aa2a*; Arneschogh *Aa2b1-2*. - occupat| ocupat *Aa1*. 14 Hoc anno| *mgl. Aa2b1-2*. -Hoc| Hic *Aa2a* - pie memorie| *mgl. Aa2b1-2*. - Nicolaus| Nicholaus *Aa2a*. 15 Claraualle| Claraualde *Aa2a*. - compulit| contulit *Aa2a Aa2b1-2* 16 aratrales| aratraleff (*rett. til arastrales Aa2b2*) *Aa2a Aa2b1-2*. - petens| Petrus (*rett. til petens Aa2b1*) *Aa2b1-2*. 17 Lundens| Lunde *Aa2b1*. 18 pascal| pasche *Aa2a*. 19 Hælsyngaburgh| Hælsingeburgh *Aa2a*. - parasceue| paraceue *Aa2a*. 20 in (2)| *mgl. Aa2b2*. 21 compositio| expeditio *Aa1*; expositio (*rett. til compositio Aa2b1*) *Aa2a Aa2b1-2*. - Scanienses| Scaniam *Aa2a Aa2b1*; Schaniam *Aa2b2*. 23 Hoc anno| *mgl. Aa2b1-2*. 24 plurimis| plurimus *Aa2a*. - interfectis| occisis *Aa2b1-2*. - in (2)| *mgl. Aa2b1-2*. 25 Slæswic| Schlæswic *Aa2a*. - Laonem| Lauonem *Aa2b1-2*. - est| et *Aa2b2*. 26 Myosund| Myosund *Aa2b2*. 27 5 . . Augusti| *mgl. Aa2b1-2*. - parum . . hoc| pauco post *Aa2b1*. - parum| paulo *Aa2b2*. 28 coronatur| eligitur *Aa1*. 29 Hoc anno| *mgl. Aa2b1-2*. - Folkunga| Folkunge *Aa2a*. - sunt| in Swecia *tilf. Aa2a Aa2b1-2*. 30 Hoc anno| *mgl. Aa2b1*. - Hoc| Hic *Aa2a*. - Danorum| *mgl. Aa2b1*. - Frisonibus| Fresionibus *Aa2a Aa2b2*. Frisionibus *Aa2b1*. 31 Utlandia| Iutlandia *Aa2a Aa2b1-2*. - Hwsænbro| Husem bro *Aa2b1*. 32 pie memorie| *mgl. Aa2b1-2*. 32-33 Lundensis . . Ianuarii| et *Aa2b1-2*. 34 1253 . . est| *mgl. Aa2b1-2*. 35 Hoc anno| *mgl. Aa2b1-2*. - Swynæburgh| Swinæburgh *Aa2a*. 35-36 Æmælthorp| Æmælthorp *Aa2a*. 36 Skælfiskæør| Skyælfiskæørth *Aa2a*; Skielfiske ort *Aa2b1-2*. - conflictum| fuit *tilf. Aa2a*.

cum rege Cristoforo et fugauit eum. Obiit Innocencius papa 4., successit Alexander 4.

1255. Hoc anno rustici exasperati fuerunt contra nobiles.

40 1256. Hoc anno obsessum fuit castrum Ræfshalaburgh et destructum.

1259. Hoc anno captus est archiepiscopus Iacobus Lundensis in nocte sancte Agathe uirginis in curia Gyslæbyærgh per mandatum ^{5/2} regis Cristofori. Et eodem anno rex Cristoforus mortuus est; et archiepiscopu exiuit de carcere. Eodem anno Iærmarus uenit Kopmænhauen cum exercitu magno in 6. feria hebdomadarum pasche et bellum fuit Næstwic. ^{18/4}

1261. Hoc anno Byrgerus dux Sweorum uenit Kõpmannahafn// cum exercitu magno; et eodem anno captus est rex Ericus et mater ^{221 r} sua regina Margareta in Loheth, et meliores regni Dacie interfecti et quidam capti, et episcopus Slæswicensis captus et carceri mancipatus.

1262. Hoc anno archiepiscopus Iacobus exulauit in Sweciam. Et dux de Brunswyc uenit in Daciam et operatus est multa mala; et per mandatum dicti ducis et magistri Gerardi et Iohannis dicti Parui omnia bona Lundensis et Roskildensis ecclesiarum sunt spoliata, similiter et bona canonicorum confiscata, presbiteri uero ignominiose capti et captiuati ducebantur et omnibus suis spoliati sunt. Quanta mala Deus permisit fieri per predictos, ducem de Brunswyc et complices suos, longum est enarrare per singula. Domus Aos obsessa et destructa.

1263. Hoc anno Scanienses obsederunt castrum Hælsyngaburgh,

37–38 Obiit . . . 4) *agl.* Aa2b1–2. 38 Alexander 4) *agl.* Aa1. 39 Hoc anno] *agl.* Aa2b1–2. – fuerunt] sunt Aa2a Aa2b1. 40–41 1256 . . destructum] *agl.* Aa2b1–2. 40 obsessum] obcessum Aa1 Aa2a. – Ræfshalaburgh] Ræfslæburgh Aa2a. 42 Hoc anno] *agl.* Aa2b1–2. – Lundensis] *agl.* Aa2a Aa2b1–2. 44 et] altero anno *tif.* Aa2b1–2. 45–46 Eodem . . pasche] *agl.* Aa1. 45 Eodem anno] *agl.* Aa2b1–2. – Iærmarus] Ieremarus Aa2b1; Iærematus Aa2b2. 45–46 Kopmænhauen] Kopenhagen Aa2b1–2. 46 in 6] *agl.* Aa2b1–2. – hebdomadarum] ebdomadatum Aa2a; hebdomodarum Aa2b1; hibdomadarum Aa2b2. 46–47 et bellum] Bellum Aa2a Aa2b1–2. 47 [uit] in *tif.* Aa2b1–2. – Næstwic] Næstwech Aa2a; Nestuet Aa2b1; Nestvit Aa2b2; *herefter tif.* Aa2b1–2: 1252. Venit Henricus de Milderup in Daciam et abstulit regi Christophoro castrum de Møn cum insula et multum isto anno turbauit regem. 1257. Reconciliatus est rex Christophorus cum rege Noruegiæ, qui et Christophoro promisit fidelitatem. 1259. Marchio et Dani reconciliati sunt, et concilium fuit Rostoch. 1259. Ericus filius Cristofori coronatus est in regem 11 (anno) ætatis suæ. 48 Hoc anno] *agl.* Aa2b1–2. – Byrgerus] Birgerus Aa2a. – Sweorum] Sweuorum Aa2a; Sueonum Aa2b1. – Kõpmannahafn] Kõpmannahafn Aa2a. 49 et mater] *rett. til* cum matre Aa2b2. 53 Loheth] Loheeth Aa2a. 51 quidam] quidem Aa2a. – Slæswicensis] Sleswicensis Aa2a Aa2b2; Slesuigensis Aa2b1. 52 Hoc anno] *agl.* Aa2b1–2. – Sweciam] Swciam Aa1. 53 Brunswyc] Brunswic Aa2a. – Daciam] regnum deuastaturus *tif.* Aa2b1–2. 55 Roskildensis] Roschildensium Aa2b1. 56 ignominiose] ignominiose (*ved linieskifte*) Aa1. 57 suis] bonis *tif.* Aa2b1. – spoliati sunt] sunt spoliati Aa2a. – sunt] *agl.* Aa2b1–2. 58 per] *agl.* Aa2a. 59 Domus] Domos Aa2a. – obsessa] obcessa Aa1 Aa2a; est *tif.* Aa2a Aa2b1–2. 59–60 destructa] est (*agl.* Aa2a Aa2b2) per Scanienses *tif.* Aa2a Aa2b1–2. 61 Hoc anno] *agl.* Aa2b1–2. – castrum] *agl.* Aa2a Aa2b1–2. – Hælsyngaburgh]

et Scanienses castrum ceperunt. Dux de Brunswik recessit de Dacia cum magno dedecore, et captus est a marchione Misinensi iusto Dei iudicio, et suspensus est Petrus Finsson.

65 1264. Hoc anno rex Ericus de captione liberatus est; et archiepiscopus Iacobus iter arripuit ad curiam.

1265. Mortuus est episcopus Nicolaus Slæswicensis et sepultus Warongaburgh.

1266. Cardinalis Guido uenit in Daciam.

70 1267. Obiit Byrgerus dux Sweuorum.//

1268. Obiit dominus dominus papa Clemens circa festum beati Andree. AM. 841.4°
p. 75

1269. Hoc anno circa assumptionem sancte Marie uenit domina ^{15/8} Sophia regina Swecie ad patrem suum beatum Ericum regem.

75 1271. Post obitum istius Clementis pape sedes Romana per triennium uacabat.

1272. Gregorius papa 10. electus est Letare Ierusalem. ^{3/4}

1274. Consilium generale celebratur Lugduni sub papa Gregorio 10. Obiit dominus Iacobus archiepiscopus Lundensis, et eligitur Erlandus. p. 76

80 1275. Bellum fuit Ho<wa> in profesto Viti et Modesti, et fugati sunt ^{14/6} Sweui a Danis, et post breue rex Waldemarus et regina uxor sua capti sunt. Obiit Erlandus, // electus Lundensis, et Thrugotus Thorstani ^{p. 76} eligitur. Eodem anno obiit Hericus, dux Suecie.

85 1276. Rex Hericus optinuit castrum Almethorp. Et conuocato generali concilio Nyburgh filius eius Ericus accepit nomen regis, et principes excepto Stigoto maroscalco suo sub iuramento sollempni fecerunt ei fidelitatem. Eodem anno natus est Christoforus, secundus filius eius, in die Michaelis. Eodem anno Magnus, Sweorum rex, duxit ^{29/9} filiam comitis G[erardi] Holstzacie in uxorem, et celebratis nuptiis Sweui Hallandiam et Scaniam furtiue cum exercitu intrauerunt, deuastatisque quibusdam uillulis in extremis finibus iidem audientes aduersum se indigenas congregari solo metu uulnerati et in fugam

---

Hælsinburch *Aa2a*. 62 Scanienses] *mgl. Aa2b2*. – Brunswik] Brunswic *Aa2a*. 63 dedecore] decore *Aa2a*. 64 et . . Finsson] *mgl. Aa2a Aa2b1-2*. 65 Hoc anno] *mgl. Aa2b1-2*. – et] *mgl. Aa2b2*. 66 curiam] Romanam *tulf. Aa2a Aa2b1-2*. 67–68 1265 . . Warongaburgh] *mgl. Aa2b1-2*. 69 1266] *mgl. Aa1*; Hoc anno *tulf. Aa2a*. – Cardinalis . . uenit] uenit Guuydo (Guido *Aa2b1*; Gwido *Aa2b2*) cardinalis ad *Aa2a Aa2b1-2*. 70–72 1267 . . Andree] *mgl. Aa2b1-2*. 70 1267 . . Sweuorum] *mgl. Aa2a*. – Sweuorum] *her ender Aa1*. 73 Hoc . . Marie] *mgl. Aa2b1-2*. 74 patrem] fratrem *Aa2b2*. 75–77 1271 . . Ierusalem] *mgl. Aa2b1-2*. 78–79 Consilium . . 10] *mgl. Aa2b1-2*. 78 Lugduni] Ludonia *Aa2a*. 79 dominus] *mgl. Aa2b1-2*. – Iacobus archiepiscopus] archiepiscopus Iacobus *Aa2b2*. – Lundensis] *mgl. Aa2b1-2*. 81 Ho<wa>] Hobro *Aa2a Aa2b1-2*. 82 Sweui] Sueonis *Aa2b1*. – uxor] *mgl. Aa2b1*. 86 Ericus] Eri: *Aa2b1*; territus (*o. lin. Aa2b2*) *Aa2a Aa2b2*. 89 Sweorum] Sueonum *Aa2b1*. 91–92 deuastatisque] deuastansque *Aa2a*. 92 iidem]

conuersi cum dedecore recesserunt. Eodem anno Thrugotus archi-
 95 episcopus est a summo pontifice consecratus.

1277. Hericus, rex Dacie, Sweciam a die epyphanie usque ad pa-
 scha diuersis insultibus impugnauit depredacione et incendio deua-
 stando, tandem personaliter ingressus ciuitatem Scare cepit, ibidem
 100 tam diu moratus, donec eum donata pace et inito federe placauer-
 unt. Eodem anno redit dominus archiepiscopus Thrugotus et missam
 suam in festo apostolorum Petri et Pauli celebrauit. 29/6

1278. Consecrati sunt in ecclesia Lundensi archiepiscopus Swecie
 et Stigotus Roskildensis episcopus a Thrugoto, eiusdem ecclesie ar-
 chiepiscopo.//

5 1279. Celebratum est concilium in Wedel cum prelati ecclesiarum p. 77
 sub archiepiscopo Thrugoto. Obiit domicellus Abel.

1280. Magnus, rex Noruegie, obiit, cui successit Ericus, filius eius.
 Thrugotus archiepiscopus obiit. Eodem anno est Iohannes Dros elec-
 tus in archiepiscopum. Stigotus episcopus Roskildensis obiit, cui suc-
 10 cessit Inguarus <decanus> ibidem.

1282. Iohannes Dros est consecratus. Ecclesia sancti Lucii Ros-
 kildis incensa est. Margareta, quondam regina, et magister Nicolaus
 Iuto cancellarius et Cecilia, uxor Absolonis, obierunt.

1283. Waldemar, filius ducis Eri, factus est dux Iucie; Iacobus,
 15 filius Nicholai comitis, factus est comes Hallandie in parlamento
 apud Worthingæborgh.

1284. Rex adiecit libro legis quosdam articulos multum necessa-
 rios in parlamento apud Nyburgh. Aluerus filius Ærlingi de Nor-
 wegia egit pyratam et depredatus est omnes quos inuenit scilicet
 20 Danos, Theutonicos, Frisones et aliarum partium mercatores. Qui-
 dam surrexit iuxta Renum, qui se gerebat pro Federico quondam im-
 peratore, ante 35 annos mortuo, cui adhererunt multi. Ericus, filius
 Kanuti ducis, habuit ducatum in Hallandia.

1285. Aluerus pyrata de Norwegia depredatus est Horsnæs et Ka-
 25 lændæburgh et superuenientibus mercatoribus de Sclauia cum 30 uel
 amplius magnis coggonibus et manu ualida bellatorum reuersus est
 Norwegiam cum// preda, quam rapuerat. Dicti autem mercatores lo-
 30 cauerunt classem, quam adduxerant, apud Hælsingæør nichilque dig-
 num memoria uel laude facientes post octo septimanas uacui honore
 et laude redierunt. Iacobus, comes Hallandie, factus est miles ab Eri-

---

eadem Aa2a. 93 indigenas] indigenes Aa2a. 95 est] *mgl.* Aa2b1. – summo] suo Aa2b1. – consecra-
 tus] consecratur Aa2b1. 97 impugnauit] imponauit Aa2a. 100 redit] cedit Aa2a. 2–4 1278 . . ar-
 chiepiscopo) *stâr efter det flg. stykke* Aa2b1. 10 <decanus>] *mgl.* Aa2b1–2; episcopus Aa2a. – ibidem]
mgl. Aa2b1–2. 11–12 Roskildis] Roschildensis Aa2b2. 15 Hallandie] Halandie Aa2a. 19 scilicet]
mgl. Aa2b1–2. 20–22 Quidam . . multi] *mgl.* Aa2b1–2. 21 qui] que Aa2a. 33–34 Philippus . . Ara-

co, rege Norwegie. Ericus rex Dacie captiuauit Waldemarum, ducem Iucie, et subuertit castrum Tundær. Ericus, dux Hallandie, factus est miles a Magno, rege Swecie. Philippus, rex Francie, oppressus est in bello, quod habuit contra Petrum, regem Aragonum.

35 1286. Waldemarum dux Iucie solutus est a captiuitate in parlamento apud Nyburgh habito. Interfectus est rex Ericus in lecto suo a suis militibus in nocte beate Cecilie. 22/11

1287. Priuati sunt occisores regis pace ex consensu totius regni ipso die penthecostes, et ad modicum post idem regis occisores receperunt se in Norwegiam.// 25/5

40 1288. Absalon Andæron obiit. p. 79

1289. Rex Ericus Norwegie Syalandiam uenit cum exercitu et combussit Skælfiskør, Thornburgh, Hælsingør, Nikøping et multas alias insulas. Archiepiscopus Iohannes Dros obiit.// – Hoc anno uenit rex p. 78

45 Norwegie Hælsingør in quarta feria post octauam apostolorum Petri et Pauli, et interiit in mari Culben dictus Kattærygger, et alii multi 15/1

apud Hælsingeburgh capite sunt truncati, et in crastino rex cum populo residuo ipsam uillam Hælsingør incendebant, recedentesque Kopænæhafn incusso eis timore ab enexistentibus ad uillam accedere p. 79

50 non audebant, sed in sabbato post insulas Hwachæn et Amakæ combusserunt. Quo facto iuit ex eis magna pars uersus Scanør, ubi cum duce exercitus Thorth Cryter circiter 70 sunt occisi. Circa idem tempus marscalcus Stigotus fregit castrum Samsø. Hincque diuertens Thornburgh cum ecclesia incendebat, et hinc abcedentes paucas reliquias cinerum// et apud Skælfiskør inuentas igni concremabat, et sic p. 79

55 recedentes ad Falstriam Nykøping incendebant, et eodem tempore uenerunt Norwegenses ad Lalandiam, ubi ab incolis terre multi sunt interfecti. Post obsidionem autem Nykøping regirauit marscalcus Stigotus ad regem Norwegie apud Amakæ existentem, et hoc erat feria 28/1

60 5. ante diem beati Petri ad uincula, et cum eo uenit Øthæn Hæstæcorn, et in sabbato proximo iuerunt omnes simul ad Grønæsund, ibique castrum domini Wiszlai per diem et noctem impugnabant multisque interfectis de Norwegensibus ueligantes Stubbækøping combusserunt et in die assumptionis beate uirginis confusi in Norwegiam sunt reuersi. 15/4

65

---

gonum] *mgf. Aa2b1-2. 39 ad modicum] admodum rett. til non multum Aa2b1; ad modium Aa2b2. 41-44 1288 . . obiit] mgf. her, men står efter 1. 81 incendebant Aa2b2. 43 Skælfiskør] Skælfishør Aa2a. 44-65 Hoc . . reuersi] står under år 1287 Aa2a Aa2b1. 45 quarta] quinta Aa2b1. 46 Kattærygger] Katterug Aa2b1. 48 uillam] uullam Aa2b1. – Hælsingør] Helsingborg Aa2b2 50 Hwachen] Huedem Aa2b1; Hueden Aa2b2. 51 uersus] aduersus Aa2b1. 54 abcedentes] abscedentes Aa2b1-2. 59 et . . erat] *mgf. Aa2b1-2. 60 diem] mgf. Aa2b2. – beati] mgf. Aa2b1-2. – Petri] Patri Aa2a. 63 Norwegensibus] Norweien Aa2b1. 66-68 1290 . . fuit] mgf. Aa2b2. 68 Kopman-**

1290. Iohannes Grand in curia consecratur in archiepiscopum.//
 Inguaris episcopus Roskildensis obiit, cui successit Iohannes Krak. Alff p. 80
 Ællingesun rotatus est in Helsinburg. Kopmanhaffn munitum fuit.//
 Hoc anno post festum beati Iohannis Baptiste uenit rex Norwegie p. 79
 70 cum suis ad Alaburgh, ibique mora facta per quindenam in pace ad^{24/6}
 Swinæburgh ueligantes eam incendebant; ad modicum etiam ante
 partem de Langæland incendio deuastabant et spolio, parsque resi-
 dua pecunia est redempta, quibus expletis transtulerunt se Norweg-
 enses ad Norwegiam et exules ad Hialm, ipsamque insulam rebus et
 75 instrumentis bellicis instruxerunt.//

1291. Akon uicta fuit a Soldano omnibus interfectis et tota terra p. 80
 sancta deuastata.//

<1293>. Hoc anno intendens rex Norwegie impugnare Daciam col- p. 79
 lecto nauigio moram fecit apud Ekrø 6 septimanas et cognito defectu
 80 suo redierunt unde uenerunt, et medio tempore exules Mæthælfar et
 Hænrxholm incendebant.//

1294. A rege Erico Danorum missus exercitus in insulam Hisinge, p. 80
 uastauit medietatem eius. Archiepiscopus Iohannes Grand et pre-
 positus Iacobus capti fuerunt.

85 1295. Rano Ionæssun captus fuit et rotatus Roskildis. Archiepis-
 copus clam euasit de castro Syoburg. Ysarnus nuncius domini pape
 uenit in Daciam.

1296. Rex Ericus fecit nuptias cum Ingeburg, sorore Birgeri, regis
 Swecie.

90 1299. Dominus Iohannes Grand archiepiscopus et Ysarnus nun-
 cius redeuntes a curia supposuerunt totum regnum interdicto a sexta
 feria proxima post festum beate Agathe, quod durauit per annos^{6/2}
 quatuor et decem ebdomadas.

1300. Rex Ericus accepit terram Rostok in potestatem suam.
 95 Obiit dominus Iohannes Krak, episcopus Roskildensis, et cassata
 electione cuiusdam Florencii dominus archiepiscopus supradictus
 elegit dominum Olauum et confirmatum misit ad ecclesiam Roskild-
 ensem de Borendeholm.

1302. Facta est translatio domini Ysarni de Rigensi archiepiscopatu
 100 ad Lundensem et domini Iohannis Grand predicti// de Lundensi ad p. 81
 Rigensem, quem noluit acceptare. Hanc translationem fecit dominus
 papa Bonifacius octauus. Obiit dapifer Daudid regi suo fidelis.

---

haffn] Kopmanhaftn Aa2a. - munitum] inimicum Aa2a. 69-75 Hoc . . instruxerunt] stâr under
 år 1287 Aa2a. 69 anno] etiam Aa2b1. 71 etiam ante] et antea Aa2b1-2. 75 instruxerunt] instruxe-
 rant Aa2b1. 76-77 1291 . . deuastata] mgl. Aa2b1-2. 78<1293>] mgl. Mss. 78-81 Hoc . . incende-
 bant] stâr under 1287 Aa2a. 79 septimanas] mgl., plads åben Aa2b1; 6 sepim Aa2a. 81 Hænrxholm]
 Hænpholm (i marg. m. anden hd. Hindtzholm) Aa2b1. 82 1294] mgl. Aa2b2. 84 fuerunt] sunt
 Aa2b1. 90 et] mgl. Aa2a. 92 per] mgl. Aa2b1 2 dapifer] dabifer Aa2a. 13 Olaff[sun] Olaff Aa2a; et

1303. Regnum Dacie absolutum est ab interdicto per dictum dominum Ysarnum Nyburgh in cena Domini. Dominus Ioon Litlæ ^{4/}
 5 rediit de uia Romana.

1304. Rex absolutus fuit ab excommunicatione, qua tenebatur pro captione supradicti archiepiscopi domini Iohannis Grand. Expeditio koggonum indicta fuit toti regno. Obsessa fuerunt castra Hallandiae in hyeme, sed non potuerunt expugnari.

10 1305. Clerus Dacie denuo ab irregularitate fuit absolutus. Obiit domina mater regis, quondam Dacie regina.

1306. Multitudo Noricorum apud Thornburgh gladio et submersione periit, in quo conflictu dominus Iacobus Olaff(sun), miles strennuissimus, incaute nauem hostilem insiliens submersus est.
 15 Ericus et Waldemarus duces Suechie captiuauerunt fratrem suum Birgerum regem comedentes cum eo in die beati Michaelis. Magnus ^{29/}
 primogenitus eiusdem Birgeri regis, pridem in regem electus, clam ductus est in Daciam.

1307. Rex Ericus in natiuitate Domini duxit ualidissimam expeditionem in Swechiam, sed grauissima hyeme impeditus rediit acceptis
 20 treugis. Hoc anno obiit dominus Ioon Litlæ, miles deuotissimus et preclarissimus regni Dacie, pridie Nonas Augusti. Obiit etiam domina Cecilia, <filia> domini Ioon dicti Litlæ, in quinta die natalis Domini circa mediam noctem, cuius corpus sepultum est in choro monasterii Æsrom prope patrem suum. Requiescat in pace. Amen. ^{29/12}
 25

Oleff *Aa2b1-2*. 17 regis| *mgl. Aa2b1*; regem *Aa2a*. 23 <filia>| *mgl. Aa2a Aa2b1-2*. – dicti| prædicti *Aa2b1*. 24 circa . . . noctem| *mgl. Aa2b1-2*.

1316–1389

Annalerne 1316–1389 er bevaret i et håndskrift i Rigsarkivets manuskriptsamling, Danmark-Norges alm. historie 39 på 4 papirsblade. De viser forbindelse med Skåne og har formodentlig tilknytning til Domkapitlet i Lund, men har ingen berøring med den ældre lundensiske annalistik. Kilderne til den ældre del kendes ikke, men oplysningerne er tydelig andenhånds. For årene 1326–66 bygger annalerne på Lunds ærkebispokrønike. Den følgende periode indtil 1382 har kun enkelte spredte oplysninger, hvorimod den sidste periode 1382–87 er ret fyldig og har præg af samtidighed. Annalerne har været kendt af historikerne i 16. årh. Peder Olsen, Vedel og Huitfeldt.

A: tabt. – Aa: Rigsarkivet. Manuskriptsaml. Danmark-Norges alm. hist. 39,4^o, fol. 1 r.

Facs. udg.: Corpus codicum Danicorum V Annales (1965) 213 f.

Tryk: Langebek, Scriptorum rerum Danicarum VI (1786) 531; Ellen Jørgensen, Annales Danici (1930) 189. I oversættelse: Ellen Jørgensen, Valdemar Atterdag (1911) 85 (brudstykke).

Litt.: Ellen Jørgensen anf. st. 32; Corpus cod. Dan. V Annales (1965) XVI og XXVII; Arup, Hist. Tidsskr. 9 rk. II 366 f.

Anno Christi 1316. Duces Suecie Waldemarum et Ericus a fratre suo Birgero rege Suecie captiuntur.

Rigsark. 1 r
Da. Norg.
alm. hist. 39

1317. Duces Suecie Waldemarum et Ericus in captiuitate obierunt. Bellum fuit in Suecia in quadragesima inter Danos et Sueuos. Esgerus, Lundensis archiepiscopus, a Scania recessit, qui remittens litteras prece[pit] clero sue dyocesis excommunicare Ericum, regem Dacie, sed [clerus] totius regni ei se per appellationem opposuit.

1318. Sueui cum duce Hallandie Christoforo et Esgero, Lundensi archiepiscopo, feria quinta ante festum apostolorum Symonis et Iude^{27/10} debellabant Scanienses in Melkælangæ et totam Scaniam exceptis octo prouinciis depredati sunt.

1319. Fuerunt cara tempora. Esgerus, Lundensis archiepiscopus, iuit ad curiam. Ericus, rex Dacie, per obsidionem castrum Hamarense in Borendæholm optinuit, et incole eiusdem insule iurisdictioni eiusdem regis se subdiderunt. Marchio, Haquinus, rex Noruegie, Ingeburgh, regina Dacie, et Ericus, rex Dacie, obierunt.

1323. Castrum Borendæholm obsessum est per regem Christoforum.

1324. Expulsus fuit rex Christoforus et filii sui. Et Holsati Intran-²⁰tes Daciam cum comite Gerardo ibidem inhumaniter regnauerunt. Rex Christoforus nimis grauis fuit Danis tam clericis quam laicis.

1325. Obiit Esgerus, archiepiscopus Lundensis.

1326. Tempore domini Karoli archiepiscopi, qui fuit prius prepositus Lundensis, rex Suecie Magnus optinuit Scaniam, Blecingiam

25 et Hallandiam deuictis Holsatis et eiectis.

1329. Interdictum fuit per totam Daciam propter captiuitatem domini Tu(k)onis, episcopi Burglanensis.

1340. Tempore domini Petri archiepiscopi Waldemarus quartus, filius Christofori regis, rediens ab exilio fecit nupcias cum filia ducis
30 Iucie Waldemari// nomine Heylæwich in Søndræburgh; qui eiecit 1 v
Holsatos, Alamannos et extraneos de regno uiriliter.

1345. Rex Dacie Waldemarus quartus uendidit dominis de Pruscia ducatum et terram Estonie et cum eadem iuit ad terram sanctam et factus est ibi miles in sepulchro Domini per ducem [Sax]-
35 onie Ericum.

1348. Magnus, Suecie, Noruegie et Scanie rex, [intrau]it Rusciam cum copioso exercitu expugnans castrum Pikelsart; [rediit] cum uictoria.

13(50) Annus iubileus fuit et magne indul[gen]cie in Roma, remissio
40 uidelicet omnium peccatorum. Item maxima epidemia [to]to illo anno fuit per totum mundum.

1355. Obiit uenerabilis pater dominus Petrus Iohannis, Lundensis archiepiscopus, die Maii, et electus est Iacobus Nicolai secundus consecratus Auinionis.

45 1356. Rediit et nunquam celebrauit missam.

1358. Captus est archiepiscopus Iacobus in Aosia per regem Suecie Ericum et amisit 60 caballos cum tot paribus armorum seruatorum suorum.

1360. Interfectus fuit dux Hallandie Benedictus in Ryghnæholm a
50 Sueuis. Rex Dacie Waldemarus optinuit Scaniem in manu forti et castrum Helsingburgh per resignationem Magni, regis Sueci.

1361. Mortuus est archiepiscopus Iacobus in castro Hamarensi et ductus Lundis in carnispriuio sepultus est ante altare sancti Laurentii. Electus est Nicolaus natione Iuto.

55 1362. Reuersus est Nicolaus consecratus in Auinione. Waldemarus rex duxit exercitum in magna classe ad Gotlandiam, bello inito cum communitate terre, multis interfectis, cepit ciuitatem Wisby.

1363. Rex Noruegie Haquinus duxit Margaretam, filiam Waldemari regis Dacie, in uxorem et fecit solennes nupcias Hafnis, ubi archiepiscopus Nicolaus celebrauit suam primam missam.
60

1364. Rex Waldemarus predictus uisitauit curiam Romanam Auinioni cum solenni apparatu, quem Urbanus papa decentissime recollectit dans sibi rosam auream dominica Letare. ^{3/3}

65 1366. Urbanus papa cesundus recessit ab Auinione ad magnam Roman cum tota curia sua.

- 1369. Rex Waldemarus fugit de regno suo ad Alamanniam et perdidit ibi infinitam pecuniam per prodicionem marchionis.

1375. Mortuus// est rex Dacie Waldemarus quartus in Gorwæ crastino sancti Seuerini, et tunc imperator Karolus fuit Lybek. ^{2r}
^{24/10}

70 1376. Olauus, filius regis Haquini de Norwegia, electus est per Danos in regem Danorum concorditer in parlamento Slaulosie die beati Iohannis ante portam Latinam. ^{6/5}

1378. Obiit Gregorius papa, qui dicitur sanctus, sepultus in magna Roma, et electus est Urbanus papa tertius. Cuius tempore quidam ^{25/11}
95 cardinalis Robertus, qui dictum papam elegit et coronauit, attractis sibi aliquibus cardinalibus, iuit ad Auinionem et factus est antipapa.

1379. Crastino beate Cecilie uirginis obiit dominus Nicolaus, archiepiscopus Lundensis, in castro Hamarensi, et electus est Magnus et consecratus in magna Roma.

80 1380. Reuersus est archiepiscopus Magnus et celebrauit primam missam suam dominica Letare. ^{4/5}

1382. Dominus Tuuo Galen, prefectus Scanie, perdidit castrum Thurstorpsø, et dominus Holmgerus, miles Scanie, ibidem interfectus est.

85 1383. Factum est concilium prouinciale in Malmöiæ per archiepiscopum Magnum et suos suffraganeos.

1384. Rex Suecie Albertus adiunctis sibi non paucis militaribus de Scania intrauit Scaniem et Hallandiam et optinuit castrum Lawæholm in manu forti, qui tandem superueniente Margareta, matre regis Dacie Olai, cum dapifero et aliis Danis fugam dedit uersus Sueciam non sine uerecundia, mulierem non audens in campo regaliter exspectare.

1385. Rex Dacie et Norwegie nobilis Olauus primo uenit ad Scaniem cum matre sua Margareta et consiliariis regni Dacie sabbato ^{27/5}
95 trinitatis <post> festum beati Urbani, primo reuerenter et deuote intrans ecclesiam sancti Laurentii cum oblatione sua strenua et regali, deinde occurebat communitati Scaniensi in colle dicto Læbershøgh, postea in placito generali Scanie promittens pacem, leges et priuilegia cuiuslibet conseruare. In sequenti dominica Scanienses fecerunt sibi
100 homagium in ecclesia Lundensi ante altare sancti Laurentii. Eodem anno rex Dacie et Norwegie Olauus creauit comitem de Holsacia in ducem Sleswicensem.

1386. Domina// Margareta, illustris regina Sueci et Norwegie, filia ^{2v}
regis Dacie Waldemari quarti, mater regis Dacie et Noruegie Olai, ⁵
dedit liberaliter ecclesie sancti Laurentii et capitulo ibidem castrum Thurstorpsø cum fundis et edificiis, ita quod si filius suus Olauus, rex

Dacie, castrum illud destruere decreuerit, destruat, edificia tamen et locus cum suis adiacentiis et pertinentiis in possessione et ordinatione ecclesie libere in perpetuum remanebunt.

- 10 1387. Facta est magna strages in bondonibus per quendam Bydelbach aduocatum regis de castro Biritzholm in ipso cemiterio Asum in capite ieiunii. Similiter eodem anno consimilis strages rusticorum facta est de castro Siøthorp per quendam tyrannum Alamannicum aduocatum nomine Snakenborch in Iærlæstæthæret. Eodem anno
 15 moriebatur inclitus et nobilis rex Dacie et Norwegie Olauus in castro Falsterbothæ, qui nobilior omnibus regibus nunc uiuentibus dicebatur antiquitate sanguinis regii et stirpe regia ex utroque latere. Eodem anno quo supra dominica <post> festum beati Laurentii eius corpus ad^{11/8}
 20 Sora translatum est, intestina uero ad ecclesiam Lundensem et ibi humata in medio ecclesie ante altare beate uirginis; eodem tempore mater sua domina Margareta, filia regis Waldemari quarti, uxor dudum regis Norwegie Haquini, regina Dacie, Suecie et Norwegie electa est de consilio pociorum regni ad regimen tocius regni Dacie. Cui Dani propter sapientiam sibi a Deo datam homagium prestiterunt in
 25 placito generali Scanie presentibus archiepiscopo Magno, Nicolao Roskildensi et Iohanne Arusiensi episcopis, domino Henningo dapi-fero cum communitate et regni pocioribus.

1388. Dominica ante festum apostolorum Petri et Pauli combustum est totum monasterium Dalbyense et tota ecclesia parrochialis et^{28/6}
 30 medietas ecclesie claustralis et due partes uille dampnose, et tunc sancta crux ducta fuit de ecclesia Dalbyensi ad ciuitatem Lundensem pro elemosina petenda in capitulo prouinciali fratrum prædicatorum. Eodem anno illustris regina Dacie et Norwegie Margareta misit exercitum copiosum armatorum de Dacia et Norwegia in Sueciam contra
 35 regem// Suecie Albertum Alamannicum tam nauigio quam per terras. ^{3 r}

1389. Die beati Mathie apostoli procurante et auxiliante Deo, in^{24/2}
 cuius manu pendet omnis uictoria, sommissum est grande bellum inter regem Suecie Albertum et Danos, in quo corruerunt multi milites et militares uidelicet dominus Parow, capitaneus Norwegie, et
 40 Fikko, capitaneus Kalmarnensis, milites strennui et alii quamplures ex utroque latere, et captus est rex Suecie Albertus et filius suus Ericus ac comes Holsacie Gerardus et comes de Repiin cum 20 militibus et aliis non paucis nobilibus, qui omnes per nobilissimam reginam Margaretam missi sunt captiui in Daciam. Deo laus in secula, qui dedit
 45 uictoriam inopinatam in manu femine, uidelicet reges in compedibus et nobiles eorum in manicis ferreis.

18<post>| ante Aa (*kong Olaf døde 3. aug.; da søndagen før Laurentius er 4. aug. må ante antages at være fejl for post*). 38 multi| foran ordet overstr. mlte; jf. *det flg. ord*.

1074, 1130–1219

Valdemarsannalerne kendes kun fra Kong Valdemars Jordebog-håndskriftet, nu i Rigsarkivet. Håndskriftet er skrevet o. 1300 af 2 bogskrift-hænder I og II, hvoraf II kan identificeres som munken Johannes Jutæ, der nævnes som munk i Sorø 1298, og håndskriftet må antages at være blevet til her. Annalerne, som er indført f. 58 v–64 r er skrevet af hd. I. De har et bestemt særpræg over for alle andre danske annaler, idet de har et helt igennem verdsligt præg og ganske savner lokale træk. De må som almindelig antaget være blevet til i nær forbindelse med statsstyrelsen. Bortset fra en notits om Sven Estridsøns død 1074 begynder annalerne som en række andre annaler med året 1130, og de slutter med en notits om toget til Estland 1219. Man har tidligere formodet, at Valdemarsårbogen i større eller mindre udstrækning var ført år for år ved Kancelliet. Som vist af Anne K. G. Kristensen må den imidlertid antages at være blevet til omkring afslutningsåret i Slesvigbispen Niels' kanslertid (1214–34) og i alt væsentligt bygge på skriftligt materiale. For den ældste del indtil 1206 er den væsentligste kilde den tabte lundensiske årbog 1130–1206 (L I), som også danner grundlag for de ældre Næstvedannaler og for den dansk-svenske Dominikanerårbog. De mange udenlandske efterretninger må antages at bygge på en udenlandsk kilde, mens de danske efterretninger f.eks. om ledingstog må stamme fra skriftligt materiale i Kancelliet. Valdemarsannalerne indtager en central stilling i den danske annalskrivning. De må på et tidspunkt i original eller afskrift være kommet til Sorø, hvor de kom til at danne hovedgrundlaget for de ældre Sorøannaler, hvorigennem de atter kom til at øve indflydelse på en række yngre annaler. Direkte kendskab til Valdemarsannalerne viser Rydannalerne fra Sorøs søsterkloster Cisterciencerklostret Ryd ved Flensborg fjord samt annalerne til 1268, af Ellen Jørgensen kaldet Slesvigske annaler, som formodentlig er blevet til i Sorø. På et tidligt tidspunkt må en afskrift af Valdemarsannalerne være kommet til Lund, hvor den navnlig har sat sig spor i årbogen 1074–1255, hvorfra atter Lundeannalerne har sit væsentligste kendskab til Valdemarsannalerne.

A: tabt. – Aa: Rigsarkivet. Kong Valdemars jordebog-håndskriftet (c. 1300) f. 58 v.

Facs. udg.: Corpus codicum Danicorum V Annales (1965) 215.

Tryk: Langebek, *Scriptores rerum Danicarum III* (1774) 259; Waitz, *Monumenta Germaniæ historica, Scriptores XXIX* (1892) 176; Ellen Jørgensen, *Annales Danici* (1920) 72. I oversættelse: A. D. Jørgensen, *Valdemar Sejr* (1870) 3 (brudstykke).

Litt.: Ellen Jørgensen anf. st. 8 f.; samme, *Historieforskning og Historieskrivning* (1931) 8; Arup, *Hist. Tidsskr.* 9. rk. II 365 f.; E. Kroman, *Ueber die Herkunft der Handschrift des Liber census Daniae* (*Acta phil. Scand.* 1936 1); Sven Axelson, *Sverige i dansk annalistik* (1956) 9; *Corpus cod. Dan. V Annales* (1965) XVI f. og XXVII f.; Anne K. G. Kristensen, *Danmarks ældste annalistik* 62 ff.

Anno dominice incarnationis 1074 mortuus est Swen, filius Estrid.

Rigsark.
58 v

1130. Interfectus est dux Kanutus et martyr a Magno, filio Nicolai.

1131. Bellum fuit ialenge.

1132. Bellum fuit Syræ et aliud Renøbiargh.

5 1134. Roskildis depopulata est.

1135. Rex Nicolaus fugit, et 7 episcopi interfecti sunt.

1136. Harald interfectus est. Magnus, filius Nicolai, occisus est.
 1139. Ericus Emune interfectus est.
 1143. Rex Olauus interfectus est.
 10 1144. Sedit Celestinus secundus.
 1147. Ericus Lamb mortuus est.//
 1150. Bellum fuit Slangethorp. 59 r
 1151. Bellum fuit Wibergis.
 1153. Sanctus Bernardus migravit.
 15 1156. Interfectus est rex Kanutus Roskildis in uigilia sancti Lau- ^{9/8}
 rencii. Rex Sueno interfectus est in die sancti Seuerini. Rex Walde- ^{26/8}
 marus optinuit monarchiam in Dacia. Absalon consecratus est in epi-
 scopum Roskildensem.
 1162. Natus est rex Kanutus, filius Waldemari regis.
 20 1163. Octauianus scismaticus est contra papam Alexandrum.//
 1167. Burius captus est. 59 v
 1170. Ruia a Danis acquisita est et ad fidem Christi conuersa 17.
 Kal. Iulii. Baptizatus est Iarmarus cum ceteris Sclauis. Natus est Wal- ^{15/6}
 demarus secundus, filius regis W[aldemari] primi, 4. Kal. Iulii, qui ^{28/6}
 25 primo dux, postea rex successit fratri suo Kanuto.
 1171. Sanctus Thomas interfectus est. Sanctus Kanutus dux et mar-
 tyr translatus est.
 1172. Rex Kanutus coronatus est in regem.
 1173. Obiit Christoforus dux Iucie.//
 30 1177. Eskillus archiepiscopus decessit. 60 r
 1181. Rex Waldemarus primus occurrit imperatori F[riderico] apud
 Tranf, ubi duas filias suas maritauit, unam filio imperatoris et aliam
 comiti Sifrido.
 1182. Obiit rex Waldemarus primus, sancti Kanuti ducis filius.
 35 1183. Harald Skrenk quidam, a Scanis princeps creatus, fugatur.
 1184. Expedicio ad Wolegust.
 1185. Bu(g)izlauus deletioni Ruianorum intendens perdidit naues
 suas.
 1186. Bu(g)izlauus senex factus est homo regis Kanuti.
 40 1187. Mortuo Bugizlao heredes eius ad regem K[anutum] ueniunt
 pro beneficio suo habendo. Dux Valdemarus II miles factus est 7. Ka-
 lendas Ianuarii. ^{26/12}
 1189. Expedicio ad Slauiam facta est. Iarma/rus factus est tutor ^{60 v}
 filiorum Bugizlauri.
 45 1190. Bursteburgh reedificatum est a rege Kanuto.
 1191. Expedicio ad Finlandiam.

- 1192. Episcopus Waldemarus fugit de Dacia.
 1193. Idem episcopus reuersus est et captus.
 1194. Prima expedicio ad Holzaciam. Comes A[dulfus] subdidit se
 50 potestati regis Kanuti et coactus est pecuniam dare.
 1195. Orta est tempestas, qua nemora corruerunt in die sancti Ge-
 reonis. 10/10
 1197. Expedicio facta est ad Estoniam.
 1198. Captus est episcopus Petrus Roskildensis. Marchio fugit.
 55 1199. Sophia regina obiit. Episcopus Petrus liberatus est.
 1200. Castrum Regnolzburch est subiugatum, et Thetmarsia ac-
 quisita.
 1201. Perdita est Thetmarsia et iterum acquisita, et Holzacia sub-
 iugata atque terra Raceburgensis in festo omnium sanctorum.// 1/11
 60 1202. Comes Adulfus captus est, et castrum Segheburgh acquisitum. 61 r
 Rex Kanutus obiit 2. Idus Nouembris. Coronatus est W[aldemarus] 12/11
 secundus in regem. Comes Albertus miles factus est.
 1203. Redditum est castrum Louenburgh. Comes Adulfus libe-
 ratum est positis obsidibus ad decem annos.
 65 1204. Expedicio facta est in Noruegiam per regem Waldemarum
 secundum, qui Erlingum filium regis Magni constituit ibi regem et
 Philippum ducem. Erlingus hominum fecit regi Danorum Walde-
 maro secundo cum Normannis positis obsidibus. Hec facta sunt apud
 T<un>sbjærgh. Obiit episcopus Omerus 11. Kal. Augusti. Electus est 22/7
 70 Olauus in episcopum Ripensem. Prepositus Skialm in episcopum
 Arusiensem electus est.
 1205. Rex W[aldemarus] secundus uxorem duxit filiam regis/ Bo- 61 v
 emie. Expedicio facta est in Slauiam, ubi dux Lodizlauus occurrit do-
 mino regi.
 75 1206. Episcopus Waldemarus liberatus est. Andreas archiepisco-
 pus Lundensis cum suffraganeis suis in ciuitate Othiniensi concilium
 celebravit 6. et 5. Kalendas Maii. Dani Albiam transeuntes Erten- 26-27/4
 burgh acquisierunt et illud destruxerunt. Dux Bernardus cum filiis suis
 occurrit domino regi apud Sleswic.
 80 1207. Rex Waldemarus secundus milites suos misit Brunswic in
 auxilium regis O[ttonis] contra Philippum, et regem O[ttonem] in
 Angliam fecit de Ripis transferri in sua expensa.
 1208. Rex Waldemarus secundus optinuit Byzenburgh et illud de-
 struxit. Ibidem ei occurrit rex Otto auxilium ab eo petens, cum quo
 85 misit milites. Interfectus est rex Philippus, et pons ultra Albiam factus

est, et castrum Hore//burgh factum est iussu regis W[aldemari] se- 62 r
cundi.

1209. [R]ex Otto in imperio optinuit monarchiam et coronatus est
a papa Innocencio 3. Statim post coronationem eius orta est dis-
90 cordia inter papam et imperatorem de possessionibus et terminis imperii et papatus. Episcopus W[aldemarus] eiectus est a sede Bremensi et iterum excommunicatus. Natus est Waldemarus tertius, filius regis W[aldemari] secundi.

1210. Expeditio facta est in Pruziam et Samland. Mistwi, dux Po-
95 lonie, hominum fecit regi Danorum W[aldemaro] secundo. Ericus, rex Swecie, uxorem duxit R[ichizam], sororem regis W[aldemari] secundi.

1211. Castrum Dymin reedificatum est a Danis, et Nienburgh destructum et Lighthenhagen. Comes Albertus castrum Pruner edifi-
100 cauit.

1212. Fredericus, filius imperatoris Henrici, Ottoni in imperio se opponit. Regina Danorum Margareta decedit.

1213. Expeditio in Dacia quieuit. Iohannes// episcopus obiit. Rex 62 v
Francie Flandriam occupauit. Ingeburgh, filia regis W[aldemari] primi, soror regum Danorum Kanuti et W[aldemari] secundi, in gratiam regis Francie Philippi est recepta. Stephanus archiepiscopus Cantuariensis regi Anglie Iohanni est reconciliatus. Dux Brabancie uictus est ab episcopo Leodicensi. Abbas de Ringstat electus est in episcopum Othniensem et consecratus.

10 1214. Obiit Olauus Ripensis episcopus. Rex Danorum W[aldemarus] secundus castrum Wotmund obsedit et acquisitum funditus destruxit. Marchio de Brandeburgh cum exercitu Albiam transiuit uolens contra regem pugnare, set cum percepit exercitum regis ualde magnum, in fugam ultra Albiam est conuersus. Castra uidelicet Poze-
15 wolk et Stytin, que marchio occupauerat, sunt reacquisita. Comes Guncelinus et comes Henricus frater eius// terram eorum a rege re- 63 r
ceperunt atque ei fidelitatem iurauerunt. Castrum marchionis Mucov est acquisitum. Secunde nuptie regis W[aldemari] secundi celebrate sunt cum filia regis Portugalie, sorore comitis Flandrie Fernandi.

20 1215. Rex W[aldemarus] secundus in Samsø cum melioribus regni colloquium habuit et eos fidelitatem iurare fecit filio suo W[aldemaro] tercio, qui ei hominum omnes fecerunt, postea in placito Wiberghensi unanimi consensu omnium in regem est electus, ut post patrem regnum regat. Rome celebratum est consilium generale coram
25 papa Innocencio tercio. Rex Otto fidem uiolans atque contra iura-

88 et| *tif. o. lin. Aa. 90 possessionibus* | *hs. har possessessionibus Aa.*

mentum suum ueniens, Holzaciam cum exercitu intrauit, eam subiugare sibi intendens; contra quem rex Danorum W[aldemarus] secundus cum exercitu copioso uenit paratus ad pugnandum; // quod 63 v cum audisset rex Otto non ausus est expectare congressum belli, set 30 conuersus in fugam statim Albiam pertransiuit.

1216. Gelu super Albiam uiam prebente rex W[aldemarus] secundus cum exercitu transiit Albiam et terram Henrici comitis palatini incendio deuastauit, donec habitatores terre cum domino rege composuerunt et pro pace habenda pecuniam dederunt et obsides posuerunt, et quod numquam se ei opponerent promittere sunt coacti. 35 Duo castra circa Hamburgum sunt constructa. Natus est Ericus, filius regis W[aldemari] secundi. Dissencio orta est in Anglia inter regem Iohannem et suos.

1217. Lodouicus, filius regis Francie, cum exercitu transiuit in 40 Angliam contra regem predictum, mortuusque est rex Iohannes, et insurgunt contra Lodouicum uniuersi.

1218. Rex W[aldemarus] secundus ducatum filio suo Erico // comam- 64 r ciamque Hallandie filio suo Nicolao confert.

Comes Albertus ex mandato regis W[aldemari] secundi castrum 45 super amnem Swingæ construit. Filia comitis Guncelini nubit Nicolao filio regis W[aldemari] secundi. Rexque Waldemarus secundus in Thitmarscia castrum Frithibiærgh construit. Moritur Iarmarus Ruianorum. princeps, Barnothque filius suus natu inter fratres maior terram a rege W[aldemaro] secundo sub dedicione suscepit. Palatinus 50 Henricus et Gerardus Bremensis archiepiscopus regi W[aldemaro] secundo apud Sleswic occurrunt. Mortuus est Otto. Rex W[aldemarus] secundus conuocatis tocius regni sui primis, 15 episcopis, tribus ducibus, totidemque comitibus, quamplurimis abbatibus filio suo W[aldemaro] tertio apud Sleswic in die sancti Iohannis baptiste dia- 24/6 55 dema regni dat.

1219. Edicta est expedicio super paganos ad Estoniam.

---

48 princeps | princes *Aa*.

1130–1228

Ældre Næstvedannaler er indført i det illumerede Kalendarium (necrologium) fra Benediktinerklostret St. Peders kloster i Næstved E donatione variorum 52 fol., nu i Kgl. Bibliotek. Håndskriftet antages at være blevet til c. 1265 efter klostrets brand 1261. Annalerne, der er skrevet med bogskrift forrest i håndskriftet af en samtidig hånd, er en smuk renskrift. De bygger for tiden indtil 1206 på de tabte annaler 1130–1206 fra Lund, som ligeledes er benyttet i Valdemarsannalerne og de dansk-svenske annaler 916–1263. De senere noter er få og spredte og uden større værdi.

A: tabt. – Aa: Kgl. Bibl. E don. var. 52 fol. (c. 1265) 2 r.

Facs. udg.: Corpus codicum Danicorum V Annales (1965) 223.

Tryk: Langebek (og Suhm), Scriptorum rerum Danicarum IV (1776) 286; Waitz, Monumenta Germaniæ historica, Scriptorum XXIX (1892) 181; Ellen Jørgensen, Annales Danici (1920) 72.

Litt.: Ellen Jørgensen anf. st. 10; samme, Historieforskning og historieskrivning (1931) 10; H. J. Helms, Næstved St. Peders Kloster (Skovkloster) (1940) 63 f.; S. Axelson, Sverige i dansk annalistik (1956) 10; Corpus cod. Dan. V Annales (19. XVII og XXVIII f.; Anne K. G. Kristensen, Danmarks ældste annalistik 45 ff

E don.
var. 52,2°
2 r

Anno dominice incarnationis millesimo centesimo.

1130. Kanutus occisus est, qui Rincstadis requiescit.
 1131. Bellum fuit in Ialungi inter Hericum et Magnum.
 1132. Bellum fuit in Syra et aliud in Runibiorg.
 5 1134. Roschild deuastata est.
 1135. Quatuor episcopi occisi sunt apud Scaniam et Nicolaus rex.
 1136. Haraldus occisus est.
 1139. Hericus Emune occisus est.
 1143. Olauus rex interfectus est.
 10 1144. Tenebre facte sunt super omnem terram.
 1147. Hericus Lamb mortuus est, et bellum fuit in Sclangathorp.
 1150. Bellum fuit in Thorstenthorp.
 1151. Bellum fuit Wibergia.//
 1156. Sueno rex expulsus est. 2 v
 15 1158. Kanutus rex dolo occisus est Roskildis.
 1159. Mortuus est Ascerus episcopus Roskildensis.
 1163. Waldemarus rex iuit ad imperatorem.
 1167. Burius captus est.
 1170. Translatus est sanctus Kanutus Rincstadis.
 20 1171. Martirizatus est archipresul Thomas in Anglia.

10 1144 . . terram] *en solformørkelse fandt ikke sted i Nordeuropa 1144, fejl for 1140 (jf. Colbazann.)*
 12 Thorstenthorp] Thorstenthorp A.

1178. Factus est Absalon archiepiscopus.
 1180. Facta est dissencio inter archiepiscopum et Scanienses.
 1181. Multi Scanienses occisi sunt apud amnem Dusie.//
 1182. Rex Waldemarum mortuus est. 3 r
- 25 1187. Iherusalem capta est.
 1191. Factus est Petrus episcopus Roschildensis.
 1192. Episcopus Waldemarum captus est.
 1197. Cardinalis Fidencius mortuus est in Scania.
 1201. Absalon archiepiscopus mortuus est. Adulfus comes captus
 30 est.
 1202. Factus est Andreas archiepiscopus, et obiit rex Kanutus.
 1203. Hoc anno Waldemarum iunior adeptus est regnum Dan-
 orum.
 1206. Waldemarum episcopus recessit a Salandia.//
- 35 1215. Obiit Sc<ia>lm episcopus. 3 v
 1224. Captus est Waldemarum rex a comite Henrico.
 1227. Solutus est rex Waldemarum a captiuitate.
 1228. Bellum fuit inter Danos et Hулcenses apud Egidur.//

---

35 Sc<ia>lm] Scailm A.

821–1300, 1505

Yngre Næstvedannaler fandtes i et pergamentshåndskrift i det gamle Universitetsbibliotek Capsa Cypriani Ordo 3 in 4° E 39, som gik tabt ved Universitetsbibliotekets brand 1728. De var forinden afskrevet af Thomas Bartholin i hans samlinger Tome A, som ligeledes gik tabt ved branden. En afskrift efter Bartholin ved Arne Magnussen er også gået tabt, men er trykt af Langebek i *Scriptores rerum Danicarum I*. Han oplyser, at den sidste note fra 1505 var skrevet med en yngre hånd. En anden afskrift af det gamle håndskrift i Universitetsbiblioteket er taget af Stephanius og findes i hans *Chronologiæ Danicæ systema*, nu Uppsala de la Gardie XXV–XXIX, hvoraf der findes en kopi i *Cimbria illustrata* i Hamburg Stadtbibl. De to tekster supplerer hinanden, idet de begge har forskellige overspringelser. En tredje tekst findes i Rostgaard 42,4°, den består af udtog af Svaning af det samme gamle håndskrift, som ligger til grund for de to andre tekster, men de er for flygtige til at have større betydning. Annalerne må ligesom de ældre Næstvedannaler stamme fra St. Peders kloster (Skovkloster) i Næstved. Den ældste del, til 1127, der væsentlig er en kongerække, er afhængig af Roskildekrøniken. I den følgende tid fra 1130 er grundlaget væsentlig de ældre Næstvedannaler og Lundeannalerne, fra 1213 til 1225 har annalerne desuden en række obituarnotitser, som man genfinder i de yngre Sorøannaler, og som må stamme fra et necrologium i Sorø. Fra midten af 13. århundrede er annalerne mere selvstændige og har navnlig fyldige oplysninger fra Erik Glippings tid, derunder oplysninger vedrørende St. Peders kloster og Næstved by, som tilhørte klostret.

A: Perg.hs. i det gml. Univ. Bibl. E 39, tabt ved branden 1728. – *Aa*: Afskr. ved Thomas Bartholin Tome A, tabt ved branden 1728. – *Aa1*: Afskrift af *Aa* ved Arne Magnussen, tabt, men trykt af Langebek i *Script. rer. Danicarum I* (1772) 368. – *Ab*: Uppsala Univ. Bibl. De la Gardie XXV–XXIX 2 r (Stephanius). – *Ab1*: Hamburgs. *Cimbria illustrata* (tabt). – *Ac*: Kgl. Bibl. Rostgaard 42,4° 1–4, 13–17 (ekscerpter af Svaning).

Tekst efter Aa1 med varianter fra Ab og Ac.

Tryk: Westphalen, *Monumenta inedita I* (1731) sp. 1404 (efter *Ab1*); Langebek, anf. st. (efter *Aa1*); Annerstedt, *Scriptores rerum Sveciarum III* (1876) 107 (udtog efter *Ab*); Waitz, *Monumenta Germaniæ historica, Scriptores XXIX* (1892) 218 (efter *Aa1* Langebek og *Ab1*); Ellen Jørgensen, *Annales Danici* (1920) 71. *I oversættelse*: Ellen Jørgensen, Erik Glipping og hans Sønner (1927) 13 (brudstykke).

Litt.: Ellen Jørgensen anf. st. 19 f.; samme, *Historieforskning og Historieskrivning* (1931) 10; H. J. Helms, *Næstved St. Peders Kloster (Skovkloster)* (1940) 321 f.; Sven Axelson, *Sverige i dansk annalistik* (1956) 10. *Corpus codicum Danicorum V Annales* (1965) XVII.

821. Haraldus factus est rex Danorum.

Langeb.

826. Haraldus, rex Danorum, baptizatus est cum uxore et multis

Script. I 368

Danis.

827. Sanctus Ansgarius ewangelizauit genti Danorum.

5 846. Haraldus, rex Danorum, obiit. Ericus successit.

1 Danorum] 822. Fames ualida tilf. Ac. 5 successit] 848, 849. Fames et postea pestis tilf. Ac.

856. Ericus, rex Danorum, obiit. Ericus puer successit.
 901. Ericus, rex Danorum, obiit. Frothe successit.
 925. Frothe, rex Danorum, obiit. Secundus Frothe successit.
 927. Frothe rex misit ad Agapitum papam ut episcopus mitteret in
 10 Daniam.
 931. Frothe obiit. Gorm successit.
 949. Gorm, rex Danorum, obiit. Haraldus successit.
 962. Adaldagus Bremensis archiepiscopus ordinavit tres episco-
 pos in Daniam, Horedum, Liafdagum, Rehinbrandum.
 15 1001. Haraldus, rex Danorum, obiit, qui dictus est Blatan.
 1002. Sueno, filius eius, factus est rex, qui dictus est Tyuuscegh.
 1020. Sueno, rex Danorum, obiit, qui uocabatur Tyuuscegh.
 1021. Kanutus, filius eius, successit, qui uocabatur Senex.
 1036. Kanutus, rex Danorum et Anglorum, obiit.
 20 1037. Hartheknut, filius eius, successit.
 1043. Hartheknut, rex Danorum et Anglorum, obiit.
 1044. Sueno Magnus factus est rex Danorum.//
 1074. Sueno Magnus, rex Danorum, obiit. 369
 1075. Haraldus, filius eius, successit.
 25 1080. Haraldus, rex Danorum, obiit.
 1081. Sanctus Kanutus, frater eius, successit ei.
 1090. Sanctus Kanutus, rex Danorum, occisus est in Othinshø.
 1091. Olauus, frater eius, successit ei.
 1098. Olauus, rex Danorum, obiit.
 30 1099. Ericus Bonus, frater eius, successit ei.
 1103. Ericus Bonus, rex Danorum, obiit in peregrinatione Ihero-
 solimitana.
 1104. Nicolaus, frater eius, successit ei.
 1115. Sanctus Kanutus factus est dux Iutiæ.
 35 1117. Margareta, regina Danorum, obiit.
 1127. Karolus, dux Flandriæ, interfectus est a suis, filius sancti Ka-
 nuti regis et martyr.
 1130. Sanctus Kanutus, dux Iucie, filius Erici regis, occisus est.
 1131. Bellum fuit in Iallungi inter Ericum et Magnum.
 40 1132. Bellum fuit in Syro et aliud in Runibiargh.
 1133. Roskild deuastata est.
 1134. Magnus occisus est in Scania in prelio, et Nicolaus rex occi-
 sus est in Iucia.

20 Hartheknut . . eius| Canutus durus *Ac.* 21 Hartheknut . . obiit| obiit Canutus durus *Ac.* –
 obiit| mortuit *Ac.* 36–37 interfectus . . martyr| filius sancti Kanuti, regis et martyr, inter-
 factus est a suis *Ab.* 39 Iallungi| Ialungi *Ab.* 40 1132 . . Runibiargh| *mgf. Aal.* 41 1133| 1132
Aal; jf. foreg. 42–43 occisus est| cæsus *Ac.* 44 1135 . . Iucia| *mgf. Aal.* – interfectus est| cæsus *Ac.*

1135. Haraldus interfectus est in Iucia.
- 45 1139. Ericus Emuni, rex Danorum, occisus est.
1140. Ericus Lamb factus est rex Danorum.
1143. Olauus, filius Haraldi, occisus est.
1147. Ericus Lamb, rex Danorum, obiit.
1148. Kanutus et Sueno electi sunt.
- 50 1149. Bellum fuit in Thorstinstorp.
1150. Bellum fuit Wibiargis.
1155. Dani elegerunt Kanutum et Waldemarum. Sueno fugit.
1157. Sueno rediit, et Kanutus dolo occisus est Roskildis.
1158. Sueno occisus est in Iucia, et Waldemarus totum regnum
55 obtinuit.
1159. Ascerus episcopus obiit.
1163. Waldemarus rex ad imperatorem iuit.
1165. Waldemarus rex Sclauiam deuicit.
1167. Burius captus est.
- 60 1170. Translatio sancti Kanuti ducis et martiris.
1172. Magna pars Lundis combusta est.
1176. Sancta Margareta cæsa est a uiro suo.
1177. Eskillus archiepiscopus discessit a Dania.
1178. Absalon factus est archiepiscopus.
- 65 1179. Facta est dissensio inter archiepiscopum et Scanienses.
1180. Bellum fuit Anundaleuæ.
1181. Magnus et Kanutus occisi sunt.
1182. Gloriosus rex Waldemarus obiit.
1191. Petrus filius Sunonis factus est episcopus Roskildensis.
- 70 1192. Episcopus Waldemarus captus est in die sancti Stephani. ^{26/12}
1196. Kanutus rex profectus est ad Hestlandiam cum exercitu.
Eodem anno Gertrudis regina obiit.
1197. Cardinalis Fidencius obiit in Scania.
1198. Sophia regina obiit. Eodem anno Petrus episcopus captus
75 est//
1200. Absalon archiepiscopus obiit. Successit ei Andreas filius Su- 370
nonis.
1201. Holsatia subiugata est, et captus est comes Adolfus.
1202. Kanutus rex Danorum obiit.
- 80 1203. Waldemarus, frater eius, dux Iutiæ, rex factus est.
1206. Episcopus Waldemarus solutus a uinculis discessit a Dania.

46 1140 . . Danorum] *mgl. Aa1.* – Lamb] *Lam Ac.* – factus est] *mgl. Ac.* 59 Burius] *Burisius Aa1.* 62 1176 . . suo] = *Ac; mgl. Aa1 Ab.* 66 Anundaleuæ] *Anundalene Abc* 69 Roskildensis] *Roschildis Ab.* 73 1197 . . Scania] *mgl. Ab.* 78 captus . . Adolfus] *comes Adolfus captus est Ab.* 80

1208. Exercitus Danorum cecidit in Suecia apud Lenam.
 1213. Margareta, regina Danorum, de Boemia obiit.
 1215. Petrus episcopus Roskildensis, filius Sunonis, obiit.
 85 1217. Petrus filius Iacobi factus est episcopus Roskildensis.
 1218. Nicolaus comes Halandensis obiit.
 1219. Prima expeditio facta est in Hestlandiam.
 1220. Richice, regina Suecie, et Beringera, regina Danie, obierunt.
 1222. Cardinalis Gregorius fuit in Dania.
 90 1223. Rex Waldemarum cum filio captus est a Hinrico comite.
 1224. Petrus præpositus ordinatus est archiepiscopus Lundensis.
 1225. Petrus episcopus Roskildensis in peregrinatione obiit.
 1226. Rex Waldemarum solutus a captiuitate rediit in Daniam. Nicolaus factus est episcopus Roskildensis.
 95 1227. Bellum fuit apud Heydoram.
 1228. Dani capti sunt in Holsatia a Saxonibus.
 1230. Cardinalis Otto fuit in Dania.
 1231. Heleonora regina Danorum et Waldemarum tertius rex obierunt.
 100 1232. Hericus filius Waldemari 2. unctus est in regem.
 1233. Waldemarum secundus rex profectus est in Sclauiam cum exercitu.
 1237. Dux Abel duxit uxorem filiam comitis Adolphi.
 1238. Hoc anno translatus est sanctus Willelmus abbas de Paraclyto.
 5 1239. Rex Ericus duxit uxorem.
 1241. Obiit uenerabilis rex Waldemarum, frater Kanuti regis. Cui successit in regnum filius suus Ericus. Et eodem anno ignis incendio consumptum est claustrum Ringstadense 3. Kal. Iunii feria 5. ^{30/5}
 10 1243. Ericus rex duxit exercitum contra Abel apud Kaldengi.
 1245. Nicolaus episcopus Roskildensis expulsus est.
 1246. Obiit pie memorie dominus Iacobus Sunonis.
 1247. Ripa capta est a duce Abel, et iterum reddita regi Erico. Sora combusta est.
 15 1248. Kanutus dux et Christoforus fratres capti sunt a rege Erico.
 1249. Kōpmannehafn a Teuthonicis deuastata est. Obiit episcopus Nicolaus.

---

est] 1204. Dagmar uenit in Dan. *tulf. Ac.* 82 Suecia] Suethia *Ab.* – Lenam] Lenom *Aa1.* 83 Danorum . . . Boemia] de Boemia Danorum *Ab.* 85 Roskildensis] Roskildis *Ab.* 86 Halandensis] Halandensis *Abc.* 87 in] ad *Ab.* 88 Suecie] Svethiæ *Ab.* – Danie] Danorum *Ab.* 91 Lundensis] Lundis *Aa1 Ab.* 94 Roskildensis] Roskildis *Aa1 Ab.* 95 Heydoram] Hegdoram *Ab.*; Egdoram *Ac.* 98 Heleonora] Helena *Ab.* 3 Adolphi] Adulfi *Ab.* 4 Hoc anno] *mgl. Ab.* – Willelmus] Wilhelmus *Ab.* 8 successit . . . Ericus] filius suus Ericus successit in regnum *Ab.* 16 Kōpmannehafn] Kopmanne-

1250. Sleswic capta est a rege Erico et iterum reddita duci Abel. Rex Ericus in nocte beati Laurentii occisus est ipsa die in mane. Obiit ^{10/8}
 20 abbas Nicolaus. Obiit pincerna Olauus. Captus est Waldemarus filius Abel ab archiepiscopo Coloniensi. Coronatus est rex Abel.
 1251. Obiit comes Nicolaus.//
 1252. Tertio Kal. Iulii occisus est rex Abel in Iutland. Electus rex ^{371 29/6}
 25 Christoforus. Henricus de Hemmelthorp occupauit Møn. Uffo archiepiscopus obiit.
 1253. Suineborg et Skielfiskøer destruuntur.
 1254. Iacobus archiepiscopus et Petrus episcopus efficitur.
 1256. Obiit Petrus filius Ebbonis. Et claua ferit.
 1257. Reconciliatus est rex Christoforus cum rege Norwegiæ.
 30 1258. Rex Christoforus occidit rusticos. Ericus rex translatus est de Hetheby.
 1259. Captus fuit archiepiscopus Iacobus in nocte s. Agathe. Fugit ^{5/2}
 Petrus episcopus. Iarmarus occupauit Sialandiam quinta die pasche. ^{17/4}
 Christoforus rex obiit. Archiepiscopus Iacobus solutus est. Strages
 35 bondonum fuit iuxta Nestweth in festiuitate s. Basili in mane. Marchio. et Dani reconciliati sunt. Concilium fuit in Rostok. Ericus filius Christofori regis coronatus est undecimo etatis sue anno.
 1261. 6. Kal. Maii, tertia nocte pasche, sequenti nocte post natale ^{26/4}
 Marci euangeliste, combustum fuit claustrum Nestwæth. Eodem anno
 40 5. Kal. Augusti fuit bellum in loco, qui dicitur Loheth. ^{28/7}
 1262. Factus est dux Albertus de Brunswich princeps Danorum.
 1264. Solutus est Hericus rex, filius Christofori, a captiuitate.
 1265. Obiit abbas Nicolaus Pinc.
 1271. Combustum fuit Nestweht.
 45 1272. Mortuus est Ericus, dux Iutie, et uxor eius. Iohannes dapper Wittingh duxit exercitum magnum ad Sleswig.
 1273. Ericus rex duxit reginam Agnetam.
 1274. Iacobus archiepiscopus obiit in dominica, qua cantatur Inuocauit. Erlandus archidiaconus in episcopum est electus in dominica, qua cantatur Misericordia Domini. Et eodem anno concilium ^{18/2}
 50 generale celebratum Lugdunis, quando statutum est decimam solui sex annis ad terram sanctam. ^{15/4}
 1275. Bellum fuit in Suecia apud Houa inter Danos et Suecos, et Dani habuerunt uictoriam. Et paruo tempore post hoc Waldemarus
 55 rex Sueciæ per fratres suos captus est et regno suo priuatus. Eodem

---

hafn *Ab.* 19–20 Obiit . . Nicolaus] *mgl. Ab.* 23 Iutland] Iütlandia *Ab.* – Electus] est *tif. Ab.* 34 Christoforus . . obiit] *mgl. Aal.* 40 5 . . Augusti] *mgl. Aal.* 43 1265 . . Pinc] *mgl. Ab.* 46 Wittingh] Witing *Ab.* – Sleswig] Scleswic *Ab.* 50 Misericordia] Misericordias *Ab.* 51 celebratum]

anno obiit archielectus Erlandus, et dominus Thrugotus Thorstani in archiepiscopum electus est.

1276. In die beati Iohannis Euangeliste predictus Thrugotus electus consecratus est in curia Romana in archiepiscopum a papa Iohanne.^{27/12}

1277. Obiit episcopus Petrus Roskildensis dictus Bang in uigilia beati Iohannis Baptiste, cui successit Stigotus.^{23/6}

1279. Archiepiscopus Thrugotus Thorstani anno ordinationis sue tertio fecit uisitationem per regnum Daciæ et conuocauit prouinciale concilium in Hæmblæwæthle, quod celebratur prima dominica quadragesime, que erat 11. Kal. Martii. Eodem anno obiit Petrus abbas dictus Ruth in precedenti die Valentini martyris. Cui succedit Petrus Efræthorp.^{19/2} Ipso quoque anno in uigilia beati Iacobi apostoli presente rege cum pluribus regni nobilibus et multitudine uulgi innumera pugiles, qui uenerant de Ymbria, inierunt duellum apud Nestweth in loco, ubi Yarmarus quondam bondones debellauit, quorum pars altera obtinuit in campo, quamuis utriusque partis pugiles uulnerabantur grauitur diutissime dimicando.//^{15/2}^{24/7}

1280. Sequenti nocte dominice resurrectionis, que celebratur 11. Kal. Maii, littera dominicali existente F, anno bisextili, combusta est ciuitas Nestweth in maiori parte et meliori ex utraque parte amnis et maior ecclesia. Eodem anno sequenti die Walburgis uirginis, que est 6. Non. Maii, obiit archiepiscopus Thrugotus Thorstani Lundis et sepultus est ibidem sabbato subsequenti anno ordinationis sue quarto. Electus est Iohannes in archiepiscopum.³⁷²^{21/4}^{1/5}

1281. Filia regis Daciæ data est filio regis Sueciæ.

1282. Combusta est ecclesia beati Lucii Roskildis sequenti die post festum beati Lucii. Eodem anno obiit Margareta Danorum regina et Nicolaus cancellarius.^{5/3}

1283. Concilium fuit Helsingeburg. Concilium fuit Nykiøping. Concilium fuit Orthingæburg cum rege et 5 episcopis. Et Iutenses cum domino rege sunt reconciliati, et Ericus factus est dux Iucicæ. Domicellus Ericus, Kanuti ducis filius, factus est dapifer. Et cecidit ecclesia beate uirginis Ripis in nocte natiuitatis Domini post primam missam, ubi multi uiri ac mulieres fuere obruti.^{25/12}

1284. Parlamentum Orthingæburg celebratum est presente do-

---

est *tif.* Ab. – Lugdunis] Lundis *Aa1* Ab. 53 Houa] Houæ Ab. 56 archielectus] archiepiscopus *Ab1*. 58 predictus] *mgl.* Ab. 61 Bang] Bangh Ab. 62 successit] episcopus *tif.* Ab. 63 sue] suo *Aa1*. 65 celebratur] celebratum est Ab. 66 11] 6 *Ac.* 66–68 Eodem . . Efræthorp]. *mgl.* Ab. 71 Yarmarus quondam] quondam Iærmarus *Ab* – Yarmarus] Iarimarus *Ac.* 72 campo] causa *Abc.* 77–78 que . . Maii] *mgl.* Ab. 81 data . . Sueciæ] = *Ab og Petr. Olai* (*AM.* 107, 8° f. 72); est filio regis Suecie iuncta *Aa1*. – est] *mgl.* *Ac.* 86 Orthingæburg] Orthingæburg *Ab.* 90 ac] et *Ab.* – fuere]

mino rege ceterisque episcopus et optimatibus regni die ascensionis Domini, ibidemque Iutenses cum domino rege reconciliabantur ex ^{18/3} integro, et Ericus ducatus gubernaculum possessorie suscepit. Ubi ⁹⁵ dominus Uffo secundario dapifer est effectus.

1285. Dux Waldemarus captus est cum dapifero suo a rege Erico.

1286. Celebratum est concilium in Nyburgh. Dux Waldemarus liberatus est. Ericus rex occisus est in Iutia. Cui successit Ericus filius in regnum.

¹⁰⁰ 1287. Iacobus comes et Stigotus marscalcus cum multis nobilibus Dacie expulsi sunt.

1288. Absalon filius Andreæ obiit.

1289. Ericus, rex Noruegiæ, duxit expeditionem in Hafniam. Iohannes archiepiscopus obiit. Cui successit prepositus Iohannes Ros- ⁵ kildensis cognominatus Grandis.

1290. Inguarus episcopus obiit. Cui successit Iohannes dictus Cra- kæ. Aluerus pyrata captus est et rota fractus apud Helsingæburgh. Hialm castrum edificatur. Secunda expeditio regis Norwagiæ in Daciam. Magnus rex Sueciæ obiit.

¹⁰ 1292. Skialm dapifer interfectus est in præsentia regis.

1293. Tertia expeditio regis Noruegiæ in Daciam. Gerardus comes Holsatiæ duxit Agnetem reginam.

1294. Iohannes archiepiscopus captus est et cum eo Iacobus pre- ^{25/3} positus dictus Lang in annunciatione Dominica et sequenti anno dan- ¹⁵ culo euasit de turre Syoborgh. Boetius abbas obiit, cui successit Sweno dictus Capdur. Ysernus domini papæ nuncius in Dacia fuit.

1296. Ericus rex duxit Ingeborgh, filiam regis Suecie.

1297. Ysernus domini pape nuntius fuit in Dacia. Dacia interdicto ²⁰ supponitur. Sweno abbas cessit. Combusta est Nestweth et molen- ^{31/3} dinum magnum in die Petronille uirginis.

1300. Iohannes quondam abbas Lundensis electus est in abbatem Nestwediensem. Iohannes archiepiscopus transfretando de Flandria uenit Lybeck et abbas Iohannes cum eo.

²⁵ Anno Domini millesimo quingentesimo quinto uisus est sol totus sanguineus ipso die Francisci, statimque 3^{tia} die reformatum est monasterium in Nestweth minorum.

---

sunt *Ab.* 94 possessorie] = *Ab og Petr. Olai*; *mgl. Aa1.* 98 filius] eius *tilf. Ab.* 10 Skialm] Skjælm *Ab.* 11 comes] dux *Ab.* 12 Agnetem] Agneten *Aa1.* 14 annunciatione] annunciationis *Ab.* 15–16 Boetius . . Capdur] *mgl. Ab.* 16 Dacia] Dania *Ab1.* 19 Sweno . . cessit] *mgl. Ab.* 21–22 Iohannes . . Nestwediensem] *mgl. Ab.* 24–26 Anno . . minorum] *mgl. Ab;* *iflg. Langebeks oplysning tilf. m. sen. hd. Aa1.*

1130–1300

Ældre Sorøannaler fandtes i et pergamentshåndskrift i folio i det gamle Universitetsbibliotek i Capsa Ambrosii, som også indeholdt Adam af Bremens Gesta pontificum Hammaburgensis, utvivlsomt det håndskrift, der lå til grund for Vedels udgave af Adam af Bremen 1579. Håndskriftet gik tabt ved branden 1728, men annalerne var forinden afskrevet i samlingshåndskriftet A 9, som ligeledes gik tabt ved bibliotekets brand. Af dette håndskrift havde Stephanus imidlertid taget en afskrift i hans Chronologiæ Danicæ systema, nu Uppsala De la Gardie XXV–XXIX, hvoraf der atter findes en kopi i Hamburgshåndskriftet. En anden afskrift efter det gamle pergamentshåndskrift var taget af Thomas Bartholin i hans Tome A, som også brændte 1728. Endelig var en 3. afskrift taget af Arne Magnussen. Også denne er gået tabt, men er grundlag for Langebeks udgave i Scriptores rerum Danicarum IV. Ekscerpter fra det gamle håndskrift findes endelig i Petrus Olai håndskrift AM. 107,8° i den Arnamagnæanske Samling. Annalernes tilknytning til Cistercienserklostret Sorø viser sig bl.a. ved en række obituarnotiser vedr. Hvideslægten, der var klostrets velgørere. Annalernes hovedkilde indtil 1219 er Valdemarsannalerne, der er bevaret gennem Kong Valdemars Jordeboghåndskriftet, som må være blevet til i samme kloster. Kilden er dog næppe annalerne i jordeboghåndskriftet, men deres forlæg, som også må have været i Sorø. Oplysningerne herfra er suppleret med stof hentet fra Saxo. Annalerne har tillige benyttet den lundensiske årbog 1074–1255, hvoraf en afskrift må have været i Sorø. Den kendes kun gennem en dansk oversættelse, som o. 1400 må antages at være foretaget i Sorø. Efter 1219 er oplysningerne i annalerne sparsomme, men årbogen 1074–1255 kan spores, så langt den rækker. De ældre Sorøannaler har spillet en vis rolle i den senere annaloverlevering. Om forholdet til Lundeanalerne og Rydannalerne se disse samt indledning s. XIII. De har været kendt af den islandske Knytlingesaga.

A: Pergamentshs. i folio i det gml. Univ. Bibl., tabt ved branden 1728. – *Aa:* Hs. i det gml. Univ. Bibl. A 9, tabt 1728. – *Aa1:* Uppsala Univ. Bibl. De la Gardie XXV–XXIX, f. 141 v (Stephanus). – *Aa1a:* Hamburgsh. Cimbria illustrata (tabt). – *Ab:* Afskr. ved Thomas Bartholin Tome A, tabt ved branden 1728. – *Ac:* Afskr. ved Arne Magnussen, tabt, men udg. af Langebæk i Scriptores rer. Danicarum IV. – *Ad:* Arnamagn. Inst. AM 107,8°, Petrus Olai' excerpter.

Text efter Ac med varianter fra Aa1 og Ad.

Tryk: Ludewig, Reliquiæ manuscriptorum IX (1731) 150, (efter *Aa1a*); Langebek, Scriptores rerum Danicarum IV (1776) 225 (efter *Ac*); Waitz, Monumenta Germaniæ historica, Scriptores XXIX (1892) 176 (efter Langebek og *Aa1a*); Ellen Jørgensen, Annales Danici (1920) 73. *I oversættelse:* Ellen Jørgensen, Erik Glipping og hans Søner (1927) 16 (brudstykke).

Litt.: Ellen Jørgensen, anf. st. 17 f.; E. Kroman, Ueber die Herkunft des Liber cencus Daniae (Acta phil. Scand. 1936) 59 ff.; Sven Axelson, Sverige i dansk annalistik (1956) 15; Corpus codicum Danicorum V Annales (1965) XVIII; Anne K. G. Kristensen, Danmarks ældste annalistik (1969) 98 ff.

1130. Interfectus est sanctus Kanutus Ringstadis a Magno, filio Nicolai.

Langeb.
Script. IV 225

1131. Bellum fuit Ialing inter Nicolaum et Ericum.
 1132. Bellum fuit Syre, et in utroque fugit Ericus.
 5 1133. Fractum est castrum Haraldi Roskildis.
 1134. Roskild depopulata est.
 1135. Nicolaus rex fugit, et Magnus filius eius interfectus est et sex
 episcopi, unus de Suecia, alter de Sialand, 4 de Iutia.
 1138. Mortuus est Acerus archiepiscopus, et electus est Eskillus.
 10 1139. Ericus Emun interfectus est, et successit ei Ericus Lamb.
 1140. Surrexit Olauus, filius Haraldi, contra Ericum.
 1141. Eskillus archiepiscopus posuit Olauo obsides.//
 1142. Bellum fuit ter in die Dysling; uno anno 13 <uicibus> pug- 226
 nauerunt, et semper fugit Olauus ante Ericum.
 15 1143. Olauus interfectus est.
 1144. Ericus duxit sororem Hartwici episcopi Bremensis.
 1147. Ericus Lamb monachus obiit Othense.
 1148. Suen electus est in Scania, Kanutus in Iutia.
 1149. Captus est Eskillus archiepiscopus a Suenone.
 20 1150. Bellum fuit Slangethorp, et fugit Kanutus.
 1151. Bellum fuit Wibergh, et iterum fugit Kanutus.
 1152. Exulauit Kanutus in Suetiam et in Ryssiam.
 1153. Kanutus assumpta militia de Saxonia pugnavit contra Suen-
 onem apud Giezbec et fugit.
 25 1154. Desponsauit Waldemarum Sophiam, sororem Kanuti.
 1155. Rediens de Saxonia Sueno cum duce Henrico uenit Simer-
 stat, sed fuga arrepta dux cum rege iter 15 dierum ueniendo sub
 compendio duorum dierum fugiendo compleuerunt.
 1156. Rex Kanutus interfectus est Roskildis in uigilia sancti Lau-
 30 rentii. 9/8
 1157. Sueno interfectus est in Grathe in die sancti Seuerini, et Wal- 23/10
 demarus optinuit monarchiam Daciæ.
 1161. Conuentus missus est in Soram.
 1163. Natus est rex Kanutus, filius Waldemari primi.
 35 1167. Burisius captus est.
 1170. Rø a Danis acquisita est et ad fidem conuersa. Natus est
 Waldemarum filius Waldemari 4. Kal. Iunii. 29/5
 1171. Sanctus Thomas martyrizatus est. Sanctus Kanutus dux et
 martyr translatus est.
 40 1172. Rex Kanutus coronatur in regem.
 1173. Obiit Christophorus dux Iutiæ.

9 est(1)) *mgl. Aa1.* – archiepiscopus] episcopus *Aa1.* 13 Dysling] Dystlig *Ac.* – 13] decius ter
Aa1. – <uicibus>] *mgl. Mss., jf. Rydann.* 24 Giezbec]1 = *Acd*; Burrius *Aa1.* 38 Sanctus . . est] *stâr under*

1181. Rex Waldemarus occurrit imperatori Friderico apud Trauen, ubi duas filias suas maritauit, unam filio imperatoris, aliam comiti Sifrido.
- 45 1182. Obiit rex Waldemarus, filius sancti Kanuti ducis.
1184. Expeditio ad Walegusth.
1188. Dux Waldemarus fit miles 7. Kal. Ianuarii. ^{26/12}
1191. Expeditio ad Finland, et est uicta a Danis.
1192. Episcopus Waldemarus fugit de Dacia.//
- 50 1193. Idem reuersus est et captus. ²²⁷
1194. Prima expeditio in Holsaciam. Comes Adolphus subditus est potestati regis Kanuti et coactus est pecuniam dare.
1198. Sophia regina obiit.
1201. Obiit Absalon archiepiscopus.
- 55 1202. Comes Adulfus captus est. Rex Kanutus obiit pridie Idus Nouembris. Comes Albertus miles factus est. ^{12/11}
1204. Expeditio facta est in Noruegiam per regem Waldemarum, qui Erlingum filium regis Magni constituit ibi regem et Philippum fecit ducem. Obiit episcopus Omerus 11. Kal. Augusti. Electus est ^{22/7}
- 60 Olauus.
1205. Rex Waldemarus uxorem duxit filiam regis Boemiæ. Expeditio facta est in Sclauiam.
1206. Episcopus Waldemarus liberatus est. Dani Albiam trans-euntes Orthenburg acquisitum destruxerunt.
- 65 1207. Rex Waldemarus obtinuit Buzeborg, quod destruxit. Ibidem occurrit ei rex Otto, cum quo misit milites.
1208. Rex Waldemarus milites misit Brunsuic in auxilium regis O[ttonis] contra Philippum regem.
1209. Episcopus Waldemarus eiectus est a sede Bremensi et iterum ⁷⁰ excommunicatus. Natus est Waldemarus, filius regis Waldemari.
1210. Expeditio facta est in Pruciam et Samland. Ericus, rex Sueciæ, uxorem duxit R[ichizam], sororem regis Waldemari.
1211. Castrum Dymin reedificatum est a Danis, et pons ultra Albiam factus est.
- 75 1212. Regina Danorum Margareta decedit.
1213. Obiit Iohannes filius Esberni.

1170 Ac. – Sanctus] *agl.* Ac. 40 Rex . . regem] *stâr under* 1170 Ac. 45 Obiit] mortuus *Aa1.* 46 Expeditio . . Walegusth] *stâr under* 1183 *Aa1.* – Walegusth] *Wolgast Aa1.* 47 7 . . Ianuarii] *agl.* *Aa1.* 49 del] e *Aa1.* 54 Obiit . . archiepiscopus] *Mortuus archiepiscopus Absolon Aa1.* 55 obiit] mortuus *Aa1.* 58 Philippum] *Adolphum Aa1.* 59 Obiit] mortuus *Aa1.* 59–60 Electus . . Olauus] *agl.* *Aa1.* 62 est] *agl.* *Aa1.* 63 Albiam] *Albeam Aa1.* 64 Orthenburg] *Orthenberrig Aa1.* 65 Buzeborg] *Buzeborrig Aa1.* 68 O[ttonis] N. *Aa1.* 69 iterum] *tandem Aa1.* 71 Pruciam . . Samland] *Prussia et Semland Aa1.* 73 reedificatum] *ædificatum Aa1.* – Danis] *interfectus est Philippus rex tilf. Aa1.* 73–74 Albiam] *Albim Aa1.* 75 decedit] *discedit Aa1.* 76 Obiit] *mortuus est*

1214. Obiit Olauus Ripensis episcopus. Rex Waldemarus castrum Wozemund destruxit. Secunde nuptie regis Waldemari celebrate sunt cum filia regis Portugallie.

80 1215. Rex Waldemarus in Samsø cum melioribus regni colloquium habens fecit eos fidelitatem iurare filio suo Waldemaro, et omnes ei hominum fecerunt. Postea in placito Wibergensi in regem est electus.

1216. Gelu super Albiam uiam prebente rex Waldemarus transiens
85 terram comitis Henrici palatini incendio deuastauit, donec habitatores terre cum ipso composuerunt et pro pace habenda pecuniam dederunt et obsides posuerunt, et quod nunquam se ei opponerent promittere sunt coacti. Natus est Ericus, filius regis Waldemari. Rex Waldemarus ducatum dedit filio suo Erico.//

90 1217. Comes Albertus ex mandato Waldemari regis castrum super
228 amnem construxit. Filia comitis Guncellini nubuit N[icolao], filio regis Waldemari. Palatinus Henricus et Gerardus Bremensis archiepiscopus regi Waldemaro apud Slesuuich occurrunt.

1218. Mortuus est Ottho imperator. Waldemarus rex conuocans
95 regni sui primores, 15 episcopos, 3 duces totidemque comites quampluresque abbates, filio suo Waldemaro apud Sleswich in die sancti Iohannis Baptiste diadema regni dat. ^{24/6}

1219. Indicta est expeditio super paganos ad Estoniam.

1220. Obiit Berengaria regina.

100 1222. Gunnerus, abbas Care insule, electus est in episcopum.

1223. Waldemarus rex et Waldemarus filius eius capti sunt.

1226. Soluti sunt duo reges.

1230. Obiit Tuuo Ripensis episcopus. Eligitur magister Gunnerus.

1231. Obiit Waldemarus 3. et regina eius Alienor. Ericus rex con-
5 secratur.

1234. Obiit Nicholaus cancellarius regis. Eligitur præpositus Tuko.

1236. Obiit Waldemarus episcopus monachus in Luch.

1237. Dux Abel duxit filiam comitis Adulphi in uxorem.

1239. Ericus rex duxit in uxorem filiam ducis Saxonie.

10 1241. Obiit Waldemarus 2. rex Danorum.

1246. Interfectus est Iurus Stigson a propria familia.

1247. Monasterium de Sora fere totaliter incendio deuastatum est.

Aa1. 77 Obiit] Mortuus *Aa1.* – castrum] *mg1. Aa1.* 79 Portugallie] Portugalix *Aa1.* 82 hominum] hominum *Aa1.*; homagium *Ac.* 84 Albiam] Albeam *Aa1.* 88 Waldemari] Dissentio facta est in Anglia inter regem Iohannem et suos *tilf. Aa1.* 89 Erico] *mg1. Aa1.* 91 Guncellini] Gucelini *Aa1.* 92 Gerardus] Gerhardus *Aa1.* 94 Mortuus . . imperator] *mg1. Ac.* – Waldemarus rex] Rex *Aa1.* 95–96 quampluresque] quamplures *Aa1.* 99 Berengaria] Beringaria *Aa1.* 100 Gunnerus] Gunerus *Aa1.* 3 Eligitur] electus *Aa1.* – Gunnerus] Gonerus *Aa1.* 8 Adulphi] Adolphi *Aa1.* 11

1249. Obiit Nicolaus episcopus in Claraualle, et Iacobus episcopus electus.
- 15 1250. Obiit Ericus rex Danorum et Ericus rex Suetie et Olaus pincerna.
1251. Obiit Fridericus imperator et comes Nicolaus.//
1252. Rex Abel interficitur in Frisia. 229
1253. Cristoforus rex destruxit Suinaburg.
- 20 1254. Iacobus episcopus Roskildensis fit archiepiscopus.
1256. Petrus filius Ebbonis obiit. Claues rusticorum præualuerunt.
1257. Haquinus rex Noruegie fuit in Dacia.
1258. Bellum fuit Bistorp inter regem et rusticos.
1259. Iacobus archiepiscopus captus est. Cristoforus ueneno in-
- 25 teriit.
1260. Iarmarus turpiter occiditur a muliere.
1261. Bellum fuit Loheth inter regem et ducem Ericum.
1262. Margareta regina soluta est cum filio suo Erico.
1263. Petrus Finsun suspenditur in Fionia.
- 30 1264. Rex uenit de captiuitate.
1265. Iacobus archiepiscopus fugit de Dacia.
1266. Gwido cardinalis fuit in Dacia.
1267. Obiit domina Ingeburgh de Calendeburgh.
1270. Obiit dominus Andreas pincerna, filius Olai.
- 35 1271. Domicellus Nicolaus obiit.
1272. Ericus rex expugnauit ducatum Iutie.
1273. Ericus rex duxit Agnetam, filiam marchionis.
1274. Iacobus archiepiscopus obiit in Rugia.
1275. Waldemarus rex Suetie fugatur a regno.
- 40 1276. Waldemarus rex exulauit in Daciam.
1277. Thrugotus fit archiepiscopus Lundensis.
1279. Domicellus Abel obiit in die pasche. 2/4
1280. Thrugotus archiepiscopus Lundensis obiit.
1282. Ecclesia beati Lucii Roskildis miserabiliter incendio periit.
- 45 Margareta regina obiit.
1283. Waldemarus factus dux Iutiæ.
1285. Ericus rex cepit ducem Waldemarum.
1286. Ericus rex occiditur in nocte sancte Cecilie. Waldemarus ^{22/11}
dux solutus est.//

Iurus Stigson] Turus Stigsen *Aal*; Ivarus Styson *Ac*. 13 Obiit] Mortuus *Aal*. 17 Obiit] Mortuus *Aal*. 23 Bistorp] Bistrop *Aal*. 24–25 interiit] interfectus *Aal*. 26 occiditur] occisus *Aal*. 29 Finsun] Finsund *Aal*. 31 de] e *Aal*. 33 Obiit] mortua *Aal*. 34 Obiit] mortuus *Aal*. 37 Agnetam] Agnetem *Ac*. 44 beati] sancti *Aal*. – miserabiliter] miserabili *Aal*. 50 totaliter] *mgf. Aal*. –

- 50 1287. Vitescola miserabili incendio totaliter uastatur. Ericus rex 230
coronatur.
1288. Dominus Absalon filius Andree moritur.
1289. Skelfiskøre et Tornborrig ab exilibus incenduntur.
1292. Skielmo dapifer occiditur in presentia regis.
- 55 1293. Tertia expeditio regis Noruegiæ in Daciam.
1294. Iohannes archiepiscopus captus est.
1295. Iohannes archiepiscopus liberatur.
1296. Ericus rex duxit filiam regis Suetie Magni.
1297. Isarnus capellanus domini pape fuit in Dacia.
- 60 1298. Petrus dictus Hosøl quondam dapifer mortuus.
1299. Regnum Dacie supponitur interdicto.
1300. Obiit Iohannes episcopus Roskildensis.

---

uastatur] destruitur *Aal.* 52 Absalon] Absolon *Aal.* 53 Skelfiskøre] Skiefiskøer *Aal.* – Tornborrig] Thonborrig *Aal.* 54 presentia] persona *Aal.* 60 Hosøl] Hosøf *Aal.* 62 Obiit] mortuus *Aal.*

1202–1347

Yngre Sorøannaler er bevaret i original i det gamle Justinushåndskrift Gl. kgl. Saml. 130 sp. 1 450,2^o fra Sorø kloster fra slutn. af 12. årh., hvor de er indført på det sidste blad i 2 spalter med forskellige hænder fra 13. og 14. årh. Den første periode 1202–31, der er skrevet med den ældste hånd, består væsentlig af dødsnotitser, navnlig vedr. kongehuset, som den har fælles med Yngre Næstvedannaler, og som formodentlig stammer fra et necrologium, vel snarest fra Sorø. Perioden 1231–1300, der vist ligeledes er skrevet med een hånd, er stærkt afhængig af de ældre Sorøannaler. 1247 henvises til et nu tabt hs. *Excerpta patrum*. Notitserne fra 3. periode 1308–47 er skrevet på forskellige tidspunkter af én eller flere hænder og er selvstændige og formodentlig nogenlunde samtidige med begivenhederne. 1340 oplyses, at notitsen om kampe i Spanien mellem hedninger og kristne findes »in fine libri, qui dicitur Herueus«.

A: Kgl. Bibl. Gml. kgl. saml. 450,2^o f. 130 r (13. og 14. årh.).

Facs. udg.: Corpus codicum Danicorum V Annales (1965) 227.

Tryk: Langebek og Suhm, *Scriptores rerum Danicarum V* (1783) 456; Waitz, *Monumenta Germaniæ historica, Scriptores XXIX* (1892) 182; Ellen Jørgensen, *Annales Danici* (1920) 142. *I oversættelse*: Ellen Jørgensen, Valdemar Atterdag (1911) 84 (brudstykke).

Litt.: Ellen Jørgensen *anf. st.* 24; Sven Axelson, *Sverige i dansk annalistik* (1956) 15; *Corpus cod. Dan. V Annales* (1965) XVIII.

1202. [O]biit Kanutus, rex Danorum Sclauorumque ac tocius Ho[lsacie], filius gloriosi regis Waldemari primi, 2. Idus Nouembris feria 3. anno regni sui 21., qui sicut [omni tempore uite] sue deuotus in seruicio Dei ex[titit amator] ac defensor sancte religionis, ita sibi [superna gracia de hos]tibus suis ac inimicis semper gloriosus claruit triumphator; cui successit frater suus Waldemarus, dux Iucie et Holsacie, qui tenuit reg[num Dacie] 40 annis. Hic de Hestonia triumphauit et urbem Ræuallensem magna Danorum fortitudine [gloriosam] ac inexpugnabilem fecit, et post hec ab [Henrico], comite de Suerin, homine suo, captus est dolose ac a Danis argento redemptus regnoque suo [restitutus].

Gl. kgl. sml.
450,2^o 130 sp. 1
12/11

1213. [O]biit Margareta, regina Danorum, de Boemia.

1215. [O]biit Petrus, Roskildensis episcopus, filius Sunonis, et Petrus, filius Iacobi fratris sui, magna dilectione et concordia a canonicis omnibus illius ecclesie electus fuit.

1218. [N]icholaus, comes Hallandensis, filius Waldemari regis, obiit.

Sequenti anno profectus est Waldemarus rex ad Hestoniam cum exercitu magno.

20 1220. [O]biit Richece, regina Suecie, soror Waldemari secundi,

uxor Erici Suecie regis, et sepulta est cum attauis suis Rinstadis. Eodem anno obiit Beringaria, eiusdem Waldemari regis regina.

1223. [C]apti sunt duo reges Danorum Waldemar pater et Waldemar filius ab inimico comite Henrico de Suerin Nonas Maii. ^{7/5}
25 Obiit Andreas, camerarius eiusdem Waldemari regis, filius domini Iacobi.

1225. [O]biit Petrus filius Iacobi, Roskildensis episcopus, peregrinus in Flandria 15. Kal. Iunii, et eodem anno Waldemar pater rediit ^{18/5}, a captiuitate in natali Domini.

30 1226. Nicholaus episcopus consecratur. Eodem anno facta est magna strages in Holsacia de Theutonicis et Danis in die sancti Michaelis. ^{29/9}

1231. Obiit Waldemar 3. rex iunior et Alienor regina eiusdem. Et Ericus rex consecratur.

35 1239. Ericus rex duxit uxorem filiam ducis Saxonie.

1247. Monasterium de Sora fere totaliter incendio periit, sicut inuenies in libro Excerpta patrum.

1250. Obiit Ericus rex et Ericus, rex Suecie, et Olauus pincerna. Et successit rex Abel.

40 1252. Rex Abel interficitur in Frisia. Et Cristophorus rex.

1258. Bellum fuit Kistorp inter regem et rusticos; post haec rex ueneno interiit.

1259. Ericus coronatur et regnauit 35 annis et occiditur in nocte sancte Cecilie. Regnat Ericus rex. ^{22/11}

45 1260. Obiit Iarmarus Sclauus, qui multa mala fecit Danis.

1287. Vitescola miserabili incendio uastatur.

1288. Obiit dominus Absalon filius Andree.//

1291. Terra sancta rediit ad dominium paganorum. sp. 2

1292. Skielmo dapifer occiditur in presencia regis Erici.

50 1294. Iohannes archiepiscopus captus est.

1295. Iohannes archiepiscopus clanculo liberatur.

1296. Ericus rex duxit filiam regis Suecie.

1297. Isarnus capellanus domini fuit in Dacia.

1298. Obiit Petrus Høshøl quondam dapifer.

55 1299. Regnum Dacie supponitur interdicto.

1300. Obiit episcopus Iohannes Krac et sepultus in Sora iuxta episcopum Fredericum.

---

12 Danorum] o. lin. m. anden hd. A. 20 Suecie] o. lin. m. hd. som foreg. A. 22 Waldemari] o. lin. m. m. hd. som foreg. A. 23-24 Waldemar . . Waldemar] derefter har hs. opr. pater et filius, men ordene er overstr. og pater og filius er tilf. over henholdsvis det første og andet Waldemar m. hd. som foreg. A. 24 de Suerin] o. lin. m. hd. som foreg. A. 33 eiusdem] derefter ny hd. og andet blæk A. 44

1308. Obiit abbas Hemmingus de Sora, consiliarius regis Erici Danorum.

60 1315. Obiit magister Iacobus in decretis, monachus in Sora.

1319. 1320. His temporibus Christophorus, frater Erici regis, factus est rex fratre defuncto.

1327. Hoc anno frater Wilhelmus de Colonia intrauit ordinem.

65 1331. Istis diebus et temporibus non erat rex in Dacia, sed regnabant Holsati in magna malicia multis annis.

1340. Hoc anno fuit *mangnum* bellum in Hispania inter paganos et Christianos, sicut potes inuenire in fine libri, qui dicitur Herueus, et etiam illo anno Waldemarus filius Christophori regis uenit de partibus Alamanie in Selandiam et factus est rex.

70 1343. Hoc anno secundario missus est conuentus in Knartorp. Bellum fuit Hafnis inter Thetones et Dacos.

1345. Hoc anno uentus fuit uehementissimus nimis.

1347. Rex Waldemarus transiit Ierosolimis in peregrinatione, et fuit magna pluuiia per totum annum.

Regnat . . rex] i marg. A. 57 Fredericum] derefter ny hd. (?) og andet blæk A. 64-65 sed . . annis] tilf. m. lysere blæk og ny hd. (?) A. 69 rex] derefter samme blæk og hd. som foreg. A.

Annalerne er yderst mangelfuldt overleveret i en afskrift af Vedel i Additamenta 120, 4°, som han oplyser er taget efter »den gamle rolle, som kom af Soer«. »Rolle« vil formodentlig sige et uindbundet pergamentshæfte. Håndskriftet har været i en meget dårlig tilstand med store lakuner og med en vanskelig læselig skrift. Vedels afskrift er flygtig og mangelfuld, han overspringer ord og sætninger, som har voldt ham vanskelighed. Ved de store lakuner oplyser han, at de mangler i håndskriftet. Ellen Jørgensen benævner annalarbejdet Annales Slesuicenses – der må her tænkes på her-tugdømmet Slesvig og ikke på byen Slesvig – idet hun fandt, at annalerne havde en særlig interesse for Sønderjylland. Dette skyldes dog, at de fortrinsvis bygger på Ryd-annalerne, og de viser ingen speciel lokal tilknytning til steder i Sønderjylland. Notaterne angår fortrinsvis politiske begivenheder, men der meddeles dog grundlæggelsen af Cistercienserklostre i Sorø, Øm, Tvis og Løgum. Annalerne begynder med et citat efter Adam af Bremen (schol. 20) 966, hvorefter der følger en kongerække, der bygger på Rydannalerne, men også kender en liste som Reges Danorum (Script. min. I 167). I øvrigt viser annalerne et udstrakt kendskab til historisk litteratur, de benytter således Lundeannalerne, Ældre Sorøannaler og Valdemarsannalerne, som de kender uafhængig af Sorøannalerne, og de har citater fra Essenbækannalerne. Direkte eller indirekte har de kendskab til Roskildekrøniken og Saxo, og de har berøring med tilføjelserne i Ældre sjællandske krønike. De har også noter, som ikke kendes andetsteds, således navnlig fra 1250erne. Med et så udstrakt kendskab til historisk litteratur må annalerne nødvendigvis være blevet til på et centralt sted. At de fandtes i et håndskrift fra Sorø er et vigtigt indicium for, at de stammer fra Sorø kloster. Vedels afskrift slutter med året 1268, men det er dog næppe noget afgørende bevis for, at de er blevet til i tiden omkring dette år.

A: »den gamle rolle, som kom af Soer«, tabt. *Aa:* Kgl. Bibl. Additamenta 120, 4° p. 113–124 og 110–112 samt vedlagt seddel (A. S. Vedel).

Tryk: Waitz: Neues Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde XII (1887) 33; samme, Monumenta Germaniæ historica, Scriptores XXIX (1892) 237; Ellen Jørgensen, Annales Danici (1920) 132.

Litt.: Ellen Jørgensen anf. st. 21 f., samme Historieforskning og Historieskrivning (1931) 11; E. Kroman, Ueber die Herkunft der Handschrift des Liber Census Daniae (Acta phil. Scand. 1936) 63; Sven Axelson, Sverige i dansk annalistik (1956) 19; Corpus codicum Danicorum V Annales (1965) XIX.

Additamenta
120,4°
p. 113

Anno Domini 966 Dani ad <fidem> sunt conuersi per Popponem, qui chirotecam ferream ignitam illesus portauit inspectante rege Haraldo, qui conuersus est, et Poppo promotus in episcopum.

(2. Humle).

5 (3. Lothar, frater eius).

(4.).

(5. Skiold).

- (6. Gram).
 (7. Suibdagær).
 10 (8). Guthormus primus, dicitur Guthorm hin Unge.
 (9. Haddingus. Dymin subiugauit).
 (12. Ro).
 (13. Helgo).
 (14. Atislus).
 15 (18. Hiarwardus a mane ad horam tertiam p. m.).
 19. Rex Daniæ Haki, quem occidit Fridleff.
 Iste 20., ducens filiam Rolff Krake Hakii interfecit.
 Boldersund a Balder, non Belesund, propter maritimum bellum
 cum eo.
 20 25. Rorick Slengeboge, is fuit rex in Scania et insulis; eius tempore
 Orwalder et Feggo fuerunt reges in Iutia.
 27. Feggi, qui occiso fratre factus est rex per totam Daciam. Hic
 Vibergis cum omni domo sua occiditur.
 28. Anletus filius Oruælder occiditur.//
 25 29. Vermund Blinde. p. 114
 30. Uffo Starke, dictus Olauus, (ad 30 ætatis annum non locutus).
 31. Dan hin Storlatæn.
 35. [Frith]læuæ hin Huate, qui Britanniam subiugauit.
 36. Iuar.
 30 37. Frothe hin Fridgothe. Hic subiugauit totam orientem usque ad
 Græciam.
 Sterkather filius Storwerki.

 (Hic multa deerant).
 35 84. Ericus filius Siuard; ille primus factus est christianus per pre-
 dicationem sancti Ansgarii.
 85. Lotheknut paganus.
 86. Amblo.
 40 87. Reginfridus.
 Haral(d) Klak anno Domini 812 electus est contra Regnifridum, et
 bellatum est 11 annis, et dicitur Haraldus expulso Regnfrido preua-
 luisse.
 Eodem anno ciuitas Hamburg.....
 45 Heridagum.
 Anno Domini 814 obiit Carolus, et successit Ludouicus filius eius,
 et 821 Haraldus fædus iniit cum imperatore.// '

---

l(fidem)| sidera Aa. 16 quem) rett. fra qui Aa. 20 Slengeboge| rett. fra Slyngeboge Aa. 41

- De Erico Barn, ad quem ueniens Ansgarius Bremensis episcopus p. 115
ipsum conuertit et ecclesiam Slesuig construxit.
- 50 De clade Germanorum: destruxit Coloniam: Francie urbes et Tre-
uirenses episcopum ante altare consecrantem occiderunt.
856. Ericus rex in bello, quod habuit contra Guthormum filium
fratris.
Dani denuo afflixerunt Germaniam.
- 55 ..... a Brunsuig dictus cum 12 comitibus occiduntur. ....
Theodoricus et Naruardus truncantur ....
Hec plaga Danorum durauit 10 annis continue.
915. Facta est pax inter Francos et Danos. Eodem anno rex Giurth
occisus est - 92. .... et regnauit 10 annis.
- 60 94. Rex Harthe knut.
95. Suen Langefot, filius Loteknut.
96. Frothe, Iucie et Anglie rex, filius Hardeknut, christianus, 20
annis tenuit regnum Danie et Anglie. Hic primam ecclesiam edificauit
Arus.
- 65 97. Gorm.
98. Harald filius eius.
99. Gorm Gamle, cui uxor fuit Thyre Danboth, rex Dacie, Anglie.//
Magna persecutio fuit. Huius tempore regni terminum accipit apud p. 116
Heidebam ciuitatem.
- 70 Tunc imperator Henricus ad restinguendam persecutionem in
Dania ..... coloniam Saxonum uocauit et posuit ibi in monte castrum
iuxta Haddeboth, ubi posuit marchionem Roydhengerum, ut Daciam.
Gorm rex paganus, post quem Haraldus Blatan filius eius 50 annis
in Dacia.
- 75 ..... pagana mortua est, rebellare cupiens imperio marchionem Ro-
dingherum cum legatis imperatoris trucidauit et coloniam Saxonum.
Imperator Otto Magnus Iutiam cum exercitu intrauit usque ad mare,
quod a nomine suo Oddesund dicitur, deuastans regnum ..... cum
impetu Hallandia reuertens Ypponem ducem exercitus cum suis occi-
80 dit iuxta Danewircke. Imperatur fugit. ....// fieri aggeres et fossata p. 117
ibidem et lignis, quæ pigstaka dicuntur. Postea Waldemarum primus
turre fecit.
..... res successissu temporis ibidem fecit.
..... Tunc Iutia in tres episcopatus.
- 85 Liefdagus Friso, quem de predicatione Ripenses ab ecclesia sancti...
in amnem fugantes ibidem occiderunt, qui postea miraculis.

1099. Rex Egothe it Ierosolymam.
 1103. Ascerus factus est primus archiepiscopus.
 90 1104. accepit pallium.
 1115. Clareuallis fundatur, et sanctus Canutus fit dux Iutiæ.
 1130. Ericus Emune electus in Scania in regem, et sanctus Canutus
 cæsus in Haraldsteth.
 1131. Bellum inter Nicolaum regem et Ericum Emune, fratrem
 95 sancti Kanuti.
 1133. Castrum Haraldi iuxta Roskild factum est Nicolao absente
 ..... audiens, quod Teutonici fecerant machinas ad destructionem
 castris sui, 60 Teutonicos in Sielandia inpuniuit et eorum nares cum
 ferro candente usque ad oculos spoliauit.//
 100 1134. Ciuitas Roskild uastata est a Slauis, et rex Nicolaus fugiens p. 118
 Slesuiga cæsus est.
 1135. Bellum fuit Scaniæ inter N[icolaum] regem et Ericum, ubi
 rex Magnus occisus est et 600 cum eo.
 1136. Rex Ericus Emune fecit occidi fratrem suum Kiesie, quondam
 5 regem pro regno.
 1137. Tonitrus fuerunt in quadragesima per totam Daciam.
 1138. Ascerus obiit, cui successit filius Christierni gamle Eskillus.
 1139. Ericus Emune cæsus est in placito a Plog Suorte, et electi sunt
 duo reges: Olaus filius Haraldi et Ericus Lam, filius sororis Erici
 10 Emune et Haraldi.
 1140. Bellum erat inter electos reges.
 1142. Bellum fuit apud Stislyng ter uno die; et uno anno 13 uicibus
 pugnatum et semper fugit Olaus.
 1143. Occisus est Olaus.//
 15 1144. Ericus Lam duxit sororem Henrici archiepiscopi Bremensis. p. 119
 1146. Ericus rex factus est ... et electi sunt duo reges scilicet Suen,
 filius Erici Emune, et Kanutus, filius regis Magni Nicolasson, et Wal-
 demarus, filius sancti Canuti ducis, puer erat.
 1147. Ericus Lamb obiit.
 20 1148. Sueno rex factus est in Scania, Canutus in Selandia et Iutia.
 1149. Bellum fuit inter Suen et Canutum ... in singulis ... et archi-
 episcopus Eskillus captus est <a> Suenone rege.
 1150. Bellum fuit Viburgis, et iterum Sueno ..... othorp et ibidem
 fugit.
 25 1151. Canutus ædificauit Mildeburg in Frisia, ad quem locum Sue-
 no uenit et expugnato castro Frisones ..... adhere<nti>bus Skani<ensi>

82 tures fecit| o. lin. Aa. 94–95 fratrem . . Kanuti| i marg. Aa. 100–1 et . . est| sætningen hører til det følgende stykke. 2 Bellum etc.] slaget ved Fodevig stod 25/6 1134. 3 600| o. lin. er tilf. 6000 Aa.

bu) ibidem corrui, statim fugit ad Fridericum.

1152. Rex Sueno ad curiam imperatoris ueniens apud Marborg compulsus est Daciam dedere in manu imperatoris ..., pretii Waldemarum, filius sancti Canuti, in Iutia, Sueno in Sielandia et in insulis, Canutus in Scania reges essent.//

1153. .... auxilio de Scania, Saxonia, pugnaere apud <Gezbek p. 120 contra Suenonem>, iterum fugit.

1154. .... cum Suerkone rege Suecie duxit uxorem, et reconciliati sunt reges.

1156. Sueno uiolata pace in Saxoniam expulsus est. Eodem anno reuocatus. Eodem anno interfectus rex Canutus per Suenonem, et eodem anno post Sueno insecutus Waldemarum in Grathæthe in die s. Seuerini occisus. Eodem tempore 1500 naues Slauorum cum personis orta tempestate perierunt una nocte apud Halland, quæ prius omnes partes regni lamentabiliter uastauerunt nulli parcentes sexui et ætati. .... de pilis assaxi(n)ibus inmisso per medium uberum mulieres deducebant.

Valdemarus regnat.

1157. Obiit Christoforus, dux Iuciae. Eodem anno Byrus incepit .... est per regem Valdemarum, et oculi eius eruti.//

1158. Danæwircki reparatus est per Danos Valdemaro et Absalone autoribus, prius enim ibi non erant nisi aggeres.

1160. Sora fundatur. Tuta uallis fundatur.

1163. Valdemarus adiit imperatorem Fridericum Metis. Kanutus filius Valdemari natus est.

1165. Cara insula scilicet Øøm fundatur.

1170. Valdemarus cepit Vinland.

In die Viti et Modesti Rugia capta est per Danorum. Eodem anno natus est rex Valdemarus filius. Et leges Danorum editæ. Eodem anno Canutus Valdemari filius presente patre et Henrico patre et 11 episcopis coronatus est. Sanctus Canutus canonizatus est et super altare positus.

1171. Canutus filius Valdemari coronatur.

1172. Obiit Valdemarus 25. anno regni sui. Obiit Christoforus, dux Iucie, filius Helene.//

1173. Locus Dei fundatur – Lohum.

1176. Valdemarus obsedit castrum Stettin in Slauia.

p. 122

22(a) | *mgf. Aa.* 26–27 adhere(nti)bus Skani(ensibus) | *ordene er ufuldstændigt skrevet Aa.* 29 in . . . imperatoris | *ordene utydelige Aa.* – pretii | *o. lín. Aa.* 30 in Iutia | *i marg. Aa.* 32–33 <Gezbek . . . Suenonem> | Suenonem Gezbek *Aa.* 42 assaxi(n)ibus | *assaxilibus o. lín., skriueren har først skrevet abnormibus (?) Aa.* 61 filius Helene | *tílf. i ydermarg., i indermarg. i parentes errat Aa.* 73

1177. S. Margareta Roskildensis martyrizatur.
- 65 1178. Eskillus archiepiscopus recessit de Dacia ad Bernardum.
1180. Bellum fuit Dysie in Scania inter regem et rusticos. Exingbek de loco mutatum. Waldemarus occurrit imperatori ..... ubi una filia sua ..... filio imperatoris.
1182. Obiit Valdemarus senior, cui successit Canutus, filius eius, et
70 obuiauit imperatori Libek.
1184. Expeditio in Pomeraniam. Ædificatum est castrum Volgast.
1185. Bugislaus, dux Pomeranus, uolens Ryanos debellare per Danos debellatus est no<stratib>us nauibus.//
1188. Mortuo Bugislao eius hæredes uenerunt ad regem pro aux- p. 123
75 ilio.
1190. Burgsteenborg reedificata est per Danos.
1191. Rex Canutus misit expeditionem, ... quæ uicta est a Danis.
1192. Valdemarus episcopus fugit de Dacia usurpans sibi nomen regis. Petrus episcopus fit Roskildensis.
- 80 1194. Expeditio facta est in Holsatiam, et comes Adolphus subditus et tributarius factus est regi Danorum.
1197. Facta est expeditio.
1199. Obiit Sophia regina. Petrus episcopus Roskildensis liberatus est. Castrum Rensborg capitur et Dytmersi.
- 85 1200. Adolphus comes captus est.
1201. .... Thytmersi.
Rensborg. Obiit Absalon archiepiscopus.
1202. Adolphus comes captus et tributarius factus regi.//
1203. .... Lo<uenburgh> accepit Comes Adulfus liberatus <posi- p. 124
90 tis obsidibus ad spatium> 10 annorum.
1204. Expeditio ....
[Philip]pum ducem, qui facti sunt homines regis Valdemari apud Tunsberg. Obiit Omerus Ripensis. Olaus.
1205. Expeditio facta est in Slauiam. Dux Godscalcus occurrit regi.
- 95 1206. Dani Albiam transierunt, destruxerunt.
Andreas archiepiscopus duxit expeditionem in Estoniam.
1207. .... Henricus. Brunsuic. .... Ottonis contra Philippum regem .....
dein Otto<nem> de Ripis in Angliam fecit duci in expensis suis.
- 100 1208. .... destruxit et obtinuit Lutjenburg, in cuius auxilium ...
Otto, cum quo rex misit milites contra Philippum regem Alemaniam, et interfectus est Philippus. .... uenerat ultra Albiam, et ædificatum

---

no<stratib>us| ordet forskrevet Aa. 89 Lo<uenburgh>| Lolandiam Aa; jf. nr. 6 *Annales Valdemarii*. 89-90 <positis . . spatium>| potis ad fidelius ad slauium Aa; jf. *Ann. Valdem.* 25 suo| o. lin. Aa.

est castrum Horb[burg] ..... Suneson et Laurentius frater eius cum aliis dominis corrue[r]unt Læne.//

5 1209. .... excommunicatus et factus ..... cancellarius. Otto coronatus est imperator et ipso die depositus. Natus est Valdemarus tertius. p. 110

1210. Rex misit exercitum in Pruciam et Sambland ..... regis. Dux Suerki occiditur in Suecia, qui fuit filius Caroli.

1211. Castrum ..... [Ca]nutus, filius regis V[aldemari.]

10 1212. .... Henricus imperator factus est pro Ottone. Obiit regina Margareta dicta Dagmar 9. Kal. Iunii. ^{24/3}

1214. .... Olaus episcopus Ripensis. .... funditus destruxit. Marchio de Brandeborg ueniens ultra Albiam cum exercitu et ..... marchio acquisiuerat, sunt reconquisitæ. Comes Guncelinus et Henricus frater terris ... ipsius facti sunt. .... Berenga[ria], filia regis Portugalliæ, sorore Fernandi comitis Flandriæ.//

1215. Slauslo meliores regni iurare fecit ... V. filio, qui postea Vi- p. 111
burgis ab omnibus Danis communiter electus est in regem. Imperator Otto cum exercitu. ... Holsa[tiam] ... transiens terram suam ultra
20 Albiam habens in exercitu 60 milia Frisonum præter alios bellatores.

(Multa deerant.)

1250. Dux Abel compulsus est bona sua et ..... Ericus sancti Lau-
25 rentii a fratre suo Abel captus est, quem quidam miles e[ius] Lao ^{10/3}
Gu[d]munsson (iuxta Miosund) occidit et corpus suum ..... li, ut moris est tunc in processione andenus secundo balteum frater pedes, sed cecidit, quod pro malo omine .....

1252. resignans intrauit ordinem fratrum minorum, et electus est
30 Olaus prepositus. Rex Abel occisus est a Frisonibus.

Captus est Eskillus episcopus clericis suis et laicis deductis.

Rex Christoforus Suineborg obtinuit occisis cas[trensibus].//

..... regem Christophorum debellauit et Danos multis occisis et p. 112
terra deuastata, sed ex ? ? .....

35 Rex Christoforus cum exercitu ... uenit in Sl[iam] et castrum Cor-
sæberg acquisiuit. Rustici sui .....

Episcopus Roskildensis factus est archiepiscopus. Petrus Skelmoni[s]
f[actus] est episcopus Roskildensis.

1255. Rex Christoferus castrum Nykøping, ?burg, Tranækier
40 obtinuit, quæ marchio Brandenburgensis minus iuste.

1257. Rex Christoferus, rex Haquinus Nor[uegiæ] et dux Suetiæ apud Kopmanahauen conuenientes coniurarunt.

26 (iuxta Miosund) læsningen usikker Aa. 29 fratrum] o lin. Aa. 35 Sl[iam] Ne rett. til Sles Aa.

1258. Rex Christoferus cum nauali exercitu uenit Sless[ui]g] con-
t[um]ulatum] corpus est fratris sui, qui martirum(?) reputabit.

45 1259. .... Iacobus captus est iussu regis importatus Hakinskog.
Mortuus est rex Christoferus Ripis.

1260. partem Syelandie cum ciuitate Hafniensi deuastauit. Petrus ^{29/8}
episcopus fugit de Dacia. Iarimarus

Episcopus Olaus occisus decollatione sancti Iohannis infra missa.
50 Occisus Ugotus prepositus ab eisdem.//

1261. Dux Ericus filius Abel receptus est a Sunderiutensibus Miulte- Seddel
nis(?) ubi plures sibi fidelitatem iureuerunt. Iarimarus ..... trita parte
regis. Rex ipse cum matre sua M[argrethe], N[icolaus] episcopus
Slesuicensis et multi alii nobiles capti sunt plurimis occisis.

55 1262. Rex captiuus assignatus est marchioni Brandenburgensi.
Regina liberata est. Episcopus.

1263. Dux Ericus destruxit castrum Træan. Episcopus N[icolaus]
liberatus iurans duci fidelitatem quod subito fregit fugiens .....
Lohæte et Iuarum Takæ(son) captiuauit, suspendi fecit. Ecclipsis solis
60 fuit.

..... Rex positus marchioni obsidibus pro 6 millibus puri argenti
insuper filiam marchionis.

Guido cardinalis uenit in Daniam.

65 Frater Petrus de ordine Cisterciensium Gallicus natione factus est
episcopus Ottoniensis, qui tamen quam diu uixit nunquam ad ec-
clesiam.

1267. Nota Ericus rex ædificauit castrum Ka(l)ding.

1268. eciam ædificauit castrum Ripis .....

Matthæus dapifer cum Danis corruerunt Estoniæ.

1028–1363

Sjællandske krønike, der falder i to hovedafdelinger Ældre sjællandske krønike 1028–1307 og en Continuatio eller Yngre sjællandske krønike 1308–63, fandtes i sin helhed i et pergamentshåndskrift F 42,4° i det gamle Universitetsbibliotek. Det savnedes her allerede i 1690 og er formodentlig gået tabt ved branden 1728. Den ældre afdeling blev udgivet af Arne Magnussen 1695 i Leipzig efter en afskrift, han havde taget nogle år tidligere, mens han opholdt sig hos Thomas Bartholin. Begge afdelinger er bevaret i håndskriftet Stockh. K 3. I dette håndskrift, der i øvrigt indeholder en afskrift af Stephanius' Systema, er indlagt nogle læg, der, som det fremgår af en påskrift, har tilhørt Huitfeldt. I disse er med en hånd fra 16. årh. indført Ældre og Yngre sjællandske krønike i umiddelbar fortsættelse af hinanden samt årbogen 1074–1255 (jfr. ovf.). Undersøgelser har vist, at alle stykkerne ligesom Arne Magnussens udgave må gå tilbage til det gamle håndskrift F 42. Afskriften af Ældre sjæll. krønike i K 3 adskiller sig fra Arne Magnussens udgave ved, at den i stor udstrækning udelader de kirkelige noter. Man må gå ud fra, at det samme er tilfældet i afskriften af den yngre sjællandske krønike. Dette er åbenbart grunden til det overvejende verdslige præg, denne del af krøniken har. Det har bevirket, at man tidligere mente, at Yngre sjæll. krønike i modsætning til den ældre havde en ikke-kirkelig oprindelse. De nyeste undersøgelser har dog vist, at begge afdelinger må stamme fra Sorø kloster. Som vist af C. A. Christensen må også håndskriftet F 42 oprindeligt have hørt hjemme der. En afskrift af teksten i K 3 fandtes i et håndskrift A 9 i det gamle Universitetsbibliotek og gik ligesom F 42 tabt ved branden. Dette håndskrift var atter forlæg for teksten i Uppsala De la Gardie XXV–XXIX, der er skrevet af en af Stephanius' skrivere, hvorefter igen Hamburghåndskriftet er afskrevet. I håndskriftet Rostgaard 42,4° er der endelig uddrag af Sjæll. krønike foretaget af Hans Svaning, utvivlsomt efter det gamle håndskrift F 42. De har, navnlig i den senere del, en vis værdi.

Ifølge Arne Magnussens oplysninger i hans udgave gik den ældste hånd frem til 1282, hvorefter der var tilføjelser med en gammel hånd til 1307. I marg. var der tilføjet noter, dels med gamle hænder (manus antique) og dels med forskellige yngre hænder. Disse noter og tilføjelserne efter 1282 anbragte han i sin udgave efter teksten med angivelse af, hvor i teksten hver tilføjelse var skrevet. I nærværende udgave er tilføjelserne ligesom i Arne Magnussens udgave anbragt efter teksten, mens Ellen Jørgensen anbragte noterne under siderne.

Ældre sjæll. krønike har hentet sit stof fra mange kilder. Man finder brudstykker af legender, udtog af Saxo og af Adam af Bremen m.m. samt en del annalstof. Kun det sidste er ligesom i Annales Danici medtaget i udgaven. Det er lånt fra Lunde- og Ældre Sorøannaler, men ganske særligt fra Rydannalerne. Indimellem er der meddelelser hentet andetsteds fra, således kirkelige noter, navnlig vedr. Cistercienserordenen. Også fortsættelsen til 1307 bygger væsentlig på Rydannalerne og fra 1289 på en tabt årbog, som må have været en fortsættelse af Rydårbogen, idet den begynder året efter, at den kendte latinske tekst slutter, og ligger til grund for den middelalderlige danske tekst af Rydårbogen til 1218 (se Annales Ryensens og Indledn.). Noterne med den ældre hånd er fortrinsvis hentet fra Valdemarsannalerne og Essenbækannalerne. De yngre noter stammer navnlig fra Rydannalerne, men har undertiden berøring med annalerne til 1268.

Yngre sjællandske krønike er en fortsættelse af den ældre krønike og går fra 1308 til 1363. Som vist af Leif Szomlajski kan den naturligt deles i 3 afsnit. Af disse bygger

det første 1308–1334 for årene indtil 1323 på den samme tabte kilde (fortsættelse af de latinske Rydannaler) som tilføjelsen til Ældre sjæll. krønike suppleret med politiske oplysninger, mens den følgende tid til 1334 væsentligt må bygge på mundtlig overlevering ligeledes af overvejende politisk indhold. Efter 1334 er der en periode uden notater frem til 1339. Derefter følger perioden 1339–59, der i modsætning til den foregående tid, hvor notaterne gennemgående var kortfattede, er fyldig og indholdsrig og levende fortalt. Det er krønikens højdepunkt. Skildringen er øjensynlig mere eller mindre samtidig med begivenhederne og har derfor meget betydelig historisk kildeværdi. Man kan formode, at hele afsnittet 1308–59 har samme ophavsmand. Sidste afsnit 1360–63 har et noget andet præg. Forfatteren har særlig interesse for Danmarks forhold til Sverige, og forskellige forhold tyder på, at beretningen ikke er samtidig, muligvis er den først blevet til i 1370'erne.

A: Håndskr. F 42 i det gamle Univ. Bibl., tabt ved branden 1728. – Aa: Arne Magnussens udgave af Ældre sjællandske krønike, Leipzig 1695. – Ab: Stockh. Kgl. Bibl. K 3 (2. halv. af 16. årh.). – Ab1: Håndskr. A 9 (i Capsa Tertulliani ordo 3) i det gml. Univ. Bibl., tabt ved branden 1728. – Ab1a: Uppsala Univ. Bibl. De la Gardie XXV–XXIX 25 (Stephanius). – Ab1a1: Hamburgs. Cimbria illustrata (tabt). – Ac: Kgl. Bibl. Rostgaard 42,4^o p. 37 (uddrag af Hans Svaning).

Teksten i Ældre sjæll. krønike efter Aa med varianter efter Ab, i Continuatio eller Yngre sjæll. krønike efter Ab med varianter efter Ac.

Tryk: Ældre sjæll. krønike: Arne Magnussens udg., se ovf. (efter A); Langebek, *Scriptores rerum Danicarum* II (1773) 602 (efter Aa); Waitz, *Monumenta Germaniæ historica*, *Scriptores* XXIX (1892) 210 (brudstykker, efter Aa); Gertz, *Scriptores minores* II (1918) 20 (efter Aa).

Yngre sjæll. krønike: Westphalen, *Monumenta inedita* I (1731) sp. 1389 (til år 1357, efter Ab1a1); Langebek (Suhm), *Scriptores rerum Danicarum* VI (1786) 519 (til år 1357, efter Westphalen og Ac); Lappenberg, *Archiv für Staats- und Kirchengesch. der Herzogthümer Schlesw., Holst., Lauenb.* II (1834) 214 (stykket 1357–63 (efter Ab1a1)).

Ældre og Yngre sjæll. krønike: Annerstedt, *Scriptores rerum Suecicarum* III (1876) 1 (udtog efter Ab1a); Ellen Jørgensen, *Annales Danici* (1920) 163 (af Ældre sjæll. krønike kun annalstoffet, efter Gertz). *I oversættelse:* Ellen Jørgensen, *Valdemar Atterdag* (1911) 24 (brudstykke) og samme, Erik Glipping og hans Sønner (1927) 17 (brudstykke).

Litt.: Gertz, *anf. st.* 2 ff.; Ellen Jørgensen, *Annales Danici* 29 ff.; Arup, *Hist. Tidsskr.* 9. rk. II (1921–23) 372; samme, *Danmarks historie* II (1932) 136; *Corpus codicum Danicorum* IV *Chronica* (1962) XII; Anne K. G. Kristensen, *Danmarks ældste annalistik* (1969) 15 ff.; C. A. Christensen, *Hist. Tidsskr.* 12. rk. IV (1969) 97 ff.; Leif Szomlajski, *Yngre sjællandske krønike* (*Odense University Studies in History and Social Sciences* vol. 10, 1973); K. Hørby, *Hist. Tidsskr.* 75 (1975) 133 ff.; Tage E. Christiansen, *Yngre sjællandske Krønikes sidste aar* (*Scandia* bd. 40, 1974).

Ældre sjællandske krønike

1028. Sanctus Olauus, rex Normannorum, in Sticlastath martyrizatus est; .....//

1044. Suen factus est rex .....

Arne Magn.
1

4

1074. Obiit Swen, cui successit Harald, filius eius primus.
- 5 1080. Obiit Haraldus, cui successit Kanutus.
1090. Rex Kanutus martyrizatus est in Othinshø; cui successit Olef frater eius cognomine Fames.//
1096. Obiit Olaf Fames. Cui successit Ericus Bonus; sepultus est 6 autem in Rodos insula exul et peregrinus.
- 10 1098. Exordium Cistertiensis ordinis, id est: Grisei monachi tunc inceperunt primum manifeste.
1099. Capta est Hierusalem a christicolis; et factus est concursus peregrinorum illuc.
1101. Obiit 6. Idus Iulii Ericus rex, qui cognominatus est Egothe, ^{10/} 15 cum Botilda regina, uxore sua legitima, in itinere Hierosolymitano, in Cypro insula. ....//
1103. Ascerus episcopus Lundensis factus est archiepiscopus Dacie 10 primus. ....//
1113. Hoc anno seruus Christi Bernardus, annos natus circiter 22, 11 20 Cistertium ingressus cum fratribus et sociis suis ....¹//
1130. Sanctus Kanutus, dux Dacie, martyrizatus est in sylua Ha- 15 raldstathæ a Magno, filio Nicolai regis. ....//
1131. Bellum fuit Ialing Iutie inter Nicolaum regem et Ericum 20 Emunæ, et fugit Ericus.
- 25 1132. Item aliud bellum inter eosdem in Syræ insula, et similiter fugit Ericus.²
1133. Fractum est castrum Haraldi Kæsiæ Roskildis, qui fuit frater Erici Emunæ.
1134. Roskildis depopulata est, Haraldo Kæsiæ cedem et mutila- 30 tionem faciente.
1135. Bellum fuit Fotæuig Scanie inter Nicolaum regem et Ericum Emunæ; et facta est plaga magna in exercitu Nicolai, et Magnus, filius eius, et quatuor episcopi de Iutia et Petrus, episcopus Syalandie, et Henricus Suecie perempti sunt; et Nicolaus rex fugit et interfectus est.³
- 35 1138. Mortuus est Ascerus archiepiscopus. Electus est Eskillus episcopus.
1139. Ericus Emunæ inter//fectus est⁴ a Plogone Nigro. Cui successit 21 nepos eius, uidelicet Ericus Lamb.⁵
1142. Bellum fuit inter Ericum Lamb et Olauum, filium Haraldi, 40 duodecies in anno uno, et semper fugit Olauus.⁶
1143. Olauus filius Haraldi interfectus est. Eodem anno claustrum Aluastrum in Suecia fundatum est. ....//
1144. Fundatum est claustrum Heruadum in Scania, filia Cistertii 16. 25
1147. Obiit rex Ericus Lamb; cui successerunt in regno Suen, fi- 45 lius Erici Emunæ, et Kanutus, filius Magni, et Waldemar, filius

- sancti Kanuti. Eodem anno Suen et Kanutus pugnaverunt Slangæthorp.
1148. Sanctus Malachias Hybernensium archiepiscopus migravit ad Dominum. ....//
- 50 1149. Captus est Eskillus archiepiscopus a Suenone rege Scanie, 26 qui timens excommunicationem soluit eum et dedit ei dimidiam Borundholm.
1150. Bellum fuit Thorstenthorp inter// Suen et Kanutum, et fugit 27 Kanutus.
- 55 1151. Bellum fuit Wibergis, et iterum fugit Kanutus. Et Valde- marus militabat in castris Suenonis.
1152. Exulavit Kanutus in Sueciam et Rusciam.
1153. Hoc anno sanctus Bernardus, primus abbas Clareuallis et doctor eximius, migravit a seculo. ....//
- 60 1154. Desponsavit Waldemarum Sophiam, sororem Kanuti.⁷ 28
1155. Facta est pax inter Suenonem regem, Kanutum et Waldemarum, ita ut quilibet eorum parte sua de regno contentus esse deberet.⁸
1156. Kanutus rex a Suenone Roskildis occiditur; et Waldemarum 65 uulneratus fugit in Iutiam adiuuante eum Esberno Snaræ.⁹
1157. Suen rex interfectus est in Grathæ, et Waldemarum obtinuit monarchiam.
1158. Absalon factus est episcopus Roskildensis. Clastrum .Vite scola fundatur in Iutia.
- 70 1161. Hoc anno conuentus monachorum Cistertiensium uenit in Soram. Et Tuta uallis in Iutia fundata est.
1163. Waldemarum adiuit imperatorem.¹⁰ Et natus est rex Kanutus, filius eiusdem Waldemari.
1165. Clastrum Øm in Iutia// fundatum est 14. Kal. Martii.¹¹ 29^{16/2}
- 75 1167. Burisius captus est a rege Waldemaro.¹²
1170. Translatus est sanctus Kanutus Ringstadis ....
- Eodem etiam anno Rø in Sclauia a Danis est uicta et ad fidem Christi conuersa. Et Waldemarum, eiusdem Kanuti frater, pater uidelicet regum Eriki et Christofori et Abel, natus est.¹³
- 80 1171. Passio sancti Thomæ Cantuariensis archiepiscopi Angliæ. ...//
1173. Terre motus factus est per Daciam uniuersam. Obiit Chri- 39 stoforus, dux Iutie.
1176. Martyrizata est sancta Margareta in Ølsyæ a uiro suo Herlogh 5. Kal. Nouembris.¹⁴ 28^{/10}
- 85 1177. Eskillus archiepiscopus discessit. ....//
1178. Dominus Absalon, episcopus Roskildensis, factus est metro- 46 politanus Lundensis.

1180. Dissensio facta est inter archiepiscopum et Scanienses. ....//
1181. Rex Waldemarus occurrit imperatori apud Trafn, ubi etiam 48
 90 duas filias suas maritauit.
1182. Obiit Waldemarus primus, qui filius erat sancti Kanuti ducis et martyris Ringstadiensis.¹⁵
1184. Expeditio facta est a rege Kanuto ad castrum Walgust in Sclauia.¹⁶
- 95 1187. Hierusalem a paganis capta est. Eodem anno facta est eclipsis solis.
1188. Dux Waldemarus fit miles 7. Kal. Ianuarii.¹⁷ 26/12
1191. Expeditio ad Finland,¹⁸ que deuicta est a Danis.
1192. Episcopus Waldemarus fugit de Dacia. Et Petrus, filius domini 100 mini Sunonis, <episcopus> Roskildensis, consecratur.//
1193. Reuersus est Waldemarus episcopus et captus.¹⁹ Et primum 49 incendium in Esrom.
1194. Conuentus uenit in As, claustrum Hallandie.²⁰ Et comes Adulfus de Holsatia capitur a rege Kanuto.
- 5 1195. Turbo magnus fuit in die sancti Georgii. 23/4
1196. Kanutus rex cum exercitu profectus est in Estland.
1197. Incepit ordo sancte Trinitatis.
1198. Sophia regina obiit. Et Petrus episcopus captus est.²¹
1200. Holsatia Danis subiugatur. Eodem anno sanctus Dominicus, 100 Predicatorum dux inclytus, migravit ad Dominum. ....//
1201. Obiit Absalon, archiepiscopus Lundensis, cui successit Andreas. ....// 50
1202. Sanctus Willelmus in Æplæholt nocte resurrectionis Dominice, 52 dum tertium responsorium caneretur, migravit ad Dominum 7. Idus 15 Aprilis. 7/4
- Eodem anno obiit rex Kanutus, qui fuit filius Waldemari primi.²²//
1204. Expeditio facta est in Norwegiam. Obiit Esbernus Snaræ.²³ 53
1205. Rex Waldemarus duxit filiam regis Boemie. Expeditio in Sclauiam.
- 20 1206. Andreas archiepiscopus cum germanis fratribus suis duxit exercitum in Estland.
1207. Rex Waldemarus obtinuit Buzæburgh et destruxit.
1208. Dani corruerunt in Lenæ Suecie.²⁴
1209. Episcopus Waldemarus, qui filius fuit regis Kanuti, qui Roskildis a Suenone rege in dolo cum Constantino quodam nobili de 25 Theutonia occisus fuit, eiectus est a sede Bremensi et a papa excommunicatus est.²⁵
1210. Expeditio facta est in Samland et Prusciam. Rex Suerkerus corruit.²⁶

- 30 1211. Castrum Dimin in Sclauia edificatur a Danis. Et pons ultra
Albiam factus est.
1212. Obiit Margareta²⁷ regina, filia regis Boemie.
1213. Obiit Iohannes, filius Esberni Snaræ.//
1214. Obiit Petrus, episcopus Roskildensis, et Gaufridus, abbas 54
- 35 Sore, et Olauus, episcopus Ripensis.²⁸
1215. Concilium generale celebratur Rome a papa Innōcentio.
Waldemarus iunior in regem eligitur.
1216. Waldemarus terram Palatini deuastauit. Natus est rex Ericus.²⁹
1218. Otto imperator obiit.
- 40 1219. Waldemarus iuit cum exercitu contra paganos in Estland.
1220. Obiit Berengaria regina. Hierusalem a christianis recupera-
tur.
1222. Gregorius cardinalis fuit in Dacia. Gunnerus, <abbas>
Care insule, electus est in episcopum Wibergensem.
- 45 1223. Captus est Waldemarus rex cum filio suo, Waldemaro rege,
a Henrico comite, homine suo, in dolo.³⁰
1225. Obiit Petrus, episcopus Roskildensis, filius domini Iacobi
Sunonis.
1226. Solutus est rex cum filio. Et Nicolaus filius Stigh factus est
50 episcopus Roskildensis. Eodem anno sanctus Franciscus expletis 20
annis, ex quo perfectissime adhesit Christo, uite mortalis compedi-
bus absolutus 4. Non.// Octobris, die dominico, feliciter migravit ad 55 4/10
Dominum. ....//
1227. Capti sunt Dani apud Bornæhøwæth.³¹ 56
- 55 1228. Venerabilis et Deo dignus Andreas, archiepiscopus Lund-
ensis, ex hac luce migravit ad Dominum. Eodem anno archiepiscopus
Petrus, qui ei successit, mortuus est, et Uffo archiepiscopus consecra-
tus. ....//
1230. Cardinalis Otto fuit in Dacia. Eodem anno eclipsis solis 63
60 facta est.
1231. Rex Waldemarus iunior obiit.³² Et regina Alienor.³³ Rex
Ericus consecratur. Et Absalon Belgh obiit.
1233. Obiit Esbernus, filius Nicolai Mule.³⁴
1234. Ecclesia sancti Laurentii Lundis et Roskildensis ciuitas in-
65 cendio uastate sunt.
1236. Obiit Waldemarus episcopus monachus in Lökkæ Theut-
onie, qui fundauit claustrum As in Hallandia.
1237. Dux Abel duxit uxorem,³⁵ filiam comitis Adulphi in Hol-
satia.³⁶//
- 70 1238. Translatio sancti Willelmi abbatis in Æplæholt. 64
1239. Rex Ericus duxit uxorem Iottam, filiam comitis de Saxonia.

1240. Hoc anno rex Waldemarus in castro Orthingeburgh legem Danicam promulgauit et eam in libro Danice fecit conscribi, qui liber ita incipit: »Mæth logh scal man land buggiæ«. Hoc autem factum est
75 consentientibus filiis suis et presentibus, uidelicet rege Erico, duce Abel, domino Christoforo, uenerabili etiam metropolitano Lundensi Uffone cum suffraganeis suis.

1241. Obiit rex Waldemarus 2. et Petrus filius Strangonis. Et eclipsis solis facta est.

80 1243. Rex Ericus contra fratrem suum Abel duxit exercitum apud Caldingæ.

1245. Nicolaus, episcopus Roskildensis, expulsus est. Et concilium generale Rome celebratur.

1246. Obiit pie memorie dominus Iacobus Sunonis. Et Iuris Stig-
85 sun interfectus est.

1247. Clastrum Sora combustum est.³⁷//

1249. Obiit episcopus Nicolaus apud Claram uallem. Villa Hafn 65
deuastata est.

1250. Rex Ericus apud Sleswic in nocte beati Laurentii captus est ^{10/}
90 a duce Abel tempore pacis. ....//

1251. Comes Nicolaus et Frethericus quondam imperator et Gun- 67
nerus, episcopus Wibergensis, obierunt.

1252. Abel rex in Frisia occisus est.³⁸ Cui successit Christoforus.
Obiit Uffo archiepiscopus.

95 1253. Bellum fuit Skyælfiskør inter Christoforum et Henricum Hæ-
mælthorp.

1254. Iacobus factus est archiepiscopus Lundensis et Petrus epi-
scopus Roskildensis.

1256. Obiit Petrus Ebbonis; et rustici seuerunt in milites cum
100 clauis.³⁹

1258. Bellum fuit Kycæthorp inter regem et rusticos.

1259. Bellum fuit apud Næst/wæth inter rusticos et Iarmer.⁴⁰ Rex 68
Christoforus Ripis peremptus est.

1260. Interiit Iarmer Sclauus, qui Syalandensibus mala irrogauerat.

5 1261. Captus est rex cum matre sua supra Loheth.⁴¹ Et Clastrum
Nestuwæth combustum.

1262. Soluta est regina. Eclipsis solis facta est mense Augusto.

1263. Scanienses restiterunt duci de Brunswic.

1264. Castrum Aruæskogh destruitur. Venit rex de captiuitate.

10 1266. Guido cardinalis fuit in Dacia. Andreas Pincerna captus est.

1267. Obiit domina Ingæburgh in Hethæbü.

1268. Castrum Kaldingæ reedificatum est a rege Erico.⁴²

1270. Andreas Pincerna obiit.⁴³

1271. Domicellus Nicolaus obiit.
- 15 1272. Rex uastauit ducatum in Iutia. Dux Ericus filius Abel obiit.
1273. Rex duxit Agnetem, filiam marchionis. Rodolphus fit imperator.
1274. Concilium generale celebratur apud Lugdunum.⁴⁴//
1275. Bellum fit in Swecia apud Houæ, ubi rex Waldemarum cap- 69
tus est.
- 20 1277. Thrugotus fit archiepiscopus. Petrus, Roskildensis (episcopus), obiit; cui successit Stigotus.
1278. Ericus, filius Erici regis, in regem assumitur.
1279. Domicellus Abel et Marianna, relicta domini Iohannis Nik-
25 lessun, obierunt.⁴⁵
1280. Thrugotus archiepiscopus obiit; cui successit Iohannes Dros.
1282. Regina Margareta et domina Cecilia, uxor Absalonis, obierunt.//

Tilføjelser i teksten med gamle og nyere hænder:

- 30 ¹ 1115. Clarauallis fundatur, et beatus Bernardus ibidem abbas preficitur *tilf. m. nyere hd.*
1120. Ordo Premonstratensis initium sumit *tilf. m. nyere hd.*
- ² in quo Ericus potitur uictoria *tilf. m. nyere hd.*
- ³ 1136. Ericus Emunæ factus est rex, qui fecit occidi Haraldum fratrem suum *tilf. m. nyere hd.*
- 35 1136. Ericus primo imposuit terre denarios aratrales; idcirco a rusticis appellatus est Emun, quasi semper memorabilis *tilf. m. gml. hd.*
1137. Tenebre fuerunt in quadragesima per totam Daciam *tilf. m. nyere hd.*
- 40 ⁴ in Iutia *tilf. m. nyere hd.*
- ⁵ 1140. Olaus filius Haraldus rebellauit (in) Ericum regem *tilf. m. nyere hd.*
- ⁶ 1143. Olaus occidit Rikonem, episcopum Roskildensem, in Ranløse *tilf. m. nyere hd.*
- 45 ⁷ et reconciliati sunt reges *tilf. m. nyere hd.*
- ⁸ 1156. Sueno, uiolata per ipsum fide et pace, fugatus est in Saxoniam; rediensque cum duce Henrico et multo auxilio, ut expugnaret Kanutum et Waldemarum †† et iterum fugit *tilf. m. nyere hd.*
- 50 1157. Sueno iterum rediit, pacem fecit, et tripartitum est regnum; Waldemarum enim sortitus est Iutiam, et Kanutus Sialandiam cum insulis circumiacentibus, et Sueno Scaniem. Sed his non contentus Sueno mox Kanutum Roschildis dolo occidit *tilf. m. nyere hd.*
- ⁹ in die sancti Seuerini *tilf. m. gml. hd.*

- 55 ¹⁰ Fredericum apud ciuitatem Metensen *tilf. m. gml. hd.*
¹¹ 1166. Obiit Christoforus, dux Iutie *tilf. m. gml. hd.*
¹² et eruti sunt oculi eius *tilf. m. gml. hd.*
¹³ 1171. Sanctus Kanutus translatus est. Kanutus filius Waldemari coronatus est *tilf. m. nyere hd.*
- 60 ¹⁴ 1176. Waldemarus obsedit castrum Stetin *tilf. m. nyere hd.*
¹⁵ 1183. Haraldus Skreng, a Swecia uocatus, ut regnaret in Scania, fugatur *tilf. m. gml. hd.*
¹⁶ 1185. Bugislauus, dux Pomerie, uolens Ruianos delere, per Danos debellatus perdidit fere quingentas naues. Hoc anno factus est homo
65 regis Kanuti *tilf. m. gml. hd.*
¹⁷ 1189. Expeditio facta est in Slauiam, et Iarmarus factus est tutor puerorum Bugislai *tilf. m. gml. hd.*
1190. Brugstenburgh reedificata est per Danos *tilf. m. gml. hd.*
¹⁸ per Kanutum regem *tilf. m. nyere hd.*
- 70 ¹⁹ et positus in turri Norburgh 5 annis et post in Syoburgh 9 annis *tilf. m. gml. hd.*
²⁰ Asylum fundatur *tilf. m. nyere hd.*
²¹ et Thorbernus, frater eius *tilf. m. nyere hd.*
Castrum Reynæsburgh captum, et Thytmarcia acquisita per Danos
75 in die omnium sanctorum *tilf. m. gml. hd.* ^{1/11}
²² pridie Idus Nouembris. Waldemarus secundus coronatur. Comes Adulphus captus est, et castrum Segebiærgh acquisitum *tilf. m. gml. hd.* ^{12/11}
²³ 1204. Comes liberatus est *tilf. m. gml. hd.*
- 80 ²⁴ Ebbo Sonæsun *tilf. m. gml. hd.*
²⁵ Natus est Valdemarus, primus filius Waldemari *tilf. m. nyere hd.*
²⁶ Pons ultra Albiam factus. Ericus, rex Suecie, duxit sororem regis Valdemari *tilf. m. nyere hd.*
²⁷ Dagmar *tilf. m. gml. hd.*
- 85 ²⁸ Rex duxit secundam uxorem Berengariam *tilf. m. nyere hd.*
²⁹ 1217. Ordo Predicatorum incepit. Rex misit militiam suam Brunshwik in auxilium Ottonis contra regem Philippum, et ipsum de Ripis <in Angliam trans>duci fecit in expensis suis *tilf. m. gml. hd.*
³⁰ 1224. <Æ>rræ uastata est *tilf. m. gml. hd.*
- 90 ³¹ die beate Marie Magdalene, ubi rex perdidit unum oculum *tilf. m. gml. hd.*
³² Iste Waldemarus, homo bonus et mansuetus, sequenti anno post coronationem suam in uenatione in sylua Rusnes per quendam militem de balista casu percussus in pede, mortuus est *tilf. m. gml. hd.*
- 95 ³³ filia regis Castelle *tilf. m. gml. hd.*
³⁴ Minores Daciam intrauerunt *tilf. m. gml. hd.*

- 35 Mectildam *tilf. m. gml. hd.*
 36 Bellum fuit Scanøør inter Danos et Baggos *tilf. m. gml. hd.*
 37 Guerra generalis *tilf. m. gml. hd.*
 100 1248. Rex duxit exercitum in Ymbre. Nuptie Christofori celebran-
 tur *tilf. m. gml. hd.*
 38 iuxta Mildænburgh uigilia Petri et Pauli *tilf. m. gml. hd.* ^{28/6}
 39 1257. Haquinus, rex Noruegie, fuit in Dacia *tilf. m. gml. hd.*
 40 Iærmaru(m) *tilf. m. gml. hd.*
 5 41 profesto Olai regis *tilf. m. gml. hd.* ^{28/7}
 42 1269. Albertus, marchio Brandenburgensis, duxit Mectildem, filiam
 Christofori *tilf. m. gml. hd.*
 43 Bellum fuit in Estonia *tilf. m. gml. hd.*
 44 Ericus nascitur *tilf. m. gml. hd.*
 10 45 Ericus, rex Danorum, Wæstrægothiam rapina et incendio uastauit
tilf. m. gml. hd.

Fortsættelse med gml. hånd:

1283. Pax reformatur. Waldemarus Erii fit dux et Iacobus comes. 74
 15 Fames in Dacia.
 1284. Domicella Iutta obiit. Castrum Lauholm frangitur.
 1285. Dux Waldemarus captus est a rege, et dapifer suus, et in Syo-
 borgh compeditus.
 1286. Obiit Iohannes, episcopus Otthoniensis. Cui successit Gi-
 20 sico. Obiit Sophia, regina Suecie.
 1287. Ericus rex mortificatus in lecto suo in Findørp Iutie in nocte
 sancte Cecilie. ^{22/11}
 1288. Stigotus Andærsun cum suis fugit.
 1289. Obiit Iohannes Dros, archiepiscopus Lundensis. Iohannes
 25 Grand successit. Iohannes Crak fit episcopus Roskildensis.
 1290. Castrum Hiælm edificatur. Normanni uastant Lannlandiam.
 1291. Soldanus uicit Acharon interficiens masculos cum mulieri-
 bus.
 1292. Skielm dapifer interficitur.
 30 1293. Tertia expeditio regis Noruegie in Daciam. Stigotus obiit.
 1294. Iohannes archiepiscopus capitur. Rano Ionassun rotatur.
 1295. Archiepiscopus clam liberatur. Isarnus, nuncius pape, fuit
 in Dacia. Treuge dantur exulibus.
 1296. Rex Ericus duxit Ingiburgh, filiam Magni regis Swecie.
 35 1297. Rex deuicit Kalendeburgh et Christoforum.
 1298. Castrum Hænæsgafl capitur. Isarnus cum archiepiscopo uenit.
 1299. Venit interdictum in totum regnum Dacie et durauit per
 quatuor annos et in quinto anno a purificatione usque ad pascha.

1300. Rex Tartarorum deuicit Soldanum. Obiit Gisico episcopus.
 40 Claustrum Ringstath incenditur.
 1301. Olauus fit episcopus Roskildensis. Indulgentie Rome.
 1303. Iohannes Grand archiepiscopus depositus fuit.
 1304. Obiit comitissa Agnes, que prius fuit regina Danorum.
 1307. Ericus rex cum magno exercitu profectus est in Sweciam.

Continuatio eller Yngre sjællandske krønike

1308. Ericus, dux Suecie, Hallandiam uastauit. Ericus, rex Dacie, Stockh. K 3
31 r
 Sueciam intrauit et uastauit quasdam partes incendio et rapina et ob-
 sedit Nycoping, ubi Timo Laurentzøn et quidam alii de exercitu re-
 cesserunt a rege.
- 5 1309. Tercia expedicio in Sueciam, quando Ostrogothiam militi-
 bus obstantibus circumiuit. Tamen municiones eius non obtinuit.
1310. Iohannes Grand archiepiscopus factus est archiepiscopus
 Bremmensis. Et Isarnus, archiepiscopus Lundensis, factus est archi-
 episcopus Salernitanensis; et Esgerus, episcopus Arhusiensis, trans-
 10 latus est ad sedem Lundensem. Parlamentum fuit Helzingburgh inter
 regem Dacie, Noruegie et Suecie et duces fratres regis Suecie, ubi Eri-
 cus, dux Suecie, desponsauit filiam domini Nicolai in Slauiam, sorori-
 am regis. Et pace facta reconciliati sunt omnes; et dux Ericus factus
 est miles feudalus regis de Hallandia. Dexter pars ciuitatis Ros-
 15 chyldensis cum quinque ecclesiis et claustro fratrum minorum in-
 cendio perit.
1311. Siccitas magna per totum annum et sterilitas agrorum fuit
 per totam terram. Rex tenuit solennem curiam apud Rostochienses
 cum marchi/one et principibus Slauiæ, ubi fuerunt milites Dani 48. 31 v
- 20 Et sequitur obsessio ciuitas Rostoch et Vismar. Concilium generale
 celebratur apud Viennam a papa Clemente 5.
1312. Ciuitatenses de Rostoch et aliis ciuitatibus Slauiæ incend-
 erunt Helzingør, Amache, Scanør cum castro et quasdam insulas in
 mari. Rex fecit multos rusticos suspendi apud Haffn. Valdamarus,
 25 dux Slesuicensis, moritur. Ericus, dux Suecie, secundo duxit filiam
 regis Noruagie, repudiata priori sponsa sua, sororia regis Danie.

2 quasdam] quasdam *Ab.* 3 Timo] Tuno *Ab.* 3 Laurentzøn] Lavritzøn *Ab.*; Laurentssen *Ac.* 8–9
 archiepiscopus . . Salernitanensis] *rett. til* episcopus Saleruitanus factus est archiepiscopus Lun-
 densis *Ab.* 9 Arhusiensis] Arusiensis *Ac.*; *sål. alm.* 10 Helzingburgh] Helsingburg *Ac.*; *sål. alm.* 12
 Nicolai] *i marg. m. anden hd. (Huitfeldt?)*: scilicet Nicolai de Werle. *Ab.* – in] de *Ac.* *måske rigtigere* – 13
 reconciliati] reconsiliati *Ab.*; *sål. alm.* 14 Dexter] Ditiior *Ac.* 18 Rostochienses] *rett. fra* Roschyl-
 denses *Ab.*; Rostoch *Ac.* 19 48] 148 *Ac.* 20 ciuitas] ciuitatum *Ac.* 22 Ciuitatenses] Ciuitacenses *Ab.*;
sål. alm. 23 Amache] Amack *Ac.* 24 suspendi] suspendi *Ab.*; *sål. oftere.* – apud Haffn] ad Haf-

Ciuitatenses de Rostoch post famem, bellum intestinum et uarias miserias tradiderunt se regi sub grauissimis condicionibus. Concilium celebratum est apud <Vienn>am sub papa Clemente 5., in quo ordo
30 templariorum deletus est.

1313. Rex intrauit Noriuciam cum exercitu; quidam enim ex Iutis se congregantes contra Nicolaum dapiferum regis prope Coldinge pugnauerunt, filium Henrici comitis de Glichen et quosdam alios ex parte dapiferi prostrauerunt, et ipse cum ceteris fugit. Propter quod
35 rex multos ex ipsis suspendi fecit et magnam partem Noriutiæ tributo perpetuo, quod Gulkorn uocant, subiecit. Castra noua edificauit, uetera fortificauit, et sic demum antiquam Iutorum pertinaciam perdomuit.

1314. Rex Timonem Laurentzøn et multos de genera//tione sua, 32 r
40 fellonie causa et conspiracionis, decollauit, proscrispsit, et eorum bona fisco subiecit.

1315. Rex Slauiam intrauit; cum marchione Vald<amaro> parlamentum tenuit; discordes ab inuicem recesserunt. Marchio extunc guerram contra regem et Henricum Megapolitanum exercuit, in qua
45 Megapolensis tam pro rege quam semetipso capitaneus fuit, et plura bella in terra Alemannorum contra marchionem regis sumptibus strenue gessit. Andreas Høgby et Nicolaus Rane ob crimen conspiracionis rotati sunt apud Worthingborg. Sundenses subdiderunt se marchioni, et eius adiutorio Rugiam inuadere ceperunt.

50 1316. Rex misit exercitum cum 42 coggonibus et aliis nauibus plurimis cum multitudine copiosa armatorum contra ciuitatem Sundensem; qui eam tota estate obsederunt ex parte maris; sed propter multorum ex eis perfidiam nichil ibi memorabile gesserunt. Castra quoque, que homines marchionis cum Sundensibus in Rugia obtinuerant, et que de nouo ibi edificarant, fugatis inde hostibus restituerunt Wizlao, Rugiorum principi. Rex per totam Daniam tam clericis quam laicis, secularibus et religiosis tributum indixit et recepit ab illis unam marcam argenti de quolibet aratro, et equipollens, ubi aratra non computa//bantur. Eschyllus Krage, prefectus Hallandie, incen- 32 v

---

niam *Ac.* – Valdamarus] Valdemarus *Ac.*; *sål. alm.* 26 Noruagie] Noruegia *Ac.* 28–29 Concilium . . . est] *mgl. Ac.* 29 <Vienn>am] Memiam *Ab.* 31 Noriuciam] mox Iuciam *Ab.* 32 Nicolaum] Olaffsen *tif. Ac.* – Coldinge] Calding *Ac.*; *sål. oftere.* 35 multos . . . ipsis] eorum capitaneos *Ac.* – suspendi fecit] fecit suspendi proditorum (*hs. har* pro ditiorum) bona fiseo adiecit *Ac.* – et] terranum *tif. Ac.* – partem] *mgl. Ab.*; ueterum Iutorum *tif. Ac.* 40–41 eorum bona] bona eorum *Ac.* 41 subiecit] adiecit *Ac.* 42 Vald<amaro>] Valdick *Ab.*; Waldick *Ac.*; *i marg. m. anden hd.* Waldemaro March. Brand. *Ac.* 43 inuic(e)m] inuicim *Abc.* 44 Megapolitanum] Megapolensem *Ac.* 46 sumptibus] nomine et sumtibus regis *Ac.* 47 Rane] Ranæ *Ac.* 48 Worthingborg] Oringborg *Ac.* 49 marchioni] regi *Ac.* 50 exercitum] expeditionem *Ac.* 52 obsederunt] obsiderunt *Ab.* 56 Wizlao] Vizlao *Ac.* 56–57 clericis . . . laicis] *sål. Ab og Ac.*; *Gertz vil rette til* laicis . . . clericis

60 dit castrum Øchkneljunge. Dux Christophorus ante Natalem Domini cum exercitu nauali intrauit uillam Suineburgh in Fionia et depredatus est; pugnavit contra Iacobum Flep, prefectum Fionie, et fugavit eum. Treuge iterum recepte sunt inter regem et marchionem, et ob hoc recessit Christophorus de Fionia. Rex in ipso festo natalis
65 Domini assignavit Henrico Megapolensi totum dominatum Rostochiensium in pignus pro sumptibus, quos ipse fecit in guerra contra marchionem. Iohannes papa 22. electus est. ^{25/12}

1317. Nuncii marchionis uenerunt ad regem et placitabant pro pace; et tandem rex introiuit Selandiam, et occurrit ei marchio pace
70 facta inter eos, et ciuitas Sundensis restituta est regi et Vizlauo. Archiepiscopus Esgerus fugit de Dacia. Rex indixit omnibus clericis et laicis, quod soluerent sibi decimas omnium reddituum suorum, et quasdam alias tallias indixit super Hafn, et quod bondones et rustici redimerent sibi decimas ecclesiarum omnium. Eschyldus Krake in-
75 uasit omnem Schaniam usque ad fluuium Rygni. Ericus et Valdamarus, duces Suecie, cum multis aliis capti sunt a rege Byrgero in Suecia.//

1318. Nicolaus Oluffson dapifer regis obtinuit turrem Lauge- 33 r
holm et castrum Falchenbierrig; Eschyldum uero Krake et alios in
80 utroque presidio constitutos cum rebus suis liberos exire permisit. Duces Suecie Ericus et Valdamarus in carcere apud Nicoping Suecie mortui sunt. Rex misit Danos et Teutonicos regi Byrgero in auxilium, cum quibus pugnavit aduersus Vestrogothos magnam ex eis multitudinem prostravit; tandem ob inertiam suam fugit in Gotlandiam,
85 et demum circa finem anni de Gotlandia fugit cum uxore sua in Sialandiam. Sueci uero post fugam Byrgeri ad Gotlandiam obsidentes castrum Nycoping et castrum Stakeburg funditus destruxerunt utrumque; Magnum, filium Byrgeri regis, de castro Stakeburgh captiuium duxerunt. Postmodum uero Sueci circa festum omnium sanctorum ^{1/11}
90 una cum duce Christophoro et Esgero archiepiscopo Lundensi

(*if. det flg.*). 57 tributum] *mgl. Ab.* – indixit] imperavit *Ac.* 59 Eschyllus Krage] Eskillas Krakæ *Ac.* 60 Øchkneljunge] in Øchknelgunge *Ac.* – Christophorus] Christoferus *Ac.* 61 intravit] intrat *Ab.* – Suineburgh] Suenborg *Ac.* – Fionie] Feonizæ *Ac.* 64 Natalis] Natalizæ *Ab.* 65 assignavit] resignavit *Ac.* 65–66 dominatum Rostochiensium] dominium Rostochiese *Ac.* 68–70 Nuncii . . Vizlauo] Pax inter r. et marchiones et Sundis restituta Vizlao et regi, in Slauia iam existenti *Ac.* 69 Selandiam] *fejl for* Sclauiam (?); *if. foreg.* 72 quod] ut *Ac.* 73 Hafn] = *Ac.*; Hafn.; ∘: Hafnienses (?) *Ab.* 74 Eschyldus] Eskillus *Ac.* 75 Schaniam] Scaniam *Ac.* – Rygni] Rugen, *i marg. m. anden hd.*: forte Roe *Ab.*; *der er formodentlig tale om Rønne å i Skåne.* 78 Oluffson] Olaffsen *Ac.* 78–79 Laugeholm] Langeholm *Ab.* 79 Falchenbierrig] Falkenberg *Ac.* 79–80 Eschyldum . . liberos] Eskillus uero Crake cum suis libere *Ac.* 82 misit] exercitum in Sueciam *tif. Ac.* 83–84 cum . . prostravit] pugnavit contra Vestgothos eos prostravit et *Ac.* 83 Vestrogothos] Vestrogothas *Ab.* 84 Gotlandiam] Gothlandiam *Ac.* 85 demum] deinde *Ac.* 85–86 Sialandiam] Daniam *Ac.* 87 Nycoping] Nykiobing *Ac.* – Stakeburg] Stækaborg *Ac.* 88 Magnum] et Magnum

Scaniam inuaserunt et pugnaverunt contra Danos et uictoriam obtinuerunt. Rex indixit et cepit de omni aratro dimidiam marcham argenti.

1319. Haquinus, rex Noruegie, marchio Valdamarus, Ingeburgh
95 regina obierunt. Ericus, rex Dacie, indicta prius per eum dimidia
marca argenti uel quatuor denariorum pro quolibet aratro, obiit.//

1320. Christophorus receptus est in regem propositis sibi prius a
100 communitate regni pluribus articulis et exacto ab eo iuramento super
illis seruandis. Omnia noua castra statim destructa sunt, sicut con-
tinebatur in uno articulo. Olaus, episcopus Roschyldensis, obiit, et
Iohannes Hind electus est. Eclipsis solis fuit 6. Kalend. Iulii circa
horam diei terciam. ^{26/6}

1321. Archiepiscopus rediit de curia Romana cum quodam ma-
gistro Bernharo, nuncio domini pape, et reconciliatus regi recepit
5 ecclesiam suam.

1322. Iohannes, electus Roschyldensis, confirmatus a papa et con-
secratus in curia. Canutus Porse et Nicolaus Olafsøn collecto exercitu
de partibus Slauię et Holsatie intrauerunt hostiliter Scaniam et eam
deuastauerunt.

1323. Uia communis erat ambulanti- et equitanti- in multi-
tudine super glaciem per passagium maris Balthici eundo et red-
eundo quasi per continuum 6 septimanarum spacium circa <fest-
um> purificationis beate Marie uirginis; similiter per passagia inter
10 Sielandiam et proximas partes Slauię. ^{2/2}

1324. Rex obsedit per suos homines castrum Hameren// in Boring-
15 holm in uigilia pasche. Et deinceps rex cum filio suo Erico coronati
per Esgerum archiepiscopum in Vordingborg. Item rex fecit nupcias
filie sue in Vordingburg cum marchione Brandenburgensi, filio Lod-
euici electi in regem Romanorum. ^{14/4}

20 1325. Esgerus archiepiscopus obiit, cui successit Carolus, eiusdem
ecclesie prepositus. Ericus, dux Synderiutie, obiit. Rex indixit et re-
cepit unam marcā argenti de quolibet aratro et equipollens in lar-
do et butyro.

Ac. 91-92 pugnaverunt . . . obtinuerunt] Danos vicerunt Ac. 92-93 indixit . . . argenti] exegit de aratris singulis demidium marcham argenti de omni aratro Ac. 92 marcham] marchiam Ab. 94-96 Haquinus . . . obiit] Obierunt Haquinus rex Nor. marchio Vald., Ingeburgh regina, ultimo Ericus rex Da. Ac. 96 obiit] *m. anden hd.* Ab. 97 receptus est] recipitur Ac. 98 super] supra Ab. 1 Hind] Huid Ac. 1-2 Eclipsis . . . terciam] *solformørkelsen fandt sted 26. juni 1321.* 2 terciam] *rett. af skr. fra nonam* Ab. 4 recepit] recuperauit Ab, *måske bedre.* 7 Olafson] Oluffson Ac. 9 deuastauerunt] depopularunt Ac. 12-13 <festum>] *mgl. Ab; tilf. af Gertz.* 15 Hameren] Hamern Ac. 15-16 Boringholm] Borendholm Ac. 16 Et deinceps] Item Ac. - cum] *o. lin.* Ab. 17 Vordingborg] Voringborg Ac. 17-18 Item . . . Vordingburg] *oversprunget* Ab. 18-19 Lodeuici] Ludeuici

1326. Rex Christophorus, instituto monasterio apud Knarrætorp
 25 posuit ibi conuentum monachorum de Sora in prima Quadragesima;^{5/2}
 et statim in sequenti festo beati Michaelis per domicellum Barnum^{29/9}
 inde eiecti sunt bonis eorum per dominum Inguarum Hiort et Can-
 nutum Porse occupatis. Item rex Christophorus facta contra se et
 filium suum sedicione grauissima apud Fionienses et Iuttos contra
 30 extraneos misit filium suum m(ai)orem cum tota milicia Sielandie
 et Schanie; ac properauit cum Teutonicis ad sedandam sedicionem
 ipsam. Qu(i) ueniens in Tornborgh ibidem commoratus ad tempus
 est, non audens ad aduersarios transfretare; unde et alia sedicione
 propter Teutonicos facta rex ipse iuuenis a Sielandensibus et Schani-
 35 ensibus, qui secum erant, in ipso// castro est obsessus. Sexta decima^{34 v}
 die obsidionis se cum castro captiuum reddidit, captis Teutonicis, qui
 secum erant <ef>fugere non ualentibus domino Laurencio dapifero
 et Ludouico marschalco paulo post superuenientibus. Mox in castrum
 Synderiucie Hattersleff missus et in cathenis ferreis dirissime circum-
 40 datus diadema aureum in boiam ferream infelicissime commutauit
 inuitus.//

Post uero Christophorus, capto filio, sequenti nocte recessit de^{36 v}
 Vordingburg, immensam argenti et auri copiam, et quidquid preci-
 osum in thesauris regiis habebat, secum abducens; et tandem post
 45 modicum tempus cum domino Henrico Magnipolensi et quibusdam
 aliis dominis Slauię, secum ducens 1936 dextrari(os), nauigio ad
 eandem urbem rediit. Mox ipsa urbs ab innumerabili Sielandensium
 multitudine cum quibusdam Holsatie ducibus non contempnende
 milicie et auxiliariis a duce Iucie missis <cum>que nauali exercitu
 50 est obsessa; sicque rege cum tota multitudine sua intra urbis angustias
 conclus(o), deficientibus panibus multitudo ipsa siligine aqua
 decocta pro panibus utebantur. Domino Henrico Magnipolensi pla-

---

Ac. 22 equipollens] æquopollens *Ab.* 24 Knarrætorp] Kuarietorp *Ab.* 25 ibi conuentum] *rett. fra*
 in conuentu *Ab.* 26 Barnum] Barnem *Ab.* 27 Hiort] Hiorth *Ac.* 28 Porse] Pors *Ac.* – Item]
mgl. Ab. – se] *derefter overstr.* sedicione *Ab.* – et] *ac Ac.* 29 Fionienses . . Iuttos] Feoniam et
 Luciam *Ac.* 30 suum] ipsum *o. lin. Ac.* – m(ai)orem] minorem *Abc.*; regem *tif. Ac.* – Sielandie]
 Syalandiæ *Ac.* 31 properauit] *propere (i marg. propria) curia Ac.* – Teutonicis] Theonicis
Ac. sál. ogs. i det flg. 32 Qu(i)] Quo *Abc.* – Tornborgh] Thornburgh *Ac.* 33 unde] ubi *Ac.* 33–34
 sedicione propter] = *Ac.*; seditio per *Ab.* 35 est] *mgl. Ac.* 36 obsidionis] suæ *tif. Ac.* – captiuum]
 captum *Ac.* 37 <ef>fugere] et fugere *Ab.* – ualentibus] ualebant *Ac.* – domino] cum *tif. Ac.*
 38 et] *mgl. Ac.* – paulo post] *mgl. Ab.* 39 Synderiucie Hattersleff] Hatersleff Sønderiucię *Ac.* –
 dirissime] durissime *Ac.* 39–40 circumdatus] inclusus (*o. lin. tif.:* uincolatus) *Ac.* 40 diadema]
 dyadema *Ac.* – boiam] bøyam *Ac.* 43 Vordingburg] Worryngborrig *Ac.* 44 thesauris] thessauris
Ab. – regiis] regis *Ac.* 45 Magnipolensi] Magnipoleum *Ac.* 46 1936] 1326 *Ab.*; nonogentis
 XXX sex *Ac.* – dextrari(o)s] dextraiis *Ac.*; de extraneis *Ab.* 47 rediit] et intrauit *Ac.* – Mox]
 moxque *Ac.* 48 ducibus] comitibus *Ac.* 48–49 contempnende milicie] contempnendæ militię *Ab.*
 49 <cum>que] quoque *Abc.* 51 conclus(o)] conclusa *Abc.* 52 utebantur] utebatur *Ac.* – Magni-

citante cum Gerhardo, comite de Reensburgh, qui capitaneus erat
 tocius exercitus Danorum, et amicis ipsius, rex Christophorus cum
 55 suo exercitu pacifice recedere nauigio, quo uenerat, est permissus. Qui
 statim cum suis dominis et exercitu exiens in Falstriam se recepit et//
 eam occupauit, donec magno nauium exercitu ex diuersis regni parti- 35 r
 bus collecto ita conclusi sunt, quod manus Danorum non euasissent,
 nisi, iterum placitante Magnipolensi cum Gerhardo comite, iterum
 60 ad propria pacifice <es>s<e>nt d<i>missi. Rex uero Christophorus
 intrauit Rostoch et cum duobus filiis suis Otthone et Valdamaro ibi
 morabatur. His ita peractis Dani apud Viburgh generali placito in-
 stituto Valdamarum ducem decimum annum etatis sue agentem in
 regem unanimiter elegerunt, et ipsum per terras circumducentes in
 65 singulis placitis generalibus regio honore insignire studuerunt. Item
 festo assumptionis beate uirginis Marie solenniter parlamentum in 15/s
 Nyburgh est celebratum, ubi Canutus Porse ducatum Hallandie,
 Samsø et Holbech et Laurencius Ionæsøn dominium super Lang-
 landiam ab eodem rege acceperunt. Item Gerhardus, comes Hol-
 70 zatie, regis ac regni tutor est effectus.

1327. Rex Christophorus, fratri suo Iohanni comiti reconciliatus,
 in regnum redire cogitabat. Item Canutus Porse duxit Ingeburgam,
 filiam Haquini regis Noruagie.

1328. Comes Gerhardus a Sielandensibus subsidium petens tri-
 75 butum leue rusticis imponere attem<p>tabat. Sed ipsi regis oneribus
 <non> ulterius aggruari inaniter se sperabant; unde in unum conglo-
 bati// pro libertate armis fumosis et eruginatis eidem comiti resistere 35 v
 et contradicere satagebant. Unde comes motus in die exaltationis
 sancte crucis circa Tyslundbro cum suis et milita<ri>bus Sialandie 14/s
 80 arte sagittaria peritis, multos ex ipsis trucidauit; pluresque aquis suf-
 focati, ceteri cum confusione ad propria sunt reuersi. Item rex Chri-
 stophorus collecto exercitu grandi cum Iohanne comite est reuersus;
 ac primo in Lollandiam se recepit et per Falstriam transiens castrum

polensi] Magnipolium Ac. 53 Gerhardo] Gerardo Ab; *sål. alm.* 54 amicis] amicus Ab. 55 per-
 missus] promissus Ac. 56 suis] *mgl. Ab.* – exiens] bene rediens premissis Ac. 57–58 partibus
 collecto] paratis collectio Ac. 59 Magnipolensi] Magnipoleum Ac. 59–60 iterum ad] Item quod
 Ac. 60 <es>s<e>nt d<i>missi] sunt demissi Abc. 61 et(1)] ibi *tilf. Ac; jf. ndf.* – Otthone] Othone
 Ac. – ibi] *mgl. Ac; jf. vdf.* 62 Viburgh . . placito] Viburgum populi placet Ac. 65 placitis] placeis
 Ac. – insignire] insignare Ab. – Item] *m. sen. hd. rett. til* in Ab. 66 Marie] *mgl. Ac.* – parlamentum]
 placitum Ab. – in] *mgl. Ac.* 67 Porse] Porssæ Ac. 68 Ionæsøn] Iønæsen Ac. 69 Item] *mgl. Ac.* 70
 regni tutor] tutor regni Ab. 72 Ingeburgam] Ingeburg Ac. 73 Noruagie] *rett. fra Svecie Ab;*
Norwegiæ Ac. 75 attem<p>tabat] attemtabat *rett. fra attemtabant Ac; acceptabat Ab.* 76 <non>]
mgl. Abc; – aggruari] agruari Ac. 77 comiti] contra Ac; *jf. det flg.* 79 Tyslundbro] *i marg. m. an-*
den hd. Tys willd og m. en tredie hd. Tysle broe alias Dysted broe Ab. – milita<ri>bus] militatibus
 Ab; militatibus Ac. 81 ceteri . . . proprial] coeterique ad propria cum confusione Ac. 82 exercitu
 grandi] grandi exercitu Ac. – comiti] comite Ac. 83 Lollandiam] Lolandia Ac. – per] *mgl. Ac.* –

Nycøpingh fecit obsideri; deinde circa Vordingburgh bellum fecit,
 85 ubi multi rustici perierunt, militaribus a longe sequentibus sub duce
 Porsonē, ut uiderent finem. Sed acceptis treugis dum per Sialandiam
 transit, obiam habuit quendam militem Inguarum Hiort nomine;
 qui a rege interrogatus, qua audacia sibi obuiaret, respondit, quod
 uellet eum placare et castrum Hafnen⟨se⟩, quod tenebat, sibi re-
 90 signare. Data super hoc fide statim est reuersus. Quod audiens comes
 Iohannes premisit ex suis, qui dictum castrum ab ipso milite sub no-
 mine regis acceptarent; quo accepto uexillum comitis folio urtice
 insignitum erexerunt. Quod uidens rex Christophorus indignabatur,
 et separatus cessit a comite in Iuciam, et in Scandelburg moram fecit;
 95 equos exercitus sui apud monachos et moniales pabulauit de patri-
 monio Crucifixi.

1329. Diuisum est regnum Dacie. Nam comes Gerardus factus est ^{36 r}
 tetrarcha Iutie et Fionie, Laurentius Ionesøn tetrarcha Langlandie et
 Errie, Canutus Porse tetrarcha Samsø et Hallandie, comes Iohannes
 100 tetrarcha Lalandie, Sialandie et Falstrie, ⟨item⟩ Schanie, quam eci-
 am postmodum accepta magna summa pecunie regi Suecie sub titulo
 pignoris assignauit.

1331. Bellum fuit Loheth, et preualuit comes Gerhardus; et rex
 Christophorus fugit, et rex Ericus filius suus in fugiēdo per Danæ-
 5 uirckæ de equo collapsus medicorum manibus in Chilone curandus
 traditur. Ubi sic est placitatum, ut rex Christophorus regnum totum
 resignaret et solam Lalandiam quiete et pacifice ad dies suos possi-
 deret. In qua dum aliquam moram fecisset, rumores de morte filii
 Erii regis percepit. Qui funus eius in Lalandiam deferri faciens ⟨eci-
 10 am⟩ in ecclesia Halstadiensi per quatuordecim dies cum solennibus
 exequiis fecit custodiri, donec nuncii de Lybech redeunt e⟨o⟩ cum
 necessariis pro eius sepultura; et in Sialandiam deductus sepelitur
 Soræ.

---

transiens] *rett. in scrib. fra reuersis Ab. 84 obsideri] obsidere Ac. – Vordingburgh] Varingburg Ac. 85 militaribus] rett. fra militibus Ab. 86 Porsonē] Porssone Ac. – ut . . . finem] mgl. Ab; jf. Matth. 26,58. – Sialandiam] Sylandiam Ac. 87 Hiort] Hiorth Ac. 88 obuiaret] obuiare Ac. 89 Hafnen⟨se⟩] Hafnen Ab; Hafnie Ac. 90 super hoc] sibi hac Ab. 94 separatus . . . comite] a comite separatus cessit Ac. – Scandelburg] Schandenburg Ab. 95 pabulauit] pabulante Ac. 98 Ionesøn] Ionæssøn Ac. 99 Errie] i marg. m. anden hd. Erre Ab. – Porse] Porssæ Ac. 99–100 Samsø . . . tetrarcha] oversprunget Ab. 99 Samsø] Samtsø Ac. 100 Lalandie] i marg. rett. til Hallandiæ Ab; Lolandiæ et Ac. – Falstrie] mgl. Ac; overstr. Ab. – ⟨item⟩] De (overstr.) Ab; et Ac. 1 pecunie] mgl. Ac. 2 pignoris] pingnoris Ac. – assignauit] derefter har Ac 1330 i ny linje uden nogen tilføjelse. 3 1331] rett. fra 1330 Ab. 4 suus] eius Ab. 4–5 Danæuirckæ] Danneuirche Ab. 5 collapsus] colapsus Ab. – Chilone] Chylone Ac. 5–6 curandus traditur] curandum se tradidit Ac. 5 curandus] rett. fra curandum Ab. 6 placitatum] placatum Ac. – regnum] mgl. Ac. 7 Lalandiam] Lolandiam Ac. – et] ac Ac. 8 qua] quo Ac. 9 deferri] deferre Ab. 9–10 ⟨eciam⟩] et Abc. 10 solennibus] solemnibus Ac. 11 custodiri] rett. fra custodire Ab. – nuncii] rett fra nuncius Ab. – Lybech] Lybeca Ac. –*

1332. Rex Christophorus a Hen<nic>hino Brey<t>hæ et Iohanne
15 Ellemosse in Saxchøpingh est suffumigatus, captus et in Aleholm de-
ductus; sed per nuncios comitis Iohannis est liberatus.

1333. Obiit Christophorus rex in Nycøpingh Falstrie, et cum filio
suo Erico antedicto in Sora sepultus.//

1334. Domicellus Otto bellum faciens in Tapæhet et est deuictus. 36 v
20 Item obiit Carolus, Lundensis archiepiscopus, et electus est Petrus
Iohannis, decanus ibidem. Item obiit papa Iohannes, et successit Be-
nedictus de ordine Cisteriensi.

1339. Comes Iohannes talliauit monasteria Syalandie.

1340. Comes Gerhardus col<l>ecto grandi exercitu applicuit in
25 Randers. Omnia circumquaque, tam in monasteriis et ecclesiis quam
extra, enormiter deuastabat; cupiebat enim non solum Daciam sibi
subdere, sed et plura regna. Sed per Nicolaum Ebbesøn, quem ipse
prius diffidauerat, sabbato, quo Sitientes cantatur, est interfectus, 1/4
et exercitus suus est dispersus. Item Valdamarus, filius Christophori
30 regis, a curia Cesaris Bauaris et Suauis stipatus regnum Dacie intrauit
et nupcias suas cum Heluige sorore Valdamari ducis Synderiucie, qui
ad tempus electus fuit in regem, in Synderburg Als celebrauit, et a
Iuttis et Sialandensibus electus est in regem.

1341. Rex Valdamarus redimere cupiens castrum Vordingburgh,
35 de singulis ecclesiis singulos// recepit calices, quos stipendiarii pro- 37 r
phanarunt, necdum castrum redemptum est.

1342. Bellum fuit Manebiergh, ubi Nicolaus Ebbesøn superatus.
In die Iohannis et Pauli bellum fuit Hafnis, ubi Fridericus de Loken, 26/6
marschalcus regis Valdamari, cum Danis contra Marquardum de
40 S<t>o<u>e iuniorem, capitaneum in castro Vordingburgh, <et>
ceteros Holzaticos, Alemannos et Oplandenses quos in auxilium con-
duxerat, dimicauit; et Alemanni cum suis ceciderunt, et Marquardus

redeunt e<o>| redeuntes Ab; rediuntes Ac. 12 in . . sepelitur| Selandiam deductum sepultus est in
Ac. 14 Hen<nic>hino Brey<t>hæ| Henrich Mobreggher (o. lin. m. anden hd. Monebruwer (?),
i marg. m. Huitfeldts (?) hd.: Hennechino Breyhe) Ab; Herimchino Breyhæ Ac; jf. ndf. under 1354.
15 Saxchøpingh| Sæxkøping Ac. – Aleholm| est tilf. Ac. 16 liberatus| i marg. tilf. m. anden hd.:
dette skiede vdi det stenhusz Per Huittfeldt aatte Ab. 18 Erico antedicto| antedicto Erico Ac. –
Sora| Soræ est Ac. 19 Tapæhet| Capæheth Ac. 21 decanus| rett. in scrib. fra diaconus Ab. 23
talliauit| rett. fra talleauit Ab; talleauit Ac. 24 col<l>ecto| colecto Ac; electo Ab. – grandi| rett. m.
anden hd. fra graui Ab 26 extra| extra Ab. 27 et| mgl. Ac. – Nicolaum Ebbesøn| Nicholaum
Ebbesson Ac. 28 diffidauerat| rett. fra difidauerat Ab; diffradauerat Ac. 29 suus est| eius Ab. 30
Bauaris| rett. til Bojaris (o. lin. tilf. Baiern) Ac. – stipatus| et tilf. Ac. 31 Heluige| rett. fra Helinge
Ab; Heduige Ac. – Synderiucie| y er rett. til ø Ac; Syndrejutæ Ab. 32 fuit| rett. fra est Ab; erat Ac.
– Synderburg Als| Sønderburg Aals Ac. 33 Iuttis| Iutis Ac. – electus . . regem| in regem electus
Ac. 34 Vordingburgh| Woringæbrig Ac. 36 redemptum est| est redemptum Ac. 37 Bellum . .
superatus| står under 1341 Ac. – Ebbesøn| Æbesson Ac. 38 Hafnis| Hafniis Ac. – Fridericus . . Lo-
ken| Frederichus de Locken Ac. 40 S<t>o<u>e| Schone Ab; Skonoe Ac. – capitaneum| capi-
tani Ac. – Vordingburgh| Woringborig Ac. – <et>| mgl. Abc. 42 dimicauit| dum ceteri (o. lin.

fugit suc(c)umbente Haluordo Pilt de Suecia, magno et longo ut gigante. Obiit papa Benedictus de ordine Cisteriensi, et succedit
45 Clemens de ordine Cluniacensi. Rex iterum committit Alemannis castra sub titulo pignoris.

1343. Sialandia desolatur in pecoribus tam a Danis quam Aleman- nis, et plures rustici truncantur ab iisdem. Villa Køke comburitur, et plura oppida desolantur. Item Alemanni preualuerunt contra Danos
50 in feria 6. ante Michaelis circa Flassa mulle, ubi captus est Boetius^{26/9} dictus Falk et alii plures. Item rex Valdamarus castra posuit Ryng- stadis die Iohannis euangeliste, et die Syluestri castra mouit uersus^{27/12 31/12} Slausiam, unde applicaret ad castrum// Korsør, sed per nuncium de-
ceptus reuersus est Liunge. Ipso die capti sunt Sueno, episcopus Ar-
55 husiensis, et Iacobus Pauli, decanus Roschylensis, in redeundo Ros- kyld, et in Padeborgh deducitur; unde interdictum publicatur. Rex Ryngstadis redit octaua Stephani cum exercitu, et tercia die dimis-^{3/1, 1344} (s)o exercitu Roschildiam redit.

1344. Dominus Nicolaus Limbech factus est dapifer regis. Et treu-
60 gatur inter Danus et Alemannos; Dani obtinuerunt castra Calun- borg et Seeburgh. Domini Sueno, Arhusiensis episcopus, et Iacobus Pauli, decanus Roschylensis, soluuntur a captiuitate; soluitur etiam interdictum. Obiit frater Iohannes, episcopus Roschylensis, et elec- tus est Iacobus Pauli, decanus antedictus. Parlamentum Iutie celebra-
65 tur. Item profesto 11. millium uirginum fuit uentus uehemens. Rex^{20/10} Valdamarus debellauit Frisones. Dani uallauerunt municionem, que est Nestuedis; et infecto negocio redierunt sub condicione treugali.

1345. Concilium celebratur Helzingburg per archiepiscopum et episcopos festo ascensionis Domini. Holsatici incenderunt plura op-
70 pida in Sialandia, et uilla Ryngstadis deuastatur per eosdem. Dani obtinuerunt municionem Nestuedis// et destruxerunt Gun(n)ars-
løfholm, interfectis incolis ibidem per marschalcum Ericum Nicolai.^{38 r}

---

demicauit) *Ac.* 43–44 suc(c)umbente . . gigante] *mgl. opr.*; *i marg. tilf.*: subcubuit Haluardus Pilt de Suecia, magnus et longus ut gigas *Ac.* 43 suc(c)umbente] sucumbente *Ab.* – magno . . ut] Magno et Ageo quoque *Ab.* 44 Cisteriensi] Cistertiensium *Ac.* 45 Cluniacensi] Cluniasensium *Ac.* – iterum committit] committit iterum *Ac.* – Alemannis] Alamannis *Ac.*, *sål. ogs. i det flg.* 48 truncantur] *Ac.* – iisdem] eisdem *rett. fra* isdem *Ab.* 49 preualuerunt] *rett. til* prelia luerunt (?) *Ab.* 50 Flassa mulle] Falsza (*i marg. rett. til* Flassa) Møllæ *Ac.* 51 dictus] dns (*fejl for* dcs) *Ac.* 51–52 Ryngstadis] Ringstad *Ab.* 52 Syluestri] Siluerstri *Ab.* – mouit] mouet *Ac.* 53 castrum] *mgl. Ac.* – Korsør] Korsøør *Ac.* 54 Liunge] Lyngæ *Ac.* 54–55 Arhusiensis] Arusianien. *Ac.* 55 Roschylensis] Roskiln. *Ac.* – redeundo] *rett. fra.* reddendo *Ab.* 56 Padeborgh] Padaburg *Ac.* – deducitur] deducit *Ac.* – interdictum publicatur] modicum implicatur *Ac.* 57 Ryngstadis] Rinstadium *Ab.* – tercial tertio *Ab.* 57–58 dimis(s)o] dimiso *Ac.*; diuiso *Ab.* 58 Roschildiam] Roschylid *Ab.* 59 Limbech] Lembec *Ac.* 60–61 Calunborg] Kalenburg *Ac.* 61 Seeburgh] Siøburg *Ac.* – Domini] Dominus *Ab.* – Arhusiensis] Arusien. *Ac.* 62 Roschylensis] Roschildiæ *Ac.* 64 antedictus] ibidem *Ab.* 65 Item] In *Ab.* 70 Ryngstadis] Ringstad *Ab.* 71 Nestuedis] Nestuidis *Ab.* 71–72 Gun(n)arsløf-

Et tertia die obiit Iohannes Magni, fundator eiusdem loci. Castrum Padeborgh est uictum.

75 1346. Dapifer cum exercitu transiuit Lalandiam post epiphaniam ^{6/1}
et obsedit municiones, que in ea erant. Ericus, filius Magni regis Sue-
cie, duxit filiam marchionis. Rex Valdamarus uicit Korsør. Comites
Holsatie in manu ualida terram Lalandie intrauerunt. Nota hic de
cruce in Thoreby. Captus est Rysse pirata a rege Valdamaro et decol-
80 latus, et caput eius malo affixum in Ørecrook. Item Albertus de Oost
preualuit contra Marquardum iuniorem de S<to>e in certamine
singulari in Hafn. In uigilia sancti Bartholomei resignatur castrum ^{23/8}
Vordingburg regi Valdamaro. Rex Anglie bellauit contra regem
Francie, et plures interfecti sunt principes christianorum.

85 1347. Rex Valdamarus transiuit in Iuciam et post in Allemanniam,
et misit literas uocare aliquos nominatim, ut post eum uenire debe-
rent; et aliqui ex ipsis per capitaneos Falstrie capti sunt propter spo-
lium in Boocøo factum. Post hec rex Valdamarus terram sanctam ex
deuocione cum pluribus nobilibus equitando uisitauit, et ante sepul-
90 crum Iesu Christi miles factus plures ex ipsis nobilibus milites ibi fe-
cit. Die resurrec//tionis Christi Heluigis regina peperit filiam Inge- ^{38v 1/4}
burg. Castrum Rafnsburg resignatur Nicolao Hane ex parte regis a
Iohanne dicto Huid. Marquardus de S<t>o<u>e iunior latenter
euasit de castro Kopændæhafn, in quo captius tenebatur.

95 1348. Rex Valdamarus ad Daciam reuersus obtinuit reliqua castra
in Sialandia et aliqua in Iucia et Fioniam dimidiam, Nycoping in Fal-
stria et Stikæ in Meonia. Municio in Schioldenes obsessa. Epidemia
regnat per regnum.

100 1349. Conuentio facta est per regem Valdamarum Ryngstadis die
beati Canuti, in qua rex pro redemptione castrorum docet se 30.000 ^{7/1}
marcarum auri puri de regno leuata exoluisse, insuper 10.000 de pro-

---

holm] cum Narsløfholm (Nars m. anden hd. rett. til Gunars) Ab; Gunersløfholm Ac. – interfectis incolis] (fejlagtigt) rett. til interfecerunt incolas Ab2. 72 per] et Aa2. 73 eiusdem] eius Ab. 74 Padeborgh] Padæburgh Ac. – est uictum] mgl. opr.; post uictum tilf. i marg. Ac. 75 transiuit] transit Ab. 76 ea erant] Ac har her et forskrevet og ulæseligt ord. 77 Korsør] Krosøør Ac. 78 intrauerunt] morauerunt Ac. 79 Thoreby] Thoræbus Aa3. – et] mgl. Ac. 80 in] mgl. Ac. – Ørecrook] i marg. m. anden hd. tilf. Orekrog Ab; Ørekroock Ac. – Albertus . . Oost] i marg. m. anden hd. Albritt van Osten Ab. 81 S<to>e] Schone Ab; Skonæ Ac. 82 in Hafn] Hafniæ Ac. – In] mgl. Ac. 83 Vordingburg] Woringburg Ac. – bellauit] bellum Ac. 84 et plures] plures et Ac. – principes christianorum] XXIII principes terrarum Ac. 87 ipsis] iis Ab. 88 Boocøo] i marg. tilf. Bogø, Boocøok, i marg. m. anden hd. tilf. Bokeøø og m. en tredie hd. bogeøø Ab. 89–90 sepulcrum] sepulchrum Aa3. 91 Heluigis reginal] Helsingis regiam, m. anden hd. rett. til Heluigis regi Ab; (Heleuigis (i marg., ordet i teksten forskrevet) regina Ac. – peperit] pepexit Ab. 91–92 Ingeburg] Ingeburgig Ac. 92 Hane] o. lin. tilf. Bang Ac. 93 S<t>o<u>e] Schone Ab; Skonæ Ac. 94 Kopændæhafn] Køpendehafn Ab. 96 Nycoping] Nyköping Ac. 97 Stikæ] Stika, m. anden hd. rett. til Steka Ab. 98 per regnum] pestis (mul. sen. tilf.) Ac. – 99 Ryngstadis] Ringstad Ab. 1 auri] mgl. Ac. – 10.000] mgl. Ac. – de] ex Ac.

- prio addidisse. Heleuigis peperit sibi filiam Katarinam. Rex transit in Hallandiam ad regem Suecie. Parlamentum celebratur Roschyldis festo inuencionis sancte crucis. Expedicio facta est in Allemanniam, ^{5/5}
 5 et combusta terra Pølxæ. Die Margarete parlamentum factum in Woringæ. ^{20/7}
 Expedicio in Marchiam, ubi rex uenit genero suo in adiutorium et destruxit plures ciuitates et post occurrit imperatori. In nocte profesti sancti Martini uentus uehemens et terre motus factus est. Mortalitas magna in Dacia. ^{10/11}
- 10 1350. Indulgencie generales Rome ad sanctum Petrum. // Rex Valdamarus redit in Daciam. Obiit Iacobus episcopus Roschyldensis, et electus est Henricus Gerædsøn. Obierunt Haquinus et Canutus, filii Canuti Porse, duces Hallandie. Valdamarus nascitur, filius regis Valdamari. Mirabiles circuli comparuerunt circa solem hora meridiana ^{39 r}
- 15 8. Idus Aprilis. Rex fecit expeditionem in Fioniam et in Iuciam. ^{6/4}
1351. Comites de Holsatia regem et regnum diffidarunt. Castra firmantur, et grangie regis sumptuose edificantur. Rex misit exercitum duci Valdamaro in auxilium, et sic transiuit in Allemanniam; sed dux inimicis regis sociatus exercitum regis diffidauit, et ideo exercitus est reuersus. Discordia oritur inter regem et Nicolaum Lembec. Rex Suecie parlamentum tenet in Helzingburgh die Simonis et Iude. ^{28/10}
 Rex transiuit in Rostock et post in Strolsund, et reuersus est die Edmundi regis. Tres episcopi de Dacia et tres de Suecia conuenerunt ^{20/11}
 25 Lundis ad dominum archiepiscopum pro pace inter duo illa regna. Uentus magnus circa natale Domini. Dominus Bugghe et alii plures domini conuenerunt in Kalendburg ad regem pro concordia facienda; sed peiori titulo recesserunt quam uenerunt. Cum autem redierunt in Iuciam, comitibus sociati castra, que rex ibi habebat, obsederunt.
- 30 1352. Rex collegit exercitum et applicauit in Slaulosiam; sed propter uentum magnum contrarium per plures dies non transiuit. // Rex ^{39 v}

2 Katarinam] Catarinam *Ab.* 3 Roschyldis] Roschyld *Ab.*; Rosk. *Ac.* 4 festo] in festo *Ac.* – est] *mgl. Ab.* – Allemanniam] Alamaniam *Ac.* 5 combusta] est *tilf. Ac.* – Pølxæ]: *oen Poel ved Wismar (Gertz)*; Pøle *Ab.* – factum] est *tilf. Ac.* 5–6 Woringæ] Noruegia *Ab.* 9 Dacia] Dania *Ab.* 11 in] ad *Ac.* – Daciam] Daniam *Ab.* 13 Porse] Porssæ *Ac.* 14 comparuerunt] apparuerunt *Ac.* 16 de] *o. lin. Ac.*; in *Ab.* – diffidarunt] diffiderunt *Ac.* 16–17 Castra firmantur] *rett. fra castrum firmatur Ab.* 19 inimicis] *tilf. m. anden hd. på tom plads Ab.* – et] *mgl. Ac.* 20 Nicolaum Lembec] *forskræuet, o. lin.:* N. Limbec *Ac.* – Lenbec] *rett. fra Lenbec Ab.* 21 Suecie] Swecie *Ac.*; *sål. ogs. i det flg.* – tenet] *mgl. Ac.*; *o. lin. Ab.* – Helzingburgh] Helsingburg *Ac.*; *Ab har derefter punktum;* *jf. ndf.* – die] *mgl. Ac.* – Iude] *derefter mgl. punktum Ab.*; *jf. ouf.* 22 transiuit] transit *Ab.* – Rostock] Rostoch *Ab.* – Strolsund] Strolæsund *Ac.* – die] *mgl. Ac.* 23 de(1)] a *Ac.* – tres de] inde (*for iii de*) *Ac.* 24 duo illa] illa duo *Ac.* 25 Bugghe] Buggo *Ac.* 26 Kalendburg] Calundburgh *Ab.* 27–28 Cum . . Iuciam] Redierunt enim in Iuciam et *Ac.*; *måske bedre (Gertz).* 31 magnum contrarium] continuum *Ab.* 32 Oræbyærg] *utwiuvsomt Varberg i Halland (Gertz)*; Oræbyærg *Ac.*; Oreburgh (*o. lin. er tilf. m. anden hd.* 3: Ørebroe, men dette er atter overstr. og i marg. m. anden hd. *tilf.* Orrebyerter vel Ørnebjerg og atter m.

Dacie et Suecie conuenerunt in Oræbyærg. Rex Valdamarus Sialandiam rediit et collecto exercitu transiuit in Fioniam et uenit Othoniam, ubi multi principes et terrarum domini occurrerunt. Et rex cum Magnipolensi ad oppidum quoddam diuertit; ibi cum ipsis principibus causas inter ipsos uentilatas definiuit. Electis ex utraque parte arbitris, castra et municiones arbitris committit, ut firmiter definire tenerentur. Parlamentum in Helzingburgh celebratur, ad quod comites Magnopolenses pluresque terrarum domini per Sialandiam transitum faciunt in expensis regis Valdamari. Quo celebrato rex Sialandiam redit; nec multum post transit Lythøsum, ibique reges, exclusis emulis, bene confederantur. Quidam de curia regis piraticam in mari exercebant in odium Lubecensium et plurima spolia adduxerunt. Rex misit quosdam ex suis in Iuciam, qui capti sunt a sociis Nicolai Limbech in Mulyshø. Parlamentum in Vordingburgh. Et celebrantur nupcie Nicolai Clementis. In Kalendburg conuenerunt rex Valdamarus et episcopi Sueno Arhusiensis, Nicolaus Otthoniensis, Petrus Ripensis, Andreas Burglouiensis et <Henricus> Roschyldensis, dominus Nicolaus Bugge, Nicolaus Lembech et alii plures domini de Iucia; sed nihil memorie dignum est ibi factum. Hastiludium factum est in Køkæ et postea in Stikæ. Eclipsis lune 10. Kal. Nouembris.

23/10

Rex Valdamarus// duxit expeditionem in Allemanniam in adiutorium domini Magnipolensis contra duces de Stetin et constituit episcopum Roschyldensem, Boetium dictum Falck, Stigothum Andersøn, Petrum Laurentzen, Iacob Basse custodes terre, qui in uigilia omnium sanctorum tributum terre imposuerunt. Rex autem Valdamarus Allemanniam cum exercitu ingressus dominum Magnipolensium cum ducebus predictis confederauit. Deinde iratus contra dominum de Slauia eius terram, castra, municiones, uillas et oppida in magna parte spolio et incendio deuastauit, nec etiam manus a bonis monachorum, moni-

40 r

31/10

anden hd. Ørrekrog vel Oringborig) Ab. 33–34 Othoniam] Ottoniam Ab. 34 Et] ac Ac. 37 committit, ut] committuntur, unde Ab. 37–38 definire] definiri Ac. 39 Magnopolenses] Magnipolenses Ab. Magnopolentis Ac. – terrarum domini] domini terrarum Ac. 41 Lythøsum] Lychosum Ab; Lychløsum (?), i marg. tilf. Lythøsum Ac. 42 de] ex Ac. 43 exercebant] exercuerunt Ac. – Lubecensium] Lybicensium Ac. 44 qui . . . sunt] rett. fra qua capta fuit Ac. – qui] et Ab. 45 Limbech] Lymbeck Ac. – Mulyshø] Mulsshø (i marg. tilf. Moëls) Ab; i marg. tilf. forte Mølse Ac. – Vordingburgh] Woringburg Ac. 46 Kalendburg] Calunburgh Ab. 47 Nicolaus Otthoniensis] mgl. Ab. 48 Burglouiensis] Burgalen Ac. – <Henricus>] Iohannes Ab; forskreuel Ac. 49 Lembech] Lembesz Ac. – et] mgl. Ac. – 51 Køkæ] Køge Ab. – Stikæ] m. anden hd. rett. til Steke Ab. 53 expeditionem] exercitum Ab. 54 domini Magnipolensis] domino Magnopolen. Ac; m. anden hd. tilf. o. lin., men atter uduisket generi sui Ab. 55 Falck] Faalck Ac. 56 Petrum] Per, i marg. m. anden hd. Palnonum vel Petrum Ab; P. Ac. 57 autem] mgl. Ac. 58 Magnipolensium] Magnepolen Ac. 59 confederauit] consideratur Ac. – Slauia] Slanonia, i marg. m. anden hd. Sclauonia Ab. 60 terram]

alium aliarumque ecclesia(stica)rum personarum abstinuit. Sed et
populum circumquaque deuastauit: aliquos abscisis auribus et nare
precisa deformes reddens exterminium magnum fecit. Unde multi
65 nobiles in ipsius partibus per cognaciones suas ipsum deserendo se ab
amicicia eius seiunxerunt. Rex autem ab Alemannia rediens festum
natalis Domini in Vorthingburgh cum suis celebrauit.

1353. Regina peperit filiam, quam uenerabilis pater dominus Hen-
ricus, episcopus Roschylensis, de sacro fonte leuauit, et uocata est
70 Margareta. Item Petrus Dænæ desponsauit sibi uirginem, uidelicet
filiam Olai Ebbesøn; sed ipsa, connubium spernens eius, alteri, uide-
licet Sæntækæ cuidam priuato, se matrimonio copulauit, et transueta
est in Meoniam ibique nupcias celebrauit; et ex// hoc inter aliquos no- 40 v
biles lis orta est. Causa de discordia inter dominum regem et comites
75 et inter dominos de Lucia diuersimode diuersis locis et temporibus
uentilata tandem circa festum diui Iacobi est terminata, et ipsi omnes 25/,
bene concordati sunt, ut putabatur.

1354. Rex intrauit Frisiam eosque rebelles castigauit et magna
summa pecunie mulctauit, obsidibus receptis ab iisdem. Item festo
80 Iohannis Danæhof Nyburgh celebratur, ubi per dominum Ripensem 24/
ex parte domini regis publicantur infra scripta, prout sequitur:

In nomine Domini Amen. Nos Valdamarus Dei gratia Danorum
Slauorumque rex in placito generali, Dannehoff dicto, sub anno Do-
mini 1354 octaua beati Iohannis baptistæ Nyburg celebrato e(x) con- 1/,
85 silio et consensu ducis Slesuicensis, uenerabilium patrum dominorum
episcoporum, uidelicet Nicolai Otthoniensis, Petri Ripensis, Petri Vi-
burgensis, Henrici Roschylensis et Pauli Aarhusiensis, Nicolai Lim-
bech, dapiferi nostri, Pal(n)onis Ionsøn, marschalci nostri, ceteror-
umque consiliariorum et hominum nost(ro)rum statuimus omnes
90 articulos infra scriptos (inuiol)abiliter obseruandos: Primo quod tota
communitas regn(i) Daciæ legi//bus et libertatibus domini regis Val- 41 r
damari et aliorum regum predecessorum nostrorum felicitis memorie

mgl. Ac. 62 ecclesia(stica)rum] ecclesiarum et Ab; ecclarum Ac. 63 deuastauit] depopulans Ac. – aliquos] aliquibus Ab. – abscisis] abscissis Ab. 64 precisa] descissa Ab; precisa Ac. 65 ipsius] ipsis Ac. 67 Vorthingburgh] Woringburg Ac. 68 pater dominus] dominus pater Ac. 70 Dænæ] o. lin. tilf. Dinia (?) og i marg. Dunæ Ac; Dægnæ, i marg. m. anden hd. Degen, rett. til Denar Ab. 71 Ebbesøn] Ebbesøns Ab. 72 Sæntækæ] i marg. tilf. Senteke Ac. 73 est] mgl. Ab. – Meoniam] Moeoniam ell. Moconiam Ab. 74 orta est] est orta Ac. 75 dominos] Ab. 76 diui] mgl. Ab; D = diui Ac. – est terminata] mgl. Ab. 77 sunt] mgl. Ab. – ut putabatur] mgl. Ac. 78 et] in tilf. Ab. 79 receptis] recepti Ac. – iisdem] eisdem Ac. – Item] In Ab. 80. Danæhof] Danehof Ab. 81 ex] Ab. – publicantur . . . sequitur] infra scripta prout sequitur publicantur Ac. 82–89 In . . . fuerat] mgl., i marg. bemærket: desiderantur hic literæ regis Ac. Forordningen er udgiuet i »Den danske rigslougiu- ning indtil 1400« s. 230 ff., hvortil der henvises; nødvendige rettelser er foretaget efter denne ud- gave. 84 e(x)] et Ab. 88 Pal(n)onis] Palmonis Ab. 89 nost(ro)rum] nostrum Ab. 90 (inuiol) –

uti libere debeat et gaudere. Item quod omnes bone consuetudines, quas habuerant ex antiquo, rate debeant esse atque firmæ. Item pro
 95 nimia destructione populi reg⟨ni⟩ Danici et aliis quam pluribus destructionibus et periculis ips⟨i⟩ reg⟨no⟩ incumbentibus omnia forefacta, uitam hominis et mutilacionem membrorum tangencia in hunc diem perpetrata ex rogatu et consilio eorundem dominorum episcoporum et hominum nostrorum fauorabiliter indulgemus, ita tamen, ut
 100 cui⟨cunque⟩ leso ⟨lesor⟩ satisfaciat secundum exigenciam legis terre, in qua ipsum forefactum fuit perpetratum. Item quicumque equos, boues, iumenta seu alias res iniuste amiserit, ius suum coram nobis seu dapifero nostro uel i⟨u⟩sti⟨ciari⟩o aut ⟨uice⟩domino nostro tunc præsentem legaliter prosequetur. Item si aliquis domos suas uiolenter
 5 ablatas in fundo alterius illegaliter positas seu constructas inueniat, eas legaliter arrestet, ius suum secundum leges terre prosequend⟨o⟩. Si uero reus infra diem beati Martini proximum emendare non curauerit, ^{11/11} bondoni et nobis satisfaciat secundum leges terre; et sic notandum de excessibus quibuscunque. Item si aliquis similiter alium de bonis siue
 10 terra uiolenter sibi ablatis incu//sare uoluerit, incipiet causam processu ^{41 v} debito, uidelicet in placito sui Herret, Syssel et terræ, quod Landtzingh dicitur, dapifero, placiti nostro iusticiario seu nobis, si iustitiam prius non consequi ualu⟨e⟩rit, uentilari debeat et finiri. Quod si nullatenus iusticiam obtinere poterit, ex tunc aduersarium suum
 15 ⟨in⟩ placit⟨o⟩ sui Herret sex septimanas ante præmoneat, et ad generale placitum proxime celebrandum manifeste eum citet, ubi dicta causa Deo fauente fine de⟨bito⟩ terminabitur. Item quod nullus cuiuscunque conditionis existens cum aliquo clerico uel laico sine uoluntate et con⟨s⟩ensu domestici hospitetur; quod si aliquis fecerit,
 20 domesticus eum cum propria familia, si suff⟨e⟩cer⟨i⟩t, sin autem cum uicinis et nostro aduocato tunc præsentem seu nostro dapifero tanquam latronem et publicum raptorem persequi et impedire poterit, null⟨o⟩ debita cum ratione petitioni eius aduersando. Item firmiter inhibemus et districte, ne quis, cuiuscunque conditionis exist⟨a⟩t, de bonis
 25 sacerdotum et clericorum decedencium, nisi ueri heredes eorum, aliquid presumat occupare sub gratiæ nostræ ⟨ob⟩te⟨n⟩tu. Item placitum

abiliter] memoriabiliter Ab. 91 regn⟨i⟩] *rett. fra regum* Ab. 94 quas] *o. lin. m. anden hd.* Ab. 95 reg⟨ni⟩] *regis* Ab. 95–96 destructionibus] *i marg., hs. har opr. destitutionibus* Ab – ips⟨i⟩ reg⟨no⟩] ipso regi Ab. 100 cui⟨cunque⟩] *cuiquam* Ab. – ⟨lesor⟩] *tillf. af Gertz.* 3 ⟨iu⟩sti⟨ciari⟩o] *institutulo* Ab. – ⟨uice⟩domino] *domino* Ab. 6 prosequend⟨o⟩] *prosequendum* Ab. 9 de] *o. lin.* Ab. 12 placiti] *et tillf.* Ab. 13 ualu⟨er⟩it] *ualuit* Ab. 14 iusticiam] *derefter overstr. nulla (jf. næstforeg. ord)* Ab. 15 ⟨in⟩] *mgf.* Ab. – placit⟨o⟩] *placiti* Ab. 17 de⟨bito⟩ terminabitur] *determinabitur* Ab. 19 con⟨s⟩ensu] *concensu* Ab. 20 suff⟨e⟩cer⟨i⟩t] *sufficeret* Ab. 22 null⟨o⟩] *nulla* Ab. 24 existe⟨a⟩t] *existet* Ab. 26 presumat] *presummat* Ab. – ⟨ob⟩te⟨n⟩tu] *contemptu* Ab. 27 d⟨ict⟩um] *demum* Ab.

Dannehof d<ict>um semel in anno quolibet uidelicet die beati Iohannis Baptistæ Nyborrigh secundum antiquam consuetudinem regni ^{24/6} Dacie celebrabitur. Item omnes dissensiones et inimicitæ inter quos-
 30 cunque a<b> quindena ante dictum festum diui Iohannis// usque in ^{42 r} festum beati Iacobi proxime uenturum in mera securitate habeantur ^{25/7} sub pena Orbodemaall uulgariter nuncupata. Item sub <ob>te<n>tu gratiæ nostræ firmiter inhibemus, ne quis aduocatorum nostrorum seu officialium contra præmissos articulos aliquid presumat attentare.
 35 Quod si aliquis attentauerit, nobis nolumus imputari, sed ipse aduocatus super propriis factis iuri stabit.

His publicatis omnes ad propria redierunt. Quid<a>m uero exurgens in medio contra clamauit, omnia fore uana; rex pauciora experimentis prosequuturus, quam promissis complexus fuerat. Celebrato Danehof statim rediit rex in Sialandiam et misit tres episcopos ad totidem episcopos de Suecia aliosque consiliarios regi<s> in Helzingburgh; ipse autem uenit Vordinburgh, ubi Hennichino Breythæ et Iohanni Ellæmosæ, seu filiis suis, ignouit et remisit forefacta ipsorum, que in patrem ipsius exercuerunt, ita tamen, quod singulis annis anniuersarium ipsius regis Christophori, quamdiu aliqui ex ipsis aduixerint, in Soræ solemniter celebrarent. Item nupciis interfuit Meonie, quibus celebratis occurrit Roschyldis nunciis regis Suecie. Tandem post plures internuncios hinc et inde transmissos rex Dacie Valdamarus et rex Suecie Magnus Helzingburg conuenerunt circa festum Michaelis. Re- ^{29/9}uersus in Sialandiam rex Valdemarus solemnnes nuncios sexus utriusque in Aleman//niam transmisit, qui de Vismaria filiam suam solemniter reduxerunt. Die beati Martini omnes aduocatos suos Sialandie ^{42 v} Slaulosiam citauit, ibique eis de faciendis in absentia eius, uerbis et scriptis unicuique singulariter commissis, intimauit. Et post in Iuciam ^{11/11} se recepit et filium suum Christophorum in Vordingburgh collocauit. Mortuo interim Andrea, episcopo Burglanensi, rex Magnum Iohannis, canonicum Roschyldensem et Aarhusiensem, ibidem instituere attentabat; quod et fecit, eique in omnibus necessariis suis preuidebat et diu secum in curia sua honorifice tenuit. Parlamentum

32 <ob>te<n>tu] contemptu *Ab.* 34 presumat] presummat *Ab.* 37 Quid<a>m] Quidem *Ab.* 38–39 rex . . . fuerat] *sen. tilf. på deluis tom plads Ab.* 40 in Sialandiam] Selandia *Ac.* 41 regi<s>] regi *Abc.* 42 Vordinburgh] Woringburg *Ac.* – Breythæ] *rett. fra Broythæ(?)*, *i marg. m. anden hd.* Hennichino Breythe *Ab.*; Broythe *Ac.* 43 Ellæmosæ] Allemose *Ab.* 44 ipsius] *mgl. Ab.*; *rett. fra ipsorum Ac.* 45 aduixerint] aduixerunt *Ab.* 46 solemniter] solenniter *Ab.*; *sål. ogs. i det flg.* – celebrarent] *rett. fra celebrabunt Ab.*; celebrabitur *Ac.* 47 Roschyldis] Roschyldt *Ab.*; Roschil: *Ac.*; *lign. ogs. i det flg.* – Sueciel] de Suecia, *rett. fra Sueciæ Ac.* 48 Dacie Valdamarus] Waldemarus Daciæ *Ac.* 50 in] *mgl. Ac.* – rex Valdemarus] *mgl. Ab.* 51 in Alemanniam] Alamaniam *Ac.* 53 eius] sua *Ac.* 55 et] *mgl. Ac.* – Vordingburgh] Woringæburg *Ac.* 56 episcopo] *mgl. Ab.* – Burglanensi] Burglauenensi *Ab.* 57 Aarhusiensem] Arusien. *Ac.* 58 attentabat] attentauit *Ab.* – eique in] quam *Ac.* – suis] *mgl.*

60 Løbiche die innocentium celebratur, ad quod rex uenire cogitauit, et eo expensas in magna copia premisit; sed conductum nisi quinquaginta uiris habere non potuit. Sic personaliter supersedit, et aliquos de curia sua illuc misit.

1355. Sequenti die epiphanie uenit edictum a rege ad placitum generale Sialandie, ut sui armis et equis <iuni>oribus expediti sibi Ripis die conuersionis beati Pauli occurrere festinarent; sed erat eis contrarius uentus, nec poterant transfretare infra plures dies. Rex in Iucia moram faciens et iusticiarium placitum tenens multorum auariciam castigauit, ita ut hereditates minorum ad maiores ui uel alio titulo iniusto ablata redirent ad ueros// heredes. Ubi cum cuiusdam militis Nicolai Erichsøn Rubei clandestina obtreccionem parum honorate de se habitum comperisset sermonem, ire aculeis actus misit statim, qui ipsum caperent; sed ipse capi renuens interfectus est ab iisdem.

Rex in Sialandiam rediens occurrit regi Suecie Helzingburgh circa festum Iohannis, ubi treugatum est inter regna. Festo Olai facta est conuentio in Wrangstorp, ubi pro forefactis e<x> iure regio duplicatur pena pecuniaria. Hastiludium Roschylidis celebratur, in quo Arnoldus de Løbiche solenniter se gerebat. Interea oritur guerra inter ducem Slesuicensem et Benedictum de Anefeldt, qui munitus regio auxilio castrum Tranekier obsedit terramque suam Langlandiam deuastauit. Sed dux, superueniens nauibus, exercitum dissipauit; qui naues, quibus dux uenerat, occupantes nunciauerunt regi de facto. Qui ueniens manu ualida ipsum ducem ducatum resignare coegit; sed tandem reconciliati, ducatum restituit, et facta est pax falsa et fedus fictum.

85 Obit uenerabilis pater dominus Petrus Iohannis, archiepiscopus Lundensis, et electus est dominus Iacobus Nicolai; et cum moram Auenionis pro confirmatione faceret, bona archiepiscopalia per ducem Benedictum (imo maledictum!) et prefectum Schanie – sed rex Suecie

---

Ab. 59 prouidebat] prouidebat Ab. – tenuit] tenens Ac. 60 Løbiche] i marg. tilf. Lybike Ab; Lybikæ Ac. 60–61 et eo] imo Ac. 61 sed] et Ac. 61–62 quinquaginta] cum, o. lin. tilf. certis Ab. 62 personaliter] propterea Ab. – aliquos] aliquod Ac. 65 <iuni>oribus] minoribus Ab; im moribus Ac. 66 beati] mgl. Ab. 69 hereditates] hereditas Ab. – alio] aliquo Ab. – titulo] i marg. m. anden hd. rett. fra tertio Ab; modo Ac. 70 ablata . . heredes] demulsauerunt (rett. til deuulsa) rerum (rett. til uerum) redirent ad heredem Ab. – cum] mgl. Ac. 71 Erickson] Ericson Ab. 72 habitum . . aculeis] facta coperiens (?) in iram Ac. – statim] mgl. Ab. 23 ipsum] eum Ab. – ipse . . renuens] quum capi nollet Ac. – iisdem] eisdem Ac. 74 in] mgl. Ac. 75 treugatum] tregatum Ab. 76 Wrangstorp] Vrangstrup Ab. – pro] mgl. Ac. – e<x>] et Abc. 76–77 duplicatur . . pecuniaria] pecuniaria poena duplatur Ac. 78 Løbiche] Lybekæ Ac. – gerebat] ibi tilf. Ac. – Interea] Interim (?) Ac. 79 Anefeldt] Aneuzle Ac. 80 Tranekier] Tranækier Ac. 81 nauibus] nauium Ac. – qui] Item Ac. 82 uenerat] uenerant Ab. 83–84 reconciliati] reconsiliati Ab; reconciliato Ac. 84 et (1) . . fictum] i parentes Ac; ordene er lânt fra Officio translationis s. Canuti ducis (Gertz, Vit. Sanct. Dan. p. 203, 15). 85 dominus] tilf. o. lin. Ac. 86–87 Auenionis] Animonis, m. anden hd. rett. til Auenionis, i marg. tilf. Auennione Ab; Ammonis (sål. ogs. i det flg.) Ac. 87 archiepiscopalia

pro instinctu huiusmodi notabatur – omnimode sunt confiscata.

90 Ad diuersos terrarum principes nuncios suos pro causis diuersis rex
misit Valda//marus. Direxit eciam quosdam nuncios solennes ad sum- 43 v
mum pontificem, qui uenientes Auenionis gratanter causa mittentis
sunt recepti eiusque commensales sunt facti; negociis, pro quibus
uenerant, peroratis uotorumque compotes effecti, benedictione apo-
95 stolica roborati, ad propria redierunt, gratulantes domino suo regi ex
parte domini pape placencia referendo.

Venerunt quoque nuncii regis Francie ad Valdamarum regem Dan-
orum pro matrimonio inter liberos utriusque contrahendo. Nuncii
eciam regis Valdamari predictum regem petiuerunt, ubi reuerenter
100 excepti et preciosis exeniis ditati ad dominum suum sunt reuersi.
〈Item〉 quidam uocati sunt, ut post regem in Langlandiam se trans-
ferrent; et supersederunt tam militares quam rustici cum balistis ec-
clesiarum propter contrarium uentum. Eorum negligentiam pena pe-
cuniaria per aduocatos suos fecit castigari, ut inde de cetero in talibus
5 fierent cauciores.

Item festo Simonis et Iude conuentio facta est Wrangstorp, ubi rex 28/10
cum suis tractauit de moneta. Imposuit eciam tunc tributum, ut post
decimas de pecoribus de singulis capitibus utilibus 6 grossis solueren-
tur duobus terminis Nicolai et purificationis. Addidit et hoc, ut singuli 6/12, 2/2
10 de familiis singulorum 14// dierum labores expenderent pro rege in 44 r
hyeme et estate in propriis expensis. Sed familia regis, ecclesie et mo-
nachorum in laborando legem non habebant, et uix fessis dabatur
requies. Rustici facto scrutinio pro pecoribus non annotatis per aduo-
catos sunt castigati. Tunc rex Iohannem Macher, aduocatum in Ka-
15 linburg, constituit rectorem placiti generalis. Rex transiuit in Iuciam,
et uenit edictum ab eo, ut sui omnes de Sialandia ei occurrerent Ripis
dominica proxima post epiphaniam sub ducatu Bo Falk. Item edictum 10/1, 1356
aliud, 〈ut〉 aduocati singuli singulos sagittarios festo purificationis 2/2 1356
Colding mittant in occursum regis.

20 1356. Parlamentum fuit in Kylone, et Valdamarus, rex Danorum,
erat ibi. Item rex commisit domino Henrico, episcopo Roschyldensi,
et duodecim aliis de terris abbatibus et militaribus de negociis et utili-

---

episcopalia *Ab.* 88 Sueciel| Suæciæ *Ac.* 91 nuncios solennes| solennes nuncios *Ac.* 92 Auenionis|
rett. fra Animonis *Ab.* 93 sunt| *mgl. Ac.* 96 referendo| *rett. fra* referenteo *Ab.* 1 〈Item〉| Et *Ab.*;
Et quod *Ac.* – sunt| *mgl. Ab.* – regem| *derefter slelt.* ueni *Ab.* – Langlandiam| Laglandiam *Ab.*
2 supersederunt| supersederent *Ac.* 4 ut . . . cetero| ita ut dolotero *Ac.* – indel| in *Ab.* 6 festo|
in festo *Ac.* – Wrangstorp| Vrangstrup (*foran ordet er slelt.* Vordingburgh) *Ab.* 8 decimas| deci-
mam *Ac.* – capitibus| *i marg. m. anden hd. tilf.* rumpeskat *Ab.* 8–9 grossis soluerentur| grossos
soluerent *Ab.* 9 terminis| amis *Ac.* 11 in propriis| propriis in *Ac.* 14–15 Kalinburg| Calingburg
Ab. 16 Sialandia| Selandia *Ac.* – ei| *mgl. Ac.* 17 epiphaniam| epiphantias *Ac.* – ducatu| ductatu
Ab. – Bo Falk| Boo Faalck *Ac.* 18 aliud| *mgl. Ac.* – 〈ut〉| *mgl. Ab.*; ad *Ac.* 20 in| *mgl. Ab.* 21 com-

tate terre, maxime de molendinis, que nuper edificauerat, et eorum
 aqueductu; <nam>que nolebat aquarum decursum ad mare transire
 25 ociosum, quin utilitati communi prius deseruiret; et ideo pluribus in
 locis aquas stagnauit et conclusiones aquarum fieri fecit sumptuosas,
 et precauere uoluit, ne tempestatis magnitudine aut aquarum hyema-
 lium irruptione estuaria// destruerentur fossata et ualli, qui damme 44 v
 Danice dicuntur, deperirent. Preualuit tamen uiolencia aque in qui-
 30 busdam locis. Item noua moneta, scilicet cuprea, succedit argentee,
 peior meliori.

Item parlamentum in Løbiche, ubi rex solennizauit et magnas fecit
 expansiones, non tantum pro se, sed etiam pro aliis terrarum domi-
 nis. Magnus, rex Suecie, exaltauit quendam Benedictum et fecit eum
 35 ducem addiditque domino suo terras et insulas multas. Sed orta est
 discordia inter ipsum et Ericum, filium regis Magni, generum scilicet
 regis Valdamari. Ideo ipse Ericus regem Valdamarum petiuit uenit-
 que ad eum Hafnis; et honorifice susceptus moratusque apud eum
 per dies aliquot exeniisque regiis ditatus ad propria est reuersus, pre-
 40 ualuitque contra Benedictum ipsumque de terra fugauit. Bo Falk, qui
 sequebatur cum nauigio, ut patrem eius in negociis regis Valdamari
 peteret, captus est ab eodem. Misit ergo rex aliquos de terra sua, ut
 stipendiarios conducerent, sed tardauit eos uis algoris.

1357. Exercitus Alemannicus Schaniam se infuderat sub euentu
 45 dubio. Iuti eciam conglobati murmurare dicebantur contra regem.
 Ideo rex// omnia castra sua personis et expensis firmauit ac comesti- 45 r
 bilia in grangiis suis et curiis aduocatorum congregata infra muni-
 ciones castrorum fecit deportari. Sicque circa purificationem beate
 uirginis Iutis occurrit in Nyburgh. Et quod multitudo Iutturum uener- 2/2
 50 rat, cum pocioribus negocia tractauit, et multitudo Otthonie remansi-
 sit. Factaque compositione de parlamento in Kalingburgh dominica
 medie quadragesime celebrando ab inuicem discesserunt. Rex Sia- 19/3

---

misit] comisit *Ac.* 23 edificauerat] edificarat *Ac.* 23–24 eorum . . . nolebat] eorum aque duc-
 tumque nolebat, *rett. til earum aqueductu.* Nolebat *Ab;* eorum aquæductumque nolebat *Ac.* 24
 decursum] *rett. fra* adcursum *Ab.* 25 in] *mgf. Ac.* 27 ne] non *Ac.* 27–28 hyemalium] hymalium
Ab. 28 destruerentur] soluerent *Ac.* – damme] Daniæ *Ac.* 29 tamen . . . aque] aque uiolencia tam-
 en *Ab;* tamen, *i marg. tilf.* uiolencia aque, *men uden henvisning til dette sted (jf. ndf. ad l. 33–34)*
Ac. 32 Løbiche] Lybecke *Ac.* – solennizauit] solemniter intrauit *Ac.* 33 sed] *mgf. Ac.* – etiam]
mgf. Ab. – aliis] aliarum *Ac.* 33–34 dominis] *derefter m. større bogstaver:* Incidens, muliguis hentyder
randnoten anført ved l. 29 her til (Gertz) *Ac.* 36 generum] socerum *Ab.* 37 regis] *derefter slett.* Magni
Ab. – petiuit] pitiit *Ac.* 38 et] ac *Ac.* – moratusque] moratus *Ac.* 39 exeniisque] Xeniisque *Ab;*
 eximiisque *Ac.* – regiis] regis *Ab.* 39–40 preualuitque] præluitque *Ac.* 40 Falk] Faalck *Ac.* –
 quil] quam *Ac.* 42 ergo] itaque *Ac.* 43 tardauit] tardantes *Ac.* – algoris] *m. anden hd. rett. fra*
algonis Ab. 45 dicebantur . . . regem] contra regem dicebantur *Ac.* 46 sua] *mgf. Ab.* 47 in] *mgf. Ab.*
 – curiis] curribus *Ab.* 47–48 municiones] immunitationis *Ac.* 48 deportari] seportari *Ac.* 49
 quod] quæ *Ab.* 51 Kalingburgh] Calunburgh *Ab.* 52 inuicem] inuicim *Ab.* – discesserunt]

landiam reuersus laboribus rusticorum et aliorum non pepercit, sed magis iugum suum aggrauauit ac etiam castris suis in expensis maioribus preuidebat.

Contigit quiddam rarum in Sialandia in anno eo: Quidam in uigilia natiuitatis Christi in oppido Vallingsbech apud rusticum hospitabatur, mansionem sibi in eius fornace eligens, habuitque secum mulierem iuuenulam uisibilem; ipse semper inuisibilis permanebat. Loquebatur autem Danicum et Latinum dicens se in Treleburgh natum et scholam Roschyldensem frequentasse. Ibi morabatur bibens et comedens, sed libencius oua. Colloquium cum aduenientibus habuit; plura festa rusticorum uisitauit; que ibi gerebantur domestico suo referebat. Interrogatus, utrum rem cum illa muliere haberet, ille affirmavit, sed illa negabat. Que uero dabantur, ipsa accipiebat et in eius cibos conuertebat. Rusticus autem non ferens frequentiam aduentantium, mulierem curru impositam Hafnis deduxit sabbato quatuor temporum post Cineres; sed Petrus Iordanis (sic se nominauit) sequebatur.

Horrenda, quæ sequuntur:

»Uniuersis Christi fidelibus ubicunque locorum existentibus magister Milletus de Tolleto et congregacio aliorum magistrorum ibidem gratiam sempiternam. Pro salute generis humani uos consulimus, quod omnes sitis confessi inmediate in anno Domini 1357 pro eo, quod in eo accidet. Euenient enim tot dolores et mirabilia in mundo, quod nunquam similia euenierunt, et incipient in isto anno mense Maio. Primo sol ascendet in signum lune, quod signum est calidum super naturam, et luna erit eclipsata tunc temporis, et tunc reges effundent sanguinem suum; et erunt quam plurime domus planetarum sibi inuicem aduersantes. Magne tribulaciones erunt in illo tempore per duos dies, uidelicet homicidia et alia multa mala, super terram, et exhibit mare in terram extra terminos suos per spacium quadrupliciter plus quam unquam fuit post diluuium. Postea uero uenti flabunt contrarii, et mirabilia erunt super aquam et terram. Et erunt quam plurimi terrores et terremotus, et plurime ciuitates subuertentur super sabulum et arenam exeuntes. // Et tandem septima die mensis Augusti

decesserunt *Ab.* 54–55 ac . . . preuidebat] *mgl. Ac.* 56 Contigit etc.] *tilf. i marg.*: Historia memorabilis *Ac.* – quiddam . . . eo] quoddam isto anno rarum i Selandia *Ac.* – Quidam] *Quædam Ac.* 57 Vallingsbech] Walingbeck *Ac.* 58 sibi] *mgl. Ab.* – eius fornace] fornace eius *Ac.* 60 Treleburgh] Trellæburg *Ac.* – natum] esse *tilf. Ac.* – et] *mgl. Ac.* – 61 scholam] scholas *Ac.* 61–62 comedens] comedens *Ac.* 62 aduenientibus] aduentibus *Ac.* 63 suo] *mgl. Ac.* 64 illa muliere] muliere illa *Ac.* 65 uero] ipsi *Ac.* – ipsa] illa *Ac.* 70–1 Horrenda . . . dierum] *mgl. Ac.* 72 magistrorum] *rett. in scrib. fra* magistratuuum *Ab.* 74 inmediate] in mediate *Ab.* 77 ascendet] ascendit *Ab.* 80 inuicem] inuicim *Ab.* 83 plus] quam] postquam *Ab.* – unquam] *mgl. Ab.* 89

hora terciarum orietur sol ita rubicundus ut sanguis; pre eius summo ardore et calore plurime domus lignee seu lignis cooperte comburentur. In illa tercia hora erit magna effusio cruoris spe(c)ialiter in regno
 90 Francie, et postea congregabuntur ciuitates contra ciuitatem et filius contra patrem et patria in patriam; eciam quam plurimi Saraceni propter predicacionem fidei Christiane conuertentur. Item cad(e)nt postea fulgura et tonitrua et alia horribilia super terram, taliter quod pauce gentes unquam uiderunt. Effectus supradictos terrore concu(ssi
 95 cun)cti uidebunt. Quare consulimus uniuersis, quod unusquisque paret se ad moriendum et sit bonus Christianus, prout necessitas ei incumbit ex euentu premissorum et uentu(ror)um. Omnia hec sunt prophetia Sybille, qu(e) dixit: »Post annum Domini 1357 uidebuntur mirabilia«; et fama uulgaris est, quod dicunt ips(a)m nat(a)m † de
 100 terra Dan in terra Babilonie, ultra partes marinas, et quod loquebatur, cum esset triginta dierum«.

Festo annunciacionis beate uirginis celebratum est parlamentum in ^{25/3} Calundeburgh per regem Danorum et episcopos, scilicet Nicolaum Otthoniensem, Henricum Roschyldensem, Petrum Ripensem, Petrum
 5 Viburgensem, Paulum Aarhusiensem et Magnum Burglanensem, ubi de(st)inatum fuit, quod constitutiones in parlamento Nyburgh// celebrato amodo strictius obseruentur. Sed licet ante parum obseruabantur, postea de illis nulla fuit cura. Dominica Quasimodogeniti rex ^{16/4}
 10 Roschylidis suos conuocat et cum episcopo Roschyldensi (tractat), ut bona ipsius in Arsherrit castro Calenburgh annexeret. Peractis aliis recia luporum confici iniungit. Et post in Iuciam est decessum, ibique morando maiores et minores uariis impositionibus aggrauat.

Cum duce Slesuicensi et comitibus Holzacie et Iuttis discordiam init. Unde factum est: post eius decessum in Sialandiam quasi omnes
 15 in uno conglobati ipsum publice diffidare studuerunt. Et castrum Tønderen, propter quod lis magis orta dicitur, obsidentes uicerunt Castrum in Randers, quod nouiter 11 ecclesiis destructis edificauit et domino

---

spe(c)ialiter] spesimaliter *Ab.* 92 cad(e)nt] cadunt *Ab.* 94–95 concu(ssi cun)cti] concucti *Ab.* 96 paret] pareat *Ab.* 97 uentu(ror)um] euentuum *Ab.* 98 qu(e)] quod *Ab.* 99 fama] *mul. rett. fra famæ Ab.* – ips(a)m nat(a)m] ipsum natum *Ab.* 100 in terra] *rett. m. anden hd. fra* intra *Ab.* 2 uirginis] Mariæ *Ac.* – celebratum est] *mgl. Ac.* 3 Calundeburgh] Calundborg *Ac.* – per . . . scilicet] cum *Ac.* 5 Burglanensem] Burglouiensem *Ab.* 5–8 ubi . . . cura] *mgl. Ac.* 6 de(st)inatum] disseminatum *Ab.* 8–10 rex . . . annexeret] Roskildis cum episcopo rex de bonis in Arsherrit commutandis *Ac.* 9 (tractat)] *mgl. Ab.* 10 Arsherrit] Aasherret *rett. fra Aarherret (?) Ab.* 11 luporum] lupurum *Ab.* – confici] facere *Ac.* – Et post] inde *Ac.* 11–12 est . . . aggrauat] profectus ecclesies destruit et castra noua edificat, uetera reparat, maiores et minores aggrauat nouis oneribus *Ac.* 13–14 Cum . . . init] *i marg. Ac.* 13 et Iuttis] *mgl. Ac.* 14 init] iniuit *Ac.* 14–16 Unde . . . uicerunt] Itaque eo in Selandiam digrediente eum diffidarunt et Tundern expugnarunt, de quo lis fuit *Ac.* 16 orta] *derefter overstr.* est orta est *Ab.* 17 Randers] Randrus *Ac.* – nouiter] *mgl. Ac.* –

Petro Laurensøn seruandum commisit, ipso expulso deuicerunt. Deinde Fioniam se infuderunt: armatos regios de Otthonia expellunt, cuiu-
 20 tatem tributariam suis faciunt et sic in manu forti castrum Brobiegh circumuallarunt. Rex, hisce auditis iratus; deinde dominum Petrum Laurensøn cum germano suo Iohanne et dominum Iacobum Olefsen cum germano suo Olao uinculauit, pluresque alios militares capti-
 25 uauit, quos suspectos habuit. Sed interpositis fideiussoribus et pecuniaria mediante pactione in gratiam reuocauit, quatuor primis custoditis et ipsorum bonis confiscatis et procurationi aliorum commissis et subiectis.//

Festo Martini transfretauit rex in Fioniam ad liberandum ob(s)es- 47 r¹¹/₁₁
 sos; et primo in conspectu hostium plures fecit milites, et post uadit
 30 contra eos pugna equestri et terrestri, totumque exercitum eorum dissipat. Ubi multi sunt interfecti, multi de pocioribus Holzatie capti, similiter de terrigenis in armis non propriis; duo eciam comites uulnerati et capti dicuntur; in paludibus et dumetis plurimi periclitati. Sicque hostibus captis, fugatis et contritis rex ad spolia reuertitur; quibus diuisis ad partes aliquas, que sub dominio comitum erant, di-
 35 uertit, easque predatur et tributo et igne castigat. Et statim uictor capta preda ad Sialandiam reditum cum suis magno numero fecit. Deinde uertit manum ad aduocatos et procuratores suos; et quod sciuit eos a plebe multa per fas et nefas et multas cauillationes extorsisse, ipsos
 40 taliat, unumquemque singulariter, et aliquos deponit nouosque ieiunos inducit, ut (et) illi ex parte euacuati et isti famelici grauius a plebecula, prout sibi placet, extorqueant et emulgeant. Item ab edificiis molendinorum et aliorum rex non cessat; sed pro e(o) claustra, ciuitates et plebem nimis grauat. Festum natalicie Domini in Calund-
 45 burgh celebrat cum suis, et plures armatos in Iuciam et Fioniam transmittit.

1358. Factum est uerbum in aula regis Valdamari, ut se// defend- 47 v
 eret. Nam tercia feria post diem epiphanie a rege Suecie iuniore, do- 9/₁
 mino Magnipolensi et aliis pluribus terrarum dominis ex nouo est dif-

---

edificauit] ædificarat Ac. – et] *mgl.* Ab. 18 Laurensøn] Lauritzøn Ab. – seruandum commisit] tradiderat seruandum Ac. – ipso] *mgl.* Ac. – deuicerunt] diuiserunt Ab. 19 Fioniam . . infuderunt] in Feoniam digressi Ac. – infuderunt] infunderunt Ab. 19–20 regios . . faciunt] regis in Ottonia occiderunt tributum imperant ciuibus Ac. 20 sic] *mgl.* Ac. 21 circumuallarunt] circumuallant Ac. – Rex . . auditis] Quod rex audiens Ac. – deinde dominum] *mgl.* Ac. 22 Laurensøn] Lavritsøn Ab. – germano suo] suo fratre Ac. – Iacobum] *rett. fra* Iohannem Ab. 23 pluresque] et plures Ac. 23–24 captiuaui . . habuit] *mgl.* Ac. 25–26 reuocauit . . confiscatis] recepit et aliorum bona confiscauit et procurationi aliorum commisit Ac. 26 procurationi] procuracionem *rett. til* procuracione Ab. 26–27 aliorum . . subiectis] *rett. til* eorum commissa et subiecta aliis Ab. 28–29 ob(s)essos] obcessos Ab. 38 uertit manum] manus conuertit Ac. 41 (et)] *tilf. af udg.* 43 e(o)] ea Ab. 48 rege] *i marg. m. anden hd. tilf.* duce Ab. 52 (enim)] *mgl.* Ab. 62 paschel

50 fidatus. Unde edictum fecit, ut omnes sui armis expediti Roschildie
 occurrerent dominica ante diem conuersionis Pauli; precogitabat ^{25/1}
 <enim>, ne malum ueniret ab aquilone, sicut semper sueuit. Interim
 fossata in urbibus et castris fieri rex precepit sumptuosa satis et plebi
 onerosa. Circa medium quadragesime fecit rex edictum, ut omnes ar- ^{11/3}
 55 mis expediti Slaulosie occurrant tam militares quam ciuitatenses et
 bondones. Et tunc cogitauit, si hostes terram aliquam intrarent, ut
 nichil iis intactum relinqueret: misit ad omnes ciuitates et quidquid in
 illis inueniebatur annone, brasee, butyri, lardi, halecium, carni-
 60 cum, corymbi aliarumque rerum, que ad usum cibi et potus spectant, scribi
 facit, scriptaque nauibus uel curribus imponi et ad munitiones et ca-
 stra deduci fecit. Hoc facto licenciam dedit illis ad propria repedare,
 ita ut sub pena priuacionis bonorum et uite octaua pasche concurrere
 non omittant expediti armis sicut prius. Tunc congregauit sibi de ci-
 65 uitatibus panes, potum, halecia Scaniensia, pisas et fabas, et misit ad
 naues, aliaque necessaria in preparacione pugne. Sicque collecto exer-
 citu grandi applicuit in Nyburgh, et castrenses ibi secum tulit, quorum
 loco ciuitatenses et sagit<t>arios de Selandia collectos subterstituit, et
 exercitum mouet ad Langlandiam; et quasi inopina//to castrum Tra- ^{48 r}
 nekier circumuallauit et cum turma, que tunc † Suenduns Rode com-
 70 muniter dicebatur, infra quindenam, licet forte castrum antea dice-
 batur, strenue deuicit.

Quo cum terra uni de principibus suis commisso, recepit se ad
 naues uenitque ad Hæyndtsgafl. Et quod cognouit, quod magna pars
 sui exercitus deflexerat (nam plures naues errore noctis uel nebulæ ex
 75 comitatu suo deuiarunt), postquam recessit ab obsidione ac ciuitates
 aliquas et insulas circumfusas taliauit, reuersus Sialandiam numerum
 militum restaurauit, † menia duplicauit nauesque expensis hon<e>r-
 80 auit. Sicque feria tertia corporis Christi iterum mare legit uenitque in ^{5/6}
 Alsiam, ubi partem exercitus sui misit Castrum Aquilonare obsidere;
 quod leui negotio tertia die subiugauit. Rex autem cum reliquis de
 exercitu urbem circumdedere Australem, et erectis machinis arietibusque
 collocatis ceterisque uasis bellicis in obsidione dispositis cepit
 castrum impugnare, et terrigenas ad expensas et argentum compulit
 infra breue sibi exoluendas. Videns autem ducissa, mulier sapiens et

rett. fra Parasues Ab. 65 preparacione| preparationem Ab. 67 sagit<t>arios| sagitarios Ab. 69–70 cum . . communiter| m. anden hd. rett. til: quæ circum circa que pro tunc Svøndons Røde conuincere (rett. fra conuinceret) Ab. 69 turma| = Aa3; terram Ab. – Suenduns Rode = Ac; Svøndons Røde Ab; betydningen dunkel. 72 cum| derefter overstr. uni Ab; jf. det flg. 73 Hæyndtsgafl| = Ac; Hæyndtsgafl (i marg. m. anden hd. Hyndsgafluell Ab. 75 postquam) i marg. m. anden hd. Ab. – ac| rett. til ad Ab. 77 menia| i marg. xenia Ab. 77–78 hon<e>rauit| ∴ onerauit; honorauit Ab. 80

85 faceta, cum dux presens non fuit, quando fiebant, descendit cum pu-
 ellis suis in occursum regis et ipso uenerabiliter salutato pro impe-
 tranda gracia facunde exorauit. Videns rex ipsius honestatem et re-
 miniscens germani ipsius magis quam mariti amiciciam, iram ali-
 quan//tulum mitigauit; uocata ipsa ad conuiuium, de gracia distulit, 48 v
 90 donec tributum terre impositum sustulisset. quo accepto restituit ipsi
 ducisse terram cum urbibus sub condicione tali scilicet ne aliquis emul-
 orum regis uel regni refugium aliquod ibi habeat, nec ipse dux castra
 intret nisi cum tribus sociis tantum sine aliqua cauillatione, guerra
 durante, que ad presens instat. Super hoc caucionem militum recepit.
 95 Tunc dux cum quibusdam nostris pro placitatione regem accessit; et
 dum omnia quasi bene perfecissent, quidam de consilio regis, sicut
 prius consueuerat, totum eorum consilium dissipauit. Tunc rex per
 Slyam uelificauit et habitantes Angul maximis expensis, pecunia et
 nauibus castigauit. Sed et Sw<a>n<oe> aliqua oppida incendio de-
 100 struxit. Inde cursu<m> dirigit ad Imbriam. Sed Imbri a rege prius diffi-
 dati portus nauium nauiculis et curribus obstruxerunt. Sed exercitus
 ad alium locum declinauit, terram attingere attentans. Sed Imbri ibi
 in ripa uiriliter resistentes accessum negare conabantur; ubi quidam
 aliis audatior regem lancea impetiuit. Ideoque rex motus, ut par erat,
 5 iussit eum cum reliquis perire; quod et factum est. Nam mox ab exer-
 citu trucidati et capti cum primario suo conatus suos ineptos luebant.
 Cum aliquantulum a mari terram attigissent, ui//derunt alium exer- 49 r
 citum hoc minorem. Rex conuocatis suis nouos creat milites, et sic in
 hostes irruit eosque uicit, mactauit et cepit. Deinde misit ad ecclesiam,
 10 ut hi, qui ad eam confugerant, similiter mactarentur, ni submitterent
 se regi; qui, sanum consilium respuentes, nuncios perdere laborabant.
 Sed et ipsos rex deleuit; et quarto repugnare redeuntes oppressit. Se-
 quenti die, licet nimis sero, qui remanserunt, regi se submiserunt,
 seque dedentes ei obtulerunt ... marcas Lubec<ensis> monete. Capi-
 15 taneus autem castru Glambech, cum uidisset regem in tanta multi-
 tudine nauium applicuisse, cum uxore et aliis, que ad manum habere
 poterat, fugam inire festinat. Et rex, accepto castro is<t>ud fortificauit
 ac uni de primariis suis assignauit.

In diebus illis quidam de exercitu regis, ut depredarent naues emul-
 20 orum, circa Vismariam uenerunt; et dum auidius prede incumberent,
 uenit eis uentus contrarius; ita ut cum ipsa preda redire non ualebant.
 Quod ut uiderunt ciuitatenses, fortificati pugnabant cum eis successiue,

---

reliquis] reliquibus *Ab.* 85 descendit] descenditque *Ab.* 89 uocata] ad *tif. m. anden hd. o. lin. Ab.*
 99 Sw<a>n<oe>] Swøndon, *i marg. m. anden hd. Sundwith Ab.* 100 cursu<m>] cursu *Ab.* 14
 obtulerunt] *derefter tom plads, m. anden hd.:* n. n. *Ab.* – Lubec<ensis>] Lubec *Ab.* Lubeck *Ac.* 17

ita ut, cum alii essent fessi et desisterent, noui recentesque bellum intrarent; et sic requies non dabatur nostris. Cum autem non sic eos
 25 possent debellare, naues sarmentis, r<a>mis et ra<m>alibus repleuerunt igne superposito uentorum<que> adminiculo eos adgressi sunt. Cum autem ipsi quatuor elementa sibi con//trariari uiderent, post 49 v plagas et letifera uulnera, que a ciuitatensibus inferebantur, se ded<e>ntes in ciuitatem capti deducuntur. – Alio tempore <circa> Fliggø, dum quidam essent de nostris in terra et per nauiculas uellent maiores
 30 naues ascendere, orta subito est tanta tempestas, quod non terram, quam relinquerant, repetere, nec naues, quas uellent, intrare possent; pulsu uentorum ad terram emulorum pulsi <sunt>, et, ibi capti, singuli in singulis ergastulis custoditi.

35 Deinde Flensburg et Børnøburg etc. Et ubique collegit expensas, pecuniam, naues et alia, que desiderauerunt oculi eius, quod timor et tremor et hebitudo mentis uenit super omnes, per quos transitum fecit. Nam castigauit omnes satis enormiter ferro, flamma, captione et morte, quousque eius parerent uoluntati.

40 Circa festum assumptionis beate uirginis Marie rex reuersus Sia- 15/8 landiam; et siluit terra paucis diebus. Magnipolensis aggregato magno exercitu Schaniam intrauit, cogitans Sialandiam uisitare; sed rex paratus <erat ei>, si ausus esset procedere, condigne occurrere. Quod ille perpendens desistit a proposito et unum de illis, qui secum uenerant,
 45 dirigit ad regem, Barnum scilicet, duces St<e>tinensem, qui inter ipsos treugauit. Et institutum est parlamentum Sundis celebrandum, in quo plures domini, duces et comites homagium a rege Valdamaro receperunt. Inter// alia definitum ibi erat, ut Iutti Nyburgh regi occur- 50 rant. Sed rex Sialandiam rediens pers<onaliter> noluit ill<u>c uenire, sed filium suum cum aliquantis de consilio misit; qui nichil finaliter tractantes causas omnes regi reseruabant, et aliquot de Iuttis sub conductu regis et regis filii aliorumque nobilium in Slaulosiam cum dominis episcopis Nicolao Oththoniensi et Petro Ripensi deduxerunt, ut ibi regis aduentum prestolarent. Sed rex uenire distulit usque ad uigi-
 50 liam uigilie natiuitatis Christi; qui ueniens condiciones aliquas eis 23/12 proposuit, que minime eis placuerunt; et iam peiori titulo sunt sepa-

---

is<t>ud] ipsud *Ab.* 23–24 intrarent] *rett. fra* intrarunt *Ab.* 24 dabatur] *rett. fra* dababatur *Ab.* 25 r<a>mis . . . ra<m>alibus] remis et tranialibus *Ab.* 26 uentorum<que>] uentorum *Ab.* 27 post] *rett. fra* propter *Ab.* 28–29 ded<e>ntes] dedantes *Ab.* 29<circa>] terra *Ab.* 33 <sunt>] *mgf. Ab.* 35 Børnøburg] *i marg. m. anden hd.* Borneburg, ∴ Flensburgum, born enim adhuc uocatur Flensb. *Ab.* 36 que . . . eius] *jf. Prædikeren 2,10.* 36–37 timur . . . omnes] *jf. Psalm. 54,6.* 37 transitum] *rett. in scrib. fra* transiuit *Ab.* 41 et . . . diebus] *jf. Macchab. I 7,50.* 43 <erat ei>] eum *Ab.* 45 St<e>tinensem] Stitinensem *Ab.* 49 pers<onaliter>] per se *Ab.* – ill<u>c] illac *Ab.* – uenire] *rett. fra* ueniri *Ab.* 53 Nicolao Oththoniensi] *rett. fra* Nicolai Oththoniensis *Ab.* – Petro Ripensi] *rett. fra* Petri Ripensis

rati quam uenerunt, treugis ad octo dies duraturis. Rex Roschyldiam reuertitur, uolens Hafnis dies festos cum rege et regina Suecie celebrare. Sed ipsi non uenerunt; ideo Roschyldie diebus festis remansit.

60 Domini predicti episcopi Tornborg natale Domini celebrabant. Dominus Bugge in redeundo cum Uffone Stigsønn et Petro Andersøn in Myæthelfarø interfectus est. Quidam tunc temporis sinistre interpretantes regem pro morte eius notauerunt.

1359. Magnus, rex Suecie, et uxor sua, regina Blanche, cum filio suo Haquino, rege Noruegie, uenerunt ad regem Valdamarum Hafnis. Ubi idem Haquinus filiam Valdamari iuniorem Margaretam, tunc septimum attingentem annum, so//lenniter desponsauit et xeniis donis 50 v
isque preciosis rite subarrauit. Et quod Magnus filium Ericum in regem Suecie et super Schaniam sublimasset, milites et militares, nullum
70 honorem Magno deinceps deferentes, filio, qui bene ornatus et qu(asi) omnibus graciosus uidebatur, adherere satagebant. Magnus itaque, uidens se a filio despectum et irrisum, regem Valdamarum in auxilium uocauit, promittens se urbem Helzingæ resignaturum. Valdamarus itaque Schaniam et Lystriam cum magno exercitu intrauit; Syluesburg et plura alia castella <cepit> castellanis deuictis et eiectis aliisque institutis; magnam terre partem Magno regi seruire coegit. Sed dum necessaria in uictualibus rarescebant, rex, cum de reditu cogitaret, ne uacuis rediret, Petrum dictum Daa cum alio, quamuis per regem Magnum conducti fuerant, captiuos in Sialandiam duci facit
80 et diligenter custodiri. Quod Magnus uidens et timens ne plures, qui sub eius conductu militabant, simili sententia plecterentur, destitit a proposito, et nec terram nec castrum resignauit. Et Valdamarus cum suis est reuersus. Ericus itaque, audiens Valdamarum reditum fecisse, multitudinem permaximam de nobilibus et plures de plebeis congregauit, qui pro tunc Knubbehær dicebatur; et quod Dani de uictualibus reliquerant, ipsi ad plura miliaria radicitus consumpserunt. Concordatus itaque Ericus cum patre omnia acta Valdamari irritauit et peruerit. Erectus itaque in superbiam contra Dominum et ecclesiam se erexit, ita ut fugientes ad ecclesiam perimi iuberet; et qui(a) non facile ab ecclesia
90 auelli poterant, Christianam ecclesiam cum sacra eucari//stia et reliquis mysteriis ac populo ad ipsam confluyente incendio consumpsit. Nec Domino <ir>reuerencia sua impunita fuit; nam <non longe> post

Ab. 61 Uffone] *rett. til Offone Ab. – Andersøn*] Aiissn *Ac.* 62 Myæthelfarø] Myæthelfarø (*i marg. m. anden hd.*: Her Buggi Offe Stissen oc Peder Andersen slagne till Medellfartt *Ac.*; Methelfæ *Ac.* – interfectus est] occisi *Ac.* 69 et] *o. lin. Ab.* 70 qu(asi)] quod *Ab.* 73 Helzingæ] *i marg. m. anden hd. tilf.* Helzinborig *Ab.* 74 Lystriam] *m. anden hd. rett. fra Syluerburg. Ab.* 75 <cepit>] *mgf. Ab.* 78 dictum] *mgf. Ac.* – alio] aliis *Ac.* 84 permaximam] per maximam *Ab.* 85 Knubbehær] = *Ac.*; Knubbeher *Ab.* 89 qsi(a)] qui *Ab.* 92 <ir>reuerencia] ereuerentia *Ab.* – <non longe>] longe non

ipse <et> uxor sua cum prole iusto Dei iudicio celeri et miserabili morte perierunt.

95

Flet pro morte sua non multum dux Benedictus.

Canutus, filius Nicolai Bugge, pro morte patris regem ad tempus habuit suspectum; sed rex cum filio et pluribus militibus solenniter se purgavit, se nunquam consilio, auxilio, conspiracione, con<s>ensu uel uoluntate aliqualiter interfuisse, imo interfectores eius odio in perpetuum habiturum, ipsum uero Canutum quasi filium amaturum. Filius quoque suus Christophorus confraternitatem firmam et stabilem s<ibi> sub attestacione iuramenti promittebat. Et quoscunque de Iuttis, amicis uel cognatis eius, in gratiam regis inducere uellet per modum mediatoris, plenam per annum habeat facultatem; et ad arbitrium eius forma concordie fieri debet. – Stigothus Andersøn, dolens pro morte filii sui domini Uffonis, qui interfectus fuit cum Buggone, aliisque iniuriis prouocatus, regem deseruit. Et rex omnia bona sua in Sialandia confiscauit, et bona, que in Iucia habuit, per Petrum Nicolai fecit † conscendi.

Megapolensis cum comitibus Holsacie, iterum collecto magno exercitu nauali, naues eciam regis depredauit; Ymbriam uicit et castellanos cepit, pluraque oppida et insulas deuastauit <et> incendit; multos de pocioribus captiuauit. Petrus Dene, qui captiuus cum suis Visæmer uinctus <fuit> pluribus cathenis et ferris plumbo repletis, per inuocationem sanguinis, cuius memoria ciuitas Suerinensis solennis habetur, mirabiliter a uinculis liberatur.//

Guerra inter dominum regem et Iuttos aquilonares nondum expirauit, quod Iutti <quidem> libertatibus paternis sibi per regem modernum in Dannehof nuper permissis cupientes uti ac <frui>, ipsi regi de bonis suis tributa, uectigalia et per miliciam ulterius seruire, plus quam patres eorum fecerunt aliquando, se obtulerunt, sed emuli regis, pacis qui inimici semper, qui regem a bono semper peruerterunt, resistere. Iutti eciam, uidentes, quod tyrannide rex super populum Sialandensem regnaret, quod multi ex ipsis in luto et latere castra edificarunt, nec palea eis dabatur, uulgiusque de cuiuscunque familia, sed

Ab. 93 <et>] *mgl.* Ab. 98 suspectum] *suspectum* Ab. 99 con<s>ensu] *concensu*. Ab. 3 s<ibi>] *se* Ab. 5 ad] *o. lin.* Ab. 12–13 Ymbriam . . cepit] *i marg. m. anden hd.* Ab. 13 <et>] *mgl.* Ab. 14 Dene] *Ac; Done, m. andet blæk rett. til Dane* Ab. – qui . . Visæmer] *abductus captiuus Vismar* Ac. 15 <fuit>] *mgl. Ac; qui* Ab. – cathenis] *catenis* Ac. – ferris] *seris* Ac. – plumbo] *plumbe* Ab. 16 memorial] *memoriam* Ac. – solennis] *solennem* Ac. – habetur] *habet* Ab. 19 <quidem>] *mgl.* Ab. 20 <frui>] *mgl. Ab; muliguis bør i stedet for tilføjeisen af det indskudte ord det foreg. ac slettes.* 25 in . . laterel] *ff. Iudith 5, 10. 26 nec palea] ff. Exod. 5, 7.10.16. – dabatur] o. lin. m. anden hd. tilf. perierint* Ab.

magis ecclesie, ad maximam inopiam propter labores grauissimos <et>
 quasi ad nihilum est redactum, – ergo dixerunt: »Nolumus hec onera
 super nos; sed melius est nobis gloriose mori quam uidendo mala
 30 gentis nostre ignominiose uiuere«. Ideo rex circa natiuitatem beate
 uirginis misit de suis ad Iuciam, qui sociatis sibi aliis, qui erant prius ^{8/9}
 in castris regis, obsederunt Randers ponentes machinas <et> arietes in
 circuitu. Sed obsessi exeuntes castrum, quod erexerant, incenderunt et
 plures uulnerarunt, aliquos eciam occiderunt. Unde reliqui, ab ob-
 35 sidione recedentes bellauerunt <contra> Collem Catti. – Festo Micha-
 elis transiuit rex in multitudine nauium necessariis onustarum. Deni-
 que Collem Catti et aliud castellum Escendorp destruit et incendit;
 uicit insuper Clausholm, sed post reditum eius in Sialandiam Iutti
 castrenses eiecerunt et possederunt, sicut prius. Et rex// in nauibus mo- 52 r
 40 rabatur, orta que tempestate plures naues periclitabantur; ubi liburnus
 regis cum militibus ac nobiles et preciosa supellectili et scrinio suo
 cum sigillo regio fractus euomuit omnia, que continebat. Pauci, ta-
 bulis innixi, uiui ad lucem uenerunt; et cum periculum maris euasis-
 sent, a castrensibus Colli(s) Ursorum, qui predam de fractis nauibus
 45 diligenter obseruabant colligendo, sunt captiuati:

Tunc mare, Valdemarum spohans, ditauit et ursum.

Rex autem Sialandiam reuersus ecclesiarum decimas, quas in eundo
 gratanter demisit ecclesiis, in redeundo acrius reparauit.

50 Frater Iohannes de Rupe(s)cissa ordinis minorum libellum edidit,
 qui intitulatur: Vade mecum in tribulacionibus; in quo quasi pro-
 phetando tractat de tribulacionibus in proximis annis pr(o)uenturis
 et de innouacione status Christianitatis, qu(e) erit infra decem annos.

1360. Rex Valdamarus Christophorum filium suum dominum su-
 55 per Lalandiam constituit. – Item ciuitatenses et claustrales coggonas
 seu liburnos coguntur emittere in expensis propriis; necessaria pre-
 uidere tenebantur aliisque oneribus et grauaminibus diuersis aggrauan-
 tur. Circiter idem tempus Valdamarus rex, congregato magno exer-
 citu et assumpto filio Christophoro duce, Schaniam manu armata
 60 introiuit, et castrum Helzingburgh uiriliter obsedit; tandem ueniente

27 <et> mgl. Ab. 30 uiuere] rett. m. anden hd. fra uidere Ab. 32 <et>] mgl. Ab. 35 <contra>] mgl. Ab. 37 Catti] i marg. m. anden hd. Kaaszebiere forte Eschembiere Ab. – Escendorp] Escenbdorp Ab. 39 castrenses eiecerunt] castrensses ejiecerunt Ab. 43 et] rett. m. anden hd. fra Rex Ab. 44 Colli(s) Ursorum] colli ursorum, i marg. m. anden hd. ørnebiere og m. en 3. hd. Biornholm Ab. 47 mare] rett. m. andet blæk fra mane Ab. 48 reuersus] rett. fra uersus Ab. – in eundo] rett. i marg. m. anden hd. fra ineundo ell. irreundo Ab. 49 reparauit] i marg. m. anden hd. uexauit Ab. 50 Rupe(s)cissa] rupe Cisaa Ab. 52 pr(o)uenturis] præuenturis Ab. 53 qu(e)] qui Ab. 52 suum] = Ac; mgl. Ab. 55 Item] = Ac; mgl. Ab. 55–56 coggonas seu] i marg. m. anden hd. Ab. 56 coguntur . . propriis] emittere et

Magno Suecie rege, uidens, quod resistere non ualeret, sibi supradictum castrum multis condicionibus interiectis libere resignauit; quo obtento municiones in ead(e)m terra nobilium uiolenter acquisiuit. Et ipsi nobiles, ueniam ab eodem rege Valdamaro postulantibus, homagium uoluntarie receperunt. Castrum// autem Lindholm partim ^{52 v} minis et partim magna pecuciarum summa quasi in continenti acquisiuit.

1361. Guerra inter Magnum Suecie et Valdamarum Dacie reges, ut prius, exorta super multis articulis et promissionibus prius habitis et ⁷⁰ in posterum habendis. Rex Valdamarus, dormire inutiliter nolens, sed magis in insontes seuire uolens, maxima classe nauium cum exercitu congregata, partes domini regis Suecie peciit et insulam Øland inuasit castrumque ibidem Borcholm obsedit, quo debellato capitaneos suos ibidem imposuit, muniuit et totam insulam sibi subiugauit. Dehinc ⁷⁵ tandem usque in Gotlandiam proficiscitur, ubi, tribus bellis in ipsa terra peractis, ipse uictor cum suis quasi sine lesione existens totam Gotlandiam (cepit), infinitis inquilinis prostratis ad uillam Visby, que ultro sibi aperta inuenitur. Tandem ipse, auro, argento, pellibus uariis et aliis infinitis diuiciis exinde protractis, cum suis ad propria feliciter ⁸⁰ remeauit.

1362. Ciuitas Lubecensis et omnes alie ciuitates maritime, condolentes et egreferentes, quod regi Valdamaro in Gotlandia prospere successisset, parauerunt se, superbiendo regem predictum extirpare cogitantes. Congregata ergo multitudine magna classium et assumptis ⁸⁵ principibus terrarum, Henrico comite Holsacie in capitaneum electo, in Schaniam cum nauibus et multis militibus et millibus hominum introierunt et castrum Helzingburgh obsederunt, admouentes 16 machinas, iactantes et non pausantes die neque nocte. Ipse autem rex Valdamarus quosdam// de ipsis captiuauit in terra, quosdam occidit et ^{53 r} quosdam in mari cum nauibus apprehendit; finaliter uero omnes naues ipsorum desumpsit; ad ultimum treugis interpositis, ad patriam illa magna multitudo confusibiliter remeauit. Sed capitaneus eorum, (proconsul) Lubecensis ciuitatis Iohannes Hvittenburgh, quia nec castrum destruere nec Daciam illis sup(p)rimere potuit, in ciuitate ⁹⁰ Lubecensi in foro communi ante pretorium fuit publice decollatus. Et sic treuge fuerunt per annum integrum et ultra.

1363. Haquinus, filius Magni regis Suecie, duxit in uxorem filiam Valdamari regis Danie, et nupcie celebrate sunt Hafnis dominica

---

instruere coacti sunt *Ac.* 63 ead(e)m] eadam *Ab.* 66–67 acquisiuit] et adeptus fuit anno 1361 *tif. m. anden hd. Ab.* 73 Borcholm] Barcholm *Ab.*; Borg *Ac.* 77 (cepit) *mgf. Ab.*; occupauit *Ac.* 91 ad patriam] *i marg. m. anden hd. Ab.* 93 (proconsul) *mgf. Ab.* 94 sup(p)rimere] suprimere

proxima post pascha; ubi domina Blanca, regina Suecie, infirma-^{9/4}
 100 batur et moritur, et exequie eius solenniter preparantur. Eodem eciam
 tempore Christophorus, dux Lalandie et Hallandie, filius Valdamari
 regis Dacie, in infirmitate captus per aliquot septimanas perdurante,
 tandem eadem infirmitate expiravit et cum exequiis solennibus in ec-
 5 Valdamarus, rex Danie, de diuitibus pauperibus piscatoribus et aliis
 pecuniam magnam congregavit.

Ab; subicere ex promisso *Ac.* 2 perdurante] *i marg. tilf. m. anden hd. frenesi Ab.* 4–6 Anno . . .
 magnam] Eodem anno Vald. magnam uim pecunie a piscatoribus et aliis diuitibus in Scania
Ac. 5 diuitibus] *skrevet på tom plads m. anden hd. Ab.* – pauperibus] *i parentes, der er m. samme
 blæk som det foreg. ord Ab.*

Annalerne er med en hånd fra beg. af 15. årh. indført i håndskriftet Stockh. B 99, Gråbrødrenes mindebog fra Gråbrødrenes eller Franciskanernes kloster i Visby på Gotland, som siden Valdemar Atterdags erobring af øen 1361 var en del af riget. Håndskriftet indeholder foruden mindebogen med fortegnelse over de afdøde brødre og lægfolk knyttet til klostret, et kalendarium med obituarnotitser, forskellige oplysninger vedr. klostret, Visby krønike, bl.a. med en beretning om Valdemar Atterdags erobring af Gotland, og endelig de nævnte annaler. De har ingen lokal tilknytning til Gotland eller til klostret. Blandt de meget fåtallige selvstændige noter kan en notits under 1231 om, at Prædikebrødrene (s: Dominikanerne, Franciskanernes søsterorden) kom til Roskilde, måske give en antydning om, hvor annalarbejdet oprindeligt har hørt hjemme. Annalerne indledes med en række kirkehistoriske noter, men bortset fra disse slutter de sig meget nær til Essenbækannalerne, og kun undtagelsesvis har de noter fra Lunde-, Sorø- og Rydannalerne, som ikke findes der. De to annalarbejder må have et fælles nu tabt grundlag.

A: Stockh. Kgl. Bibl. B 99 f. 50 v (beg. af 15. årh.). – *Aa*: Uppsala Univ. Bibl. De la Gardie XXV–XXIV f. 167 r. – *Aa1*: Hamburgs. Cimbria illustrata (tabt).

Facs. udg.: Corpus codicum Danicorum V Annales (1965) 229.

Tryk: Ludewig, Reliquiæ manuscriptorum IX (1731) 212 (efter *Aa1*); Langebek, Scriptorum rerum Danicarum I (1772) 251 (efter kopi af *Aa*). – Ellen Jørgensen, Annales Danici (1920) 136.

Litt.: Ellen Jørgensen, anf. st. 22; Corpus cod. Dan. V Annales (1965) XIX; Lennart Sjöstedt, Rydårboken och årboken 67–1287 (Festskr. till Gotfrid Carlsson 18/12 1952 10 ff.).

Anno Domino 67. Prima persecucio Christianorum sub Nerone.

Stockh.
50

68. Paulus decollatur, et Petrus crucifigitur.

76. Ierusalem a Romanis destruitur, que stetit annis 1089.

85. Secunda persecucio sub Domiciano.

5 103. Tercia persecucio sub Trayano.

121. Ierusalem reedificatur ab Adriano imperatore, quam Helyam uocauit.

144. Quarta persecucio sub Antonio primo.

193. Quinta persecucio sub Seuero.

10 240. Sexta persecucio sub Gordiano.

252. Septima persecucio sub Decio.

256. Octaua persecucio sub Valerio et Gallieno.

274. Nona persecucio sub Aurelio.

290. Decima persecucio sub Dyocleciano etc.

15 332. Sanctus Nicholas migravit a seculo.

333. Inuencio sancte crucis ab Helena.

405. Ha(l)aricus Romam deuastauit, que stetit annis 1164.

409. 410. Attila deuastauit ecclesiam.

509. Sanctus Benedictus migravit.
- 20 533. Sanctus Dyonisius abbas tabulam suam incepit.
592. Sanctus Gregorius doctor papa fuit.
713. Crux Domini exaltatur ab Eraclio.
834. Sanctus Ansgarius claruit, qui Dacos ad fidem conuertit.
1028. Sanctus Olauus martirizatus est.
- 25 Anno Domini 377. Sanctus Seruacius, sanctus Martinus, sanctus
Ambrosius, sanctus Ieronimus, sanctus Augustinus, sanctus Maximi-
nus claruerunt.
1098. Ordo Cysteriensis inchoatus est.
1101. Ericus Egothæ obiit in Cypro insula, cui successit frater eius
30 Nicholaus.
110(3). Ascerus factus est primus archiepiscopus Danorum.
1104. Sanctus Bernardus monasterium intrauit.
1105. Conuentus mittitur in Claram uallem.
1120. Ordo Premonstratensium oritur.
- 35 1129. Sanctus Kanutus martirizatur.
1131. Bellum fuit in Ialinge inter Nicholaum regem et Ericum
Emune, fratrem sancti Kanuti.
1132. Fuit bellum Syræ, et in utroque fugit Ericus.
1134. Roskildis uastatur a Sclauis.
- 40 1135. Fuit bellum in Fothæwich, ubi Magnus occiditur et 7 episcopi
cum eo, et fugit Nicholaus et occiditur in Sleswich.
1136. Ericus Emunæ occidit fratrem suum Haraldum.
1137. Tenebre erant in quadragesima per uniuersam terram.
1138. Ascerus archiepiscopus obiit, cui successit Eskillus.
- 45 1139. Ericus Emunæ in Iucia occiditur, cui successit Ericus.
1140. Olauus filius Haraldi rebellauit contra Ericum Spakæ regem.
1142. Bellum fuit in Dysterlinge ter uno die et 13 uicibus uno anno.
1143. Olauus occidit episcopum Roskildensem.
1147. Ericus rex obiit monachus, cui successit Sueno in Scania, Ka-
50 nutus in Selandia.
1150. Bellum fuit Slangatorp, et bellum fuit Tor(s)tænstorp.
1151. Bellum fuit Wibergis, et semper fugit Kanutus.
1152. Kanutus fugit in Rysciam.
1153. Conuentus uenit in Esrom.
- 55 1154. Waldemarus, filius sancti Kanuti, duxit Sophiam, filiam Ka-
nuti regis.
1155. Kanutus rex occiditur Roskildis, et Waldemarus uulneratur
a Suenone.

---

17 Ha(l)aricus] Haharicus A. 31 110(3)] mc primo A. 43 quadragesima] *formørkelsen fandt sted*

1156. Bellum fuit Grathæ, ubi Sueno occiditur, et Waldemarus fit
60 rex Danorum.
1162. Conuentus uenit in Soram, et conuentus uenit in Tu<tam>
uallem.
1163. Waldemarus occurrit Frederico imperatori.
1165. Conuentus uenit in Øm.
- 65 1167. Burisius captus est et oculis effossis castratus.
1170. Rø subiugatur a Danis et ad fidem conuertitur.
1171. Translacio sancti Kanuti regis Ryngstadis. Sanctus Thomas
Cantuariensis martirizatur in Anglia.//
1172. Conuentus uenit in Holm. 51
- 70 1173. Conuentus uenit in Logum.
1176. Castrum Styttin obsessum est a Danis.
1177. Passio sancte Margarete Roskildis.
1178. Eskillus archiepiscopus recessit a Dacia.
1180. Waldemarus <occurrit Fretherico imperatori>.
- 75 1182. Waldemarus primus obiit.
1184. Kanutus duxit expeditionem in Walghust.
1186. Suno filius Ebbonis obiit.
1191. Kanutus duxit expeditionem in Fynland.
1196. Kanutus duxit expeditionem in Estoniam.
- 80 1198. Sophia regina obiit.
1200. Incepit ordo fratrum minorum per beatum Franciscum.
1202. Adulfus comes Holsacie capitur et fit tributarius regis.
1203. Kanutus rex obiit, cui successit Waldemarus II, frater eius.
1204. Waldemarus duxit expeditionem in Norwegiam.
- 85 1205. Waldemarus duxit Dagmar.
1206. Dani destruxerunt Artenzborgh.
1207. Dani corruerunt in Lenæ.
1210. Waldemarus duxit expeditionem in Prysciam et Sameland.
Swerkerus rex occiditur.
- 90 1211. Waldemarus iussit castrum Dumyn reedificari.
1212. Dagmar regina obiit.
1214. Waldemarus duxit Berengariam reginam.
1215. Waldemarus wastauit terram Henrici comitis.
1216. Incepit ordo fratrum Predicatorum per <beatum Domini-
95 cum>.
1218. Waldemarus subiugauit Estoniam et ad fidem conuertit.
1222. Gregorius cardinalis fuit in Dacia. Andreas archiepiscopus
cessit.

21. *maj.* 51 Tor(s)thænstorp| Torthænstorp A. 61-62 Tu(ta)m uallem| Tuconuallem A. 74

1223. Waldemarus furtiue capitur cum filio per Henricum comitem
 100 Swerynensem.
 1226. Rex rediit de captiuitate.
 1227. Dani corruerunt in Bornahøuet.
 1230. Otto cardinalis fuit in Dacia.
 1231. Predicatores uenerunt Roskildis.
 5 1232. Ericus filius Waldemari coronatur.
 1234. Ecclesia sancti Laurentii Lundis et Roskildis incendio peri-
 erunt.
 1237. Bellum Scanør inter Danos et Normannos.
 1239. Ericus duxit Iuttam, filiam ducis Saxonie.
 10 1242. Waldemarus 2. obiit, cui successit filius eius Ericus.
 1243. Guerra inter Ericum et fratrem eius ducem Abel oritur.
 1247. Sora incenditur pene totaliter.
 1248. Hafn uastatur a Lubycencibus.
 1250. Sanctus Ericus martirizatur, cui successit Abel, frater eius.
 15 1252. Rex Abel occiditur in Frysia, cui successit frater eius Chri-
 stoforus.
 1253. Rex Christophorus euertit castrum Swinaburgh.
 1256. Kotkarlæ waræ galnæ met kylue bang.
 1257. Haquinus rex Norwegie fuit in Dacia.
 20 1258. Bellum fuit in Kystorp inter regem et rusticos.
 1259. Archiepiscopus captus est a rege Christoforo, et rex obiit, cui
 successit Ericus, filius eius, et bellum fuit Nestwidis.
 1260. Iarmarus princeps Ryanorum obiit.
 1261. Bellum fuit Lohet inter regem et ducem Ericum, ubi rex cum
 25 matre sua captus est.
 1262. Regina soluta est. Dux <de> Brunswic fuit in Dacia.
 1263. Petrus Fynson suspensus est. Eclipsis solis Non. Augusti.
 1264. Castrum Arwescogh destruitur, et rex rediit de captiuitate.
 1266. Guido cardinalis fuit in Dacia.//
 30 1272. Dux Ericus obiit. 52
 1273. Rex duxit Agnem, filiam marchionis Brandenburgensis.
 1275. Waldemarus, rex Suecie, habuit bellum contra Dacos, uictus
 est, et anno
 1279. rediit ad regnum suum.
 35 1285. Guerra fuit inter Teutonicos et Normannos, et dux Walde-
 marus capitur a rege.
 1287. Ericus rex interficitur in nocte sancte Cecilie.

<occurrit . . . imperatori>| *mgl. A.* 94-95 <beatum Dominicum>| *mgl. A.* 13 Hafn| Hanf *A.* 26 <de>|
mgl. A. 27 Non.) Kal. *tif. A.*

Sagntid – 1288 med fortsættelser

Rydannalernes latinske tekst er kun bevaret i et håndskrift i Hamburg Stadtbibliothek med signatur 98 b in scrinio fra ca. 1300. Annalerne går her frem til 1288. Desuden er der bevaret 3 danske oversættelser, som er uafhængige af hverandre. De er alle bevaret i middelalderlige håndskrifter. E donatione variorum 3,8° fra c. 1400 er ført frem til 1314, Stockh. K 4 fra 15. årh. går frem til 1296, endelig går Ny kgl. saml. 606,8°, der er en kortfattet genfortælling af Rydårbogen, kun frem til 1226. Håndskriftet Stockh. K 7 fra slutningen af 16. årh. giver samme oversættelse som E don. var. 3,8°, men i eftermiddelalderlig sprogform. Den ældre del af Rydannalerne er helt krønikeagtig. Den bygger på Saxo og på Lundeannalerne, fra de sidste har den især hentet Lejrekrøniken, endvidere på delvis lokale folkesagn. Fra 11. årh. begynder annalerne at få et mere annalistisk præg, selv om Saxo stadig er en væsentlig kilde. De henter deres oplysninger fra alle tilgængelige kilder. En vigtig rolle spiller stadig Lundeannalerne, der kan spores frem til midten af 13. årh. Gennem dem har de forbindelse med Colbazannalerne, men også mere direkte må de have kendskab til disse annaler, idet de har notitser, som er indført, efter at annalerne var kommet til Tyskland, og som må stamme fra Colbaz, der var søsterkloster til Ryd og ligesom dette kloster et Cistercienserkloster udgæet fra Esrom.

Også fra søsterklostret Sorø, der ligeledes var grundlagt af munke fra Esrom, har annalerne hentet materiale. De har derfra deres kendskab til Valdemarsannalerne og navnlig deres nære forbindelse med de ældre Sorøannaler, som de oftere følger ordret også i længere passager (jf. indl.). Særlig interesse har det som allerede påvist af Ellen Jørgensen, at den senere del af den danske oversættelse til 1314 har nær forbindelse med Ribeannalerne og med Sjællandske krønike. Der må her ligge en tabt latinsk årbog til grund. Den kan konstateres at begynde 1289 og kan følges frem til 1323. Da den begynder året efter, at den bevarede latinske tekst ender 1288, og ligger til grund for den ældre af de bevarede danske oversættelser, som går til 1314 (måske også for slutningen af den danske oversættelse, der går til 1296), må man formode, at det har været en fortsættelse af Rydannalerne. Både Tekst II (under 1209) og Tekst III (under 1192 og 1210) benytter diplomer vedr. Ryd kloster, hvad der er et vigtigt indicium for teksternes forbindelse med dette kloster, se noterne til de nævnte år. Rydannalerne bærer med deres stærkt nationale karakter tydeligt præg af at være blevet til i grænselandet. De har været meget yndede, hvad de gentagne oversættelser i høj grad bærer vidne om. For den følgende tids historieskrivning fik de en meget stor betydning. De er grundlag for flere af de senere annaler og benyttes i Jyske krønike. I Sverige brugte Ericus Olai dem i sin *Chronica regni Gotharum*. På Island er de benyttet både i *Knytlingesaga* og i de islandske annaler, og i Lübeck har både Detmar og Korner og de lybske annaler hentet stof derfra, ligesom de danske historikere Peder Olsen, Hamsfort og Huitfeldt.

Tekst I – latinsk tekst

Sagntid – 1288

A: tabt. – Aa: Hamburg Stadtbibl. 98 b, 4° f. 15 r (c. 1300, håndskriftet er øjensynlig blevet til syd for den danske grænse, hvad de mange fejlagtige skrivemåder i navnene bærer vidne om).

Ann.: Håndskriftet er skrevet m. een hd. Årstallene er m. rødt blæk, og det samme er tilfældet m. talrige stykker af teksten (se noterne). Numrene på kongerne (m. arabertal) er en senere tilføjelse.

Facs. udg.: Corpus codicum Danicorum V Annales (1965) 233.

Tryk: Erpold Lindenbrog, udgaver 1603 og 1609; Stephanius, De regno Daniæ et Norwegiæ. Tractatus variii 1629 (efter Lindenbrog); Langebek, Scriptores rerum Danicarum I (1772) 148 (efter Lindenbrog); Lappenberg, Monumenta Germaniæ historica, Scriptores XVI (1859) 386 (efter *Aa*); Ellen Jørgensen, Annales Danici (1920) 62. *I oversættelse*: J. P. W[ieland], Historisk Beretning om Det Danske Folks Oprindelse (1729); A. D. Jørgensen, Valdemar Sejrs (1870) 8 (brudstykke); Ellen Jørgensen, Erik Glipping og hans Sønner (1927) 10 (brudstykker).

Litt.: Ellen Jørgensen, anf. st. 14; samme, Historieforskning og Historieskrivning (1931) 12; E. Kroman, Ueber die Herkunft der Handschrift des Liber census Daniae (Acta phil. Scand. 1936) 61; Sven Axelson, Sverige i dansk annalistik (1956) 13; Lenart Sjöstedt, Rydårboken och årboken 67–1287 (Festskr. till Gottfrid Carlsson 18/12 1952, 1 off.); Corpus cod. Dan. V Annales (1965) XX og XXX; Anne K. G. Kristensen, Danmarks ældste annalistik (1969) 101.

Hamburg 98 b

Incipit narratio de origine gentis Danorum, sicut in hystoriis ueteribus
traditum est, et de regibus eiusdem gentis et gestis eorundem a Dan,
primo rege, usque ad modernos, que bella gesserint uel triumphos
duxerint, qualiterque uitam finierint, summatim et compendiose,
5 annotans annos ad ea, que sub certis annis// scripta potuimus inuenire. 15 r

Dani, ut testantur ueteres hystoriographi, tempore Saruch, proau
Abrahe, regnum, quod nunc Dania uel Dacia dicitur, intrauerunt
uenientes de Gothia. Qui quidem Gothi, ut dicit Papias, de G<o>g,
filio Iaphet, orti sunt.

10 Quod autem quidam dicunt Dan<o>s a Danaitis, id est Grecis,
uenisse, uerisimile est, sed usque quaque certum non est.

N<ec> ab initio dicti sunt Dani, sed quelibet terra habuit nomen
speciale, quod habet adhuc, donec tempore Daud regis habuerunt
regem Dan; nam tempore illo Dan, filius Humblæ, de Suecia ueniens
15 regnauit super Syalandiam, Men, Falster atque Laland, cuius regnum
dicebatur Withesleth. Eo tempore rex quidam potentissimus ad in-
uadendum Iutos uenit. Quo audito Iuti timentes ualde, locum, qui
adh<u>c Kouirki dicitur, fossatis et fragis ligneis munierunt miserunt-
que nuntios ad Dan, regem Withesleth, ut eis ferret auxilium pollicen-
20 tes ei <post> uictoriam domini<um> super se. Qui cum suis ueniens
apud Kowirki hostibus occurrit, occisis plurimis et reliquis in fugam
actis, dominus Iutorum factus Dan cum Iutis <F>yoniam, Scanium ac
omnes alias insulas Dacie sibi subiugauit atque postmodum communi

1–5 Incipit . . . inuenire| m. rødt *Aa*. 2 Dan| adan *aa*. 8 G<o>| Gag *Aa*. 10 Dan<o>s| Danas *Aa*.
12 N<ec>| nisi *Aa*. 18 adh<u>c| ad hec *Aa*. – Kouirki| Kowoirke *Aa*. 20 <post>| mgl. *Aa*. – domi-
ni<um>| ordet forskrevet (domininisi (?)) *Aa*. 22<F>yoniam| Syoniam *Aa*. 25 appellauit| primus

omnium decreto regnum suum Daniam et incolas Danos a se, qui Dan
25 dicebatur, appellauit.

Primus ergo Danorum rex fuit Dan, filius Humblæ, a quo Dani et
Dania, que nunc Dacia dicitur, nomen habent. – Iulius enim Cesar
primo fertur eam Daciam appellasse// propter hospitalitatem atque 16 r
dapsilitatem huius gentis. Dan ergo primus rex, fuit pugil fortissimus
30 atque gyganteus, cunctis in circuitu terribilis, atque proelia clarissima
gessit hinc inde. Huic successit.

Secundus, Humblæ, filius eius; hic erat uanus et iners, atque pauca
notabilia fecit. Unde Lothar, frater eius, facta conspiratione Danorum
contra fratrem, eum de regno deposuit atque pro eo regnauit.

35 Tercius, Lothar, nimis durus fuit incolis regni atque in multis se
nequiter gessit, atque ideo tiran⟨n⟩idem eius Dani non ferentes eum
occiderunt. Huic successit Skiol⟨d⟩, filius eius.

Quartus, Skiol⟨d⟩; iste antequam haberet 15 annos etatis, occur-
rens solus magno urso atque ⟨inermis⟩, eum cingulo suo ligauit. Hic
40 primo Teutonicos Danis subiugauit atque seruire fecit sub tributo
atque multa strennue gessit. Huic successit filius eius Gram.

Quintus, Gram, a quo Gram⟨æ⟩hæreth dicitur. Iste cum quodam
gygante in Suecia pugnans solus occidit eum. Regem etiam Suecie
occidit atque 16 fratres eius atque Sueciam tributariam Danis fecit.
45 Postea cum Suibdager, rege Normanno⟨rum⟩ ⟨pugnans occisus est⟩.
Quare, quando aliquis est multum durus, dicitur de eo: Ipse est unus
gram. Huic successit in regnum Suibdager, qui eum occiderat.

Sextus, Suibdager. Iste ex patre Dacus fuit et ex matre Noricus, qui
patrem proprium in Norwegia regnantem de regno expulit et pro eo
50 regnauit. Hunc in Dacia regnantem occidit Haddinger, filius Gram,
in ultionem patris et pro eo regnauit.

Septimus, Haddinger, filius Gram. Iste regem Svecie// et Helle- 16 v
spont⟨i⟩ interfecit, Norwegiam et urbem Dymin subiugauit et multa
c⟨l⟩arissime fecit et post multas uictorias indignum ducens mori in
55 lecto quasi pecus propter laudem mundi et posteritatis memoriam se
ipsum suspendit. Huic successit Frothi, filius eius.

Octauus, Frothi hin Fæmildæ. Iste postquam se ipsum et totum
regnum in bellis depauperauerat audito quod in Wæ⟨n⟩dæl sysal draco
quidam super thesauros iaceret, draconem solus adiit atque superatum
60 occidit acceptisque thesauris Britanniam, quæ nunc dicitur ⟨Anglia⟩,
Frisiam, Scociam, Teutoniam, Slauiam, Rusciam atque plurimas alias

tilf. Aa; jf. det flg. 36 tiran⟨n⟩idem| tirandidem Aa. 37 og 38 Skiol⟨d⟩| Skiola Aa. 39 ⟨inermis⟩
mgl. Aa. 42 Gram⟨æ⟩hæreth| Gram et hæreth Aa. 45 Normanno⟨rum⟩| Normannos Aa. – ⟨pug-
nans . . est⟩| mgl. Aa; jf. Tekst II–IV. 52–53 Hellespont⟨i⟩| Hellespontem Aa. 54 c⟨l⟩arissimel

terras subiugavit. Postmodum in Scania p(u)gnans non manibus inimicorum, sed estu et pondere armorum suffocatus interiit. Huic successit Haldanus, filius eius.

65 9. Haldanus. Iste cupiditate regnandi omnes fratres interfecit. Huic successit Ro, filius eius.

10. Ro. Iste transtulit ciuitatem, quae prius dicebatur H(œ)kæ-k(œ)ping, de loco, qui dicitur Hokæbyærgh, et edificans eam in porto Ysæ(f)yorth et uocauit eam Roskældæ sermone composito ex nomine
70 suo et ex fonte, iuxta quem sita est. Huic successerunt duo filii eius Haldan et Helgi.

11. Haldan et Helgi. Isti diuiserunt inter se regnum ita quod Haldan regnaret in terra atque Helgi in mari. Haldan uero pauca no(ta)-bilia fecit. Huic successit Helgi, frater suus.

75 12. Helgi, rex marinus. Iste strenuus bellator. Hothbrodum regem Suecie occidit, Teu//tonicos tertio subiugavit et marinis discursibus multa ardua perpetravit. Hic ad portum quendam Lalandi(e) ueniens filiam cuiusdam rustici nomine Rolfkarl sibi adduci fecit, de qua filiam genuit nomine Thora, ex qua dicta est Thoræ insula, quia
80 ibi sepulta est.

Iterumque post 15 annos illuc ueniens predictam filiam adduci fecit nesciens quod filia sua esset; ex qua genuit filium nomine Rolfkraki. Cumque hoc postea cognouisset, prae nimia uerecundia se ipsum suspendit.

85 Interea dum Rolfkraki adhuc puer esset, rex Suecie Athis(l)us Danis tributum imposuit et in signum (a)biectissime seruitutis prefecit eis catulum quendam.

13. Racki nomine, quem cum canes occidissent, Athis(l)us posuit eis regem pastorem quendam nomine S(n)yo.

90 14. S(n)yo. Iste multa mala et innumera fecit Danis sicut Athis(l)o promiserat, qui tandem sedens in placito Wiberg(ensi) in loco, qui Lusæhoegh dicitur, coram omnibus melioribus regni a pediculis est corrosus. Huic successit Rolfk(ra)ki, filius Helgi praedicti.

15. Rolfkraki, filius Helgi. Iste post multas praeclaras uictorias ab
95 Hyerwardo, comite Scanie, qui sororem eius habuit in uxorem, in lecto suo proditiose est occisus in L(æ)thra curia regali in Syelandia,

---

carissime Aa. 58 Wæ(n)dæll Wældæl Aa. 60 (Anglia) mgl. Aa. 62 p(u)gnans| pagnans Aa. 67-68 H(œ)kæk(œ)ping| Hakækelping Aa; om Hokækøping, ∴ Højekøbing, se Vilh. Lorenzen, *Hvor laa Valdemarstidens Høhakøping?* (Smaastudier tilegnet Christian Axel Jensen, 1943 s. 37 ff.). 69 Ysæ(f)yorth| Ysæyorth Aa. 73-74 no(ta)bilia| nobilita Aa. 77 Lalandi(e)| Lalandia Aa. 85 og 88 Athis(l)us| Athissus Aa; jf. *Tekst II og III*. 86 (a)biectissime| obiectissime Aa. 89 og 90 S(n)yo| Suyo Aa. 90 Athis(l)o| Athisso Aa. 91 Wiberg(ensi)| Wibergum Aa. 92 Lusæhoegh| bogstaverne a, œ (og Oz) kan her og andetsteds vanskeligt skelnes fra hinanden. 93 Rolfk(ra)ki| Rolf-

cum quo et Byærki et Iælki, pugiles clarissimi, cum tota familia regia sunt occisi. Huic successit Hyarwar⟨d⟩us.

16. Hyarwardus regnavit breui tempore scilicet a mane usque ad
100 horam primam.// Hunc occidit Haki, filius Hamundi, et factus est rex 17 v
Danorum.

17. Haki igitur regnante uenit quidam de partibus septentrionalibus nomine Frithlæf atque filiam Rolfkraki duxit in uxorem et occidit Hakonem.

5 18. Frithlæf. Huic successit Othen.

19. Othen. Iste morte subitanea prope locum, qui nunc Othens dicitur, interiit ibique sepultus est. Hic magnus incantator atque magus erat, ita quod ab omnibus circa nationibus pro deo colebatur; unde et Greci ymaginem eius auream a Danis sibi pro magno munere missam
10 cum reuerentia maxima susceperunt. Huic successit Balder, filius eius.

20. Balder, a quo Baldersund dicitur mare Baltic⟨u⟩m pro eo, quod ibi pugnavit. Huic successit Hothær, qui eum occidit.

21. Hothær. Iste inuenit in quodam nemore Suecie gladium, qui Mimming dictus est, cum quo Balder occidit. Ab isto Hothær uilla
15 ⟨H⟩othera dicta est, quia illuc fugiens occisus est ⟨a⟩ Boyo, rege Suecie, qui etiam post eum regnavit.

22. Boyo. Huic successit Rørik, filius suus.

23. Rørik. Huic successit Orwendæl.

24. Orwendæl. Iste uir ualde uictoriosus erat et multa preclara ges-
20 sit; hunc occidit frater suus F⟨e⟩ggi et regnavit.

25. F⟨e⟩ggi. Iste copulauit sibi uxorem fratris occisi. Hunc occidit Ambletus, filius dicti Orwændæl, in ultionem patris et cum eo omnes meliores regni cum tota curia regali combussit ita quod ⟨nec⟩ unus superstes fuit.

26. Ambletus, qui uir// astutissimus erat regemque Anglie bello 18 r
occidit et Daciam, Angliam et S⟨cot⟩iam in ditione sua tenuit; hunc Wichlechus, rex Norwegie, uiricus eius, occidit in Øresund in prelio et regnavit.

27. Wichlechus, Iste accepit uxorem Ambleti propria uxore repud-
30 iata. Huic successit filius eius Wermundus hin blinde.

28. Wermundus Blinde. Hic uir bellicosus erat. Huius tempore Keto et Wiggo, filii Fr⟨o⟩wini, prefecti Sleswic⟨ensis⟩, occiderunt Athislum, regem Suecie in ultionem patris sui. Huic successit Uffo Starke, filius eius.

---

karki Aa. 96 L⟨æ⟩thra| Loxthra Aa. 98 Hyarwar⟨d⟩us| Hyarwarus Aa. 11 Baltic⟨u⟩m| Balticam Aa. 15 ⟨H⟩othera| Othera Aa; jf. Tekst II-IV. - ⟨a⟩| mgl. Aa. 23 ⟨nec⟩| mgl. Aa. 26 S⟨cot⟩iam| Sueciam Aa; jf. Tekst II-IV. 32 Fr⟨o⟩winil| Frewini Aa; jf. Tekst II-IV. - Sleswic⟨ensis⟩| Sleswicum

35 29. Uffo Starke. Iste a septimo anno etatis usque ad trigesim(um)
noluit loqui, quousque in loco, qui adhuc Kunengikamp dicitur, su-
per Eydoram cum filio regis Teutonicorum atque meliore pugile totius
Teutonie solus certans ambos occidit, atque sic conditione utriusque
gentis Teutonia Danis iam qua(rto) tributaria facta est. Huic successit
40 Olaf, filius eius.

30. Olaf, qui dictus est Dan hin St(or)latene. Huic successit Hu-
ghælee.

31. Hughlælee. Iste occidit Heghmodum et Hagramum, tyrannos
Suecie. Huic successit Frothi.

45 32. Frothi hin Fre(c)ne. Iste interfecit Fr(o)gerum, regem Nor-
wegie, atque 10 duces eius. Huic successit Dan, filius eius.

33. Dan. Iste septimo anno etatis sue Teutonium iam quinto tri-
butariam Danis fecit. Huic successit Frithle(u)s.

34. Frithle(u)s. Iste urbem Difflinum atque Br(it)tanniam sub-
50 iugavit. Huic successit Frothi, filius eius.

35.// Frothi hin Frithgothæ. Huius tempor(e) Ihesus Christus natus 18 v
est. Iste subiugavit Sueciam, Britanniam, Hyberniam, Scotiam, Nor-
wegiam, Saxoniam, Frisiam, Ungariam et omnia orientis usque ad
Greciam, quorum reges et incole omnes seruierunt ei. Huius tempore
55 uenit in Daciam Eric Orth(s)løghe atque Rol, frater eius, filii Regneri.
Illi interfecerunt Grep cum 5 fratribus suis. Contra hunc Frothi uenit,
rex Hunorum, cum aliis 69 regibus, qui ex se 6 reges fecerant duces
belli, quorum quilibet habuit sub se 5 (milia) nauium atque quae-
libet nauis habebat 300 armatos. Summa nauium 30 (milia) nauium.
60 Summa uirorum nouies mille milia hominum. Hos omnes occidit Fro-
thi pugnans cum eis in mari iuxta Bleking. Hic tantam pacem in regno
suo fecit quod unam armillam auream iuxta Eydoram, alteram iuxta
Scanør atque terciam iuxta Warthingborg in uia communi suspendit,
nec erat, qui eam nocte uel die auderet tollere. Hunc occidit una uetu-
65 la. Huic successit Yær(ni).

36. Yær(ni). Iste modico tempore regnavit, occidit enim eum Frith-
le(u)s, filius Frothi Frithgothæ.

37. Frithle(u)s, filius Frothi Frithgothæ. Iste occidit Amundum
regem Norwegie et unum draconem; post quem Frothi, filius eius.

70 38. Frothi hin Fræknæ. Huius tempore uenit Ster(k)athæ(r), filius

Aa. 35 trigesim(um)| trigesimo Aa. 39 qua(rto)| 1111^{or} Aa. 41 st(or)latene| stelatene Aa; jf. *Tekst II-IV*. 41-43 Hughæle(c)| Hughælee Aa. 45 Fre(c)ne| freene Aa; jf. *Tekst II-IV*. - Fr(o)gerum| Fregerum Aa; jf. *Tekst II-IV*. 47 og 48 Frithle(u)s| Frithlenus Aa. 49 Br(it)tanniam| Brutanniam Aa. 51 tempor(e)| temporis Aa. 55 Orth(s)løghe| Orthiløghe| Orthiløghe Aa. 58 5 (milia)| V^a Aa. 59 (milia)| mgl. Aa. 65 og 66 Yær(ni)| Yariu Aa; jf. *Tekst II-IV*. 66-68 Frithle(u)s| Frithlenus

Storwærki, in Daciam, qui interfecis Wisinum gladiatorem apud Ry(s)-
ciam atque Tanæm gygantem apud// Bizantium atque in Polonia Wa- 19 r
s(c)e pugilem atque in Saxonia Hamam pugilem, sed et Teutonicis
infestissimus fuit aduersarius, et multa eis obpropria intulit. Nam
75 quatuor aut sex ex eis complicans ad modum sedis super eos sedit ad
purgandum al(u)um, et multa alia praeclara gessit. Iste Frothi anno
etatis sue duodecimo Teutonium iam sex(to) subiugauit et multa alia
preclara armis fecit. Hunc Frothonem occidit S(u)ertingus. Huic suc-
cessit filius eius Ingellus.

80 39. Ingellus. Huius tempore Stærcather interfecit 7 filios Suertingi
in ultionem regis Frothi. Ipsius etiam tempore occidit i(d)em A(n)-
ganturum cum septem fratribus. Huic successit Olaf, filius eius.

40. Olaf. Huic successit Haraldus, filius eius.

41. Haraldus. Hunc occidit frater suus Frothi Re(t)hbanæ et regn- 85
auit.

42. Frothi Rethbanæ. Hunc interfecit Haldan hin Byørngramæ,
filius sui fratris Haraldi, in ultionem patris sui. Huic successit Ericus,
rex Suecie.

43. Ericus. Hunc occidit idem Haldan Haraldi filius et pro eo 90
regnauit.

44. Haldan Byørngram. Iste strenuus pugil fuit; unde prouocatus
a Siwaldo pugile Suecie, ut contra eum et 7 filios eius dimicaret, ac-
ceptauit, et omnes pariter occidit; a(b)iecto enim gladio quercum
radicitus auulsit atque cum ea omnes conquassauit. Alia quoque uice
95 cum quodam gygante de Suecia, qui habebat 11 cubitos altitudinis,
nomine Harthbæn, dimicans occidit eum et cum eo 12 contubernaes
eius, // et multa alia preclare fecit; unde dict(us) hin Byørngram. Huic 19 v
successit Hugni, frater eius.

45. Hugni. Huic successit Siwald, filius suus.

100 46. Siwald. Huius tempore Stærk(a)thær fugit de prelio. Hunc oc-
cidit Hako. Huic successit Sigerus, filius eius.

47. Sigerus. Hic constituit bellum contra Hakonem, in quo ipse et
Hako pariter corruerunt. Huic successit G(ø)dri(c), nepos eius.

48. G(ø)dri(c). Post cuius mortem regnum Danorum in 5 regna
5 diuisum est.

49. Borgardus, qui habuit filiam Sewa(l)di, nomine (T)ole, in
uxorem, regnauit in Scania.

Aa. 70 Ster(k)athæ(r) | Sterathæ *Aa.* 71–72 Ry(s)ciam | Ryciam *Aa.* 72–73 Was(c)el | Wasee *Aa.*;
jf. Tekst II–IV. 73 Saxonia | Saxoniam *Aa.* 76 al(u)um | alium *Aa.* 77 sex(to) | sex *Aa.* 78
S(u)ertingus | Syertingus *Aa.*; *jf. Tekst II–IV.* 81 i(d)em | item *Aa.* 81–82 A(n)ganturum | Argan-
turum *Aa.* 84 Re(t)hbanæ | Rechbanæ *Aa.* 93 a(b)iecto | aiecto *Aa.* 97 dict(us) | dicto *Aa.* 100
Stærk(a)thær | Stærkethær *Aa.* 3 og 4 G(ø)dri(c) | Goldrie *Aa.* 6 Siwa(l)di | Siwardi *Aa.*; *jf. Tekst*

50. Hundængær in Syalandia. Iste semper inpe<t>endo alios perdidit et defendendo se uicit, unde et ex eo tractum est prouerbium
10 <ill>ud: Hund ær hemæ rikæst.

51. Hani regnauit in Fyonia.

52. Hothær in Sundær Iucia.

53. Reynær in Noriucia.

54. Haldanus hin Stærkæ surrexit post Borchardum in regnum et
15 fuit ualde strenuus in armis. Hunc occidit Wesetus in Syalandia. Huic successit Harald Hildertan, filius Borchardi.

55. Harald Hildertan. Iste hos 5 reges occidit et ita potens factus est quod omnes reges <i>tra mediterraneum mare ferebant ei tributum. Cui cum Ringær, nepos suus, rex Suecie, tributum negaret,
20 Sueciam intrauit ibique in bello corruit, et cum eo corruerunt Ubbo, rex Frisonum, et alii plures reges et 30 <milia> nobilium de exercitu suo. De exercitu uero// Ringer regis 12 <milia> procerum corruerunt. 20 r
Ibi cum Haraldo pugnauerunt 300 uirgines, quae skalm<øæ>r dicte sunt, quarum uexillum portauit Hethe, que postea ciuitatem edificans
25 Hethæby appellauit. Inde etiam dicitur he<thæ>scæppæ. Huic Haraldo, postquam 50 annis regnauerat, successit ei idem Ringer, nepos suus.

56. Ringer. Huic successit Harald, frater suus.

57. Harald. Huic successit Øli, frater suus.

58. Øli hin Fræ<c>næ. Hic adeo agilis erat quod scansorium ad
30 sellam habere noluit. I<dem> adeo efferus fuit, quod Starchathærum solo uisu super genua prostrauit. Hic etiam Sueciam intrauit atque prouocatus ad singulare certamen primo die contra unum pugnauit, secundo die contra duos, tertio contra tres, quarto contra quattuor, quinto contra quinque et sic usque ad undecim, et omnes superatos
35 occidit. Qui dum in Lætra, curia regia in Syalandia, sederet in balneo, uenit Starchathær magno pondere aur<i> corruptus a rege Suecie, et petita licentia loquendi aliquid secrete regi, accessit regemque nichil mali suspicantem gladio transfodit. Unde pre nimia uerecundia post
40 tam uilem tanti uiri occisionem se a lacrimis nunquam potuit continere, donec idem pondus auri, quod acceperat, occisori suo <daret>, ut eum occideret. Huic Øli successit Omundær, filius eius.

59. Omundær. Huius tempore Starchathær se<ni>o confectus indignum reputans more aliorum hominum in lecto mori sine gladio et precipuo propter occisionem Øli regis// multis precibus persuasit cui- 20 v

II-IV. - <T>ole| Role Aa; jf. *Tekst II-IV*. 8 inpe<t>endo| in pediendo Aa. 10 <ill>ud| aliud Aa. 18 <i>tra| contra Aa; jf. *Tekst II og IV*. 21 og 22 <milia>| mgl. Aa. 23 skalm<øæ>r| skalmor Aa. 24 Hethe| Hether Aa. 25 Hethæby| Hethærby Aa. - he<thæ>scæppæ| hescæppæ Aa. 29 Fræ<c>næ| frænæ Aa. 30 I<dem>| iste Aa. 36 aur<i>| auro Aa. 40 <daret>| mgl. Aa. 42 se<ni>o| sermo Aa.

45 dam Hothær, cuius patrem ipse occiderat, ut eum occideret, obiciens
 ei, quod patrem eius occiderat, quod ille uindicare teneretur, obtulit-
 que insuper memoratum pondus auri pro mercede; et sic Øther uictus
 spe mercedis et zelo uindicandi patrem Starcathærum gladio proprio,
 qui Skum dicebatur, precisa ceruice occidit apud pontem Scanie, qui
 50 <R>oilyngbr<o> dicitur, accinctusque gladio pontem transiens cum
 esset in medio pontis, Skum de uagina in aquam cecidit, nec inde
 <e>uari potuit usque in presens; tamen aliquando uidetur ibi in de-
 fluxu aque. Iste Starcathær uenit de Suecia tempore regis Yngelli por-
 tans congeriem carbonum in dorso ad acuendum nasum dicti regis,
 55 ut uindicaret patrem suum. Idem Starcathær pertransiit multas partes
 orbis pro prelio singulari. Unde et Greci ymaginem eius eream in Yta-
 liam miserunt dicentes eos non posse eis resistere, nisi haberent unum,
 qui posset pugnare cum tal<i> pugile. Huius de<ns> per Henricum
 Æmælthorp militem de Dacia in Teutonium est portatus pro miraculo
 60 habens 6 pollices in magnitudine. Post Ømundær regnauit Siward,
 filius eius.

60. Siward. Huic se opposuit Symon, praefectus Scanie, et tandem
 conuenerunt in praelium, in quo utrisque uiriliter certantibus prin-
 cipes ambo corruerunt. Post quem regnauit frater eius Butæl.

65 61. Butæl. Post hunc regnauit Iarmarus Rek, filius Siwardi.

62. Yarmarus Rek. Iste ualde bellicosus erat. Intrauit enim Scla-
 uiam cum exercitu// et Ysmarum, regem Sclauorum, occidit et totam 21 r
 Sclauiam uastauit. Postea <Æ>llespo<nt>ici Daciam cum exercitu in-
 trauerunt, quibus Yarmarus rex occurrere non audens muniuit mon-
 tem maritimum Scanie, qui Kollæ dicitur, ibique cum melioribus regni
 70 se inclusit. Tandem, cum regnum uastassent, exiuit ad eos et negotium
 fortune committens commisit cum eis praelium in Øræsund ibique
 corruit. Huic successit Brothær, frater eius.

63. Brothær. Post quem regnauit Siwald.

75 64. Siwald. Huic successit Snio, filius eius.

66. Snio. Huius tempore tanta fames erat in Dacia quod ex edicto
 regis omnes uiri et mulieres non <a>pti ad portandum arma in bellis
 occidebantur. Tandem ex consilio cuiusdam mulieris Scaniensis no-
 mine Maggæ quilibet no<n>us homo exiuit de regno et omnes terras
 80 optinuerunt usque Roma<m>. Isti propter longas barbas dicti sunt
 Longabardi, qui tandem terram, quae nunc Longabardia dicitur, in-
 trauerunt ibique remanserunt. Postea tempore Karoli Magni Apuliam

50 <R>oilyngbr<o> Boillyngbre Aa; jf. *Tekst II-IV*. 52 <e>uari| lauari Aa. 57 eis| eius Aa.
 58 tal<i>| tale Aa. - Huius de<n>s| = *Petr. Olai*; huiusdem Aa. 60 Ømundær| Ømnundær Aa.
 63 utrisque| utriusque Aa. 68 <Æ>llespo<nt>ici| Ollespomici Aa; jf. *Tekst II-IV*. 77 <a>pti| opti

optinuerunt ibique hodie manent. Anno Domini 6<8>7 exierunt de Dacia Dani, <qui> modo dicuntur Longabardi. Post Snio Byorn reg-
85 nauit.

66. Byorn. Huic successit filius <eius> Haraldus.

67. Haraldus. Post quem G<or>m, filius eius.

68. G<or>m. Iste erat mirabilis inuestigator nouarum rerum, unde et assumptis 400 probissimis satellitibus nauigauit uersus aquilonem
90 ad sedem Geruthy, ubi uidit stupenda mirabilia, et multa pericula// passus est. Tandem consumptis omnibus sociis usque ad 30 per diuer- 21 v
sa monstra uix cum uita in Dacia<m> rediit. Huic successit Godri<c>, filius eius.

69. Godric hin Gyafmilde, qui <et> Godefrith dictus est; hic belli-
95 cosissimus erat et totam Teutonium iam sept<imo> tribu<t>ariam fecit. Subiugauit etiam Sueciam et Frisiam. An<n>o Domini 776 uenit Karulus imperator cum toto imperio suo contra Godefrith, regem Dacie, cui idem Godefrith ultra Albiam occurrens fugauit Karolum de Saxonia et eam totam uastauit, quia eodem anno Saxonia conuersa fuerat
100 ad fidem Christi per Karulum, postquam contra Francos 36 annis continuis pugnauerat. Postea idem Godefrith fugato imperatore et Saxonia uastata ibidem a proprio milite cultro transfixus est in uentre. Post ipsum regnauit Olaf, filius eius.

70. Olaf dictus Gothdrankær. Huic successit Hemmi<n>g, filius eius.

5 71. Hemmi<n>g regnauit 28 annis, qui cum imperatore pacem faciens Eydoram terminum regni sui accepit. Huic successerunt duo reges, Ring et Siwardus.

72. Ring regnauit in Iucia.

73. Siwardus regnauit in insulis. Isti duo reges inter se diu pugna-
10 uerunt et tandem in bello mutuo ambo corruerunt, quibus successit in regnum Reynær, filius Ring.

74. Reynær L<ot>hbroki. Iste subiugauit Angliam, Scotiam, Hyberniam, Norwegiam, Sue//ciam, Teutonium, Sclauiam, Rusciam 22 r
atque omnia regna occidentis, ita quod 9 filios suos singulos in singulis
15 terris reges fecit, et ipse de uno regno in aliud inter eos pertransiuit. Tandem in Hybernia occisus est, et filii eius fere omnes in diuersis locis sunt occisi. Hic per <40> annos u<r>bes Francie uastauit et Parisius ueniens in ecclesia sancti Germani et Aquisgra<n>i in palatio im-

---

Aa. 79 no<n>us| nouus Aa. 80 Roma<m>| Romas Aa. 83 6<8>7| 637 Aa; jf. *Tekst II-IV*. 84 <qui>| mgl. Aa. 86 <eius>| mgl. Aa. 87 G<or>m| Grom Aa. 92 Dacia<m>| Dacia Aa. - Godri<c>| Godrie Aa. 94 <et>| mgl. Aa; jf. *Tekst III og IV*. 95 sept<imo>| vii Aa. - tribu<t>ariam| tribuuarium Aa. 96 An<n>o| ano Aa. 4 og 5 Hemmi<n>g| Hemmig Aa. 12 L<ot>hbroki| Lechbroki Aa. 17 40| xi Aa; jf. *Tekst II og III*. - u<r>bes| ubes Aa. 18 Aquisgra<n>i| Aquisgrau Aa. 25

peratoris stabulum equorum fecit et multa mala ecclesie intulit. Huic
 20 successit Ynguar, filius eius.

75. Ynguar, filius Lotbroki. Iste omnium fratrum suorum crudelissimus fuit. Cui successit Siwardus.

76. Siwardus. Huic successerunt Anulo et Sigæfridus.

77. Anulo.

25 78. Sigæfridus. Isti duo nepotes fuerunt regis G(o)defridi. Inter quos pugna fuit 10 annis atque, cum inter se de primatu regni conuenire non possent, sceptrum prelio diuiserunt, in quo reges ambo corruerunt et cum eis 11 <milia> hominum. Pars autem Anulonis cruenta uictoria p(o)tita Re(yn)fridum et Haraldum in regnum posuit,
 30 et facta est pugna inter eos 9 annis.

79. Haraldus tandem Re(yn)fridum de regno expulit et solus regnauit. Tunc filii Sigæfridi Haraldum de regno expulerunt. Qui ad imperatorem Lodewicum supplex confugit. Anno Domini 826 baptizatus predictus rex Haraldus apud Magunciam cum uxore et fratre
 35 suo <E>rico et per auxilium imperatoris in regnum restitutus est, moxque christianita//tem reliqui<t>. Anno Domini 828 sanctus Anscarius 22 v
 ueniens ad Daciam reuocauit predictum regem Haraldum ad christianitatem et ecclesiam in Hadæboth construere fecit. Post quem regnauit Ericus, frater eius.

40 80. Ericus. Iste mox ut regnum accepit, ecclesias claudi iussit, sed et omnes ecclesias Francie, Frisie, Anglie, Lothoringie, Teutonie cum episcopis et clero truncatis succendit et destruxit. Huius etiam tempore Rollo, dux Danorum, Franciam intrauit et Karolum, regem Francie, compulit dare sibi terram, que nunc Normannia dicitur. Tunc
 45 ortum est bellum inter Ericum et filium fratris sui Guthorm, regem Norwegie, in quo tanta cede mactati sunt utrique, ut uulgus omne caderet, sed et reges ambo corruerunt, nec aliquis de stirpe regia remansit nisi <filius> <E>rici, nomine Erik Barn.

81. Erik Barn. Iste ut regnum Danorum suscepit, multo plura mala
 50 fecit quam patres eius in omnibus regnis; uastauit enim Saxonia<m>, Brun ducem occidit et 12 comites. Quid plura? Urbes cum ciuibus, episcopi cum grege truncati sunt, ecclesie cum fidelibus incense sunt, Teodericus et Narwardus episcopi truncati sunt.

Anno Domini 902. Arnulphus imperator Danis in Teutonia occurrens prostrauit ex eis 100 <milia> hominum bello celitus administrato.
 55 Eodem anno obiit Ericus Barn et regnauit pro eo Olaf, rex Suecie.

G(o)defridi| Gedefridi *Aa.* 28 <milia>| *mgf. Aa.* 29 p(o)tita| petita *Aa.* 29 og 31 Re(yn)fridum| Remfridum *Aa.*; *jf. Tekst II-IV.* 35 <E>rico| Grico *Aa.* 36 reliqui<t>| reliquid *Aa.* 48 <filius>| *mgf. Aa.* - <E>rici| grici *Aa.* 50 Saxonia<m>| Saxonia *Aa.* 55 <milia>| *mgf. Aa.* 59 Olauil et

82. Olaf, rex Suecie. Iste ui et armis optinuit regnum in Dacia et regⁿ/nauit 5 annis. Huic successit Gyurth. 23 r

83. Gyurth, nepos Olauī natione Danus, et <ipse> regnauit 5 annis; 60 hunc occiderunt Dani. Post quem Lothænæknu<t>.

84. Lothænæknu<t>, filius Erici Barn. Iste bellicosus erat multum et uersutus et regnauit 11 annis. Huius tempore quilibet tertius de seruis et p<opular>ibus hominibus exiuit de regno et uenientes totam Pruciam, Semigaliam et terram Karelorum aliasque quam plures terras 65 subiugauerunt sibi et delectati terrarum ubertate noluerunt redire, sed ibi remanent usque in presentem diem. Iste Lothænæknu<t> mortuus est paganus. Huic successit Frothi, filius eius.

85. Frothi, uictor Anglie. Iste 20 annis hec duo regna tenuit et in Anglia fecit se baptizari. Post quem filius eius Gorm.

70 86. Gorm hin Enskæ. Hic <et> dictus est Orm Harthæsnu<t>æ et regnauit 4 annis, in Anglia baptizatus. Post hunc Haraldus, filius eius.

87. Haraldus. Huic successit Gorm Gamælæ.

88. Gorm Gamælæ, cuius uxor fuit Thyræ Danæb<o>t, que post mortem mariti nobiliter regnum tenuit atque munitionem, que Danewirki 75 dicitur, fecit lignis tantum. Isti ambo mortui sunt pagani sepultique in duobus collibus iuxta Ialængæ. In diebus huius Gorm ferunt<ur> Dani incensis ecclesiis sacerdotes ante altaria trucidasse atque cler<um> uulgo mixtum aut occidisse aut in captiuita//tem duxisse. Cruces etiam 23 v truncate ludibrio sunt habite a Danis. Anno Domini 950 obiit Gorm 80 Gamælæ, cui successit Harald Blatan, filius eius.

89. Harald Blatan regnauit 50 annis. Iste cum exercitu magn<o> subiugauit sibi Angliam atque rediit. Tunc imperator Otto, qui dictus Otto Magnus, parauit se ad inuadendum Daciam. Comque legati eius uenissent Slesvic, Dani occiderunt eos et unum marchionem cum eis, 85 ad quod ulcis<c>endum imperator cum exercitu Daciam intrauit. Et quia Haraldus rex in extremis finibus regni sui erat, scilicet in Halandia, imperator totam Luciam uastauit usque mare, quod ab eo Od-dæsund dicitur. Ibi enim lanceam suam in mare misit ad perpetuam rei memoriam. Quo audito Haraldus uehementer commotus uersus 90 Luciam festinauit cum furore magno. Quod intelligens imperator fugit, et in Lohethæ superueniens Haraldus occidit Ypponem, ducem exercitus imperatoris. Reliqui uero Teutonici fugerunt. Quo facto ipse de consilio matris sue uallum Danewirki cepit instaurare. Hunc Ha-

---

ipse tilf. Aa; jf. flg. - <ipse>| mgl. her Aa; jf. foreg. 60, 61 og 66 Lothænæknu<t>| Lothænæknu<c> Aa. 63 p<opular>ibus| pluralibus Aa. 70 <et>| mgl. Aa. - Harthæsnu<t>æ| Harthæsnuæ Aa. 73 Danæb<o>t| Danæbæt Aa. 76 ferunt<ur>| fuerunt Aa. 77 cler<um>| clero Aa. 81 magn<o>| magna Aa. 85 ulcis<c>endum| ulcissendum Aa. 89 rei| regi Aa. 94 S<u>en| Syen Aa. 97

raldum filius eius Sen de regno expulit, quia ad predicationem
 95 Popponis, capellani domini pape, baptizatus fuerat; cum quo pater
 ter conflictum habuit atque semper perdidit; et tandem miles filii pa-
 trem occidit in Sclauia, qui miles Hako dicebatur; et regnavit pro
 eo Suen Tygæskæg, // filius eius. 24 r

90. Suen Tygæskæg. Iste propter scelera sua a Slavis ter captus
 100 est atque redemptus; semel tanto pondere auri, quantum in armis
 ponderabat, et bis tanto pondere argenti. Nouissime de regno expul-
 sus apud regem Suecie 14 annis exulauit. Tandem ad Christi fidem
 conuersus baptizatus est, et mox, Deo fauente, regnum suum recepit,
 occiso rege Norwegie in Øresund, qui regnum eius tenuerat, et ita
 5 Suen duo regna Dacie et Norwegie possedit; inuasit etiam Angliam
 et optinuit illud regnum et ibidem mortuus est et portatus Roskildis
 ibique sepultus est. Huic successit Haraldus, filius eius.

91. Haraldus. Iste homo fuit effeminatus et totus libidini deditus;
 hac de causa Dani eum deposuerunt de regno et Gamælæknut fra-
 10 trem eius regem fecerunt, quia bellicosus homo fuit. Sed tedio affecti
 super eo quod raro in regno fuerunt et continue extra regnum in
 bellis, quod tamen pro gloria regni libenter tollerare debuissent,
 Kanutum deposuerunt et Haraldum effeminatum et nichil ualentem
 regno prefecerunt, qui tamen cito post mortuus est, et successit ei
 15 dictus Gamælæknut, frater eius.

92. Gamælæknut. Iste cum mille nauibus inuadens Angliam eam
 subiugauit, Estonicam etiam gentem subdidit, Ricardum etiam ducem
 Normandie de Francia expulit, et uxorem regis Anglorum expulsi et
 mortui accepit et genuit ex ea filium nomine Harthæknut et filiam
 20 nomine Gunnildis, quam Henricus, filius Conradi imperatoris,
 uxorem accepit. 24 v

A. D. 1028. Sanctus Olaus rex · Norwegie martirizatus est.
 Cuius regnum optinuit idem Gamælæknut rex Dacie et regnavit
 super tria regna, Danorum, Anglorum atque Norwegie; fuit autem
 25 omnium regum pulcherrimus, strennuissimus et largissimus; hic pri-
 mus religiosos in Daciam induxit et multos episcopos de Anglia in
 Daciam adduxit. Obiit autem Gamælæknut anno regni sui 33. re-
 linquens tres reges filios uidelicet

93. Hartheknut in Dacia, Haraldum spurium in Anglia, Suen-

Sclauial Scania *Aa*; *jf. Tekst II–IV. 98 og 100 Tygæskæg| Tyngæskæg *Aa. 4* Øresund| Mesund *Aa*; *jf. Tekst II–IV. 5* possedit| *mgl. *Aa. 9* Gamælæknut| Gamælæknuc* *Aa. 11* quod| et *Aa. 12* debuissent| dubuissent *Aa. 13* nichil| ubi *Aa. 14* prefecerunt| perfeecerunt *Aa. 19* Harthæknut| Harthæknuc* *Aa. 20* Gunnildis| Gummilsid *Aa. 22* Sanctus . . est| *m. rødt *Aa.* – Olaus| Olauis *Aa. 23* Cuius| cui *Aa.* – Gamælæknut| Ga-*

30 onem spurium in Norwegia. Harald uero 4 tantum annis regnauit et
 mortuus est, cuius regnum Harthæk<nu>t rex suscepit. Suen uero 5
 annis in Norwegia regnans obiit. Cuius regnum accepit Magnus filius
 sancti Olai. Quod audiens Harthek<nu>t cum Anglis et Danis Nor-
 35 thæk<nu>t tali pacto quod qui diucius uiueret superstes regnum de-
 functi acciperet. Iste Harthæk<nu>t regnauit super Daciam, Sueciam,
 Slauiam et Angliam, qui preter cotidianam familiam suam 6 <milia> ar-
 matorum continue tenuit; qui cum 60 longis nauibus ad domandum
 40 quasi religiosis leges et statuta prescribebat honestatis; unde tempore
 suo super omnes reges mundi terribilis et laudabilis extitit. Transiuit
 etiam cum imperatore in Ytalia<m> ad doman//dum nationes exter<a>s. 25 r
 Obiit autem in Anglia. Huic successit Suen Estræthson, filius sororis
 Gamelæknut.

45 94. Suen Estræthson, filius Ulf comitis Anglie, regnauit post Gam-
 ælæknut. Quod audiens Magnus, rex Norwegie predictus, non in-
 memor pacti sui, quod fecerat cum Harthæknu<t> uenit contra Suen
 atque uicit eum et subiugauit sibi. Sanctus tamen Edwardus, rex Ang-
 lie, frater Suenonis, coactus est tributum soluere <ei> et declarare eum
 50 heredem regni post se. Tunc iterum Magnus, rex Norwegie, ad bel-
 landum Suenonem uenit. Venit cum exercitu innumerabili quasi arena
 maris nauigio in Øræsund, sed cum incaute de nauis in nauem trans-
 iret, cecidit in mare et submersus est. Quo audito Suen regnum eius
 optinuit. Item dum idem Suen in Norwegia moram faceret, Slauis ua-
 55 stauerunt Iuciam usque Ripis; qui casu rediens de Norwegia hostibus
 cum preda exituris prope Sleswic occurrit prostrauitque ex eis 6 <mi-
 lia> hominum ceteris fugientibus.

A. D. 1074. Obiit rex Suen Estræthson. Huic successit Harald, filius
 eius.

60 <95.> Harald, filius Suen. Huius tempore recessit Anglia a domi-
 nio Danorum, postquam 120 annis continuis subdita fuerat Danis.
 Post hunc regnauit Knut, frater eius.

96. Knut regnauit octo annis, qui uir bonus erat et multas ecclesias
 in regno construxit et homines ad cultum Dei pro uiribus induxit, sed
 65 aliquas partes regni nunquam inducere potuit ut soluerent decimas.

---

mælæknuc *Aa.* 27 Obiit . . 33] *m. rødt Aa.* – aut<em>] aut *Aa.* 29 og 33 Harthek<nu>t] Harthe-
 kunt *Aa.* 29 Anglia] Angliam *Aa.* 31 og 34–36 Harthæk<nu>t] Harthækunt *Aa.* 34
 recon<c>iliati] reconsiliati *Aa.* 35 superstes] superestes *Aa.* 37 <milia>] *mgl. Aa.* 42 Ytalia<m>]
 Ytalia *Aa.* – exter<a>s] exteros *Aa.* 47 Harthæknu<t>] Harthæknu<c> *Aa.* 49 <ei>] *mgl. Aa.* 56–57
 <milia>] *mgl. Aa.* 58–59 Obiit . . eius] *m. rødt Aa.* 60 <95.>] nummer *mgl. Aa.* 68 p<ro>ditiose]

Cum expeditionem autem congregasset in// Fiskæbæk iuxta Wibergh, ^{25 v}
ut Angliam debellaret, frater eius Olauus, dux Iucie, totum dissipauit
p(ro)ditiose et eum occidi procurauit.

A. D. 1083. Ordo Ca(rthus)iensium exordium sumpsit.

70 A. D. 1088. Ma(r)tyrizatus est sanctus Kanutus, rex Danorum, in
Othæns per proditionem fratris sui Olai ducis in ecclesia sancti Al-
bani martiris et frater eius Benedictus cum eo.

97. Cui successit frater suus idem Olauus. Huius tempore facta est
tanta fames in Dacia ut homines pro herbis agrestibus litigarent. Nam
75 segete(s) 7 annis regni eius per aeris intemperiem perierunt. Anno 7.
regni sui inuentus est in lecto suo subitanea morte preuentus Olaf
Hungær. Huic successit Erik Egothæ, frater suus.

A. D. 1088. Translatio sancti Nicolai de Myrra in Barum.

A. D. 1098. Exordium Cysterciensis ord(o) sumpsit 12. Kal. Aprilis. ^{21/3}

80 98. Erik Egothæ. Qui sic dictus est primo quia mox ut regnum ac-
cepit tanta fertilitas terre reddita est, ut modius paruus cui(us)libet
bladi non ualeret (nisi) duos denarios usuales; s(ecundo) dictus est
Egothæ, quia ita magnus homo fuit quod super omnem populum ab
humero atque sursum uideri potuit habens in se fortitudinem quan-
85 tam 4 fortiores regni; tertio quia ita bonus fuit regno quod cum ad
terram sanctam proficis(c)i pararet, Dani tertiam partem omnium
bonorum terre uoluerunt dare terre sancte pro redemptione crucis ad
hoc, ut ipse in regno maneret, sed noluit manere. I(m)mo iter arripuit
cum magna milicia et ueniens Romam ecclesie Lundensi archiepis-
90 copum et// primatum super tria regna optinuit. Inde Constantinopo- ^{26 r}
lim ueniens ab imperatore Grecorum honorifice est receptus.

A. D. 1100. Sedit Pascalis 2. ann(i)s 18 mensibus 5 diebus 7.

A. D. 1101. Obiit Ericus Egothæ in Cipro insula cum uxore sua, ubi
(us)que miraculis choruscant. Post quem frater suus Nicolaus.

95 A. D. (1)103. Asce(rus) factus est primus archiepiscopus Dacie.

99. Nicolaus rex, (qui) cum filio suo rege Magno Kanutum, fili-
u(m) fratris sui Erici Egothæ, iuxta (R)ingstæth occidit.

A. D. 1111. Pascalis papa captus est ab Henrico rege.

1113. Beatus Bernardus ordinem intrauit.

100 1115. Conuentus uenit in Claram uallem. Sanctus Kanutus fit dux
in Dacia.

---

perditiose *Aa.* 69–72 Ordo . . . eo] *m. rødt Aa.* 69 Ca(rthus)iensium] Caturiensium *Aa.* 70
Ma(r)tyrizatus] matyrizatus *Aa.* 75 segete(s)] segete *Aa.* 78–79 Translatio . . . Aprilis] *m. rødt Aa.*
79 ord(o)] ordinis *Aa.* 81 cui(us)libet] cuilibet *Aa.* 82 bladi] blandi *Aa.* – (nisi)] ut *Aa.* – s(ecundo)]
suber *Aa.* 86 proficis(c)i] proficissi *Aa.* 88 I(m)mo] inmo *Aa.* 92–94 Sedit . . . choruscant]
m. rødt Aa. 92 ann(i)s] annos *Aa.* 94 (us)que] atque *Aa.* 95 (1)103] In cui] *Aa.*; *lignende fejl oftere.*
– Asce(rus)] . . . Dacie] *m. rødt Aa.* – Asce(ru)s] Ascendens *Aa.* 96 (qui)] *mgl. Aa.* 96–97 filiu(m)]

1118. Gelasius papa uno anno sedit.
1119. Kalixtus papa 2. annis <5 et> mensibus 10 diebus 8.
1120. Ordo Præmonstratensium incepit.
- 5 1125. Honorius papa 2. sedit annis 5. Henricus imperator obiit.
1127. Tartari Ungariam inuaserunt. Cardinales cum abbatibus capti sunt.
1130. Sanctus Kanutus dux martyrizatus apud Ha<r>elstæth a Mag-
10 no, filio N[icolai] regis. Ericus E<mun> factus est rex in Scania. Eodem anno filius sancti Kanuti regis, dux Flandrie, occisus est a propriis militibus in ecclesia.
- <100>. Viuente adhuc predicto Nicolao rege filius eius Magnus factus est rex Danorum atque Gottorum. Scanienses uero elegerunt predictum Ericum Emu<n>, filium Erici Egothæ, in regem; contra quem uenerunt reges Nicolaus et Mag<nus>, filius eius, et bello inito in Foth- 26 v
wik anno Domini 1135 <i>ubi corrui Magnus atque cum eo 6 episcopi, 4 de Iutia, 1 de Syalandia, 1 de Suecia et multi nobiles de Dacia cum eis. Nicolaus uero fugiens uenit Sleswic, ibique occiderunt eum s<u>-
20 tore<s> Sleswicenses.
- Huic successit Ericus Emu<n> memoratus.
101. Ericus Emun. Qui causa regnandi occidit Haraldum et liberos eius.
1137. Tenebre facte sunt in quadragesima in omni terra. Ascerus primus Danorum archiepiscopus obiit, et Eskillus electus est.
- 25 1139. Ericus Emun occisus est quadam die in p<lacit>o a quodam Plogh swo<r>thæ. Huic successit Ericus Lamb, filius sororis eius.
1140. Olauus, filius Haraldi, qu<em> quedam pars fecerat regem, surrexit contra Ericum Lam, atque 4. Kal. Aprilis tenebre facta sunt 29/,
per totum orbem.
- 30 1141. Eskillus archiepiscopus posuit Olauo obsides.
1142. Bellum fuit Di<st>ling ter uno die et uno anno <13> uicibus inter Ericum et Olauum, et semper fugit Olauus ante Ericum. Atque conuentus missus est in <Alua>strum.
1143. Olauus occidit Rikonem episcopum Roskildensem. Olauus
35 Haraldi filius in bello occiditur.
- 114<4>. Ericus duxit <sor>orem Henrici Bremensis episcopi. Con-

---

filius *Aa.* 97 <R>ingstæth| Bingstæth *Aa.* 98–4 Pascalis . . incepit| *m. rødt Aa.* 3 <5 et>| et 5 *Aa.* 7–12 Tartari . . ecclesia| *m. rødt Aa.* 9 Ha<r>elstæth| Haulstæth *Aa.* 10 E<mun>| enim *Aa.* 13 <100>| *mgl. Aa.* 17 <i>bil ubi *Aa.* 19–20 s<u>tore<s>| sittore *Aa.* 21 Emu<n>| Ermum *aa.* 23–24 Tenebre . . est| *m. rødt Aa.* 26 p<lacit>o| palatio *Aa.* 26 swo<r>thæ| swothæ *Aa.* 28–31 Olauus . . obsides| *m. rødt Aa.* 28 qu<em>| qui *Aa.* 28 tenebre| *solformørkelsen fandt sted 20. marts og ikke 29. marts; jf. Colbazann.* 31 Di<st>ling| Diffling *Aa;* *jf. Tekst III.* – <13>| 42 *Aa.* 33 <Alua>strum| claustrum *Aa;* *jf. Tekst II og III.* 34–35 Olauus . . occiditur| *m. rødt Aa.* 36

uentus missus est in Heriuadum et in Nidal. Celestinus papa sedit mensibus 3, Lucius papa 2 annis.

1146.// Eugenius papa sedit 9 annis. Conuentus missus est in Lyusæ ^{27 r}
40 7. Idus Iulii. ^{9/}

1147. Conuentus mittitur in Hofuæthe. Bellum fuit Slangthorp. Ericus Lam obiit, factus mona(c)hus in (O)denseh. Quo mortuo Iu(t)-enses nomen regis imposuerunt Kanuto filio Magni, Scanienses uero (cum) m(in)oribus insulis Suenonem filium Eri Emun elegerunt, ⁴⁵ et facta est pugna inter eos 12 annis.

1148. Sanctus Malachias migravit.

1149. Eskillus archiepiscopus captus est a Suenone rege. Bellum fuit apud Arcune in Sclauia.

1150. (Sanctus) (K)etillus prepositus migravit Wibergensis. Bellum fuit in Slangthorp, et fugit K[anutus]. Conuentus mittitur (in Warnhem) Kal. Maii, qui profe(ct)us est postea in Esrom. ^{1/5}

1151. Bellum fuit Wibergis, et iterum fugit K[anutus].

1152. Exulauit K[anutus] in Rusciam, qui assumpto auxilio de Saxonia pugnauit et fugit.

55 1153. Sanctus Bernardus abbas Clareuallis migravit. Conuentus uenit in Esrom. Kanutus rex rediens de Ruscia uenit in Frisiam, ibique construxit castrum Mildeborg cum auxilio Frisonum. Quo audito Sueno cum tota expeditione Danorum uenit Sleswic et adductis inde nauibus per terras usque Huchlstiæth predictum castrum Mildeborh ⁶⁰ obsedit et magnam partem Frisie incendio uastauit. Cui occurrens Kanutus cum Frisonibus supera//uit eum in bello, in quo plurimi Scani- ^{27 v} enses corruerunt cum aliis nobilibus.

1154. Desponsauit Waldemarum, filius sancti K[anuti], Sophiam sororem K[anuti] regis. Dani omnes elegerunt duos reges scilicet Kanutum memoratum atque Waldemarum filium sancti Kanuti. Tunc Sueno rex fugit in Saxoniam. ⁶⁵

1155. Anastasius papa annis tribus. Rediens de Saxonia Sueno cum duce Henrico uenit Simærsta(t)h, sed fuga arrepta dux cum rege iter 15 dierum ueniendo sub compendio duorum dierum fugiendo com- ⁷⁰ pleuerunt.

1156. Facta est inter reges pax diuiso regno in tres partes.

114(4)| 1140 Aa. - (sor)orem| uxorem Aa. 39 Eugenius . . Lyusæ| m. rødt Aa. - Lyusæ| Lyusæ Aa. 41-42 Conuentus . . (O)denseh| m. rødt Aa. 42 (O)denseh| Aa. 42 og 43 Iu(t)enses| Iucenses Aa. 44 (cum)| mgl. Aa. - m(in)oribus| maioribus Aa. 46 Sanctus . . migravit| m. rødt Aa. 49-51 (Sanctus) . . Esrom| m. rødt Aa. 49 (Sanctus)| dcs Aa. - (K)etillus| Retillus Aa. 50-51 (in Warnhem)| mgl., plads åben Aa. 51 profe(ct)us| professus Aa. 53-56 Exulauit . . Esrom| m. rødt Aa. 63-64 Desponsauit . . regis| m. rødt Aa. 67 Anastasius . . tribus| m. rødt Aa. 68 Simær-

102. Kanutus optinuit Iutiam.

103. Waldemarus Scaniem.

104. Sueno Syalandiam.

75 Post paucos autem dies i<d>em Suen, rex Syalandie, inuitavit Kanutum, regem Iucie, et Waldemarum, regem Scanie, ad festum suum Rosk(i)ldis, ubi omnibus uino pregrauatis tempore nocturno, cum adhuc corea duceretur in aula regia, occidit Kanutum regem et Constanti(n)um, cognatum eius in uigilia sancti Laurentii. Waldemarus ^{9/8}
80 uero uulneratus fugit in Iutiam, quem Suen insecu(t)us est cum exercitu <die quo> undecim milia uirginum passe sunt in Colonia. ^{21/10}

1157. Conuenerunt Suen atque W[aldemarus] reges in campo, qui Grathæhæthæ dicitur, in prelio, in quo Suen occisus est et sepultus in capella Grathæ, atque Waldemarus optinuit monarchiam totius
85 Dacie.

1158. Adrianus papa// annis 4. Absalon factus est episcopus Roskildensis. Conuentus mittitur in Vite scola(m) Non. Aprilis. ^{28 r} ^{5/4}

1160. Conuentus uenit in Saba.

1161. Conuentus missus est Sora(m) Idus Iulii. ^{15/7}

90 1162. Tutauallis fund(a)tur.

1163. Natus Kanutus, filius Waldemari regis. Rex W[aldemarus] iuit ad consilium imperatoris Metis, ubi multos dolos imperatoris expertus est, sed suis strennuissime atque cautissime in omnibus se ge(re)ntibus nutu diuino et directione Henrici ducis Brunswicensis fretus in Daciam sa(lu)us rediit. Tunc rex malitias Teutonicorum preuenire uolens munitionem Danwirki muro circumcinxit; ante enim lignis tantum munitus erat locus ille.

1164. Conuentus missus est in Gutualiam 6. Idus Septembris. ^{8/9}

100 1165. Conuentus uenit in Øm, quae Cara insula dicitur. Waldemarus subegit Slauos.

1167. Buricius captus est et effossis oculis castratus.

1170. Natus est Waldemarus filius W[aldemari]. Sanctus Thomas archiepiscopus Anglie mar(tiri)zatus. Rø a Danis adquisita est et ad fidem Christi conuersa. Iarmarus baptizatus. Leges Danorum edite
5 sunt. Conuentus mittitur in Dob(eran) Kal. Martii. ^{1/3}

1171. Sanctus Kanutus dux et martyr translatus est Ringstadis.

1172. Conuentus uenit in Dargun et in Insula(m) Dei.

---

sta(t)h] Simærstach Aa. 75 i(d)em] item Aa. 77 Rosk(i)ldis Aa. 78-79 Constanti(n)um] Constantium Aa. 80 insecu(t)us] insecurus Aa. 81 <die quo>] mgl. Aa. - undecim . . Colonia] m. rødt Aa. 86-90 Adrianus . . fund(a)tur] m. rødt Aa. 87 scola(m)] scola Aa. 89 Sora(m)] Sora Aa. 90 fund(a)tur] funditur Aa. 93-94 ge(re)ntibus Aa. 95 sa(lu)us] sanus Aa. 98 Conuentus . . Septembris] m. rødt Aa. 1-3 Buricius . . Danis] m. rødt Aa. 3 mar(tiri)zatus] maritzatus Aa. 5 Dob(eran)] Dobrum Aa. 6 Sanctus . . Ringstadis] m. rødt Aa. 7 Insula(m)] insula Aa. 8-9

1173. Conuentus uenit in Locum Dei, qui dicitur Lø(g)um.
Chris(to)phorus dux obiit. Maximus terre motus fuerat in Dacia. 28 v
- 10 1174. Conuentus uenit in Colba(z), qui dicitur Mera uallis, 4.
Nonas Februarii. 2/2
1176. Castrum Stittin a Danis obsessum est.
1177. Sancta Margareta Roskildis passa est. Kanutus filius Walde-
mari primi factus rex Scanie atque Hallandie patre uiuente atque con-
15 sentiente.
1178. Eskillus secundus archiepiscopus Dacie recessit, factus mo-
nachus Clareuallis. Absalon fit archiepiscopus. Eodem anno sol ob-
scuratus est in uigilia sancte crucis feria 4. 13/9
1180. Obiit sanctus Nicolaus in Arus. Bellum fuit in <D>ys(i)æ.
- 20 1181. Rex Waldemarum occurrit Frethærico imperatori apud Thra-
uen, ubi duas filias suas maritauit, unam filio imperatoris, aliam co-
mitem Sifrido, ubi etiam optinuit ab imperatore dominium totius Nord-
albingie, hoc est omnium terrarum ad aquilonarem partem Albie,
super quo habuit litteras imperiales cum bull(a) aurea et litteras pa-
25 pales, uidelicet domini Innocencii pape tertii de confirmatione dicte
collationis pro iure perpetuo habende, sed has litteras post mortem
regis Abe(lis) quedam mulier Teutonica, filia dyaboli, destruxit in
odium Danorum.
1182. Obiit Waldemarum I, filius sancti Kanuti ducis, anno regni
30 sui 25. Post quem
106. Kanutus, filius suus.
Obiit etiam Eskillus archiepiscopus in Clareualle.
- 118/4. Expeditio facta est in Walgust. 29 r
1186. Conuentus missus est in Oliua(m). Obiit Suno Ebbo-
35 nis.
1187. Iherusalem a Soldano capitur, et Christiani delentur. Eclip-
sis solis facta est.
1188. Sanctus K(etill)us translatus est. Dux Waldemarum factus est
miles.
- 40 1189. Expedito facta est in Slauiam.
1190. Obiit Magnus Ulf(son). Conuentus mittitur in Regnæveld
Kal. Nouembris. 1/11

Conuentus . . . Dacia] *m. rødt Aa.* 8 Lø(g)um] Løum *Aa.* 9 Cris(to)phorus] Chrisphorus *Aa.*
10 Colba(z)] Colbaz *Aa.* 12–14 Castrum . . . Scanie] *m. rødt Aa.* 14–15 consentiente] consen-
tiente *Aa.* 16–17 Eskillus . . . archiepiscopus] *m. rødt Aa.* 19 Obiit . . . <D>ys(i)æ] *m. rødt Aa.* –
<D>ys(i)æ] Flysæ *Aa.* 24 bull(a)] bulla *Aa.* 27 Abe(lis)] Abe *Aa.* 29–32 Obiit . . . Clareualle]
m. rødt Aa. 34–35 Conuentus . . . Ebbonis] *m. rødt Aa.* 34 Oliua(m)] Oliua *Aa.* 38–39 Sanctus . .
miles] *m. rødt Aa.* 38 K(etill)us] Kanutus *Aa.* 41–42 Obiit . . . Nouembris] *m. rødt Aa.* 41

1191. Expeditio facta est in F<inlandiam>, quam uicerunt Dani.
1192. Waldemarus episcopus nullo cogente regi se opponens iuit
45 in Norwegiam indeque rediens cum 35 longis nauibus captus est et in
turri Sy<o>borg positus, ubi sedit 14 annis. Conuentus mittitur in Gul-
holm. Petrus Sunonis fit episcopus. Primum incendium in Esrom.
1194. Conuentus uenit Asylum. Expeditio facta est in Estoniam.
Comes Adulphus factus est homo regis tributarius Dacie.
- 50 1195. Conuentus uenit in Oliuam. Gregorius 8. diebus 33 sedit.
Ventus uehemens fuit.
1196. Clemens papa 2 annis. Kanutus rex duxit exercitum in Eston-
iam. Obiit Gærthrud regina.
1197. Ordo sancte trinitatis incepit.
- 55 1198. Innocentius papa 3. sedit annis 19. Obiit Sophia regina. Pe-
trus episcopus captus est, et frater eius Thor<b>ernus// occisus. Terre 29 v
motus fuit in Dacia.
1200. Ordo fratrum minorum incepit. Castrum Reynsborg acquis-
itum est atque Thitmærskia.
- 60 1201. Obiit Absalon tercius <archi>episcopus Dacie, et consecratus
Andreas.
1202. Sanctus Wilhelmus abbas migravit. Comes Adulphus captus
est. Castrum Sæghæbyrgh acquisitum est. 2. Idus Nouembris obiit ^{12/11}
Kanutus rex filius W[aldemari]. Comes Albertus factus est miles.
- 65 1207. Waldemarus coronatus est in regem eodem anno.
1203. Comes Adulphus liberatus est positis obsidibus ad 10 annos.
Redditum est castrum Louemborg.
1204. Expeditio facta est in Norwegiam per regem W[aldemarum],
qui Ærlingum constituit ibi regem et Philipppum ducem, qui ambo
70 facti sunt homines regis apud Tunsbyærgh. Obiit Esbærnus Snaræ. Se-
cundum incendium in Esrom.
1205. Rex W[aldemarus] duxit Dagmar, filiam regis Boemie, in
uxorem. Dani Albiam transeuntes destruxerunt Ærtenborg.
1206. Waldemarus episcopus liberatus est ad preces Daghmar re-
75 gine, ita tamen quod iuravit se nunquam Daciam intraturum. Postea
uero factus archiepiscopus Bremensis, cum se regi opponeret, ad in-
stanciam regis W[aldemari] depositus est et excommunicatus a papa.
Andreas archiepiscopus duxit exercitum in Riualia<m>.

Ulf<son>| Ulf *Aa.* 43 F<inlandiam>| Flandria *Aa.*; *jf. Tekst II og III.* 44–45 Waldemarus . . cum|
m. rødt Aa. 46 Sy<o>borg| Syelborg *Aa.* 46–47 Conuentus . . Esrom| *m. rødt Aa.* 50–51 Conuen-
tus . . fuit| *m. rødt Aa.* 54 Ordo . . incepit| *m. rødt Aa.* 56 Thor<b>ernus| Thordernus *Aa.* 58–59
Ordo . . Thitmærskia| *m. rødt Aa.* 60 <archi>episcopus| episcopus *Aa.* 62–65 Sanctus . . annol
m. rødt Aa. 72–73 rex . . Ærtenborg| *m. rødt Aa.* 78 Riualia<m>| Rinualia *Aa.* 79–80 Conuen-

1207. Conuentus uenit// in Tuta⟨m⟩ insula⟨m⟩. Waldemarus fug- 30 r
80 auit imperatorem.

1208. Dani corruerunt in Lenæ. Rex Waldemarus castrum ⟨B⟩wice-
borg destruxit. Pons ultra Albiam factus. Castrum H⟨o⟩ræborg iussu
W[aldemari] factum est.

1209. Natus est W[aldemarus] 3. filius ⟨Waldemari⟩ 2. Con-
85 uentus mittitur in Dargun de Doberan.

1210. Expedicio facta est in P⟨ru⟩ciam atque Samland. Mistwin,
dux Polonie, factus est homo regis. Swærkerus, rex Suecie, occiditur.
Conuentus uenit de Aurea insula in Rus regium.

1211. Dani castrum Dymin reedificant atque Ny⟨æ⟩nborg de-
90 struunt.

1212. Obiit Margareta regina, que propter precipuam forme pul-
chritudinem dicta fuit Daghmar.

1213. Obiit Iohannes, filius Esberni Snaræ.

1214. Petrus senior Roskildensis episcopus atque Nicholas
95 episcopus Ripensis obierunt. Comes Guncellinus atque comes Hein-
ricus frater eius terram suam a rege receperunt atque ei fidelitatem
iurauerunt. Dani obtinuerunt castrum Stetin atque castrum marchi-
onis Mu⟨cow⟩. Rex W[aldemarus] secundas nuptias celebrauit cum
Berengaria, sorore Fera⟨n⟩di, comitis Flandrie, que Bringeniæ est
100 dicta.

1215. 108. Waldemarus tertius eligitur in regem. Imperator Otto
fidem uiolans et contra iuramentum suum ueniens H⟨o⟩lsatiam, eam
sibi subigere uolebat, contra quem uenit rex W[aldemarus] cum exer-
citu copioso habens secum de solis Frisonibus// 60 milia hominum; 30 v
5 quo audito imperator non est ausus exspectare congressum belli, sed
fugit ultra Albiam perditis in singulari certamine duobus melioribus
pugilibus imperii, quos deie⟨ce⟩runt duo Frisones uidelicet Suen
Stærkæ et Brothær Ga⟨u⟩ling.

1216. Petrus filius Iacobi fit episcopus Roskildensis. Gelu super
10 Albiam uiam prebente rex W[aldemarus] cum exercitu transiuit ad
terram Henrici comitis palatini, quam uastauit incendio, donec eam
sibi totam subiugauit. Item duo castra contra Hamborg construxit et
tandem ciuitatem cepit. Natus est Ericus, filius W[aldemari] regis, cui

---

tus . . imperatorem] *m. rodt Aa.* 79 Futa⟨m⟩ insula⟨m⟩] tuta insula *Aa.* 81–82 ⟨B⟩wiceborg]
Hwiceborg *Aa.* *ff. Tekst II–IV.* 82 H⟨o⟩ræborg] Heræborg *Aa.* 84–85 Natus . . Doberan] *m. rodt*
Aa. 84 ⟨Waldemari⟩] *mgl. A.* 86 P⟨ru⟩ciam] Penciam *Aa.* 89–90 Dani . . destruunt] *m. rodt Aa.*
89 Ny⟨æ⟩nborg] Nycenborg *Aa.* 93 Obiit . . Snaræ] *m. rodt Aa.* 98 Mu⟨cow⟩] Muten *Aa.* 99
Fera⟨n⟩di] Feramdi *Aa.* – Bringeniæ] Bringrenilæ *Aa.* 1–2 Waldemarus . . ueniens] *m. rodt Aa.*
2 H⟨o⟩lsatiam] Halsatiam *Aa.* 7 deie⟨ce⟩runt] deierunt *Aa.* 8 Ga⟨u⟩ling] gamling *Aa.* 9–10 Pe-

pater eodem anno ducatum Iucie contulit et Nicolao filio illegitimo
15 comitatum Hallandie.

1217. Comes Albertus ex mandato regis W[aldemari] edificauit
castrum Trauenemonde, et Dani castrum in Thy<de>mæ<r>sk con-
struunt.

12<1>8. Obiit imperator O<t>to. Rex W[aldemarus] conuo<ca>tis
20 totius regni primis, 15° episcopis, tribus ducibus et tribus comitibus,
abbatibus etiam aliisque quamplurimis W[aldemaro] filio suo in Sles-
wic dyadema regni imposuit in festo beati Iohannis baptiste. Obiit co-
mes Nicolaus. ^{24/6}

1219. Rex W[aldemarus] congregato exercitu permaximo cum
25 mille quingentis longis nauibus Estoniam intrauit atque post multa
bella totam terram illam ad fidem Christi conuertit et Danis subdidit
usque in presens.

1220. Sanctus Thomas archiepiscopus <Kantuari>ensis Anglie trans-
latus. Ierusalem a christianis recuperatur./

30 1221. Obiit Berengaria, mater regum Erici, Abel et Christophori. 31 r
Obiit Rikæcæ regina.

1222. Gregorius cardinalis fuit in Dacia. Andreas archiepiscopus
cessit. Abbas Gunnerus Care insule electus est in episcopum.

1223. Rex W[aldemarus] una cum filio suo W[aldemaro] tertio a
35 suis prodi<tiose> capti sunt in lectis suis comite Heinrico in insula
Lythe Iohannis ante portam Latinam et in Slauiam ducti in castrum
Zueryn, manserunt ibi fere per triennium et tunc redempti sunt per
Danos pro 60 mili<bus> marcarum in pondere Lubicensi, sed equi,
uestes et alia iocalia, que dederunt omnibus melioribus Saxonie in die
40 exitus sui, in duplo plus ualebant. Nota lector Teutonicos nunquam
aut raro prevaluisse et triumphos duxisse nisi per proditionem et
fraudem, quod habent ex natura, sicut patet in captiuatione dictorum
duorum regum et in aliis multis.

1224. Petrus Saxonis fit archiepiscopus. Obiit Andreas camerarius.

45 1225. Obiit Petrus Iacobi episcopus Roskildensis, cui successit Ni-
colaus Stighson.

1226. Soluti sunt duo reges. Obiit sanctus Franciscus. Multi Fris-
ones corruerunt in Thidemærskia, atque t<unc> Thidmerskia Danis
subiugata est.

---

trus . . exercitu] *m. rødt Aa.* 16–18 Comes . . construunt] *m. rødt Aa.* 17 Thy<de>mæ<r>sk] Thyæ-
mæsk *Aa.* 19 12<1>8] 1208 *Aa.* – O<t>to] Octo *Aa.* – conuo<ca>tis] conuotis *Aa.* 23–24 Rex . .
intrauit] *m. rødt Aa.* 28–29 Sanctus . . recuperatur] *m. rødt Aa.* 28 <Kantuari>ensis] Roskildensis
Aa. 32–33 Gregorius . . episcopum] *m. rødt Aa.* 35 prodi<tiose>] prodiditi *Aa.* 38 mili<bus>]
milia *Aa.* 40–44 Nota . . camerarius] *m. rødt Aa.* 47–48 Soluti . . Thidemærskia] *m. rødt Aa.*

- 50 1227. Bornhouet, ubi Dani corrueru⟨n⟩t. Nam Thidmerskienses
in ultimo exercitus collocati proditionem facientes exercitum// Dan- 31 v
orum, cum quibus erant, a tergo percusserunt. Gregorius 9. sedit.
1228. Andreas et Petrus archiepiscopi obierunt.
1229. Rex W[aldemarus] 3. celebravit nuptias cum filia regis Por-
55 tugalie Elienor Ripis in festo beati Iohannis baptiste. 24/6
1230. Otto cardinalis fuit in Dacia. Uffo fit archiepiscopus. Eclip-
sis solis et pestilentia hominum et iumentorum magna fuit.
1231. Obiit rex W[aldemarus] 3., filius W[aldemari] secundi, et
regina Elienor cito post eum in partu.
60 1232. Ericus rex, filius W[aldemari] secundi, coronatus e⟨s⟩t a do-
mino Uffone archiepiscopo, et frater eius Abel ducatum Iucie accepit.
Eodem anno fratres minores nudis pedibus Daciam intrauerunt et
domum Ripensem fundauerunt.
1233. Es⟨b⟩ernus Snærling obiit. Obiit pie memorie Nicolaus can-
65 cellarius episcopus Sleswicensis.
1234. Fratres minores domum acceperunt Sleswik. Lundis ⟨et⟩
Roskildis igne perierunt.
1236. Waldemarus episcopus obiit humilis monachus in Lyke.
Conuentus missus in Paradyso.
70 1237. Dominus Petrus abbas Ruris regii omnes possessiones dicte
domus eatenus acquisitas cum uilicis atque colonis omnibus absolute
libertati restituit ab omni impetitione exactoria et iure regio eximens
eos pro 53 marcis denariorum usualium, quas do//mino Abel, inclito 32 r
duci Iutie, pro iam dicta exsoluit libertate, ita quod non sit eiusdem
75 ducis poster⟨i⟩s liberum nec licitum hanc pactionem aliquo tempore
infirmare iuxta instestationem priuilegii principis memorati. Eodem
anno dux Abel duxit Machtildem, filiam comitis, quod rex W[al-
demarus] pater moleste tulit timens per hoc futurum scisma inter
fratres, quod et euenit, nam ab illo die nunquam defecit bellum inte-
80 stinum in Dacia inter reges et duces comitibus eos instigantibus, qui
semper querunt mala Dacie. Bellum fuit Scan⟨or⟩ inter Danos et Nor-
mannos. Tempestas fuit in die sancti Clementis. 23/11
1238. Translatio sancti Wilhelmi abbatis in ⟨Æ⟩pæl⟨hol⟩t.
1239. Rex Ericus duxit Iudith, filiam ducis Saxonie, in uxorem,

---

48 t⟨unc⟩ tamen *Ac.* 50–51 Bornhouet . . exercitus| *m. rødt Aa.* 50 Bornhouet| Bornhouet *Aa.* corrueru⟨n⟩t| corruerut *Ac.* 51 exercitus| exercitus *Aa.* 53 Andreas.. obierunt| *m. rødt Aa.* 56–57 Otto.. fuit| *m. rødt Aa.* 60–63 Ericus.. fundauerunt| *m. rødt Aa.* 60 e⟨s⟩t| et *Aa.* 61 Uffone| Uff' *Aa.* 64 Es⟨b⟩ernus| Esternus *Aa.* 66–67 Fratres.. perierunt| *m. rødt Aa.* 66–67 Lundis.. Roskildis| Lund' Rosk' *Aa.* 70–71 Dominus . . uilicis| *m. rødt Aa.* 70 Ruris| Rurius *Aa.* 71 omnibus| *foran ordet overstr.* omnis *Aa.* 75 poster⟨i⟩s| posterus *Aa.* 76–78 Eodem . . timens| *m. rødt Aa.* 80 duces| et *tilf. Aa.* 81 Scan⟨or⟩| Scanæ *Aa.*; *jf. Tekst II og III.* 83 Translatio . . ⟨Æ⟩pæl⟨hol⟩t| *m. rødt Aa.* –

85 cum quibus dispensatum est in quarta linea consanguinitatis per dominum papam Gregorium. Iherusalem capitur a paganis.

1240. S(c)ulo dux Noruegie cum filio occisus est a rege Haquino.

1241. Obiit inclite recordationis rex W[aldemarus] 2. in cena Domini. In cuius morte uere cecidit corona capitis Danorum, nam ab illo ^{28/3} <die> bellis intestinis et destructioni mutue uacantes omnibus in circuitu nationibus facti sunt in derisum, sed et terre, quas patres eorum gladio suo gloriose acquisierant, non solum ab eorum dominio recesserunt, uerum et plagas maximas regno intulerunt et illud miserabiliter confuderunt principibus regni resistentibus, se<t> // se inuicem ^{2 v} lacerantibus et uasantibus.

<109.> Ericus rex, filius W[aldemari] 2., monarchiam Dacie optinuit. Eclipsis fuit. Petrus Stra(n)gi(son) obiit.

1242. Ortum est bellum inter fratres Ericum regem et Abel ducem. ¹⁰⁰ Claustum Ringstath igne periiit.

1243. Claustum monialium Roskildis incensum est. Innocentius 4. sedit.

1244. Rex Ericus duxit exercitum Kalding.

1245. Generale consilium fuit Lugduni. Nycolaus episcopus Roskildensis fugit de Dacia. ⁵

1246. Iacobus Sunonis obiit. Rex Ericus mouit exercitum contra fratrem suum, illo cum exercitu Teutonico occurrente, sed tr(e)uge facte sunt ad tempus.

1247. Sora et Colbas igne perierunt. Oth(o)nia a Teutonicis incensa est. Rex Ericus op(p)idum Swineborg <combussit>. Quid plura? Cum regnum miserabiliter destruxissent, tandem fraterno sanguine non multo post sibi et regno infamiam perpetuam facere non timerunt.

1248. Hauen a Lubyensibus incensa est. Obiit Olauus pincerna. ¹⁵ Nicolaus episcopus Roskildensis obiit in Clarau(a)lle.

1249. Obiit Ericus rex Suecie.

1250. Dux Abel fratrem suum Ericum regem prodiciose captiuauit in Sleswik in nocte beati Laurentii, quem quidam miles eiusdem ducis ^{10/8} Lagho Gutmundson nauigio deportauit usque Myosund ibique eum

---

<Æ>pæl(hol)t| Opællut Aa; jf. *Tekst II og III.* 87–90 S(c)ulo . . cecidit| *m. rødt Aa.* 87 S(c)ulo| Seulo Aa. 91 <die>| *mgl. Aa.* 95 regni| *Petr. Olai (AM. 107,8° f. 71v) tilf. non.* – se<t>| *sex Aa.* 97<109>| *mgl. Aa.* 97–100 Ericus . . periiit| *m. rødt Aa.* 98 Stra(n)gi(son)| *Stragit Aa; jf. Tekst II.* 3 Rex . . Kalding| *m. rødt Aa.* 6–7 Iacobus . . exercitu| *m. rødt Aa.* 7 tr(e)uge| *trouge Aa.* 9–10 Sora . . Ericus| *m. rødt Aa.* 9 Oth(o)nia| *Othania Aa.* 10 op(p)idum| *opidum Aa.* – <combussit>| *mgl. Aa; jf. Tekst II og III.* 14–15 Hauen . . Clarau(a)lle| *m. rødt Aa.* 15 Clarau(a)lle|

20 occidit atque duce ignorante in Sliā submersit. Eodem anno W[aldermarus]// filius ducis Abel a scolis Parisius domum pergens captus est 33 r
per milites domini episcopi Coloniensis.

11<0>. Dux Abel in regem electus est et coronatus.

1251. Frethericus imperator obiit. Obiit comes Nicolaus. Lode-
25 wicus rex Francie captus est, et frater eius Robertus occisus.

1252. Rex Abel cum exercitu intrauit <E>ydarstath ad pugnandum
ibique occisus est. Obiit Uffo archiepiscopus.

111. Christophorus fit rex.

1253. Rex Christophorus tradidit W[aldemaro] filio regis Abel
30 ducatum cum uexillo apud Kalding. Bellum fuit Skelfiskœr inter regem
Christophorum et Heinricum Æmælthorp.

1254. Innocencius papa 4. <obiit>. Alexander papa consecratus.
Iacobus fit archiepiscopus et Petrus Skiælmson episcopus Roskildensis.

1256. Kothkarlæ waræ allæ gall<n>æ meth kyluær. Wilhelmus im-
35 perator in Frisia obiit.

1257. Hakinus rex Norwegie fuit in Dacia. Obiit W[aldemarus]
dux.

1258. Rex Ericus ab ecclesia sancti Petri transfertur a Christophoro,
fratre suo, episcopo N[icolao] absente. Bellum fuit inter regem et
40 rusticos. Ciuitas Ræpin iudicio Dei cum omnibus attinenciis periit.

1259. Captus est Iacobus archiepiscopus Lundensis et carceratus in
castro Hakænsogh. Obiit Christophorus Rip<is>. Post quem

112. Ericus filius eius regnauit, qui multa mala fecit ecclesias spoli-
ando, lesis et iniuriam passis iusticiam nullam faciendo. Monasteria
45 quoque, que patres eius per se et suos edificauerant, per equos et canes
mise//rabiliter attenuauit. Comites H<o>lsatie magnam partem du- 33 v
catus uastauerunt. Iarmarus, princeps R<u>ianorum, magnam partem
Syallandi<æ> uastauit.

1260. Iarmarus fecit stragem magnam rusticorum apud Næstwith,
50 qui etiam eodem anno obiit. Olauus episcopus occiditur. Dux Ericus,
filius Abel regis, receptus est in ducatum.

1261. Bellum fuit Lohethæ inter regem Ericum, filium Cristofori,
et Ericum ducem, filium Abel, in uigilia sancti Olai, et contrita est 28/
pars regis, qui ibidem captus est cum matre sua Margareta regina.

55 1262. Rex Ericus traditur marchionibus. Regina liberata est. Dux

---

Clarauelle Aa. 16 Suecie| *derefter gentaget* obiit Aa. 23 11<o>| 111 Aa. 24–25 Obiit . . . occisus|
m. rødt Aa. 26 intrauit| et *tilf. Aa.* – <E>ydarstath| Ydarstath Aa. 28–31 Christophorus . . . Æmæl-
thorp| *m. rødt Aa. 32* <obiit>| *mgl. Aa. 34–35* Kothkarlæ . . . Frisia| *m. rødt Aa. 34* gall<n>æ|
galluæ Aa. 38–39 Rex . . . absente| *m. rødt Aa. 41–42* Captus . . . Rip<is>| *m. rødt Aa. 42* Rip<is>|
Ripn Aa. 46 H<o>lsatie| Halsatie Aa. 47 R<u>ianorum| Rianorum Aa. 48 Syallandi<æ>| Syal-
landia Aa. 49–50 Iarmarus . . . obiit| *m. rødt Aa. 52–53* Bellum . . . Abel| *m. rødt Aa. 55–57* Rex . . .

de Brunswic fuit in Dacia. Eclipsis solis fuit Nonis Augusti. Episcopus ^{5/8}
N[icolaus] captus est.

1263. Iwarus Takison atque Petrus Fynson suspensi sunt. Episcopus
N[icolaus] liberatus est.

60 1264. Rex Ericus uenit de captiuitate. Arwescogh destruitur.

1265. Clemens papa 4. sedit. Iacobus archiepiscopus curiam adiit.
Obiit N[icolaus] episcopus Sleswicensis; electus est Bondo.

1266. Venit Guydo cardinalis in Daciam et excommunicauit regem
et reginam. Bi(r)ger dux Suecie obiit.

65 1267. Obiit domina Ingiborg de Kalændburgh. Consecratus est
episcopus Bondo.

1268. Iacobus archiepiscopus secundo curiam adiit. Castrum in
Kalding edificatum est. Claustrum// Lø(g)um igne periit. 34 r

70 1269. Captus est Conradus, nepos Fretherici imperatoris, et decol-
latus est. Obiit Clemens papa.

1270. V(a)cabat sedes Romana. Eclipsis solis fuit in ma(n)e Letare ^{23/3}
Ierusalem.

1271. Conbusta est ciuitas Ripensis. Obiit Lodewicus, rex Francie.
Domicellus Nicolaus obiit.

75 1272. Obiit dux Ericus, et redditus est ducatus E[rico] regi cum
filio ducis. Andreas pincerna obiit. Creatus est papa Gregorius, qui
c(o)lligauit ecclesiam. Eodem anno 12. Kal. Septembris Teutonici oc- ^{21/8}

cupauerunt ciuitatem Sleswik multitudine copiosa et 6. Kal., quibus- ^{27/8}
dam de exercitu amissis, cum magno spolio et preda pecorum diuersi
80 generis recesserunt. Obiit Guydo cardinalis. Obiit ducissa Margareta
in partu.

1273. Obiit Øsgerus, episcopus Ripensis. Obiit dominus Michael,
abbas Ruris regis. Comes Rodulfus electus est in imperatorem.

1274. Obiit Iacobus archiepiscopus Lundensis. Generale consilium
85 Lugdun(i) celebratum est, et tota Grecia ad fidem est conuersa.

1275. Due turre ecclesie sancti Petri in Sleswik corruerunt (et)
magna pars eiusdem ecclesie. Obiit dominus Iohannes abbas. Cardi-
nalis rela(x)atum est interdictum per regnum Dacie. Expeditio facta
est ad Sweciam, et uicti sunt Sue(u)i.

---

est| *m. rødt Aa.* 60 Rex . . destruitur| *m. rødt Aa.* 63–64 Venit . . obiit| *m. rødt Aa.* 63 excommuni-
cavit| ex:excommunicauit (*ved linieskifte*) *Aa.* 64 Bi(r)ger| Biggeer *Aa.* 65 Kalændburgh| Ka-
leændburgh *Aa.* 67–68 Iacobus . . periit| *m. rødt Aa.* 68 Lø(g)um| Løum *Aa.* 69 Conradus|
Conrardus *Aa.* 71–72 V(a)cabat . . Ierusalem| *m. rødt Aa.* 71 V(a)cabat| uocabat *Aa.* 71–72
Eclipsis . . Ierusalem| *formørkelsen har ikke været synlig i Norden.* 71 ma(n)e| mare *Aa.* 75–76
Obiit . . obiit| *m. rødt Aa.* 77 c(o)lligauit| calligauit *Aa.* 78–79 ciuitatem . . spolio| *m. rødt Aa.*
82–83 Obiit . . imperatorem| *m. rødt Aa.* 85 Lugdun(i)| Lugduno *Aa.* 86–87 Due . . albas| *m.*
rødt Aa. 86 (et)| *mgl. Aa.* 88 rela(x)atum| relaratum *Aa.* 89 Sue(u)i| Sueni *Aa.* 90–91 Obiit . .

90 1276. Obiit Ørlandus, archielectus Lundensis, et successit Thrugotus <9> archiepiscopus. Obiit papa Gregorius. Innocencius sedit, post quem Otto/bonus sedit 5 septimanis. Ericus, dux Suecie, obiit. 34 v W[aldemarus], rex Suecie, exulauit in Dacia cum uxore et filiis.

1277. Creatus est papa Iohannes 21. Obiit Petrus episcopus Ros-
95 kildensis, et Stigotus eligitur.

1278. Rex W[aldemarus] rediit ad Sueciam filio pro obside relicto. Obiit papa Iohannes.

1279. Domicellus Abel et dux Albertus de Bruneswik obierunt.

1280. Obiit Nicholaus papa 3. Obiit Thrugotus archiepiscopus
100 Lundensis, et successit Iohannes Droos 10. Obiit Stigotus episcopus Roskildensis, et successit Ynguarus.

1281. Creatus est papa Martinus.

1282. Obiit Bondo episcopus Sleswi<ensis>; electus est Iacobus. Maior ecclesia Roskildensis succensa est. Lis oritur inter regem
5 E[ricum] et principes.

1283. Pax reformatur Warthingborg. W[aldemarus], filius E[rici] ducis, ducatum optinuit et Iacobus comatiam Hallandie. Iacobus episcopus Sleswicensis priuauit monachos Ruris regis decimis et <non-
nullos> eorundem fecit uerberari.

10 1284. Conuentus domus Ruris regis dispersus est.

1285. Rex Ericus filius Christophori captiuauit W[aldemarus], ducem Iucie, et eius dapiferum.

1286. Dux W[aldemarus] restituitur de captiuitate. Rex E[ricus] occisus est in lecto in nocte sancte Cecilie a suis, quos maxime dilex-
15 erat, inflictis sibi uulneribus 56. Obiit Iohannes episcopus O<t>toni-
ensis. Claustrum monialium incensum est.

1287.// Conuocato consilio regni dux W[aldemarus] recepit omnia, 35 r
que pater eius habuerat ante eum. Obiit Iacobus tyrannus plus quam episcopus dicendus. Orta est magna dissensio inter meliores regni de
20 morte regis. Eodem anno in pentecosten consilio celebrato generali in 25/s
Nyborg comes Iacobus, Stigotus marscalcus, Petrus Iacobson et alii plures potentiores regni ex communi omnium decreto <neci> addicti sunt pro morte regis et proscripti, quos collegit Ericus, rex Norwegie, in castro Kunæghæl. Eodem tempore dux W[aldemarus] factus tutor
25 regni. Eodem anno

Innocencius] *m. rødt* Aa. 91 9] 2 Aa. 93 exulauit] exultauit Aa. 94–95 Creatus . . eligitur] *m. rødt* Aa. 98 Domicellus . . obierunt] *m. rødt* Aa. 2 Creatus . . Martinus] *m. rødt* Aa. 3 Sleswi<ensis>] Sleswik Aa. 6–7 Pax . . et] *m. rødt* Aa. 8–9 <nonnullos>] *mgl.* Aa. 10 Conuentus . . est] *m. rødt* Aa. 13–14 Dux . . Cecilie] *m. rødt* Aa. 15–16 O<t>toniensis] Ortoniensis Aa. 17–18 Conuocato . .

11<3>. Ericus, filius Erici regis, coronatur in die natalis Domini. Hic dictus Erik Menæw<æ>t.

1288. Stigotus marscalcus cum suis multa mala fecit <in> Noriutia cla<n>destinis incursibus. Obiit domina Mechteldis regina. Dux W[aldemarus] duxit filiam ducis Saxonie uxorem suam in Daciam, cum qua priori anno celebrauerat nuptias in Molne. Sleswik periit igne proprio, quam dux W[aldemarus] muniri fecit in circuitu ex lignis, que tulerat de castro Gottorph, et destrui fecit dictum castrum Gottorph, quod pater eius dux E[ricus] sumptibus maximis edificauerat, atque erat quasi clauis atque custodia totius Dacie. Castrum Almæthorp destructum est.

Tekst II – Dansk oversættelse A. 14. årh. Sagntid – 1314

A: tabt. – *Aa*: Kgl. Bibl. E don. var. 3,8° f. 153 v. (c. 1400, hs. m. Jy.lov). – *Ab*: Kgl. Bibl. Additamenta 122 b, 4° f. 43 r (2. halv. af 16. årh.). – *Ac*: Stockh. Kgl. Bibl. K 7 (c. 1600) p.1.

Facs. udg.: Corpus codicum Danicorum V Annales (1965) 257.

Tryk: R. Nyerup, Nye Danske Magazin V (1827) 163 ff.; M. Lorenzen, Gammeldanske Krøniker (1887–1913) 62 ff.

Litt.: Ellen Jørgensen, Annales Danici (1920) 16 f.; samme, Middelalderlig historisk Litteratur paa Modersmaalet (1930) 9 f.; Corp. cod. Dan. V Annales (1965) XXX f.; Marius Kristensen, Hvor hørte Rydårbogens skriver hjemme? (Nord. tidsskr. for filologi 3. rk. XVII, 1909, 98 ff.); Thorkil Damsgaard Olsen, »Rydaarbogens skriver« og hans forlæg (Studier i dansk dialektologi og sproghistorie tilegn. Poul Andersen, 1971, 263 ff).

Edon.
var. 3,8°
153 v

Hær bygynnæs aff thæt folk, som fodhæs i Danmarch, i hwelkæ mathæ thæræ bygynnælsæ først wort, som scræwæt finnæs i fordom historie boghær, *f* oc hwor thæt fæk Danmarks naffn, oc hwor mannyæ sæyær, land oc stridæ the vonnæt oc tabæt, oc i hwot thiit thæt skedæ, mæt
5 stakkedæ oord.

Dænæ. Som scriwæt finnæs i gamblæ ystorie boghær, weth Sarugs

---

eum] *m. rød* *Aa*. 21 Stigotus] Sotigotus *Aa*. 22 <neci>] uel *Aa*. 26 11<3>] 116 *Aa*. 27 Menæw<æ>t] menæwort *Aa*. 28–30 Stigotus . . ducis] *m. rød* *Aa*. 28 <in>] obiit (*abbreviatur*) *Aa*. 29 cla<n>destinis] clamdestinis *Aa*.

1–5 Hær . . oord] *mgl.*, *men på en udklippet seddel klæbet på et nyere blad står som overstr.*: Det gamle og fordom danske konge register *Ac*. 1 fodhæs] bod haffuer *Ab*. – i(2)] *mgl.* *Ab*. 2 først wort] haffuer først veret *Ab*. 3 boghær] bøger *Ab*. 3 *f* alineategnet *mgl. overall i Abc*. 4 tabæt] table *Ab*. 6 Dænæ] *mgl. Ac*; Dette *Ab*. – Som] Saa som *Ac*. – scriwæt finnæs] skriffuis *Abc*. – ystorie

thiit, thær Abra//hams ald aldefathær vor, tha een hande folk, man kal- 154 r
 læ Gothi, the komæ aff eeth land hedindes Gothia, ok finnæ wi scri-
 wæt, at Gothi the waræ fod af Gog, Iaphet sön. *ƒ* Sommæ boghær sæyæ
 10 andær lwnd, seyæ, at danskæ komæ af eeth handæ folk kallindæs Da-
 natti af Grecæ land. *ƒ* Æn ingen ystoriæ gør fullæ ræthæ foor, aff hwot
 folk thær først kom til Danmarch at bo. Ikkæ heet thæt oc Danmarch af//
 førstæ allær Dænæ, thær i bothæ, *ƒ* æn hwærth land hauthæ sith seer 154 v
 nafn, som æn hethæ. Ikkæ hauthæ the ok kuning før wæthær kuning
 15 Daid tiit. *ƒ* Æn i dee thiit kom Dan, Homblæs son, kuning i Swe-
 righæ, oc regnerethæ owær Syæland, Møon, Falstær oc Laland oc hans
 righæ kallethe mæn Withesleth. *ƒ* I de thimæ kom een alt swo mæk-
 thæst ku//ning af Thydesland oc wildæ for thwingæ Iwthær. Thær Iw- 155 r
 thær thæt spurðæ, tha waræ the möghæt ræddæ. *ƒ* The fastædæ een
 20 stæth, man kallæ Kouirkæ, mæt grauæ oc brothæ oc sændæ both til
 Dan, kuning owær Withæslæth, at han skuldæ komæ oc hiælpæ thæm,
 oc iæthæ hannum, om han wnnæ seyær, at the wildæ wt karæ hanum til
 een hærræ owær thæm. Kuning Dan saufnæthe sinæ mæn i sith righæ oc
 25 môtæ feyndenæ weth Ko//uirkæ, oc owær uætæs mangæ slo han nithær 155 v
 30 af feyndeene, oc the andræ flythæ, oc i swo danæ mathæ word Dan
 hærræ owær Iwthær, oc mæt Iwthær hiælp fæk han Fyn oc Skanæ oc
 allæ sma øland i Dannæmark oc word hærræ owær. *ƒ* Oc thær æfthær
 saunethæ Dan allæ land til samæn, oc owær enæ wordæ mæt endræk-
 tigh heet ok kallethet Danmarks righæ, ok landmænnænæ skuldæ he-
 thæ danskæ.//

Førstæ kuning i Danmark han heet Dan, Homblæ son, oc af hannum 156 r
 fingæ Danæ nafn oc righæt Danmark. *ƒ* Oc sommæ willæ swo seyæ, at
 kæysær Iulius kom in i Danmark oc saa thæræ thæynheet til math oc øl
 oc hws at læ, aff thæn thæynheet kallæthæ Danmarch. Ab hoc verbo
 35 dare *et* dapsilitate. *ƒ* Dan wor første kuning i Danmarch, ok han wor
 een stærk kæmpæ möghæt ræthelig oc van mangæ fromæ strithæ.

Humblæ. Han wor slem// oc wanwittig oc fa mærkelig thing gørdhe 156 v

boghær] historie bøger *Ab*; historier *Ac*. – 7 ald aldefathær] oldoldefader *Ab*; oldefader *Ac*. –
 tha] vaar *tilf*. *Ac*. 7–8 kallæ] kallede *Abc*. 9 Gog] Geg *Aa*. 10 seyæ] *mgl*. *Ac*. – af] at *Aa*. 10–11
 Danattij] Danai *Abc*. 11 Æn] *derefter overstr*. hwært land *Aa*; *jf*. *ndf*. 13 Dænæ] Dane *Ab*; Dani *Ac*.
 – bothæ] *herefter har* *Aa*: Æn hwært land hauthæ sith allær dænæ ther i bothæ; *jf*. *foreg*. og *flg*. 14
 wæthær] ved *Ab*; vid *Ac*. 15 Daid] Dauids *Ac*. – Homblæs] Humbles *Abc*. 17 mæn] mand *Ac*. –
 de thimæ] den tid *Ac*. 17–18 alt . . mækthæst] aldsommectiste *Abc*. 18 af Thydesland] *o. lin.* *Aa*.
 19 fastædæ] the *tif*. *Aa*. 20 kallæ] kallede *Abc*. – brothæ] broe *Ac*. 23 thæm] thæn *Aa*; dennem
Abc. – Kuning] Konningen *Ab*. – Dan] den *Aab*. 24 han] *mgl*. *Ac*. 25 danæ] *mgl*. *Abc*. – Dan]
 hand *Abc*. 27 sma] sinæ *Aab*. – Dannæmark] Danmarck *Ac*. 28 enæ] ens *Ab*. – mæt] een *tif*. *Aa*.
 32 Danæ] Dene *Ab*. 33 saa] swo *Aa* (*jf*. *samme fejl s. 144 l. 94*). 36 ræthelig] rettelig *Abc*. 36–37
 fromæ . . oc(1)] fro Humblæ han wor slem oc (*derefter rasur*) mæ strithæ *Aa*. 36 fromæ] *mgl*. *Abc*.

han. *ƒ* Hwor for Lathær, hans brothær, *mæt* danskæ mæntz inbundæt
 raat laudhæ seg til thrætæ oc kiff aa mood Hombblæ, sin brothær, oc
 40 for dreff hannum aff righæt oc regneræt i hans stæth.

ƒ Lothær. Thænæ kuning word landmæn i righæt moghæt aa haard
 oc theethæ seg hæræslig oc gørthæ mangæ vndæ giærning aa mood
 righæt. *ƒ* Æn// danskæ gathæ ikkæ lid hans w mildheeth, oc fordy slawe 157 r
 the hannum i hiæl.

45 Skiold. Før han word fæmtæn aar gamæl, tha gik han enæ aa mood
 een stoor biörn oc bænt hannum *mæt* sith bæltæ, oc han wan først
 Thydesland oc giördhæ thæm skat skildig til Danmarch ok giördhæ
 han mangæ fromæ giærninge.

ƒ Gram. Aff hannum fæk Gramhæræth nafn. Thænnæ samæ Gram
 50 han fekthedæ// enæ i Swerig *mæt* een maktu kæmpæ oc slo hanum i 157 v
 hiæl. *ƒ* Han slo oc Swerigs kuning i hiæl oc hans sextæn brothær oc
 giørthæ Swerigæ skat skildig til Danmarch. Oc sithæn striddhæ han
mæt Syubdaghær, kuning af Noryæ, oc thær <word> han slawin. Af
 thænnæ kæmpæ Gram ær æn eet bysprag i Danmarch: Nær næghær ær
 55 möghæt haard oc wrædskaþ, da sæyæ mæn: Han ær een Gram.

Syubdaghær.// Han wor dansk aa fathærs wæynæ oc Norbaggi pa 158 r
 mothærs wæynæ. Han wt dref af Noryæ sin eyn fathær, thær kuning
 wor, oc reynærethæ i Noryæ æfthær sin fathær. *ƒ* Sithæn foor han in i
 Danmarch at regnære. Tha kom Haddinghær, Grams søn, aa mood
 60 hannum at hæfnæ sin fathærs døøth oc slo hanum i hiæl oc word ku-
 ning æfthær hannum.

Hadingær slo kuningin af Swerigæ i hiæl oc kuningin// af Hellespon- 158 v
 ten. Norghæ oc een stad, heder Demyn, thwingdæ han vnder seg, oc
 mangæ wtalighæ fromæ giærningæ giördhe han i sinæ daghæ. Oc æf-
 65 thær mangæ seyær, han hauthæ wunæt, tha thatæ hannum skam oc
 wanhæther wæræ at liggæ døth i sæng som eet fæ. *ƒ* For wærdsens loff
 oc priis oc hans æfthær komindæ til eet eewæ aa minælsæ tha hæydæ
 han seg siælf op.

ƒ Frothi hin Fæmildæ, hans søn, kom næst// æfthær hannum oc word 159 r

37 slem] meget slemmer *Abc.* 38 for] *gentaget Aa.* – Lathær] *Lothar Abc.* 39 Hombblæ] *Humble Ab;* Humle *Ac.* 40 regneræt] *regementhe Ab.* 41 landmæn] *landmendene Abc.* – möghæt] *mgl. Ac.* 42 hæræslig] *herreslig Abc.* 43–44 Æn . . . hiæl] *mgl. Ac.* 43 danskæ] *mgl. i teksten, men står som kustode Aa; mgl. Ab.* – gathæ] *gad de Ab.* 45–6 Skiold. . . op] *mgl. Ab.* 46 bænt] *bant Ac.* 48 giærninge] *står i hs. foran nafn i flg. linie Aa.* 50 han] *mgl. Ac.* 51 hiæl] *hs. har hæyl med i tilf. o. lin. efter h Aa.* 53 Syubdaghær] *gentaget i hs. Aa.* – <word>] *mgl. Aac; tilf. af Nyerup.* – han] *aff hannum Ac.* 55 wrædskaþ] *vredskab Ac.* – sæyæ mæn] *siger mand Ac.* – Gram] *Græn Aa.* 59 Danmarch] *Danmrch Aa (ved linieslutning).* – Haddinghær] *Hadding Ac.* 60 fathærs] *fathæs Ac.* 62 Hadingær] *Hadding Ac.* 62–63 Hellespønten] *oc tilf. Ac.* 65 seyær] *hs. har søyær Aa.* – thatæ] *taatte Ac.* 66 wæræ] *att verre Ac.* – døth] *oc døe Ac.* 67 eet eewæ] *en euig Ac.* – hæydæ] *hengde Ac.* 69 Frothi]

70 kuning i righæt. Thænnæ samæ han forarmdæ sæg oc righæt, swo at han leeth stor nøød. Tha fæk han at spøryæ, at i Wændelsysæl laa een draghæ paa mōghæt gul oc siælf. Tha for wouethæ han seg enæ aa mood thæn grōmmæ orm oc for wan hannum oc drab hannum, oc swo thog han thæt gul oc sylf, oc mæt thæt samæ liggindæ fæ wan han
75 mangæ landæ oc giordhæ thæm vnder Danmarch skat skildig, // som 159 v
waræ Brithannia, thær nv hethær Friseland, Schotland, Thydesland, Wentland, Ryscæn oc andræ fleræ land, oc sithæn stridæ han i Skanæ til skibs. Æi word han slawin i hiæl af noghær sinæ w winnæ, æn han kuoldæs af thørst oc hæthæ af the thongæ wabæn, han vor i fōrdh.

80 Haldan, hans son, kom æfthær hannum ok word kuning.

Thænnæ Haldæn han drob alle sinæ brōtheræ for thæ w skialig aa thra, han haudæ dær til, // at han mattæ wordæ kuning i righæt. *ƒ* Ro, 160 r
hans son, ærfdh righæt æfthær hannum.

Ro. Thænnæ kuning han flyttæ een stath, forðum heed Hokæbyærg, af een stath, thær heet Hokakærbing, oc bōydæ thæn stath i geen i een haufn i Ysæfiorth oc kallæthe thæn stath eet annæt nafn, som nu Roskild hethær, oc sammæn sathæ fornæfnde statz nafn af sith nafn oc af een kiældæ, hæthær Rosæ kyældæ. Han ærfdæ to hans sōnær, // Holdæn 160 v
oc Hælg. *ƒ* De to brōthær deldæ righæt i mallum thæm swo, at Holdæn skuldæ wææ kuning til land oc Hælg til strand.

90 Holdæn. Han giordhe faa fromæ giærninge, æn Hælg ærthe hannum.

Hælg kuning øwær strand. Han wor een from orlofs man. Han slo i hiæl Hothbroth, kuning af Swerighæ. Han owær wan thredyæ thiit
95 tydæskæ oc giordæ thæm at // wær vndærdanæ vndær Danmarch. *ƒ* Til 161 r
strand mæt skib giordæ han mangæ growæ vndærlig thingæst. *ƒ* Han kom een thiit til een skip hafn wed Laland, oc thær fan han een bundendattar, man kallæthæ <Rolfkarl>, oc mæt hænnæ la han om naat oc auflætæ een dottær, oc hun heet Thoræ. Af hænnæ fek Thorøø nafn,
100 for dy hun word thær bygrawæn. *ƒ* Annæn thiit, thær æfthær fæmtæn aar waræ fram gangæn, tha kom han thiit i geen oc laad // sin eyæn dot- 161 v

forthi *Aa.* – Fæmildæ] Geffmilde *Ac.* – næst] opp *tilf. Aa.* 70 samæ] *herester mgl. formodentlig* Frothi; *jf. Lorenzen.* 71 Wændelsysæl] *det første l er tilf. o. lin. Aa;* Wendsysæl *Ac.* 74 thæt (2)] *mgl. Ac.* 75–76 som . . Schotland] *mgl. Ac;* *jf. flg.* 77 land] Britannia der nu heder Friisland, dernæst Scotland *tif. Ac;* *jf. foreg.* 78 Æi . . hiæl] hour hand bleff ihielslagen *Ac.* 80 ok . . kuning] *mgl. Ac.* 81 han] *mgl. Ac.* 82 Ro] *Roe Ac.* 83 ærfdh] *r er tilf. o. lin. Aa.* 83–84 æfthær . . flyttæ] *Aa har:* Ro thænnæ kuning han flytte (*derefter åben plads*) æfthær hannum. 84 Hokæbyærg] Hokakærbing *Aa;* *jf. ndf.* 85 af . . Hokakærbing] *mgl. Ac.* – Hokakærbing] Hokæbyærg *Aa;* *jf. ovf.* 86 Ysæfiorth] Iisefiord *Ac.* 87 af (2)] *mgl. Ac.* 88 Han] Hannum *Ac.* 88 og 91 Holdæn] Holdan *Ac.* 94 hiæl] *i er tilf. o. lin. aa.* – Hothbroth] Hotbroder *Ac.* – Swerighæ] *i er tilf. o. lin. Aa.* 95 vndærdanæ] *mgl. Ac.* 97 skip] *overstr. Aa;* skipi *Ac.* – fan han] hand fand *Ac.* 97–98 bundendattar] bonde daather *Ac.* 98 <Rolf-

tær Thoræ fyllyæs til segh oc til seng oc westæ æi af, at thæt wor hans dathær. Thær auflæthæ han een søn wed hænnæ oc kallæthe hannum Rolfkraki. *ƒ* Thær han fekkæt fullelig at wittæ, at han hauthæ læyd
 5 mæt sin eyæn dathær, for bloysel oc skam, han hauthæ thær af, tha heyndæ han segh syælf op. *ƒ* Mæthæn Rolfkragi wor barn, tha Atislus, kuning i Swerigæ, thwingdhæ Danmarch vnder segh, at the skuldæ wæra// hannum skat skildig. *ƒ* Til eet fult thræledoms theghæn tha
 10 giördæ han een hund til kuning i Danmarch, oc han heet Hathi, oc
 10 saudæ: »Hwo meg først bær thidindæ, rakkæ kuning ær døth, thæt skal giældæ hans liiff«.

Hathi. Rakkæ koning sprang i bland andær hundæ oc bæts mæt them om been, oc swo word han i hiæl riuin af hundæ, æn thordæ ingin fœræ kuning Atislus de thidindæ wthæn een hyrdæ, Snio he//din-
 15 dæs. Snio thog rakkæ kunings skin oc foor til Swerighæ til kuningæns gard oc sythæ thæt i mallum sinæ hærdæ. Han word kallin for kuningin. Tha spurdæ kuningin, hwædæn han wor. Han sworthæ: Af Danmarch. Kuningin saudæ: Mouælskæ rakkæ kuning ær døth. Snio sworthæ: Hærræ, thæt seyæ i ok ikkæ iæk. Kuningin sworæthæ: »Far til Dan-
 20 march oc blif ther kuning oc lat meg spœryæ, at tw gør thæm mang// een vndag.

Snio. Æfthær han word kuning, tha giorthæ han i wthalighæ mathæ illæ aa mood danskæ mæn, fordy kuning Atislus han hauthæ swo be-
 25 thæt hannum, oc han iæthæ. Thæt skæthe swo een thiit, at han satte sæg aa Wiburg lands thing. Tha bygynnæthe lus saræ at bythæ hannum. Han sprang aa sin hæst oc bygynnæthæ at rænnæ oc wan æi længær æn til Lusæ hogh, oc thær aath lus hannum// op i ridderæ oc gothæ mæns
 163 v næruærindæs. *ƒ* Oc Rolfkraki, kuning Hælgison, thær forræ scriuæt staar af, han wor kuning.

Rolfkraki. Han wan mangæ fromæ stridhe Han word mæt for ræ-
 30 thelsæ i hiæl slawin af een grewæ, hed Hiærward, grewæ i Skanæ, thær hans eyæn søstær haudhæ, i hans sæng oc to fromæ kæmpæ, Byærki oc Iælki, ok alt hans howsinnæ mæt hannum i een kunings gard i Siæland, oc thæn gard// heet Læthra, oc Hiæruard word kuning æfthær hannum.
 164 r

karl) | *mgl. Aac; tilf. efter Text I.* 1 han) *mgl. Aa.* 3 kallæthe) hand *tilf. Ac.* 4 Rolfkraki) Rolf Krage *Ac.* 6 Mæthæn) *her beg. alter Ab m. overskr.* Rolff. 6–7 Atislus . . thwingdhæ) tuingde (de *tilf. Ac.*) Atislus koning vdj Suerrig *Abc.* 9 Hathi) Hatthi *Ac.* 10 bær) bœr *Ab; bar Ac.* 13 han) *mgl. Ac.* 16 sythæ thæt) sythæt thæt *Aa; syde det Abc.* 17 Thal) thæ *Aa.* 18 Mouælskæ) Monne icke *Abc.* – ær) vere *Ac.* 20–21 mang een) mangel (en *tilf. Ac.*) *Abc.* 21 vndag) ond dag *Abc.* 22 ij) *mgl. Ac.* 23 aa mood) met *Ab; imod Ac.* – danskæ mæn) *sammenskrevet Aa.* 24 iæthæ) iette *Abc.* 25 saræ) at særæ *Aa; saare Abc.* 26 rænnæ) rannæ *Aa; rende Abc.* 27 Lusæ hogh) Rusze høy *Ac.* 28 næruærin- dis) neruerelse *Ac.* – forræ) fœr *Abc.* 28–29 scriuæt staar) staar screffuet *Abc.* 31 Hiærward) Hiaruard *Ac.* 32–33 Byærki . . Iælki) Bierchi oc Ielcki *Ac.* 33 howsinnæ) huszinde *Abc.* – kunings) koningens *Ab.* 34 heet) *mgl. Ab.* – Hiæruard) Hiaruard *Ac.* 35–83 (s. 144) Hiæruard . . brothær)

35 Hiæruard blæf stakket stund kuning, ikkæ længær æn fra a morghe-
næn oc til prim tiit. Slo hannum Haki Hamundson i hiæl oc wort ku-
ning i Danmarch.

Haki. De tiit han kuning wor, tha kom een af norden oc fæstæ Rolf-
kraki dathær til husfro, oc han heet Frithlof.

40 Frithlof regnerethæ stakkæt stund. *ƒ* Othæn kom æfthær// hannum. 164 v

Othæn. Han døthæ brath døth hoos Othæns, oc thær wort han oc
bygrawæt. Othæn. Han wor mōghæt klagh i kaglespel, oc foor han
mōghæt mæt thæn sortæ kanst, swo at allæ landæ thrint vmmæ Dan-

45 skæ giordhæ eet belætæ efthær hannum. af gul, oc thæt sændæ the til
Grekæ land for stor prisænt, oc the Grekæ vndfingæt mæt stor wærdig-
heet.// Æfthær hannum kom Baldær, hans sön. 165 r

Baldær. Af hannum fek Beltesund nafn, for heet Baldersund, fordy
han striddæ thær, oc hannum slo Høthær i hiæl oc word kuning æfthær
50 hannum.

Høthær. Han fan i een skogh i Swerighæ eet swærd, thær heet Me-
ming, mæt hwælkæt han slo Baldær i hiæl. Af hannum fek Høthere uig
nafn, fordy han flythæ thiit oc wort i hiæl slawin af Beyo, kuning af
Swerighæ.

55 Beyæ word// kuning æfthær hanum. 165 v

Rorik, hans sön, æfthær hannum. Æfthær Rorik word *ƒ* Ordwældæl
kuning.

Ordwældæl wan mangæ strithæ, oc hans brothær Fæggi slo hannum
i hiæl oc word kuning æfthær hannum.

60 Fæggi togh sin brothærs husfrw æfthær hans døth oc laat hænnæ
giuæs sæg til husfrw. *ƒ* Æmblæth, Orwældæs sön, hæfnæthæ sin fa-
thærs døth oc slo Fæggi i hiæl oc allæ the fromæstæ i righæt, thær
Feggis wenæ varæ,// oc brandæ kuningæns gard op oc allæ, thær i waræ, 166 r
swo at thær kom æi een wth, oc swo word Amblæt kuning.

65 Han wor moghæt surkundig, oc mæt klogskap word han hærræ
øwær Engeland, Schotland oc Danmarch, æn Witlætus, kong af Nor-

*mgl. Ab. 35 a) om Ac. 36 Slo hannum| hannum slo Ac. – Haki| mgl. Aa; Hacki Ac. 38–39 Rolf-
kraki| Rolf Kragis Ac. 39 og 40 Frithlof| Fridleff Ac. 40 og 41 Othæn| mgl. Ac. 42 kaglespell|
kogle spel Ac. 43 vmmæ| omkring Ac. 46 oc| att Ac. 47 hannum| han Aa. 47–48 kom . .
hannum| Aa har ordene i flg. rækkefølge: Baldær af hannum (derefter åben plads) kom Baldær hans
sön. 47 hans sön| mgl. Ac. 48 for| som først Ac. – fordy| thi Ac. 49 Høthær| Høtter her og i det flg.
Ac. – oc| Høtter Ac. 49–51 word . . fan| Aa har ordene i flg. rækkefølge: Høther han fan (derefter åben
plads) word kunung æfthær hannum. 51 thær| mgl. Ac. 51–52 Meming| Meninge Ac. 52 Høthere
uig| i marg. m. sen. hd. Aa. 52–53 Høthere . . nafn| nauffn Hotther wig Ac. 53 flythæ| flytte Ac. –
53 og 55 Beyo| Beye Ac. 56 Rorik| Rørich Ac. 56–57 Æfthær . . kuning| Orueldel bleff konning
effter Rørich Ac. 58 Ordwældæl . . mange| Aa har ordene i flg. rækkefølge: wan mangæ (derefter åben
plads) Ordwældæl. – Ordwældæl| hand Ac. 61 giuæs| giffue Ac. – Æmblæth| Amblet Ac. 65 Han|*

ghæ, hans stæfathær. slo hannum i hiæl i strid i Øræsund oc word kuning æfthær hannum.

Withlæ. Han togh Amblæts hosfru oc lat sæg gifthæ oc skøth sin
70 æyæn wth, oc hans æyæn søn Wærmund// hin Blyndæ word kuning 166 v
æfthær hannum.

Wæ(r)mund Blindæ wor moghæt stridefwl. I hans timæ Keto ok Wigo, Frowini sônær, slowæ Athislum, kuning af Swerighæ, i hiæl oc hæfnde thæræ fathærs døth. *ƒ* Wffæ Stærkæ word kuning æfthær hannum.

75 Wffæ Stærkæ. Fraa at han wor syw ar oc til han war 30, tha wildæ han æi talæ, swo længæ at kuningin af Thydesland bøth kuning Wæ-
mund Blindæ af at fikthæ mæt swo dan vndærskæth//nyng. Kuningin af 167 r
Danmarch skulæ wdkaræ sæg een, thær fikthæ thordæ mæt kuningæns søn af Thydesland *ƒ* oc mæt swo dant welkor: Wnnæ kuningæns son af
80 Thydesland kamp, kuningæn af Thydesland skuldæ hawæ Danmarch til siit righæ. Wonnæ danskæ kæmpæ, kuning af Danmarch skuldæ hawæ Thydesland til Danmarch. Thær kuning Wærmund hordhæ dæssæ thidindæ, tha storlig bydroftæ han segh. Tha talæthæ hans son, ther// længæ hauthæ thæyd, oc sauthæ: »Fathær! sørgær ikkæ! Iæk thor 167 v
85 møthæ kongæns son af Tydesland oc æn een thæn fromæstæ kæmpæ, thær Thydesland hawær innæ, oc wel iæk fækthæ mæt thæm bathæ, som foræ byskæthæt ær«. Oc Wffæ Stærkæ gik i fækt pa Eyderæn weth Kuninkamp ok bystærdæ thæm bathæ ok wan Thydesland til Danmarch, oc thæt woræ fiærdhæ sinnæ, Thydesland word skat skildig til Dan-
90 march.// *ƒ* Olof, hans son, kom æfthær hannum. 168 r

Olof hin Storlatæn. *ƒ* Hughælæ word kuning æfthær hannum.

Hughælæ. Han drab Hochmodum oc Hagrimum, to w mildæ howdingæ af Swerighæ. *ƒ* Æfthær hannum kom Frothæ.

Frothæ hin Frægnæ. Han slo Frogær, Noryæ kuning, ok ti hans
95 howdingæ mæt hannum. *ƒ* Dan, hans søn, word kuning æfthær hannum.

Dan. Dær han pa sywindæ aar wor, tha word Thy//desland femthæ 168 v
malæ skath skyldigh til danskæ mæn. *ƒ* Frethlef kom æfthær hannum.

mgl., plads åben Aa. 68–69 æfthær . . Amblæts] Aa har ordene i flg. rækkefølge: Withlæ. Han togh Amblæts (derefter åben plads) thær (∴: gentagelse af slutningen af æfthær) hannum. 69 hosfru| Hofru Aa. 70 Wærmund| Wemund Ac. 71–72 hannum . . stridefwl] Aa har ordene i flg. rækkefølge: Wærmund blindæ wor moghæt stridefwl (derefter åben plads) hannum. 72 timæ| sloge tilf. Ac; jf. flg. 73 slowæ| mgl. Ac; jf. foreg. 75 Wffæ Stærkæ| mgl. Ac. – at| mgl. Ac. 76 kuningin| konning Ac. 77 Blindæ| mgl. Ac. – Kuningin| kunigin Aa; konning Ac. 79 oc| mgl. Ac; Aa har forkortelsestegnet for et. 79–80 af . . kamp| kamp af Thydesland Aa. 80 kamp| skulde tilf. Ac; jf. flg. – skuldæ| mgl. Ac; jf. foreg. 81 danskæ kæmpæ| den danske kampen skulde Ac; jf. flg. – skulde| mgl. Ac; jf. foreg. 82 Wærmund| Wemund Ac. 87 byskæthæt| beskethet Ac. 87–88 Kuninkamp| Kumikamp Ac. 88 bystærdæ| beskedde Ac. 89 woræ| vaar Ac. 90 hannum| som kallis tilf. Ac. 91 Hughælæ| Hugæle Ac. 92 Hagrimum| Hagrimum Ac. 93 hannum| Hugæle Ac. 94 Frothæ| står i hs. foran Noryæ Aa. – Frogær| Frager Ac. 95 hannum(2)| mgl. Ac. 98 Fredew| Fredews Aa. – Brittanie| Britanniam Ac. 100 I . . føð|

34. Fretlew. Han wan een stat, heet Difflinium, oc Brittanie. *Æfthær hannum* kom Frothi hin Frethegothæ, hans sôn.

100 35. Frothe hin Frithegothe. I hans timæ word Ihesus Cristus fød. Han wan Swerighe, Brittaniam, Hirland, Norghe, all Sassæn, Frisland, Vngærn oc allæ righæ i østær til Grekæn. Allæ the kuningær oc landmænd i fornæfndæ land the fôrdhe hannum skath//oc waræ hannum 169 r lythæg *mæt* allæ theræ landmæn. I hans timæ kom Erich Orchsløgæ oc hans brothær Røl, Rægnær sonær. The slowæ Græp i hiæl oc hans fæm brøthær. *f* At strithæ a mod kuning Frothæ kom Hwnær kuning *mæt* ni oc fyrtiwæ kuningær. *f* Sæx af thæm giorthæ the mæktigæ at standæ thæn strid for, oc hwær af thæm hauthæ fæmthusindæ skib faræ at staa, oc i hwærd skib wor 300 wæbnær. Skibnæ varæ allæ rægnæthe til// 10 haabæ, tha waræ the thræthivæ sindæ thusindæ skib. Mænnenæ, id est homines, varæ nouies millæ milia, nysinnæ thusind sind thusind. *f* Aa mod thæm allæ stridæ han til hafs wed Bleging oc slo thæm i hiæl allæ. Han giorthæ swo stor frid i sith righæ, at han hæyndæ een gulring, swo stor som man mattæ riwæ pa sin arm, een wed Eyderen, 15 annæn wed Skanør, thredyæ wed Worthingburg hard weth adhel wæy, oc ingin thordhæ bort thaghæ// thæm nat allær dagh. *f* Æn een kærling 170 r drab hannum. *f* Hyærmi kom æfthær hannum.

35. Hiærmi. Han regnæret stakkæt stund. Frethlef slo hannum i hiæl.

20 36. Fretlef, Frothæ Frethegothe sôn. Han slo kuning Amund i hiæl oc een draghæ. Frothi, hans sôn, word kong æfthær hannum.

37. Frothe hin Freknæ. I hans thiit kom Stärk athær, Storwærki sôn, in til Danmarch. Han slo een skærmeræ i hiæl wed Rytzen ok een kæmpæ, heet Tauen, weth Byzantium oc i Palæn// ok een kæmpæ, heet 170 v Wasce, i Sassæn een, heet Hamæ. *f* Æn w mowflig wor han thydiskæ hathelig. All thæn skæntzel, han kunnæ thæm gøræ, thæt gørthæ han. Han faldethæ firæ allær sæx thydeskæ tilsamæn pa hwær andræ oc giorthæ sæg skithehws aff, *mæt* lof at seyæ, oc giorthæ han mangæ fromæ giærning. Frothi, thær han tolf wintær gamæl wor, tha wan han Thydesland oc sextæ sinnæ giørthæ thæm til Danmarch skat skil//dig, oc 171 r Swerthing slo thænnæ Frothæ i hiæl. Ingellus hans sôn, fek righæt æfthær hannum.

m. rødt Aa. 1 Hirland| Irland Ac. – Sassæn| Saxen Ac. 4 kom| *mgl.* Ac. 5 Røl| Rold Ac. – Græp| Grop Ac. 6 Frothæ| Frøthæ Aa. 10 sindæ| *mgl.* Ac. 11 varæ| fuere Ac. 12 hafs| *mgl.* Ac. 15 adhel wæy | adelueigen Ac. 18 Han| *mgl.* Aa. 20 36| står i Aa umiddelbart før den flg. konges nummer. – Han| *mgl.* Ac. 21 sôn| *mgl.* Aa. – æfthær hannum| *mgl.* Aa.; efter hannum Ac. 24 heet(1)| derefter overstr. Wassc Aa; *jf.* ndf. – Palæn| Polen Ac. – ok| *mgl.* Ac. 25 Sassæn| Saxen Ac. – w mowflig| w mulig Ac. 26 thæm gøræ| giøre dennum Ac. 30 skat skildig| skildig skat Aa; skattskyldige Ac. 31 thænnæ| den-

38. Ingellus. I hans thiit slo Stærk athær Swærthings siw sonær i hiæl til hæfnd for Frothes død. Stærkathræ. I thæn samæ thiit slo han Augaturum i hiæl oc hans attæ brothræ. Æfthær Ingellus død word Olof, hans son, kuning.

39. Olof. Harald, hans son, kom æfthær hannum oc word kuning i righæt.

40. Harald. Hannum slo Frothi Ræth// banæ oc blef kuning. 171 v

41. Frothi Ræth banæ. Hannum drab Holdan hin Biørngram, hans eyæn brothær son, Haraldson, oc hæfndæ sin fathærs døth. *ƒ* Erik, kuning af Swerigæ, fæk righæt.

42. Erik. Hannum drab oc fornæfnde Haldan Haraldson.

43. Haldan hin Biørngram. Han wor een mækthig from kæmpæ. Hannum thruvæthe ok af both een kæmpæ af Swerigæ, heet Sywald, o<c> han skuldæ fiktæ aa mood hannum oc hans syw sønær.// *ƒ* Han togh wet kamp oc i hiæl slo thæm allæ. Item han bort kastæ swærd af hand oc op ryktæ een egh mæt rothæ, oc mæt thæn eegh drab han thæm. Item annæn thiit thær wor een kæmpæ i Swerigæ, oc thæn heet 172 r

44. Harthbæn. Han wor ællowæ alnæ hogh. Hannum slo han oc i hiæl oc hans tholf stalbrothær, oc mangæ andræ fromæ giærningæ giørðhæ han, oc kallæthæ man hannum hin Biørngram. Hugni,// hans brothær, kom æfthær hannum. 172 v

Æfthær Hugni kom Sywal, hans søn.

45. Syuald. I hans tiit flythæ Stærkathær af strith. *ƒ* Æn Hako slo Sywald i hiæl. *ƒ* Æfthær hannum kom Sigerus, hans søn.

Sigerus. Han støfthede striit a mood Haghæn, oc bathæ blywæ the slafnæ i hiæl. Goddric, Sigerus systærsøn, word kuning.

46. Goddric. Æfthær hans døth tha word Danmarch skild at i fæm delæ.//

47. Borcard, thær Sywalds dathær haudhæ til hosfru, – Tolæ swo heet hwn – han regnerethæ i Skanæ. Hundægær i Seland. Hundægær. Nær han orlowæthæ aa mooth noghær, tha tabethæ han. Nær han wordhe 173 r

num Ac. 32 hannum] står i hs. foran l. 33 Swærthings Aa. 33 38] står i hs. efter Stærk athær Aa. – Stærk athær] hannum tilf. Ac. 34 Stærkathræ] mgl. Ac. – thæn] thæm Aa. – han] Sterchodder Ac. 35–36 død . . kuning] vaar død, kom Oluff konning wdi riget Ac. 36–37 hans . . kom] Aa har ordene i flg. rækkefølge: Olof Harald hans son kom hans som kuning. 37 hannum] Aa har overflødig nasalstreg over a – kuning] her tilf. Ac. 39 Frothi] hs. har Frothær Aa. 40–41 Holdan . . Haraldsøn] hans egen broders Haralds søn Frothi Biørngram Ac. 40 hin Biørngram] Biørngram Ac. 46 o<c>] o Aa (jf. s. ndf. s. 146 l. 41); at Ac. 48 thæn] samme Ac. 49 thær wor] vaar der Ac. – thæn] hand Ac. 50 Harthbæn] Hartbeen Ac. 51–52 giørðhæ han] hand giorde Ac. 52 hin Biørngram] hinbiørngram Aa; Biørngram Ac. 54 Æfthær] foran ordet tom plads, man kunde vente Hugni Aa. 55 Æn] Ac har her nyt afsnit m. overskr.: Hako, der altså opføres som konge. 57 Sigerus] Sigeri Ac. 59 Goddric. Æfthær] oc efter Ac. – tha] mgl. Ac. 62 Hundægær (2)] mgl. Ac. 64 eet] mgl. Ac. 70 Wesothus] der-

sin ræth, tha wan han. *ƒ* Thær af hawæ wi eet bysprog: Hund ær heme
65 rigest.

Hani regnerethæ i Fyn.

Høder i Søndær Iuthland.

Regner i Nøriutland.

Haldan hin Stærkæ// word hærræ i Skanæ æfthær Borchard. Han 173 v
70 kunnæ sig ikkæ wæryæ. Wesothus af Syæland slo hannum i hiæl. *ƒ*
Harald Hildertan, Borchardi søn, fek righæt.

Harald Hildertan. Han i hiæl slo for⟨næfnde⟩ fæm kuningær oc
word mækthig. *ƒ* Oc allæ kuningær thænnæ sithæ Iørsæl hawf ferdhe
hannum skat. *ƒ* Æn Ringær, hans systæron, kuning i Swerigæ, nætæ
75 hannum skat at giwæ, // oc fordy for Harald in i Swerikæ at strithæ aa 174 r
mooth Ringær, oc blef han thær slawin oc Wbbo, kuning af Friseland,
oc 30 tusindæ wælbyrdhæ mæn mæt thæm, oc Ringær mæstæ 20 thu-
sind walbyrdæ mæn. *ƒ* Item 300 iungfruær, skiæl møør hedindæs,
stridæ mæt Harald, oc een af thæm, Hædthæ, baar thær banyær. Af
80 hænnæ fek Hetheby nafn. Af thænnæ sæyæs oc hethskæp. Oc Ringær,
Haralds systæron, fek righæt, æfthær// at Harald haudhæ wæræt kuning 174 v
i ti aar oc firtiwæ.

Ringær. Æfthær hannum kom Harald, hans brothær.

Harald. Æfthær hannum fæk righæt Øly, hans brothær.

85 Øly hin Freknæ. Han wor swo rask, at han wildæ æi hawæ istæth til
sin sadæl. Item han wor oc swo grøm, at han slo Stærkathær i knæ mæt siith
øghæn sywn. Øly for in i Swerighæ, oc thær nøddæthæ hannum at fæktæ.
Førstæ dagh fikthede han aa mooth een, annæn dagh aa mooth to, //
thredyæ dagh aa mooth thræ, fiærdæ et cetera, oc swo øktæ han hwær 175 r
90 dagh, til han hauthæ ællowæ slawæt i fekt. *ƒ* Thær star scriwæt af han-
num, at Stærk athær laat sæg købæ for gul til af kuning af Swerigæ at sla
Øly i hiæl, i swa danæ madhæ: Kuning Øly wor i batstowæ i een sin
aufls gard i Sialand, i Læthræ. Thær laat Stærk athær seg felæ in i sto-
wæn til kuningin. *ƒ* Genstæn kuningin løfthæ sinæ øynæ opp oc saa til
95 Stærk//ather, tha word han swo ræd, at han for retzæl fiel næthær i sinæ 175 v

efter overstr. sønæ Aa. – Syæland] Engeland rett. til Sæland Ac. 71 Hildertan] derefter overstr. han i hiæl slo Aa; jf. naf. 72 Han] mgl. Aa. – for⟨næfnde⟩ mgl. Ac; fordy Aa. 73 word] derefter tilf. mæ (jf. flg. ord) Aa. – Iørsæl] Iordsæl Ac. 78 skiæl møør] skiælmæ møør Aa; skiol møer Ac. 79 Hædthæ] Hedthe Ac. – thær] deres Ac. 80 hænnæ] denne Ac. – Hetheby] Hechi by Ac. – hethskæp] hethskap Ac. – Oc] mgl. Ac. 83 Ringær . . hans] Harald fick rigett efter Ringer sin Ac. 84 Harald . . hannum] Olij hin freckene. Effter Harald Abc; hermed beg. atter Ab. – Øly] Oli Ab; sål. ogs. i det flg. 85 Øly . . Freknæ] mgl. Ab; jf. ovf. – wildæ æi] ey vilde Ab. 86 grøm] grom Ab; grum Ac. – siith] syun tilf. Aa; jf. flg. 87 nøddæthæ] nødde the Abc. – hannum] til tilf. Abc. – fæktæ] fickle Abc. 88 aa mooth] med Ac; sål. ogs. i det flg. 89 fiærdæ] dag tilf. Ac. 90 til] indtil Abc. – af] om Ac. 91 for . . til] til for gul Abc. 92 wor] at tilf. Aa. 94 oc saa] at swo Aa; jf. Lorenzen. 97 thæn]

knæ. *ƒ* Æn kuningin gaf hannum wisdom aa mood sin grøm heet, oc thær slo han kuningin i hiæl. *ƒ* Æn æfthær han hauthæ giørth thæn for ræthelsæ aa mood sith rætæ broth oc sin rætæ hærræ, tha græd han all tiit, bathæ nat oc dagh. *ƒ* Oc thæt gul, han fek af kuning af Swerik, 100 thæt bar han all thiit hoos seg swo længæ, at han gawæt thæn, hannum i hiæl slo. *ƒ* Omundær// Ølyson word kuning i Danmarch æfthær sin 176 r fathærs døth.

Omundær. I hans thiit giørdes Stärk athær gamil oc wanfør oc syrde for, at han skuldæ dø i sæng som een annæn man, oc mæst fordy han 5 slo kuning Øly ihæel. *ƒ* Paa een thiit kom een, heet Høthær, hwøs fathær han hauthæ før ihæel slawæt, oc saudæ: »Iæk drab thin fathær, tu hawær ræth til at hæfnæ hans døth. *ƒ* Æn thættæ gul, tu seer meg hauæ, thæt// wel iæk giwæ theg, om tu megh i hiæl slaar«. *ƒ* Høthær, 176 v thil thæs han mattæ hæfnæ sin fathærs døth oc faa thæt möglæ gul, tha 10 thog han Stärk athærs eyæt swærd, som Skom heet, oc af slo hans howæt i Skanæ wed Rynæ bro oc giorddæ seg om mæt Skom, for- <næfn>de gothæ swærd, oc wildæ gangæ ywær forscifnæ bro. Thær han mit aa bro wor, tha gleet Skom af slithæ oc fal vnder broen. Fra tha oc æn, tha kunnæ ingæn man fangæ// thet swærd op, æn nær stort wadn fal 177 r 15 ær, tha see man thæt æn i dagh vnder stundum. Thænnæ Stärk athær kom af Swerighæ i kuning Yngellis thiit mæt een stor mees kul aa sin bagh at swættæ fornæfndæ kunings næsæ mæthær. Stärk athær foor om mangæ landæ at fæktæ wed andræ kæmpæ. *ƒ* Hwor for Grecæ støptæ eet belit af eer æfthær hans lighelschæ oc sændæt in til Walland oc 20 saudæ: »I kunnæ ikkæ// aa mood standæ, wthæn the haudæ noghær 177 v kæmpæ, thær stridhæ thordæ aa mood slig een annæn.« *ƒ* En riddær, heet Henrik Eemælthorp, fordhæ Stärk athærs tan til Thydæslan for stoort widundær, oc thær the moldæ hannum trint om, tha wor han swo stoor som sex temmelfingræ pa thiykkels. *ƒ* Æfthær Omundær reg- 25 nerethæ Syward, hans søn.

Syward. Aa mood hannum kywethæ een, heet Symon,// hofding af 178 r Skanæ, oc stridhæ, oc blewæ bathæ slawæn. Butæl, hans brothær, kom æfthær hannum.

denne *Abc.* 98 broth) brød *Abc.* 99 kuning) koningen *Abc.* 100 gawæt) gaff det *Abc.* 1 Olyson) Oluffis søn *Abc.* – æfthær) æfhær *Aa.* 4 fordy) att *tilf.* *Ac.* 5 Øly) Oluff *Ac.* – kom) han *tilf.* *Aa.* – hwøs) hues *Ab;* huis *Ac.* 8 Høthær) Hotther *Ac.* 9 möglæ) megle *Abc.* 11 Rynæ bro) Nynebro *Ab.* 11–12 for(næfn)de) forde *Aa;* for^{ne} *Abc.* 12 forscifnæ bro) broen *Abc.* 13 mit . . wor) vaar mit paa broen *Ac.* 14 æn, tha) indtil nu *Ac.* – wadn fal) vandfal *Abc.* 15 stundum) stundem *Ab;* stunden *Ac.* 17 swættæ) suerte *Ac.* – fornæfndæ kunings) konningens *Ac.* – mæthær) met *Abc.* 18 mangæ) alle *Abc.* – wed) med *Ac.* 19 sændæt) sende det *Ac.* 20 haudæ) *mgf.* *Ac.* 20–21 noghær kæmpæ) nogre kemper *Ac.* 21 stridhæ thordæ) torde sticke (stride *Ac.*) *Abc.* – slig een) sligen en *Ab;* sligen *Ac.* – En) = *Abc;* Æn *Aa.* 23 om) omkring *Ac.* 24 temmelfingræ) tommelfinger *Abc.* – thiykkels) thiyk skels *Aa;* tyckelse *Abc.* 24–72 (s. 147) Æfthær . . døth) *mgf.* *Ab.* 27

Butæl. Æfthær hannum word kuning Iærmær Ræk.

- 30 Iærmær Ræk. Han wor mōghæt stridefwl. Han for in i Slauia mæt stoor hærr oc øthælaudhæ oc slo Ymar, thæræ kuning, i hiæl. *ƒ* Thær æfthær Ællæsponti for in i Danmarch mæt stoor mannæ krafft. *ƒ* Æn kuning Iærmær thordhæ ikkæ mōthæ thæm æn// foor til Kollen i Skanæ 178 v oc fæstædæ hannum oc laat seg thær innæ lughæ mæt the bæstæ i righæt.
- 35 *ƒ* Thær afthær som Ællæsponti haudhæ øthæ laud alt righæt, tha foor han wt af Kollæn at stridhæ aa moot thæm. *ƒ* Lithæ oc wndgiældhæ, som lokkæn wildæ giwæt. Oc striddæ han mæt thæm i Øreswnd, oc thær blef han slawin. *ƒ* Æfthær hannum kom Brothær, frater eius.

Æfthær hans brothær kom Sywald.

- 40 Sywald. Æfthær hannum kom// Syno, hans søn. 179 r

- Syno. I hans tiit war swo stoor hungær i Danmarch, at kuning laat thæt bythæ, at mæn oc quinnæ, æi kunnæ allær æi gathæ boræth wabæn i strid, thæm skuldæ man allæ i hiæl slaa. *ƒ* Tha wor een goot quinnæ i Skanæ, oc hun heet Maggæ. Hun gaf thæt raat, at man skuldæ wt gøræ hwær niindæ, 8 thæn niinde, oc the wnnæ allæ landæ in til Romæ, oc lathæ the dere skeg gro, // oc thær for fingæ the Longobardi 179 v nafn, oc the komæ in i thæt land, som Longobardia hethær. Af thæm fæk landæt nafn, oc thær blewæ the. Om kuning Karls tiit komæ the in til Apulia oc blewæ thær oc ær thær æn i dagh. *ƒ* Anno Domini 687.
- 50 Tha wth gingæ danskæ af Danmarch, hwelkæ nu hethær Longobardi. *ƒ* Æfthær Syno regneret Biørn.

Æfthær Biorn Harald, hans søn. *ƒ* Æfthær Harald Gorm, hans søn.//

- Gorm. Han gaf seg mōghæt æfthær at withæ nymæræ oc vnderlig 180 r thing. *ƒ* Thænnæ kuning Gorm han wth woldæ til seg 400 fromæ mæn
- 55 oc seyldæ mæt thæm lankt bort i nordhæn hændær sedeus Geruthi, oc thær saa han mangæ vndærlighe widunders thing oc wor mōghæt tith i stor wodhæ, swo at han mestæ allæ sinæ kompanæ wthæn 30, oc waræ the af trollæ slafnæ. Mæt stoor nøth kom han i// geen til Danmarch. 180 v
- Godric, hans søn, word kuning æfthær hannum.

- 60 Godric hin Giæfmildæ heet han. Han wor mōghæt from til orlof. Han wan all Thydesland oc giordhæ thæm til Danmarch skat skildig,

---

Butæl . . hannum] Effter Butel *Ac.* 30 mæt] en *tilf.* *Ac.* 31 oc(1)] *mgl.* *Ac.* – thæræ] ther *Ac.* 32 Ællæsponti for] foer Hellesponti *Ac.* 34 thær innæ] innæ thær *Aa.* 35 som] *mgl.* *Ac.* 36 thæm] oc *tilf.* *Ac.* 37 giwæt] giffue *Ac.* – han] *mgl.* *Ac.* – Øreswnd] Ørsund *Ac.* 38 kom] *mgl.* *Aa.* – Brothær . . eius] hans broder Siuald *Ac.* 39 Æfthær . . Sywald] *mgl.* *Ac.*; *jf. foreg.* 40 Sywald . . søn] Syno hans søn kom effter hannum *Ac.* 41 at] oc *Ac.* 42 thæt] *mgl.* *Ac.* – mæn] mand *Ac.* – æi . . gathæ] som ey kunde bære eller gad *Ac.* – allær æi] æi aller i *Aa.*; *rett. af udg.* 43 i (2) . . slaa] sla ihiel *Ac.* 46 the(1)] *mgl.* *Ac.* 48 tiit] *mgl.* *Aa.*; tid *Ac.* 49–50 Anno . . Longobardi] *mgl.* *Ac.* 49 687] 1687 *Aa.* 51 Biørn] i *er tilf. o. lin.* *Aa.* 52 og 54 Gorm] Gram *Aa.* 54 400] 1111 *Ac.* 55 hændær sedeus] hinsides *Ac.*; *jf. Lorenzen.* 56 mōghæt] mange *Ac.* 59 og 60 Godric] Gødrick *Ac.* 60 from] *mgl.* *Ac.*

oc *thæt* wor siwindæ synnæ, *thæt* wor wnnæn til Danmarch. Han wan oc Swerighæ oc Friseland.

Anno Domini 776. Keysær Karl foor in i Danmarch *mæt* alt sith
 65 keysær dom aa mooth kuning Godefrith, kuning// af Danmarch. Thær 181 r
 kuningin *thæt* spurdhæ, tha foor han a mood keyserin *mæt* sith folk, oc
 mōtæs the hin sithæ Elwæn, oc bort dreff keysær Karl af Thydesland,
 oc øthæ laudhæ allæ land thær. *ƒ* Fordy keyser Karl haudhæ komæt *thæt*
 samæ aar til cristæn tro Thydesland. *ƒ* Han orlowæthæ oc 36 <aar>
 70 aa moot Frankær. *ƒ* Æfthær han haudhæ fordriwæt keyser Karl oc for- 181 v
 hæræt Thydesland, een hans æyæn riddere// stak hannum i hiæl *mæt* een
 knif, ok swo blef han dōth. *ƒ* Olof, hans sōn, word kuning æfthær
 hannum.

Olof. Han heet Olof Gothdrankær. Hæming, hans sōn, kom æf-
 75 thær hannum.

Hæmming regnerethe 18 aar. *ƒ* Oc keyserin oc han the mōtæs pa
 mood til samæn oc war swo owær enæ, at Danmarch skal rækkæ til
 til Eyderæn oc ikkæ længær. To hans sōnær ærfdhæ righæt, Ring// ok 182 r
 Syuard.

80 Ring wor kuning i Iuvtland. Syward word kuning i allæ <sma>
 øland. Thæssæ to kuningær, brøthær, war, arlowæthe længæ aa mood
 hwær andræ, oc pa *thæt* sistæ blewæ the bathæ slawænæ i strid, oc Ræy-
 nær Ringson fæk righæt.

Rægnær Lothbrokæ. Han wan Engeland, Schotland, Hybernian,
 85 Norghæ, Swerighæ, Thydesland, land to Wændæn, Rytzeland oc// allæ 182 v
 kunings righæ, i *thæt* wæsten æræ. *ƒ* Han hauthæ ni sōner oc fek han
 hwær sith righæ at wæræ kuning i, oc siælf foor han af eet righæ oc til
 eet annæt. *ƒ* Oc pa *thæt* sistæ blef han slawin i Hibernia oc moxæn allæ
 hans sōnær, sommæ i een stæth oc sommæ i een annæn. Rægnær Loth-
 90 broki. 40 aar orlowetha han i Frankæ righæ. I Pariis, i sanctæ Ger-
 manus kirkæ, stollæthæ han sinæ hæstæ.// I Taghæn, i keyserens palatz, 183 r
 stollæthæ han oc sinæ hæstæ. *ƒ* Oc moghæt wnt giordhæ han hælyæ
 kirkæ.

61 all] *mgl. Ac.* 64 Anno . . 776] *mgl. Ac.* - 776] 1776 *Aa.* 64-65 alt . . mooth] *mgl. Ac.* 65 Godefrith] *Gødrick Ac.* 69 til . . Tydesland] Tiusland til christen tro *Ac.* - 36] *mgl. Ac.* - <aar>] *mgl. Aac;* *tilf. af udg.* 70 Frankær] Framkær *Aa.* 70-71 forhæræt] fortheret *Ac.* 72 Olof] *hermed beg. atter Ab.* 74 Gothdrankær] *herefter er en linie ubeskrevet Aa.* - kom] *mgl. Aa.* 76 Hæmming] *hand Abc.* 77 Danmarch] Danmarchs *Aa.* 80 Ring . . Iuvtland] *står i Aa efter l. 21 righæt.* - <sma>] sinæ *Aa-c;* *jf. s. 138 l. 27.* 81 øland] oland *Aa.* - aa mood] med *Ac.* 84 Lothbrokæ] Lotbrog *Ab;* Lodbrog *Ac.* - Hybernian] Hyberman *Aa.* 86 han] *mgl. Abc.* 87 hwær] hwær han *Aa;* *rett. af udg.* - eet] *sitt Ac.* - til] *i Ac.* 89 stæth] strid *Ac.* 89-90 Lothbroki] Lotbrog (Lodbrog *Ac.*) *vdj Abc.* 90 aar] *lo tilf. Aa;* *jf. flg. ord.* - han] *oc tilf. Ac.* 90-91 I . . hæstæ] Stollæde hand sine heste i Paris *vdj samti Germanus kirke oc Abc.* 91 Taghæn] Taghan *Ab;* Tagen *Ac.* 92 han] *mgl. Ac.* 93 kirkæ]

Ynguar, hans sön, wor wmldest for allæ hans brøthræ. Syward,
95 hansön, kom æfthær hannum.

Syward. Æfthær hannum komæ Anulo oc Sigefrid.

Anulo. Sigefrid. *f* Thæssæ to war Godefreds sistesönær. *f* Imallum
tæssæ to brothær wor arlowf i ti aar, oc the kunnæ ingæ lund forenæs
om, hwo righæt skuldæ// raathæ. Pa thæt sistæ tha lowethe the strid pa 183 v
100 bæggæ sithæ, ho righæt skuldæ rathæ, oc i thæn strid blewæ the bothæ
slafnæ oc 11 tusindæ mæn mæt thæm. *f* Tho Anulo hans folk byholdæ
markæn mæt makt. *f* Oc Anulo giorthæ Reynfrid oc Harald lighæ
mekthigæ i righæt. *f* Oc i 9 aar arlowethæ the om righæt.

Harald. Han fordreff Reynfrid af righæt oc blef enæ kuning.// *f* Tha 184 r
5 komæ Seyfrid sönær oc fordriwæ Harald af righæt. *f* Oc swo flydhæ
Harald til keyser Lothwig oc beedes hiælp. Tha word Harald cristænæt
oc hans hosfru oc hans brodher Eric wed Maguncia, oc swo mæt key-
sers hiælp kom han in i geen. *f* Oc genstæn thær æfthær forlood han
thæn hælæ tro.

10 Sanctus Ancharius kom først in til Danmarch oc om predikedhæ
kuning Harald til thæn// hælæ tro i geen oc laat først kirkæ byggæs 184 v
weth Hadeboth by. *f* Æfthær Haralds døth fek Eric, hans brodhær,
righæt.

Eric. Genstæn æfthær han word kuning, tha laat han allæ kirkær til
15 lughæs oc forboth gutz thiænstæ all i Frankæ righæ, i Frisæland, Enge-
land, Lothoringie oc i Thydesland. Ok hwg hændær oc fothær af klær-
kæ, brændæ oc ødhelaudæ. *f* Oc i hans thiit wor een hærtik// i Dan- 185 r
march, heet Rollo. Han foor in i Frankærighæ oc thwingdhæ kuning
Karl i Frankærighæ at giwæ sek eet land, nv hædær Normannia. *f* Thær
20 æfthær bygynnedes orloff i mallum Eric oc hans brothærsön Guth orm,
kuning af Norghæ. Thæt folk, som døthe blywæ pa bæggæ sithæ, thæt
wor w talikt. *f* Oc blywæ bathæ kuningæ slaffnæ. Item thær bleff ingæn
lewindæ i geen aff allæ kunge slæyt wthæn// eet lit barn, heet Erik 185 v
Barn, kuning Eriks sön fornæfndæ.

25 Erik Barn. Han giorthæ flere vndæ giærningæ æn noghær hans for-
ældræ i alla righæ. Han øthe laudæ oc fordærdæ Sassæn. Item Brun,
thær hærtig wor, slo han i hæl oc 12 grewær. Item han hvg hændær af
sommæ oc fothær af sommæ, byscopær oc andræ gothæ mæn, oc slo

---

kircker *Abc.* 95 hansön| hans sön *Abc.* – kom| *mgl. Aa.* 96 Syward . . Sigefrid| *mgl. Abc.* 97 Anulo|
oc tilf. *Abc.* – Sigefrid| står i *Aa* efter sistesönær. – sistesönær| systersonner *Ab*; søstersønner *Ac.* –
Imallum| Imellem *Abc.* 100 thæn| thæm *Aa.* 1 mæn| *mgl. Ac.* – byholde| holde *Abc.* 3 i(2)| *mgl.*
Ac. 5 Seyfrid| Sigefred *Ab*; Sigefrids *Ac.* 7–8 keyser| keyserens *Ac.* 11 Harald| igen tilf. *Ac*; *jf. flg.*
– i geen| *mgl. Ac*; *jf. foreg.* – byggæs| bygge *Abc.* 12 Hadeboth| bogstaverne de er tilf. o. lin. *Aa.* 15
thiænstæ| gentaget i *hs. Aa.* 17 Oc . . hans| gentaget i *hs. Aa.* 18 heet Rollo| *mgl. Abc.* – i| derefter
overstr. Danmarch *Aa.* 21 døthe blywæ| sammenskr. *Aa.* 24 fornæfndæ| for^{ne} *Abc.* 25 noghær|

mangæ gothæ mæn i hiæl oc brændæ kirkær. Theo//dericus oc Nar- 186 r
 30 uardus byskopær laat han i hiæl slaa. Arnulphus keysær for in i Thy-
 desland, oc thær møttæ han danskæ at stridhæ aa mood thæm. Danskæ
 tabæthæ thær stridh, oc neyær wordhæ the slaffnæ moxæn allæ. Æy at
 enestæ . . . . the mæd keyseræns krafft, æn Guth aff hemmelin thegnethe
 sith wrag owær danskæ for thær owæruætæs w mild heet. *f* Erik Barn
 35 kuning døthæ thæn samæ aar, // oc kuning Olof af Swerighæ word ku- 186 v
 ning i Danmarch.

Olof wan Danmarch mæd makt oc wabæn oc regnerethæ i fæm aar.
 Æfthær hannum kom Giord, hans søsthæerson, oc word kuning.

Giord wor dansk fød. Han regnerethæ i ti aar. Æfthær hannum
 40 kom Lotæ Knuth, Erik Barnsøn. *f* Han hauthæ stor wilyæ at arlowæ, oc
 der til wor han mōghæt surkindigh. Han regnerethæ 11 aar. // I hans 187 r
 timæ hwær <tredie> af thrælæ oc almowæ fooræ wt af Danmarch oc
 wnnæ all Pritzæn, Semigaliam, Kareland oc mangæ fleræ land. *f* The
 sowæ landenæ war gothæ oc fruct sumelighæ. Thær blywæ the oc bo
 45 æn i dagh. *f* Thænnæ Lathnæ Knudt han døthæ hedning. *f* Frothi,
 hans søn, word kuning æfthær hannum.

Frothi. Han wan Engeland oc word kuning owær tu// righæ, Dan- 187 v
 march oc Engæland. *f* I Engæland thog han weth tro oc laat seg døbæ,
 de thiit som Agapitus wor pæuæ i Rom. 20 aar regnerethæ han. Gorm,
 50 hans søn, word kuning æfthær hannum.

Gorm Ænskæ. Han wor oc kristæn. Harald, hans søn, word kuning
 æfthær hanum.

f Æfthær Harald Gorm Gamblæ.

Gorm Gamblæ. Hans draning heet Thyre Danebo, och æfthær
 55 Gorms døth// styrdhæ Thyre Danmarch mōghæt fromælig. *f* Hun lath 188 r
 fæstæ Danæwirkæ mæt plankæ oc stækh. Gorm oc Thyre døthæ bathæ
 hedningæ oc æra bygrafnæ i Iælingæ høyæ. I Gorms thiit danskæ mæn
 sattæ eeld i kirkir oc brændæ, stongæ oc hyugæ oc slowæ præstæ oc
 legmæn i kirkær for altær oc giørdhæ mōghæt mannæ mord, fangethæ

---

nogle *Abc.* 27 Item] *mgl. Abc.* – han(2)] *derefter overstr.* gi *Aa.* 29 hiæl] slaffnæ *tilf. Aa.* 29–30
 Naruardus] Naricardus *Abc.* 30 byskopær] byskopæn *Aa.* 31 aa . . Danskæ] imod. De danske
Abc. 32 tabæthæ] talæthæ] *Aa.* – thær] den *Ab.* – neyær] neder *Abc.* 32–33 at enestæ] alleniste *Ac.*
 33 enestæ] *herester synes der at være oversprunget eet eller flere ord.* – the] *mgl. Ac.* – aff] *mgl. Ac.* 34
 danskæ] *herester har hs. thær Aa;* *jf. næstflg. ord.* 35 thæn] det *Abc.* 36 Giord] Hand *Abc.* 39 Han]
 oc *Abc.* 40 Lotæ] Lotnæ *Ab;* Latne *Ac.* – Barnsøn] Barns søn *Abc.* – wilyæ] til *tilf. Ac.* 41 surkindigh]
 surkyndig *Ab;* surkundig *Ac.* – regnerethæ] *vdj tilf. Abc.* 42 timæ] *linien er derefter udfyldt m. røde*
slyngninger Aa. – hwær] *derefter åben plads Aab.* – <tredie>] *mgl. Mss.;* i *Aab plads åben;* *jf. Tekst I, III*
og IV. 44 sowæ] at *tilf. Abc.* – bo] der *tilf. Abc.* 49 Agapitus] Agapetus *Abc.* – pæuæ] pawe *Abc.*
 49–50 Gorm . . hannum] *mgl. Abc.* 53 Harald] kom *tilf. Ac.* 54 Thyre] e er *tilf. m. andet blæk, i*
marg. m. sen. hd.: Tyre Dannebodh *Aa.* 55 styrdhæ] stridhæ *Aa.* 56 plankæ] planlankæ *Aa.* 57
 hedningæ] *mgl. Ac.* – høyæ] høy *Ac.* 57–58 danskæ . . sattæ] saatte (sætte *Ac.*) danske mænd *Abc.*

60 oc fordriwæ. Korsæn i kirkær thæm hyugæ// the armæ oc been af, oc all 188 v
thæn spot oc hænæ, the kunnæ gøræ kors oc belitæ i kirkær oc kristnæ
mæn, thæn giördæ thee.

Nota. Anno Domini 950, halniende hundærd aar æfthær Gutz fø-
delsæ døthæ gamblæ Gorm. *f* Harald, hans søn, kom æfthær hannum.

65 Harald Blaatan wor kuning i ti aar oc fyrtywæ. Han foor til Enge-
land oc wan thæt, oc swo foor han til Danmarch i geen. *f* Tha i de 189 r
timæ redæ seg keyser Ottæ, thæn man// kallæthe thæn stor Attæ, at fare
in i Danmarch at thwingæ danskæ vndær seg oc røwæ landæt. *f* De thiit
hans sændebot, eius legati, de komæ til Slæswig, tha slowæ danskæ
70 mæn thæm i hiæl oc een marchgreuæ mæt thæm *f* Thær keyser thæt
spurdæ, tha word han kantze vred oc foor in i Danmarch mæt stoor
hær at hæwnæ deræ døth. Æn kuning Harald wor lawnt bort i righæt, i
Halland. Fordy laat kæyser// brænnæ oc røwæ i Iwtland in til Oddesund, 189 v
oc thær skøth kæyser sith spiut i. *f* Til eet æwæ aminnælsæ. Thær Ha-
75 rald thæt spurdhæ, tha wort han mōghæt wred oc hastæ oc laat seg
skyndæ til Iutland mæt hastæ. Thær keyser thæt fraa, tha flydhæ han, oc
pa Lohethæ kom Harald oc i hiæl slo Yponem, thær hōwæt man wor
for keyseræns folk. *f* Oc allæ the andræ thydeskæ flythæ. Thær thæt//
wor skeet, tha gaff hans modhær hannum thæt raath, at han skuldæ 190 r
80 i giæn bōthæ Danæwærkæ. Item Swæn, hans søn, thog wed kristendom
oc laat seg dōbæ af pauæns kappelan, Poppæ hedindes. *f* Oc han for-
dreff sin fathær af righæt. *f* Thrysæ stridæ the til sammæn, oc hward
sinnæ tabethæ han. *f* Æn pa thæt sistæ een ridderæ, heet Hakæn, han
slo kuning Harald i hiæl i land to Wændæn.// *f* Swen, hans søn, word 190 v
85 kuning i righæt.

Swæn Tiwæskæg. For hans wnskab word han thrysæ fangin af wæn-
diskæ. *f* Førstæ sinnæ word han løst for swo mōghæt gul, som han
wowf i sith kantzæ harnæskæ, oc thysæ for swo moghæt sylf i wæt. *f* Pa
thæt sistæ fordriwæ danskæ mæn hannum af righæt, oc blef han 14 aar
90 ælændæ mæt kuning af Swærighæ. *f* // Oc thog han weth thæn hælæ tro 191 r
oc laat seg dōbæ. *f* Oc skøt thær æfthær, som Guth wildæ, tha fek han

---

58 kirkir| kirck:kerne Ac. 59-60 fangethæ . . kirkær| oc fordreffue korsen i kircker. Abc. 60 thæm|
tha Aa. - hyugæ| hyngæ Aa; huggæ Ab; huge Ac. 61 hænæ| haan Ab; haandhet Ac. - kirkær|
kirkærs Aa. - oc(2)| mgl. Ac. 62 thæn . . thee| det giorde Ac. - giördæ| i er tilf. o. lin. Aa. 63-64
Nota . . fødelsæ| skrevet m. rødt Aa. 63 Anno . . 950| mgl. Abc. 64 hannum| mgl. Aa. 65 Harald
Blaatan| hand Abc. - ti . . fyrtywæ| 50 aar Ac. - aar| mgl. Ab. - oc| mgl. Aa. 66 thæt| ocsaa tilf. Ac.
- oc (2)| mgl. Ac. 67 stor Attæ| store Otthe Abc. 69 eius legatil| mgl. Abc. 70 keyser| keyseren Abc;
sål. ogs. ndf. 71 word| wor Ab; bleff Ac. - kantze| gantske (ganske) Abc. - mæt| en tilf. Ac. 74 spiut|
sput Aa. - eet| en Abc. - æwæ| euig Abc. 75 hastæ| hastig (delvis på rasur) Ac 76 Thær| derefter
overstr. kom Harald Aa. - fraa| fornam Ac. 77 Lohethæ| Lothide Ab. - wor| mgl. Ac. 80 Danæ-
wærkæ| Danmarcke Ab. 85 kuning . . righæt| står i Aa efter l. 86 For 88 thysæ for| tryse Ac. 90 og

righæt i geen, oc i Øræsund slo han kuning af Noryæ i hiæl, hwelkin som mæt weldæ hiolt righæt. *ƒ* Oc swo blef han kuning bathæ owær Danmarch oc Noryæ. *ƒ* Han wan oc Engeland, oc thær blef han døth
 95 oc word fōrd in til Roskild i Siæland, oc thær word han bygrawin. Harald, hans sōn, word ku//ning æfthær hannum. 191 v

Harald wor w stadig oc moghæt w kysk. *ƒ* Oc fordy sattæ danskæ mæn hannum af kunings wærdigheet, oc Hardæknud, hans brothær, karæthæ the til kuning, fordy han wor een mækthig arloffman. *ƒ* Æn
 100 danska mæn thrætæs wet, at the wor swo sialdæn hemæ i righæt æn all thiit skuldæ the wæræ i fræmethæ land oc arlowæ, oc fordy sattæ the hannum af kuning// dom, oc thær giordæ the ikkæ wisleg i. Oc Harald, 192 r
 w stadig wor oc righæt w nyttigh, hannum thogæ the i geen til kuning. *ƒ* Æn skōt bleff han dōth thær æfthær, oc Gamblæ Knud, hans bro-
 5 thær, word kuning.

Gamblæ Knud. Mæt mangæ skip wan han Engeland oc Estland. *ƒ* Han fordreff oc wt af Frankerigæ Rikard, hærtigh af Normaniæ. *ƒ* Ku-
 ning af Engeland, thær fordriuwin wor// oc dōth, mæt hans draning 192 v
 giordæ han brolop oc aulæthæ een sōn wed hænnæ, oc han heet Hardæ
 10 knud, oc een datær, heet Gunnild, oc hænnæ thaa keysær Conrads sōn
 til hosfru.

Anno Domini 1028. Tha word sanctæ Olof, kuning af Noryæ, mar-
 tirizeræt, oc Gamblæ Knud, kuning af Danmarch, wort kuning i Noryæ
 oc blef kuning owær thry righæ, Danmarch, Engeland oc Noryæ, oc han
 15 wor een// moghæt fawær man oc from oc thæyn. *ƒ* Han fordhæ clostær 193 r
 mæn først in til Danmarch. Oc mangæ biscopær fōrdæ han af Ænge-
 land in til Danmarch. *ƒ* Oc dōthæ Gamblæ Knud, æfthær han haudæ
 wæræt kuning thry aar oc thredywæ. *ƒ* Oc haudæ han æfthær sæg i liwæ
 thre sōnær kuningær. *ƒ* Hardæ Knud bleff kuning i Danmarch, *ƒ* Ha-
 20 rald, hans w æktæ sōn, i Ængeland, oc// Swæn, hans w æktæ sōn, word 193 v
 kuning i Noryæ. *ƒ* Harald læwdæ æi kuning wthæn firæ aar, oc swo blef
 han dōth. *ƒ* Hardæ Knud word kuning i Ængeland æfthær hannum. *ƒ*
 Swæn lewætæ æi kuning meer æn fæm aar. Æn Mangnus, sanctæ Olofs
 sōn, word kuning i Noryæ. Thær kuning Hardæ Knud thæth spurdæ,
 25 tha saunethæ han danskæ oc ængelskæ oc foor in til Noryæ. *ƒ* Æn//
 theræ wenæ giordæ swo daan saanæ i mallum thæm, Magnus oc Hærdæ 194 r

92 kuning| kongen (konningen) *Abc.* 91 Guth| Gutz *Aa.* 93 weldæ| mact wilde *Ac.* 94 oc(2)| *rett.*
fra han *Aa.* 97 Harald| hand *Abc.* 98 kunings| kongelig *Ac.* – Hardæknud| haarde Knud *Abc.* 100
 thrætæs| ret *tif.* *Ab.* 2 wisleg i| vislig *Ab;* viislige *Ac.* 6 Mæt . . han| hand met mange skibe vand
Abc. 8 mæt| *mgl.* *Aa;* met *Ab;* oc med *Ac.* 9 han(2)| *mgl.* *Ac.* 10 thaa| tog *Abc.* 20 oc| *gentaget ved si-*
deshifte *Aa.* – sōn| *mgl.* *Ab.* 21 læwdæ æi| ey leffuede *Abc.* – firæ| siu *Ab;* 7 *Ac.* 21–22 oc . . dōth|
 saa dōde han *Ac.* 20 Hardæ| Haarde *Abc;* *sål.* *ogs.* i *det flg.* 23 lewætæ| leffide *rett.* *fra* haffde *Ab.* 26

Knud, at hwelkin længær lewdæ af thæm, then skuldæ hawæ bathe rigenæ.

Hardæ Knud wor kuning *owær* Danmarch, land to Wendæn, Swe-
 30 righæ oc Ængeland. Item han haudhæ all thiit hoos seg sæx thusind
 wæbnær wthæn daulig thiæneræ. Item thrystywæ langæ skib hawdhæ
 han, thær om somarin fo//ræ fraa eet righæ oc til eet annæt. Item om 194 v
 wintær waræ hans wæbnær pa slot oc fæstæ, oc haudhæ han scriwæt
 thæm low oc statutæ, hwat the skuldæ gøræ oc latæ oc wndgialdæ, oc
 35 som andræ claster mæn varæ the til *sammæn*. Item i mæthæn han lew-
 dæ, tha bar han low oc pris for allæ kuningær *owær* allæ landæ, oc
 ræddæs hannum allæ thrint om kring. *ƒ* Han foor oc in i Wolskæ// land 195 r
 mæt keyseræn at sættæ mæt hannum allæ land thær om kring til rættæ.

Anno Domini 1043. Døthæ Hordæ Knud i Ængeland.

40 Æfthær hannum word Swen Æstrædsøn kuning, græwæ Vlfs søn, thær
 han haudæ wed Hardæ Knutz søstær.

Thær kuning af Noryæ hørdhæ thæt, tha drogs hannum til minnæ
 thæn saanæ, thær giörd word i mallæ hannum oc kuning Hordæ Knud,
 at hwo længst// læfthæ, han skuldæ byhaldæ righæt *ƒ* Oc fordy foor 195 v
 45 kuning Magnes aa mood Swen oc thwingdæ hannum til at bliwæ sin
 vndærdanæ. Item for(næfnde) Swen thwingdæ oc sin æyæn brothær
 sanctæ Ewærd, kuning i Ængeland, til at giwæ sik skat oc twingdæ han-
 num til, at han skuldæ seyæ hannum at wordæ kuning oc æruæ namæ i
 righæt æfthær hannum. Item fornæfnde kuning Magnes af Noryæ saf-
 50 næthæ w taligæ folk// som sand weth hafsgrund at stridæ aa mood 196 r
 Swen oc kom til Øresund mæt skib. *ƒ* Som han treen af eet skib oc i eet
 annæt, swo gleet han nithær mellæ bathæ skib oc dronknethæ. Ther
 Swen thæt spurdæ, tha fek han righæt. Item mæthæn kuning Swen wor
 i Noryæ, tha foor wænniskæ in i Iuthland oc øthelaudæ alt in til Ripæ.
 55 *ƒ* Vndær thæs kom kuningin til landæ oc westæ æi af, oc feyndenæ//
 fore wt mæt stord rowf, oc swo møttæs the wed Slæswig. Fæmthæn thu- 196 v
 sindæ slo han i hiæl thær, oc the andræ flythæ.

Anno Domini 1074 døthæ Swen Æstredson.

Swen Æstridsøn han laa mæt een quin, oc thæ samæ quin hun heet
 60 Thoræ, Hun forgaf mæt ether draning Gythæ. Magnus, Thoræ hænnæ

theræ] der *Ab*; dette *Ac*. – thæm] *mgl. Abc*. 27 længær] lengst *Ac*. 30 Item] *mgl. Abc*; *sål. ogs. alm. i det flg*. 31 wæbnær] vefnede *Ac*. – wthæn] foruden *Ac*. 33 wintær] vinteren *Ac*. 34 hwat] huor *Ab*; hour *Ac*. 37 ræddæs . . allæ] hannum reddes *Ac*. – i] *mgl. Aa*. – Wolskæ land] Welskeland *Ac*. 39 Anno . . Ængeland] *m. rødt Aa*. 40 Vlfs søn] Vlfssøn *Aa*. – thær] *mgl. Abc*. 41 han] *mgl. Aa*. 42 Thær] der *Abc*; *Aa har her*. Swen Æstrætzsøn word. 43 kuning] *mgl. Abc*. 44 fordy] *r er tilf. o. lin. Aa*. 45 sin] en *Ac*. 46 for(næfnde)] *rett. af udg.*; fordy *Aa*; fordi *Abc*. – oc] *mgl. Ac*. 47 til] *mgl. Abc*. 49 fornæfnde] for^{ne} *Abc*. 54 wænniskæ] vendiske *Abc*. 55 oc (2)] *mgl. Ac*. 58 Anno . . Æstredson] *m. rødt blæk Aa*. 59 thæ] den *Ab*; denne *Ac*. 60–61 hænnæ søn] i *Aa sammenskrevet og*

son, han foor bort at lathe seg kronas oc pa wæyæn bleff han dōth. *ƒ* Æfthær Swen regnerethæ hans sōn Harald.//

Harald. I hans thiit gik Engeland fra Danmarchs kronæ, oc før hau- 197 r
dæ waræt vndær Danmarch tiwæ aar oc hundrethæ oc aldrik fra Dan-
65 march skildes. *ƒ* Sanctæ Knud, hans brothær, war kuning æfthær han-
num i 8 aar. Han wor hælilig oc goth i allæ mathæ. *ƒ* Oc op bōydæ
mangæ kirker i sith righæ. *ƒ* Oc æfthær all sin makt oc mowæ tha styr-
kæthæ han folkæt i sith righæ til at thiænæ// Guth. Æn i sommæ eyn i 197 v
hans righæ kunnæ han ingelund komæ thæm til at giwæ thera thind.
70 Een thiit bōth han folk wt til lething wed Fiskæbæk at mōthæ hoos Wi-
burg oc wildæ haf faræt til Ængeland at orlowæ. Æn hans brothær
Oloff, hærthig i Iwthland, forspilthæt mæt forrathelsæ. Oc woldethæ
thæt mæt sith raad oc sweg, at Iwthær slowæ hannum i hiæl.

Anno Domini 1084. Kartusær orden// bygynnethæ først. 198 r

75 Anno Domini 1087 word sancta Knud, kuning i Danmargh, i
Othæns martirezeræt. Hærtig Oloff, hans eyæn brothær, for raddæ
hannum, oc word han slawin i sanctæ Albans kirkæ. Oloff kom æfthær
hannum.

Oloff Hungær. I hans thiit wor swo stoor hungær i Danmarch, at
80 folk kiwethæs om the yrtær, som pa markæ grothæ. *ƒ* Fordy at i siw aar
wor swo hard// wætherlig, at allæ handæ sædh for gik. *ƒ* Pa siwindæ aar 198 v
æfthær han kuning wort, tha funnæ hans thiæner hannum dōth i sin
sæng af brat dōth. Erik, hans brothær, word kuning i righæt.

Anno Domini 1094. Predictus Ericus frater suus successit.

85 Anno Domini 1078. Translacio sancti Nicolai episcopi de Mirra in
Barum.

Anno Domini 1098. Exordium ordinis Cisterciensis 12. kal. Aprilis. 21/3

Eric Egothæ. I stæt han word// kuning, tha fek iordæn swo goot frukt 199 r
siwmelig heet, at een lithæn skippæ korn giald æi meer æn to pæn-
90 ningæ, thær gængæ wara. *ƒ* Annæn mathæ heet han Egothæ, fordy han wor
swo hoy, at fra hans skuldræ oc swo op mattæ man hannum see øwær
alt folk. *ƒ* Han wor oc swo stark som firæ mæn the starkestæ i righæt. *ƒ*

lidt forskrevet. 61 han(1)] *mgl. Ac.* – oc] *mgl. Abc.* – pa] *mgl. Aa;* paa *Abc.* – bleff . . dōth] døde han *Abc.* 62–23 (s. 155) Æfthær . . dōthæ] *mgl. Ab.* 63 Harald] *mgl. Aa.* – oc] *jf. s. 152 l. 12.* 65 skildes] skildt *Ac.* 65–66 hans . . 8] *Aa har ordene i flg. orden:* war kuning i 8 (*derester ophold*) hans brothær æfthær hannum. 66 Oc] *mgl. Ac.* 67 mowæ] fornuffue *Ac.* 68 eyn] æ eyn *Aa.* 69 thæm] *mgl. Aa;* dennum *Ac.* 70 wed] *i marg. Aa.* 72 forspilthæt] forspildte det *Ac.* – mæt] *mgl. Ac.* 74–76 Anno . . martirezeræt] *mgl. Ac;* *jf. ndf.* 76 martirezeræt] mæt *tilf. Aa.* – Hærtig] Men hertick *Ac.* 77 kirkæ] Anno Domini 1088. Men anno 1084 Karthuser orden begyndtes først *tilf. Ac;* *jf. ouf.* 80 markæ] marcken *Ac.* 82 dōth] anno 1094 *tilf. Ac.* 83 Erik . . righæt] står i *Ac* efter l. 88 Egothæ. – i righæt] effter hannum *Ac.* 84 Anno . . successit] *mgl. Ac.* 85–87 Anno . . Aprilis] *m. redt Aa.* 85 episcopi] *mgl. Ac.* 87 12] 2 *Ac.* – kal.] kalendi *Aa;* cal. *Ac.* 88–89 frukt . . heet] fructsommelighed *Ac.* 90 gængæ] genge, *rett. til gengs Ac.* 91 op] adt *tilf. Ac.* – hannum see] see

Thredyæ mathæ heet han Egothæ, fordy han wor righæt swo goth, at thæn// thiit han reedæ seg til at faræ til thæn hælæyæ graff, tha boodæ 199 v
 95 danskæ mæn hannum thredya part alt there gotz, at han skuldæ ther mæt løsæ sin peregrims færd oc blywæ hemæ. *f* Æn han wildæ inge lund øwær giwæ sin fard. *f* Æn han foor til Romæ mæt stoor riddæ skaræ oc andræ welbyrdæ mæn, hannum fōldæ wt af righæt. Oc tha for hwærdæ han erkibiskop i Lund fulmakt i thæssæ thry righæ.// *f* Oc sithæn 200 r
 100 foor han til Constantinopolim, oc thæn grecæ keyser vndfek hannum mæt stoor wærdigheet.

Anno Domini 1101 dōthæ Eric Egothæ i een øø, thær hedær Cipro. Oc hans droning Botild. Oc æfthær hans dōth giordæ Guth thær mangæ iærthægnæ for hans skildæ i fornæfnde øø. Nicolaus, hans brothær,
 5 word kuning æfthær hannum.

Anno Domini 1111. Word Paschasius pauæ fangæn af kuning Henric.//

1113. Sanctus Bernardus kom i orden først. 200 v

1120. Clara vallis clastær word først bōyd.

10 1127. Tartari foræ mæt makt in i Vngærn oc fangætæ oc cardenale oc abbethæ.

1130. Sanctæ Knud hertig, Erik Egothæ søn, word martericeræt wed Ringstæthæ af Magnus, sin fathærs brothærs, kuning Nicolaus, søn. Thæn samæ aar sanctæ Knuts kuningsøn, oc hærtig// wor i Flander, 201 r
 15 han word i hiæl slawin af sinæ æynæ ridder i Flander i een kirkæ, æn mæthæn fatherin lewdæ, sanctæ Knud.

Magnus, kuning Nicolaus søn, word kuning owær danskæ oc øwær Gothæ. *f* Æn Skaningæ karæthæ Eric Emun, Eric Egothæsøn, til kuning. *f* Aa mood hannum fore to kuningær at strithæ. *f* Nicolaus oc
 20 hans søn Magnus. Anno domini 1135. The samæn// komæ i Fothwik, oc 201 v
 thær word Magnus slawin oc sex biscopær mæt hannum, firæ af Iwthland, een af Siæland oc een af Swerighæ. *f* Oc mangæ walbyrhæ mæn af Danmarch mæt thæm. *f* Æn kuning Nicolaus flythæ til Sleswig, oc thær slowæ sudhere hannum i hiæl.

25 Eric Emun forscifnæ word kuning æfthær hannum. *f* Oc han slo Harald i hiæl oc allæ hans børn.

---

hannum *Ac.* 95 skuldæ] skildæ *Aa.* 96 sin] en *Ac.* 2 1101] 1011 *Ac.* - i | paa *Ac.* - Cipro] Cyprus *Ac.* 3 giordæ] giordes *Aa.* 4 fornæfnde] for^{ne} *Ac.* 6 <1111>] 1103 *Aa.*; 1013 *Ac.*; *jf.* *Tekst I og III.* - Paschasius] Pascatius *Ac.* 7 Henric] Clara vallis clastær // word først bōyd (*de 3 sidste ord overstr.*) *tilf.* *Aa.*; *jf.* *ndf. l. 18.* 8 1113] *mgl. Ac.*; *rett. fra* 1127 *Aa.* 10 oc(2)] bisper *Ac.* 14-16 Thæn . . Knud] *m. rødt blæk Aa.* 14 Thæn] *Det Ac.* - oc] *jf. s. 151 l. 63.* - wor] vaare *Ac.* 15 han] *mgl. Ac.* - sinæ . . ridder] en ridder *Sure Ac.* 16 mæthæn . . lewdæ] med den Katherim leffde *Ac.*; *bemærkningen hører egl. til under den flg. omtale af Magnus;* *jf. Lorenzen.* 22 *f*] *tegnat står i hs. efter* Oc *Aa.* - walbyrhæ] *m. sen. hd. rett. til walbyrdighæ Aa.*; *welbyrdige Ac.* 24 sudhere] *derefter overstr.*

- 1137.// Eet stort mørk wor om fastæn om all wærdæn. Ascær, førstæ 202 r
ærchebiscop i Danmarch, døthæ. *ƒ* Oc Æskil word karin.
1139. Eric Emun word slawin pa eet thing af Plawsortæ.
- 30 Eric Lamb word kuning æfthær hannum.
1140. Harald Olofsøn. Een deel af Danmarch karæthæ hannum til
kuning æfthær hannum. Oc han orlowethæ aa mood kuning Eric
Lamb threttæn sinnæ eet aar, oc hwært sinnæ flydthæ// Olof for Eric. 202 v
Kal. Aprilis word mørk owær all wærdæn. 29/s
- 35 1141. Erkebescop Æskil by laudæ Olof.
1142. Eric oc Olof stridæ thrysæ een dagh, oc hwært sinnæ flyde
Olof. *ƒ* Clastær kom først til Aluastær.
1143. Olof slo Rikæ, biscop af Roskild, i hiæl.
1144. Eric giordæ brollop *mæt* ærkebescop Henriks søstær af Bre-
40 men. *ƒ* Clastær kom først til Hæreuað oc Nydal.
1145. Sanctus Lucius papa wor pa//uæ i tu aar oc 3 manet. *ƒ* Clastær 203 r
kom først til Lyusæ.
1147. Eric Lamb døthæ monk i Othens i sanctæ Knutæs clastær.
Clastær kom til Hwæthø. Strid wor i Slangthorp.
- 45 1146. Erkæbescop Eskil word fangin af kuning Swen.
ƒ Æfthær kuning Eric Lambs døth Iwthær giordæ Knud, kuning
Magnus søn, til kuning. *ƒ* Skaningæ oc allæ sma øø korethæ Swen,
Eric Emunisøn, oc swo blef arlof i tholf aar.//
1149. Kuning Swen fangethæ erkebescop Eskil. *ƒ* Clastær kom til 203 v
50 Wernæm.
1150. Sanctæ Kiel word prouæst i Wiburg. Strid wor i Wiburg oc
Knud rymdæ af landæ.
1152. Knud foor in i Rytzen, oc *mæt* thydeskæ hiælp stridæ han oc
flydhæ.
- 55 1153. Sanctus Bernardus af Clarauallis døthæ. Clastær kom til Es-
rom. *ƒ* Kuning kom i geen af Rytzeland oc foor in i Frisland, oc *mæt*
Frise hiælp bøydæ// han eet slot Mildenburgh. Thær Swen thæt spur- 204 r
dhe, tha bøøth han leeding wt af Danmarch oc kom til Sleswig oc laat
skib dræyæs øwær land til Hwelstath oc bylaudæ Mildeburgh, fornæfn-
60 de slot. *ƒ* Oc een stor deel af Frisland brændæ han oc ødhe laudæ. Tha

th Aa. 26 børn] sønner Ac. 27 1137] 1138 Ac. – Eet . . wærdæn] *m. rødt* Aa. – Ascær] Astær
Aa. 31 1140] *rett. fra* 1240 Aa. 32 kuning] kunig Aa. – orlowethæ] or *er tilf. m. sen. hd.* Aa. 40
Hæreuað] Heritzuað Ac. 43 1147] 1117 Aa. 44 Hwæthø] Huæthør Ac. 45 word fangin] bleff
slagen Ac. – Swen] *derefter overstr.:* Knud oc Suend Ac. 46 Iwthær giordæ] giorde Iuder Ac. 47
sma] sinæ Aa; smaa Ac. 49 Kuning] fang *tilf. Aa; jf. det flg.* 50 Wernæm] Vernen Ac. 55 Sanctus . .
døthæ] døde sanctus Bernhardus af Clara vallis oc Ac. 56 Kuning] Knud *tilf. Ac. 57 han] mgl. Ac.*
59 Hwelstath] Hulstand Ac. – Mildeburgh] Mildenburgh Ac. 59–60 fornæfnde] for^{ne} Ac. 61 ku-

kuning *mæt* Frisæ hiælp slo hannum strid af, oc mangæ af Skanæ oc andre welbyrdig mæn styrta ther.

1154. Woldemar, sanctæ Knut hertigs *son*, giordæ brullop *mæt* So-
phia, kuning Knutæs *søstær*. *ƒ* Danskæ mæn korethæ <foræfnde> 204 v
65 Knut oc Woldemar, sanctæ Knut hertigs *son*, til kuningær. Oc Swen
flythe til Thydesland, til Sassæn.

1155. Anastasius pawæ vor pauæ i thry aar. Swen kom i geen af Sas-
sæn *mæt* hertig Henric. *ƒ* Oc brat flydhæ the. Swo *møghæt* som the
foræ i 15 daghæ til Danmarch, swo *møghæt* flydhæ the fra Danmarch
70 i to daghæ.

1156. Fræth word giord// oc eendrakt i mellum the 3 kungær oc ri- 205 r
ghæt deelt i thre dele. Knut fek Iwthland, Woldemar Skanæ oc Swen
Siæland. Faa dawæ thær æfthær Swen, kuning i Siæland, bøth kuning
Knut af Iwthland oc kuning Woldemar af Skanæ til giæst til høgthiit i
75 Raskilt. *ƒ* Om nat the waræ allæ droknæ af win. De thiit som folk dant-
zethæ i kunings gaard. *ƒ* Tha slo kuning Swen kuning Knut i hiæl oc
hans// oom *Constantin* aa sanctæ Laurentz afthæn. *ƒ* Kuning Woldemar 205 v 9/8
word saar oc flythæ til Iwthland. Swen foor æfthær at sla hannum *mæt*
sith folk. *ƒ* The ælleuæ thusindæ iuncfruær waræ marterizeret i Kølne. 21/10

80 1157. Kuning Swen oc kuning Woldemar *møthæs* aa Grathæ heethæ
at stridhe. Swen blef thær slawin oc bygrawin i Grathæ kirkæ.

Anno Domini 1158. Addrianus vor pauæ i firæ aar.// Witskowel 206 r
clastær word først bøyd.

1160. Clostær kom til Saba.

85 1161. Idus Iulii. Soor word bøyd først.

1162. Titea uallis, Twisel clostær, word først bøyd.

1163. Knut *føødes*, kuning Woldemarsøn.

Kuning Woldemar foor til Met til keyseres raath, oc thær for nam
han mangæ hande swæk oc falskheet, keyserin foor *mæt*. *ƒ* Æn kunings
90 thiæner holde thæm fromelig oc grannelig for// warethæ thæm i allæ 206 v
mathæ, oc *mæt* serdeles Gutz hiælp *ƒ* Oc hærtig Henric af Brunswig,
han *nøød* thær til, oc *mæt* hans raath oc hans hiælp kom han wal til

ning) Knud tilf. Ac. - af(2)] *f er tilf. o. lin. Aa. 64 søstær*] *derefter overskr.*: Knud oc Valdemar Ac. -
<foræfnde>] fordy (fordi) Ac. 66 Thydesland] Tiusland Ac. 66 og 67-68 Sassæn] Saxen Ac. 67
1155] *mgl. Ac. - Anastasius . . aar*] *m. rød Aa. 68 brat*] *da tilf. Ac. 69 foræ*] *føræ Aa. 70 daghæ*] *derefter overskr.*: Knud, Waldemar oc Suend Ac. 72-73 Knut . . Siæland] *m. rød Aa. 75 Raskilt*] *Roskilde Ac. - nat*] *natten Ac. 76 kunings*] *konningens Ac. - kuning(1)] derefter overstr.* Knut Aa;
jf. ndf. 77 Laurentz] *Laurentii Ac. 81 stridhe*] *i er tilf. o. lin. Aa. - kirkæ*] *derefter overstr.*: Walde-
mar Ac. 82 Anno . . aar] *m. rød Aa. 84-95 1160 . . træværk*] *noterne står under 1158 Ac. 86 Titea*] *Titoa Ac. 87 føødes . . Woldemarsøn*] *konning Valdemars son fødis Ac. 88 Met*] *Metz Ac. -*
keyseres raath] *keyserens gaard Ac. 89 foor*] *føør Aa. - kunings*] *konningens Ac. 90 grannelig*] *mgl. Ac. 91 mæt serdeles*] *serdelis med Ac. - hiælp*] *hiæl Aa. 92 nøød*] *mød Ac. - raad . . hiælp*]

Danmarch *mæt* sundheet. *ƒ* Oc for nam han thydeskes falskheet oc vndskab, oc fordy laat han Danewerkæ om muræs. Førre waræ thæt
 95 *mæt* træwærk.

1164. <6.> Idus Septembris. Gutualia clostær word først bøyd. ^{8/9}

1165. Øm clostær word// boyd, Cara insula, quod uocatur Øum 207 r
 clastær, hoos Rythe.

1166. Kuning Woldemar twingdhe land to Wændæn.

100 1167. Kuningin laat Burisus, Borres, øghnæ wt holæ oc dær til gjælde.

1169. Woldemar, sanctæ Knut hærtigson. I bland andræ fromæ giærningæ tha wan han Rugianos, Ryland. Oc laat thæm om wændæs til thæn hiælga tro.

1170. *ƒ* Tha word fød Woldemar Woldemarson. *ƒ* Kuning aff Æn-
 5 geland// loot i hiæl sla oc marterizeræt sanctæ Thomas af Cantelberg. 207 v

117<1>. Sanctæ Knut hærtig word canoniceræt oc scrinlaud i Ringstæde.

Kuning Knut, hans søn. Allæ danskæ mæns fæynde trint om for-
 thwingdæ han *mæt* makt.

10 Kuning Woldemar thæn annæn. Han wan Estland oc wende them om til tro. *ƒ* Mæt mangæ harde orlof oc strid thwindæ han thydeskæ oc pomere oc wendis//kæ oc gjorde thæm skat skildig til Danmarch. 208 r

1172. Clastær kom til Dargun 7. Kal. Iulii. Sidæn til Hildæ. Clastær ^{25/6}
 kom til Insula dei.

15 1173. Clastær kom til Locum dei, Løum. Hærtig Cristoffær døthæ.

1176. Danskæ mæn bylaudæ slot wed Stetin.

1177. Sancta Margareta word martiriceræt i Roskild. Knut Wolde-
 marsøn word kuning øwær Skanæ oc Halland.

Eskil, annæn arkæbeskop i Danmarch, foor// af Danmarch oc til 208 v

20 Clara vallis, diit som sanctæ Bernardus døthæ, oc clastær gaf seg. Ab-
 salon word ærkebesp. Solæn mestæ sith skin hælyakors afthen om
 odensdag. ^{15/9}

1180. Sanctæ Nicolaus i Aarhus døthæ. Strid word i Flisæ.

1181. *ƒ* Han foor aa mood keyser Fræderik wed Thrauæn, oc ther

---

hielp oc raad Ac. 94 waræ] vaar Ac. 96 1164 . . word] Ibid. Septemb. anno 1164 vord Gutualia kloster Ac. - <6>] *mgl. Mss.; jf. Tekst I.* 97 quod] quæ Ac. - Øum] Oum Ac. 100 Burisus] Burisius Ac. - Borres] Bores Ac. 1 hærtigson] hertogs søn Ac. 2 om wændæs] omuende Ac. 4 Kuning] oc konningen Ac. 5 loot . . sla] ihielslo Ac. - Cantelberg] Canrelbiery Ac. 6-9 117<1> . . makt] *mgl. Ac. 6 117<1> 1170 Aa; jf. Tekst I og III.* 10 Kuning] *mgl. Ac. - thæn annæn] m. rødt blæk Aa.* 11 strid] kri Ac. - thwindæ] tuingde Ac. 12 til] *mgl. Ac. 17 Roskild] Olszo wdi Roskild stigt, derefter overskr.: Knud Waldemarsson Ac. 19 Eskil . . foor] sål. efter Lorenzens konstruktion, Aa har: E (derefter ophold) Eskil æmæn arkæbeskop i Danmarch foor/ annæn; Ac har: Eskild amæn erckebiscop ij Danmarck foer anden gang. - til] closter tilf. Ac. 21 Ærkebesp] biscop Ac. 23 1180 . . døthæ] *m. rødt blæk Aa. - Strid] foran ordet Anno Domini 1181 (jf. ndf.), hermed beg. atter Ab m. anden hd. - Flisæ] Frise Ac. 24 1181] *mgl. Ab; jf. ovf. - Han . . mood] Der kong Valdemar***

25 gifthædhe han sinæ tu døttær. *ƒ* En gaf han kexser son. Oc annæn
grewæ Sigfreth. *ƒ* Ther fek han oc af kexe/rin hæredom *owær* all Nord- 209 r
elbing. *ƒ* Thæt *owær* allæ the land for norden Ælwen, oc thær fek
han keyseres bywising pa *mæt* ingzæyl af gul. Oc pauæns bullæ, pauæ
Innocencius thæn thridyæ, til Stad fæstelsæ til ewinnelig æyæ. *ƒ* Æn
30 æfthær kuning Abels døth een quinnæ af Thydesland, diæflsæns da-
thær, danskæ mæn til hath fordærdæ allæ bræwænæ.

1182. Woldemar thæn førstæ, sanctæ Knut herthigh *son*, // døthæ, 209 v
æfthær han kuning haudæ wæræt fæm aar oc tiwæ.

Knut Woldemarsøn word hærræ *owær* all Danmarch æfthær sin
35 fathærs døth.

1184. Kuning bøth ledhing til Wolgast i Land to Wændæn.

1187. Iherusalem word wnnæt af kuning Soldan oc hedningæ. *ƒ* Oc
Cristus mæn wordæ thæn thiit fordrefnæ. *ƒ* Solæn mestæ sith skin.

1188. Sanctæ Kiæl word sanct oc scrinlaud.

40 1191. Danskæ foræ leding til land// to Wændæn. 210 r

1192. Lething word bothæn til Finland oc danskæ wunnæ landthæt.

1194. Førstæ brand i Æsrom.

1195. Aas claster word først bøyd.

1194. Biscop Woldemar han satte seg aa mood kuning, oc hannum
45 dref ingæn trang til, oc flydhæ til Noryæ. *ƒ* Oc sithæn kom han i geen
mæt 35 skib, oc word han fangin oc sadh i fiortæn ær i Sioburg tarn.
ƒ Kuning bøth leding til Estland.

1198. Sanctæ// Trinitatis orden byggneths. Item iord skiælf word 210 v
i Danmarch.

50 1200. Danskæ wunæ Rænilsburg slot oc Thymarchiæ.

1202. Sanctæ Wilhelm abbæt døthæ. Biscop Anders oc hans brø-
thære fördæ hær in i Finland. *ƒ* Grewæ Adulfus word fangin. *ƒ* Sæyæ-
bærg word wunnæn. Grewæ Albrikt word slawin til riddær. *ƒ* Kuning
Knut døthæ. Hans brothær æfthær hannum. *ƒ* Woldemar word kronæt

55 thæt samæ aar.//

1203. Grewæ Adulfus word løs oc sattæ gisæl for sig i ti aar. *ƒ* 211 r
Louænborg boydes i geen.

---

vaar hosz *Ab.* – aa mood] med *Ac.* – Fræderik] *mgl. Ab.* – oc] *mgl. Ab.* 25 gifthæde] forloffuede
Ab. – sinæ tu] tuende sine *Ab.* 25–26 En . . Sigfred] *mgl. Ab.* 25 kexser] keyserens *Ac.* – Oc] en
Ac. 26 af kexerin] keyserens *Ab.* 26–27 Nordelbing] Nordelbingen *Ac.* 27 for norden] norden
for *Ab.* 28 han] *hs. har derefter kæx* (*jf. flg. ord*) *Aa.* – keyseres] keyserens *Abc.* – af] *mgl. Ac.* –
pauæ] *mgl. Ab.* 29 Innocencius] Innocentii *Ab*; Innocentio *Ac.* – thæn] thæm *Aa.* 31 til hath]
tilbad *Abc.* 32–63 1182 . . Oc] *mgl. Ab.* 33 han] *o. lin. Aa.* – tiwæ] *derefter overskr.:* Knud Walde-
marsøn *Ac.* 36 Kuning bøth] Bød konning *Ac.* 38 Christus] christne *Ac.* 39 scrinlaud] y
skrin lagth *Ac.* 41 landthæt] landett *Ac*; Lorenzen retter til thæt. 40 1194] 1199 *Aa.* 44 1194] 1197
Ac. 47 Kuning] *foran ordet har Ac* 1198; *jf. flg.* 48 1198] *mgl. Ac*; *jf. foreg.* 52 hær] herre *Ac.* 54
døthæ] *derefter overskr.:* Waldemar *Ac.* – Hans . . Woldemar] Waldemar hans broder kom effter

1204. Æsbern Snar døthæ.

1205. Kuning Woldemar bōth leding in til Noryæ, oc Ærling giør-
60 dhe han dær til kuning oc Philippus til hertig. *f* Oc wrde bothæ hans
mæn weth Tunsberg. *f* Esrom word annæn thiit brænd.

1206. Kuning Woldemar giørðhæ brulop *mæt* Dagmaar, kunings da-
tær af Bemæn. *f* Oc draning Dag//maar bath biscop Woldemær løs af 211 v
fængsæl. *f* *Mæt* swo daand welkor, at han skuldæ aldrig thidær komæ
65 til Danmarch. *f* Sithæn word han erkebescop i Bremæn, oc thær æfthær
sattæ han seg aa mood kuning af Danmarch. *f* Kuningin screuæth
pauæn til oc kiærdæ hannum. *f* Oc fordy sattæ pauæn hannum af bi-
scop dom oc lystæ hannum i ban. *f* Andreas erchebiscop oc hans
brøthræ fördæ stoor hær in til Ræwæl.

70 1207.// Kuning Woldemar wtdref keyserin af Danmarch. 212 r

1208. Danskæ, Iebbæ Sonesøn oc Laurens *mæt* thære til fylia, blæ-
wæ slafnæ wed Lænæ. *f* Kuning Woldemar brøth Hwittænburg næyær.
Oc laat han byggæ Høreburch. *f* Bro word giord *owær* Ælwæn.

1209. Woldemar thæn thredyæ, annæn Woldemar søn, word fød.
75 Clastær kom til Dargun. Thæt samæ aar word thæt gutz af Gulholm til
Rus regis, Rydhæ clastær, om delt aa sanctæ Mages// dagh, oc then 212 v 19/8
ombytelsæ word staatfastæ *mæt* opnæ bref, kungiord aa Husby thing.
f The skeftæ oc *mæt* biscop Claus, thær word biscop næst æfthær bi-
scop Woldemar, oc op bare thind af thre kirkær, som waræ: Hol-
denasbrothorp, Broakær oc Grumethoft, for tind af firæ kirkir, som
80 waræ: Sanctæ Michels kirkæ aa byærgæt, Kalleby, Nybølæ oc Tholge,
oc then ombytælsæ stadfestæ the *mæt* gothe preuleggæ, som ware://
Pauæns bullæ *mæt* erkebiscops bref, sith eyæt opnæ bref oc *mæt* capi- 213 r
tels bref af Sleswig. Thænnæ tind op bar een leybrothær Syward oc
85 flythin til monkæ nyttæ æfthær there vilyæ i Rydhæ clastær, Rus regis,
for monkæ komæ thiit at bo. Rytha clastær kom af Insula aurea til

hannum oc Ac. 57 Louænburch . . geen] 1204 bygdes Louenburgh Ac. 58 1204] 1205 Ac; jf. foreg. – Snar] Snare Ac. 59 1205] *mgl. Ac.*; jf. *ovf.* 60 dær] *mgl. Ac.* – bothæ] *mgl. Ac.* 61 thiit] gang Ac. 62 1206] *mgl. Ac.* – Dagmaar] Dragmar Aa; Damar Ac. 63 Bemæn] Bremen Ac. – løs] *mgl. Ab.* 64 swo daand] *mgl. Ab.* 64–65 skuldæ . . Danmarch] forsuor Danmarckis rige Ab. 64 thidær komæ] komme tire Ac. 65 Sithæn . . han] oc bleff hand siden Ab. – word] bleff Ac. – i] til Ac. 65–68 oc . . ban] men der hand end da brugte sin wtroskab skreff kongen paffuen til oc hand blef bandsæt oc affskilt met biscopdommet Ab. 64 screuæth] skreff Ac. 68–73 Andreas . . Høreburch] *mgl. Ab.* 69 fördæ] fördy Ac. – Ræwæl] 1207 tilf. Ac; jf. flg. 70 1207 . . wtdref] 1208 wddreff konning Waldemar Ac; jf. foreg. og flg. 71 1208] *mgl. Ac.*; jf. foreg. – Laurens] Lauritz Ac. – fylia] fylger Ac. 73 han] *mgl. Ac.* – Bro] foran ordet har Abc 1209; jf. flg. 74 1209] *mgl. Abc.*; jf. foreg. – Woldemar . . fød] *mgl. Ab.* 75 Gulholm] Guldhalm Ac. 77 word] bleff Ab. – staatfastæ] stadfest Abc. 78 word] bleff Ab. 79–80 Holdenasbrothorp] Heldenasbrotorp Ac. 81 Nybølæ] Nybølle Ac. 80 preuleggæ] priuilegier Ac. 83 opnæ bref] jf. Dipl. Dan. 1.rk. IV nr. 158. 84 Thænnæ] Den Ab. – tind] tid Ac. – leybrothær] leybroder Abc. – Syward] Syuand Ac. 85 flythin] flyt den Ab; fly den Ac. – til] *mgl. Ac.* – monkæ] munkenes Ab. – æfthær . . vilyæ] *mgl. Ab.* – there] hans

thid, som the nu bo. *ƒ* Oc aa sanctæ Thomes apostel aftæn læstæ monkæ thær først ræyæl.

1210). Danskæ bodhæ leding in til Prytzæn// oc Samland, oc ku- 213 v
ning Swærkæ bleff thær slawen.

1211). Danskæ bøydæ Dymyn slot i land to Wenden oc nithær brodhe Nyerburg.

1212. Døthæ droning Dagmar. Margareta wor hænnæ rætæ nafn. Dagmar heet hun for hennæ vænheet.

95 1213. Døthæ gamblæ besp Pædær af Roskil oc besp Niæls af Ripæ. Grewæ Gwincelin oc grewæ Henric, brøthræ, the fingæ theræ land i geen af kuningin, oc// the sworæ oc lowethæ hannum eet trot wen- 214 r
skob. Danskæ mæn wunnæ slot i Stetin oc Muton, margreues slot.

1214. Kuning Woldemar giørde brullop mæt Bengiærd, greue Fe- 100
rendi af Flander søstær. Henne rætæ nafn allers vor Bringeniild.

1215. Woldemarus thæn thredyæ word korin til kuning. Oc the bæstæ i rigæt mætæ i Samsø oc thaghæ mandom af hannum oc sworæ, at the wildæ wæræ hannum tro oc hol. *ƒ* Keyser// Otto brødh thæn tro, 214 v
han hauæde sworæt oc iææt. Oc foor in i Holtzeland at thwingæ thæt
5 vndær sæg. Æn kuning Woldemar drogh aa mood hannum mæt stoor
hær oc firtiwæ thusind Frisæ mæt segh. *ƒ* Thær keyser thæt spurde, da
thordæ han ikkæ bydhæ oc stridhe, æn han flydhe øwær Ælwæn, oc to
af hans fromestæ kempæ bleuæ thær slaunæ i fikt, oc to Frisæ fiktedæ
amood thæm, som hedhe Swæn Stærkæ oc Brodær Gauling.

10 Anno// Domini 1216. Word predikæ clastær orden stadfæst aff Ho- 215 r
norio pauæ. Kuning Woldemar reed owær ys owær Æluæn oc kom in i
hertig Henriks palentini land oc øødhe laudhe thæt mæt brand swo
lengæ, at the, i landæt bodæ, gingæ hannum til hand. Item han bøyde
tu slaatæ weth Hamburg, oc pa thæt sistæ wan han stadin Hamburg.
15 Eric, kung Woldemar søn, word fød, oc thæt samæ aar giørde han han-
num til hertig i Iwtland. Claus, hans sløyfærtson, // fek han grewæ dom i 215 v
Halland. Thrætæ word i Engæland i mallum kuning Iohan oc hans
eynæ mæn.

1217. Greuæ Albrekt han bøydæ eet slot wed Trafminnæ, som ku-

---

Ac. - Rus regis] *mgl. Ab.* 86 for] førend *Ab.* - monkæ] munkene *Ab.* - kom] først *tilf. Abc.* -
till] *mgl. Abc.* 87 thid] ded *Ac.* - aa] paa *Abc.* - apostel] *mgl. Ab.* - aftæn] aften *Aa.* 88 monkæ]
munkene *Ab.* - thær først] deris første *Ab.* 89-35 (s. 157) <1210> . . korin] *mgl. Ab.* 89 <1210>
1206 *Aa.*; 1209 *Ac.*; *jf. Text I og Lorenzen.* - bodhæ] bøde *Ac.* - Samland] Samland *Ac.* 91 <1211>
1212 *Aac.*; *jf. Text I og Lorenzen.* - Dymyn] Demin *Ac.* 93 1212] Det samme aar *Ac.* - Dagmar] Damar
Ac. 96 Gwincelin] Guncelin *Ac.* 100 Flander] Flanderens *Ac.* - allers] *mgl. Ac.* 2 rigæt] rigæ *Aa.*
- thaghæ] toge *Ac.* 4 Holtzeland] første l er *tilf. o. lin. Aa.* 5 stoor] en stor *Ac.* 6 oc] *mgl. Ac.* -
firtiwæ thusind] 40000 *Ac.* - da] *mgl. Ac.* 7 bydhe] bide *Ac.* 8 i fikt] *mgl. Ac.* 10 Domini] *mgl. Ac.*
11 pauæ] papa *Ac.* 12 hertig Henriks] hertog Henrici *Ac.* 16 Claus] Claudius *Ac.* - sløyfærtson]

20 ning Woldemar hannum both. Oc danskæ bøyðæ eet slot i Tytmersk.

1218. Keysær Otto døthæ. Kuning Woldemar til sammæn safnethæ the bæst, i righæt waræ, fæmtæn biscopær, thre hertuer, thre grewær, abbethæ oc andræ fleræ gothæ mæn. Oc laat sin// søn Woldemar kro- 216 r
nes mæt Danmarks kronæ i Slæswic aa sanctæ Iohannes Baptiste dagh. 24/6

25 Greue Claus døthæ thæt samæ aar.

1219. Kuning Woldemar foor mæt stor hær mæt fæm hunderthæ langæ skip in til Estland oc wan thæt oc giordæ thæm lydinghæ vndær Danmarchs kronæ. *f* Oc foor æi thædæn, før the war alle wend om til thæn hælyæ tro.

30 1220. Sanctus Thomas af Cantælberg word sanct// oc scrinlaud. 216 v
Thet samæ aar wnnæ cristnæ Iherusalem.

1221. Item Bengiærd draning, kuning Eric, kuning Abel oc kuning Cristoffers mother, døthæ. Item droning Rigeza døthæ. *f* Sanctus Dominicus døthæ. Item erkebesp Anders gaff biscop dom øwær. Oc ab-

35 bæt Gunnær i Øm word korin.

122⟨3⟩. Kuning Woldemar oc hans søn, thredyæ Woldemar, war fang- næ i there seng i Lydhø af greue Henrik. Oc there æyæt howsin tor raadæ thæm, aa sanctæ// Iohannes dagh ante portam Latinam. Oc wor- 217 r
de føörd in i Land to Wenden oc bleuæ i Swerin moxen i thry aar, oc

40 danska løstæ thæm for fyrtiwæ thusind oc tu hundræt oc ti lybisk mark i Lybekær wekt. *f* Hæstæ oc klæder oc andræ høwesæ gawæ, danskæ æræthe the bæstæ mæt i Thydesland thæn dagh, the førdhæ kuningin wt. *f* Thæt wor tysæ meer æn thæt, the løstæ hanum// mæt. Ok skula 217 v
i withæ, at thydeskæ hawæ siælden allær aldrig wunnæt noghær priis

45 allær sæyer ower danskæ men wthæn mæt for ræthelsæ oc sweg. Som byuisæs ma mæt thessæ to kuningær oc i manga andræ mathæ.

1224. Een, heet Pæter af Sassen, word ærkebescop. *f* Andreas camerarius døthæ.

---

slegfredesøn Ac. – han] *mgl.* Ac. 19 Trafminnæ] Traminde Ac. 20 Tytmersk] Thytmarsk Ac. 21 Keysær . . døthæ] døde keyser Otto Ac. – safnethæ] samlede Ac. 23 abbethæ] *mgl.* Ac. 24 aa . . dagh] *m.* rødt, derefter tilf. døthæ Ac. 25 Claus] Hans Ac. – thæt] *mgl.* Ac. 26 fæm hunderthæ] 1500 Ac. 27 skip] i er tilf. o. lin. Aa. – lydinghæ] liudige Ac. 28 før] førend Ac. – wend om] omuend Ac. 31 Thet . . Iherusalem] *m.* rødt Ac. – wnnæ] de tilf. Ac. 32 Item] *mgl.* Ac. 32–33 kuning(1) . . Rigeza] *Aab her ordene i flg. orden:* døthæ. Item droning Rigeza kuning Eric, kuning Abel oc kuning Christoffers mother; *rett. af udg., jf. Lorenzen.* 33–34 Sanctus . . døthæ] står i Aa efter l. 44 wekt; *jf. ndf.* 35 Øm] Øum Ac. 36 122⟨3⟩] 1224 Aa–c; *Text I og III har* 1223; *jf. Lorenzen.* – war] vorde Ab. 38 aa . . Latinam] *m.* rødt blæk Aa. 39 i(3)] *mgl.* Abc. 40 fyrtiwæ . . mark] 240010 Ab. 41 Lybekær] lybsk Ab. – wekt] 1221 Sanctus Dominicus døthæ tilf. Aa; *jf. ovf. ad l. 33–34.* – oc(1)] *mgl.* Ab. – klæder] = Ab; klæder danskæ Aa; danske klæder Ac; *jf. flg. linie.* 41–42 danske æræthe] ærede (ærrede Ac) danske Abc. 43 tysæ] tysser Ab; tøsse Ac. 44 thydeskæ] tydsken Ab; tyuske Ac. 45 øwær] aff Ab. – men] *mgl.* Abc. – Som] her tilf. Ab. 45–46 mæt . . kuningær] *mgl.* Ab. 47–70 1224 . . clostær] *mgl.* Ab. 47 Pæter] Peiter Ac. 49 Iæiopsøn] o er tilf. o lin.

1225. Pær Iæiopsøn, bescop i Roskild, døthæ. *ƒ* Een, heet Niels
50 Stigsøn, word biscop.
1226. Sanctus Franciscus døthæ. *ƒ* Frisæ// worde slawæn mangæ i 218 r
Thytmerskiæ oc vnderdanæ til Danmarch.
1227. Strid wor i Bornæhowæt. Oc danskæ tabæthæ. *ƒ* Thæth kom
swo til: Thytmerskæ wor mæt the danskæ oc skekketæ i thæn vrestæ
55 spets. Ther stridin stood i hardæst mathe, tha giorde the forretælsæ oc
slowæ bagh a pa the danskæ.
1228. Erkebescop Andreas oc erkebiscop Pæther døthæ.
1229. Kuning Woldemar thæn thrydyæ giördæ// brulop i Ripæ a 218 v
sanctæ Iohannes Baptistæ dagh mæt Alienor, kunings datær af Por- 24/6
60 tugalia.
1230. Cardinalis Otto wor i Danmarch. *ƒ* Uffo word erkebisop. Stor
døth wor bathæ aa folk oc fæ.
1231. Kuning Woldemar thredyæ døthæ oc hans draning Elienor
skøth æfthær hannum af barnæ.
- 65 1232. Kuning Erik, annæn Woldemar søn, word kronæt af erke-
biscop <Uffo>. Oc hans brothær Abel// fek hertig dom i Iwtland. *ƒ* 219 r
Thæt samæ aar komæ gra brøthæ barfothæ in til Danmarch oc bøyde
i Ripæ.
1234. Lundæ kirkæ oc Roskilde kirkæ brænda.
- 70 1236. Biscop Woldemar døthæ i Lukæ, oc han bøydæ As clostær.
1237. Hertig Abel giorde brulop mæt Mektilda, greue Adulfus da-
thær. *ƒ* Oc thæt wor mogæt aa mood kuning Woldemars vilya, hans fa-
thær. *ƒ* Fordy han frictæ mōghæt saræ, at ther skulde komæ thrættæ
i mallum// brøthæ. *ƒ* Oc skethæ thet swo. Fra thæn thiit vonskæthe 219 v
75 aldrig inbundæt orlog i mellum land mæn i Danmarch oc i mellum
kuningær i Danmarch oc hertughær, oc thæt wolder alt grewær, hwel-
kæ som alt thiit æræ aa Danmarks værsta. *ƒ* Item striid wor i Skanør
i mellum danskæ oc norskæ. Item stoor storm wor a sanctæ Clements
dagh. 23/11
- 80 1238. Sanctæ Wilhelm word scrinlaud i Æpelholt. Item Hadwich
her//tig innæ døthæ. 220 r

Aa; Iacobsøn Ac. 52 Thytmerskiæ| Tyttmerske Ac. 54 Thytmerskæ| Dytmerske Ac. – vrestæ| wderste Ac. 55 Pæther| Pater Ac. 57 Alienor| Eleonar Ac. 59–60 Portugalia| herefter overstr. Gregorius thæn niende Aa; *ƒf.* Lorenzen. 63 thredyæ| oc tilf. Aa. – Elienor| Eleonora Ac. 66 <Uffo>| Woldemar Aac; *rett. af udg., ƒf. ovf. l. 61.* 67 Thæt| *mgl. Ac.* – Danmarch| Danmarch Aa. 69 1234) = Ac; 1237 Aa. – oc| o Aa. 71 Adulfus| Adolffs Ab; Adulphi Ac. 72–73 vilya . . fathær| hans faders vilie Abc. 73 frictæ| fictæ Aa; fryctede Acb. – mōghæt saræ| saare meget Abc. 74 brøthæ| dennem Ab. – thet swo| ocsaa Ac. 75 inbundæt| indbunden Abc. – land) = Ac; lærd Aa; lænde Ab. 77 alt . . æræ| er altid Ac. – Danmarks| Danmrks Aa. 77–85 Item . . Noryæ| *mgl. Ab.* 77 wor . . Skanør| *mgl. Ac; ƒf. flg.* 78 norskæ| vaar y Skanør tilf. Ac; *ƒf. foreg.* – Item| *gentaget,*

1239. Kuning Erik giørdæ brullop *mæt* Iudit, hertigæns dathær af Sassen, allighe wel the byrdig waræ til samæn i fiærde læt. Oc pauæ Gregorius dispenserethe, gaf sinæ minnæ til, at *thæt* mattæ wæræ.

85 1240. Kuning Haghæn slo hertig Sculo i hiæl af Noryæ.

1241 quinto kal. Aprilis. Døthæ Woldemar, thæn annæn Woldemar, ^{28/3} aa skiærthorsdag. *f* Sennælig, dær han døthæ, tha fiæl kronæn af danskæ mæns// howæt. *f* Sithæn han wor døøth, tha bygynnethe landmæn ^{220 v} inbyrdæs at kyuæ oc orlowæ oc for dæ(r)uæ hwær andræ. *f* Oc allæ land trint om worde thæ for spot oc spe thær æfthær. *f* Oc the land, thær forældræ hauthæ wonnæt *mæt* swærd oc seyær, æi at enest the gingæ fra kronæn. *f* Æn the wordhæ thæm sithæn mæst aa mood oc til scadhæ, som wi daglig nu finnæ. *f* Oc *thæt* hawær alt hōwetzmen silwæ woldæt// inbyrdes *mæt* æyæt inbundæt orloff. Ut dicit dominus in ^{221 r} ewangelio: Omne regnum in se diuisum desolabitur. Item Pær Strangesøn døthæ. Item kuning Eric Woldemar søn, thæn annæn W[oldemar], word kuning *ōwær* al Danmarch:

1242. Bygynnethe orlow i mellum bathæ brøthræ, kuning Erik oc hertig Abel. Item Ringstædæ closter word brænd. Item Frower clostær ¹⁰⁰ i Roskild word brænd.

1244. Kuning Eric fordhe hær aa mood sin brothær Abel weth Kolding.//

1245. Generale consilium i Lund, safnethe klærkæ pa eet menikt ^{221 v} raath. Item biscop Niclaus af Roskild flythæ wt af Danmarch. Item ⁵ biscop Iohannes af Sleswig døthæ, oc Eskil word biscop.

1246. Kuning Erik fordhe hær aa mood sin brothær Abel, oc han mōtæs aa mood hanum *mæt* stoor hær saunæt af Thydesland. *f* Oc pa een thid word *thæt* thaghæt i dagh i mellum thæm. Item Iacob Symonsøn døthæ.

¹⁰ 1247. Soor oc Kol//bas clostær op brænde bathæ. Item thydeskæ ^{222 r} brænde Othensæ. Item kuning brænde Swinburg op. *f* Æn hwat kan man meer seyæ? Iæmmerlighe bathæ forderdæ the righæt oc komæ the

---

første sted overstr. Aa. – stoor] en stor Ac. 83 waræ] *mgl.* Aa; vaare Ac. 84 gaf] oc gaff Ac. – till dertil Ac. – wæræ] skee Ac. 85 Sculo] Stulo Ac. 86 thæn . . Woldemar] *mgl.* Ab. 86–87 Woldemar, aa] *mgl.* Ac. 87 Sennælig . . døthæ] *mgl.* Ab. 87–88 danskæ mæns] Danmarks Ab. 88–89 Sithæn . . andræ] *mgl.* Ab. 89 for dæ(r)uæ] for dæuæ Aa; fordreffue Ac. 89–90 Oc . . æfthær] thi Danmark bleff siden alle lande omkring til spot oc spee Ab. 90 om] omkring Ac. – thær] her Ac. 91 thær] som deris Abc. – forældræ] forfedre Ab. – oc seyær] *mgl.* Ab. 91–93 æi . . scadhæ] de ginge dennem icke aleniste fra, men bleffue dennem mest imod Ab. 93 daglig nu] nu dagelig (daglig Ac) Abc. 93–94 Oc . . orloff] *mgl.* Ab. 93 silwæ] selffuer Ac. 94 inbundæt] indbunds Ac. 94–95 Ut . . Omne] iuxta illud Ab. 95 desolabitur] *herefter mgl.* Ab. – Item] *mgl.* Ac. – Pær] Peder Ac. 96 døthæ] *herefter overskr.* Erick Ac. – Item] *mgl.* Ac. 97 Woldemar] *mgl.* Ac. 99 word] bleff Ac. 1 safnethe] samledes Ac. 4 wt] *mgl.* Ac. – Item] *mgl.* Ac. 5 word] *mgl.* Ac. 7 mōtæs . . mood] møtte Ac. – saunæt] samled Ac. 8 dagh] dage Ac. 9 Symonsøn] *fejl for* Sunæsøn; *jf.* Lorenzen. 10 og 11

righæt i stor vonfræid owær allæ landæ. *ƒ* Oc aktede thæn ene pa thæn annæns døth.

15 1248. Thydeske brænde Kopænhafnæ. Item Nicholaus, biscop af Roskild, døthæ i Clara vallis. Item Olof Skænk døthæ.

1249. Kuning Erik af Swerigh døthæ.//

Anno Domini 1250. Hertig Abel mæt forræthelsæ fangæthæ han sin 222 v
brothær i Sleswig aa sanctæ Laurens nat. *ƒ* Oc een af hertig Abels rid- 10/8
20 dere, heet Lauæ Gutmundson, fordhe hannum bord mæt skib. Oc
sithen drab han hannum oc sænktæn wt i Slæ. *ƒ* Thet samæ aar kom
Woldemar hem fra skole fra Pariis, hertig Ables søn, oc word fangin
af biscops swenæ af Kolnæ. Item thet samæ aar word hertig Abel corin
til kuning ok kronæt.

25 1251. Keysær Fredrik døthæ.// Item oc døthæ grewæ Claus. Item ku- 223 r
ning Lodwig af Frankerighe word fangin oc hans brothær i hiæl sla-
win, Robert.

1252. Kuning Abel for in i Eyderstæt at stridæ, oc ther blef han sla-
win. Cristofær, hans brothær, word kuning. Item Vffo, erkebiscop i
30 Danmarch, døthæ.

Anno Domini 1253. Kuning Christofær fek Woldemar, kuning Abel-
son, hertig domet i Iwtland mæt banyæræ hoos Kolding. *ƒ* Item strid
wor weth Skiælfiskeør i mallum kuning// Cristofær oc Henrik Alme- 223 v
thorp.

35 1256. Kotkarlæ waræ allæ galnæ mæt there kylwær. Item keyser Wil-
helm døthæ i Frisland. Item Clauica lex oritur.

1257. Kuning Haghen af Noryæ wor i Danmarch. Item Woldemar,
kuning Abelson, døthæ.

1258. Cristofær, kuning Eriks brothær, op laat grawæ kuning Eric
40 forscrifne af sanctæ Pæthers kirkæ oc bart laat føræ. *ƒ* Methæn biscop
N[icolaus] wor æi næruærindæs. Item Ripæ mæt alt thæt, hannum til
lydæ// oc til hørdæ, for foor af Gutz wredæ oc hans wrakæ. 224 r

1259. Erkebiscop Iæiop word fangin oc word sat i taarn i Haghen-
skog. Item kuning Cristofær døthæ i Ripe. Item Erik Cristofersøn word
45 hærræ owær allæ Danmarch. *ƒ* Oc giordæ mangæ vnde wlydelig giær-
ning. Han røfdhe kirkær there tind bort. Skedhæ noghær noghær w ræt

Item] *mgl. Ac. sål. ogs. i det flg.* 11 op] *mgl. Ac.* 12 the righæt] *det Ac.* 13 vonfræid] *vanfred Ac.* 18 han] *mgl. Ac.* 21 sænktæn] *sencken Ac. – Thet] mgl. Ac.* 22 ocl] *mgl. Ac.* 23 Item thet] *mgl. Ac.* 28 ther . . han] *bleff der Ac.* 28–29 slawin] *derefter overskr. : Christoffer Ac.* 29 erkebiscop] *Aa har (ved linie- skifte) eræ:kebiscop; døde tilf. Ac.* 30 døthe] *Aa har derefter: Item.* 31 kuning] *mgl. Ac.* 32 hertig domet] *hertugdom Ac. – banyæræ] kanyæræ Aa; banere Ac.* 35 there] *thre Aa; deris Ac.* 39 Eriks brothær] *mgl. Ac.* 39–40 op . . forscrifne] *lod opgraffue for^{ne} konning Erick Ac.* 40 oc . . føræ] *mgl. Ac.* 41–42 alt . . foor] *ald den tilhørde oc tillyde forfore Ac.* 42 wrakæ] *vrag Ac.* 44 Item . . Ripe] *m. rødte Aa. – Ripe] derefter overskr. Erick Christoffers søn Ac.* 45 allæ] *ald Ac.* 45–46

oc kiærdæt for hannum, han skibæde thæm ingæn bood. *ƒ* The clostær, hans for ælderæ boydæ, // thæm for armethæ han oc thwingde mæt sin 224 v
 eyan giæstæri oc mæt sinæ hæstæ oc hundæ. Item grewær af Holt see-
 50 land, een stor deel laudhe thæ øthæ af hertig domæt i hans timæ. *ƒ*
 Oc Iermer af Ryland øthæ laudha møghæt af Siæland.

1260. Iermer slo mangæ bøndær i hiæl i Siæland weth Nestweth. *ƒ*
 Oc døthæ thæt samæ aar. Item hertig Erik, kuning Abelson, fek hertig
 domæt. *ƒ* Biscop // Olof word i hiæl slawin. 225 r

55 1261. Strid wor aa Lohethæ i mellum kuning Erik Christofærsøn oc
 hertig Erik Abelson a sanctæ Olofs afthæn. *ƒ* Oc the pa kunings weynæ 28/,
 styrte oc tabethæ. Oc kuning word fangin oc hans mothær, draning
 Margareta.

1262. Draningin word løos af fængsel. Item fru Ingeburg af Kallen-
 60 burg word fordriwæn.

1263. Kuning Eriks mothær forscrifnæ hun lot op hengæ Pær Fin-
 søn. // Item scaningæ bylaudæ Helsingburg. 225 v

1264. Kuning Eric word løos af fængsel.

1265. Møgel tynder slot word neyær brot.

65 1266. Guido cardenal wor i Danmark. *ƒ* Oc tha døthæ hertig Byr-
 gerus af Swerighæ.

1267. N[icolaus], biscop af Sleswig, døthæ. Oc Bunde wor karin.
 Item fru Ingeburg af Kallenburg døthæ i Hathæby.

1268. Kuning Erik Cristofersøn bøyde Kalding hws.

70 1270. // Andreas Skænk døthæ, Olof Skanksøn. *ƒ* Solæn mæstæ sith 226 r
 skin, eclipsis solis, i medfastæ søndagh. *ƒ* Kuning Lodwig af Franke- 23/,
 righæ døthæ i leeding ad terram sanctam, i sin Iørsælfærd.

1271. Ripe brænde. Item iord skiælf wor somstædæ i Swerig. Item
 kuning Erik bygynnethæ at øthæ leggæ Sonderiutland.

75 1272. Iohannes Erlandsøn døthæ i fængsel. Item hertig Eric, kuning
 Abelson, døthæ oc hans søn. Item biscop // Eskil af Ripe døthæ. 226 v

1274. Tyko word karin til biscop i Ripe.

80 1275. Consilium generale wor i Lund, klærkæ mood, vnder Gre-
 gorius pauæ thiit thæn tiende. Item erkebiscop Iæiop døthæ. *ƒ* Ærland
 word karin.

---

wlydelig giærning] wldelige giærninger Ac. 46 there] thre Aa. 47 kiærdæt] kierde dett Ac. -
 skibæde] skickede Ac. - The] Oc Ac. 48 boydæ] oc tilf. Aa. 49 giæstæri] hs. har giæftær i Aa;
 gesteri Ac. 49-50 Holt seeland] Holseland Ac. 51 Siæland] derefter overstr. weth Næstweth. *ƒ* Oc
 døthæ (det samme aar tilf. Ac.) Aac; jf. det flg. 52 1260] mgl. Ac. 53 aar] hertug Valdemar tilf. Ac.
 55 Lohethæ] Lehede Ac. 57 tabethæ] hs. tilf. Oc kuningin Aa; jf. det flg. - kuning] konningen Ac.
 - draning] mgl. Ac. 59 Draningin] Dronning Ac. 59-60 Kallenburg] Kalleburg Ac. 63 1264] =
 Ac; 1254 Aa. 64 1265] = Ac; 1255 Aa. 65 1266] = Ac; 1256 Aa. - Guido] Gudo Ac. 67 1267] = Ac;
 1263 Aa. 68 Ingeburg] Inger Ac. - Hathæby] Hedeby Ac. 71 eclipsis solis] mgl. Ac. - i] paa Ac. -
 af] y Ac. 72 ad . . Iørsælfærd] mgl. Ac. 75 Iohannes] foran ordet har hs. 1 Aa. - Erlandsøn]

1276. Thæt forbot, thær Danmarch wor i, thæt word løst. *ƒ* Item strid wor i Swerighæ, oc the swænskæ tabethæ. *ƒ* Kuning Woldemar wor wt drewin af righæt.

1277.// Hertig Erik af Swerig blef døth. Thrughæt word wt wold til 227 r
85 erkebiscop.

1278. Biscop Pæthær af Roskild blæf døth. *ƒ* Stig word wt karin. *ƒ* Item Thrughæt word veyd til erkebiscop. Iunkær Alff blef døth. Erkebiscop Thrughæt hølt consilium, raat mæt klerkæ oc leghmæn i Wæthlæ.

90 1280. Erkebiscop Thrughæt døthæ, oc Iohannes Dros word karin.

1282. Bescop Bunde af Sleswig blef døth. Oc prouest Iacop word 227 v
koræn i samæ stæt. Item droning Margreta døthæ.

1283. Ripe taarn fiæl neyær. Woldemar fek hærtig domæt. Oc Iacob word greue i Halland.

95 1284. Monkene af Rythe clostær skildes at mæt stoor sorg oc drøwelse wed kyndermesse thiit.

1285. Kuningin fangethe hertig Woldemar weth Helsing ør oc sænde hannum i fiædær in til Sioburg. *ƒ* Alff Ællingsøn,// thæn milder Alff, af 228 r
Noryæ wor een mektig siorøwer. Han røde Kalænborg oc mangæ
100 øør i Danmarch. Greue Iacob af Halland word slawin til ridderæ af
kuning af Noryæ. Item kuning Philippus af Frankerighe word slawin i
thæn strid, han førde aa mood kuning Peter af Aragonia.

1286. Kuning Eric Cristofersøn word mörd i Findorp hoos Wiburg i Nørre Iutland af thæ han best trodhe, sine hemlighe// wene. *ƒ* Item 228 v
5 Nunnæ closter word brænd i Sleswig. *ƒ* Item hertig Woldemar word
løøs a fængsel.

1287. Item kuning Eric word slawin til ridder i Nyburg af margreue Otto, sin mothær brothær. *ƒ* Thæn samæ dag slo kuning Eric hertigh Woldemar til riddere. Item greue Iacop af Halland oc Stig marsk mæt
10 fler welbyrde mæn wor wt drefnæ oc there gotz byhindereth af kuningin. *ƒ* Item kuning word consecratus, veyd til kuning, i Lund af er/kæ- 229 r
biscop Iohannes aa iulædag. Item hertig Woldemar giorde brullop
mæt hertigæns datær af Sassen. *ƒ* Item biscop af Sleswig, kunings ken-

---

Eilandszøn Ac. 79 thiit] *mgl. Ac.* – Item . . døthæ] *mgl. Ac.* 81 1276] = *Ac.*; 1286 *Ac.* – thær] dansk *tilf. Aa.* 83 af] dan *tilf. Aa.* 84 Thrughæt] *Truid Ac.*; *lign. ogs. i del flg.* 90 Erkebiscop] *derefter overstr.* døthe *Aa.*; *jf. ndf.* – Thrughæt] *Thrugh Aa.*; *Trugett Ac.* 91 blef] *vord Ac.* 92 samæ stæt] *Slesuig Ac.* – Item] *oc Ac.* 93 hærtig] *hætig Aa.* 95 af] *oc Ac.* 95–96 drøwelse] *bedrøffuelse Ac.*; *derefter overstr.* mccl *Aa.* (*jf. beg. af flg. årstal*). 96 wed . . thiit] *m. rødt Aa.* 98 hannum] *fangen tilf. Ac.* – in] *mgl. Ac.* 99 røde] *rønde Aa.*; *røffuede Ac.* 1 kuning(1)] *konningen Ac.* 3 Findorp] *Finderup Ac.* 4 thæ] *de Ac.* 5 Woldemar] *mgl. Aa.* 6 a] *aff Ac.* 8 Otto] *Ottone Ac.* – Thæn] *mgl. Ac.* 10–11 kuningin] *derefter overskr.* Erick *Ac.* 11 kuning(1)] *kuiug Aa.* 13 hertigæns] *hertigæs Aa.*

celer, blef dōth. *ƒ* *Ærkedyægæn* Berthold word korin biscop. 16 kal.
15 May. Witskyuel clastær <word brænd>.

1288. Foor een in i Danmarch, oc halt seg for at wære keyser Freth-
ric. *ƒ* Item kuning Eric giorde brullop *mæt* kunings datær af Swerighe.
ƒ Item biscop Tyko af Ripe oc biscop Tyko af Aarus// dōthæ. 229 v

1289. Kuning Eric af Noryæ bylafde Kopmænnæ hafnæ *mæt* skip,
20 oc mangæ blywæ slafnæ af norbaggær. Oc pa thæt sistæ foor han bort
wthæn sæyær. *ƒ* Item Iohannes, erkebiscop af Lund, dōthæ. Iohannes
Grand kom æfthær hannum.

1290. Biscob Inguær af Roskild dōthæ, oc Iohannes Krag kom æf-
ther hannum. Item Alff Ællingsøn, thæn maktu siorøwere, word fan-
25 gin i Skanæ oc stæild weth Helsingburg.

1291. Hæ//rewod clostær word brænd. *ƒ* Item kuning Soldan wan 230 r
Acharon stat oc neyær slo oc fordærdæ thær bathæ mæn oc qwinnæ
allæ, pa Guth trodæ.

1292. Skiælm Dros wor i hiæl slawin i kuningins næruerindes. Item
30 consilium wor i Lund. *ƒ* Item grefinnæ Elizabeth dōthæ.

1293. Thredyæ lething af Noryæ foor in i Danmarch.

1294. Iohannes Grand, ærkebiscop af Lund, word fangin af Cri-
stofær, kunings brothær, // oc een kanik *mæt* hannum, heet mester Iacop 230 v
Lang. Item Rano Iensøn word stæyld.

35 1295. Iohannes ærkebiscop wndkom lønlig af fængsæl. *ƒ* Item her-
tig Woldemar i geen op boydæ Gothorp. *ƒ* Item Ysarnus, pauens
both, vor i Danmarch.

1296. Slæswig moxen alt samæn forgik af brand ny aars nat. Item
hertig Eric giorde brullop *mæt* kuning Magnes dathær. *ƒ* Item oc mø-
40 tes kuningin oc hertigin *mæt* beggæ theræ// hær pa Somerstæt heet. 231 r

1299. Ysarnus, pauens both, wor annæn thiit i Danmarch. *ƒ* Item
Danmarch kom i forbath.

1300. Iohannes Krag, biscop i Roskild, dōthæ.

1301. Kuning bōth lething in i Land to Wenden at orlowæ aa mood
45 the hofdingæ, thær i land waræ oc bothæ, oc at wæryæ oc byskærme sin
stat Rostoc.

1303. Thæn dom oc forbath, Danmarch waar y, word kungiord,
løst oc tilquid i Nyburg aa Danæ howf *mæt* swgh skiær thors//dagh. 231 v

1304. Iunkær Woldemar dōthæ. Item Mester Oloff, biscop i Ros-
50 kild, word wæyd i Rom. *ƒ* Item droning Agnes dōthæ.

15 < word brænd >] *mgl. Aac; tilf. af udg., jf. Lorenzen.* 22 Grand] *mgl. Aa; jf. flg. – hannum*] Item Alff Grund *tilf. Aa; jf. foreg. og ndf.* 23 dōthæ] *mgl. Ac.* 24 Ællingsøn] Ælling *Aa. – maktu*] mechtig *Ac.* 26 Hærewod] Herteuodt *Ac.* 27 thær] *mgl. Ac. – mæn*] mand *Ac.* 29 næruerindes] neruerelse *Ac.* 31 Danmarch] *mæt tilf. Aa.* 34 Rano] Ranno *Ac.* 39 oc] *mgl. Ac.* 42 og 47 forbath] forbud *Ac.* 44 aa mood] med *Ac. – oc(1)*] = *Ac; mgl. Aa; jf. Lorenzen.* 47 waar y] *mgl. Aa; tilf. efter Ac.* 48 løst]

1306. Kuning af Swerighe, hans draning oc hans børn worde fangnæ af hans brøthær, af greue Eric oc greue Woldemar.

1307. Kuning Eric foor mæt stor hær in i Swerigh.

1308. Kuning foor annæn thiit in i Swerig oc øthe laudhæ mangæ
55 stæthæ mæt roff oc brand.

1309. Kuning foor thre//dyæ sin in i Swerig oc foor in i Østær Gylling. 232 r
ƒ Item biscop Eskil af Arws word erkebiscop i Lund. ƒ Item Iohannes
Grand word ærkebiscop i Bremen.

1310. Hertig Eric af Laland døthæ. Item Howf wor i Helsinburg.
60 Oc thær møttæs kuning af Danmarch, kuning af Swerighæ oc kuning
af Noryæ oc grewer, kunings brothære af Swerighe. Oc giorde een stat-
fast sanæ.

1311. Wor stor thyrkæ oc dyr korn thiit. // Item kuningin hawdæ sin 232 v
gaard i Rostoc oc vor thær oc halt thær stor stat. Item oc slo marc-
65 grewin thær til riddere.

1312. Siostæde mæt theræ mannæ kraft brændæ mangæ veynæ wed
stransydhæ i Danmarch. Item kuningin bylaudhæ Wærnemynnæ taar-
næ ok fek thæt oc giorde thær slot af.

1313. Kuningin foor in i Norræ Iwtland mæt stoor hær at spæghæ
70 the(m), som sambondæt rath haudæ aa mood kuningin, oc hæy//dæ 233 r
mangæ af thæm. ƒ Oc tha pa lauda han thæn skat i Iutland, thær man
kallæ gulkorn.

1314. Oc for dreff Appelgaard slæyt, fordy the haudæ bybundæt
thæm til samæn aa mood kuning.

Tekst III – Dansk oversættelse B. 15. årh.

A: tabt. – Aa: Stockh. Kgl. Bibl. K 4 (c. 1500) 1 r.

Facs. udg.: Corpus codicum Danicorum V Annales (1965) 315 ff.

Tryk: M. Lorenzen, Gammeldanske Krøniker (1887–1913) 136.

Litt.: Ellen Jørgensen, Annales Danici (1920) 16; samme, Middelalderlig historisk Litteratur paa Modersmaalet (1930) 10 f.; Corp. cod. Dan. V. Annales (1965) XXXI.

Anm.: Karakteristisk for håndskriftet Stockh. K4 er den hyppige fordobling af vokalerne i ordslutning, hvad der øjensynlig ikke sjældent skyldes skriverens ønske om at udfylde linien. Vokalfordobling ved lineslutning er derfor betegnet med 3 prikker efter

---

løss Ac. – tilquid] quit Ac. – swgh] suig Ac. – skiær thorsdagh] skiær thorsdag Aa. 52 brøthær] brothær Aa. 55 stæthæ] stader Ac. 56 Østær Gylling] Østre Gylland Ac. 58 ærkebiscop] i Lund (det sidste ord overstr.) tilf. Aa. 59 1310] = Ac; 1305 Aa. 60–62 statfast] stadfest Ac. 63 thyrkæ] thiitkæ Aa; tyrcke Ac. 64 thær(2)] mgl. Ac. 67 Wærnemynnæ] Wærdemynnæ Aa; Verneminne Ac. 69 hær] oc tilf. Aa. 70 the(m)] then Aac. – haudæ] mgl. Ac. – hæydæ] hengde Ac. 71 han] mgl. Ac. 73 slæyt] slett Ac. 74 kuning] Aa har kun k og begyndelsen af u, resten af bladet bortskåret; konningen Ac.

det pågældende ord. En anden ejendommelighed ved skriften er, at der hyppigt for *o*, navnlig ved ordet *oc*, er anvendt et tegn, der i nogle tilfælde kan ligne et sammenslynget *a* og *o*, men i øvrigt er stærkt varieret og meget inkonsekvent brugt. Lorenzen anvender her en særlig type. I nærv. udgave er det gengivet med *o*. Det er sandsynligt, at skriveren har villet betegne en å-agtig lyd. Det samme er utvivlsomt tilfældet, når han i stedet for *aa* skriver *oa* eller *ao* f.eks. i *så* og *år*.

Stockh.
Kgl. Bibl.
K 4
1 r a

Sosom gamlæ *men* bæræ vitne om, ath i en mantzs timee, thær het Saruch, thær Abrahamss f<or> fader war, tha fore Dane aff Gothlandh oc intil thæt landh, thær nw hedær Danmark. Oc sosom en *man*, Papias, han sigher, at the æræ vpkomne aff Gog, thær Iaphæts søn var.
5 Somme *men* sighe oc, ath the ære komne af Greken, oc thæt ær ey vlich, *men* soa sighthiss thæt ey alle stade for vissæ. Oc ey kalledes the Dane aff vphoff *men* af eth landh, thær hedh Danmark oc æn hedær soa, ee till Daudid konnings time, thær the finghe Dan til konningh. Forthi i thæn tyme kom Dan, Humblæ søn, aff Sverige oc styrcttæ sith righe ywer
10 Siælandh, Møæn, Falster oc Lolandh, oc thæt rikæ calledess Vithe-slæth. I thæn time kom en myket voldugh konningh oc vilde infare til Iudhæ. Thær Iuder hørdhe// thæt, tha ræddis the foræ oc foræ til Ko- 1 r b
wirke och omgroffue thæt oc plancket thæt om mæt træ oc sende bodh til Dan, thær konning var offuer Vitæslæt, och loffuit, thæt the vilde
15 wæræ vnder hans hærædom, om han vnne sighær. Dan konnyng kom til Kowirki mæt syne mæn oc møthæ theræs vuenne oc drapp thom flæstæ, oc hynææ: andræ æltæ han a floth. Siden <worth Dan> Iudhæ hæræ oc foor mæth thom oc waan alle ølandh i Danmarc, oc siden mæt alle mænss villie oc røsth tha gaf han siit righe oc syne *men*
20 nauen aff sith nawen, at ryket hedær Danmark, och the, thær i bo, hedæ Danæ.

Then førstæ Danee konningh var Dan, Humblæ søn, thær Danmark oc Dane hafue naffn aff. Æn Iulius keyser han sigher, thæt ryket hauer fanget naffn af folket for thæghnskap oc hærberghæ.// Dan var 1 v a
25 førstæ konning oc starkest kempe, soa alle the kempe oc bordages mæn, thær næwest hannum vare, thom var han grym oc rædeligh, oc han giorde mange lyuslike stridæ.

2. Hvmlæ. Han var vankunnende oc dogde icke oc giorde foa merkelig gerning, oc for alle Dane eggels, tha kom Lothær, hans broder,
30 amod hannum och satte hannum af konnings dom oc togh sigh thæt riki till.

3. Lotær war mikit hord veth rikens folk, oc i mange tingh hafde han

2 Saruch| *Aa* har snarest Saruth. – f<or>| fæ *Aa*; jf. *Text I* og *II*. 10 calledess| hetæ tilf. *Aa*. 17 <worth Dan>| sworthian *Aa*; jf. *Text I*. 28 2.) *numrene på kongerne er i Aa oftere anbragt på en*

sigh vndelike, oc forthi at Dane vilde ey tholæ hans grimheit, tha dræp-tæ the hannum.

35 Fiardæ. Skiold, hans søn. Førræ æn han var femten aar gammell, tha møtæ han ee(n) mectig biørn oc bant hannum mæth siith: beltæ. Han vnderwan sig Thiteslandh at tiene sig mæt skath, oc mange andree hellætz gerning// gjorde han.

1 v b

Fæmtæ. Gram, hans søn, thær Grammehær(et) sigiss af. Han bardes
40 veder en iøten i Sweriki oc drap ham oc drap Swerigis konningh oc sexten hans brødree oc wan Sweriki til at skatte Dane. Siden bardes han veder Siubdager, Norge konningh, och vort dræpen. Af thænne harthæ bardages man Gram kom thæt oorz quæth, ath huilken man thær mikæt ær harth, tha sigher man af hannum: Han ær ræt en Gram.

45 Siæthæ. Siubdager. Han var dansk aff fadher oc noræn af modhær. Han æltæ sin eghen fader af Norghe, thæn thær var konningh, oc tog sig til siælf konningh at være. Han vort dræpen aff Hadingær, Grams søn.

Siwende. Hadingær. Han drap Swerigis konningh oc een vindesk kempe. Norge oc Dimins borgh thom vnd(er)wan han// sigh. Thær til
50 tha gjorde han mange hælæthz gerninger. Siden han hafde mange sigher oc hælæthz:skap wnnet, tha fortotæ hannum thæt, at han skulde dø i sin sengh sosom eth fæ, mæn foræ værils lof oc for thæt, at man skulde sighe thær fra, th(a) hengde han sigh selff vp. Æffthær hannum kom Froti, hans søn.

2 r a

55 Otendæ. Froti hin Fæmildhe var hans søn. Siden han hafde bathæ sigh selff oc alt siit righæ fatugt giort, tha foor han ene til en drage, thær laa ouen a fæ i Vændæs sysæll, och yuerkom hannum oc drap hannum oc togh fææth bort oc van thær mæth Britaniam oc Skotlandh oc Titesland, Villandh, Ryzæ oc ma(n)inghæ andree landh vnderwan han
60 sich. Dær eftær stride han i Skane oc f(i)æl ey for sinæ vuenne, men queldis i hetæ aff hans twnge vaper.//

9. Haldan, hans søn, kom efftær hannum, oc for thi at han giridiss
till konningh at wæræ, tha drap han alle syne brødræ.

2 r b

10. Effthær hannum kom Roo, hans søn. Han flytæ een køpstædh,
65 thær heet Hogæ køpingh, af en stath, thær heth Hokæ bygdh oc bygdæ thæn stath hoos en hafn vethær Isæfiorth oc kallet hannum Roskilde effter sith nafn oc effthær then kelde, thær han ær bygdh hoos. Æfthær hannum komme two hans sønner, Haldan oc Hælghi. The skiffæ riket soa, at Haldan war konningh ouana landæt, oc Hælghi var
70 konningh ywer haueth.

temmelig vilkårlig måde; det er i udg. reguleret, uden at det bemærkes i noterne. 36 ee(n)| ee Aa. 37 sig(1)| Aa har derefter sik ved lineskifte. 39 Grammehær(et)| Grammehærs Aa. 49 vnd(er)wan| vnd wan Aa. 53 th(a)| thæ Aa. 58 bort| oc fæ tilf. Aa. 59 ma(n)inghæ| matinghæ Aa. 60

11. Haldan gjorde foa hederlighe tingh.

12. Helgi, hans broder, vort konnynggh effter hannum. Han var en megel orloffs man. Han drap Hotbrod, Swerigis konningh, oc van Tydeslandh tridiæ synnæ. Offnæ haff gjorde han oc manghe horde ger-
75 ninghe.// Han kom til een vhafn vit Lolandh oc lodh ledæ til sigh Rolf- 2 v a
karls dætær, thær en bondi var. Af henne føddæ han een dottær, thær heth Thoræ, aff huilke thær Thoræ øø fik nauen, forti ath hun vorth thære iordet. Siden æfftær <fæm>ten vintær moot tha kom han tith igen och lodh ledhæ sin dotter til sigh at vwaræ oc fødæ af henne en
80 sun, thær heth Rolfkraki. Thær effthær han kendiss vethær, ath soa vort giort, tha for thæn miklæ vpbrygsæll tha hengde han sigh selff vp.

I the tyme, mæthæn Rolfkraki han var barn, tha lagtæ Athy, Swerigis konningh, dane skat offnæ, och till yuerwætis trældoms tegen tha sætte han Dane een lithel hundh til konningh och kallede hannum Rakki.

85 13. Thær hundæ haffdæ reffuit hannum i hiell, tha sættæ han <thom een>// annen, thær heed konningh Swine hirdæ. 2 v b

14. Thenne samme Swinæ hirdæ han giordæ Dane v<ta>llik migit ildh, sosom han haffdæ iæth Athy konningh. Han sadh aa Vibærghs tingh i en stat, thær hedær Lusæhøgh, oc for alle the bestæ men, vti rigit vare,
90 atæ lys ham thær. Æfftær ham kom Rol<f>kraki, Hælgj søn.

15. Sydæn ath han hafdæ wnnæt mange merckelige sighær, tha vort han dræpen aff greffue Hærwadh aff Skane, hans syster haffdæ, i syn sæng h i Læthræ i konnings gordh i Sælandh, oc mæt hannum vordæ dræpnæ two miklæ kempæ, Biærki et Elki, oc alle konnings hion. Siden
95 vort thæn samme Hyærivord konningh.

16. Han var lidell stundh konningh, fran morgen oc soa till prim tyme.

17. Haki Hamu<n>dzs søn drap hannum oc vort siden// Dane kon- 3 r a
ningh.

100 18. Innen hans dage tha kom en, thær heth Frithlæff, af Østerriki oc fich Rolfkrakis dottær till husfruge oc drap Haki oc vort konningh.

19. Efftær hannum kom Othæn. Han dødæ brad døth i thæn stadh, nw heder Othens, oc thær ær han iordeth. Han war thæn mestæ trolman oc koklære, sa ath han dyrkedis forææ: gudh aff alle slæctæ, oc
5 forti tokæ Grekæ hans belæth, sendh thom af Dane fore mikil giffit, mæth megell hedær. Æffthær hannum tha barthæs hans søn Balder vith Beltæsundh, oc aff hannum fek thæt naffn.

f(i)æll] fræl Aa. 78 <fæm>ten] mænten Aa; jf. Text I og II. 79 vwaræ] vvraræ Aa. 81 miklæ] herefter har Aa oc; mul. mgl. der et ord. 83-84 tha . . Rakki] overstreget Aa. 85-86 <thom een>] thæn ene Aa; jf. text I og Thorsen. 86 Swine hirdæ] i øverste marg. er m. anden hd. tilf. Hiorde drengghi Aa. 87 v<ta>llik] veuallik Aa; jf. Text I. 90 Rol<f>kraki] Rol<f>kraki Aa. 98 Hamu<n>dzs] Ha-

20. Siden koom: Høthær oc drap hannum. Han fan i Swerigi i een skogh eth swærdh, thær hedh Mimingh, oc thær mæth drap han Bal-
 10 der. Af thænne samme Høthær fik thæn by nawen, thær Høgæra hedær, forti haan: flydæ tith oc vort thær// dræpen aff Beyo, Swerigis 3 r b
 konningh, thær siden fech rigit effter hannum.

21. Effthær hannum kom Rørik, hans søn, oc efftær Rørik kom Øwændæll.

15 22. Han var mikit sighærs man, oc han giorde mange merkelige gerninger. Han vort dræpen aff Fæggi, sin broder, thær rigit fek efftær hannum.

23. Feggi togh sin dræpne broders konee: sik til husfru. Amlæth, Ørwendæl søn, drap hannum til hans faders hæffnd oc alle the bestæ
 20 mæn, thær rikit wllæ, och brende konnings gordh oc thom alle inne mæth, soa at aldrig gik en there vnden, oc so fik han rikith.

24. Amlæth var fulkomet kyndug. Han drap oc Engelandz konningh i striith oc hiolt Danmarck oc Engelandh oc Skotland in i sith vold. Wichlethus, Norghe konningh, thæn hans stypsøn var, drap han-
 25 num vti stridh i Øræsund och// fik thæt rigi efftær hannum. 3 v a

25. Han togh Æmlætzs husfru oc æltæ sin egen borth.

26. Æffthær hannum kom hans søn Warmund hin Blindæ. Han var megæt orlogs man. I hans timæ tha dræpte Frowins syner, thær forrman var i Swerige, Keto oc Wigh, Swerigis konningh Athiill i theræ faders
 30 hefndh.

27. Efftær hannum kom Vffo Stark, hans søn. Fraa thæt <han> war siw vintær gammel, oc soa til han var trætiug vintær, tha vilde han ey tale, e till han kom til en stath, heder Konnings kamp, vider Eydor amoth thiteske konnings søn oc en thæn bestæ kempe, i alt Titeskæ
 35 landh var. Thær bordæs han vethær thom oc drap thom bodhæ, oc soa mæth bæggis folks samseth thaa: vort Tyiesth land skat gildh til Dane fiærdhe synne.

28. Æffthær hannum kom Oloaff, hans søn. Olaff hin// Storlatne. 3 v b

29. Effthær hannum kom Hughælæ.

40 30. Effthær hannum kom Frothi hin Fræknæ oc vord konning.

31. Effthær ham kom Dan, hans søn. Thær han var siw vintær gammel, tha giordhe han Tytæst land femthe synnæ skat skuldygh.

32. Æffthær hannum kom Fretleff. Fretleff vnderwan sik Diffilins borg oc Friislandh.

45 33. Effthær hannum kom Frothi hin Fritgodæ, hans søn. Innen hans tyme thaa: vorth vor herræ Ihesus Cristus fødth. Han vnderwan sik

Sweriki, Britani, Hyberniam, Skotland, Norge, Saxland, Frisland, Vngari oc alle rigæ østærvort vt til Grecklandh, soa at alle theræ konninghe oc formæn tiænthæ hannum. In i hans time kom til Danmark
 50 Erich O(r)th flyghæ oc Roll Regner søn, hans brodhær. The drapte Grep och// hans fæm brødræ. Amot thenne samme Frothi Fritgode 4 r a
 kom en, thær var konningh ywar eth folk, thær hedh Hu(n)or, oc mæt hannum halffiardesintiuæ konnighe een myndre. The giordæ vth af thom sex konninge til formen i striden. Huær konningh hafde vnder
 55 sikh fæm (tusende) skipp, oc huært skip haffde tryhundræt vemptæ men. Till tall vare skipen trætiugh tusende, oc mennene vare ni synne tusendh tusende. Frothi stridæ vethær thom i haaff hoos Blegingh oc drap thom allæ. Han giorde so godh fridh i siit rige, at han lodh henge en gul ringh hoos Eydor oc annen hoos Skanør oc tredie hoos
 60 Vordingborgh i almænnæ vægh, oc thæn var ey till, thær thom tordæ bort taghe ænten dagh ellær nath. Hannum drap een kærlingh.

34. Yærni vort konningh effthær hannum, tho en lidell stundh, forthi at Frethleff, Frothi// Frithgode søn, drap ham. 4 r b

35. Thenne Frithløff han drap Amvndi, Norge konningh, oc en
 65 drage.

36. Effthær hannum kom Frothi, hans søn. Frothi hin Freknæ. Vti hans timæ kom Starkathær, Storwerki søn, til Danmarck. Han drap en skyrmær hoss Ryskæland oc hoos Byzancium een iødæ, heth Canis, oc in i Polonia Vastæ kempe oc i Saxland Hamæ kempe, oc
 70 mest var han tyteske men til genuordels oc giorde thom migel skiænt(z)ell, forti at han togh aff thom fyræ eller sex oc lagdæ thom sameen: i en stols liki oc sætthe (sigh) vp a thom at gøræ syn thyrrft oc kastæ fylsæn aff sik, oc mange andre liusæ gerningh giordhe han. Then same Frothi hin Freknæ, thær han gik a syn tollftæ vintær, tha vnderwan
 75 han sikh Titesklandh nw siætæ synnæ, oc mange andre liusæ: gerninger giorde han i synæ// vapen. Siden vort haan: dræpen af Swærtingh. 4 v a

37. Æftær hannum kom Ingel, hans søn. Innen Ingels time drap Starkathær si(u) Swærtings syner til Frothi konnungs heffnd, och i the
 80 samme time drap han Augant oc atæ hans brodhræ.

38. Æffter Ingel kom Oloff, hans søn, Olaf.

39. Effthær hannum kom Harald, hans broder. Han vort dræpen af sin broder Frothi Rechbane oc fik rigit eftær hannum.

Text I. 31 (han) | mgl. Aa. 50 O(r)th | Aa har snarest Otth. 52 Hu(n)or | Humor Aa. 55 (tusende) | mgl. Aa; tilf. af udg., jf. Text I og II. 70-71 skiænt(z)ell | skiæntell Aa. 72 (sigh) | mgl. Aa; tilf. af udg. 79 si(u) | sin Aa. 92 (H)olbeen | Kolbeen Aa. - (var) | mgl. Aa; tilf. af udg.

40. Froti Rechbane vort dræpen af Haldan hin Biørngrame, hans
85 egen broder sun Haræls, forti han heffnde sin fader.

41. Tha kom konningh Eric aff Swerigi. Thæn samme Haldan Ha-
ralz sun drap hannum, oc siden fek riget.

Han var een threuen kempe. Han vort kriit aff Sywald kempe i Swe-
rige oc hans siw søner, at han skulde bæries vethær thom. Han tog
90 vethær oc drap thom alle, // forti han kastet bort swærdh oc ructæ vp en 4 v b
ek mæth røtær oc slo thom alle nidær. Oc en annen synne bordes han
veter en iøtæ af Swerige, heth <H>olbeen, thær ellæff alnæ høgh <var>,
oc drap ham oc tolf hans sellæ, oc forthi fik han Byørngrams naffuen.

Hugni, hans broder, kom effter hannum.

95 42. Syuald, hans søn, kom effter hannum. I hans timæ tha flydhæ
Starkathær aff striid. Suald vort dræpen af Haki, oc Sighær, hans søn,
fik rigit.

43. Han skipeth striidh amodh Haki, oc the fiulle bodæ i then sam-
me strid.

100 44. Efftær hannum kom Godric, hans søstersøn. Siden at han var
døt, tha vort Danmarck skifft vti fæm righe.

45. Borcharth, thær Syualzs dæter Tolæ hafde til husfrugh, var kon-
ningh i Skane.

46. Hundægær i Siælandh. Thær han hindret andræ, tapeth han,
5 och // thær han vorde sig selff, tha va<n> han, oc forti aff hannum sagdes 5 r a
thæt ordzquæt først: Hundh ær hiemæ rigesth.

47. Ha<n>i i Fyyn.

50. <H>othær i Synder Iutælandh.

51. Reyner i Nørræ Iutæland.

10 52. Tha vort Haldan hin Starke konnung, effter at Borchard var
døt, oc han war orthriuen. Vesæt drap hannum i Siæland, oc Harald
Hildartan, Borchardzs søn, fik rigith. .

53. Han drap tessæ fæm konninger ..... thenne væghen hafde the
f<ø>rthæ hannum skat. Thær hans søstersøn Ringær, konningh af Swe-
15 rige, <n>ethet ham skat, tha for han til <S>weriki, oc thær fiall han i
stridh, oc fiollæ mæth hannum Vbbi, Frise konning, oc mange andree:
konninger oc vell trediu tusent gode men. Af Ringærs hær fiollæ tolf
tusende af the førstæ. Thær stride oc vith Harald thry hundreth iom-
fruger, thær skalmøær hedhæ. // En theræ, hedh Hiethæ, hun førdæ the- 5 r b

4 hindret| jf. Text I impediendo, fejl for impetendo. 5 va<n>| var Aa. 7 Ha<n>i| Hami Aa; jf. Text I og II. 8 50| tallet springer her 2 numre, hvad der udligner, at der mangler numre ovf. ved Hal-
dan og Hugni. - <H>othær| Bothær Aa; jf. Text I og II. 13 konninger| herefter mgl. nogle ord; jf. Text I og II. - hafde| fejl for haft el. lignende; jf. Text I og II og Lorenzen. 14 f<ø>rthæ| forthæ

20 ris baner. Siden bygde hun en køpstat oc kallet Hedæby, oc kallæs han forti Hiædestorp.

54. Eftær at thenne Harald hafdæ konningh værit halftrediesintywe vinter, tha wort then samme Ringer, hans søstærsøn, konningh.

55. Effter Ringær vort Haraldh, hans broder, <konningh>.

25 56. Effter Harald vort Oli, hans broder, konningh. Oly hiin Fræcnæ. Han war soa treffuen man, at han vilde ey hafue ystædh vethær sadell. Han var ok soa grim, at Starkathær knæltæ foræ hans vrethæ til sin. Han foor til Swerike, oc thær vorth han kriæt til kamp. Thær bordes han førstæ dag veder en oc annen dagh vetær two oc tredie dag
30 vethær tree, oc soa alt til the vare ni, oc alle yuer kom han thom oc drapp thom. Sosom han sad een dagh i bastoue i konnungs gordh i Læthrå i Siælandh, soa kom Starkathær, oc// haffde fangeth af Swerigis 5 v a konnungh en dighær byrthæn gull, forti oc gik til bedes orloff, at han motte lønligh tale vethær konninghen. Konningen vente sikh engen
35 skade, oc han for til oc stak konningen i gemmen mæt siit swerdh, oc siden for thy <han scamdes>, at han hafdæ giort soa vnt eth mordh a teligen man, thær efftær mattæ han aldrig holde sig af gradh, ee til ath han gaff Høthær thæt samme gull, at han skulde dræpe hannum.

57. Efftær Oli kom hans søn Omunder. I hans time var Stärkathær
40 gamel, oc han forthotæ, at han skulde dø sosom andree men i sengi vten swærd, oc mesth forææ: thæt mordh, han giordhe vith Oli konnungh, mæth megell bōøn æggæt han Høthær till oc gaff hannum thæt gull, han fik at konnung af Swerige, at han skulde hannum dræpe. Høthær loth sikh forwinnæ bo//dæ foræ thæt gull skild, oc soa forthi han 5 v b
45 vildee: heffne sin fader, oc hals hiog Starkathær mæth hans egeth swerd, thær Skump heth, i Skane hoos en bro, thær hedær Ryghn lyng broo. Thær han hafde ham dræpith, tha giorde hanom sikh swerdet oc gik owær brouen. Sosom han kom mit a broæn, tha fiall swerdet i vatnet aff syne slidhe oc matte aldrig vpfangiss æn i dagh. Tho mugæ mæn æn
50 stundom sææt, thær vatnet faller. Thenne Starkathær kom aff Swerige I Ingell konnungs daghe oc fōrdæ en kolmes a syn righ at swæsse konnungs næsæ mæth. Han for yffuer mange landh i værildhen at fictæ kamp, oc forti sendæ Græccæ hans belæt till Ytaliæ oc sagde, thæt the matte ey amot thom stande, forwten the <haffde> en, thær amoth thæn
55 kempæ mottæ bæriess. Henric Emmelthorp, een// dansk ridder, han fōrdhæ Starkathærs taan til Titeskland fore vnder, forthy han var sex mundæ digher om kringh.

58. Efter Omunder kom Siuard, hans søn. Han satte sig amot Sy-

Aa. 15 <n>ethet| vethet Aa. - <S>weriki| Øweriki Aa. 24 <konningh>| mgl. Aa; tilf. af udg. 36 <han scamdes>| scamdes han Aa. 54 <haffde>| heffne Aa; jf. Text I. 67 stan<d>æ| stantæ Aa.

mon, gialker i Skanæ, oc the komme samen i strit oc bardess kraftelige,
60 oc fiolle bodæ the høftinge.

59. Æfftær hannum, Syuard, com hans broder Butæll.

60. Effter Butell kom Iarmar Ræk, Syuards søn. Han var mikel orlogesman. Han for til Windland oc brende thæt alt oc drap konningh Ymar. Siden fore Vinder til Danmarck mæth theræ hær, oc Iarmar konnungh
65 thorde ey mødæ thom mæn vernet eth biergh i Skane, hedær Koll, oc thær luctæ han sig inne mæth alle syne bestæ men. Thær Vinder hafdæ brent alt riget, tha gik han vth til thom oc loth stan<d>æ a licke fall oc stride mæth thom i Øræ sundh oc fioll.

61. Oc siden vort hans// broder konning. Brothær.

6 r b

70 62. Effter hannum kom Syuard.

63. Effter hannum kom hans søn Snyo. In i hanss time var soa megel hungær i Danmarck, at konnung bõt thæt, at bodæ men oc quinne, thær ey vare føræ at bæræ vapen til stridh, the skulde dræpis. Tha gaf en kone, het Magge, var skanesk, thæt radh vth, at huær ninde man for
75 af rigit, oc the fingæ alle landh vt til Rome, oc forti kalledes the Longbarth, at the haffdhæ siit skiægh, oc forti fec thæt landh nauen af thom, thær the foræ till oc ware i at thæt hedær Longbardi. Syden i Kaarll konnungs timæ foræ the till Appull, oc thær æræ the æn i dagh.

Anno domini <687>. Tha foræ the Dane vtaff Danmark, thær nw
80 hedæ Longbargd.

64. Effther Snyo vorth Biørn konnungh.

65. Effter Biørn vorth Harald, hans søn, <konnungh>.

66. Æfftær Harald vorth tha Gorm, hans søn, konnungh. Gorm var en vnderlig// man til at filgæ oc at ledæ ny thingh oc nymære. Han togh
85 thryhundred the prouælestæ men mæt sikh, thær han mottæ synne, oc sigheldeæ: norwart a hænder myrkæt, och thær soa han vnderlige vnder, oc han tolde thær migell oc mange vodhæ. Thær hans kompanie vare alle døthæ uten trædiugh, tha for han i gemmen mannughandæ oc vtallige trolle, oc mæt megel pyne oc høgh liffs vadhæ komme the igen
90 til Danmark.

67. Effter hannum kom Godrik, hans søn. Godrick hin Giafmildh. Godæfridh heth han ok. Han var orlogs man. Han skatgiordæ Thiteskland nu siunde synnæ. Swerige oc Frisland muktæ han oc vnder sikh.

Anno domini <776>. Keyser Karll mæth all has hær kom amodh
95 Godefrit Danne konningh. Godefriit møtæ hannum hinwæghæ Æluen oc ieghet keiseren aff Saxlandh oc brende thæt alt vp, forthi thæt vort cristæt thæt sammee// aor aff keiserens both. Thær <h>an haffde striidh
6 v b

79 <687>| dēˠlxlxˠviiˠ Aa; jf. Text I. 82 <konnungh>| mgl. Aa; tilf. af udg. 92 orlogs| foran ordet mgl. formodentlig mikil eller thæn mestæ; jf. Lorenzen. 94 <776>| 1776 Aa; jf. Text I. 97

with Franke hwært oar oc sex vinter oc tredriugh, och han haffde iegeth keiseren aff Saxlandh, tha vort han stungen *mæth* en kniff i hans buk
100 aff hans egen ridder,

68. oc Oloff, hans søn, vor konningh. Olaff Gothdranker.

69. Effter hannum kom Hemming, hans søn. Hemmingh var konningh i atæ vintær oc tiwgæ. Han gjorde friith melliom keiseren oc sig self oc tok sik ændæ vp a sith rike vt til Eydor.

5 Efftær Hemming komme two konningær, Ringh oc Syward.

70. Ringh var konning i Ivtælant

70. oc Syvardh i allæ ølandh. Tessæ two konningær stridæ lengæ thom selfue i melliom, och tho fiollæ the bodæ at ene synnæ.

72. Effthær thom com Rægnær Lothbrochi, Rings søn. Han vnd(er)wan sikh Ængland, Skotlandh, Hyberniam, Norgwe, Sweriki, Titesklandh, // Villandh, Riszæn oc alle the rige vesterwart, soa at hans
10 ni sønner gjorde han konninge hwær i siit land, oc han for thom i melliom af eth land oc i eth anneth. Han vorth dræpen i Hibernia oc soa
15 alle hans søner muksen hwær i thæt stath, thær the vare. Thennæ Reyner, i fyretiuge vintær brendæ han alle borgæ oc stadhæ i Fraanz. Han for til Pariiss, oc i sancte Germans kirki thær gjorde han hestæ stoll. Soa gjorde han och i Aquis hestæ stoll i keiserens palatz, oc han gior-dæ then hellige kirke megeth ilt.

73. Effter hannum kom Inguar, hans søn. Inguar, Lothbrokis søn.
20 Han var mestæ vgernings man oc barkest aff alle syne brøddræ:.

74. Efftær hannum kom Syvardh.

Efftær Syuard komme two konninger: 75. Anull oc 76. Sigæfrith. Tessæ two the varæ Godefriths konninghs // sister sønner. I ti vintær
7 r b stridæ the oc mottæ aldrigh ywær ene wordæ:, huilken theræ for ....
25 skuldæ haue, men stridæ thær om oc fiollæ bodæ oc sex tusende folk *mæth* thoom:. Anuls folk finge t(h)o siger *mæth* vmiskundelic drap, oc the fatte till Reinfrith och Harald at ware konninger. The stride om thæt samme i ni vinter.

77. Renfrit. 78. Harald. Haraldh æltæ Reinfrith vtaf rikit oc wort
30 siden konningh yuer alt ene. Tha vare Sighefriidhs sønner ath oc ieget Araldh vtaff rigit. Han flidæ bort oc til keiser Lodhwik, oc i Maguncia thær vort han døpt oc hans husfruge oc hans broder Eric, och *mæth* keiserens hiepp: kom han igen til hans riki. Thær han haffde rigit igen fanget, tha forlodh han cristendom i stadh.

35 Sub anno Domini (833). Tha kom sancte Ansgarius til Danmark oc kallet ham affter til cristendom oc loth vp bygge kirke i Haddebothæ.

(h)an] man Aa. 9-10 vnd(er)wan] vndwan Aa; jf. s. 172 l. 22. 24 for] herefter mgl. noget; jf. Text I og II. 26 t(h)o] two Aa; jf. Text I og II. 35 (833)] 1832 Aa; jf. Text I. 40 Lotho(rin)gia]

79. Effter Haraldh// kom Eric, hans brodhær. Thænne Eric, thær ^{7 v a}
om brat han haffde fanget rigit, tha lodh han licke kirken, oc alle the
kirkær i Frans och Friislandh oc Engelandh ok eth landh, hedær
⁴⁰ Lotho(rin)gia, oc Titesklandh thom lodh han brenne och neder-
bryde, oc alle biscoper oc klærcke thom lodh han fange oc stocke. I
hans time for hertugh Roolff aff Danmarc oc til Franss och nødæ kon-
ning Karll till ath giffue sigh eth landh, thær hedær Normannia. Tha
burdes striidh melliom Erich och hans brodær søn Gotthorm, thær
⁴⁵ konning var vti Norghæ. I thæn stridh var soa megit drapp, at alth
møgh folkæt fioll bægge vegnee, och bodæ konningerne vordæ dræp-
næ, och thær var ey leffuende noget man effter aff konninge slæcth
mææn en smoa swen, heth Erich Barn. Han var Eric søn.

80. Erich Barn. Om brat som han fick rigith, tha giorde han man-
⁵⁰ ninge fold meræ vndskap i alle righe, æn hans forælderæ giordhæ, fori ^{7 v b}
han brende Saxland och drap hertugh Brwn oc toloff greuer. Huat
meræ? Han stocket biscoper och klærcke. Borgæ oc stadæ och theress
stadz men thom brendæ han. Soa giordæ han och vethær kirkær oc
cristet folk. Biscop Theodric oc biscop Narwar thom stockede han.
⁵⁵ Anno Domini (902). Keyser Arnulff han møtæ Dane i Titestlandh,
och mæth himmerigis hielp tha sloa han thær nidær aff thom i striidh
hundrede tusende folk. Thæt samme oar dõtæ Eric Barn, oc efftær han-
num kom konningh Olaff af Swerige.

81. Konningh Olaf han vaan Danmark mæth krafft oc mæth striidh
⁶⁰ oc var Danne konning i fæm vintær.

82. Effthær hannum (kom) Gyrth, oc han var konningh Olaffs
søstærson, oc han var dansk. Han war icke meræ æn ti vintær konningh.
Dane dræptæ hannum.

83. Effthær hannum kom Lothæn Knut, Eric Barns søn. Han var en
⁶⁵ megel orlofs// man oc hart gernings man. Han var konningh i ellofue ^{8 r a}
vinter. I hans time foor vth aff Danmarck huæær? tredie man aff thrælæ
oc af andre smoa men oc komæ till oc muuktæ vnder thom alt Prytzen
landh oc eth landh, hedær Semigalia, oc Karelæ landh oc manghe an-
dre land, oc forti ath the kiætedes aff the fructsommelige landh, tha
⁷⁰ vilde the ey fare effter igen, mææn æræ thær æn i dagh. Thænne Lothen-
knut han døthæ hæden.

84. Efftær hannum kom Frothi, hans søn. Han vaan Engelandh. I
tiwge vintær hialt han the tu ryghe, och i Engelandh loth han sigh
døbæ.

⁷⁵ 85. Efftær hannum kom hans søn Gorm hin Enskæ. Han hed Orm

Harthæsnutæ. Han var konningh i firæ vintær, oc i Engelandh vort han døpt.

86. Efftær hannum kom Haraldh, hans søn.

87. Effthær hannum kom Gor⟨m⟩// Gamlæ. Hans husfrw heth Thy- 8 r b
80 ræ Danebooth. Efftær ath han dõtæ, tha hiolt hun riget heterlige oc
giorde Danwirkis værn aff træ. The dõtæ bodæ hednæ oc æræ iordet i
two høghe hoos Iælængh. I thenne Gorms dage sigiss Dane at haue
sæth eldh i kirkir oc dræpit prestær for alteræ oc klærcke mæth andre
mogh mæn fanget ellær dræpæt oc corss synderr hogne och spottæt
85 aff Dane.

Anno Domini 950. ⟨Tha dõtæ⟩ Gorm Gamlæ.

88. Effter hannum kom Harald Blatan, hans søn. Han var konning i
halffrediesintiuæ vintær. Han vnder myuktæ sig Engelandh mæth sin
me glæ hær, och soa foor han igen. Tha redæ keyser Otto sigh at kom-
90 me intil Danmarch. Thær hans bodæ komme intil Slæswik, tha dræptæ
Dane thom oc en margreue mæth thom. Fforthi for keiseren in i Dan-
mark at heffne mæth sin hær, oc forthi at konningh Haraldh han var
bortæ i Hallandh, tha brende// keiseren Iutælandh alt til Oddæ sundh, 8 v a
och thær skõt han sith glauen i sundeth til egeligh amminnelse. Thær
95 Haraldh fornam thæt, thaa vort han storligh amothægh oc skinde sigh
a hændhær Iudeland mæth megel vredæ. Soa brat som keiseren fran
thæt, flidæ han, oc konningen com yuer thom a Loheeth oc drap
Yppa, forman var foræ keiserens hær, oc the andre tideske flidæ alle.
Thær thæt var giort, thaa loth konningen mæth hans modhærs radh
100 affter gen gøæ Danwirke vp. Swen, konningens søn, han æltæ faderæn
vth aff rigith, forthi ath han lodh sig døbæ efftær Papeeis predicken,
thær pawens cappellan var. Faderen fecte⟨t⟩ vith sønnen thry⟨ss⟩uer,
oc e tabeth faderen. Han vort dræpen vti Villandh aff Haki, sunsens
ridder var.

5 89. Siden vort Swen Tiuskægh, hans søn, konningh efftær hannum.
Foræ hans ondschap vort han trysuer fangen af Vin//der. En time vort 8 v b
han løsdh fore soa meget gull, ænse han vogh vti sine vaper, oc ty-
swær foræ soa megeth sølff. At yderstæ var han vth ælt af rigith til Sue-
rigis konningh oc war vtlendigh i fiurtan vinthær, o⟨c⟩ siden vort han
10 cristneth oc døpt, oc mæth Gudz hielp fech han rigeth igen, siden kon-
ningen aff Norge vort dræpen i Øræsundh, thær hans rige hiolt foræ
hannum, oc siden hiolt Swen tu riki, Danmarck oc Norge. Han for och
til Engelandh oc fec thæt riki, och thær dõtæ han oc vorth førth til
Roskilde, och thær ær han iordeth.

Enskæ] lenskæ Aa. 79 Gor⟨m⟩] Goro Aa. 86 ⟨Tha dõtæ⟩] mgl. Aa; tilf. af udg. 99 Thær] rett. fra Thæt Aa. 100 affter gen] ff. ndf. s. 175 l. 85. 1 Papeeis] rett. fra Papens Aa. 2 fecte⟨t⟩] fecten Aa. -

15 90. Effthær hannum kom Harald, hans sön. Han var mekit quinsk
 och møkel quinne man. Forti sattæ Dane hannum aff rigith oc giordhæ
 gamle Knut, hans brodær, til konningh, forthi at han var mikil orlogiss
 man, men Dane fingæ// ledæ vith, at the skulde yteligh af rigit i stridh ^{9 r a}
 foræ rikens æræ, oc thæt var thom tho ey thollicth. Tha satte the han-
 20 num af oc toghe Haraldh igen thæn quinske oc ikke dogende, men han
 døthæ lidell stundh thær effthær, och soa fik gamle Knuth rigit igen.

91. Han foor til Engelandh oc Estlandh oc vnderwan sick thom
 bodæ oc theræ folk. Han æltæ och hærtug Rykard i Normandi af Frans,
 oc siden konningen af Engeland var vt ælt af sith rigi, oc han var døth,
 25 tha togh han hans husfru oc fødæ vith henne en sön, heth Hartæknut,
 och en dotter, thær het Gunnild. Henric, keghser Conrads sön, tok
 henne sigh til husfruge.

Anno Domini <1028>. Thæt aor vorth sancte Olaff konningh dræ-
 pen. Gamlæ Knuth Dane konning han fik rigith efftær hannum oc var
 30 tha konningh yffuer Danmark, Swerigi// oc Norge. Han var yuer alle ^{9 r b}
 konninge vænesth, trifnest oc giæffmildes. Han fõrthæ førsth renliues
 men intil Danmark, oc mange biscooper fødæ han af Ængelandh oc
 intil Danmark. Siden han hafdæ værith konningh trætten vintæær: oc
 tiwge, tha døtæ han oc loth sinæ thre sønner æfftær sigh, thær allæ
 35 varæ konninge.

92. Hartæknut i Danmark, Harald i Engelandh oc Swen vti Norge.
 Harald var firæ vintær konningh, oc tha døthæ han. Hartæknut fik
 hans rikæ efftær hannum. Swen var fæm vintær konningh, oc tha døthæ
 han. Magnus, sancte Olaffs sön, han fik rigith efftær hannum. Thær
 40 Hartæknut hørdæ thæt, tha togh han mæt sigh ængliskæ oc danske
 bothæ oc foor til Norghæ. ¶ Magnus oc Hartæknut vordæ soa yvær
 ene mæth venners radh, at huilke<n> theræ förræ døthæ, tha skulde
 hin, thær lenger leffde, haffue// hins dødæ riki. ^{9 v a}

Thennæ samme Hartæknut var konningh i Danmark, Suerige, Wil-
 45 land oc Engelandh. Thær till hafdæ han forwten sith daglige folk sex
 tusende vell vepnte men, thær oom: sommer foræ i haff mæth trisæ-
 tiuge langæ skip at spæke the rige, thær vspagelige vilde leffue, och
 om vintær vare the heme i burghæ och i haldz huss. Han screff thom
 logh oc hederlig leffnet, at the skulde soa holde, sosom renliues men
 50 halde regell. Forti var han i syne timæ yffuer alle konninge i værilden
 rætellig oc loffligh. Han foor oc mæt keyseren intil Vallandh at spækæ
 the vlenninge, thær ey vildæ mæth spæcth leffue.

Innen hans daghe tha skedæ thæt soa, ath han skulde fare til Enge-

landh oc see foræ thæt righe til rætæ oc vente sikh ey i manninge vintær
 55 igen at komme. Han vilde ey, at Danmark stodæ styræsløst, mæn ant-
 uordet thæt en// riddær i handh at wære forman for aff sinæ vegne, 9 v b
 thær Wlf Sprakeleg heet, och han var greffue i Engelandh. Konningen
 han gaff hannum manugæ kistær oc mannuge tunnær fullæ mæth vta-
 lige breff, ingseglæt mæth konningss ingceglæ oc vscriffne, oc gaff han-
 60 num voldh at scriffue, huat han vilde, oc gøræ och ladhe alt thæt, han
 vistæ ræth varæ. Konningen for borth, oc Vlff tog vedær at styræ Dan-
 marck.

Ey lang timæ æfftær at konningen var bort faren, tha togh Vlff Spræ-
 keleg oc screff falske breff vnder konningens inceglæ oc lodh læsæ a
 65 allæ dane hoff. Breffuit sagdæ soa, at konningen sendæ alle Dane
 quædie oc giordæ thom kunnught, ath han haffde giffuit Vlff Sprake-
 legh Æstrith, syn søster, thær heme var i Danmark, oc alt Danmarc
 mæth, hannum konnung at wæræ oc henne drotningh. Hær vistæ kon-
 70 ningen enctet aff.// Dane suarede til thæt breff oc sagde, at en tho at the 10 r a
 vare konningens mæn, tha vare the tho ey hans thrælæ oc vilde ey soa
 være giffne borth, förræ æn han komme self til landæ oc rodæ mæth
 syne godæ men, huat thær vare gørendis om. Icke lanct thær efftær
 screffh Vlff samme lundh som förræ, oc soa giorde han oc thritie synne,
 oc ee fek han thæt samme swar. Thær han hørde, thæt han hafde enugh
 75 vegh mæth Dane, tha for han veldeligh till konnungs sistær oc giorde
 mæth brollupp oc gik ii sengh mæth. The godhæ mæn, i rigith vare,
 forthotæ thæt oc sendhe bodh til konningen, ath soa vort giort.
 Konningen rede sikh oc foor hiem meget vredh.

Thær Vlff Sprækeleg hørde konningen væræ kommen, tha ræddis
 80 han oc flydæ aff Iudlandh ock til Fywn oc soa ywær till Siælandh och
 soa til Skonæ til een// broo, thær hedær Kyfflinge broo. Thær redh han 10 r b
 yffuer mæth alt sith folk oc lodh siden løsæ oc brydæ allæ bondh och
 naglæ oc stolpæ, i broæn var, soa ath hun stodh thoa vethær thæt myn-
 stæ, thær hun motthæ, och thær bidæ han. Konningen for efftær mæth
 85 sith folk oc hintæ hannum thær och redh a broæn mæt siit folk. Broæn
 fial vnder thom, oc the druckneth somme, oc somme komme yuer oc
 vordæ dræpne, oc the, thær liiff hioldæ, the vorde hugne oc vorde illæ
 soar aff Vlff Sprækelegh oc hans folk. The vorde thoa omsidær soa
 ywer ene, at Vlff sculde haffue Skane mæth syn kone oc væræ thær
 90 hærtugh yffuer.

Ey mange wintær thær efftær drak konningen iull i Roskilde oc bøth
 hærtugen, hans magh, och syn søster Æstryt til syn iull, oc the komme.
 A iulæ afften, før æn the atæ, tha sath konningh oc hærtugen oc lectæ
 skafftavell. Thær konningen hafde// wnet thry legh alle sammen, tha 10 v a
 95 bath han hærtugen fore sit gammen tage flotskethæn oc gange till ste-

gerhuss. Tha suaret hærtugen oc sagde til konningen: »Thu bøst mek ickē fløtsket thine, thæn time iach iegedæ men thine a caff vethær Kiff-linge bro. Drap iac, thær ac vilde, och loth iach varæ tegh iach vilde«.

Tha tothæ konningen illæ væræ, at han haffdæ fangeth vpbrugsell, men
100 tagdæ tho all qwær och swareth enugh kønss.

Thæn time the toghe vatn efftær math, tha sagdhæ konningen til syne iulæbrødræ: »Ee huilken aff oss ey kommer i nath till venite vti otæsangh, han skal drickee eth horn, hedær Skinbroki, fult aff mæt soth til vithæ«, och thær toghe the alle vethær.

5 A iulæ nath, thær otæsangh ringdæ, tha stod konningen vp och the, hannum foldæ, och ginge i eth gammelt stenhuss, thær gangh loa i melliom eller i gemmen aff konnugs gord oc til kirken, och// thær vact- 10vb
net the hærtugens komme. Hærtugen loa vti sin sengh oc vilde vp stande oc goa til otæsangh bodæ foræ thæn høgth oc foræ, at han vilde ey
10 dricke vidhæ. Æstrit, hans husfrugh, radde hannum at bidæ til dags. Han sende sin capellan til kirke oc een smoa swen mæth skrillius foræ ham oc fek hannum sin kope at fare i, forti at thæt var rægn oc vot vædær, och bath hannum see, om konningh oc biscop oc klærke vare
15 komne til kirkæ. Kappellanen foor til kirkæ, oc thær han kom i thæt gamlæ stenhuss, tha var at konningen oc hans compane oc dræptæ hannum thær, forti at the hugtæ, thæt at han vare hærtugen, forti han var i hans kopæ. Thær the kende, ath the hafdhe ey ræth fanget, thaa gømdē the taperswenen oc vilde ey ladhe hannum komme igen, men stodæ thæræ oc vactet// hærtugen. Hærtugen loa i sin sengh oc vndret, ath 11ra
20 presten dualde so lengæ. Omsider ringdet sammen til otesangh. Tha stot hærtugen vp oc klæde sigh till kirki at gange. Æstrit rodde hannum oc bath hannum, at han skulde bidhæ til dags, oc sagde hannum, thæt ath hun kendet annen dagh, for var, at konningen, hennis broder, vredis vethær thæn v⟨p⟩bryghsell, thær han bra hannum vp, at han haffdæ
25 dræpit oc iegeth hans mæn a caff vither Kifflinge broo. Han swareth henne, at han vilde ⟨ey⟩ dricke hennis broders skoueræ kop. Han redæ sigh och gik a hændær kirkin. Thær han kom til thæt gamlæ stenhuss, tha laaghæ konningens kompane thær foræ hannum, och thær myrde the hannum.

30 A iulæ dagh tha kom konningen til kirki oc vilde ingange. Tha var biscop Villiem i kirken foræ hannum oc møtæ hannum i kirke dørren oc togh// hannum foræ brist mæth sin staff oc sagde til hannum: 11rb
»Gak bort, thu vndhæ hund! Thu esth ey verdug at goa i kirke, forti at thenne signede nat, thær Ihesus Cristus vildæ fødis all værilden til

huilke Aa. 98 tegh] fejl for thær (?). 7 melliom] gentaget, første sted slettet ved understregning Aa.

35 løsen, tha giorde thu thætte fulææ: mordh skamelige oc vguðelige«. Oc siden sagdæ han maninge andre horthæ ordh oc hetæ til hannum. Konningen skamedes vethær syne gerninger oc bõt sig til bætringh oc sagde soa till biscopen: »Fader! Allee: myne syndæ oc onde gerninge the skullæ væræ till Gudz nadæ oc til thinæ. Huat thu
40 bidær mek ellær biuthær oc rader hær foræ at gøræ, thæt skal iac alt fulkomme mæt Gudz hielp oc tith radh«. Biscopen iætæth hannum, thæt at badæ i liffue oc effter døtæ tha skulde han sware fore hans siæll, om han lywdæ oc gømdæ hans raodh. Mæt biscopens radh tha togh konningen sin systersun Swen Æstrit sun, thæn thær hærtugens// søn var, oc 11 v a
45 sættæ hannum a høgræ altere i Roskildhe kirke oc togh cronen aff sit hoffuit oc sættæ henne a hans hoffuit oc antuordet hannum konningdom oc rikæ efftær hans døth, sigh til orsaghe oc hannum til bædring foræ hans myrde fader. Thær til gaff han til biscops dømet oc til kirken oc till alle closter, tha vare i Danmarch, oc fatugt folk afuelict megit
50 godzs.

Foa aar thær efftær tha lagdess konningen i hælsot. Han giorde scrifftemol oc sendæ bot effter biscop Villiom aff Roskilde, ath han skulde til hannum komme, förræ æn han døtæ, till Haraldzstat, æn før æn bodeth mottæ wordæ redhæ, tha døthæ konningen. Tho faor botæskabet borth oc sagdæ biscopen, at konningen var døth. Biscopen bath
55 thæt bodeskap, ath han skulde hiem ridæ oc ladæ konningens ligh och hans baar, oc// sagdæ, at the skulde föræ ligeth til Roskildæ, oc sagdæ, 11 v b
at han vilde mødæ a veghen oc filge hannum soa intil stadhen. Biscopen loth redæ syn baar oc sinæ iordæ clædær oc fördæ thom mæth sigh
60 oc sagdæ soa: »Mæden han hauær antuordeth mek sin siæll at gøme, oc iæch var hans forswar i hans liffue, tha skal iec och filge hannum oc swaræ foræ hannum efftær hans døth«. Han satte sigh vp och redh til Ingulfs lund, ok thær stegh han aff och gik vppa en høgh, ok thæræ loth han bredæ tæpæt vnder sigh och klædæ sigh soa, sosom han skulde
65 iordes, ok badh en aff sinæ swene hæntæ sigh vatn at dricke. Swennen letæ at vatn oc mottæ ey fynne. Biscopen skõt sin staff næden vether høgen oc sagde soa: »Thær ær vatn«, och i thæt same stat, som staffuen stæddis, thær brast vp en veldekelde, thær// æn i dagh ær til 12 r a
70 syunee; ee huo som thær kommer oc thæt vill see. Siden lagde biscopen sig nedær at soffue, oc lidell stund thær efftær komme the mæt konningens ligh. Biscopens swene ginge til hannum oc skulde vecke hannum. Thær the komme til hannum, tha var han døth. The toghe biscopens ligh oc fördæ for, sosom han haffde thom bedeth, oc konning

24 v(p)bryghsell) vnbryghsell Aa. 26 (ey) mgl. Aa; tilf. af udg. 45 cronen) rett. fra cronet Aa. 48 han) hannum tilf., men overstr. m. rødt Aa. 50 godzs) herefter har Aa ffior mæn, som ikke synes at

fulde efftær, oc so førde thee thom bodæ intil Roskilde, och thær ior-
75 det the thom i sancte Lucius kirkæ.

Anno Domini 1043. Obiit Hartæknut. Tha dõt Hartæknut, thær
konning var i Danmarc.

93. Effter hannum kom Swen Æstridz søn, greffue Vlffs søn var,
thæn thær han føddæ vether Hartæknutz søstær. Thær Magnus, sancte
80 Oloffs søn, hørdæ, thæth at Swen var konningh, tha kom hannum i
hug, huat sææt han hafde giorth mæth Harteknuth.// Han kom amot 12 r b
Swen oc stride vethær hannum oc van hannum oc vnder mukte hannum
sigh. Æn tho var sanctæ Ædward, Swens broder, konning i Engelandh,
nøth till at giffue sin brodhær skat oc liusde hannum konnings arff eff-
85 tær sigh. Tha effter gen com Magnus, Norgis konningh, amot Swen
vethær hannum at stride mæt soa vtaligh skiphær ænsæ sandh i haff, oc
i Øræsund mæth uwaræ tha gik han af eth skipp oc i eth annet; han fiæll
vtbyrthæs oc drucknæt. Thær Swen hørdæ thæt, tha foor han til Norge
oc feck rigit effter hannum. Mæden han var i Norge, mæden komme
90 Winder oc brendæ Iutlandh alt til Ripæ. Konningh Swen kom igen och
møtæ synæ vuennæ mæth rooff vithær Slæswigh. Thær sloa han nedær
och drap aff thom fæmten tusende folk, oc hinæ andre flydæ allæ.

Anno Domini 1074. Tha dõtæ konning Swen Æstridz søn: Thoræ,
hans sløkæfriit// var, forgaff drotning Gytæ mæth ethær. Magnus Tho- 12 v a
95 ræ søn vort sendh til Rome, at han skulde thær kronen til konning. Han
dõtæ i veghen ock kom ey hiem.

94. Æfftær Swen Æstrids søn vort Haraldh, hans søn, konningh. I
hans time vort Engelandh frælst aff Dané hærædom, thær i hundred
vinthær oc tiugæ haffdæ værit thom vndergiffne.

100 95. Effter Haraldh vort Knut, hans broder, konningh. Han war atæ
vintær konningh. Han var en god man oc en hællugh. Han bygde man-
ge kirker vp oc kom mangæ men mæth kraft till Gudz tienistæ. Æn tho
mottæ han somme landh vti hans riki aldrigh komme till at redæ theræ
tindæ.

5 Anno Domini 1083. Ordo Carturiensis exordium sumpsit.

Anno Domini 1087. Tha vort sancte Knut, Dane konning, dræpen i
Othens ø i sancte Albans kirki mæth hærtug Oloffs radh, hans brodher
var, oc Bendict, hans brodær// vordh dræpen mæth hannum. 12 v b

96. Æfftær sancte Knuth vort thæn samme hærtugh Oloff konningh,
10 och han heth Olaf Hungær. I hans time vaar soa migel hungær i Dan-
marck, at folk trædede om yrtær, the læsde sammen til theris føddæ, for-
thy at alle sæthæ i hans rike vare fortapet i siv aor foræ vtideligh væ-
dær. A siwende vinter <siden> ath han haffde konning værit, tha vort

give mening. 55 biscopen] derefter gentaget oc sagdæ Aa. 13 <siden>] mgl. Aa; tilf. af udg. 24

han fwnnen i sin sengh døth af brat døth, efftær ath vorhærræ vort fødh
15 anno Domini 1094.

Anno Domini 1088. Tha vort sanctus Nicolaus, biscop i Myrrea var,
førth aff Myrrea oc til Baar:.

Anno Domini 1088 12. kalendas Aprilis. Tha burdess først gra-
munke lifftet a thæn tolfftæ kalendas, thær Aprilde moneth hørær till.
20 97. Efftær Oloff Hungær vort Eric, hans broder, konning. Han het
Eric Egothe, først// forthi ath, so brat som han fich rigit, tha vort soa 13 r a
migel fruct a iorden, at en lidell skæppe aff huerkens korn galth ey
meræ æn two geuæ penninge. Foræ thæn annen skildh heth han Ego-
thæ, at <han> var soa stor man, at <fra> hans axlæ oc so vp motæ han
25 sees yuær anneth folk. Thær til hafde han stirki lichth vethær fyræ the
sterkeste men, i hans rigæ var. Thredie sak hedh <han> Egothæ, forthy
ath han var soa god, at thæn time han vilde fare til thæt helge land, tha
vilde Dane giffue hannum thrithingh af alt thæt godzs, i rigit vaar, thær
til, at han skulde være hieme oc løsæ sit cors thær mæth. Han vilde ey
30 hieme væræ, mæn for borth oc kom till Rom, oc thær fik han Lundæ
kirke frælssæ til at haffue ærchibiscop oc primatum yuæ thry riki, Dan-
march, // Suerige oc Norge. Siden kom han til en stath, heder Constan- 13 r b
tinopolim, oc thær vort han hederlige vntfangen af Greke keiseree:.

Anno Domini 1101. Tha dõtæ Eric Egothæ oc Bodild, hans drot-
35 ningh, i en ø, hedær Cypær, oc thær giordæ han mange iærntegen.

98. Æfftær hannum kom Nicholaus, hans broder, oc vort konningh.

1103. Tha døthæx: <Ascer>, thæn første erchibiscop i Danmark.

1111. Tha vort Pascalis pawe fangen af konning Henric.

1113. Tha for sanctus Bernardus i closter.

40 1115. Tha kom først conuent til Clarewallem.

1118. Gelasinnus var paue i eet oar.

1119. Thæn annen Kalixtus var paue i fæm aor, ti monet oc atæ
daghæ.

1120. Tha togs vp ordo Premonstratencium.

45 1125. Tha dõtæ keiser Hinric, oc thæn tredie Honorius var paffue i
fæm aor. Tha wrdæ oc bodæ cardi//nale oc abbata fangnee: 13 v a

1127. Tha foræ Tartaræ intil Vngariam.

1130. Tha wort then helghe hærtughe Knut myrd hooss Haraldz
stath af Magnus, konningh Nichlæs søn var. A the samme aar vort sancte
50 Knutzs søn, hærtugh var vti Flander, dræpen af sinæ egnæ mæn i en
kirke.

99. Thæt samme aar vort Magnus konningh Nichlæsæ søn, giort til
konningh bodhæ ywær Danmark och Gotlandh mæth hans faders yuer-

warelsse, æn Skaninge thee toghe Erik Emun, Eric Egothæ søn, till
 55 konningh, och konningh Niglæs och Magnus, hans søn, komæ amoth
 hannum i Fothwik 1135. Thær fiæll Magnus, konningh Niclæs søn, oc
 sex biscopper, firæ aff Iutlandh, en aff Siælandh oc een aff Swerige.
 Mæth thom fiæll ok manninge andree: hederlige men aff Danmark.
 Konningh Niclæs flydæ till Slæsswigh, oc thær// dræptæ suthæræ han- 13vb
 60 num.

100. Effthær hannum kom Eric Emun. Forti at han skulde veldugh
 vordhæ, tha drap han Haraldh oc hans syner.

<1136>. Tha wort myrk yuer alt landeth in i fastæ. Thæt samme aor
 døthæ oc thæn førstæ ærchibiscop Ascer aff Lundæ kirki, oc Eskil wort
 65 electus.

1139. Eric Emun vort dræpen en dagh aa thinge aff een, thær heet
 Plogh Swortæ.

101. <Effthær> hannum coom Eric Lamb.

102. 1140. Olaff, Haraldz søn, han stridæ amot Eric Lamb, forti at
 70 somme Dane haffde tageth hannum till konningh. A thæn fiærthæ ka-
 lendas, thær Aprilde monæt hørær til, tha var myrk ywær al værilden. 29/

1141. Ærchibiscop Æskill han sattæ laghæ for Olaff Haraldz søn.

1142. Tha war stridh i Distlingh thris<war> een dagh oc trætten
 synne i eth aor melliom Eric ok// Olaff, oc ee flidæ Olaf foræ Eric. 14ra
 75 Thæt oar vort oc conuent sændh til Alavastrum.

1143. Olaff drap biscop Rikon aff Roskilde.

1144. Eric tha biscop Hænriks sistær aff Bremæn. Thaa vort ok con-
 uent sendh til Heriuadum oc till Nidall. Olaff var och tha dræpæn i
 striith. Celestinus var pawe i thre maneth. Lucius var <pawe> i tu aor.

80 1146. Eugenius var pauee i ni aor. Conuent kom och tha til Lyusæ a
 thæn sivndæ Idus, till Iulius moneth hørær. 9/

1147. Eric Lamb døtæ munk i Othens ø. Conuent sendis och tha til
 Houet ø. Strit war i Slangæthorp.

Siden Eric Lamb var døth, tha tokæ Iutæ Knut Mag<n>us søn til
 85 konnungh, oc Skan:ninge oc andre mindre ø landh the toghe Swen,
 Eric Emune søn, til, och thom var yteligh i tolff vintær orloff i melliom.

1148. Sanctus Malachias for aff væ//rælden. 14rb

1149. Ærchibiscop Eskill vort fangen aff Swen konningh. Striidh var
 hoos Arcunæ i Villandh.

90 1150. Sancte Kiæll, prouest i Vybærægh, for aff værilden. Striidh
 var i Slangthorp, oc Knut flydæ. Conuent sendis til Værnæn, thær
 sidhæ vort stædh i Esrom.

døothæxl jf. Text I: factus est; stedet misforstået, jf. ndf. s. 227 l. 63-64. - <Ascer>| Æfthær Aa. 63
 <1136>| 1146 Aa; jf. Lorenzen. 68 <Effthær>| Eric Aa. 73 thris<war>| thris hwarff Aa. 79 <pawe>

1151. Striid war i Vybiærgh, och Knut flydhæ.

1152. Knut ælælændet sigh till Riscæ landh oc tok *mæth* sigh megell
95 hielp af Saxlandh. Han stridæ ok flidæ.

1153. Sancte Bernard, abbat i Clare vallis, skifftæ værilden. Conuent kom till Esrom. Knut kom igen aff Riscelandh oc til Friislandh, oc thær bygdæ han *mæth* <Frisæ> hielp Mildeburgs huss vp. Thær Swen hordæ *thæt*, tha kom han til Slæswik *mæth* alle Dane lething oc fortithæ
100 skipp oc foræ landwegiss till Hugstæth och omlagede Mildeborgs huss oc brende mikell loth aff Friislandh. Knut *mõtæ hannum thær mæt* Frisæ oc *yærkom hannum* i stridh, oc fiollæ thær// mange Skaninge oc 14 v a
soa ok andre hederlige men.

1154. Thær tha Valdemar, thæn helluge hærtugh Knutts søn, Sophiam, konningh Knutts søster. Dane toke tha alle twa konninger, Knut, thæn thær förræ ær sagt aff, och Valdemar, sancte Knutts søn. Tha flydæ Swen konningh til Saxlandh.

<1155.> Anastasius var paue i thre vintær. Tha kom Swen igen aff Saxlandh oc hærtugh Hinric *mæth hannum* until Simærstæth i fæmten
10 daghee færth, *thæt* the flidæ førre i two daghe.

1156. Tha wort friidh melliom konninger i Danmark, och righth skifftis i thre lothæ soa, at Knut 103. fek Iudland, oc Valdemar 104. fek Skane, ok Swen 105. fik Siælandh. Foa daghe thær effthær bøth konning Swen aff Siælandh konningh Knut aff Iutland och konningh Valdemar aff// Skane til Roskilde till sin høgtith. Thær the varæ alle druck- 14 v b
ne giorde, och the dantzede om naten i konninges mooshuss, a sancte Laurensse afften, tha var ath konning Swen och drap konningh Knut, ok 9/8
Constantinum, hans frænde var. Voldemar vorth soar och flidæ til Iudland, och Swen fulde effthær *mæth* hær. *Thæt samme* oar toldæ the æl-
20 loue tusend iomfruger martirium i Kolne. 21/10

1157. Tha komme the sammen till striidh, Sween: och Valdemar, a Gradee hedhæ, och thær vorth Swen dræpen oc iordet i Grade kirke. Sideen: fech Valdemar konnings dom yffuer all Danmarc.

1158. Adrianus var paue i fyræ aor. Absolon vort biscop i Roskildhe. Conuent sendes til Vithskyflæ a nonas i Aprild. 3/4

1160. Conuent kom til Sabba.

1161. Conuent sendæs til Sora// a idus i Iulius moneth. 15 r a 15/7

1162. Tha bygdes Twisell.

1163. Tha wort Knut, konningh Voldemars søn, fødth. Woldemar
30 for til keiserenss hoff, oc thær røntæ han migell swigh oc mange aff keyseren, mæn manneligh oc varlig mæt allæ syne men haffde han sich i alle thingh oc gerningh, oc *mæt* gudeligh trøst ok hærtug Hinriics

styrælsæ aff Brunswig tha kom han heell oc halden hiem til Danmarch. Siden wareth konning Voldemar sigh fran the titeskes vndskap oc loth
 35 vp gøræ Danæwirke mæt mwr, forti ath thæt var förræ giort aff træ.

1165. Conuent kom til Øøm, och konningh Voldemar forderffde miketh aff Vindær.

1170. Tha vort Voldemaar: fødh, Voldemars søøn: Sanctus Thomas vort dræpen i Engelandh. Rø// var wnnet aff Dane och vent til cri- 15 r b
 40 sten troo. Iarmer døptæs tha. Conuent sendes til Doberan.

1171. Tha wort thæn helluge hærtugh Knut vptagen i Ringstadh.

1172. Conuent kom til Darg(un) a siundæ kalendas for Iuli moneth, oc siden kom thæt til Hilda. Conuent com til Gudz ø. Conuent kom til Gudzs stæth. Hærtug Cristoffer døthæ, oc megel iordeskelfue
 45 var tha i Danmark.

1177. Sancta Margareta, i Roskilde ligger, toldæ tha pyne. Knut, Valdemars søn, han vort konningh i Skane oc i Halland i hans faders liffue oc mæt hans yuæræ oc villie.

<1178.>. Eskill, thæn annen erchibiscop i Danmark, for borth oc
 50 vort munk i Clarewallis. Absolon vort erchibiscop. Sooll myrcnæt a hælgecorss aftæn om en otensdagh.

1180. Sanctus Nicolaus i Arus han døtæ.

1181. Konningh Voldemar møtæ keysere// Frederic hoos Trauen, 15 v a
 och thær giffæth han sinæ two døttær. Een gaff han keiserens søn oc
 55 <annæn> greffue Segfrit. Thær til fek han hærredom af keiseren yuer alle landh norwart vth mæt Æluen. Thær offuen a fek han til visse breff mæt keiserens ingeseglæ aff gull. Han fik oc paue Innocencius thæn trediee hans breff vp a till fæstæ oc stæthugth at wæræ, ath han skulde thæt hærredom haffue mæt egælighe ræth. Siden konningen vort døth,
 60 tha forderffdæ en tisk quinne, heth Abele, ollæ tessæ breff, Dane til hadh.

1182. Ærchibiscop Æskill døthæ i Clarewallis. Waldemar konningh, thæn førstæ, han døtæ a femte aor och tiwæ, thær han haffde konningh værit.

65 106. Knut, haans: søn, han fik, siden hans fader var døth, alt Danmarks vælde konningh yuær at wæræ.

1187. Ierusalem vort fangen af Soldan, oc cristendom lagdes thær nedær, oc solen mistæ sith liussen thæt samme aor.//

1188. Sanctæ Kiæll vort vptagen, hærtug Valdemar vorth giort til 15 v b
 70 ridder.

1189. Conuent sendes till Regnefæld.

Aa; jf. Text I og II. 26 Sabba| Salba Aa; jf. Text I og II. 42 Darg(un)| Clargim Aa. 49 <1178>| 1183 Aa; jf. Text I. 55 <annæn>| mgl. Aa; tilf. af udg. (jf. Text II). 73 Convent . . May| oplysningen

1191. Lething vort vt giorth till Finlandh, oc thæt land wne Dane.

1192. Conuent sendes til Gulholm ofnæ annæ⟨n⟩ Idus ii May. A ¹⁴/₅,
thæt samme aor tindæ Kalendas for Iulius monet offne helgæ torsdagh
75 tha gaff biscop Valdemar aff Slæswik til Gullholms clostærs borth firæ
kirkæ tinde, thær fœrræ laghæ til hans egeth borth, so som ær sancte
Michæls kirki a Biærgh, Kallæby, Nybølæ oc Tolghæ. Han gaffuit til
egeligh giffit oc stircte thæn giffit fæsteligh mæt sith priuilegæ, och vigdæ
80 han thæn samee: dagh theræ kirkegord oc theris omgang. Thæt same
aor bran Esrom først vp. Tha satthe oc biscop Valdemar// sig vth amot ^{16 r a}
konningen vten alle nøth oc foor til Norge oc kom igen mæt fæm lange
skip och trediuige. Han vort fangen oc sath i Siøborgh torn, oc thær
sath haan: inne i fiurtan vintær.

1194. Conuent com till Asilum. Lething vorth vtgiort til Estlandh.
85 Greue Adulph var konnings man til skat at giffue.

1195. Tha var eth yuerwætis vædhær.

1196. Konningh Knut fœrdæ hær til Æstlandh.

1197. Tha togs vpp Sancte trinitatis ordo.

1198. Tha var megell iordun i Danmark. Biscop Pædhær vort fangen
90 oc Tørbørn, hans broder, dræpen.

1200. Tha burdis barfodæ brødre liffnæth. Tha var Renisborg huss
wnneth oc Tithmarcks.

1201. Absolon, thæn fiardæ ærchibiscop i Lundh, dødæ, oc An-
dreas vort vigd.

95 1202. Greue Adulph vort fangen. Sæhæborgh huss vort vnnet. A
annen// Idus i Nouember tha dødæ ok konningh ⟨Knut⟩ Voldemars ^{16 r b 12/11}
søn.

107. Effter hannum kom hans broder Waldemar, oc thæt samme oar
vort han cronet til konningh.

100 1203. Greffue Adulph han vort fræls af fangels.

1204. Tha wort lethingh ⟨ut⟩ giort til Norgæ af Valdemar kon-
ningh. Han skipet Ærlingh till konningh atwæræ oc Philippus til
dro⟨s⟩æt, oc the worde bodæ konnings mæn hoss Tunsbiærgh. Tha gik
annen synnæ brandh yuer Æsrom.

5 1205. Konningh Voldemar fek Dagmar, konun⟨g⟩s dottær aff Be-
heem, til drotningh. Dane foræ yffuer Æluen oc brodæ nedhærr:
Ærtænburgh.

1206. Biscop Voldemar vorth fræls af fangelsæ foræ drotning Dag-

---

står fejlagtigt under 1192 i stedet for under 1191; jf. Dipl. Dan. 1. rk. III nr. 169. – annæ⟨n⟩| annes
Aa. 74 Iulius] fejl for Iunius. Oplysningen hører ligeledes til 1191, den rigtige dato er da ²³/₅, 1191; jf.
Dipl. Dan. anf. st. 80 Esrom] Esroms Aa. 95–96 A . . Nouember] dateringen er i hs. forbundet
med det foreg. Aa. 96 ⟨Knut⟩ mgl. Aa. 1 ⟨ut⟩ ni Aa. 3 dro⟨s⟩æt] drodæt Aa. 5 konun⟨g⟩s]

10 mars bøn, tho *mæt* the formall, at *han* skulde *thæt* swære, at *han* skulde
 15 aldrih kommæ thider i Danmark. Ey lanct *thær* efftær vort *han* erchi-
 biscop i Bræme, oc forthi ath *han* sattæ sig amot// konningh, tha satte 16 v a
 pauen *hannum* af erchibiscops dømme oc ba(n)førde *hannum*.

1207. Konningh Valdemar *han* ieghæde keiseren.

1208. Ebbi Sone søn oc Laurens och there *men* alle fiolle i Lene
 15 striith i Sverige. Konningh Valdemar sloa nedær Hwhiteburgh. Tha
 vort oc then kelde giort, hin veghen Æluen ær. Horeburgs hws
 (v)ordh och tha giort vp, sosom konningh Valdemar bøth.

A thæt same aor tha skiffte munke af Gulholm alth *thæt*, the ate,
 vethær biscop Nich(l)æs for eth stat, *thær* hedær Konnings landh i Ry-
 20 thie. I thæt *samme* aor a sancte Magnus dagh, *thær* martir war, tha
 wort thæt skiffitæ kungiort i Huseby oc priuilegia æfterkallæth, *thær*
 vare a giffuen. The munkæ finghe amoth theris godz och eghen Kon-
 nings land i Rythie oc thre kirke tinde, sosom ær Hal//denes Bratorpp, 16 v b
 Broaker, Gruntoft, oc amot firæ kirke tinde, sosom ær sancte Michels
 25 kirke a Biergh, Kalleby, Niboll oc Tholgæ, oc thæt skiffitæ lodæ the
 fastelich fæstæ *mæt* pawens priuilegia, erchibiscops, theræ eghiet oc
 capitels (bref) aff Slæswigh. Broder Syuardh, *thær* conuers var, *han*
samnæth *thæt* *samme* aor the thre kirke tindhe til munke nyttæ, føræ
 æn the komme til thit, ænsæ the skulde bygge.

30 1209. Tha fødtes *thæn* trediee Valdemar, annen Valdemars søn.

1210. Lethingh for till Pruçæ oc till Samlandh. Konningh Swerki aff
 Sverige vort dræpen. Tha kom conuent aff Gulholm oc til Konnings
 landh i Rithie, och a sancte Thomes (apostell affthæn) tha toghe thee 20/12
 først *thær* regell.

35 1211. Dane bygdæ efftær vp Dimins huss oc slogæ// nedær Nien- 17 r a
 borgh.

1212. Tha dõtæ drotningh Mæræde. Hun kalledes Dagmar fore
 henne venligh och fore henne meglæ fægernde.

1213. Tha dõtæ *thæn* gamlæ biscop Pædær aff Roskildæ oc biscop
 40 Nichlæs af Ripæ. Greue Gønzelin oc greffue Hinric, *hans* brodær, the
 finge theris land igen aff konningen oc sworæ *hannum* troskap. Dane:
 finge och tha Stetiinss huss oc margrewens huss *mæt* villie oc vten
 striith och storm. Konning Valdemar giorde tha annen synne brullup
 mæt Bærengierd, *thæn* *thær* *men* kallethæ Bringænild, greue Ferrandz
 45 sistær aff Flandær.

---

konuns Aa. 9 swære] swære, sen. rett. til swære Aa. 12 ba(n)førde] barførde Aa. 16 keldel
 pons i forlættet er forvekslet med fons. 17 (v)ordh] gordh Aa. 19 Nich(l)æs] Nichæs Aa. 22 a
 giffuen] sammenskr. i hs. Aa. 27 (bref)] mgl. Aa; tilf. af udg. 28 nyttæ] herefter har Aa æn; jf. næstflg.
 ord. 32-33 Tha . . Rithie] notitsen står fejlagtigt under 1210 i st. f. 1209; jf. Tekst II. 33 (apostell

1215. Tha vort thæn trediee Valdemar taken till konningh. Keyser Otto brøt sin troo amoth sin sworne eth. Han kom till Holzæt oc vilde sik thæt vnderwinnæ. Konningh Voldemar kom amot// hannum mæt ^{17 r b} megell hær oc haffdæ mæt sikh af Frise trisinstiuge tusent men. Thær keiseren hørdæ thæt, tha torde han icke bidæ striidh, mæn flidæ yuær Æluen oc tapæt twa thee bestæ kempæ, thær han hafdæ i keiser dømet. Annen vort niderslagen aff een Friis, hedh Swen Starki, och annen theræ af en annen Friis, heth Broder Gaulingh.

Thæt same aor var almynnings moot aff klærcke i Room i sancte Saluatoris kirke i Nouembærs monæth. Thær var at thæt mooth Innocencius pawæ a atende vinder, sideen: han haffdæ værith pauæ. Thær vare oc 12 biscopær <oc> fire hundret. I blant thom vare twa fremmærss patriarche, en aff Constantinopolim oc annen af Ierusalem. Thæn patriarchæ aff Antiochia han war illæ siuk; han sende syn vicarium fore ^{17 v a} sikh, biscop aff Anceradæn. Patriarchen aff Alexandria han war// vnder hednæ manne vold och mattæ ey komme, æn han giorde thæt, han gath, sendæ foræ sikh sin dyachen, hans brodær var. Siden ware thær ærchibiscopper oc primates firæ och halffiardesintiugh. Sider vare thær abbetær oc priaræ æn fleræ æn fæm tusende oc thry hundreth.

⁶⁵ 1216. Pætær Iacobss søn vort biscop i Roskildhæ. Konning Volde-
mar for yuær Eluen at iis mæt sin hær till greffue Hinricks land aff Pa-
latin oc brende thæt, ee til han fick miukt thæt alt efftær sin villie.
Haan: giordæ tw barfriit vthæn for Hamburg, oc fik han staden. Tha
wort oc Eric fødth, konningh Valdemars søn. Hans fader gaf hannum
⁷⁰ aa thæt samme aar hærtughe dømee i Iutlandh. Han gaff oc sin sløkæ-
fridæ søn Nichlæs Hallandz greueskap. Skælnæth varth oc thæt aor
melliom konningh Iohan och hans mæn.

1217. Greffue Albrict bygdæ// haalzhus hoos Traffuæmyne, oc ^{17 v b}
Dane giordhe eth anneth i Thythmersk effthær konnungs both. Grefue
⁷⁵ Hinric aff Palatin oc ærchibiscop Geradh aff Bremæ the mætæ kon-
ningh Valdemar vethær Slesvigh.

1218. Keyser Otto døthæ tha. Konningh Valdemar kallet sammen
allæ førstæ i siit ryghe, sosom war fæmtæn biscopær, thre hærtuger,
three: greffuer, abbætær oc alle andree flestæ til Slæswig och gaff Val-
⁸⁰ demar, sin søn, konnungs nawen oc sattæ hannum kronæ a hoffuæt a
sancte Iohannis baptistæ dagh. Greffue Nichlæs døthæ ok tha. ^{24/6}

1219. Konningh Valdemar samnedæ megell hær mæt tusent lange
skipp oc fæm hundræth och for til Æstland, oc efftær migell striidh
vendæ han alt thæt landh till cristendom oc giorde thom Dane til vn-
⁸⁵ derdaninge, och soa æræ the æn i dagh.

affthæn)] affthæn apostell Aa. 39 Roskilde| Rolskildæ Aa. 57 <oc>| i Aa. 88 (Bærengierd)] mgl.

1220.// Sanctus Thomas ærchibiscop vort vptagen. Iherusalem byg- 18 r a
des igen mæt cristne men.

1221. Tha dõtæ (Bærengierd), konningh Ericks oc Abæls oc Cri-
stoffers moder var.

90 1223. Konningh Valdemar och hans søn Voldemar ok theræ mæn
vordæ fangnæ i theræ sengh i Li(t)hø aff greue Hinric a sancte Iohan-
nes dagh ante portam Latinam, och so worde the fõrdæ till Villandh,
oc i Swerin vare the muksæn i three vintær. Thaa løsdæ Dane thom
foræ trisinstiuge tusende march skært silff mæt lybæsk wowæ. The
95 thingh, thær the gaue alle the fõrstæ hæræ aff Saxlandh a thæn dagh,
the vt komme, sosom var hæstæ, klædær oc andræ dyræ cleynodh, thæt
var vært slikæ tu. Merk thu, thær hær k(ø)øs . . . . .

. . . . . formal, at ey hærtoghen oc enge høffdinge effthær hannum
moa brydæ then sææt oc thæn ræth noget tyme, thær tha var// giorth. 18 r b
100 Thæt samme aor tog hærtug Aabell Mæctildh, greue Adulffs dotter, til
husfruge, oc thæt tottæ hans fader, konningh Valdemar, ille ware, for-
thi at han ræddiss thæt, thær siden vord, at skælnæth skulde komme ok
vsættæ melliom the brødree, hans søner waræ, forthi ath fran thæn dag
och soa siden thrøth aldrih striidh melliom kynnungæ oc næstæ,
5 sosom vare konninger oc hærtuger, oc greuer studæ thær ee till, thær
Danmark vilde illæ. Thæt oar var ok stridh a Skanør melliom Dane oc
Normæn. Tha war oc megell stoorm aa sancte Clemens dagh.

1238. Thaa vort sancte Villiem vptaken i Æpelholt. Tha døthæ
greuinnæ Hathwic och biscop Tuchi af Slæswic, och Iønæs vort electus.

10 1239. Konningh Eric togh Iuttæ, hærtugens dottær aff Saxlandh, til
husfrughe. The finghe dispensacionem aff paue Gregorius,// forthi at 18 v a
the vare for innen fiarde manne i frændskap. Ierusalem vort fangen
aff hethne.

1240. . . . . Tha døthæ thæn annen konning Voldemar a then femte
15 Kalendas fore Aprildh a skærtorsdagh. Thær han døthæ, tha fiall san-
neligh Danmarks cronæ, forti at allæ the orlugh, vt aff Danmark æræ
siden giordæ, the æræ vrthne alle Dane till vpbrygsell oc atløghe, for-
thi thee haffue ey tapeth sighær at enee, mæn alle thee landh, thær
theræ forældere wunne mænnelige mæt konnugligh swærdh, the æræ
20 thom ey at ene affgangen, men the haffue æn fõrth aa rikit mange har-
dæ plaghe och skiæntzell, forti theris høfftingh oc formæn vilde hælder
hæriæ oc brenne huær a annen æn værie fore theræ landh.

Aa; tilf. af udg., jf. Text I og II. 91 Li(t)hø| Lichø Aa. 93 muksæn| Aa har muksæ: een. 97 k(ø)øs|
løos Aa; Aa har herefter en større overspringelse (en side eller spalte i forlægget), jf. Text I og Lorenzen.
98 Formall forlægget har formodentlig haft mæt the formal; jf. s. 239 l. 9 og Lorenzen s. 180 l. 8. 1 ille
ware| sammenskr. Aa. 14 1240| herefter er oversprunget en notis og det flg. årstal 1241 Aa; jf. Text I og II

109. Eric konning, annen Voldemars søn, feck tha Danmark effthær sin fader.
- 25 1242. Tha burdiss// strid oc orloff melliom kónningh Eric oc hær- 13 v b
tighe Abell, hans broder. Thæt samme aor. Ringstadhe closter brendes
aff vode eldh.
1243. Nunnæ closter i Roskilde brendis vpp.
1244. Konning Eric førdæ hær til Kaldingh amod sin broder. Tha
30 dõtæ oc biscop Iønæs aff Slæswigh, och Æskill vort electus.
1245. Tha war almanz clærcke modh i Lugdun. Biscop Nichlæs
flitte tha aff Danmark fran Roskilde kirke.
1246. Konningh Eric førdæ amot sin broder badæ dansk hær oc
thytesk, mæn thom vorth tagen dagh i melliom yuer en tith.
- 35 <1247>. Soræ oc Colbaz closter the brunne vpp. Tha worth oc Othens
ø vpbrændh af tydeske. Konningh Eric brendhæ och tha Swineborgh.
Æn huat meræ? Thær the haffde rikit ysæ//lighe ødh, tha skamdhe 19 r a
thom ey vith ath göre rikit eghelic vfrægæth.
1248. Hauen vort brændh aff Lybækær. Biscop Nichlæs af Roskilde
40 dõtæ i Claraualle.
1250. Hærtug Abell fegk sin broder, konnung Eric, swiclic i Slæ-
wich aa sancte Laurensse nat, och soa vort han førdh a skipp i Myø- 10/
sundh och dræpen oc nidhær sænth aff een hærtugens ridderææ; thær
heth Laghi Gudmudz søn. Thæt same oar for Voldemar, hærtugh Abel
45 søn, aff Pariss scolæ oc vort fangen aff biscopps rideræ aff Colne.
110. Thæt oar vorth oc hærtug Abell tagen till konningh oc croneth.
1251. Tha dõtæ keyser Frederic.
1252. Konningh Abel for till Æiderstadh mæt hær at stridæ, och
thær vort han dræpen.
- 50 111. Cristoffer vort konnungh effter hannum. Ærchibiscop Vffæ
dõtæ och tha.
1253. Konningh Cristoffer antuordeth Voldemar, konning Abel
søn, hærtugdømet mæt baneer hoos Kaldingh. Thæt oar var oc stridh
hoss Skælfiskør melliom konnung Cristoffer oc Hinric Æmeltorp.
- 55 1254. Iacop vort ærchibiscop i Lundh, oc Pædær vort biscop i
Roskilde.
1255. Koth karllæ varæ allæ galne mæt kiluer. Keyser Villiom dõtæ
vti Frislandh.
1256. Konning Haquun af Norghe var i Danmark. Hærtugh Valde-
60 mar dõtæ och tha.
1259. Konnug Erich vorth bort tagen aff sancte Pæders kirke aff

og Lorenzen. 29 hær] thær Aa; jf. Text I 7. 32 flitte] rett. in scrib. fra flist.; derefter overstr. dõtæ Aa.
35 <1247>] m°cc°xlviij Aa. 59 var] vare Aa. 61 vorth] vort vorth Aa. 68 vræt] derefter mgl.

Cristoffer, hans broder, biscop Nichlæs vvitændhe. Stridh var och tha melliom konnungen oc bøndhær.

1260. Ærchibiscop Iacop vort fangen oc lagth i myrkehuss i Ha-
65 genskog huss. Tha dõtæ Cristoffer konnug i Ripæ.

112. Efftær hannum vort hans søn konnug, Eric. Han giorde mange
onde gerninge// i Danmark, forti han røueth kirke tinde aff. The mæn, 19 v a
thær skade ok vræt ....., thom giordæ han <e>nug ræt. The clostær,
70 twingdæ thom megæt mæt hæstæ oc mæt hundæ oc giordæ storlic
armee. A thæt oar brende oc greuer aff Holzæt en dighæ<r> loth aff
hærtugedømet. Iærmarr:, hærræ var yuær R<ø>landh, brænde dighær
loth aff Sielandh.

1261. Iarmar giorde megell drap a kot karlæ hoos Nestwith, och
75 thæt samme aor dõtæ haan:. A thæt samme oar vorth hærtugh Eric,
konnug Abel søn, tagen til hærtugh. Tha vort och biscop Elaff dræpen.

1262. Striid var aa Loheeth melliom konnungh Erich Cristoffers søn
och hærtugh Eric Abel søn a sanctæ Olaffs afften. Konningens hær skil- 28/,
dis ath, oc konningen oc hans moder, drotningh Mæredæ, vordhæ//
80 fangnæ. 19 v b

1263. Tha wort drotninghen løsdh af fangæ. Thæt samme aor mistæ
solen sith liusen i August moneth. Thæt samme aor. Drotningh Me-
rædæ loth hengiæ Pæder <F>in søn, oc Skaninge omlagedhe Helsinge-
borg.

85 1264. Konning Eric vorth løsdh vtaff fangels.

1265. Ærchibiscop Iacop foor till pauenss gordh. A thæt sammee
aor var Michæll Tunderss huss nidhær broth.

1266. Gwido cardinal var i Danmarc.

1267. Biscop Nichlæs aff Slæswig dõtæ, och Bondi vort electus.

90 1268. Tha vorth Kaldings huss vpbygdh.

1270. Tha worth myrck a mithfaste søndagh. Løghum clostær bran 29/,
och tha vp.

1271. Hærtug Eric aff Iudland oc hans søn the dõtæ bodæ. Biscop
Esgi aff Ripe dõtæ oc tha.

95 1274. Tuchi vorth// electus til biscop i Ripe at wære. 20 r a

1275. Tha hiolt thæn tindee Gregorius pawe alment clærcke mot i
Lugdun. Ærchibiscop Iacob dõtæ och tha, oc Ærland vort electus.

1276. Tha løsdæs forboth vti Danmarc. Tha var oc strit i Swerige,
oc thær wnnæ Dane siger.

100 1277. Tha dõtæ hærtug Eric aff Sueriki.

et verbum Aa; jf. Text I og Lorenzen. - giordæ] derefter har hs. i Aa. - <e>nug] anug Aa; jf. ovf.
s. 173 l. 74 og 100. 71 dighæ<r>] dighæ Aa. 72 R<ø>landh] Rolandh Aa. 83 <F>in] sin Aa. 7

1278. Tha dōtæ biscop Pædær aff Roskilde, oc Stig vort electus. Tha vort erchibiscop Thrughut wighet.

1280. Tha dōtæ ærchibiscop Trughut, oc æfftær hannum kom Iønæs Drooss.

5 1283. Tha fik Voldemar, hærtugh Eric sōn, hærtugdōmet.

1285. Konning Eric Cristoffer sōn fik hærtugh Voldemar.

1286). Hærtugh Voldemar vort fræls aff fangæ, oc aa thæt samme aar vorth konning Erich myrdh i sin sengh aa// sancte Cecilie nat aff 20 r b 22/11
syne eigne men, the thær han haffde mest ælsth. Han fik soar sex oc
10 halftrediesintiugh. Thæt samme aor vort sammenkallet alt rikens rodh,
oc hærtugh Voldemar fech thaa alt thæt, thær hans fader haffde hafft
fore hannum. Tha vort megel kiff oc trættæ oc vroo i melliom the
godæ men, thær i rikit vare, aff konningens dōth. A thæt samme oar tha
kom hoff sammen offuer alt Danmarc om pintzdage till Niborgh, oc 25/5
15 thær vorth greffue Iacob oc marskalk Stigh oc Pæthær Iacobs sōn oc
andre fleræ voldzmen aff rigit til nefnde oc skild giffne oc vtlagdæ aff
Danmark foræ konningens dōth aff almæns radh oc rōst, oc thom togh
konnug af Norghe intil sik. A thæt samme ar dōtæ konnunghen aff
Norge i Kunæghell huss. Om the same tyme vort hærtug Voldemar//
20 Danmarks værre, forti at konningens sōn var meget spæth. 20 v a

113. 1288. Tha vorth konnungh Eric, konnugh Ericks sōn, cronæth a iuledagh oc kallædess Eric Mænwet. Thæth samme aor giorde marskalk Stigh openbarlic mannughæ ondæ gerninge i Nørræ Iutlandh. Tha dōthæ oc Mechtildh, fordom var drotningh. Hærtug Voldemar
25 fōrdhæ sin husfru til Danmarc, hærtugenss dotter aff Saxlandh, mæt huilken han hafdæ giort brullupp a thæt formeræ aor i Mølne. Thæt samme aor bran Slæswic vp, oc siden loth hærtugh Valdemar plancke hannum om mæt thæt tymber, thær fōrdiss fran Gottorppe huss, thær han loth nidhær bridæ, huilket hans fader bygdæ vpp mæt megell
30 kosth oc haffdæ thæt sosom likæll oc gōme for alt Iutlandh.

1290. Tha vort Aalff Ællingh sōn fangen oc brotæn i// hiull vith 20 v b
Helsinborgh, och thær dōdæ han ønckelic.

1291. Tha bran Hæræzwat closter.

1294. Tha vordæ fangnæ erchibiscop Iønæs Grand oc mester Iacob
35 Langh i Lundh aff iungeræ Cristoffer, konnugs brodhær.

1295. Ærchibiscop Iønæs Grand kom vth aff fangels, konningen vuitende. Tha bygdæ hærtugh Valdemar affter igen vp Gottorppe huss.

1296.

(1286)| m°cc°lxxvi Aa. 11 Voldemar| derefter overstr. sōn Aa. 31 i| gentaget ved spaltetkifte Aa.

Tekst IV – Dansk oversættelse C. 15. årh. Sagntid – 1226

A: tabt. – Aa: Kgl. Bibl. Ny kgl. Saml. 606,8° (2. halvdel af 15. årh.) f. 98 v.

Tryk: Ellen Jørgensen: Middelalderlig historisk Litteratur paa Modersmaalet (1930) 21 ff.

Litt.: Ellen Jørgensen, *Annales Danici* (1920) 16; samme, *Middelalderl. hist. Litt.* 16.

Ny kgl. sml.
606,8°
98 v

Her byrghes een bogh, i hwilken kungøres aff danske koninghæ, hoo the woræ, ok hwat makth de hadde. *f* Then førstæ koningh, ther war i Danmark, han heedh Dan, hans fadher heedh Homble, ok affh then Dan kalles danskæ mæn Dani, ok righet kallæs Da⟨nia⟩ oc nw kalles 5 Dacia, fforthy Iulius keyserere kalledhæ Danmarck Dacia, thy the lædhæ gerne hws ok gaffuæ gerne øl ok madh, som i for^{de} righe bothæ. Then samme Dan wor aff kæmpæ slechtæ oc wor meghet stærck, ok alle, som bodhæ omkringh hanum, fryctedhæ for hanum foræ orloff oc striidh, som han all tiidh øwethe. *f* Effther hanum regnerede hans søn Hwmbles, 10 han war// lideth klogh ok war wnytte, han giordhæ foo mærlighæ ger- ningher i sin tiidh. Hans brodher, som heedh Lothar, met alle danskæ mæns samtycke dreeff hanum aff Danmark ok regneredhæ wdhi hans stedh. *f* Then sammæ Lothar wor them ganske swar, som bodhæ i ri- ghet, ok i manghe modhæ giordhæ illæ omodh them, ok ther fore war 15 han ihielslaghen aff danske mæn. *f* Effther hanum regneredhe hans søn Skioldh, oc then samme Skioldh, før han war 15 aar gammel, tha gik enæ omodh een biørn ok bantth hanum met siith belthæ; han wor then førstæ, som twingdhæ Tydesklandh under Danmark ok kom them till ath tiænæ ok giffuæ koninghen// aff Danmark skath. Then sammæ 99 v 20 Skioldh giordhæ manghæ ærleghæ tingh wdhi sin tiidh. *f* Effther hanum kom en koningh heedh Gram, ok aff hanum kalles Gramherith. Then samme Gram fictede all ene met een kæmpæ i Swærichæ ok sloo hanum i hiell; han sloo ok i hiell koninghen ii Swærichæ oc hans 16 brødre oc gioræ Swerighæ underdanygh Danmark ok twingdæ them 25 ath giffuæ skatth. Ther effther striddæ han omodh Swibdagher, konin- ghen i Norghæ, ok bleff slaghen i stridhen, ok aff then sammæ Gram, som soo sterk ok hordh war, tha sisher man æn om then, som gør no- gher grwm eller hordh gerningh: han ær en gram. *f* Effther hanum kom Swibdagher, // som hanum i hiell sloo. Then sammæ Swibdagher war 100 r 30 poo sin moders wæghnæ norgsk ok poo fadhers dansk; han dreeff sin fadher wdhi aff Norghæ oc regneredhe i hans stædh; han sloo i hiel H⟨ad⟩dinger, som war Grams søn, oc hæffnde soo sin fadhers døth ok

4 Dan⟨ia⟩ Dan med i-streg over den sidste streg i n Aa. 32 H⟨ad⟩dinger] Heldinger Aa; jf. Text I.

regnerede sidhen i hans stath. *ƒ* Then sammæ H(ad)dinger sloo i hiel
 konunghen aff Helesponto oc twingdæ vnder segh then stadh Dymyn
 35 ok gioræ manghæ flere ærlighæ gerningher; ther effther tyckte hanum
 ath wæra wærlight ath dōð i sænghæ, som andræ menniskæ pleyæ ath
 gōre, tha for werdhens priis skyldh, ath thet skullæ sighes hanum eff-
 ther, tha hengdæ han sigh sælff. Effther hanum kom hans sōn Frote,
 hwilken sik ok// alth righet forarmedhæ. Sidhen fek han ath vidhæ, ath 100 v
 40 ther laa een draghæ wppaa penninghæ i Vendesislæ. Tha gik han till
 hanum oc sloo hanum i hiell oc thoc borth thet sammæ liggendhæ fææ,
 met hwilketh han vndher sigh want Ænglandh, Friislandh, Skotlandh,
 Tydesklandh, Vennen, Rytzen ok mange flere landh. Ther effther had-
 dæ han een striidh i Skanæ, i hwilken han dōdh bleff, ickæ aff sinæ
 45 fiændhers henner, men aff then tynghæ, som hans harnisk hadde, oc aff
 meghel hedhæ. *ƒ* Effther hanum kom hans sōn Haldanus, hwilken
 i hiell sloo alle sinæ brōdhræ, wppæ thet ath han enæ mattæ regnere i
 Danmark. Effther hanum kom hans sōn Ro. Then sammæ Ro flyttæ
 then storæ stadh// Hōkekōpingh aff then stædh Hōkebjerg oc bygdæ 101 r
 50 hanum igen hoos een haffn wedh Isefiordh hoos then storæ keldhe ok
 kalledhæ stadhen Roskildhe effther siith ok keldens naffn. *ƒ* Effther
 hanum kommæ too hans sōnner Haldan ok Helgi, hwilke skiffedhæ
 righet mellom them, soo ath Haldan skullæ waræ koningh ower landet
 oc Helgi ower wathnedh. Then sammæ Haldan giore foo mærlighæ ger-
 55 ningher ii sin tiidh; han lodh en sōn effther sigh, som heedh Sywerth
 Hwiidh, hwilken ickæ regneredhe effther hanum; men Helgi war een
 fultaghæ man i striid, han sloo i hiell Hotbrodum, som koningh war i
 Swærichæ, han wan ok Tydesk//landh tiill Danmark, han gioræ manghæ 101 v
 reyser till siōs ok bedreff manghæ mærlighæ gerninger. Een tiid kom han
 60 till landet i Lalandh ok lodh hentæ till segh een bondhe datter, som
 hedh Ralff, oc laa met hennæ, affh hwilken han fōddæ een dotther, som
 kalledis Thoræ. Ok aff hennæ kalles Thoreō, fforthy hun war ther be-
 graffuen; sidhen kom han atter tiidh i geen effther 15 aar ok lodh then
 sammæ Thoræ till segh, thoc visthæ han thet ickæ, ath hun war hans
 65 datter. Affh hwilken han fōddæ een sōn, som kalledis Ralff Kragæ. Ther
 effther fik han ath vidhæ, ath for^{de} Thoræ war hans datther, tha fik han
 soo stoor blygelsæ, ath han haffdhæ ligghet met hennæ, ath han hengdhe
 sik selff. Then sammæ tiidh for^{de} Ralff/ Kraghæ war eth barn, tha 102 r
 70 skath wppa ok till eth stoorth wnderdanighetz tegn, ath Danskæ skullæ
 waræ hanum vndergiffnæ, tha sendhe han them een hwndh, som heedh

33 H(ad)dinger] Hældinger Aa; *ƒ. foreg.* 45 harnisk] harsnisk Aa. 55–56 Sywerth Hwiidh]

Raky, ok giordhæ then hwndh till en koningh i Danmark. Ther effther bedhæ hanum andræ hwndhæ i hiæll. Then tiidh Attislus fek thet ath vidhæ, tha sendhæ han them en hyrde ok giordhæ hanum till koningh,
 75 hwilken som hedh Snio. Ther effter tha han haddhe giort danske men meghet onth, som han haffdæ loffueth for^{de} koningh aff Swerighæ, tha sadh han wppaa Viborgs tingh i then steth, som æn <nu> Lwsæ høy kalles, ok ther war han wp ædhin aff lwss nærwæringhes allæ yperstæ oc bæstæ/ danskæ mæn. *ƒ* Effther hanum kom Ralff Kraghæ, Helgy søn, 102 v
 80 hwilken effther manghæ mærlighæ ok ærlighæ gerningher ok striidher, som han giorth hadde, han war i hiell slaghen met forrædhelssæ i syn eghen sengh i Lædre aff een, som hans eghen vorder hathæ till husfrux ok heedh Heruardus, hwilken som greffuæ war i Venden, ok met hanum war i hiell slaghnæ Biergh ok Hyæltus oc manghe erlighe kempæ ok
 85 allæ hans tiæneræ. *ƒ* Effther hanum regnerede offuer danske mæn for^{de} Heruardus, thoc icke lenghæ, so som war fran morgheñen aarlæ ok till primtiidh. Hanum sloo i hiell Haky, som war Hamandi søn, ok bleff han koningh i Danmark. *ƒ* Then tiidh han regnerede, tha kom ther een wth aff the norrre righe, // som heedh Fretleef, ok fek Rolff Kraghes Datter 103 r
 90 till husfrux, han sloo Haky i hiell ok bleff koningh i hans stæth. *ƒ* Effther hanum kom Othen, hwilken som dødhæ aff bradøøth hoos en stadh, som nw kalles Othens, ok ther bleff han begrauen, han war en kogler ok throlkarll, soo ath han dyrkedis i manghæ land fore gwdh. Danske men sende ok hans beledhæ, som aff gwll wor giorth, till Gre-
 95 ken fore stoor gaffuæ, ok thet toghæ the met stoor gaffuæ, ok thet toghæ the met stoor werdighedh. *ƒ* Effther hanum kom hans søn Balder, oc aff hanum kalles Balders swndh, som nw kalles Belth, forthy han striddæ ther. *ƒ* Effther hanum kom Høther, oc aff hanum kalles // Hø- 103 v
 therby, fforthy ath han flydhæ tiidh een tiidh ok wor ther slaghen. Han
 100 fan wti een skow i Swerighæ eeth swærdh, som heedh Mymmyng, oc ther met sloo han Balder i hiell. Then samme Høther war slaghen i hiell aff een, som hedh Biørn oc war koningh i Swerighe, ok han regneredhe i hans stædh. Effther hanum kom Røric. *ƒ* Effther Røric kom Orwendell, hwilken som war meghet kloger wppa stridh, han giordhe manghæ
 5 mærlighæ gerningher. Han sloo i hiell hans eghen broder, som Fengo heedh, met forrædelsæ wppaa at han wildhæ regnere wti hans stædh, som han oc giordhæ. Sidhen thoc han then døthes brodhers husfrwæ sik till husfrwæ. Een // tiidh laa han i sin sengh ock soff, tha kom Am- 104 r
 10 sthæ oc beste mæn ok brendhæ hanum ok all konings gardh met alle

jf. Lejrekrøniken kap. 4: Siwardus Albus, navnet findes ikke i de øvrige tekster af Rydårbogen. 77 <nu>| forskrevet Aa. 82 vorder] rett. af skr. fra husfru Aa. 3 Røric(1)] rett. af skr. fra Føric Aa. 19

theeris legheme, *som han* i hiell hathæ slaghet, so ath aff allæ righens godhæ mæn bleff ey een igen leuendis, ok sidhen regnerede han. *f* Then samme Amletus war meghet kyndigh ok wan manghæ stridher. Han sloo i hiell i striidh konninghen aff Ængælandh, ok han haddæ vnder
 15 sin makth Danmark, Enghelandh oc Skotlandh. *f* Hanum sloo i hiell i striidh i Øreswndh Wmelac, *som* war hans stiffader ok koningh war i Norghe, ok regneredæ i hans stædh oc ower//gaff syn eghen husfrux oc
 20 thoc Amleti husfrux ok haddæ hennæ. *f* Effther hanum kom hans sön <V>ermwndh hin Blindhæ, hwilken meghet kloogh wor i striidh; i hans tiidh komme Keto ok Viggo, Frowinni sønner, *som* war forstandere i Sleswich, ok sloe i hiel Antislum, *som* koningh war i Swerighæ, ok heffnedhæ there fadher. *f* Effther hanum kom Vffo hin Stercke, hans sön, hwilken som icke villæ talæ fraan han war 7 aar gammeldh oc till 30, saa lenghæ han kom till een stadh, *som* ligger offuer Ederen ok kalles
 25 Koningh Kamp. Ther stridhæ han all enæ met koninghs sön aff Tydesklandh ok meth then bestæ oc sterckesthæ kempæ, *som* war i all Tydesklandh, ok sloo them bodhæ ihiell, ok saa effther danskes ok tydesk//es
 30 wilkor giordhæ han Tydesklandh vnderdanygh Danmark, so ath the schulle giffue danske skath, ok han war oc kalledh Olauus. *f* Effther hanum kom Olauus, hans sön, hwilken som ok kalledis [Dan] hin storlatirer. *f* Effther hanum kom Hugleo, han sloo i hiell Homodum ok Aquinum, two mechtighe men aff Suerighæ. *f* Effther hanum kom Frothe Frake, han sloo i hiell Frogerum, *som* koningh war i Norghæ, oc 10 hans hertughe. Effther hanum kom hans sön Dan. Then tiidh han war 7
 35 aar gammell, tha twingdæ han Tydesklandh till ath giffue danske skath. *f* Effther hanum kom Affritleff, han wan Ængelandh till Danmark. *f* Effther hanum kom Frothe hin Friithgodhæ, // han war koningh, tha
 40 Christus war fødth aff iomfru Maria; emodh hanum striddhe koninghen Hwne meth 9 ok sextii andre koninghe, hwilke *som* haddæ wthwaldh sex aff segh, *som* stridhen schulle fore staa. Ok hwer there aff the sex haddæ vnder sigh 5 skiib oc wti hwerth skiib thryhwndredhæ wæpnere. Tha war summen aff skibne thretii skiib, ok summen aff folkith war 9 twsendhæ men; them møtte han fore Bleginghe till skiibs oc sloo them allæ i hiell. Ok giordhæ oc soo godh friidh wthi sit righæ, ath han loth
 45 gøre tree storæ ringhe aff gwll ok lodh henghæ een hoos <E>deren oc een paa Skanør ok een hoos Wordinghborgh// midh paa adhelpare
 106 r wey, oc ænghen war then, *som* thøm dyrffuedis borth ath taghæ hwerken dagh eller natt. Hanum wore vnderdanighæ oc tiæntæ allæ righæ ok landh in till Greken. Ok een kerlingh sloo hanum i hiell. *f* Effther

<V>ermwndh] Germund Aa. 39 Hwne] *ff*. Text I: rex Hunorum. 45 <E>deren] Oderen Aa.

- 50 hanum kom Hiernæ, hwilken som regneredhæ stackedh tiidh; hanum sloo i hiell Frithleff, Frothe Frithgodhæs sön, oc bleff koningh i hans stædh. Then Frithleff sloo i hiell Hamundum, som koningh war i Norge, han stridde ok met een draghæ oc sloo hanum i hiell. *ƒ* Effther hanum kom Frothe hin Fracne, i hans tiidh kom till Danmark Sterk-
- 55 other, som Storwerky sön war, hwilken manghæ ærlighæ gerningher giordhe. Han war tydeske all soo swaresth vuen oc giordhæ them meghell// forsmædhelighedh. Han banth till sammen 4 eller fæm tydheskæ, som thet haddhæ wæreth eeth sædhæ eller een stool, ock sadh melløm them ok haddæ siith mach, som han haddhæ siddeth wppaa
- 60 eeth hyskæ. Then samme Frothæ war i hiell slaghen aff een, som heedh Swerdingus. *ƒ* Effther then Frothe kom Ingel, hans sön, oc i hans tiidh sloog Sterkother i hiell 7 Swerdingi sønner ok hæffndhe koningh Frothes døth. *ƒ* Effther then samme Ingel kom Olauus, hans sön. *ƒ* Effther hanum kom Haraldus, hans sön, ok han sloo i hiell hans brodher Skathe Rethbane ok regneredhæ i hans stædh, hanum sloo i hiell hans eghen brodher sön ok heffndhæ syn fadher. Ok han heedh Haldan hin Biørngram, Haraldi sön,// ok regneredhæ i hans stædh, han war een
- 70 hans 7 sønner vndher eens, hwilketh han ok giordhæ. Then tiidh the till hobæ kommæ, tha kasthæ han borth siith swærdh oc opdrogh een eegh meth roodh, meth hwilken han ihiell sloo alle 8. Een annen tiidh striddhæ han ok meth een annen kempæ aff Swerighæ, hwilken war 11 alnæ høgh ock Hatben (heedh), then sloo han oc i hiell ok hans 12
- 75 methfølghere meth hanum. Han giordhæ ok flere mærlichæ gerningher. Ok forthy war han kalleth hin biørngram. *ƒ* Effther hanum kom hans sön Hugni. Ok effther hanum kom hans sön Siualdus, han slo i hiell een, som heedh Aghe, ok i hans tiidh// flydhæ Sterkather wdh aff een
- 80 Aghe, i hwilken the bleffue bodhæ dødhæ. *ƒ* Effther hanum kom Gotrik, hans søstersön. Ok effther thet at Garich dødh war, tha worth Danmarks righe delth i fæm righæ, ok Borkardh, som Siualdus datter till husfrue fik, ok Tale (h)eedh, regneredhe i Skane, Hendingh i Syælandh, Hwnen hin ryghesth i Fyøn, Høtter ii Syndre Iuthlandh. Effther
- 85 Bortkardh kom Haldan hin Stercke, han war meghet frommer till harnysk, han sloo i hiell i Syælandh een, som heedh Vesetus. *ƒ* Effther hanum kom Haraldus Hildetan, som wor Bokorffs sön; han sloo i hiell the fæm koninghæ, han war soo mechtigh, ath alle koninghe thenne// sidhæ wedh mærith fördhe hanum there skath. Then samme tiidh ther
- 90 Ringher, hans søstersön, som koningh war i Swerighe, ey wille giffue hanum skath, tha foor han in ii Swerighe ok bleffh ther slaghen. Ther

bleffue ok slaghe *meth* hanum Vffo, som koningh war i Friislandh, oc flere andræ koninghæ ok thretii <twsendhe> friborne mæn. Ok aff Ringher koninghs folk bleffue 12 <twsendhe> friborne men slaghe. Ther
 95 striddhe ok *meth* for^{de} Haraldh trehundredhæ iomfruær, som skelmer kalles, oc there baner bar een, som heedh Hedhe, hun bygde een by sidhen ok kalledhæ hanum Hedheby, ok ther aff kalles hedhe skeppæ. Effther then samme Haraldh, then tiidh han haddhæ regneredh halff-
 100 hanum kom Haraldh, hans brodher. Effther hanum kom Olle hin Frogen, som hans brodher war, han war soo rask ok læth, ath han wille ey haffue stylædher wedh sin sadhell, han wor ok saa grummer i ansickth, ath han *meth* syn si<wn> nedher sloo Sterkather till iordhen paa synæ knæ. Ok then tiidh hans brodher war dødth, tha foor han in i Swerighe,
 5 ther war han wtbudhen till een striidh, saa at førsthe daghen striddhe han omodh een, annen daghen omodh too, thredhie daghen omodh three, fierdhæ daghen omodh fyræ ok soo fremdeless till elløffuæ, ock alle wan han them offuer ok sloo them i hiell. Ok then tiidh han igen kom till Syælandh till Lædhræ, tha kom till hanum, som han <i> badh
 10 war, Sterkather, som// kostelighe begaffueth *meth* meghet gwldh aff koninghen, ath han skuldhe hanum i hiell sloo. Tha sadhæ han sigh at haffuæ hemælighe at talæ *meth* koninghen. Tha han in kom till hanum, tha stak han hanum i liffueth *meth* eeth swerdh, ok saa bleff han dødth; ther effther fek Sterkather soo meghell blyelse aff thet mord, som han
 15 omodh saa mektigh een herre giordh hadde, ath han aldry kunne holdhæ sigh aff gradh, soo lenghæ till at han togh thet samme gwll, som han fek for han ihiell sloo for^{de} koningh, oc gaff thet een, som hanum wille i hiell sloo. Effther for^{de} Olle kom Emwndh, som hans søn <war>. I hans tiidh wogsthe Sterkather meghet gammell, hwilken som holth
 20 thet meghet wwerdicht at waræ som andræ men//diske ath døø eller fææ ok ey wordhe slaghen i hiell *meth* swerdh, ok mest forthy ath han hadde i hiell slaghet Olle koningh. Tha lockedhæ han een till, som Haluorth heedh, ath han skullæ slaa hanum i hiell, hwes fadher for^{de} Sterkather till forn i hiell sloo; han breydede hanum ok, ath han till
 25 forn slaghet hans fadher i hiell, ok ath hanum burde ath heffne thet. Han gaff hanum ok for^{de} swm gull, wppaa thet ath han skullæ hanum i hiell slaa. Tha thoch for^{de} Haluorth thet gull, ok soo bodhæ for guldheth skildh, oc for han sloo hans fader i hiell, tha høgh han hans hotheth aff *meth* hans eghet swerdh hoos brodh i Skane, som heedh Rwlle-
 30 lyngbroo. Ok thet samme swerdh heed Skump. Sidhen// banth han

74 <heedh>| *mgl.* Aa; *tif. af udg.* 83 <h>eedh| feedh Aa. 93 og 94 <twsendhe>| *mgl.* Aa; *tif. af udg.* 99 <R>inger| Inger Aa. 3 siwn| *rett. fra siæm* (?) Aa. 9 <i>| *mgl.* Aa. 10 begaffueth| begraffueth

swerdheth weth *syn* sidhe ok skulle gaa ower broen; tha *han* kom midh
 wppa broen, tha styrthe skump wdh aff balghen ok faal nedher i wad-
 neth. Ok sidhen kunne aldri nogher *man* thet wp faa igen, thoc war thet
 æn offthe sidhen seeth vndher for^{de} broo, naar lidhet wadhne war.
 35 Then samme Sterkather foor till manghe righe i werdhen, paa thet ath
 han wildhæ øwe sigh i stridh, ok forthy sendhe the aff Greken hans be-
 lethe, som war aff kober støpth till Wallandh ok sadhe segh ey at kun-
 ne bestridhes aff them vdhen the hadde en, som trøsthe wor ath stri-
 dhæ omodh soodan een kempæ. En *man*, som heedh Henrik Amæ-
 40 troph, bar een aff for^{de} Sterkathers// tendher wdh aff Danmark, hwilken 110 v
 tan war sex mundher om krink. <Effther> Emundh kom Syuardus,
 hans søn, oc omodh hanum setthæ segh een, som wor høwitzman i Ska-
 næ. Om sidher komme the bodhe till sammen i striidh, i hwilken the
 bodhæ mannelighe striddhe, thoc bleffue the ther bodhæ offuer. *f*Eff-
 45 ther hanum kom Buthell, som hans brodher wor. *f* Effther hanum kom
 Iermær Rek, hwilken meghet klogh wor i stridh. Han kom in wdh i
 Wenden meth een stoor hær oc sloo i hiell koninghen aff Wenden, som
 heedh Ismarus, oc ladhæ øthæ thet gantzke riighæ. Ther effther komme
 ma(n)ghe aff Helisponto meth utalicht folk oc stoor hær in wdhi Dan-
 50 mark, hwilken hær koninghen lærmer icke mødhæ thordhæ eller stri-
 ddhe meth, men han flydhæ till Kullen i Skonæ oc giordhe// hanum 111 r
 gantze fasth, ok ther luchte han segh inne meth syne godhe mæn; then
 tiidh the hadde ødhelacht oc forderffueth alth righet, tha møthe han
 them i Øreswndh ok wille ther stridhe meth them. Tha bleff han ther
 55 slaghen, ok bode benen wore aff hanum hugne. *f* Effther hanum kom
 Brodher, som hans brodher wor. Effther hanum kom Siualdus. Effther
 hanum kom S(ni)o, hans søn. I hans tiidh wor soo meghen hungher oc
 sulth i Danmark, ath for sulth skyldh lodh koninghen biwdhæ, ath
 allæ, icke wore sterkæ ath bæræ wabn i stridh, men oc quinnæ, skulle
 60 i hiell slaas. Tha effther en quinnæs radh aff Skonæ, som Manghæ hedh,
 bødth koninghen, ath hwer nyendhe *man* ok quinnæ skullæ wdh aff ri-
 ghet faræ.// The, som soo wdh foore, fyghe vnder them landh ok righe 111 v
 in till Rom. The samme kalledis Longobardi, forthy the hadde langht
 skegh. Sidhen komme the wdhi thet landh, som nw kalles Langobardia,
 65 ok ther bleffue the. Ther effther i koningh Karls tiid fyghe the eeth
 righe, som Apulia hedher, ok ther bleffue the meth there affødhæ, till
 then tiidh ther folk drogh her wdh aff Danmark effther Gwtz fødelssæ
 aar sex hundredhæ fyre synne tiffuæ ock otte aar. *f* Effther then S(ni)o
 kom Biørn. Effther hanum kom Haraldh. Effther hanum kom Gorm,

Aa. 18 <war>| mgl. Aa; tilf. af udg. 41 <Effther>| mgl. Aa; tilf. af udg. 49 ma(n)ghe| maghe Aa. 57

70 hans sön; *han* fan wppaa manghe ny <f>wndh ok behendighedh. Een
 tiidh foor *han* till Norghe *meth* fyre hundredhæ aff syne// *tjænere* ok 112 r
 kom meghet langth in wdhi Norghe. Ther soo *han* manghe vnderlighe
 tingh ok kom ther wdhi stoor wodhæ, soo ath allæ *hans* *tjænere* wdhen
 thretii bleffuæ ther kusne ok i hiell slaghne aff throll, som ther
 75 woræ. Ock selff kom *han* nõwe *meth* liffueth till Danmark igen.
 Effther *hanum* kom Gotric hin Geffmildhe, ok sidhen wor *han* kal-
 leth Godefridus, *han* wor meghet klaagh ok stærk till striidh, *han*
 wan tha sywende sinne Tydeskland till Danmark ok kom them till ath
 giffue danske *mæn* skath. Omodh *hanum* kom keysere Karll *meth* all
 80 sin keysere macht, ok Godefridus møttæ *hanum* offuer Eluen ok dreeff
hanum wdth aff Sassen// ok ladhæ Sassen ødhe. Thet samme aar wore 112 v
 the af Satzen wende till cristene throo aff keysere Karll, ok sidhen fik
han stoor hiepp aff them omodh koninghen aff Danmark. Een tiidh
 wor for^{de} koningh i Sassen *meth* meghet folk, oc tha bleffh *han* ther
 85 i hiell stunghen aff een *hans* eghen riddere. Ok ther aff wor keysere
 Karll meghet gladh, at *han* wor frelster fraa soo stoor een fyendhe ok
 wuen. *f* Effther *hanum* kom *hans* sön Oleff, som kalleth war God-
 rancker. Effther *hanum* kom Hemmingh, *hans* sön, hwilken som regne-
 redhe thretywæ ok ottæ aar; *han* giordhæ friith ok wenskaab melløm
 90 sigh ok keyseren ok fek Otheren till ythersthæ endhæ wppaa syne// 113 r
ri-ghæ. *Han* haddhæ frithleghe alle landhe oc righe vnder sigh till Othe-
 ren. *f* Effther *hanum* komme too koninghe till sammen, Ringh wdhi
 Iuthlandh ok Siuardus wdhi the andre landh. The hadde alltiidh orloff
 oc striidh melløm them, ok paa thet siisthe bleffue the bodhe wdhi een
 95 striidh. Effther *hanum* kom Regner Lodhbrogh, som wor Ringhs sön;
han wan vnder sigh Englandh, Skothlandh, Hiberniam, Norge, Swe-
 righe, Tydesklandh, Wenden, Rytzen oc alle righe westen wdth, saa at
han hadde 9 sønner, hwilke *han* giordhe till koninghe hwer wdhi siith
 righe, ok foor selff melløm them wdth aff eeth righe ok i eeth *anneth*,//
 100 ok paa thet siisthæ tha wor *han* wdhi Hibernia ønskelige ihiell sla- 113 v
 ghen. Alle *hans* sønner bleffue paa thet næsthæ drepne. The samme
 regneredhe ner sextii aar, i hwilken tiidh the ødhe ladhæ allæ stædher i
 Frankerighe; ok i Pariis i *sancti Germani* kirke <ok i Aquis>, ther som
 keyserens palatz war, giordhe the stallæ ok setthæ ther theres hesthæ.
 5 The giordhe ok then helighe kirke meghet vtalicht onth. Effther *hanum*
 kom Inghwar, *hans* sön, hwilken som wærsth wor aff alle syne brødhre.
 Effther *hanum* kom Siuadus. Effther *hanum* kom Sigfridus ok A<nu>lo.
 kesthe till koninghe affh danske men, hwilke som wore koningh Gode-

friithz *sustersønner*; thee hadde stoor striidh melløm them i 10 sam-
 10 feldhæ aar, ok tha the icke *sammes* kunne, hwilken mech//tigh bliffue 114 r
 skuldhe, tha striddhe <the> melløm them ther om, i hwilken striidh
 ellæffuæ twsendhe slaghne bleffue ok bodhe koninghe. The, som si-
 dhen bleffue igen aff A<n>ulonis folk ok stridhen beholdhe, the keesde
 too koninghe, som wore Regnfredh ok Haraldh, hwilke som all tiidh
 15 hadde striidh melløm them i ælleffuæ samfeldhæ aar, ok Haraldh paa
 thet siisthæ dreff Reynfriidh wdh aff righet. Ther effther dreffue ko-
 ningh Godhefriitz *sønner* Haraldh wdh aff righet, hwilken som foor til
 keyseræ <L>odwich oc wor dõpter hoos Mænts meth sin husfruæ oc sin
 brodher, som heedh Erik Barn. Then samme Haraldh Klac fik hielp
 20 aff keyseren oc kom i siith righæ i geen. Sidhen ower gaff han cristen-
 dommen i gen, som han taghet had//dhæ. Tha kom sanctus Ansgarius oc 114 v
 wendhe hanum till troen i gen. Sidhen lodh han bygge een kirke i
 <H>adhbo<t>h. Then samme tiidh dõdhæ pawe Eugenius. *f* Effther
 hanum kom hans sòn Erik, hwilken, genesten som <han> macht fon-
 25 ghet hadhæ, loodh till lycke alle kirker i Danmark, men alle kirker i
 Frankerighe, i Friislandh, Engelandh, Lotoringia ok i Tydesklandh
 loodh han brennæ ok sloo i hiell alle bischoppe ok k<le>rke. I hans
 tiidh Rollo, som hertugh wor i Danmark, foor in wdhi Frankerighe oc
 threngdhe koningh Karll till ath giffue sigh thet landh, som Normandi
 30 kalles. Paa then samme tiidh th<a> begyntes striidh melløm forðe ko-
 ningh Erik oc hans brodher sòn, // som koningh wor i Norghæ, i hwilken 115 r
 striidh all folkith paa bodhæ sidher bleff slaghet ok bodhe koninghene.
f Ok aff all koninghens sleckth bleff inghen leuendes wdhen eeth barn,
 som war koningh Erik sòn oc heedh Erik Barn, hwilken, genesten som
 35 han Danmarks righe anammedhæ, giordhæ manghe flere ondhgernin-
 ger i alle rigene æn alle hans forfædhræ. Paa then samme tiidh wor Sas-
 sen ødhe lagdh aff danske mæn, ok hertugh Brwn bleff slaghen meth tii
 greffue. Meth stackedhe ordh: Stædhernæ meth folketh, som ther wdhi
 wor, bischoppenæ meth theres klerkæ ok kirkene meth alle the cristene,
 40 som ther hoos wore, bleffue brendhe ok i hiell slaghne. // Then samme 115 v
 tiidh kom keyser Arnulphus i Tydesklandh amodh danske men ok fik
 openbarlighe hielp aff hemmelen oc sloo i hiell hundhrede twsendhe
 danske mæn. Thet samme aar dødhe Erik Barn ok Olauus, som koningh
 wor i Swerighe, kom i hans stædh etc., hwilken som wan Danmark meth
 45 stoor macht ok wapn. Effther hanum kom hans sustersøn Giorth, hwil-
 ken wthkoren wor aff danske men, oc han war fødh i Danmark; han
 regneredhe i tii aar, han bleff slaghen aff danske men. Effther hanum

kom Lodhknuth, Erik Barn søn, han regneredhe i elleffuæ aar, han war
 meghet klogh i striidh, han war ok meghet surkyndigh. I hans tiidh
 50 hwer thredie <wo>r aff almwens// folketh oc aff them, ey fry føddæ 116 r
 wore, foore wdh aff righeth ok komme till Prytzen, hwilke som twingde
 vnder them Prytzen oc halth Galliam, Karels landh oc manghe andre righe,
 ok forthy at the landh wore gantzke fruchtsommelighe, tha wille the ey
 i gen komme till Danmark, men bleffue i samme righe. Then samme
 55 Lodknuth dødhe een hedhningh. *f* Effther hanum kom hans søn Fro-
 thi, hwilken som wan Enghelandh ok regneredhe i 20 aar ower tw righe,
 han loodh sigh døbæ i Enghelandh. Effther hanum kom hans søn
 Gorm Enske, hwilken Gorm kalledis Hordesnwdhe, han regnerede i
 fyræ aar ok lodh sigh døbæ i Engelandh. *f* Effther hanum kom hans søn
 60 Haraldh.// Effther hanum kom Gorm Gamble, ok Tyre Danebødh wor 116 v
 hans husfru, hwilken effther sin bondes dødth styredhe righet gantze
 ærlighe ok lodh gøræ then wern, som kalles Danewirke. The dødhe
 bodhæ hedhninghe oc bleffue begraffne wdhi tw biergh hoos Hiæl-
 engh. *Thet* sigs ok, ath wdhi then samme Gorms tiidh tha sloe danske
 65 men præsterne i hiell for alterne, oc hwor the funne andræ klerke i
 blandh leegfolketh, them sloe the sommæ i hiell oc somme førde the
 borth ok sætte i fænxell. *f* Effther hanum kom hans søn Haraldh Bla-
 tan, oc han regnerede i fæmtii aar. Then samme Haraldh foor till Eng-
 landh m//eth een stoor hær oc wan Enghlandh, ok sidhen kom han til
 70 Danmark ii geen. Paa then tiidh reddhe sigh// Otte, hwilken som kalle- 117 r
 dis store Otte, ath fare wdhi Danmark ok forderffue thet. Then tiidh
 hans sendhebuth kom till Sleswiigh, oc meth them war een greffue, tha
 bleffue the ther slaghe aff danske men; tha kom keyseren ock wildhe
 heffne theris dødth. Then samme tiidh war koninghen yderst i sitth ri-
 75 ghe i Hallandh, thaa kom keyseren wdhi Iwtlandh ok ødhæ ladhæ thet
 gantze landh in till thet swndh, som han selff kalledhe Otteswndh, ok
 wdi thet swndh kasthæ han siith spiwdh till een ewigh ammyndelse, ath
 han thet giordh haddhæ. Tha koningh Haraldh fik thet ath widhe, tha
 wor han meghet wredh ok <foor> meth hasth till Iutlandh; then tiidh
 80 keyseren thet// fornam, tha flydhæ han in till Loodhedhe, thith kom 117 v
 Haraldh till them ok sloo i hiell Yponem, som howitzman wor for key-
 serens hær, ok the andræ tydeskæ flydhæ alle sammen. Then tiidh thet
 giorth wor, tha effther sin modhers raadh, som hwn hanum till forn
 giffueth hadhe, <b>igdhe han Dannewirke, men siden lodh koningh
 85 Woldemar mwræ ther wppaa. Ther effther paa hans alderdaghæ tha

Aa. 23 <H>adhbo<t>h| Ladboch Aa. 24 <han>| mgl. Aa; tilf. af udg. 27 k<le>rkel kirke Aa. 30
 th<a>| the Aa. 50 <wo>r| aar Aa; jf. Text I og Ellen Jørgensen. 79 <foor>| mgl. Aa; tilf. af udg. 84

dreff hans sön, Swen heedh, hanum wdh aff righeth. Then samme Swen
 war døpt aff Popone, som pawens cappelaen war. Sidhen hadhæ fa-
 dheren thresinne stridh meth hanum, ok all tiidh tabedhæ han. Ther eff-
 ther sendhe for^{de} Swendh sin hær till Wenden// effther sin fadher, ok 118 r
 90 ther bleeff han slaghen aff een sin søns ridder, som Hacco heedh. Eff-
 therr hanum kom Swen Twiggeskegh, hwilken thresinne wor fonghen till
 Wenden for sine ondhe gerninger skyldh. Ok soo han førsthe sinne
 i geen løsdh <wor> for soo megheth gwll, som han wow wdhi sith har-
 nisk, ok sidhen too sinne fore soo meghet sølff. Sidhen wor han wdh dreff-
 95 uen aff rigeth ok kom till koninghen aff Skotlandh oc bleeff wtlendigh
 hoos hanum i fiorten aar. Ther effther var han omwendh till then he-
 lighe troo ok døpter. Ok sidhen giordhe Gwdh nadhæ meth hanum,
 saa ath then tiidh koningh Erik aff Swerighe dødh wor, tha kom han i
 siith righen igen./ Nogher stundh ther effther striiddhe han i Øreswndh 118 v
 100 meth koningh aff Norghæ, hwilken han owerwan oc senchte hanum
 ther; oc soo fek han Danmark, Englandh ok Norghæ ok hadde them
 vnder sin macht ee, men han leffdhæ. Han dødhæ i Engelandh, sidhen
 wor han førdh till Roskilde oc wor ther begraffuen. Effther hanum kom
 hans sön Haraldh, oc forthy at han icke manneligh war, men leffdhæ ii
 5 wkysketz leffnet, tha sættæ danske mæn hanum aff sin macht ok gior-
 dhæ Gamlæ Knuth, som hans brodher wor, till koningh, thy han war
 meghet klogh till striidh. Ther effther fortrudhe danske mæn ath the
 soo offthe schulle faræ wdhen lands till striidh oc orloffue meth hanum,
 hwilketh <the> thoc gerne for rigens æræ ok fryhedh// giorth skullæ, tha 119 r
 10 setthæ the hanum aff sin macht i geen oc toghe Harald, som meghet
 wnyttæ wor ok enkte wor manneligh, till koningh i geen, hwilken thoc
 snarth ther effther dødhæ, aff hwilketh danske mæn ware meghet gla-
 dhæ. Effther hanum kom Gamble Knuth, hans brodher, han foor in till
 Englandh meth tsendhe skiib oc wan thet landh vnder segh. Han
 15 gaff raadh till ath sanctus Olauus, som hans frendhe wor ok koningh
 wor i Norghe, wor martirizerith, ok han <fik> sidhen hans righen. Han
 dreff ok Ricardum, som hertugh wor i Norghe, wdh aff Frankerighe.
 Ther effther wor for^{de} Knut ower andræ koninghæ meghet ærligh ok i
 stoor werdughedh holden. Han dreffh wdh aff synæ righæ manghe//
 20 owerdadighæ mæn; han war meghet stærk wdhi harnysk, ok han wor 119 v
 meghet tegn aff sigh, ok wor han gantze from. Han haddhæ lancht
 tiidh try koningh righæ vndher sin macht. Han førdhæ manghe bis-
 choppæ wdh aff Englandh ok in till Danmark. Han wor oc then før-

< b>igdhel sigdhe Aa. 93 <wor> mgl. Aa; tilf. af udg. 9 <the> mgl. Aa; tilf. af udg. – gernel gior-
 dha tilf. Aa; jf. naf. 16 <fik> mgl. Aa; tilf. af udg. 17 hertugh . . Norghe| jf. Text I: ducem

sthæ, som mwnke fōrdhe in i Danmark. Henrik Korthssen, keyserens
 25 sōn, fek hans datther till husfrwæ. Han dōdhæ, then tiidh han hadde i
 thry ok thretii aar koningh wæreth, ok loodh effther segh thre sōner,
 som koninghe wore, Haraldh, som væctæ war, koningh i Englandh,
 Swen oc væctæ, i Norghæ, ok Hardheknut, som æctæ war, wor koningh
 i Danmark. Then samme Hardheknut wor koningh ower fæm konin-
 30 ghe// righe, som wor Wenden, Danmark, Englandh, Norghe oc Sweri- 120 r
 ghæ. Han holth all tiidh, wdhen the som hans daghlighe tiænere wore,
 sex twsendhe wæpnere, hwilke meth trysinne tiffuæ skipp om someren
 seyldhe melløm righen ok reffsedhæ oc styrdhe them ther wdi bodhe,
 ok om winteren ladhe han them, somme een stedh, oc somme een an-
 35 nen stædh paa sine sloth, ok lodh han them schriffuæ ærlighæ ok koste-
 lighæ statuta ok lagh, som the effther leffue skulde, soo som the kloster
 mæn wæreth hadhæ, ok for saa dane ærendhæ skyldh tha wor han ræt-
 teligh oc loffligh ower allæ koninghæ, som then tiidh i werdhen woræ.
 Han foor ok meth keyseren in wdi Walken ath ræffse alle andræ// frem- 120 v
 40 mædhæ righe, ok han bleeff dōdh i Englandh. Effther hanum kom
 Swen, som wor Ulffs sōn, som greffue wor i Englandh. Ok then samme
 Swen wor gamble Knuts sōstersōn. Omodh hanum kom Magnus, som
 till koningh wor keysder i Norghe ok wor sancti Olai væctæ sōn, ock
 striiddhæ meth hanum thresinne ower ok giordhe hanum till sin vnder-
 45 danæ. Thoc wor sanctus Eduardus koningh i Englandh twingdher till
 ath giffue sin brodher koning Swen aff Danmark skath aff Englandh ok
 kungjordhe hanum ath wææ sin arwingh effther segh wdhi Englandh.
 Tha kom atter for^{de} Magnus aff Norghe i geen till Danmark i Øreswndh
 oc willæ bestridhe// Swen, hwilken meghet folk meth sigh haddhæ. 121 r
 50 Een tiidh tha han schulde gaa wdh aff eeth skiipp ok wdhi eeth anneth,
 tha fall han wdh melløm skibene i haffuit ok bleff ther sænckth. Then
 tiidh Swen thet ath widhe fik, tha fuldhæ han effther hans folk till Nor-
 ghe oc wan thet righe vnder segh. Ther effther foræ the aff Wenden in
 wdhi Iwtlandh oc ladhæ Iwtlandh ødhæ in till Ripæ, oc tha kom Swen
 55 wdh aff Norghe oc mōthæ them hoos Sleswiigh, tha the wdh aff lan-
 deth meth thet rooff, som the fongith hathæ, faræ skuldhæ, ok sloo
 i hiell aff them femten twsendæ man. Ther effther for^{de} Swentz thectæ
 quinnæ forgaff drotningen meth edher, hwilken drotningh Gydhe
 heedh, oc for^{de} Thores sōn, som// Magnus heedh, foor wdh till keyse- 121 v
 60 rens gardh oc wor ther krwneth till koningh ath wææ i Danmark, hwil-
 ken dōdhæ paa weghe. ꝑ Effther hanum kom Haraldh, hans sōn, ok
 regneredhæ; then samme tiidh kom Englandh fran Danmarks righes

Normanie. 19 Han| gentaget Aa. 25 hans| s er tilf. m. andet blæk. 47 Englandh| derefter gentaget,

macht, hwilketh tha hadhæ wæreth Danmark vnderdanicht i tiwæ oc
 hundredhæ aar. *f* Effther hanum kom hans brodher Knuth, hwilken
 65 wor een godh hæligh man, han bygdhe manghe kirker i righeth, ok
 han all tiidh paa mynthæ folketh ath øwæ them i godhæ gerningher ok i
 gwtz tiæniste ock vbrythelighe ath holdhe then hælighæ cristne troo,
 som the annammet hadhæ, men somme landh i righet kunne han aldry
 komme till ath giffue tiendhæ. Een tiidh tha han// sammensankedhæ 122 r
 70 hathe manghæ skipp oc folk i Fiskebeck hoos Viborgh, paa thet han
 wildhe haffuæ farith in wdhi Englandh ok bestriidhæ thet, tha kom till
 hanum hans brodher, som Oleff heedh oc hertugh war i Iwtlandh, ock
 meth forrædhelse till enkte giordhæ alle koninghens ærindhæ oc wpp
 sadh oc flydhet saa ath koninghen bleff slaghen i Othens. Hans
 75 brodher, som Benedictus heedh, wor meth hanum i hiell slaghen
 wdhi sancti Albani kirke. Effther hanum kom Oluff <H>unger,
 hans broder. I hans tiidh war soo stoor hunger ok nødh i Danmark,
 forthy ath wdhi siw aar, tha han regneredhæ, forgik alth korn ok sædh,
 som sodhes, aff wtymelig wædherlich, saa ath folketh// inbyrdhes sloes 122 v
 80 om the vrter, som paa agrene oc markene voxte. Han bleff dødth aff
 bradhødth wdi sin eghen sengh. Effther ham kom Erik Eghodhe, hans
 brodher, han wor kalleth Egodhe, forthy at genisten han wor till ko-
 ningh giorth, tha kom soo stoor fruchtsommelighedh i geen i landith,
 ath hwer skeppe korn aff allæ handhe korn ey galth meer æn too pen-
 85 ninghæ, som i landith geffue wore. Siden wor han kalleth Egothe, for-
 thy ath han war soo stoor ok høgh, ath, nar han gik i blan folket, tha
 wor han saa høgh, ath man motthæ kennæ hanum ower alle andræ fran
 axelene ok soo wpp ath. Han hadhæ ok soo stoor styrke wdhi sigh som
 fyre andre the stærkesthe i rigeth. Han// wor ok soo goodh weth danske 123 r
 90 men, ath the wille haffue giffuet thredie delen aff alt thet goetz, som i
 righet wor, for hans pelegrims reyse, som han sigh loffueth hadhæ ath
 faræ till thet helige landh ok till Iherusalem, paa thet at han schuldhe
 hemme haffue bleffueth, men han inghelundhe ville bliffue, men han
 foor af stædh meth meghet folk oc stoor macht. Ok then tiidh han till
 95 Rom kom, tha badh han thet pawen, ath Lundhæ kirke motthæ haffuæ
 ærkebischopp, ok han schuldhæ wæræ førsthæ ower try koninghe righe.
 Sidhen kom han till Constantinopolim oc wor meghet ærligh vndfangen
 aff then gretske keyserere. Han dødthæ i Cipren meth sin husfrwæ Botilda,
 ok ther bleffue the begraffne ok giordhe// effther theris dødth manghe 123 v
 100 ierteghn. Effther hanum kom hans brodher Nicholaus, hwilken meth
 sin søn Magnus i hiell sloo ok martirizereth sanctum Kanutum, som ko-

ningh Egodhe søn wor, hoos Ringhstadhæ. Paa then samme tiidh wor
sancte Knuts konings søn, som Karll heedh ok hertugh wor i Flandren,
i hiell slaghen i kirken. Then tiidh then samme Nicholaus æn leffde, tha
5 wor hans søn giorth till koningh i Danmark ok Gothlandh, tha keesdhe
(S)koningene till koningh Erik Emw(n)e, som koning Eriks Egodhes søn
wor, ok omodh hanum striidde koning Nicolaus ok hans søn, som ok
koning wor, hoos Fodewich, i hwilken striidh koningh Magnus bleffh
slaghen ok siw bischoppe meth hanum ok manghe andre wel//borne 124 r
10 mæn aff righet. Tha flydhe koningh Nicholaus wdh aff stridhen in till
Sleswich, ok ther bleff han i hiell slaghen aff Sleswigæ burghere paa
sancte Pædhers kirke gardh. Effther hanum kom Erik Emwne, koningh
Eriks Egodhes søn; han striidde trøswer wdhi eeth aar, før han koningh
wor, meth koningh Nicolai søn Magnus, ok all tidh tabede han striiden.
15 Then samme Erik Emwne sloo i hiell sin eghen brodher Haraldus, paa
thet ath han matthæ selff styræ ok regnere i rygeth. Thet samme aar
dødhæ bischopp Ascer, som førstæ ærkebischopp wor i Lundh, ok
Eskillus wor uthkoren i hans stædh. I geen then samme tiidh wor for^{de} ko-
ningh Emwne paa landztingeth i Iwtlandh, tha kom een, // som heedh 124 v
20 Plogswerte, ok skødh sith spywth i hanum ok sloo hanum i hiell. Ok
danske men koredhæ till koningh i geen Erik Lamb. Then samme
Lamb striddhe omodh koningh Haraldi søn, som Oleff heedh, forthy
ath somme aff danske men hadhæ keesdh hanum for koningh, men eeth
aar stridde for^{de} Erik omodh hanum trætten sinnem, ok all tiidh wan
25 han, ok paa thet siisthæ tha bleff then samme Oluff slaghen wdi een
striidh, och paa thet samme aar hadde for^{de} Oluff i hiell slaghet bis-
copp Ryke aff Roskylde i Ramløsæ. Ther effther bleff for^{de} Erik Lamb
mwnc i Othens oc bleff ther dødh. Then tiidh han dødh wor, tha
komme Iuthernæ till sammen oc kessdhe // Knuth, som koningh Magni 125 r
30 søn wor, till koningh, ok Skoningene meth the andre sma landh toghe
Swen till koningh, hwilke too koninghe haddhæ striidh mellom them i
tolff aar; tha om sidher kom then samme Knut till Fresene, ok meth
theris hielp bygdhe han et sloth, som hedher Mildeborgh. Then
tiidh Swen, som koningh wor, hørdhe thet, tha thoç han alle danske
35 till sigh ok kom till Sleswich oc loodh tædhen meth segh føre skiipp
ower landeth till Hwggelstedh ok belagdhe for^{de} sloth Mildeborgh oc
brendhe een stoor deel aff Frisen. Tha kom omodh hanum then samme
Knut ok striddhe meth hanum, hwilken som wan striidhen, i hwilken //
striidh manghe aff (S)koninghene slagne bleffue. Tha wdhkoredhe alle 125 v
40 danske mæn too koninghe, soo som wor Knut ok Woldemar, som

(S)koningene| koningene Aa. 11 han| gentaget ved linieskifte Aa. 12 Emwne| w er delt ved linie-

woræ *sanctæ* Knuts sønner. *Thet samme aar rymdhe Swen aff Danmark* till Satzen, oc tha skiffthe the righthet i three delæ ok haddhæ godh friith mellom them. *Men icke lancht ther effther*, tha begyntæ for^{de} Swen ath faræ *meth* swich ok bødth till sin høgthiith till Roskildhæ Wolde-
45 mar, som koningh wor i Skone, oc Knut, koningh i Iwtlandh, ok om afftenen, tha the alle gladhæ ok druckne wore ok dantzedhe i konings salen, tha sloo han i hiell Knut koningh oc *Constantinum*, hans fren-
dhæ, ok Woldemar bleff// gantze illæ saar ok wdh kom, hwilken sigh 126 r
skiwlde till een tiidh, ok sidhen kom han till Iutlandh. Tha thet Swen
50 till vidende fick, tha samledhæ han meghet folk oc foor till Iutlandh
effther hanum oc striidde ther *meth* hanum paa *Grathe* heedh, i hwilken
striidh aff *Gutz* synderlighe hielpp bleff for^{de} Swen i hiell slaghen oc
wor begraffuen i *Grathe* capelle. Then samme Knut wor meghet klogh i
striidh, ok han wan till Danmark Venden ok Tydesklandh ok kom them
65 till ath giffue danske men skath. *Thet samme aar foor koningh Walde-*
mar till keyserens how till *Methim*, ok ther wedherfoors hanum meghet
swigh ok falskhedh aff keyserin, men han met sine tiænere// forwardedhe 126 v
sigh wiisleghe ok nytte *Gwtz* hielpp ther till ok fik raadh aff hertugh
Hinrik aff *Brwnswiigh*, saa ath han kom frælss oc uhyndreth igeen till
60 till Danmark. Ther effther wildhæ han sigh bædhræ for Tydeske for-
waræ, tha *meth* ærkebishops *Axels* hielp lodh han mwræ *Danewirke*
om kringh, ok till foren wor then samme stedh all enesthe fasth giordh
meth træwirke ok plancker. Knut, førsthe koningh *Waldemar* søn, war
giordh till koningh i Skone ok fik *Hallandh*, paa then tiidh hans fader
65 leffuedhæ oc gaff siith samtycke ther till. Ther effther mōthæ koningh
Waldemar keyser *Frederich* hoos *Traffn*, ok ther giffthedhe han too
syne dōtther, een fik keyserens søn, ok then annen// fik greffue 127 r
Frederick. Han fik ok aff keyseren herre dōme paa alle the landh wedh
then nōrre sidhæ wedh *Elffuen*, ok ther paa fik han keyserens obne
70 breff ock hans bullæ fore aff gwldh. Han fik ok pawens breff oc ingseylæ
paa for^{de} gaffue, som wor *Innocencius* pawe then thredixæ, men the
samme breff forderffuedhæ een tydesk quinne danske men till hadh
effther koningh *Abels* dōdh. Sidhen setthæ sigh bischoppen aff *Sles-*
wiigh omodh koninghen ok foor till *Norghe*, thoc thrænghe hanum
75 ther icke till. Saa kom han igen *meth* fæm oc thretii lange skiib, hwilken
som greben wor ok sæth i *Siøburghs* torn; ok ther sadh han i fiorten
aar. Greffue *Adulphus* lowedhe koningh Knut man//scab ok gaff hanum 127 v
skath effther *Gutz* byrdh twsendhæ twhundredhæ aar. *Tytmersken* wor
tabet ok atter igen wunneth twsende twhundredhæ ok tw aar. Wolde-

skifte Aa. 39 (S)koninghene] koninghene Aa. 53 Then . . . Knut] der er her oversprunget noget;
jf. Text I og Ellen Jørgensen. 75 icke] tilf. i marg. af skr. Aa.

80 mar then *annen* wor krwneth. Ok paa then tiidh wor greffue Albrekth
 till riddere slaghen, ok koningh Woldemar foor till Norghe *meth* me-
 ghet folk, ok then tiidh *han* tiidh *kom*, tha giordhæ *han* too koninghæ,
 een heedh Erlingus, *han* wor koningh Magni søn, ok then *annen* heedh
 Philippus. The loffuedhe koningh Woldemar manskab bodhæ paa
 85 Twnsbiergh aar effther Gwtz byrdh twsendhe twhundredhe ok otte.
 Then *samme* koningh Woldemar sloo nedher *thet* sloth, *som* heedh
 Hwideborgh. Sidhen giordhe *han* broo offuer Elffuen// ok bygdhe *thet* 128 r
 sloth, *som* heedh Horeborgh, effther Gutz aar twsende twhundredhæ ok
 fiorten. Ther effther vildhe margreffuen aff Brandheborgh striidhe
 90 omodh koninghen oc kom offuer Elffuen, men then tiidh *han* hørdhæ,
 ath koninghen hadhe meghet folk ok stoor hær *meth* sigh, tha flydhæ
han tillbaghæ igen offuer Elffuen, ok then *samme* tiidh tha finghe dan-
 ske men Pasewalk oc Stetin etc. Then *samme* tiidh finghe greffue Gynt-
 zelin oc greffue Henrik, hans brodher, theris landh igen aff koninghen
 95 oc soore hanum troskab. Ther effther hadhæ koningh Woldemar
 mødhnung paa Samsøø *meth* alle righens ypersthe ok bestæ mæn ok
 loodh them ther swerghe// *syn* søn Voldemar troskaab. *Thet* *samme* aar 128 v
 brødh keyseren Otte sin troo, *som* *han* koninghen sagth hadhæ, ok giord-
 dhæ omodh sin eedh. Tha *kom* *han* till Holseden ok vildhæ haffue for-
 100 derffueth *thet* landh oc vilde trædh *thet* vnder sigh, tha *kom* koninghen
 omodh hanum *meth* een gantze stoor hær oc wildhe ther stridhæ *meth*
 hanum, hwilken *som* hadhæ *meth* sigh vth aff Frisen sextii twsendhe
 men. Then tiidh keyseren *thet* hørdhæ, thaa thorde *han* ickæ bidhæ oc
 ay striidhæ *meth* koninghen, men ha flydhe tillbaghæ igen ok foor off-
 5 uer Elffuen, thoc bleffue too aff hans sterkesthæ mæn slaghe, *som* *han*
meth sig hadhæ, ok them sloo i hiell too Frisæ, then ene heedh Swen
 Sterck, // ok *han* war soo sterck som sex andre men, ok then *annen* heedh 129 r
 Brodher. *Thet* skeedhe effther Gutz aar twsendhe twhundredhæ ok sex-
 ten. Thenne *samme* tiidh Elffuen wor frwsen, soo ath hwn bar offuer,
 10 tha foor koningh Voldemar in wdhi greffue Henriks landh, hwilken
som wor palatzgreffue, ok *thet* landh brendhe *han* ok skithnede soo
 lenghe, *han* wan *thet* vnder sigh. Sidhen bygdhe *han* tw sloth vdhen
 Hamborgh, ok ther *meth* wan *han* stadhen. Ther effther wor Erik, ko-
 ningh Waldemars søn, fødder, hwilken fadheren gaff *thet* *samme* aar
 15 hertughdømmeth i Sleswiich, ok *han* gaff then *annen* sin søn, som Nico-
 laus heedh oc væctæ wor, greffuedømmeth i Hallandh effther Gutz aar
 tw//sendhe twhundredhæ oc atten. Eeth aar ther effther tha effther ko- 129 v
 nings budh ok vilghæ bygdhæ greffue Albrekth eeth sloth hoos Traffn
 mynnæ, oc danske men bygdhe eth i Tytmersken. Item tw aar ther eff-
 20 ther tha sanckedhe koningh Woldemar till *sammen* alle righens yper-
 sthe men, femten bischoppe, three hertughe, three greffue ok manghe

andre flere gode men, ok soo lodh *han* krwne sin søn wdhi Sleswiich.
 Item fyre aar ther effther tha sanckedhe koninghen een gantze stor hær
 ok foor in wdhi Estoniam, ok tha *(han)* ther manghe striidher haddæ
 25 haffth, tha vendhe *han* them till then cristen troo ok giordhæ them
 danske men vnderdanighe. Item tw aar ther effther tha war koningh
 Waldemar meth sin søn, // then tredhiæ Voldemar, forradder aff sine 130 r
 eghnæ tiænere paa Lythøø ok wore grebnæ aff greffue Henrik ok in
 wdhi Venden ferdhe till Swerins sloth, ok ther bleffue the nær i try
 30 aar. Sidhen ware the løsdhe igen aff danske men for thresinne tiwffue
 twsendhæ lybske mark, men the hæsthæ ok kostelighe klædher ok an-
 nen kostheligh tingh, som the gaffue the gode men aff Satzen, then dagh
 the vdh foræ, woræ twsomeghet verdhæ. Item trætten aar ther effther
 bleffue manghe aff Frisen slaghne i Tytmersken; thoc wor thet om som-
 35 meren ther effther wunneth aff danske men. Thet samme aar dødthæ
 sanctus Franciscus etc.

---

24 *(han)* mgl. *Aa; tilf. af udg.*

Ribeannalerne er overleveret i håndskriftet Gl. kgl. saml. 2455,4° fra 2. halvdel af 16. årh., hvor dog de første blade mangler – håndskriftet beg. med fol. 7. Teksten, der øjensynlig er kopi efter et middelalderligt håndskrift, begynder med omtale af Rollo og går frem til 1324. Skriveren har haft besvær med forkortelserne og har undertiden ladet plads stå åben. Ekscerpter af annalerne findes desuden i Additamenta 120,4° skrevet med Vedels hånd. De går her fra 936 til 1323. De viser fælles fejl med Gl. kgl. sml. 2455 og må øjensynligt have samme forlæg. På visse steder kan de supplere teksten i dette håndskrift. Ekscerpter – endnu mere kortfattede – ved Stephanus findes desuden i Kalmarhåndskriftet og går her fra 936 til 1317. De er atter afskrevet i håndskriftet Uppsala De la Gardie XXV–XXIX; Stephanus oplyser, at hans forlæg var en gml. codex i det gamle Universitetsbibliotek Veriloquium vetus E 42. Dette håndskrift, som indeholdt en række annalistiske småstykker, gik tabt ved bibliotekets brand 1728. Formodentlig har det haft samme grundlag som Vedels ekscerpter og Gl. kgl. sml. 2455,4°.

Ribeannalerne bygger i hovedsagen på Rydannalerne, men kender også Lundeannalerne og Sjællandske krønike, ind imellem findes enkelte selvstændige noter. Fra 1289 er grundlaget Rydannalernes fortsættelse, jf. Rydann. og Indl. Annalerne synes at have tilknytning til Ribe bispestol, idet de har oplysninger om Ribebispen Tyge (d. 1288) og navnlig Christiern (1288–1313) og er benyttet af Ribe bispekrønike.

A: tabt. – Aa: Kgl. Bibl. Gl. Kgl. Saml. 2455,4° bl. »7« – »28« (16. årh.). – Ab: Kgl. Bibl. Additamenta 120,4° 129 (Vedel, ekscerpter); – Ac: Hs. i det gamle Universitetsbibl. »Veriloquium vetus«, E 42, tabt. – Ac1: Hs. i Kalmar (Stephanus), nu Stockh. Kgl. Bibl. K 92 f. 1 r. – Ac1a: Uppsala Univ. Bibl. De la Gardie XXV–XXIX (Stephanus).

Tekst efter Aa med varianter fra Ab og Ac1.

Tryk: Langebek, Script. rer. Danicarum II (1773) 159 (efter Ac1a); Ellen Jørgensen Annales Danici (1920) 149. *I oversættelse:* Ellen Jørgensen, Erik Glipping og hans Søner (1927) 32 (brudstykke).

Litt.: Ellen Jørgensen, anf. st. 26 f.; *sømme*, Historieforskning og Historieskrivning (1931) 14; Sven Axelson, Sverige i dansk annalistik (1956); Corp. cod. Danicorum (1965) XX f.

Gl. kgl. Sml.
2455,4°

7 r

Huius tempore Rollo, dux Danorum, regem Francie bellis compulit dare sibi Normanniam. Post hunc Ericus et Guthormus, rex Noruegie, filius fratris sui, se et suos mutuo consumpserunt. Post quos remansit filius Erici puer, nomine Eric(us) Barn, qui multa mala fecit christianis in omnibus regnis, uastavit Saxoniam, Brun ducem occidit et 12 comites. Theodoricus et Naruardus episcopi trucidantur. Anno Domini 902 Arnulphus imperator de Danis in Te(u)to(nia) prostravit

1–19 Huius . . etc.] *mgl.* Ab. Ac1. 4 Eric(us) Erich Aa. 7 Te(u)to(nia) Tentorio Aa. 9 Ola(uus)

100 millia. Eodem anno obiit Ericus Barn, cuius// regnum usurpauit 7 v
 rex Suecie Ola(uus) 5 annis. Cui successit nepos eius Gyurth Danus
 10 natione et regnauit 10 annis. Quo occiso a Danis successit Lothene
 Knudt filius Erici Barn et regnauit 11 annis. Tunc quilibet (tertius)
 Danus de seruis et popularibus exeuntes de Dania, Pruciam, Semigal-
 liam, Kareliam et ceteras terras subiugando inhabitauerunt. Post Knut
 regnauit Frothi filius eius, qui 20 annis regnauit in Anglia et ibi bap-
 15 tizatus est. Huic successit filius eius Gorm hin Enske, et dictus est Orm
 Harthes(nu)te, baptizatus in Anglia 10 annis regnauit. Post hunc Ha-
 raldus// filius eius. Post quem Gorm Gamle, cuius uxor fuit Thyre 8 r
 Danabot, qui pagani sunt sepulti in collibus Iellinge. Tempore Gorm,
 incenduntur ecclesie, christiani trucidantur etc.

20 936. Haraldus Blatand filius Gorm regnauit 50 annis, qui sub-
 iugauit Angliam et rediit. Tunc occisis legatis Ottonis imperatoris cum
 marchione per Danos Otto dictus Magnus Iutiam uastauit usque in
 Oddesund, ubi lanceam suam in mare misit. Haraldus de Hallandia
 superueniens eum fugauit et in Lohethe occidit ducem exercitus eius
 25 Ypponem. Haraldus, quia// christianus per Poponem capellanum 8 v
 pape factus est, a Suenone filio expellitur et tandem per Hakonem mi-
 litem occiditur.

Haraldus Danorum populo primus christianitatem indixit, septen-
 trionem episcopis et predicatoribus repleuit, innocens uulneratus
 30 martyr effectus est in festo omnium sanctorum. 1/11

Sueno Tiuskeg regnauit post Haraldum patrem suum. Is ter captus
 est a Sclauis, 14 annis exulauit apud regem Suecie. Tandem ad Christ-
 um conuersus regnum recuperat occiso rege Noruegie in Øresund. Et
 subiugata Anglia tria regna tenuit. In Anglia mortuus est et portatus
 35 Roskild(is).

Haraldus filius eius ad tempus// regnauit, cui successit Gamælæ 9 r
 Knut, qui cum mille nauibus Angliam subiugauit, Estoniam subdidit,
 Ricardum ducem Normannie de Francia expulit et uxorem regis Ang-
 lorum expulsi et mortui accepit et genuit ex ea Harthe knut et Gun-
 40 nulam, quam Henricus filius Conradi imperatoris uxorem accepit.

1028. Sanctus Olauus, rex Noruegie, martyrizatus est, cuius regn-
 um obtinuit idem Kanutus, qui fuit omnium regum pulcherrimus,

---

Olaff Aa. 11 (tertius) *mgl.* Aa. 12 Pruciam] Prouinciam Aa. 16 Harthes(nu)te] Harthesunte
 Aa. 20 Haraldus] = *Ac1*; Hanrald Aa; Harald Ab; her beg. Ab *Ac1*. - Blatand] Blaten Aa *Ac1*. 21
 occisis] occisus Aa. 23 Oddeund] Ottesund *Ac1*. - Haraldus] Harald Aa, *sål. ogs. i det flg.* 25
 Ypponem] Ipponem Aa. - quia] auod *Ac1*. - christianus] fuit *tilf.* Aa. 26 Suenone] Suen *Ac1*. -
 Hakonem] Hako Aa. 28-30 Haraldus . . sanctorum] *mgl.* *Ac1*. 31 suum] *mgl.* *Ac1*. - ter] tunc
 Aa. 34 et] est *tilf.* *Ac1*. 35 Roskild(is)] Roskild Aa; Roskildam *Ac1*. 36 regnauit] *rett. til* regnat
Ac1. 36-37 Gamælæ Knut] = *Ac1*; Gamle Knudt Aa. 38 de] e *Ac1*. 43 religiosos] relligiosos

strenuissimus et largissimus. Hic primus religiosos duxit in Daciam et multos episcopos de Anglia. Obiit anno regni sui 33. relinquens tres
 45 filios reges, Hartheknut legitimum in Dacia, Haraldum// spurium in 9v
 Anglia, Suenonem spurium in Noruegia. Haraldus 4 annis regnavit, et post eum Hartheknut regnum Anglie suscepit. Suenō quoque in Noruegia 5 annis regnavit, post quem regnavit Magnus, filius sancti Olai, propter quod Hartheknut Noruegiam intrauit, sed per amicos
 50 reconciliati sunt sic quod superstes regnum defuncti acciperet. Iste Hartheknut super Daciam, Sueciam, Sclauiam regnans præter quotidianam familiam 6 millia armatorum continue tenuit, qui cum 60 longis nauibus ad domanda regna estate discurrerant, hyeme in castris manebant, quibus quasi religiosis statuta dederat honestatis. Unde tem-//
 55 pore suo super omnes reges terribilis et laudabilis fuit. Hic cum imperatore domabat Italiam, obiit in Anglia. Post hunc Magnus, rex Noruegie, expulit Suen Estrithson, filium Ulff comitis Anglie de sorore Gamælæknut. Sanctus tamen Eduardus, rex Anglie, frater Suenonis, coactus est fratri tributum soluere et declarare eum heredem regni
 60 post se. Magnus in Øræsund cum maximo exercitu expugnaturus Suenonem inter naues cadens mortuus est. Suenone igitur in Noruegia morante Sclaii uastauerunt Iutiam usque Ripis, qui casu rediens iuxta Slesuic prostravit de Sclauis 15 millia.

1074. Obiit Suen// Estritsson, cui successit Haraldus, filius eius. 10v
 65 Tunc recessit Anglia a dominio Danorum, postquam 120 annis continuis subdita fuerat Danis.

Post hunc regnavit Knut, frater eius, qui multas ecclesias construxit et subditos ad solutionem decimarum inducere uolens occiditur. Clarus miraculis. 1087. Martyrizatus est sanctus Kanutus, rex Danorum,
 70 in Othense et frater eius Benedictus.

Post hunc regnavit Olauus Hunger, frater eius, cuius tempore famæ maxima fuit.

Post hunc regnavit Ericus Egothe, tempore cuius fuit maxima fertilitas. Hic fuit tante proceritatis, quod super omnem populum ab
 75 humero et sursum uideri poterat, // fortior quatuor fortioribus regni et 11r
 omnibus dilectus fuit. Archiepiscopatum Danie procurauit Rome etc.

1101. Obiit Ericus Egothe in Cypro insula cum uxore sua, ubi miraculis coruscant.

Aa. 45 Haraldum] = *Ac1*; Harald *Aa.* 46 4] = *Ac1*; 10 *Aa.* 47 Sueno] Suen *Aa1.* 48 regnavit (1 og 2)] regnat *Aa Ac1.* 49 Olai] = *Ac1*; Olai *Aa.* 50 Iste] = *Ac1*; *mg1.* *Aa.* 51 Sclauiam] Slaiiam *Ac1.* 54 religiosis statuta] religiosis statura *Aa.* - honestatis] = *Ac1*; honestatem *Aa.* - Unde] præbens *Aa.* 58 Gamælæknut] = *Ac1*; Gamle Knud *Aa.* 60 expugnaturus] expugnans *Ac1.* 62 Ripis] Ripas *Ac1.* 68-69 Clarus] claret *Aa.* 70 Othense] Ottenis *Aa.* 71, 73 og 88-89 regnavit] regnat *Ac1.* 71 cuius tempore] = *Ac1*; Tunc *Aa.* 73 Ericus] Erick *Aa.* 73, 77 og 80 Egothe] Eye-

Huic successit frater eius Nicolaus, cuius filius Magnus Kanutum
80 ducem, filium Erici Egothe, occidit.

1129 Martyrizatus est sanctus Kanutus dux etc. Filius autem sancti
Kanuti regis, dux Flandrie, occisus est a propriis militibus in ecclesia.
Nicolao rege uiuente Magnus filius eius factus est rex Danorum et
Gothorum. Scanienses uero elegerunt Ericum Emun secundum fili-
85 um// Erici Egothæ etc., qui successit Nicolao. 11 v

1138. Obiit Ascerus, primus archiepiscopus Lundensis, et electus
est Eskillus.

1139. Ericus Emun interfectus est a Plogh Suorthe, post quem reg-
nauit Ericus Lamb, filius sororis eius. Iste Olauum Haraldi filium uno
90 anno 14 uicibus uictum tandem in bello occidit, qui prius eodem
anno scilicet anno Domini 1143 Rikonem episcopum Roskildensem
occiderat.

1147. Ericus Lamb obiit monachus in Othense. Post hec fit pugna
inter reges Suenonem et Kanutum 12 annis etc.

95 1149. Eskillus archiepiscopus captus est a Suenone, in//sularum 12 r
rege.

1150. Sanctus Ketillus, prepositus Wibergensis, migrauit. Et bellum
fuit Slangtorp inter reges, et fugit Knut.

1151. Bellum fuit Wibergis. Et iterum fugit Knut; tandem exulauit
100 in Rusciam.

1153. Sanctus Bernardus obiit.

1154. Eliguntur duo reges scilicet dictus Kanutus et Valdemarus,
filius sancti Kanuti ducis. Tandem inter tres illos regnum diuiditur.
Tunc Sueno, rex Sialandie, in conuiuio Roskildis Kanutum, regem
5 Iutie, occidit Valdemaro, rege Scanie, fugiente in uigilia sancti Lau-
rentii, ubi et Constantinus occiditur, cognatus Kanuti. 9/8

1157. Sueno// et Valdemarus in campo Grathehethæ preliantur, et 12 v
Sueno occisus sepelitur in capella Grathe, et Valdemarus monarcha fit
Danie. Eodem anno obiit Eskillus archiepiscopus secundus, et conse-
10 cratus est Absalon Roskildis.

1163. Natus est Kanutus filius Valdemari. Eodem anno iuit Valde-
marus rex ad imperatorem Fridericum Metis, ubi contra dolos Cesaris
se et suos cautissime gerebat et directione Henrici ducis Brunswicensis

---

goed *Aa.* 75 poterat] potuerit *Ac1.* 76 etc.] *mgl. Ac1.* 81 1129] 1119 *Ab Ac1;* *rett. fra* 1119 *Aa.* –
autem] = *Ac1;* item *Aa.* 85 Egothæ] Eyegoeod *Aa.* 86 Ascerus] Asceres *Aa.* 88 Suorthe] = *Ac1;*
sorte *Aa.* 90 prius] post *Aa.* 91 Rikonem] Bikonem *Aab.* 94 reges] regios *Aa Ac1.* 97 Wiberg-
ensis] Viburg *Aa.* 98 Slangtorp] Slangtorp *Ab.* 99 Wibergis] Viburgis *Aa.* 100 Rusciam]
Ruscia *Aa;* Russiam *Ab Ac1.* 2 scilicet] *mgl. Aa.* 4 Roskildis] Roskild *Aa.* 7 Sueno] Sven *Ac1.* –
Grathehethæ] Grothehede *Aa;* Grathæhesthæ *Ab.* 10 Roskildis] Roskild *Aa.* 11–12 Valde-
marus] = *Ac;* Valdemarus *Aa.* 13 gerebat] regebat *Aa Ac1.* 14 malitias] malitiam *Ac1.* – Teutonicorum]

rediiit. Et contra malitias Teutonicorum Danwirkæ muro circumcinxit,
15 quod prius de lignis erat.

1170. Natus est Valdemarus, filius Valdemari regis. Rugia acquisita
a Danis ad Christum// conuertitur. Iarmarus baptizatur. Leges Dan- 13 r
orum edite sunt. Sanctus Thomas Cantuariensis martyrizatur.

1177. Sancta Margareta Roskildis passa est. Canutus, filius Valde-
20 mari primi, factus est rex Scanie et Hallandie uiuente patre et consen-
tiente.

1180. Obiit sanctus Nicolaus in Arus.

Sequenti anno rex Valdemarus occurrit imperatori Friderico apud
Trauen, ubi duas filias suas maritauit et ab imperatore optinuit domi-
25 nium totius Nordalbingie id est omnium terrarum ad aquilonem
Albie, super quo habuit literas imperiales cum bulla aurea et literas
papales confirmatorias Innocentii pape 3. Has literas post mortem
regis Abel quedam mulier Teutonica, filia diaboli, destruxit in odium
Danorum. Obiit// Valdemarus rex anno regni sui 25; cui successit Ka- 13 v
30 nutus, filius eius.

1184. Expeditio facta est in Valgust.

1191. Ierusalem a Soldano capitur, et christiani delentur.

1192. Expeditio facta est in Finlandiam, quam Dani uicerunt.

1193. Expeditio facta est in Estoniam. Comes Adulphus factus est
35 homo tributarius regis Dacie.

1195. Valdemarus, episcopus Slesuicensis, regi se opponens de
Noruegia adduxit 35 naues. Captus autem et in turri Siøburg positus,
sedit ibi 14 annis.

1201. Obiit Absolon, archiepiscopus Lundensis tertius, et conse-
40 cratus est Andreas, qui leges Scanicas// Latine scripsit ea elegantia, ut 14 r
cum Saxone hystorico a nonnullis conferatur.

1202. Comes Adulphus captus est et in arce Siøburg incarceratus
apud Valdemarum episcopum, et castrum Segebjerg acquiritum est.

Eodem anno obiit Kanutus rex filius Valdemari, et coronatus est
45 Valdemarus 2., frater eius. Valdemarus 3. fuit filius Dagmar, cuius fra-
tres de patre Ericus, Abel, Christophorus de Berengaria, filia regis
Portugalie. Quartus ex concubina fuit Kanutus dux. Tunc obiit sanc-
tus Villelmus abbas.

1203. Comes Adulphus liberatus est datis obsidibus ad 10 annos.

50 1204. Expeditio// facta est in Noruegiam per regem Valdemarum, 14 v

---

= *AcI*; Teutonum *Aa.* 16 1170| 1165 *Aa.* 19 Roskildis| Roschildiæ *Aa.* 24 Trauen| Trannem
Aab. - ubi| et *AcI.* - optinuit| optimum *Aa.* 25 id est| *mgl. Aa.*; et *AcI.* 29 cui| cum *Aa.* 31 1184|
1191 *Aa AcI.* 40-41 qui . . conferatur| *mgl. Ab AcI.* 42-43 et . . episcopum| *mgl. Ab AcI.* 43
Segebjerg| Sæghenbyærgh *AcI.* 45-47 Valdemarus (2) . . dux| *mgl. Ab AcI.* 48 Villelmus| =

qui Erlingum filium Magni regem fecit ibi, qui cum Philippo factus est homo regis apud Tunsbiërg.

1205. Rex Valdemarus duxit Dagmar, filiam regis Boemie, in uxorem, de qua fuit Valdemarus 3.

55 1206. Episcopus Valdemarus liberatus est ad preces Dagmare regine et iuravit se nunquam Daciam intraturum; postea uero archiepiscopus factus Bremensis cum se regi iterum opponeret ad instantiam regis depositus est a papa et excommunicatus. Andreas archiepiscopus Lundensis duxit exercitum in Estlandiam cum germanis
60 suis.

1207. Valdemarus fugauit imperatorem Fridericum.//

1208. Bellum fuit in Lena, ubi Dani corruerunt. 15 r

1210. Expeditio facta est in Pruciam et Samland. Mistiui, dux Polonie, factus est homo regis.

65 1211. Dani castrum Dymin reedificant et <N>yenbourg destruunt.

1212. Obiit regina Margareta, que dicta est Dagmar precipue propter pulchritudinem.

1214. Comes Gungelincus et comes Henricus, frater eius, terram suam a rege receperunt et ei fidelitatem iurauerunt. Dani obtinuerunt
70 castrum Stetin et castrum marchionis Muten. Rex Valdemarus secundas nuptias celebrauit cum Berengaria, sorore Ferdinandi de Portugallia, que Bringenild dicta est,// que genuit Ericum, Abel et Christi-
15 v stopherum.

1215. Imperator Otto contra iuramentum suum Holsatiam occupare uoluit, sed rex Valdemarus cum 60 milibus Frisonum eum fugauit perduellum duobus melioribus pugilibus imperii, quos deiecerunt duo Frisones Suen Sterckæ et Brother Gaulingh. Eodem anno fuit generale concilium Rome sub Innocentio papa.

1216. Gelu faciente uiam super Albiam rex Valdemarus terram
80 Henrici comitis Palatini sibi totam subiugauit. Item duo castra contra Hamburg construxit et eam cepit. Natus est Ericus filius Valdemari, cui pater eodem anno ducatum Iutie contulit et Nicolao spurio comitatum Hallandie.// Eodem anno Petrus Iacobi Sunæsun <fit> episcopus
16 r Roskildensis. <Iste> propter guerram inter Ericum et Abel uidit angel-

---

Ac1; Vilhelmus *Aa.* – abbas] *mg1. Ac1.* 53 Dagmar] Dagmart *Ac1.* 54 de . . 3] *mg1. Ac1.* 59 Lundensis] *mg1. Ac1.* 63 Pruciam] = *Ac1*; Prussiam *Aa.* – Mistiui] Mistun *Ac1.* 65 <N>yenbourg] Hyenbourg *Mss.* 70 Muten] Oyten *Ac1.* 70–71 secundas] = *Ac1*; secundus *Aa.* 71 Berengaria] Brinnngara *rett. til* Beriengaria (?) *Aa.* – sorore Ferdinandi] sorore Frandi *overstr. Aa.* 71–72 de Portugallia] = *Ac1*; *mg1. Aa* (*ff. ndf.*); Portugalensis *Ab.* 72 Bringenild] = *Ab*; Bringendad, *i marg. m. anden hd. tilf.* Beengierd *Aa*; Brigenild *Ac1.* – est] de Portugallia *tif. Aa*; *ff. ndf.* 77–78 Eodem . . papa] *mg1. Ab Ac1.* 80 Item] tunc *Ac1.* 81 Hamburg] Hamburgum *Ab.* 83–87 Eodem . . obiit] *mg1. Ab1.* 83 Sunæsun] = *Ab*; Sundensis *Aa.* – <fit>] *mg1. Mss.* 84 <Iste>] *mg1. Mss.* – guerram] bellum

85 um super ecclesiam Roskildensem cum gladio euaginato dicentem:
Ira Dei super regnum Danorum. Propter quod in Flandriam fugit et
ibi obiit.

Eodem anno comes Albertus ex mandato regis fecit castrum Traue-
minne, et Dani castrum in Thydmersk construxerunt.

90 1218. Rex Valdemarus presentibus 15 episcopis, tribus ducibus
tribusque comitibus etc. in Slesuich coronauit Valdemarum tertium
filium suum in festo Ioannis Baptiste. 24/6

1219. Rex Valdemarus 2. cum mille quingentis longis nauibus
Estoniam subiugauit et ad Christum// conuertit. 16 v

95 Nota de sancto <Thoma> etc. Ierusalem capitur a christianis.

1221. Fratres prædicatores Lundis locum receperunt ab Andrea
archiepiscopo.

1222. Obiit Berengaria regina, mater regum Erici, Abel et Chri-
stophori. Et cardinalis Gregorius fuit in Dacia missus a pontifice
100 Honorio.

1223. Rex Valdemarus cum filio suo Valdemaro 3. proditiose capti
in lectis suis a comite Henrico in insula Lyuthø Ioannis ante portam
Latinam in castro Suerin fere per triennium detinentur. Redempti pro 6/5
60 millibus marcharum ponderis Lubecensis; sed equi et uestes etc.
5 data in die exitus in duplo plus ualebant. Hic nota quod Teutones
nunquam aut raro contra// Danos preualuerunt nisi per proditionem 17 r
et fraudem, qu<od> a natura habent. Item Valdemarus iurauit se non
uindicaturum, sed a iuramento illo absolutus est per Innocentium 3.
papam ante bellum in Bornehouet.

10 1226. Frisones multi corruerunt in Thydmersk, et tunc Thydmersia
Danis subditur.

1227. Bellum fuit in Bornehouet, ubi Dani corruerunt proditi per
Thydmerskienses.

1228. Obiit Andreas archiepiscopus 4., et successit ei Petrus.

15 1229. Rex Valdemarus 3. duxit filiam regis Portugalie Elienoram
Ripis in festo beati Ioannis Baptiste. 24/6

1230. Cardinalis Otto fuit in Dacia.//

Ab. 85 ecclesiam] templum *Ab.* 86 Ira] Iram *Ab.* - regnum] regno *Ab.* 88 Eodem anno] *mgl. Ac1*; 1216 *Ab.* 88-89 Traueminne] Trauenminne *Ab1.* 89 Thydmersk] Dydmersk *Aa*; Tyd-
mersk *Ab.* - construxerunt] Dabatur uicesima a sacerdotibus *tulf. Ab.* 93 2] filius *Aa.* 95 Nota . .
christianis] *mgl. Ab Ac1.* - <Thoma>] persone *Aa.* 96 Lundis] = *Ac1*; Lundenses *Aa.* - receperunt] recuperunt *Aa.* 98 mater] iure *Aa.* 98-99 Christofori] Christoferi *Ac1.* 99 missus . .
Honorio] *mgl. Ac1.* 1 proditiose] proditiosi *Ac1.* - capti] = *Ac1*; captis *Aa.* 2-3 Ioannis . . Latinam] *mgl. Ac1.* 5 plus] quam *tulf. Aa.* 5-7 Hic . . Item] *mgl. Ab Ac1.* 7 qu<od>] qu<us> *Aa.* 8 illo] *mgl. Ac1.* 9 papam] *mgl. Aa.* - Bornehouet] Bornehoffuit *Aa.* 10 Thydmersk] Dytmersk *Aa.*
- Thydmersia] Ditmersia *Aa.* 12 Bornehouet] Bornehouit *Aa.* 13 Thydmerskienses] Ditma-

1231. Obit Valdemar 3. et regina Elienora cito post eum in 17 v
partu. Obit et Petrus archiepiscopus 5., et successit Uffo.
- 20 1232. Ericus rex, filius Valdemari 2., coronatus est ab Uffone archi-
episcopo, et frater eius Abel ducatum accepit Iutie. Tunc fratres min-
ores domum Ripensem primam in Dacia fundauerunt.
Valdemaro 3. succedit patre uiuente Ericus liberalissimus.
1234. Ecclesia Lundensis incensa est.
- 25 1235. Obit Valdemar 3. episcopus monachus in Lycke. Eodem
anno per imaginem beate uirginis de maiori ecclesia Ottonie por-
tatam per matronam et positam super pectus// egroti totaliter curatur. 18 r
Hoc ibi diffuse describitur in libro sancti Kanuti.
1236. Dux Abel duxit Mechtildam, filiam comitis Adulphi; inde
30 prouenerunt multa mala. Sequenti anno in die Clementis fuit tempe-^{28/11}
stas maxima.
1238. Minores uenerunt Lundis primo.
1239. Rex Ericus duxit filiam ducis Saxonie Iudith, cum quibus
dispensatum est in quarta linea consanguinitatis per papam Grego-
35 rium. Ierusalem capitur a paganis.
1240. Rex Valdemar 3. in Orthingborgh promulgauit legem coram
filiis et episcopis, que sic incipit: Meth logh skal man// land büggiæ. 18 v
1241. Obit Valdemar 3. rex 2. in cena Domini. Tunc uere cecidit
corona capitis Danorum. 5. Kal. Aprilis. Tunc Tartari Ungariam uasta-^{28/3}
40 uerunt.
1242. Ortum est bellum inter fratres Ericum regem et Abel ducem.
1245. Fugatur N[icolaus], episcopus Roskildensis, et celebratur
concilium Lugdunense af Innocentio 4.
1250. Dux Abel fratrem suum Ericum regem ad aleas ludentem
45 captum proditiose in Slesuic in nocte beati Laurentii per Lagonem^{10/8}
Gudmundsson militem occidi fecit in Myosund et submergi. Inuentus
per piscatorem, sepultus prius in Holm ad s. Mariam et in ecclesia
beati Petri. Eodem anno Valdemar 3., filius ducis Abel, de Parisiensi
schola rediens captus est per milites episcopi Coloniensis. Dux Abel in
50 regem// electus et coronatus est in die omnium sanctorum purgans se 19 r^{1/11}
manu 24 militum de morte fratris.

rienses Aa; Thymerschienses Ac1. 20 Valdemari] Valdemarii Aa. 21 Iutie] mgl. Aa. 21–23 Tunc . . liberalissimus] mgl. Ac1. 22 primam] primum Aa. 23 patre . . Ericus] Ericus patre uiuente Aa. 24 Ecclesia . . est] i marg. Ac1. – incensa est] Laure Aa. 25–28 Eodem . . Kanuti] mgl. (i marg. liber s. Canuti Ab) Ab Ac1. 28 diffuse] diffuso Aa. 29 Dux] mgl. Aab. – Mechtildam] mgl. Ab; Mectildam Ac1. – Adulphi] in aldarn tilf. Ab. – inde] unde Ac1. 32 uenerunt] ueniunt Ac1. 35 Ierusalem . . paganis] mgl. Ac1. 36 Orthingborg] Orthingborg Ac1. – legem] leges Ac1. 37 filiis] Uffone tilf. Ac1. – que] mgl. Ac1. – Meth . . büggiæ] = Ac1; Met loffu skal mand lannd bygge etc. Aa; Met loug skall mand lant bjuge Ab. 39–40 Tunc . . uastauerunt] mgl. Ac1. 42–43 et . . 4] mgl. Ac1. 44 ad . . ludentem] mgl. Aa. 45 proditiose] = Ac1; prodiöse Aa. 46 submergi] Inuen-

1251 Folkungi interfecti sunt.

1252. <Re>x Abel intrauit Eyderstat ibique occisus est. Obiit et tunc Uffo archiepiscopus, et successit ei Iacobus. Et Christopherus factus 55 est rex, de quo Holsati indignati, quia nepos eorum non fuit rex, uastauerunt Daciam. Et tunc Slesuich acciderunt scripta de reliquiis illius ecclesie miracula, ubi predones arrepti a demonio se ipsos occiderunt.

1253. Rex Christopherus tradidit Valdemaro, filio regis Abel, ducatum cum uexillo apud Kalding. Fuit bellum Skielfiskoræ inter Christopherum// et Henricum Æmeltorp. Møn capitur et Suinaburg. Et 19 v hostes regis trucidantur.

1256. Rustici destruxerunt multa castra.

1262. Olauus episcopus Burglanensis interfectus est in ecclesia 65 Huitbiery iuxta Oddesund a Ioanne Glob milite et suis. Captus est Iacobus archiepiscopus in nocte sancte Agathe in ecclesia Gislebyergh ^{5/2} et incarceratus in castro Hagenskogh. Obiit rex Christopherus Ripis, et archiepiscopus exiuit de carcere. Comites Holsatie ducatum uastauerunt. Bellatur Nestuedis. Iarmarus princeps Ruyanorum magnam 70 partem Sialandie uastauit et fecit stragem magnam apud Nestuet. Ericus, filius regis Abel, factus est dux.//

1271. Fuit bellum Lohethæ inter Ericum regem, filium Christo- 20 r pheri, et Ericum ducem, filium regis Abel, et rex ibi captus est cum matre sua Margareta. Liberatus duxit filiam marchionis sine dote 75 Agnetam.

1274. Obiit dux Ericus. Migravit sanctus Thomas de Aquino.

1279. Obiit Iacobus archiepiscopus Lundensis 7., et successit Erlandus, qui sequenti anno mortuus est, et electus est Trugotus 9. archiepiscopus.

80 1280. Obiit Abel, filius regis Abel.

1283. Obiit Trugotus archiepiscopus Lundensis 9. Et// successit Io- 20 v annes Droos 10.

---

tus per piscatorem, sepultus prius in Holm ad s. Mariam et in ecclesia beati Petri *tif.* *Ab.* 50 et] *mgl.* *Aa.* 52 1251 . . sunt] *mgl.* *Ac1.* 53 <Re>x] *Dux Mss.* – ibique] ubi *Ac1.* 54 Christopherus] Christoforus *Ac1.* 55 quia . . rex] *mgl.* *Ac1.* 56 uastauerunt] uastant *Aa.* 56–58 Et . . occiderunt] *mgl.* *Ac1.* 57 demonio] dimonio *Aa.* 60 Kalding] Colding *Aa.* – Skielfiskoræ] = *Ac1.*; Skielskore *Aa.*; Skiælskøre *Ab.* 61 Suinaburg] Svindburg *Aa.* 64–65 Olauus . . suis] *stâr under 1256 Aa.* i *Ac1* *after l.* 67 Hagenskog. 64 Olauus] Elanus *Aa.* 65 Huitbiery] Huittbyery *Ab.*; Hwithbyergh *Ac1.* – Oddesund] Odhensund *Ac1.* – Ioanne Glob] Iohanne Glop *Abc.* 66 in . . Gislebyergh] *mgl.* *Aa.* 67 Hagenskogh] = *Ac1.*; Hakenskou *Aa.*; Hagenschoog *Ab.* 69 Nestuedis] = *Ab.*; Nestued *Aa.*; Nestwædis *Ac1.* 70 Nestuet] Nestued *Aa.*; Nestweet *Ac1.* 72 Lohethæ] Lohede *Aa.*; Loheth *Ab.* 73 regis] *mgl.* *Aa.* 74 Margareta] Liberatus duxit filiam marchiones sine dote Agnetam *tif.* *Ab.* 76 Migravit . . Aquino] *mgl.* *Ac1.* – Thomas . . Aquino] de Aquino Thomas *Aa.* 77 archiepiscopus Lundensis] Lundensis archiepiscopus *Aa.* 78 mortuus est] est mortuus *Aa.* 82 10] *herefter tif.* *Ab.*: 1278 Rex Ericus Sueciam subiugauit, quem Magnus, rex Suecie, non . . .

1285. Valdemarus, filius ducis Erici, ducatum obtinuit, et Iacobus Nicolai fit comes Hallandie.

85 1286. Rex Ericus filius Christopherei captiuauit Valdemarum ducem uolentem ire in Sueciam contra eum procuraturum exercitum. Liberatus est de Sioburgh dux Valdemarus, et eodem anno occisus est rex Ericus in lecto suo in nocte sancte Cecilie inflictis sibi uulneribus 56 in ^{22/11} Findorp Iutie iuxta Viburg, qui dicebatur Gleppingh.

90 1287. In concilio regni dux Valdemarus recepit omnia, que pater eius habuerat ante// eum stante graui dissentione inter proceres regni ^{21 r} de morte regis; in pentecoste per concilium regni in Nyburg comes Iacobus, Stigotus marscalcus, Petrus Iacobi et alii rei de morte regis condemnantur, et proscripti recipiuntur a rege Noruegie Erico in castro suo Kuneghel. Eodem tempore dux Valdemarus factus est tutor regni.

1288. Ericus, filius Erici, dictus Menuet, coronatur in die natalis Domini. Eodem anno Stigotus marscalcus multa mala fecit in Noriucia clandestinis incursibus. Obiit regina Metilda. Dux Valdemarus ^{25/12} duxit filiam ducis Saxonie. Destruxit castrum Gottorp et muniuit Slesuich.//

Hic nota quod a Dan, primo rege Danorum, usque ad Ericum ^{21 v} Menuet fuerunt Danorum reges 115, et ille Ericus est 116.

1289. Ericus, rex Noruegie, duxit classem in Copmanhauen. Ioannes Droos archiepiscopus 10. obiit, cui successit Ioannes Grand 11., antea prepositus Roskildensis, cuius electioni regina restitit, quia erat de genere illorum, qui regem occiderant. Eodem anno dapifer Petrus Hoosøøl Nyburghi in consilio regni circa pentecostem uolens captiuare ducem Waldemarum a duce captus est et in castro Synderburgh ¹⁰ ferro uinctus.

1290. Inguarus, // episcopus Roskildensis, obiit. Cui successit Ioannes ^{22 r} dictus Kraac, decanus Roskildensis. Aluerus, famosus pyrata Noricus, captus in Scania rofracus apud Helsinghæburgh astipulante domino Dauid, regis dapifero. Fuit secunda expeditio regis

---

obtinuit in pignus castrum Stockholm et Lyuchis. 1263. Agnes, filia regis Erici, tradidit se religioni in domo sancte Agnetis Roskildis in carnispruio presente domino de Brunswick et contradicente. Qui eodem anno captus est in bello circa fastum Michaelis. 84 Hallandie] Halandie *Aa.* 86–87 Liberatus] 1286. Liberatus *Aab.* 87 de Sioburgh] *mgl. AcI.*; est *tilf. Aa.* 89 qui] que *Aa.* – Gleppingh] *herefter tilf. Ab.*: 1288. Tuko Ripensis moritur, Christianus succedit archidiaconus. 92 in pentecoste] *slutter sig til det foreg., hvorefter der er stort bogstav Aa.* 93 Petrus Iacobi] Peder Iacobszenn *Aa.* – et alii] etc. *Aa.* 95 Kuneghel] Kunegel *Aa.* 97 Menuet] Menweet *AcI.* 98–99 Noriucia] Noruegia *Aa AcI.* 99 clandestinis] claudestinis *Aa.* – Metilda] Matilda *AcI.* 100 Gottorp] Gothorp *AcI.* 2–3 Hic . . . 116] *mgl. AcI.* 4 Copmanhauen] Kopmanhaffn *Aa.* 6 antea] *mgl. Aa.* – quia] quod *AcI.* 7 anno] 1289 *tilf. AcI.* – Petrus] Peder *Aa.* 8 Hoosøøl] Hoosøøl *Ab.*; Hoosøøl *AcI.* – Nyburghi] Nyburg *Aa.* 9 Synderburgh] Synderborg *Aa.* 13 apud] in *Aa.* – Helsinghæ-

15 Noruegie in Daciam. Hyelm castrum construitur per Stigotum. Magnus, rex Suecie, obiit, dictus Ladelos; successit ei filius Birgerus, qui etatis sue 11. anno (elect)us fuerat.

1291. Heriuad incenditur. Radulphus, rex Alemannie, obiit. Saraceni ceperunt Akars ultra mare, capta post Tripoli et interfectis in ea
20 10 millibus bellatorum de Christianis. Adulphus, comes de Nassouge, electus est in regem Alemannie.//

1292. Skielm dapifer interfectus est in presentia regis. 22 v

1293. Uffo quondam dapifer, Stigotus quondam marscalcus, Iacobus Myrcke, Iacibus Sapiens obierunt. Tertia expeditio regis Noruegie
25 in Daciam. Gerardus, comes Holsatie, duxit Agnetam reginam.

1294. Iohannes Grand archiepiscopus captus est feria sexta ante dominicam Palmarum, et bona ecclesie direpta iussu regis per fratrem ^{9/4}, regis Christopherum. Rano Iohannis captus rotefractus est Roskildis.

1295. Rex bellaturus cum duce Valdemaro talliauit ciuitates et monasteria grauitur.// Tunc in quarta expeditione regis Noruegie in Daciam treuge facte sunt inter regem Dacie et Noruegie et ducem Valdemarum et expulsos. Ericus, frater ducis Valdemari, factus est miles a rege Noruegie et duxit Sophiam, materteram regis Noruegie. Iohannes Grand euasit de turri Siøburgh nocte proxima post diem Lucie et
30 iuit ad curiam Romanam cum Isarno nuncio domini pape. Dux Valdemarus reedificauit castrum Gothorp data uilla in Suansø Bundoni episcopo pro fundo et pertinentiis. 23 r

1296. Ericus rex duxit filiam regis Suecie Ingeburgh apud Helsinghæburgh.//

1297. Rex obsedit fratrem suum Christophorum in Kalendaburgh. 23 v
Dux Waldemarum cum rege Noruegie uenit contra regem Ericum, sed apud Hegnesgaul treugatum est. Rex fugauit exercitum Valdemari in Grønesund, et dux resignauit insulas ultra Medelfar sitas.

1298. Adulphus, rex Alemannie, occisus est in bello, cui successit
45 Albertus, dux Austrie.

1299. Regnum Dacie supponitur interdicto.

1300. Generalis indulgentia omnium peccatorum in Roma. Iohannes, episcopus Roskildensis, obiit, et Florentius eligitur.//

---

burgh] Helsingborg *Aa.* 14 domino Daud] *mgl. Ac1.* 16-17 dictus . . fuerat] *mgl. Ac1.* 17 (elect)us] clarus *Aa.* 18 Heriuad] = *Ac1*; Henbader *Aa.* 18-21 Saraceni . . Alemannie] *mgl. Ac1.* 20 Nassouge] Nassouge *Aa.* 23 Stigotus] Strigotus *Aa.* 26 archiepiscopus] cum praeposito Ja. Lang Rosk. (*overstr.*) tilf. *Ab.* 28 Roskildis] = *Ac1*: Roskildis *Aa.* 31 treuge] tenge *Aa.* 34 euasit] noctu tilf. *Ab.* 35 curiam Romanam] = *Ac1*; terram Romanam *Aa.*; Romanam ecclesiam *Ab.* 35-38 Dux . . pertinentiis] *mgl. Ac1.* 36 uilla] Brothsby tilf. *Ab.* 38-39 Helsinghæburgh] = *Ac1*; Helsingborg *Aa.* 40 Kalendaburgh] Kallendburgh *Aa.*; Kalendeborg *Ab.* 41 sed] = *Ac1*; *mgl. Aa.* 42 treugatum] pugnatum *Ab.* - Valdemari] Valdemars *Aa.* 43 Grønesund] Grønnesund *Ab.*; Grønæsund *Ab.* - Medelfar] Mæthelfaar *Ab.*; Methelfart *Ac1.* 44-45 1298 . . Austrie]

1301. Cassata electione Florentii magister Olauus substituitur. Rex ^{24 r}
50 cepit Rostock cum adiacente terra.

1302. Valdemarus, filius regis, obiit. Iohannes Grand translatus est ad sedem Rigensem. Isarnus, capellanus domini pape, factus est archiepiscopus Lundensis. Duces Suecie Ericus et Valdemarus fecerunt homagium regi Danorum.

55 1303. Interdictum est relaxatum, et Christophorus, frater regis, factus dux Estonie. Rex uenit Rostock cum principibus Sclauie et Marchiæ ac Christierno, episcopo Ripensi, etc.//

1304. Rex absolutus est ab excommunicatione propter captiuitatem archiepiscopi. Domicellus Valdemarus, frater regis, obiit in Rostock et translatus est in Soram. Solenne parlamentum in Knarruth, ^{24 v}
60 ubi reges et regine Dacie et Suecie conuenerunt. Agnes, quondam regina Dacie, obiit.

1306. Rex Suecie captus est cum regina ac liberis a fratribus suis. Norbaggi de Kopmanhauen fugantur. Rex contionem habuit in Helsingborg cum rege Noruegie, qui promisit non tenere secum expulsos ⁶⁵
propter mortem patris.

1307. Rex duxit exercitum in Sueciam, qui inanis est reuersus.//

1308. Rex secundo intrauit Sueciam et uastauit quasdam partes, ^{25 r}
obsedit Nyköping, ubi Timmo Lauritsson etc. recesserunt a rege.

70 1309. Rex tertio intrauit Ostrogothiam, sed propter perfidiam Sueticam parum profecit, nam ex fraude suorum deceptus est sicut prius.

1310. Ioannes Grand factus est archiepiscopus Bremensis, Isarnus Lundensis factus est salernitanus, et Esgerus Arusiensis translatus est ad sedem Lundensem. Ericus, dux Langlandie, obiit. Ericus, filius ⁷⁵
Valdemari ducis Iutie, despondit filiam domini Nicolai de Sclauia, sororiam regis Erii. parlamentum fuit Helsingheburg inter// reges ^{25 v}
Dacie, Suecie et Noruegie et duces fratres regis Suecie, ubi Ericus, dux Suecie, desponsat filiam alteram domini Nicolai de Sclauia et factus est miles regis et feodalis de Hallandia. Roskildis pars incenditur.

80 1311. Siccitas magna fuit et sterilitas. Rex tenuit solennem curiam apud Rostock cum marchione et principibus Sclauie etc. Secuta est

---

mgl. Ac1. 47 Generalis . . Roma] mgl. Ac1. 48 Florentius] = Ac1; Florentinus Aa. 49 Cassata] castata Aa. - Olauus] = Ac1; Olauus Aa. 56-57 Marchiæ] monarchie Aa. 57 etc.] mgl. Ac1. 59 archiepiscopi] etc. Aa. 61 et] ac Ac1. 63 ac] et Ab Ac1. - a] et Ac1. 64-66 Norbaggi . . patris] mgl. Ac1. 64 Kopmanhauen] Kopmanhaffn Aa. - contionem] = Ab; contractionem Aa. 64-65 Helsingborg] Helsingborgi Ab. 65 Noruegie] = Ab; mgl. Aa. 69 ubi . . rege] mgl. Ac1. 70 sed] et Aa. 70-71 propter . . Sueticam] mgl. Ac1. 70 propter] ob Ab. 71 parum] nihil Ab. - ex] mgl. Ac1. 72 og 73 factus est] fit Ab. 76 Helsingheburgh] = Ac1; Helsingburg Aa. 78 desponsat] desponsauit Ab. 79 regis] Erii tilf. m. anden hd. Aa. - et feodalis] mgl. Aa. - feodalis] feudalis Ab. - Roskildis] - Ac1; Roskiliæ Aa. 80 sterilitas] sterrilitas Aa. 81 etc.] mgl. Ac1. - Secuta est]

obsidio ciuitatum Rostock et Vismarie. Dux Christophorus factus est miles. Concilium generale celebratur apud Vienniam; <ordo> tem-
 plariorum del(e)tus est. Rex obtinuit turrin apud Vernaae, // Rostock- 26 r
 85 enses et alios Sclauos perdomuit mulcta pecunie.

1312. Ciuitatenses de Sclauia incenderunt Helsingør, Amag, Scan-
 ør cum castro et quasdam insulas. Rex Ericus fecit multos rusticos
 suspendi iuxta Hafnis. Valdemarus, dux Slesuicensis, obiit. Agnes,
 filia ducis Christophori, obiit et sepelitur in Sora. Ericus, dux Suecie,
 90 duxit filiam regis Noruegie repudiata priori sponsa supradicta. Ciui-
 tatenses de Rostock post famem et bella tradiderunt se regi.

1313. Rex contra bundones Noriutie exercitum duxit in Horsnes,
 ubi et castrum // fecit et eos subiugauit sic ut ei darent decimas ecclesi- 26 v
 arum, tres marchas de aratro, unum equum de qualibet parrochia; et
 95 cum hoc debet dari perpetuo de marcha auri modius siliginis. Et capi-
 tanei bundonum sunt suspensi. Edificatur castrum in Ulstorp apud
 Limfiørth in bon(o) episcopatus Ripensis, et castrum in Viburg apud
 ecclesiam sancti Vilhadi. Et oppidum in Kalding munitur per bund-
 ones ex iussu regis. Obiit dominus Christiernus, episcopus Ripensis,
 100 qui ecclesiam suam rexit nobiliter et ditauit; collegium scolarium
 Ripis fecit et eleemosinas copiosas. // Eodem anno rex uisitauit Iutiam 27 r
 in castigatione crudeli. Tunc imperator Henricus mortuus est.

1314. Clemens 5. obiit. Rex quosdam sibi suspectos fecit puniri.

1315. Ericus et Valdemarus, duces Suecie, uenerunt in Feoniam in
 5 adiutorium regis contra Ericum, duce[m] Iutie.

1316. Rex misit classem contra ciuitatem Sundensem.

1317. Birgerus, // rex Suecie, captiuauit suos fratres Ericum et Val- 27 v
 demarum, qui in uinculis mortui sunt.

1318. Birgerus, rex Suecie, fugit de terra sua cum uxore et quibus-
 10 dam liberis. Domicellus Magnus filius eius captus est, et naues regis
 Dacie, quas misit in Sueciam, incense sunt, et naute capti.

1319. Ericus, rex Danorum, et Ingeburgis regina obierunt sine libe-
 ris. Dux Christophorus reuersus est quarto anno expulsionis sue.

1320. Christophorus factus est rex. Olauus, episcopus Roskildensis,
 15 obiit.

---

sequitur quoque *Aa.* 83–85 Concilium . . . pecunie] *agl. Ac1.* 83 <ordo>] per *Aa.* 84 del(e)tus] delatus *Aa.* – Vernaae] Werogh *Ab.* 84–85 Rostochenses] Rostochiensis *Ab Ac1*; Rostock censu *Aa.* 86 incenderunt] incendunt *Aa.* 88 suspendi] suspendendi *Aa.* – Hafnis] = *Ac1*; Haffniam *Aa*; Haffniæ *Ab.* 89 Sora] = *Ac1*; Soræ *Aa.* – dux] rex *Ab.* 90 supradicta] *agl. Ac1.* 91 post] per *Ab*; propter *Ac1.* 92–1 Rex . . . anno] *agl. Ac1.* 92 Noriutie] Nør Iutiæ *Aa.* 97 Limfiørth] Limfiord *Ab.* – bon(o)] bonum *Aab.* 98 Vilhadi] Vilhardi *Aa.* – Kalding] Colding *Aa.* 1 Eodem] 1313. Eodem *Aa.* 2 Tunc . . . est] *agl. Ac1.* 3 Clemens . . . obiit] *agl. Ac1.* 8 sunt] *hermed ender Ac1.* 9 Birgerus] Motus in Suecia. Birgerus *Ab.* 12 sine] cum *Ab.* 20 H(in)d] Huid *Aa Ab.* –

1321. Birgerus, rex Suecie, obiit exul in Sialandia. Ecclipsis solis facta est in die Ioannis et Pauli ante horam tertiam.// Esgerus archi-^{28 r^{26/6}}episcopus rediit de curia Romana cum magistro Bernardo, nuncio domini pape, et reconciliatus regi recuperavit ecclesiam suam.

²⁰ 1322. Ioannes H(in)d, electus Roskildensis, confirmatus est a papa et consecratus in curia. Kanutus Porse et Nicolaus Olaffson cum exercitu exterorum hostiliter inuaserunt Scaniam.

1323. Dapifer Laurentius a Tornburg in Nyburg transiuit in glacie cum multis equitibus per mare Balticum. Et erat uia communis quasi ²⁵ per 6 septimanas circa purificationem; item erat uia inter Sialandiam ^{2/2} et Sclauiam per passagia.

1324. In die// beati Kanuti regis et martiris perlamentum fuit in Ny-^{28 v^{10/7}}kiøbing per regem Christopherum et Ericum, eius filium, ac per Esgerum, archiepiscopum Lundensem, et eius suffraganeos omnes.

Annalerne 980-1286 fandtes i et håndskrift i det gamle Universitetsbibliotek sign. F 40 i Capsa Cypriani 3 in 4° no. 62, som brændte 1728. De fandtes tillige i et håndskrift fra 16. årh., der ejedes af Langebek og af ham blev tilskrevet Hamsfort. Også dette håndskrift er gået tabt, men er af Langebek trykt i *Scriptores rerum Danicarum*. I begge de to tabte håndskrifter stod annalerne sammen med *Annales 1095-1194*. Annalerne indledes med en kongerække fra Harald Blåtand til kong Niels med oplysninger om historiske kilder, som må stamme fra historikere i 16. årh. De egentlige annaler, som begynder 1131, er derimod utvivlsomt ægte nok. De bygger på Ryd-, Lunde- og de ældre Sorøannaler. Ind imellem er der kirkelige oplysninger, især vedr. Dominikanerne, navnlig i slutningen 1282-86, da annalerne må antages at være blevet til. Et par lokale oplysninger her om nedstyrningen af tårnet på Vor Frue kirke i Ribe 1284 og om Tønders ødelæggelse 1285 (byen blev det år erobret af Erik Glipping) kan måske tillade en formodning om, at de er blevet til i en af disse byer. Der var Dominikanerklostre både i Ribe og i Tønder.

A: tabt. – *Aa*: Hs. tilhørende Langebek, af ham tilskrevet Cornelius Hamsfort, tabt, men trykt af Langebek i *Scriptores rerum Danicarum* II. – *Ab*: Papirh. i det gamle Universitetsbibliotek F 40, tabt ved branden 1728.

Tryk: Langebek, *Scriptores rerum Danicarum* II (1773) 433; Waitz, *Monumenta Germaniæ historica*, *Scriptores* XXIX (1892) 235; Ellen Jørgensen, *Annales Danici* (1920) 192.

Litt.: Ellen Jørgensen, *anf. st.* 32 f.; *Corpus codicum Danicorum* V *Annales* XXI.

Langeb.
Script. II

Haraldus Blaataandt obiit anno Domini 980; regnauit post patrem 50 annos, sed 15 cum patre. 434

Sueno Thiugeskeg fit rex post patrem; regnauit 23 annos.

Haraldus inutilis filius Suenonis.

5 Kanutus Senior fit rex 1003; obiit 1035.

Sueno Magnus fit rex 1046; regnauit 28 annos; obiit 1074.

Haraldus primus filius Suenonis, cognomento Heen, fuit rex 1074; regnauit 2 annis. Hoc etiam dicit Saxo.

Kanutus Sanctus successit, martirizatus est 1086, prout continet 10 historia seu uita eius, quæ habetur Ottoniæ in monasterio ipsius sancti, obiit regni sui decimo <anno>.

Olaus Famelicus successit; regnauit fere 10 annos secundum Saxonem; obiit 1098.

Ericus Bonus fit rex 1098, obiit 1102. Duo anno transierunt, ante- 15 quam certum mortis eius nuncium habuerunt.

Nicolaus successit; regnauit annos 32; interfectus est 1135.

Quidam hystoriographi aliter sentiunt de istis quinque postreme scriptis, quod etiam in uetustissimis annalibus inuenitur, uidelicet:

- Haraldus regnauit 6 annos, et hoc etiam dicit scriptor uitæ sancti Kanuti. Kanutus Sanctus factus est rex 1080, martirizatus 1087, quamquam alicubi inuenitur, quod 1090 passus est. Olaus Famelicus successit, regnauit 7 annos, obiit 1094 uel anno posteriori 1095. Ericus fit rex 1095, obiit 1103 uel 1104 anno regni sui octauo. Nicolaus successit 1107, interfectus 1133, anno 27.
- 25 Bellum fuit Ialinge inter Nicolaum et Ericum anno 1131.
 1131. Bellum fuit Fotewigh in Schania et aliud Syre, et utrobique fugit Ericus.
 1133. Fractum castrum Haraldi Roschild.
 1134. Roschildia a Slauis uastata est.
- 30 1135. Nicolaus fugit de Scania, et quinque episcopi occubuerunt, 4 de Iutia et unus de Sialandia, et surrexit unus de Suecia, unus de Scania, unus de Iutia.//
1136. Haraldus rex occisus est. 435
 1137. Tenebræ fuerunt in quadragesima per uniuersam terram.
- 35 1138. Obiit Ascerus episcopus, et electus est Eschil.
 1139. Ericus rex Emunæ interfectus est, et successit Ericus Lamb.
 1140. Surrexit Olaus contra Ericum Lamb.
 1141. Eschillus archiepiscopus posuit Olao obsides.
 1142. Bellum fuit inter Olaum et Ericum ter uno anno, et semper
- 40 fugit Olaus.
 1143. Olaus filius Haraldi occisus est.
 1144. Ericus duxit uxorem sororem Hartuici, episcopi Bremensis. Et conuentus missus est Aluastrum et Nydal.
 1145. Tenebræ factæ sunt.
- 45 1147. Obiit Ericus Lamb, quo mortuo Iutenses Kanutum filium Magni regem eligentes, Sialandenses cum minoribus insulis Suenonem eligunt, et factum est schisma inter eos 12 annis.
 1148. Sueno electus est in regem in Scania et Kanutus in Iutia.
 1149. Captus est archiepiscopus a Suenone.
- 50 1150. Bellum fuit Slangetorp, et fugit Kanutus.
 1151. Bellum fuit Wiberg.
 1152. Exulauit Kanutus in Suetia et Ruscia.
 1153. Mortuus est sanctus Bernardus, et conuentus uenit Esrom.
 1154. Kanutus assumpta militia de Saxonia fugauit Suenonem.
- 55 1155. Dani elegerunt duos reges Waldemarum et Kanutum, et fugit Sueno in Saxoniam, ubi fuit duos annos.
 1157. Hic rediit Sueno cum duce Henrico, et facta est pax inter eos,

et post paucos dies interfecit Sueno Kanutum et Constantinum Roschildiæ, et Waldemarum fugit in Iutiam, quem persequens Sueno corruit in campo Grateheth, et Waldemarum totum regnum obtinuit 25 annos. Et Absalon factus est episcopus Roschildiæ. Vitæ schola fundatur.

1161. Missus est conuentus Soram. Et natus est Kanutus, filius Waldemari primi.
- 65 1167. Burisius captus a Waldemaro, et oculi eius eruti sunt.
1170. Rø a Danis acquisita et ad fidem conuersa. Translatum est corpus Kanuti Ringstadis. Waldemarum 2. natus est.
1171. Sanctus Thomas in Anglia occiditur.
1172. Kanutus rex coronatur.
- 70 1173. Terræ motus factus in Dacia. Christoforus, dux Iutiæ, obiit.
1177. Passio sanctæ Margaretæ Roschildiæ. Eschillus archiepiscopus discessit.
1178. Obiit archiepiscopus Eschillus. Electus est Absalon.//
1181. Bellum fuit Anundeløff. Waldemarum occurrit imperatori in 436
- 75 Traffn, ubi dedit filias suas imperatori, alteram filiam filio imperatoris, aliam comiti Sifrido.
1182. Obiit rex Waldemarum primus, filius Kanuti martiris.
1184. Expeditio Valegust.
1187. Terra sancta uastata est a paganis.
- 80 1190. Expeditio facta in Finlandia et uicta est a Danis.
1191. Episcopus Waldemarum fugit de Dacia.
1192. Waldemarum episcopus reuersus est et captus a Kanuto rege.
1193. Comes Adolphus captus est. Conuentus missus est Asylum.
1194. Kanutus iuit in Estoniam.
- 85 1195. Incepit ordo Trinitatis.
1197. Sophia regina moritur.
1200. Holsatia a Danis subiugatur.
1201. Kanutus rex mortuus et archiepiscopus Absalon; successit Andreas.
- 90 1202. Depositio sancti Vilhelmi.
1203. Obiit rex Kanutus; frater Waldemarum coronatur.
1204. Obiit Esbernus Snare. Expeditio in Noruegiam.
1205. Waldemarum ducit filiam regis Bohemiæ.
1206. Waldemarum exiuit de captiuitate.
- 95 1207. Waldemarum destruxit Bierrebuch.
1208. Dani corruerunt in Lænæ.
1209. Episcopus Waldemarum eiectus est de sede Bremensi et excommunicatus.

1210. Suercherus rex corrui. Et rex Suecie duxit sororem Walde-
 100 mari.
1211. Castrum Deminum reedificatum est a Danis.
1212. Obiit Margareta, filia regis Bohemiæ.
1213. Secundæ nuptiæ Waldemari cum sorore comitis Flandriæ.
1214. Waldemarus iunior in regem eligitur.
- 5 1215. Natus est Ericus filius Waldemari, filii Valdemari primi. Pe-
 trus filius Iacobi factus est episcopus Roschildensis.
1217. Ordo prædicatorum est confirmatus. Obiit comes Nicolaus.
1218. Obiit imperator Otto. Waldemarus iuit in Estoniam cum
 exercitu.
- 10 1219. Missi sunt fratres predicatorum Bononiam a beato Domi-
 nico.
1220. Obiit Beringera, regina Daciæ.
1221. Cardinalis fuit in Dacia. Transitus beati Dominici.
1222. Captus est Waldemarus cum filio suo a comite Henrico in
 15 Lyth.
1223. Magister Iordanus electus est.//
1224. Obiit episcopus Petrus filius Iacobi. 437
1225. Redierunt ambo reges.
1226. Dani corruerunt apud Bornehoffid in die Mariæ Magdalenæ.
- 20 1227. Obiit Andreas archiepiscopus et Petrus archiepiscopus.
1228. Ierusalem capitur a christianis.
1229. Otto cardinalis fuit in Dania. Ecclipsis solis.
1230. Obiit Waldemarus iunior et uxor Eleonora.
1231. Ericus rex coronatur. Offo archiepiscopus consecratur, et rex
 25 Sueciæ etiam.
1232. Ecclesiæ Lundensis et Roschildensis incendio uasantur.
1233. Translatio beati Dominici.
1235. Obiit Waldemarus episcopus in Luca.
1236. Dux Abel ducit filiam Adolphi. Obiit magister Iordanus.
- 30 1237. Translatio sancti Wilhelmi. Norici corruerunt in Schanør.
1238. Ierusalem capitur a paganis.
1239. Schulo, dux Noruegiæ, occiditur cum filio.
1240. Obiit secundus Waldemarus rex Daciæ, pater Waldemari,
 Erici, Abelis, Christophori et Kanuti 5. Kal. Aprilis. Eodem anno ^{28/3},
 35 combustum est claustrum totum Ringstadiæ et uilla. Ecclipsis lunæ
 facta est et solis circa meridiem, et apparuit stella iuxta solem. Vacabat
 sedes Waldemari.
1242. Combustum est claustrum beatæ uirginis Roschildiæ. Reg-
 num diuisum inter filios Waldemari.
- 40 1243. Rex Ericus duxit exercitum contra fratrem Abelem.

1244. Nuncius domini papæ mittitur in Daciam. Expeditio facta est in Reualiam.
1245. Obiit Iacobus Sunonis. Fugit Nicolaus episcopus. Concilium generale.
- 45 1246. Sore combusta. Folkenne corruerunt.
1247. Capta est Ripis ab Abele.
1248. Obiit episcopus Nicolaus exul in Claraualle.
1249. Venceslaus.
1250. Ericus, rex Danorum, occiditur. Abel coronatur. Obiit Olaus
- 50 pincerna.
1251. Obiit Fridericus imperator. Comes Nicolaus. Episcopus Gunnerus Vibergensis.
1252. Rex Abel occiditur. Christophorus coronatur. Obiit Uffo archiepiscopus.
- 55 1253. Suineburg et Schelschiør capitur. Obiit beatus Petrus martir.
1254. Iacobus factus episcopus Lundensis et Petrus Roskildensis.//
1255. Norici incenderunt Hallandiam. Lex clauarum. 438
1256. Rex Daciæ et Sueciæ pacificati sunt in Haffn.
1257. Rex Ericus translatus est Ringstad.
- 60 1258. Bellum fuit Kutzetorp inter Christophorum et rusticos.
1259. Bellum fuit Nestuid. Obiit Christophorus.
1260. Obiit Absalon prouincialis. Interiit Iarimarus.
1261. Bellum fuit Lohet, capti rex et regina et multi.
1262. Regina rediit. Eclipsis solis.
- 65 1263. Petrus Findzen et Iuarus suspensi sunt.
1264. Rex liberatur. Arueschau subuertitur.
1265. Guido cardinalis fuit in Dacia. Obiit Birgerus, dux Sueciæ.
1269. Alium substituentes. Benedictus fuit in Dacia nuncius domini papæ pro decima colligenda. Conuentus uenit Helsingborch et Hol-
- 70 bek.
1272. Obiit Iacobus archiepiscopus.
1274. Concilium Lugdunis. Obiit frater Thomas.
1275. Dani percusserunt Suecos; regem destituentes.
1276. Frater P[etrus] ordinis predicatorum electus est in papam et
- 75 mortuus est.
1281. Obiit episcopus Stigotus, episcopus Roskild(ensis), et electus est Inguarus.
1282. Ecclesia sancti Lucii combusta est die sancti Ruffi. Signum ^{21/}, mirabile uisum est quasi draco in multis terris.

80 1284. Corruit turris ecclesiæ beatæ uirginis Ripis. Et impeditus rex Daciæ ab introitu Iutiæ.

1285. Dominus papa Martinus obiit, et dominus Onorius creatus. Et magister ordinis electus frater Mu(n)io Hyspanus et (Arlottus Praten-
85 Normanni intrauerunt et multas uillas forenses destruxerunt. Obiit frater Acho prior prouincialis Dacie. Captus Waldemarus dux a rege Erico Helsingburgiæ. Tunder destructa est.

1286. Capitulum fuit Syctuniæ, et frater Iohannes tunc prior do-
90 mus illius factus est episcopus Findlandensis ibidem presente domino rege Magno, et prior Roskildensis frater Olaus factus est prior prouincialis ibidem. In uigilia omnium sanctorum uisum est signum mira-
bile quasi tres soles, et qui erat ultimus ascendit in medium coeli et factus quasi iris. Parum post rex Daciæ Ericus occisus est a suis tur-
pissime in lecto suo de nocte iuxta Vibergium in nocte beatæ Cecilie^{22/11}
95 uirginis.

Murio Aa; *Jf. F. A. Frühwirth: Litteræ encyclicæ magistorum generalium ordinis prædicatorum 130. 83-84 (Arlottus Pratenensis) mgl. Aa.*

1020–1323

Essenbækannalerne, der må formodes at stamme fra Benediktinerklostret Essenbæk, Århus amt, er bevaret i håndskriftet Uppsala De la Gardie 50 fra begyndelsen af 16. årh. Teksten er ret fejlfuld, hvad der formodentlig skyldes, at forlægget har været vanskeligt at læse. En afskrift af denne tekst af Stephanius findes i Kalmarhåndskriftet, som atter er afskrevet i hans Systema Uppsala De la Gardie XXV–XXIX, hvorfra atter Hamborghåndskriftet stammer. I uddrag er annalerne bevaret i Uppsala K 112, som udelader de verdenshistoriske og de fleste af de kirkelige noter, og i håndskrifterne Ny kgl. saml. 402,2° og 561,2°, de sidste med kopier af henholdsvis Bircherod og Lucoppidan, som må gå tilbage til et fælles udtog. I håndskriftet Ny kgl. saml. 570 e, 2° findes 2 afskrifter, hvoraf den ene, mærket 551, går tilbage til Lucoppidans afskrift, mens den anden mærket 44 er afskrift af 551. Alle teksterne må formodes at gå tilbage til et tabt samlingshåndskrift »Claus Billes rulle«, antagelig fra 14. årh., som i 16. årh. ejedes af Claus Bille til Vandås (d. 1558). Annalerne bygger indtil 1286 på en tabt årbog, som også har været grundlag for Visbyannalerne, og som væsentligt er uddrag af Lunde- og Rydannalerne. Ind imellem er der selvstændige oplysninger, således om grundlæggelsen af klostret i Essenbæk 1179 og om Randers' brand 1244 og 1262. Større selvstændighed viser annalerne navnlig fra 1260erne. Annalerne har været benyttet af Peder Olsen og Huitfeldt.

A: »Claus Billes rulle«, tabt. – *Aa:* Uppsala Univ. Bibl. De la Gardie 50,4°. (beg. af 16. årh.?) 20. – *Aa1:* Hs. i Kalmar I f. 6. r. – *Aa1a:* Uppsala Univ. Bibl. De la Gardie XXV–XXIX f. 166 v. – *Aa1a1:* Hamburgs. Cimbria illustrata (tabt). – *Ab:* Uppsala Univ. Bibl. H 112 (16. årh.) f. 54 r. – *Ac:* tabt. – *Ac1:* Kgl. Bibl. Ny kgl. saml. 402,2° (Bircherod, 18. årh.) 71. – *Ac2:* Smst. Ny kgl. saml. 561,2° (Lucoppidan, 18. årh.) 81. – *Ac2a:* Smst. Ny kgl. saml. 570 e, 2° (18. årh.), afskr. sign. »551«. – *Ac2a1:* Afskr. i samme hs. efter »551«, mærket »44«.

Tekst efter Aa med varianter fra Ab, Ac1 og Ac2.

Facs. udg.: Corpus codicum Danicorum V Annales (1965) 357 ff.

Tryk: Westphalen, Monumenta inedita III (1743) sp. 540 (Efter *Ac2* (?)); Langebek, Scriptorum rerum Danicarum II (1773) 520 (efter (afskr. ved J. H. Lidén) *Aa* og *Ac2a*); Waitz, Monumenta Germaniæ historica, Scriptorum XXIX (1892) 221 (efter *Aa*, *Ab*, *Ac2a* og *Aa1a1*); Ellen Jørgensen, Annales Danici (1920) 144. *I oversættelse:* Ellen Jørgensen, Erik Glipping og hans Sønner (1927) 30 (brudstykke).

Litt.: Ellen Jørgensen, anf. st. 25 f.; samme, Historieforskning og Historieskrivning (1931) 14 f.; Sigvard Torben Skov, Essenbækaarbogen (Jyske Samlinger 5. rk. III (1937) 99 ff. og 305 ff.); Vilh. Marstrand, Ærkebisp Esger Juuls Aarbog fra 1321–23 (Jyske Samlinger 5. rk. III (1937) 250 ff. og IV (1938) 1); Sven Axelson, Sverige i dansk annalistik (1956) 19 f.; Corpus cod. Dan. V Annales (1965) XXI f. og XXXI.

Anno ab incarnatione Domini 1020. Ordo Clun(i)acensis exordi- 20 Upps. De la
um sumpsit. Gardie 50

Overskr.: Dette haffuer ieg udskreffuit oc noteret af en rulle, som hørde her Claus Bilde thiill
Ab; Chronologia rerum quarundam memorabilium descripta ex uetustis quibusdam charties
Ac1.2. 1–2 Anno . . sumpsit] *agl.* *Ab.* 1 Domini] Christi *Ac1.2.*– 1020] 520 *Aa.* – Clun(i)acen-

1027. Sanctus Olauus martyrizatus est in Stichelstadt.
 1084. Ordo Cartu(s)iensium exordium sumpsit.
 5 1088. Sanctus Kanutus rex in Otensø martyrizatur.
 1099. Ordo Cisterciensium exordium sumpsit.
 1100. Pascalis 2. sedit annis 18 mensibus 5 diebus 7.
 1101. Ericus Bonus, rex Dacie, obiit in itinere Iherusalem.
 1103. Ascerus factus est primus archiepiscopus in Dacia.
 10 1104. Missum est Ascero archiepiscopo pallium primo.
 1111. Pascalis papa captus est ab Henrico comite Saxonie.
 1112. Henricus imperauit annis 15.
 1113. Sanctus Barnardus monasterium intrauit.//
 1115. Sanctus Kanutus factus est dux in Iutia. Conuentus missus in 21
 15 Clareualle.
 1118. Gelasius papa anno uno.
 1119. Kalixtus papa duobus annis mensibus 10 diebus 8.
 1120. Ordo Premonstratensium incepit.
 1125. Honorius papa 2. annis 5. Henricus imperator obiit.
 20 1130. Innocentius papa 2. annis 13. Sanctus Kanutus dux Harølstøt martyrizatur. Ericus E(m)un electus est in Scania.
 1131. Bellum fuit Ialinge inter Nicolaum et Ericum Emun. Eclipsis solis fuit in auctumno.
 1132. Bellum fuit in Siria insula inter Ericum et Magnum, et in
 25 utroque fugit Ericus.
 1134. Roskild deuastata a Slauis.
 1135. Bellum fuit in Fotuik in Scania, et Magnus occisus est et 6
 episcopi unus de Suetia et unus de Siallandia et 4 de Iutia, et Nicolaus
 rex fugit.

---

sis] Clunacensis *Mss.* 4 1084 . . sumpsit] *mgl. Ab.* – 1084] 1088 *Aa.* – Cartu(s)iensium] Cartuariensium *Mss.* – exordium sumpsit] cepit *Ac1.2.* 5 1088] 1105 *Ab.* – Otensø] Ottensø *Ab.*; Othense *Ac1.2.* – martyrizatur] martirisatus est *Ab.* 6–7 1099 . . 7] *mgl. Ab.* 7 2] papa *tilf. Ac1.2.* – sedit] sedet *Aa.* – 5] *mgl. Ac1.2.* 8 Bonus] *mgl. Ab.* – Iherusalem] Ierusalim *Ab.*; Hierusolymitano *Ac1.2.* 9 archiepiscopus] episcopus *Ac1.2.* – in Dacia] Dacie *Ab.*; Daniæ *Ac1.2.* 10–13 1104 . . intrauit] *mgl. Ab.* 12 annis] annos *Ac1.2.* 13 Barnardus] Bernhardus *Ac1.2.* – intrauit] et conuentus missus est in Clareualle *tilf. Ac1.2.*; *jf. flg.* 14–15 Conuentus . . Clareualle] *mgl. Ab. Ac1.2.*; *jf. foreg. og ovf.* 16–19 1118 . . obiit] *mgl. Ab.* 16 Gelasius] Galasius *Aa.* 17 mensibus . . 8] *mgl. Ac1.2.* 19 Henricus] Eodem anno Henricus *Ac1.2.* – obiit] 1129. Ericus electus in Scania in regem *tilf. Ac1.2.*; *jf. ndf.* 20 Innocentius . . 13] *mgl. Ab.* – dux] *mgl. Ab.* 20–21 Harølstøt martyrizatur] martirisatur in Harrolsted *Ab.*; Harrolstæt martyrizatus *Ac1.2.* 21 Ericus . . Scania] *mgl. Ab. Ac1.2.*; *jf. ovf.* – E(m)un] Enun *Aa.* 22 Ialinge] *mgl. Ac1.2.*; Jalninge *Aa.* – Emun] *mgl. Ac1.2.*; Enum *Aa.*; Emund *Ab.* 22–23 Eclipsis . . auctumno] *mgl. Ab. Ac1.2.*; *der var ingen solformørkelse 1131, men 1130 4. okt.* 24 Siria] Syra *Ab.*; Fina *Ac1.*; Finæ *Ac2.* 26 Roskild] Roschildia *Ac1.2.* – deuastata] est *tilf. Ab.* – Slauis] Sclauio *Ab. Ac1.2.*; et unus de Siallandia et 4 (*rett. fra* unus) de Iutia, et Nicolaus rex fugit *tilf. Aa.*, *men ved en tynd streg ført ned til l. 16* Suetia (*jf. ndf.*); et Nicolaus rex fugit *tilf. Ab. (jf. ndf.).* 27 in . . et(1)] Fotteuch in quo *Ac1.2.* – et(1)] ubi *Ab.* 28–29 et (1) . . fugit] *mgl. Aab. (jf. ovf.).* 28 et (1)] *mgl. Ac1.2.* – Siallandia] Selandia *Ac1.2.* – et

- 30 1136. Ericus Emun occidit Haraldum Kesie, fratrem suum.//
 1137. Tenebre facte sunt in quadragesima per totam terram. 22
 1138. Ascerus primus archiepiscopus obiit, et Eskillus illi successit.
 1139. Ericus Emun rex occisus est in Iutia a Plog nigro, et Ericus
 Lamb factus est rex, filius sororis eius.
- 35 1140. Olauus, filius Haraldī Kæsiæ, surrexit contra regem Ericum
 Lamb.
 1142. Bellum fuit Stillinge inter Ericum Lamb et Olauum filium
 Haraldī.
 1143. Occisus est Riche, episcopus Roskildensis. Occisus est Olauus
 40 Haraldī filius.
 1144. Celestinus papa 3. mensibus quinque.
 1145. Lucius papa 2. annis duobus.
 1146. Eugenius papa annis nouem. Conuentus missus est in Liusæ.
 1147. Ericus Lamb monachus obiit Otonsø. Bellum fuit Slange-
 45 torp.
 1148. Sanctus Malachias migravit a seculo. Sueno electus rex in
 Schania, Kanutus in Iutia filius Magni.
 1149. Eskillus archiepiscopus captus est a rege Suenone.
 1150. Bellum fuit Slangetorp, fugit Kanutus. Bellum fuit Thorstorp.
 50 1151. Bellum fuit Vibergis. Stig Huithæ, fundator claustrī Eskin-
 beck, interfectus est.
 1152. Sanctus Bernardus migravit a seculo. Conuentus mittitur in
 Esrom.
 1155. Anastasius annis tribus. Pax iterum facta inter reges.//
 55 1156. Kanutus Magnæsøn occisus est Roskildis. Valdemarus factus 23
 est rex Dacie.
 1157. Sweno rex occiditur Grathæmosze.
 1158. Adrianus annis 4. Absolon factus est episcopus Roskildensis.
 1160. Conuentus mittitur in Sabba.

(2) *mgl. Ac1.2.* 30 Emun] Emund *Ab*; Emim *Ac1.* – suum] *mgl. Ab.* 31 Tenebre . . terram] *sol-formørkelsen fandt sted 21. maj.* 32 illi] *ei Ab.* 33 Emun] Enun *Aa.* – in Iutia] *mgl. Aa.* – Plog] *Plig Ac1.* – nigro] *mgl. Ac1.2.* 34 eius] *mgl. Ac1.2.* 35 Haraldī] *Heraldi Ac1.2.* – Kæsiæ] *Kæsza Aa.* – regem] *mgl. Ac2.* 37 Stillinge] *Stillingiæ Ac1.2.* 39 Roskildensis] *Roskidensis Aa.* – Occisus(2)] *Et (mgl. Ac1.2)* eodem anno occisus (*mgl. Ab*) *Ab Ac1.2.* – est] *mgl. Ab.* 40 Haraldī] *Heraldi Ac1.2.* 41–43 1144 . . Liusæ] *mgl. Ab.* 43 Conuentus . . Liusæ] *mgl. Ac1.2.* 44 Otonsø] *Ottensø Ab.* 44–45 Bellum . . Slangetorp] *mgl. Ac1.2.* 46 Sanctus . . seculo] *mgl. Ab.* 46–47 Sueno . . Magni] *mgl. Ac1.2.* – in Schania] *Schanizæ et Ab.* 47 Kanutus . . Magni] *står under år 1150 Aa.* 48 Suenone] *Suenono Aa.* 49 fugit] *in quo fugit (fuit Ac1) Ac1.2.* – Bellum(2) . . Thorstorp] *mgl. Ac1.2.* – Bellum(2)] *et bellum Ab.* 50 Vibergis] *Viburgh Ab; Viborgis Ac1.* 52 Sanctus . . seculo] *mgl. Ab; jf. ndf. ad l. 8.* 52–53 Conuentus . . Esrom] *mgl. Ac1.2.* 52 mittitur] *missus est Ab.* 54 1155 . . reges] *mgl. Ab.* – iterum] *interim Aa.* 55 Magnæsøn] *Magni filius Ab; Magnæse Ac1.2.* – Roskildis] *Roskildiæ.* Eodem anno *Ac1.2.* 56 Dacie] *Daniæ Ac1.2.* 57 occiditur] *occisus est Ab.* – Grathæmosze] *Grothæ mose Ab; Kragemose Ac1.2.* 58 Adria-

- 60 1162. Conuentus missus est in Soram et in Tuta⟨m⟩ ualle⟨m⟩.
 1163. Valdemarus primus adiit imperatorem.
 1164. Alexander annis 24.
 1165. Valdemarus cepit Vinland. Conuentus mittitur in Caram
 insulam.
- 65 1167. Burisius captus est.
 1170. Kanutus filius Valdemari coronatur. R⟨ui⟩a a Danis deuicta est.
 1171. Sanctus Thomas Cantuariensis martyrizatur. Beatus Kanutus
 Ringstad translatus.
 1172. Conuentus mittitur de Esrom in Da⟨rgun⟩.
- 70 1173. Terre motus fuit in Dacia. Conuentus missus est in Løgum.
 1174. Conuentus missus est in Co⟨l⟩ba⟨z⟩, que dicitur Mera uallis.//
 1176. Castrum St⟨ii⟩tin in Slauia a Danis est obsessum. 24
 1177. Sancta Margaretā martyrizata est Hølstathæ.
 1178. Archiepiscopus Eskillus a Dacia discessit, et Absolon factus
 75 est archiepiscopus. Et feria quarta in uigilia sancte cruis sol obscura-^{13/9}
 tus est.
 1179. Mutatio claustris Eskinbeck.
 1181. Bellum fuit Disie in Scania inter regem et rusticos. Bellum
 fuit in A⟨n⟩undæløff.
- 80 1182. Archiepiscopus Eskillus et Valdemarus rex primus obierunt.
 1183. Kanutus rex obuiauit imperatori Lybeck. Conuentus mittitur
 in Lenin.
 1184. Expeditio mittitur in Walgust in Slauia.
 1186. Conuentus missus est in Oliuam. Suno Ebonis obiit.
- 85 1187. Lucius 3. annis 5. Iherusalem capitur a paganis. Ecclippis
 solis fuit. Breuiarium Danicum compositum est.

nus . . 4] *mgl. Ab.* – Absolon] Eodem anno Absolon *Ac1.2.* – est] *mgl. Ab.* 59–60 1160 . .
 ualle⟨m⟩] *mgl. Ac1.2.* 59 1160 . . Sabba] *mgl. Ab.* 60 est] *mgl. Ab.* – et . . ualle⟨m⟩] *mgl. Ab.* –
 Tuta⟨m⟩ ualle⟨m⟩] Tuta ualle *Aa.* 61 adiit] *ad tilf. Ac1.2.* 62 1164 . . 24] *mgl. Ab Ac1.2.* 63 Valde-
 marus . . Vinland] *mgl. Aa.* – Vinland] Findland *Ac1.2.* 63–64 Conuentus . . insulam] *mgl. Ab*
Ac1.2. 65 est] *mgl. Ab.* 66 R⟨ui⟩a . . est] *mgl. Ac1.2.* 66 R⟨ui⟩a] Roma *Aa;* *derefter åben plads til*
2 bogstaver, i marg. m. anden hd. Ryland *Ab.* 67–68 1171 . . translatus] *mgl. Ab.* – Beatus . . transla-
 tus] S. Canutus Ringsted tumulatur *Ac1.2.* 69 1172 . . Da⟨rgun⟩] *mgl. Ab Ac1.2.* – Da⟨rgun⟩]
 Dagnu *Aa.* 70–71 Conuentus . . uallis] *mgl. Ab Ac1.2.* 71 Co⟨l⟩ba⟨z⟩] Cobbar *Aa.* 72 St⟨ii⟩tin]
 Stratin *Aa;* Statim *Ab;* pmitin *Ac1;* Iulin *Ac2.* – in Slauia] *mgl. Ab.* – Slauia] Sclauia *Ac1.2.* – est]
mgl. Ac1.2. 73 1177] 1178 *Ac1.2.* – martyrizata est] martyrizatur *Ac1.2.* – Hølstathæ] Holstate
Ab; Holsthætte *Ac1.2.* 74 1178] 1179 *Ac1.2.* – discessit] decessit *Aa.* 75 archiepiscopus] episco-
 pus *Ac1.2.* 75–77 Et . . Eskinbeck] *mgl. Ac1.2.* 75–76 Et . . est] *mgl. Ab.* 75 sol] soll *Aa.* 77 1179]
 1181 *Ab.* 78 1181] et eodem anno *Ab;* *jf. foreg.* – Disie] Dibix *Ac2.* 78–79 Bellum . . A⟨n⟩undæ-
 løff] *mgl. Ac1.2.* 78 Bellum] et aliud bellum *Ab.* – in] *mgl. Ab.* 79 A⟨n⟩undæløff] Mundæløff
Aa; Anundæløf (*i marg. m. anden hd.* Andeløff). *Ab.* 80 et] *mgl. Ac1.2.* – obierunt] obuiarunt
Ac1.2. 81 1183] *mgl. Ab.* 81–82 Conuentus . . Lenin] *mgl. Ab Ac1.2.* 83 in Walgust] Walgast *Ab;*
 Wolgast *Ac1.2.* – in Slania] *mgl. Ab.* – Slauia] Sclauia *Ac1.2.* 84 1186 . . obiit] *mgl. Ac1.2.* – Conuen-
 tus . . Oliuam] *mgl. Ab.* 85–86 Lucius . . fuit] *mgl. Ab.* 85 Lucius . . 5] *mgl. Ac1.2.* – 3] tribus *Aa.*

1188. Suno filius Ebbonis obiit.
 1189. Translacio sancti Ketilli confessoris.
 1190. Conuentus missus est Raneføld. Ordo predicatorum inceptit.
 90 1191. Expeditio mittitur in Finland.
 1192. Urbanus 2. annis 3. Conuentus mittitur in Gulholm.
 1193. Valdemarus episcopus captus est a Valdemaro duce. Primum incendium Esrom.
 1194. Conuentus mittitur in Asilum.//
 95 1195. Gregorius papa uno anno. 25
 1196. Clemens papa annis duobus. Kanutus rex iuit in Estoniam cum exercitu. Ventus uehemens fuit.
 1197. Ordo sancte trinitatis exordium sumpsit.
 1198. Innocencius 3. annis 19. Terre motus fuit in Dacia. Petrus
 100 episcopus <Roskildensis captus est>.
 1200. Ordo fratrum minorum inceptit. Adulphus comes captus est.
 1201. Absolon archiepiscopus in Sora obiit. Andreas illi successit.
 1202. Depositio sancti Villihelmi abbatis in Paraclito. Obiit Esber-
 nus Snare, frater Absolonis.
 5 1203. Kanutus rex moritur. Valdemarus 2. factus est rex, frater Kanuti.
 1204. Valdemarus rex duxit exercitum in Noruegiam cum Her-
 lingo filio Magni, et regem fecit illum ibi.
 1206. Valdemarus episcopus solutus est. Andreas archiepiscopus
 10 duxit exercitum in Riualiam.
 1207. Valdemarus fug(a)t imperatorem.
 1208. Philippus imperator occisus est. Otto imperator factus est.
 Multi Dani in Lene occisi sunt.
 1209. Episcopus Valdemarus depositus est de sede Bremensi.
 15 1210. Swercherus filius Karoli corrui.

— capitur] capta est *Ac1.2.* 85–91 Ecclippis . . Gulholm] *mgl. Ac2.* 85–88 Ecclippis . . confessoris] *mgl. Ac1.* 86 Danicum] *mgl. Ac;* Dan. *Aa.* 87 Suno] Sueno *Aa.* 88–89 1189 . . inceptit] *mgl. Ab.* 89 Conuentus . . Raneføld] *mgl. Ac1.2.* 91 1192 . . Gulholm] *mgl. Ab Ac1.2.* 92 1193] 1192 *Ac1;* 1190 *Ac2.* 93 Esrom] in Øserum *Ac1.2.* 94–96 1194 . . duobus] *mgl. Ab Ac1.2.; jf. Ab ndf. ad l. 33.* 98 Ordo . . sumpsit] *mgl. Ab.* 99 Innocencius . . 19] *mgl. Ab Ac1.2.* – in] *mgl. Aa.* – Petrus] est *tilf. Aa.* 100 (Roskildensis . . est)] captus est Roskildis (Roschildiæ *Ab Ac1.2.*) *Mss.* 2 successit] Fratres s. Bernardi fecerunt in Schania conuentum Heritzuad anno 1144 *tilf. Ab.* 3 Villihelmi] Vilhelmi *Ab Ac1.2.* – Paraclito] Paraclato *Ab Ac1.2.* – Obiit] Eodem anno obiit *Ac1.2.* 4 frater Absolonis] *mgl. Ac1.2.* 5 moritur] obiit *Ab Ac1.2.* 5–6 frater Kanuti] *mgl. Ab.* 7–8 cum . . filio] contra Erlingum filium *Ab.* – Herlingo] Harlingo *Ac1.2.* 8 ibi] 1153. Conuentus missus est in Esrom, et eodem anno obiit sanctus Bernardus *tilf. Ab; jf. ovf. under 1152.* 9 episcopus] archiepiscopus *Aa Ac1.2.* 10 Riualiam] Reualiam *Ab Ac1.2.* 11 fug(a)t] fugit (*rett. til fugat Ac2; ad tilf. Ab.*) *Mss.* – imperatorem] per nuncios non in propria persona *tilf. i parentes Ab.* 12 Philippus] *mgl. Ab.* – est(2)] *mgl. Ab Ac1.2.* 13 Lene] Læxiæ *Aa;* Lænnø *Ab;* Lænor *Ac2.* 14 1209 . . Bremensi] *mgl. Ab.* 15 Swercherus] rex *tilf. Ab.* 16 quod dicitur] *mgl. Ab.* – Dimin]

1211. Castrum, quod dicitur Dimin, reedificatum est a Danis.
 1212. Dagmar regina obiit.
 1213. Obiit Petrus senior episcopus Roskildensis.//
 1215. Generale consilium fuit Rome a papa Innocencio. Episcopus 26
 20 Skælm Arusiensis obiit.
 1216. Petrus filius Iacobi factus est episcopus Roskildensis.
 1217. Honorius papa annis 9.
 1218. Valdemarus 3. consecratur. Otto imperator et Nicolaus co-
 mes obierunt.
 25 1219. Valdemarus secundus rex mittit in Estoniam expeditionem.
 Do<minicus> confessor obiit.
 1220. Iherusalem et terra sancta recuperatur a christianis.
 1222. Gregorius cardinalis fuit in Dacia. Andreas archiepiscopus
 cessit.
 30 1223. Valdemarus rex cum filio suo Valdemaro furati sunt ab Hen-
 rico comite.
 1224. Petrus archiepiscopus consecratur. Erra uastata est.
 1225. Petrus episcopus Roskildensis filius Iacobi obiit.
 1226. Valdemarus cum filio solutus est. Nicolaus factus est episco-
 35 pus Roskildensis. Franciscus confessor obiit.
 1227. Annis 9 Gregorius. Capti sunt Dani apud Burnehøuæt.
 1228. Andreas et Petrus archiepiscopi obierunt.
 1229. Iherusalem capitur a paganis.
 1230. Otto cardinalis fuit in Dacia. Uffo archiepiscopus consecra-
 40 tur. Eclipsis solis fuit et pestilentia hominum et pecorum.
 1231. Obiit tertius Valdemarus.//
 1232. Ericus coronatur. 27
 1233. Valdemarus rex duxit exercitum in Vertohøg. Fratres min-
 ores Daciam intrauerunt.
 45 1234. Lund igne periiit.
 1236. Obiit Valdemarus episcopus humilis monachus. Gregorius
 obiit. Sedes Romana uacabat annis 5.

Demin *Ab*; Damin *Ac1.2.* 18 senior] semper *Ac1.2.* 19–22 1215 . . 9] *mg1. Ac1.2.* 19 Generale . . Innocencio] *mg1. Ab.* 20 Skælm] Skilm *Ab.* 22 1217 . . 9] *mg1. Ab.* 23–24 Otto . . obierunt] *mg1. Ab.* 25 rex] *mg1. Ab.* – in . . expeditionem] exercitum in Estoniam *Ab.* – expeditionem] cum expeditione *Ac1.2.* 26 Do<minicus> . . obiit] *mg1. Ab Ac1.2.* – Do<minicus>] Doci *Aa.* 27 1220 . . christianis] *mg1. Ab.* – recuperatur] recuperantur *Ac1.2.* 30–31 suo . . comite] furati sunt a comite de Suerin *Ab.* 32 consecratur] consecratur *Ac1.2.* 33 obiit] 1194. Missus est conuentus in Aas Hallandiæ *tif. Ab*; *jf. ouf. under 1194.* 34–35 Nicolaus . . obiit] *mg1. Ac1.2.* 35 Roskildensis] Roschildiæ *Ab.* – Franciscus . . obiit] *mg1. Ab.* 36 Annis . . Gregorius] *mg1. Ab Ac1.2.* 37 1228 . . obierunt] *mg1. Ac1.2.* – Petrus] Y, *derefter lakune Aa.* 38 1229 . . paganis] *mg1. Ab.* 40 Eclipsis . . et (1)] *mg1. Ab Ac1.2.* – pestilentia] Fuit pestilentia *Ac1.2.* 42 1232] 1233 *Ac1.2.* 43 1233] 1234 *Ac1.2.* – rex] *mg1. Ac1.2.* – Vertohøg] Virtohøg *Ab*; Wartohogh *Ac1*; Wertohogh *Ac2.* 45 1234] 1235 *Ac1.2.* 46 1236] 1237 *Aa.* – Valdemarus] Vademarus *Aa.* – episcopus] *mg1. Ac1.2.* 46–47

1237. Tempestas fuit in die sancti Clementis. Bellum fuit Skanør ^{23/11}
inter Danos et Normannos.
- 50 1238. Translatio sancti Vilhelmi abbatis.
1240. Sculo dux cum filio suo occisus est. Iherusalem et terra sanc-
ta a paganis capitur.
1241. Ericus rex duxit Iuttam. Valdemarus 2. obiit. Eclipsis solis
fuit 2. Non. Octobris. ^{6/10}
- 55 1242. Innocencius papa quartus annis 12.
1243. Ericus rex duxit exercitum in Colding contra Abell fratrem
suum.
1244. Randrus igne periit.
1245. Nicolaus episcopus recessit. Generale consilium fuit Lugduni.
- 60 1246. Obiit Iacobus filius Suni. Episcopus Petrus Topeson obiit.//
1247. Generalis guerra fuit in Dacia. Otensø a Theotonicis incensa ²⁸
est.
1248. Ericus rex duxit exercitum in Imbræ. Hauæn incensa est.
1249. Obiit Nicolaus episcopus Roskildensis. Iacobus a papa con-
65 secratur. Obiit Ericus, rex Suecie.
1250. Ericus rex Slesuig martyrizatur. Abel frater eius coronatur.
1251. Frithericus quondam imperator obiit. Lodouicus, rex Fran-
cie, captus est.
1252. Abel rex occisus est in Frisia, et frater eius Christopherus co-
70 ronatur. Uffo archiepiscopus obiit.
1253. Bellum fuit Schanor inter Danos et Teutonicos, et Christoph-
orus duxit exercitum in Swinæburg et Scælfis(c)høør. Alexander papa.
Iacobus archiepiscopus. Petrus episcopus.
1256. Vilhelmus, rex Saxonie, occisus est.
- 75 1257. Haquinus, rex Noruegie, fuit in Dacia.
1258. Rustici occisi sunt iuxta pontem, qui dicitur Læthræ. Trans-
lacio Erici regis Slesuig in Ringstad.

Gregorius . . 5] *mgl. Ab Ac1.2. 48 1237*] 1238 *Ac1.2.* – Tempestas . . Clementis] *mgl. Ac1.2;* *står efter l. 49 Normannos Ab.* – Tempestas] et tempestas *Ab. 49 Normannos*] et *tilf. Ab;* *if. foreg. 50–52 1238 . . capitur] mgl. Ab. 50 1238 . . abbatis] mgl. Ac1.2. 51–52 Iherusalem . . capitur]* står under år 1239 *Ac1.2. 53 Ericus . . Iuttam] mgl. Aa; står under år 1240 Ac1.2.* – Iuttam] *Iutta Ab. 53–55 Valdemarus . . 12] mgl. Ab.* – Eclipsis . . 12] *mgl. Ac1.2. 58 Randrus . . periit]* Igne periit *Andreas Aa. 59–60 1245 . . obiit] mgl. Ac1.2. 59 1245 . . Lugduni] mgl. Ab. 61 Otensø] Odensio Ab.* – Theotonicis] Teutonicis *Ab;* Teutonis *Ac1.2. 63 Imbræ] Cimbro Ac1.2.* – Hauæn] et Hafnia *Ab.* – Roskildensis] in Clareualle et *tilf. Ab. 64–65 Iacobus . . consecratur] mgl. Ac1.2. 67–68 1251 . . est] mgl. Ab. 69 1252]* 1251 *Ac1.2. 69–72 coronatur . . Christopherus] mgl. Aa. 70 Uffo . . obiit] mgl. Ab.* – Uffo] Ottho *Ac1.2. 71 fuit]* in *tilf. Ab.* – Schanør] Sleswig *Ac1.2.* – Teutonicos] Teutones *Ac1.2. 72 duxit]* in *tilf. Aa. 72–73 in . . episcopus] mgl. Ac1.2. 72 Swinæburg]* Suinborg *Ab.* – Scælfis(c)høør] Scælfishøør *Aa;* Skielschør *Ab. 72–75 Alexander . . Dacia] mgl. Ab. 74 est]* *mgl. Ac1.2. 75 Noruegie]* Saxonie *Ac1.2. 76 1258]* 1257 *Ab. 77 regis]* a *tilf. Ab.* – Ringstad] Ring-

1259. Rex Christophorus obiit. Iærmerus Siælandiam deuastauit.
Captus est Iacobus archiepiscopus.
- 80 1260. Ericus coronatur. Archiepiscopus Iacobus solutus est de captiuitate.
1261. Bellum fuit Lohethæ in profesto sancti Olai. ^{28/1}
1262. Randrus combusta est.
1263. Petrus Finsen suspensus est. Eclipsis solis fuit pridie Non.
- 85 Augusti. Magister Tucho consecratur in episcopum Arusiensem a ^{4/8} papa.
1264. Ericus rex liberatur.//
1266. Guido cardinalis uenit in Daciam. Circa hec tempora Olaus ²⁹ episcopus Burglanensis interficitur in sua ecclesia per quendam mili-
- 90 tem Ioannem Glob.
1267. Nicolaus episcopus Vibergensis et cancellarius obiit.
1268. Tempestas fuit in die sancti Benedicti. Clemens papa obiit. ^{21/3}
1270. Bellum in Estonia. Mathias dapifer corrui.
1272. Terre motus fuit circa Iohannis ante portam Latinam, et Tu- ^{6/5}
- 95 cho obiit. Ericus dux Sunderiutie obiit.
1273. Ericus rex duxit filiam marchionis.
1274. Regina Agnes peperit regi Erico filium.
1275. Expeditio facta est in Suetiam. Rex Valdemarus expellitur.
1276. Innocentius obiit, Adrianus illi successit. Regina Agnes pepe-
- 100 rit filium secundum Christophorum.
1277. Nicolaus papa consecratur. Facta est dissentio inter Danos et Theotonicos Skanøør.//
1279. Thrugotus archiepiscopus uisitauit. ³⁰
1280. Ericus rex eligitur patre suo uiuente. Obiit Thrugotus archi-
- 5 episcopus.
1281. Pestilentia pecorum.
1282. Dracones apparuerunt. Iohannes factus est archiepiscopus.
1283. Dux Valdemarus diuisus est a rege. Fames ualida in Dacia.

sted *Ab Ac1.2.* 78 Iærmerus] Iærmerus *Ab Ac1.2.* 79 Iacobus] *mg1. Ac1.2.* 84 Petrus . . est] *mg1. Aa;* står under 1262 *Ac1.2.* – Finsen] Fauss. *Ac1.2.* 84–86 Eclipsis . . papa] *mg1. Ac1.2.* 84 Eclipsis] et eclipsis *Ab; solformørkelsen fandt sted 5. aug.* 84–86 pridie . . papa] *mg1. Ab.* 88 uenit . . Daciam] fuit in Dacia *Ab.* 88–90 Circa . . Glob] *mg1. Ab.* 89 Burglanensis] Gurglaauus *Ab.* 91 1267 . . obiit] *mg1. Ab.* 92 Clemens . . obiit] *mg1. Ab.* 93 Bellum] fuit *t1lf. Ab.* – Mathias] in quo *Ac1.2.* 94 circa . . et] *mg1. Ac1.2.* 94–95 et . . obiit] *mg1. Ab.* – Tucho] Episcopus Tucho *Ac1.2.* 95 Sunderiutie obiit] obiit Sunderiutie *Aa.* – Sunderiutie] *mg1. Ac1.2.* 98 in] *mg1. Aa.* 99 Innocentius . . successit] *mg1. Ab.* 100 secundum Christophorum] Christophorum secundum filium *Ab.* – secundum] *mg1. Ac1.2.* 1 Nicolaus . . consecratur] *mg1. Ab Ac1.2.* 2 Theotonicos] Theotoricos *Aa;* Teutonicos *Ab;* Teutones *Ac1.2.* – Skanøør] Dranør *Ac1.* 3 1279 . . uisitauit] *mg1. Ac1.2.* – uisitauit] N (Noriutiam?) *t1lf. Ab.* 4 suo] *mg1. Ab Ac1.2.* 4–5 Obiit . . archiepiscopus] *mg1. Ac1.2.* – archiepiscopus] episcopus *Ab.* 8 regel Erico *t1lf. Ac1.2.* 8–10 Fames . . Erico] *mg1. Ac1.2.* 8

1284. Skaffuen uastata est a Normannis.
- 10 1285. Dux Valdemarus captus est a rege Erico. Horsnes spoliata est a Normannis.
1286. Rex Ericus interfectus est a suis.
1287. Stigotus Andersøn a Dacia fugit.
1288. Tuco episcopus Arusiensis obiit. Ioannes illi successit.
- 15 1289. Obiit archiepiscopus Ioannes Droos, et Ioannes Grand electus est. Normanni ad Daciam uenerunt.
1290. Hielm edificatur. Langland uastata est a Normannis.
1291. Archiepiscopus Ioannes tenuit concilium Roskildis.
1292. Archiepiscopus Ioannes tenuit concilium Lundis.
- 20 1293. Stigotus Andersøn obiit in Hielm.
1294. Archiepiscopus Ioannes captus est a rege.
1295. Treuge date sunt exulibus.//
1299. Interdictum super Daciam. 31
1300. Indulgentia magna in Roma. Pestilentia pecorum.
- 25 1301. Ericus rex uenit in Windland cum exercitu.
1302. Rex Ericus tenuit concilium apud Suineburg.
1303. Bonifacius papa obiit.
1304. Valdemarus frater regis Erici obiit.
1305. Mortalitas hominum.
- 30 1306. Seuissima hyems. Iohannes episcopus obiit. 6 modii siliginis pro 6 solidis in festo Olau. 29/1
1307. Ericus rex uenit in Suetiam hostiliter.
1308. Dux Suetie Ericus uenit hostiliter in Hallandiam. Pestilentia pecorum.
- 35 1310. Esgerus Arusiensis eligitur in archiepiscopum.
1311. Generale concilium fuit a papa Clemente.
1312. Ericus rex uenit in Slauiam hostiliter.
1313. Rex uenit hostiliter ad Iutiam contra rusticos.

Fames] et fames *Ab.* 9 Skaffuen uastata] Skauen deuastata *Ab.* 10 Horsnes . . est] *står under 1283 Ac1.2.* 11 a Normannis] *agl. Ac1.2.* 12 1286] 1287 *Ac1.2.* 13 1287] 1288 *Ac1.2.* 15–16 Obiit . . est] *agl. Ac1.2.* 15 Ioannes] Ioanes *Aa.* 16 est] *agl. Ab.* – ad . . uenerunt] Daciam intrauerunt *Ac1.2.* 17 Hielm edificatur] et Hielm edificatur, *står efter l. 8 Normannis Ab.* – Hielm] Hierusalem *Ac1.2.* 18–19 1291 . . Lundis] *agl. Ac1.2.* 18 Ioannes] *agl. Aa.* – Roskildis] Roschildiæ *Ab.* 19 Lundis] in Lund *Ab.* 20 1293] 1292 *Ac1.2.* 21 1294] 1293 *Ac1.2.* – Ioannes] *agl. Ab Ac1.2.* 22 Treuge . . exulibus] *står under 1293 ligesom den foreg. notits Ac1.2.* – Treuge] treude *Aa;* Troigæ *Ac1.2.* 24 in Roma] Romæ *Ac1.2.* – Pestilentia] et pestilentia *Ab.* 25 rex] *agl. Aa.* – Windland] Findland *Ab Ac1.2.* 26 1302] 1303 *Ac2.* – Rex Ericus] Ericus rex *Ab.* – apud] in *Ab.* – Suineburg] Suinburg *Ab;* Suinborg *Ac1.2.* 27 1303 . . obiit] *agl. Ab Ac1.2.* 28 Erici] *agl. Ab.* 29 hominum] then store døde, then suorte døde *tilf. Ab.* 30 Iohannes . . obiit] *agl. Ac1.2.* 31 6] 5 *Ac1.2.* – festo Olau] festis Olaus *Ab.* 32 rex] *agl. Aa.* 35 Esgerus Arusiensis] Olgerus Arrhusiensis *Ac1.2.* 36 1311 . . Clemente] *agl. Ab Ac1.2.* 37 Slauiam] Sclauiam *Ab Ac1.2.* 38 Rex] Ericus rex *Ab.* – ad] in *Ab Ac1.2.* 39 Caløw] Kalvø *Ab Ac1.2.* 41

1314. Multi de Noriutia capiuntur. Caløø edificatur.
- 40 1315. Rex et dux facti sunt amici. Pluuia cotidiana.
1316. Expedicio mittitur ad Stralesund. Marca argenti de singulis aratris.
1317. Decima redditur regi de bonis nobilium.
1318. Dimidia marca argenti redditur regi de quolibet aratro.//
- 45 1319. Rex Ericus obiit. Fames in Dacia. 32
1320. Christopherus eligitur in regem. Kalffø destruitur.
1321. Ericus filius Christopheri eligitur in regem. Nuntius pape uenit in Daciam.
1322. Seuissima hyems in Martio. Signa mirabilia apparuerunt in
50 celo.
1323. Hyems erat tam seua, ut homines maria equitauerunt.

Stralesund] Stralsund *Ab.* – argenti] *mgl. Ab.* 43 regi] *mgl. Ac1.2.* 46 regem] regnum *Ab.* – Kalffø] Kaluø *Ab Ac1.2.* 47 Ericus] Christoferus *Aa.* – regem] regnum *Ab.* – pape] *mgl. Ab.* 51 erat . . ut] esset (erat *Ac1.2.*) ita seuior aliis quod *Ab Ac1.2.* – homines] super *tilf. Ac1;* in *tilf. Ac2.* – equitauerunt] equitauerint *Ab.*

Compendium Saxonis med fortsættelsen, den såkaldte Jyske krønike, er overleveret i flere middelalderlige håndskrifter. E donatione variorum 139,4°, som Gertz lægger til grund for Compendiet, mangler slutningen, som formodentlig også har omfattet Jyske krønike, og har derfor ingen interesse her. De øvrige håndskrifter er Uppsala De la Gardie 44,4° fra 1. halvdel af 15. årh., Additamenta 49,2° skrevet i Odense 1431 af Henrik Duuel for Thomas Gheysmer fra Stralsund, klosterbroder i Odense, og Skokloster 47,4° fra 1. halvdel af 15. årh., nu i det svenske Rigsarkiv. Endelig findes der ekscerpter af Petrus Olai i AM. 107,8° fra 1. halvdel af 16. årh. Allerede i Saxocompendiet har forfatteren benyttet Rydårbogen til supplerende oplysninger. Også i fortsættelsen, der går frem til 1342, bruger han Rydårbogen, så langt den latinske tekst rækker, dog med mange tilføjelser, formodentlig bygget på folketradition, og for den senere tid, Erik Menveds og Christoffers tid, på hans egen erindring. Forfatteren har øjensynlig særlig tilknytning til Jylland. De forholdsvis mange håndskrifter, der er bevaret, tyder på, at værket har været yndet. Der foreligger 2 plattyske oversættelser, hvoraf den ene er trykt af Mathæus Brandis c. 1512. Værket er hovedgrundlaget for den ældre del af Rimkrøniken.

A: tabt. – *Aa:* Uppsala Univ. Bibl. De la Gardie 44,4° (1. halvdel af 15. årh.) fol. 79 r. – *Ab:* Kgl. Bibl. Additamenta 49,2° (1431; jf. ovf.) fol. 53 r. – *Ac:* Stockh. Rigsarkiv, Skokloster 47,4° (1. halvdel af 15. årh.) fol. 120 v. – *Ad:* Arnamagn. Inst. AM 107,8° (Petrus Olai, 1. halvdel af 16. årh., ekscerpter) f. 70 r.

Tekst efter Aa (suppleret efter Ac) med varianter fra Ab, Ac og Ad.

Facs. udg.: Corpus codicum Danicorum IV Chronica (1962) 44 ff.

Tryk: Benzelius, Monumenta vetera ecclesiæ Sueogothicæ (1709–13) 145; Langebek, Scriptores rerum Danicarum II (1773) 286; Gertz, Scriptores minores I (1917–18) 440; Ellen Jørgensen, Annales Danici (1920) 157. *I oversættelse:* Ellen Jørgensen, Valdemar Atterdag (1911) (brudstykke) og samme, Erik Glipping og hans Sønner (1927) 39 (brudstykke).

Litt.: Gertz, anf. st. 197 ff.; Ellen Jørgensen, anf. st. 28; Sven Axelson: Sverige i dansk annalistik (1956) 20 f.; Corpus cod. Dan. IV Chronica (1962) XI f. og XVII ff.

Contra hunc Kanutum regem opposuit se Waldemar, episcopus 79 r Upps. De la
Sleswicensis; fugiensque in Norwegiam rediit postmodum cum 35 Gardie 44
longis nauibus quasi regem impugnaturus. Sed a rege captus in turri
Sioburgh positus est, ubi sedit 14 annis. Huius regis tempore incepit
5 ordo fratrum minorum, anno Domini 1200. Regnavit autem annis 22.
Waldemar, secundus, frater Kanuti, <huic successit>; qui multa

1 Kanutum regem] *mgl. Ad; regem Kanutum Ab. 3 longis] mgl. Ad; rett. fra longas Aa. – quasi contra Ad. – impugnaturus] pugnaturus Ad. 4 Sioburgh] Syborch Ab; Syoburgh Ac. – positus est] est incarceratus Ad. 5 autem] Kanutus tilf. Ab. – annis 22] xxii annis Ad. – annis] at tilf. Aa. – 22] etc. Ac. 6 overskr.: De rege Waldemaro ii, i marg.: 103 Waldemar Knudz broder Ab. – Waldemar] illuminator har fejlagtigt skrevet B i st. f. W, som rigtigt var angivet af skr. Aa. – <huic*

preclara gessit. Hic anno regni sui 3. transiuit in Norwegiam, fecitque ibi Erlingum regem ac Philippum ducem; qui ambo ei omagium fecerunt iuxta Tunsburgh.

10 Anno 4. duxit Daugmaar, filiam regis Boemie, in uxorem. Eodem anno transiuit cum exercitu ultra Albiā et destruxit Ertenburgh.

Anno sequenti liberatus est episcopus Waldemarus de carcere ad preces Daugmaar regine sub condicione, quod nunquam Daciā intraret. Qui postea factus Bremensis episcopus opposuit se regi; propter quod ad preces// regis a papa depositus est et excommunicatus. 79 v

Anno 6. occurrit imperatori et fugauit eum.

Anno uero sequenti quidam Dani, scilicet Ebbo Swnson et socii sui, intrauerunt Sweciam ad pugnandum; et ceciderunt circa uillam Lenæ, anno Domini 1208.

20 Anno suo 8. misit exercitum in Pruciam et † Fynland et subiugauit sibi terras illas.

Anno autem eius 11. obiit Daugmaar regina.

Anno 12. secundas nupcias celebrauit cum Berengaria, sorore Ferrandi, comitis Flandrie.

25 Anno 14. imperator, fidem uiolans et contra iuramentum suum Holsaciam sibi subicere uolens, eam intrauit. Cui rex occurrit cum magno exercitu, habens secum de Frisonibus 60 milia hominum. Imperator, non audens resistere, fugit ultra Albiā, maxime quia in singulari certamine amiserat duos meliores pugiles imperii, quos prostrauerunt Sweno Stark et Brotherus, Frisones.

30 Anno 15. transiuit ultra Albiā, uastauitque incendio terram comitis Hinrici et sibi subiugauit; edificauitque duo castra contra Hamborgh, quam et cepit. Fecit eciam construi castrum Trafueminnæ et castrum Liu in Thetmercia.

35 Anno 17., conuocatis multis principibus et episcopis omnibusque

---

successit) *mgl. Aa-d; jf. de flg. konger.* 8 Philippum] Phylippum *Aa.* – omagium] homagium *Abd.* 9 Tunsburgh] Twnburch *Aa;* Tunsburgh *Ab;* Tunsburg *Ad.* 10 Daugmaar] Daugmar *Abc;* Damar *Ad;* *lign. ogs. i det flg.* – Boemie] Bohemie *Ab.* – Eodem] eodemaque *Ad.* 10 et] *derefter overstr. dex Aa.* 11 Ertenburgh] Ertingisborch *Ab;* Ercenburgh *Ad.* 12 Waldemarus] Wolde-
marus *Aa.* 14 Bremensis episcopus] episcopus Bremensis *Ad.* – Bremensis] Bremnen *Aa.* 15 et] *mgl. Ad.* 16 6] 5 *Aa.* – fugauit] effugauit *Abc.* 17 uero] *mgl. Aa.* – quidam] *mgl. Ac.* – scilicet . .
sui] *mgl. Ad.* – Ebbo] Ebbe *Ab.* – Swnson] Swensson *Ab;* Swenson *Ac.* 20 Pruciam] Pryciam
Ac. – Fynland] Finlandiam *Ac.* 22 autem] *mgl. Ad.* – regina] eius *tilf. Ac.* 23 Berengaria] Ben-
garia *Ac;* Berrangaria. *Ad.* 23–24 Ferrandi] Ferandi *Ac;* Fernandi *Ad.* 24 Flandrie] Frandie *Aa.*
27 Frisonibus] Frisionibus *Aa.* 29 amiserat] ammiserat *Aa.* – meliores pugiles] pugiles meliores
Aa. 29–30 prostrauerunt] prostrauerat *Aa-c.* 30 Sweno Stark] Sueno Starchi *Ad.* – Brotherus]
Broderus *Abc.* 31 incendio] *mgl. Acd;* incendiis *Ab.* 32 et] *o. lin. Aa.* 32–33 Hamborgh] Ham-
borch *Ab;* Hamburg *Ad.* 33 cepit] *o. lin. Aa.* – Trafueminnæ] Trafuemynnæ *Ab;* Trafueminæ *Ac;*
Traufmunne (*mul rett. til Traufminne*) *Ad.* 34 Thetmercia] Tethmercia *Ac;* Thetmarcia *Ad.* 35

nobilibus regni, fecit filium suum primogenitum Waldemarum Sleswik coronari in regem.

Anno 18. cum mille quingentis longis nauibus intrauit Estoniam, et post multa bella eam uictam ad Christum conuertit, Danisque subdidit
40 usque in presentem diem.

Accidit post hec, ut comes Hinricus, iturus peregre ad terram sanctam, committeret regi terram suam interim defendendam. Rex autem eo absente eius uxorem, ut dicitur, carnaliter cognouit. Reuersus autem comes cum didicisset iniuriam sibi factam, insidiosse cepit regem
45 in Lythø, dum dormiret in lecto suo, anno regni sui 22., ac filium eius Waldemarum regem, posuitque eos in castro Swerin; ubi manserunt fere per triennium capti, donec per Danos redimerentur, pro 40 milibus marcis puri argenti.// Sed et equi et uestes et alia clenodia, que
50 dederunt omnibus melioribus Saxonie in die exitus sui, forsitan non minus ualebant. Insuper coacti fuerunt iurare pro se et suis super corpus Christi, ut hec iniuria eis facta nunquam uindicaretur. Rex autem ad regnum reuersus incepit cogitare de uindicta; misitque nuncios ad curiam pape pro relaxacione iuramenti.

Qua impetrata congregauit magnum exercitum, atque anno Domini 1227, qui fuit annus regni sui 26., pugnauit contra Hinricum
55 comitem in Borendhøueth. Ubi in penam periurii Dani corruerunt; ipseque rex amisso uno oculo extra sensum percussus fuit, fuissetque iterum captus uel occisus, nisi unus miles Teutonicus ipsum transuersum coram se in equo positum in Kilonem per uias occultas fugiens
60 retulisset.

Anno sequenti rex Waldemarum iunior celebrauit nupcias Ripis cum Elionora, filia regis Portugalie; cum qua dum uixisset 5 annis, mortuus est, et ipsa cito post eum.

Anno autem regni sui 31. Waldemarum rex fecit Ericum, filium
65 suum secundum, coronari in regem per Uffonem, archiepiscopum Lundensem; ac Abel, filium suum tertium, fecit ducem Iucie. Habuit enim 4 filios, scilicet Waldemarum, Ericum, Abel et Christoferum, le-

---

omnibusque] omnibus *Aa-c.* 36-37 Sleswik] Sleswich *Aa*; Sleswic *Ad*; *lign. ogs. i det flg.* 38 longis nauibus] nauibus longis *Ac.* - longis] *mgl. Ab.* 41 hec] hoc *Abc.* 43 eius uxorem] uxorem ipsius *Ad.* 43-44 autem] igitur *Ad.* 44 sibi] *mgl. Ad.* 45 Lythø] Lytho *Abc*; Løthø *Ad.* - 22] 20 *Ab.* 46 castro] castrum *Ab.* - Swerin] Sweryn *Aa.* 47 fere] *mgl. Ac.* - capti] *mgl. Ad.* - 40] 60 *Ad.* 48 marcis] marchis *Aad.* 49 sui] *mgl. Ad.* 49-50 forsitan . . minus] *rett. til* in duplo plus *Ad.* 50 pro . . suis] *mgl. Ac.* - pro se] *mgl. Ab.* 51 Christi] domini *Ad.* 52 regnum] terram *Ad.* 56 Borendhøueth] Borenhouet *Ab*; Borendhouth *Ac*; Borendhehoffuit *Ad.* - in(2)] *mgl. Aac.* - penam] pena *Ab.* 59 Kilonem] Kylonem *Abc.* 61 rex Waldemarum] Waldemarum rex *Ab.* - iunior . . cum] *tilf. under siden m. anden hd. Ac.* 62 Elionora] Elionara *Abc.* - dum] cum *Ad.* - 5 annis] annis 5 *Ad.* 63 est] *mgl. Ad.* 64-65 filium . . secundum] suum secundum filium *Ad.* 65 Uffonem] Wffonem *Ac.* 66 fecit] *mgl. Ab*; constituit *Ad.* 67 Abel] et Abel iam

gitime natos; habuit eciam filium ex concubina Nicholaum, quem comitem Hallandie fecit. – Eodem anno, scilicet anno Domini 1232,

70 fratres minores Daciam intrauerunt et locum Ripis receperunt.

Rex Ericus accepit uxorem Iuttam, filiam ducis Saxonie; Abel uero duxit Mectildam, filiam Adulfi, comitis Holzacie; que affinitas multa mala in Dania braxauit. Dicitur autem, quod pater eorum, Waldemar

75 rex, semel ascensurus equum pro uia stetit iuxta equum per magnam partem diei, fixus profunda cogitatione. Tandem cum ad se redisset, quesiuit ab eo quidam miles familiariter, quid tam profunde cogitasset. Qui respondens mandauit militi, ut statim in Sweciam festinaret atque a quodam milite ibi, quem sibi nominauit, // huius rei

80 v noticiam exploraret. Admirans miles de tam insolita legacione iuit in

80 Sweciam; atque a dicto milite honeste per dies aliquot habitus tale responsum accepit: »Dicas Waldemaro regi, quod cogitabat de filiis suis, qualiter post mortem ipsius concordare deberent. Ad quod respondeas ex parte mea, quod pessime inter se concordabunt; tamen successiue omnes reges erunt.«

85 Hic Waldemarum inter cetera notabilia facta sua edidit leges Danorum; atque in gloria mortuus est anno 39. regni sui.

Ericus igitur successit ei in regno; statimque facta est dissensio inter eum et Abel, fratrem suum, multisque pugnis habitis terram contra se mutuo deustabant. Hic Ericus Lubicenses infestabat; sed et illi Daciam clamdestinis incursibus satis molestabant uillamque Haffnensem

90 incendebant. Tandem anno regni sui 10. prodiciose captus est Sleswich rex Ericus per fratrem suum Abel in uigilia beati Laurentii; ac

per Sliam nauigio abductus primo decollatus est, postmodum corpus eius submersum. Quod tandem per piscatores inuentum cum capite

95 relatum est et in ecclesia beati Petri sepultum Sleswich; sed postea per Christoferum regem, fratrem eius, in Ringstad est translatum. Hic

---

nominatos *Ad.* – Christoferum] Cristoferum *Ab.*; *lign. ogs. i det flg.* 67–68 legitime natos] minimum natu *Ad.* 68 habuit . . Nicholaum] eciam habuit Nicholaum ex concubina *Ac.* 68 eciam] et *Ad.* – Nicholaum] Nicolaum *Ab.* 69 scilicet anno] *mgl. Ac.* – 1232] 1200 *Ab.* 70 et] *rett. fra ad Ac.* – Ripis] Rypis *Ac.* 71 accepit] recepit *Ad.* – uxorem] *mgl. Ab.* – Iuttam] Natam *Ab.* 72 Mectildam] Mechildam *Ab.*; Mektildam *Ac.* – Adulfi] Adulphi *Ac.*; Adolphi *Ad.* – Holzacie] Holsacie *Abd.* 73 Dania] Dacia *Ac.* 73–74 pater . . Waldemarum] Waldemarum pater eorum *Ad.* 77–78 festinaret] festinare *Ab.* 79 exploraret] exploret *Ad.* 81 Dicas] Dixit dicas *Ab.* – Waldemaro regi] regi Waldemaro *Ad.* 83 ex parte] *rett. fra* aparte *Aa.* – inter se] *mgl. Ad.* – concordabant] concordarent *Ad.* 86 39] 34 *Ab.* 87 *overskr.* De rege Erico filio Waldemari, *i marg.* Cui Erick Woldemars første søn *Ab.* – est] *mgl. Aab.* – dissensio] dissencio *Ac.* 88 suum] *mgl. Ad.* 89 Lubicenses] Lybicenses *Aa.*; Libicenses *Ad.* – infestabat] infestauit *Ab-d.* – et] *mgl. Ac.* 89–90 Daciam] *mgl. Aa-c.* 90 clamdestinis] = clandestinis; clamdestino *Abc.* 91 incendebant] incendebat *Ac.*; *rett. til* inuastabant *Ad.* – anno . . sui] *rett. fra* anni suo *Aa.*; anni sui *Abc.* 92 beati] sancti *Ad.* – ac] atque *Ad.* 93 Sliam] Slyam *Ab.* – nauigio abductus] abductus nauigio *Ad.* – abductus] adductus *Ab.* – decollatus] decolatus *Aa.* 94 per piscatores] a piseatoribus *Ad.* 95 et] *mgl. Aa-c.*

non reliquit aliquem filium, sed multas filias, que in diuersis terris regibus et principibus iuncte fuerunt. Qui dum decapitari deberet, interrogatus a satellitibus de thesauro suo dixit, maiorem thesaurum
 100 suum, quem haberet in mundo, esse in quadam cista apud fratres minores Roskildie, tradiditque eis clauem ad cistam. Abel autem, frater eius, gaudenter ab eis clauem recepit; ueniensque Roskildiam nichil aliud in dicta cista inuenit quam unum habitum cum corda pro fratre minore; intelligensque per hoc propositum eius de intranda religione
 5 grauitur de nece eius dolebat.

Abel, frater eius, successit sibi in regno; cuius anno 2. mortuus est Fredericus imperator. Sed anno suo 3. iuit cum exercitu in Eydersteth ad pugnandum contra Frisones, ibique in penam necis fraterne occisus est.//

10 Christoferus, frater eius, successit ei in regno. Qui modicum habuit 81 r de industria naturali; et ideo rustici incepterunt insolenter uiuere, destruentes fortalicia et municiones, pugnabantque contra eum. Hic anno suo 2. tradidit Waldemaro, filio Abel, ducatum Iucie cum uexillo apud Kalding. Anno eius tercio mortuo Uffone, qui fratres
 15 minores posuit Lundis, Iacobus factus est archiepiscopus Lundensis; qui postmodum ibidem apud eosdem fratres est sepultus. Anno regni sui 9. cepit Iacobum archiepiscopum et incarcerationi in castro Hagenscoug; propter quod regnum fuit suppositum interdicto fere per 9 annos. Eodem anno, quo cepit archiepiscopum, mortuus est rex Christoferus Ripis et ibidem sepultus.
 20

Ericus, filius Christoferi, successit ei in regno anno Domini 1260. Hic decimas ecclesiarum tulit, nullam iusticiam fecit, monasteria per equos suos et canes depauperauit, totusque lubricus uxores nobilium uiolauit. Propter quod diuino iudicio comites Holzacie ac Iarmarus,
 25 princeps Rugie, multa mala contra regnum fecerunt.

Huius anno 2. Ericus, filius Abel, factus est dux Iucie, mortuo Wal-

---

96 eius] ipsius *Ad.* – Ringstad] Ringstadh *Ab.*; Ringstaht *Ad.* – est] *mgl.* *Aa-c.* 98 decapitari] capitari *Aa-c.* 100 suum] *mgl.* *Ad.* – esse] esset *Ad.* – cista] sista *Abc.*; *sdl.* *ogs.* *i det flg.* 1 eis] ei *Aa.* – ad] *mgl.* *Ad.* 2 ab . . . recepit] recepit ab eis clauem *Ab.*; clauem ab eis recepit *Ac.* 3–4 fratre minore] ordine intrando *Ab.* 4 eius] *mgl.* *Ac.* 6 *overskr.*: De rege Christofero, *m. sen. hd.*: 106 Christopher Erick oc Abels broder *Ab.* – Abel] Abell *Ad.* – sibi] ei *Ad.* 7 iuit] *foran ordet underprikket* uenit *Aa.* – Eydersteth] Eyderstædh *Ac.*; Eyderstat *Ad.* 8 in] *mgl.* *Ab.* 8–9 occisus est] est occisus *Ad.* 10 *overskr.*: De rege Cristofero, *m. sen. hd.*: 106 Christopher, Erick oc Abels broder *Ab.* – Christoferus] Christophorus *Ad.*, *lign.* *ogs.* *i det flg.* 11 insolenter uiuere] insolescere *Ad.* 12 et] *mgl.* *Ad.* 14 Kalding] Kolding *Ab.*; Koling *Ac.* – tercio] *mgl.* *Ac.* 16 est sepultus] in bello est occisus *Ad.* 17 Iacobum] *mgl.* *Ac.* 17–18 Hagenscoug] Haghenschow *Ab.*; Hagenscow *Ac.*; Hakenskog *Ad.* 18 fuit] suum *Abc.* 19 quo cepit] *mgl.* *Ab.* 20 Ripis] Rypis *Ac.* – ibidem] *mgl.* *Ad.* 21 *overskr.*: De rege Erico, *m. sen. hd.*: 107 Eiick Klipping Christophers son *Ab.* 22 iusticiam fecit] fecit iusticiam *Ad.* 23 suos] *mgl.* *Aac.* – lubricus] fuit *tilf.* *Abc.* 24 Propter quod] propter, *rett.* *m. andet blæk til* quapropter *Aa.* – Holzacie] Holsacie *Abd.* – ac] et *Abc.* 26 Abel] *mgl.* *Ac.* – factus]

demaro, fratre eius; ac Olauus, episcopus Burglanensis, occiditur in ecclesia per quendam militem Iohannem Glob.

Anno 3. factum est bellum Loheth inter regem et ducem Ericum in
 30 profesto sancti Olai, et cecidit ibi nobilitas Danorum ex parte regis ^{29/},
 propter prodicionem Petri Fiinsson, qui principalis fuit in exercitu regis;
 captusque est rex cum matre sua regina Margareta Sprenghest.
 Sed sequenti anno regina liberata est; que statim per Matheum Flor-
 thorp capi fecit Petrum Fynson et altissime suspendi ante castrum Ny-
 35 burgh.

Sequenti anno liberatus est rex ea condicione, ut Agnetem, sororem marchionis Brandeburgensis, uirginem pulcherrimam, in uxorem reciperet sine dote.

Anno regni eius 7. Guido cardinalis legatus pape fuit in Dacia, sup-
 40 ponens regnum interdicto propter capcionem Iacobi, archiepiscopi//
 Lundensis.

81 v

Anno regno eius 9. edificatum est castrum Kalding. Et post hec mortuus est Ericus, dux Iucie.

Anno eius 16. celebratum est concilium generale Lugduni per Greg-
 45 orium papam decimum, anno Domini 1275; et eodem anno mortuus est Iacobus, archiepiscopus Lundensis, cui successit Erlandus.

Anno eius 17. Dani pugnauerunt contra Swecos iuxta opidum Houæ, ac deuicerunt deposueruntque regem Waldemarum, ac Magnum, fratrem eius, regem Swecie fecerunt.

50 Anno eius 19. obiit Erlandus archiepiscopus, cui successit Thurgotus; qui cum duobus annis prefuisset, mortuus est, et successit ei Iohannes Droos.

Anno regni eius 24. Waldemarum, filium Erici ducis, factus est dux Iucie; qui anno ducatus sui 2. captus est per regem et incarceratus.

55 Sed sequenti anno ad preces principum liberatus conspirare cepit cum aliquibus nobilibus regni in mortem regis; qui et interfectus fuit per aliquos ab eis missos iuxta Wibergh, dum dormiret in lecto suo, in

---

i marg. m. sen. hd. Ac. 28 Glob| Gloop Aa; Glop Ad. 29 Loheth| Løthetæ Ad. 30 profesto| profestum Aa. - ibi| mgl. Ad. 31 Fiinsson| Fynsson Abc; Finson Ad. 32 Margareta| Margareta Aa. - Sprenghest| Sprengchesth Ac. 33-34 Sed . . Florthorp| mgl. Ac. 34 Fynson| Finsson Ac; Finson Ad. 34-35 Nyburgh| Nyborch Ab; Nyborigh Ac. 37 Brandenburgensis| Brandeborghensis Ac; Bramburgensis Ad. 39 Guido| Gwido Ac. - legatus pape| pape et legatus Ab. 42 edificatum| edificatumque Ad. - Kalding| Koldinge Ab; Kolvingh Ac. - hec| hoc Abd. 43 Ericus . . Iucie| dux Iucie Ericus Ad. 44 concilium| consilium Ab-d. 45 1275| 1274 Ad. - et| etiam Ad. 46 est| mgl. Aa. - Lundensis| mgl. Ad. - Erlandus| Helandus Aa. 47 pugnauerunt| in Suecia tilf. Ad. - opidum| oppidum Ad. 48 regem| Suecie tilf. Ad. - ac| et Ab. 49 Swecie fecerunt| fecerunt Swecie Ab. - Swecie| mgl. Ad; Sweuis Ac. 50 eius| mgl. Abc. - archiepiscopus| episcopus Abc. 50-51 Thurgotus| Thrugotus Ad. 53 regni eius| eius regni Ad. 55 principum| nobilium Ad. 57 Wibergh| Wyburch Ab; Wiburgh Ac; lign. ogs. i det flg. - dum| cum Ac. 58 Cecilie| Cicilie Aa.

nocte sancte Cecilie anno Domini 1286, anno uero regni sui 27.,^{22/11}
 sepultusque est Wiberg in ecclesia cathedrali. Recepit autem uul-
 60 nera mortalia 56, quorum nullum fuit infra pectus preter unum. Reli-
 quit autem tres filios, scilicet Ericum, qui declaratus fuit rex ante
 mortem patris, Cristoferum et Waldemarum, qui mortuus fuit in
 Teutonia apud marchionem, auunculum suum.

Ericus igitur primogenitus successit patri in regno. <Qui> quia mul-
 65 tum iuuenis erat, dux Iucie Waldemarum, habens fautores plerosque
 nobiles regni, iuueni regi multum insidiabatur. Sed regina Agnes, ma-
 ter regis, prudenter se gerens, ac aliqui nobiles, quorum corda Deus
 tetigerat, constanter pro rege stabant. Propter quod dictus dux, ha-
 bens secum pociores regni, occurrit regine in Skelskøør tanquam de
 70 bono statu regni cum ea tractaturus. Sed pugna ibi orta inter homines
 regine et ducis, dux cepit reginam; que infra paucos dies per subtili-
 tatem manus ducis euasit.

Anno autem 2. Erici Iacobus, comes Hallandie, et aliqui// sollemp- 82 r
 nissimi Dani, milites et armigeri, in parlamento Nyborg rei iudicati
 75 sunt pro morte regis et pace priuati. Qui fugientes per regem Nor-
 wegie Ericum collecti sunt. Quibus et concessit castrum Kongeldense;
 ac sequenti anno cum eis uenit uersus Aleburgh cum maximo exercitu
 nauali, sperans sibi terram subiugandam. Sed occurrentibus indigenis
 ac bellum sibi exhibentibus ad propria est reuersus. Dicti autem pro-
 80 fugi postmodum muniuerunt insulam Hialm, de qua frequentes in-
 sultus fecerunt in partes Iucie ac in naues per mare transeuntes. Sed
 Deo agente cito de medio sublatis fuerunt, aliqui naturaliter mortui,
 aliqui rotati uel decapitati.

Anno regni sui 3. coronatus fuit Lundis in die Natalis Domini. Qui,^{25/12}
 85 castus et iustus, quamuis multos graues emulos haberet, scilicet Wal-
 demarum, ducem Iucie, et Ericum Longbeen, fratrem eius, ducem
 Langlandie, necnon et proprium germanum Cristoferum, ducem
 Hallandie, et multas insidias sibi frequenter facerent, tamen in omni-
 bus protexit eum Deus. Hic in iuuentute sua Slauiam potenter deua-

---

– Domini] *mgl. Aa.* – 1286] 1266 (*første 6 rett. Ac*) *Aa*; MCCLXVI *Ab.* 59 est] *mgl. Ad.* – cathedra-
 dali] chatedrali *Ad.* 61 declaratus] *mgl. Ad.* 62–63 in . . . marchionem] apud marchionem
 in Teutonia *Ad.* 64 *overskr.*: De rege Erico, *m. sen. hd.*: 108 Eriick Eriickson kallet Mendued
Ab. – regno] regnum *Ad.* – <Qui>] *mgl. Ab.*; et *Aacd.* 65 fautores] fauctores *Aa.* 67–68 quorum . .
 tetigerat] *jf. 1. kongernes bog 10,26.* 69 regine] regi *på rasur Ab.* – Skelskøør] Schelskøør *Ab.*; Skel-
 fiscør, *o. lin. tilf.*: nunc corrupte dicitur Skelskør *Ad.* 70 ea] eo *Abd.* 73 2°] regni *tilf. Ad.* – Hal-
 landie] *i note tilf.* Stigotus Andersen et Mastinus et Rano atque Ago Kake et alii et Uffe Dyre
 camerarius Iacobus Bloofoot *Ad.* 74 Nyborg] Nyborgh *Ab.*; Nyburgh *Ad.* 75 sunt . . . priuati]
mgl. Ab. 77 Aleburgh] Aleburgh *Ab.* 78 sibi] ei *Ad.* 79 exibentibus] *rett. til* exhibentibus *Ac.*
 80 postmodum] *mgl. Ad.* – Hialm] Hyalm *Ab.*; Hielm *Ab.* 86 Longbeen] Langbeen *Ad.* – eius]
mgl. Aa. 87 et] qui *Ac.* 88 facerent] fecerunt *Ac.* 90 et] *mgl. Ac.* – Rostok] Rostook *Aa.* 92

- 90 stauit incendiis et rapinis, cepitque ciuitatem Rostok et multas ciuitates et municiones circumquaue. Edificauit turrim fortissimam in Werneminnæ, ubi postea fecit marchionem militem cum maxima sollempnitate. Humiliauit eciam ciuitatem Sundensem, multaue alia fecit, propter que in multis regnis famosissimus erat.
- 95 Hic duxit sororem Birgeri, regis Swecie, in uxorem; qui eciam uersauice habuit sororem Erici regis uxorem; propter quam affinitatem magnas expensas postmodum Ericus rex fecit. Nam dictus Birgerus rex cum uxore sua per germanos suos, Ericum et Waldemarum duces, captus et in turri positus fuit; qui postea manus eorum euadens in
- 100 Daciam ad Ericum regem confugit. Ericus igitur bis exercitum in Sweciam contra dictos duces misit; sed propter falsitatem Danorum nichil ad intentum suum factum fuit. Tercia autem uice uenit personaliter in Sweciam cum duobus milibus et quingentis dextrariis, eratque numerus// 82 v
5 duces a facie eius fugerunt ad castra sua maritima, parati ulterius fugere extra regnum, si eos insecutus fuisset. Transiuit igitur pacifice per Smalandiam et Ostgociam, nullo presumente resistere, intrauitque superiorem Sweciam ac potenter obsedit castrum Nykyøpense; adeoque illud machinis impugnauit, ut ab intus manentibus defendi non
- 10 posset. Cumque ad eum exire uellent et castrum resignare, ecce quidam pociores Dani, occulte corrupti promissionibus dictorum ducum, exercitum regis diuiserunt, atque regem uerbis grauiter inuadentes ab eo quasi cum maiori parte exercitus recesserunt, in tantum ut ibi uel captus uel peremptus fuisset, nisi extraneos Teutonicos se-
- 15 cum habuisset, scilicet dominum Mægelburgh cum suis, qui secum fideliter permanserunt. Coactus igitur redire dictos proditores post reditum suum in Daciam iuste uita priuauit. Dum autem esset in redeundo, premissis legatis occurrit ei alter dictorum ducum, scilicet Ericus, sicque cum eo placitauit, ut rex Birgerus terciam partem regni
- 20 Swecie meliorem pacifice possideret. Dum autem dictus rex Birgerus in parte sua moraretur, intellexit, quod dicti duces iterum in malum

---

Werneminnæ| Wernemynne *Ab.* 93 eciam| *mgl. Ad.* 94 que| quod *Ad.* 95–96 uersauice| uice uersa *Ad.* 97 postmodum| *mgl. Aa–c.* 99 fuit| *mgl. Ac.* – manus| manum *Aa–c.* 100 Ericum regem| regem Ericum *Aa.* – exercitum| *rett. fra* exercitus *Aa.* 100–1 in . . misit| contra dicta duces misit in Sweciam. *Ad.* 2 uenit personaliter| personaliter uenit *Ad.* 3 eratque| atque *Ab.*; que (= et) erat *Ad.* 6 insecutus| insecutus *Aabd.* 7 Smalandiam| Fynlandiam (*rett. fra* Syalandiam *Ac*) *Aa–c.* – Ostgociam| Estgociam *Ab.*; Osgociam *Ac.*; Osgothiam *Ad.* – intrauitque| intrauit *Ab.* 8–9 castrum . . illud| Nycopiam adeoque castrum *Ac.* 8 castrum| *mgl. Ab.* – Nykyøpense| Nykopense *Abd.* 11 pociores Dani| Dani pociores *Ad.* 13 maiori| maiore *Ad.* 15 scilicet . . suis| *mgl. Ad.* – Mægelburgh| Mekelburgh *Ab.*; Mægelborgh *Ac.* 16 post| pro *rett. til* per *Ac.* 17 Daciam| Dacia *Ad.* – Dum| Cum *Ad.* 18 dictorum ducum| ducum dictorum *Ac.* 19 regni| *mgl. Ac.* 20 Dum| Cum *Ad.* – rex| *mgl. Ac.* 21 sua moraretur| sibi assignata maneret

suum machinarentur; sed astute preueniens eos ad se inuitatos cepit,
 sicut prius ipsum ceperant, prodiciose, ac posuit in turri in castro Ny-
 kopensi, ubi ipsum prius captum posuerant; ibique miserabiliter fame
 25 mortui sunt. Qui autem in terra pro dictis ducibus zelabant, occulte
 exercitum congregabant atque subito superuenientes regem Birgerum
 de terra fugauerunt. Veniens igitur in Daciam ibi mortuus est et cum
 regibus Dacie Ringstadis sepultus. Rex autem Ericus iterum misit so-
 rorium suum, domicellum Magnum, filium dicti Birgeri regis, in Swe-
 30 ciam cum exercitu ad pugnandum. Qui dum Westgociam intrassent,
 occurrentes sibi in bello trucidabant, atque uenientes in Ostgociam
 intrauerunt castrum Stakæburgh. Populos autem prophanus illius
 regni// superueniens castrum obsedit ac oppugnauit, ut intus manenti- 83 r
 bus euasio nulla esset. Propter quod dictus domicellus pro liberatione
 35 Danorum, qui secum erant, se ipsum Swecis tradidit ea condicione, ut
 non lederetur in uita uel in membris; super quo iurabant omnes nobi-
 les illius regni, facientes super hoc publicum instrumentum sub sigillis
 suis. Sed mortuo Erico rege, quem plurimum metuebant, perfidissimi
 et periuri dictum domicellum, cui homagiati fuerant, dum pater suus
 40 in regno potens erat, tanquam hostem regni et inuasorem publice
 iudicantes decollabant. Qui sepultus est cum auo suo rege Magno
 Stokholm in ecclesia fratrum minorum.

Anno regni Erici 9. captus est de uoluntate regis Iohannes Grand,
 archiepiscopus Lundensis, ac positus in castro Syøborgh; sed sequen-
 45 ti anno occulte euasit, iuitque ad curiam contra regem conquesturus.
 Nuncius igitur pape Ysarnus in Daciam ueniens posuit interdictum
 super regnum ex parte pape, quod durauit circa quinque annos. Post-
 ea idem nuncius rediens regnum ab interdicto et regem absoluit ab
 excommunicacione; postea factus est archiepiscopus Lundensis, Io-
 50 hanne Grand translato ad sedem Bremensem.

Hic Ericus fecit Ericum, filium Waldemari ducis, ducem Iucie. Hic
 eciam, quamuis multam prolem cum uxore sua habuerit, nullam post

Ad. 23 prius ipsum] ipsum prius *Ad.* – ceperant] ceperunt *Ac.* 23–24 Nykopensi] Nykøpensi *Ab.*
 24 prius captum] captum prius *Aa.* – prius] *mgl.* *Abc.* – miserabiliter fame] fame miserabiliter
Ad. 27 fugauerunt] fugarunt *Ad.* – Veniens] Venientes *Ab.* – et] ac *Ad.* 28 Dacie] *mgl.* *Aa-c.* –
 Ringstadis] Ringstadh *Abc.* 29 filium] *i marg.* *Aa.* – regis] Suecie *tilf.* *Ac.* 30 Westgociam] Wesgo-
 ciam *Ac;* Vestogiam *rett.* *til* Vestgothiam *Ad.* 31 Ostgociam] Ostegociam *Ab;* Osgociam *Ac;*
 Østgothiam *Ad.* 32 intrauerunt] *rett. fra* intrassent *Ac.* – Stakæburgh] Stageburgh *Ab;* Stege-
 burgh *Ac;* Stæcheborg *Ad.* 33 superueniens] superuenit *Ab.* – oppugnauit] pugnauit *Aa-c;* *rett.*
fra pugnauit *Ad.* 35 se . . Swecis] Suecis se ipsum *Ad.* 36 lederetur] ledetur *Aad.* – uel] nec
Ac. 37 publicum] puplicum *Aa.* 38 rege] Danorum *tilf.* *Ab.* 39 periuri] *foran ordet slelt.* perpotens
Aa. – homagiati] omagiati *Ac.* 40 publice] puplice *Aa.* 43 og 59 Grand] Graand *Ad.* 44 Syø-
 borgh] Syoburgh *Ab;* Syøburgh *Ac;* Siøburgh *Ad.* 45 iuitque] iuit *Ac.* 47 quinque annos] annos
 5 *Ad.* 48–49 absoluit . . excommunicacione] ab excommunicacione absoluit *Ad.* 49 est] *mgl.*
Aa-c. 50 translato] translatus *Ab.* – Bremensen] *rett. til* Ripensem *Ad.* 52 habuerit] habuerat *Abc.*

se reliquit. Mortuus est autem in magna gloria anno regni sui 34., sepultusque est cum aliis regibus Ringstadis. Anno Domini 1319 die
55 Briccii confessoris. 13/11

Christoferus, frater Erici, successit ei in regno anno Domini 1320. Hic nullam iusticiam fecit, sed magis tyrannidem exercuit; ueritatem in uerbis non habuit; sed nimis lubricus fuit. Communitatem graui-
60 ter taliauit; nobiles indifferenter cepit uel proscrispsit. Propter quod nullus, quantumcunque sibi fidelis, de se securus erat. Hic habuit tres
filios, scilicet Ericum, Ottonem et Waldemarum; quorum primum regem constituit ac secum in Worthingburgh per Esgerum, // archiepi- 83 v
scopum Lundensem, coronari fecit. Sed cito postea gloriam suam amisit. Nam anno regni sui 7. filius eius Ericus rex per nobiles regni
65 captus et incarceratus fuit; quo audito Christoferus in Teutoniam fugit, nunquamque postea pristinam gloriam adeptus est. Dani uero assistenciam comitum Holsacie Gerardi et Iohannis pecunia conduxerunt, ac in odium Christoferi et prolis sue Waldemarum, paruulum relictum post Ericum ducem, regem creauerunt.

70 Sequenti autem anno post fugam suam Christoferus cum magno exercitu Teutonicorum nauigio in Sialendiam uenit, potenterque terram illam optinisset, si fraus Teutonicorum, qui secum erant, non fuisset; quia nolebant pugnare contra Teutonicos, qui cum Danis erant. Igitur nullo bello facto in Teutoniam est reuersus. Dani igitur,
75 iam securi, inceperunt proteruire; nullum iam timentes transierunt in Synderiuciam ac castrum Hathersleef, in quo homines comitis Gerardi erant, incenderunt; perrexeruntque in Gothorp, et illud castrum similiter habuissent, nisi quidam Dani, qui pro dicto comite zelabant, populum auertissent. Quamuis enim dictus comes eis contra Cristo-
80 ferum fideliter astiterit, ipsi tamen perfidi, iam a Christofero liberati, non solum comiti, quod sibi promiserant, negauerunt, sed eciam ipsum et terram suam destruere intendebant.

---

53 34] 33 *Ad.* 53–54 sepultusque] sepultus *Ab*–*d.* 54 est] *mgl.* *Aa.* – Ringstadis] Ringstadh *Ab.* 54–55 Anno . . confessoris] *mgl.*, *men mellem linierne er tilf.*: anno D. 1319 in festo Briccii episcopi et confessoris idus nouembris *Ad.* 54 die] *mgl.* *Aa.*; *gentaget Ac.* 55 Briccii] Brixii *Ab.* 56 *ouerskr.*: De regno Cristofero, *i marg. m. anden hd.* 109 Cristopher Ericks broder *Ab.* 58 uerbis] uerbo *Abc.* – sed] *mgl.* *Ab*–*d.* 59 indifferenter] indeferenter *Aac.* 60 nullus] *mgl.* *Ad.* – Hic] *mgl.* *Abc.* 61 Ottonem et] et Ottonem *Ad.* 62 secum] se cum filia *Ac.* – in Worthingburgh] Voringburgis *Ad.* 63 postea gloriam] gloriam postea *Ad.* 64 amisit] ammisit *Aa.* – 7.] 2° *Ac.* 66 nunquamque] nunquam *Abc.* – postea . . gloriam] gloriam postea *Ad.* – postea] *mgl.* *Abc.*; *ff. ndf.* – adeptus est] est adeptus *Ad.* – Dani] Postea Dani *Abc.*; *ff. ouf.* 67 Holsacie] Holzacie *Ac.*; *sål. oftere.* – Gerardi] Gherardi *Ab.*; Gerrardi *Ac.* 68 Waldemarum] filium *tilf.* *Ad.* 70 autem] *mgl.* *Ad.* 71 Sialendiam] Siællandiam *Ad.* 72 Teutonicorum] Teutunicorum *Ad.*; *ogs. i det flg.* 74 nullo] *mgl.* *Ad.* 75 iam] *mgl.* *Ad.* – transierunt] transieruntque *Aa.*; transiueruntque *Ad.* 76 Synderiuciam] Sinderiuciam *Ad.* – Hathersleef] Hathersløff *Abc.* 76–77 comitis Gerardi] Gerardi comitis *Abc.* 77 perrexeruntque] perrexerunt ulterius *Ad.* – Gothorp] Gothorp *Ad.* 78 comite] *mgl.* *Ab.* 79 eis] *tilf.* *o.*

Igitur anno Domini 1329. conuenerunt omnes Iutenses in bello ante castrum Gothorp contra comitem Gerardum; ibique uictoriam
 85 propter prodicionem quorundam Danorum amiserunt, multis prostratis innumerisque captis, qui per diuersas partes Teutonie sunt abducti. Ex tunc incepit fieri grauissimum iugum Teutonicorum super regnum, qui non solum terram, sed etiam castra regni optinebant; nobilesque regni, qui sperabant se post expulsionem Christoferi
 90 naturos, iam per Teutonicos, quos introduxerant, artabantur, capiebantur et serui fiebant. Propter quod latenter in odium Teutonicorum Christoferum reuocabant. Sed ipse reuocatus, memor iniurie sibi facte, cum comite in odium// Danorum concordabat; in cuius con- 84 r cordie signum et fomentum filius eius, rex Ericus, iam de carcere liberatus, recepit sororem comitis, ducissam Saxonie, uxorem. Resedit autem Christoferus in Scandorpborgh, Ericus autem filius eius in Nyborgh. Longum est autem enarrare de malis, que fiebant super indigenas terre. Cepit autem Christoferus quendam Tukonem, episcopum Burglanensem; propter cuius capcionem clerus regni tenuit interdictum
 100 um annis 7 et mensibus octo.

Postmodum orta est discordia inter Christoferum et comitem, repudiauitque rex Ericus sororem eius. Igitur anno Domini 1331, a principio regni Christoferi anno 12., bellauerunt Christoferus et filius eius Ericus contra comitem in Loheeth; et propter falsitatem Teutonicorum, qui cum eis erant, ut dicitur, uictoriam amiserunt, multisque de sociis illorum captis aufugerunt. Sed statim postea rex Ericus in Kilone miserrime defunctus est; delatumque est corpus eius in Sialandiam et in Soræ monasterio sepultum. Christoferus uero in Lalandiam ueniens turpiter a Danis et Teutonicis in Saxkyøpingh captus
 10 et in castro Aleholm incarceratus est. Sed cito postea liberatus transiuit in Falstriam, ibique in castro Nykyøping mortuus est et in supra dicto monasterio sepultus.

Circa hoc tempus Scanienses plurimos Teutonicos occiderunt Lundis et circa Helsingburgh, miseruntque nuncios ad regem Swecie Mag-

---

lin. foran fideliter *Ad.* 83 Iutenses| Iutones *Abc.* 84 Gothorp| Gotrop *Ad.* 85 amiserunt| amiserunt *Aa.* – multis| multisque *Ac.* 88 etiam| et *Ad.* 89 post| *derefter sleth.* erant *Aa.* 90 introduxerant| induxerant *Ab.* 95 Resedit| Recedit *Ac.* 96 Christoferus . . Scandorpborgh| in Scandorburgh Christoferus *Ad.* – Scandorpborgh| Scandorburgh *Ac.* 96–97 Nyborgh| Nyborgh *Ab.* 97–98 super . . episcopum| *tilf. o. siden af skr. Aa.* – indigenas| indigenis *Abc.* 99 Burglanensem| Burlanensem *Ad.* – cuius| *mgl. Ad.* 100 et . . octo| *mgl. Ad.* 1–4 repudiauitque . . comitem| *mgl. Ac.* 4 Ericus| *mgl. Abd.* – Loheeth| Lohethe *Ad.* 5 amiserunt| amiserunt *Aa.* 6 illorum| eorum| *Abd.* – Sed| et *Abc.* – postea| eodem anno *tilf. o. lin. Ad.* 7 in . . miserrime| miserrime in Kilone *Ad.* – Kilone| Kilonem *Aa.* 7–8 Sialandiam| Siællandiam *Ac.* 8 et| *mgl. Ab.* – in| *mgl. Ab.* – Soræ| Sora *Acd.* – uero| *mgl. Ac.* 9 in Saxkyøpingh| *mgl. Ad.* – Saxkyøpingh| Saxkoping *Ab.* 10 Aleholm| Aaleholm *Ad.* 11 Nykyøping| Nycøbing *Ad.* 14 Helsingburgh| Helsingborgh *Ac.* –

15 num, filium Erici ducis Swecie, exhibentes ei terram suam. Qui annu-
ens promisit Teutonicis pro dicta terra et castro Helsingburgh 70 milia
marchas puri argenti, datis multis obsidibus Dacis et Swecis, quo-
usque dicta summa solueretur.

Anno autem Domini 1334 Otto, secundus filius Christoferi, uenit
20 cum societate de Lalandia in Noriuciam, sperans terram cum indigen-
arum adiutorio optinere. Sed bellantibus contra eum circa Wibergiam
Teutonicis et quibusdam falsis Danis non solum uictoriam perdidit,
sed eciam captus in castro Holzacie Syebyergh fuit positus.

Anno Domini 1340 Gerardus, comes Holsacie, intrauit Iuciam cum
25 magno exercitu, habens secum// plus quam 11 milia expeditorum bel- 84 v
latorum et intendens totam nobilitatem Iucie extirpare et illam ter-
ram suis Teutonicis assignare. Partem autem exercitus secum habuit,
partem <cum> duobus filiis suis in aliis locis Iucie dimisit. Dum autem
ipsemet Randrus moraretur, ecce quidam militaris Iutensis, nomine
30 Nicolaus Ebbesson, habens secum tantum 47 socios, primo die Aprilis
nocturno tempore uillam Randrusiensem per pontem intrauit; cubi-
culumque dicti comitis adiens, percussis tympanis incendioque posito
in uilla, illud ualidissime fregit, ipsumque comitem intus cum aliqui-
bus aliis audacter interfecit, cum tamen ibidem in uilla exercitus co-
35 mites esset 4 milium armatorum. Quo facto dum euadere uellet per
eundem pontem, insequi fuerunt eum socii comitis cum pluribus
uexillis; quos adeo ualide repressit, ut interficeret ex eis duos sollemp-
nes milites cum aliquibus aliis; sicque tabulas pontis post se dissol-
uens cum suis euasit, non amittens aliquem preter unum. Dicto autem
40 comite interfecto, totus ille grandis exercitus cum uerecundia ad pro-
pria remeauit, stipendiis promissis et habitis destitutus; necnon et plu-
rimi ex eis occisi fuerunt per latentes incursus Danorum.

Eodem anno, secundo die Maii, idem Nicolaus Ebbesson interfecit

---

Swecie| Norwegie *tif.* *Ac.* 15 ei| *mgl.* *Ad.* 16 Teutonicis| Teutonicos *Ad.* – castro| *mgl.* *Ad.* –
Helsingburgh| Helsingborg *Ac.* 17 Swecis| Sueuis *Ac.* 19 autem| *mgl.* *Ad.* 20 cum . . Lalandia|
de Lalandia cum societate *Ab.* 21 eum . . Wibergiam| *mgl.* *Ac.* – Wibergiam| Wiburch *Ab.* 22 fal-
sis Danis| Danis falsis *Ad.* 23 captus| est et *tif.* *o. lin.* *Ad.* – Syebyergh| Syeberch *Ab.*; Syebergh
Ac.; Sægberg *Ad.* – fuit positus| positus fuit *Ad.* 24 1340| m 340 *Ac.*; 1334 *Ab.* 25 magno| maximo
Ad. 26 totam| Iuciam *tif.* *Ad.* – extirpare| extirpare *Ad.* 27 suis Teutonicis| Teutonicis suis *Ac.*
28 <cum>| autem *Aa-d.* – suis| *mgl.* *Ac.* – in| eciam *Abc.* – dimisit| demisit *Aa.* 29 militaris|
nobilis *Ad.* – nomine| *mgl.* *Ab.* 30 Ebbesson| Ebbysson *Aa.* – 47| 67 (*i. marg.* *tif.*: Chronicon
uulgare dicit 47) *Ad.* 31 nocturno tempore| tempore nocturno (*o. lin.* *tif.*: scilicet in diluculo)
Ad. – Randrusiensem| Randrusen. *Aa.* 31–32 cubiculumque| cubiculum *Ac.* 32 tympanis|
timpanis (*o. lin.* *tif.* *campanis Ad.*) *Aad.* 33 uilla| uillam *Ad.* – fregit| effregit *Ad.* 34 in uilla|
mgl. *Ab.* 35 milium| milia *Ac.* 35–36 euadere . . pontem| per eundem pontem euadere uellet *Ad.*
36 eum . . cum| socii comitis eum *Ab.* – eum socii| ex sociis *Ad.* – pluribus| plurimis *Ad.* 37
ualide| ualde *Abc.* – duos| *rett. fra* danos *Ac.* 37–38 sollempnes| solemnes *Ac.* 38–39 dissoluens|
dissoluens *Ad.* 40 ille| illa *Ab.* 41 destitutus| destitutus *Abc.* 42 furunt| *mgl.* *Ad.* – incursus| cursus

multos Teutonicos circa ampnem Skiærnæ, qui nitebantur ibi castrum
 45 edificare in malum Danorum. Sed et eodem anno, dum idem Nicho-
 laus obsideret castrum Skandorpburgh, congressus est cum magno
 exercitu Teutonicorum superueniente in die animarum. Magnam ^{2/11}
 stragem in eis fecit; attamen ipse cum aliquibus militaribus Danis
 ibidem occubuit.

50 Eodem anno, scilicet 1340, Waldemarus, regis Christoferi filius natu
 minimus, intrauit Iuciam, ueniens de Marchia, duxitque in uxorem
 sororem Waldemari, ducis Iucie. Sicque transiens ad placitum Wiberg-
 ense electus est a Danis in regem circa festum natiuitatis sancti Iohan-
 nis Baptiste. Quo facto transiit in Sialendiam, ut terram illam primi- ^{24/6}
 55 tus a Teutonicis optineret. Et quamuis eis maximam summam argenti
 pro castris ibidem sitis exponeret, nichilominus tamen propter frau-
 dulenciam eorum et falsitatem quorundam Danorum, qui secum
 erant, nichil finaliter ad intentum optinere ualebat, ita quod tandem
 eum in Iuciam remeare ex necessitate oportebat.//

60 Postquam plus quam per annum moram contraxisset in Sialendia,
 uenit iterum in Iuciam ad predictam ciuitatem Wibergensem, sabbato
 proximo ante festum sanctorum Primi et Feliciani conuenientibus ibi-
 dem melioribus regni tractantibus<que> de negociis regni. Tractaba-
 tur igitur ibidem inter cetera de statutis seruandis per Waldemarus,
 65 si eorum esse rex et dominus uoluisset. Ibi igitur statutum fuit, quod
 persone ecclesiastice iuribus, iurisdictionibus et libertatibus bonorum
 suorum ac familie sue libere gaudere deberent. Item quod decime eccle-
 siarum a rege non peterentur, nisi ugens necessitas incubuisset. Et
 ad hoc consensus episcoporum et meliorum regni adhiberetur. Et
 70 tunc prelati et ecclesie sufficiens fieret cautio pro eisdem. Item quod
 clerici et persone ecclesiastice ad placitum seculare uel coram iudice
 seculari non citarentur, nec talliantur, nec contra eos littere regie

Skokloster
 47,4°
 130 r

Aa. 43 Mäil| May Aa-c. - Ebbesson| Ebbysson Aa. 44 ampnem| annem Aad. - Skiærnæ| Skærnæ Aa; Skiærnæ Ab; Skiern Ad. - ibi| mgl. Abc. 46 Skandorpburgh| Skanderpburgh Aa; Scandropborgh Ac. - congressus| aggressus Ab. 47-48 Magnam stragem| stragem magnam Ac. 48 militaribus| mgl. Ad. 50 *overskr.*: De rege Waldemaro des daghes, i marg. m. sen. hd.: 110 Woldemar Christophers søn Ab. 50-55 Eodem . . optineret| *overstr. Ad, hvorefter Ad mgl. Som vist af Gertz synes Peder Olsen dog ogs. at have kendt det flg. (se Gertz s. 456 note). 50 scilicet| domini Ac. - regis| filius Ac. 51 duxitque| duxit Ad. 52-53 Wibergense| Wiburgense Abc. 53 a . . regem| in regem a Danis Ab. - sancti| mgl. Aa; beati Ad. 54 transiit| transiuit Ac. 55 Teutonicis| Teotonicis Aa. 56-57 fraudulenciam| fraudolenciam Ac. 60 Postquam . . Sialendia| postquam in Sialandiam plusquam per (mgl. Ab) annum moram contraxisset (Amen tilf. m. lysere blæk, hvorefter et ord er udraderet Ab) Aab; med denne sætning, som knytter sig til det foreg., ender kroniken i Aa og Ab. I Ac er sætningen Postquam . . contraxisset det sidste, der er skrevet m. den opr. hd., hvorefter det flg. er tilf. m. lidt senere hd. og lysere blæk. M.h.t. håndfæstningen, der foregives at være en, ellers ukendt, håndfæstning af Valdemar Atterdag, men må være uddrag af Valdemar 3. s. håndfæstning, se Den danske rigslougivning indtil 1400 s. 213 ff. - per| gentaget ved linieskifte Ac. 63 tractantibus<que>| tractantibus*

impetrarentur seu darentur quacunq̄ue de causa, sed foro ecclesie
 contra eos agere tenerentur. Item quod nullus extraneus et ignote
 75 li⟨n⟩gue uel imperfecte etatis ad// aliquam ecclesiam ⟨presentaretur, 130 v
 nec rex ullum clericum ad aliquam ecclesiam⟩ presentaret, nisi sibi
 merum ius in dicta ecclesia competeret ab antiquo. Item quod a sacer-
 dotibus ruralibus de terris uni⟨uscuiusque⟩ curie adiacentibus nullum
 seruicium regium exigeretur. Item quod non grauarentur claustra per
 80 equos uel canes regis pascendos. Item quod terra Borendholm cum
 aliis bonis archiepiscopalibus ad ecclesiam Lundensem redirent. Et,
 quantum in eo fuit, rex eciam ad hoc fideliter laboraret. Item quod
 pro morte Erici regis incausatis, qui eius morti presencialiter facto uel
 opere non interfuerunt, et qui non fuerunt legitime conuicti, ceteris-
 85 que expulsis et eorum heredibus ac quibuscunq̄ue aliis bonis suis mi-
 nus iuste priuatis bona sua, ubi inuenta fuerint, restituerentur. Item
 quod burgenses et mercatores libere uterentur suis mercimoniis abs-
 que grauaminibus et uariis theoloneis imponendis. Et absque quacun-
 que ⟨q⟩uota mercimoniorum suorum ducerent, quocunq̄ue uellent.
 90 Modicum autem de hiis punctis tenuit predictus Waldemar, quando
 peruenit ad regimen pacificum et quietum.

Ac. 75 li⟨n⟩que| ligue Ac. 75-76 ⟨presentaretur . . . ecclesiam⟩| mgl. Ac; udþyldt ofte i illi 35
 hândfæstn. 78 uni⟨uscuiusque⟩| uni Ac. 89 ⟨q⟩uotal uota Ac.

Årbogen, der er den ældste originale årbog på dansk sprog, fandtes i et lille håndskrift, som nu er opdelt i flere småhåndskrifter. Hovedparten med Jyske lov, som Per Terkelsen i Føvling lod skrive 1490, findes i AM. 10,8°, årbogsnotitserne findes i AM. 233,8°, og en kalender fra Århus stift fra samme håndskrift findes i AM. 168,8°. Årbogsteksten i det oprindelige håndskrift er nu delvis ulæselig, men inden håndskriftet blev sønderdelt, havde Arne Magnussen ladet årbogen afskrive. Afskriften findes nu i AM. 233,8°. De få og spredte notitser i Årbogen henviser den til Jylland og specielt til Århus. I samme retning peger kalenderen fra Århus stift. Sproget er jyskpræget.

A: Arnamagn. Inst. AM. 233,8°. – Aa: Smst. AM. 233,8, indlagt læg (Arne Magnussen). Jf. ovf.

Tryk: Ellen Jørgensen, Middelalderlig historisk Litteratur paa Modersmaalet (1930) 47.

Litt.: Ellen Jørgensen, anf. st. 11 f.

Aarr efther Gutz byrdh 1410 then tiisdagh nest for dyre war frwe AM. 233,8°
dagh om høsth ginghe tre hwdret danske welborn men aff Flenss- 1 v 12/8
borgh medh fem banner oc wille gripe tyss^{dz}, oc soo kam frise oc slowe
oc grebe thenum. Ther war meth Her Mangus Mwnk, som tha slaghen
5 bleff, Her Iahan Skarbenberigh, Swend Wtssen, Iens Trogelssen, Bisp
Boo, hans søstherssøn.

Mitsomer tiil forne thet same aar tha kam tyss^{dz} for Flenssborgh oc
wille winne henne, men the finghe icki framganh, for the edelle dan-
ske hoffuemen stodh soo mænneligh oc faste, oc dogh bleffue ther
10 manningh skoden oc døde.

— — —

Arr efther Gutz byrdh 1427 worth hertwgh Henrick aff Gottrop 2 r
slaghen.

Arr efther Gutz byrdh 1420 skendhe koningh Erick Femern oc drap
15 alth ther war wdhen børn oc qwinner.

Arr efther Gutz byrdh 1423 paa iwle affthen døde bisp Boo i Hel-
singhborgh, oc hans krop wort salthet oc kam tiil Aars paa Kørmess
affthen. 1/2

Arr efther Gutz byrdh 1455 døde bisp Cristhern aff Ribe. Oc thet
20 same arr paa sancti Staffens dagh om høsth døde Hr. . . . . Knutssen 3/8
ridher.

Item aar efther Gutz byrdh 1441 . . . . .

— — —

1–6 Aarr . . søstherssøn] om kampen se Ellen Jørgensen anf. st. s. 47 note. 14–15 Arr . . qwinner]

Item aar efther Gutz byrdh 1448 paa sancte Michelss affthen worth ^{2 v} ^{28/9}
 25 konningh Christhern keeyssdet paa Wiborgh landztingh.

Oc thet nesth aar ther efther videlicet sanct Pethers dagh om høsth ^{1/8}
 wort bisp Iens i Aarss keeyssdet.

Item aar effther Gutz byrdh 1459 worth koningh Erick iordhet i
 Wadstien. Thet same aar døde bisp Henning oc hertwgh// Alff paa wor ^{3 r}
 30 frwe afthen for iwl. ^{7/12}

Item aar etc. 1460 døde Kanne, prior i Ring closther.

Item aar etc. 1462 døde Anne af Bygholm.

Item 1463 greb koningh Cristhern bisp Iens aff Wpsaal.

Item 1464 døde bisp Henrick aff Ribe.

35 Item 1467 worth iuncker Hans udwald paa Wiborg lantztingh, oc
 thet same aar brende Arss, feck bisp Iens Kallø.

Item aar 1471 pa *sancti Gereonss* dag war thet onkelig slag paa ^{10/10}
 Brwnkebergh hoss Stocholm. Oc thet same aar brende Arss.

Nesth aar ther efther døde bisp Boo aff Lundh oc abbet Nielss aff
 40 Øm.

---

jf. Petrus Olai, se Annales Danici 211. 24–29 Item . . . hertwgh| mgl. i A. 28 koningh Erick| Arne Magn. tilføjer: Dette vil hand have forstaaet om Erico Pomerano. 29 Henning| ∴: biskop Henneke Ulfeld af Odense. 32 Anne| ∴: Anne Munk, enke efter Henrik Gyldenstjerne. 39 bisp Boo| ∴: ærkebiskop Tue Nielsen.

Annalerne er overleveret i en afskrift i Stephanius' håndskrift Uppsala De la Gardie XXV-XXIX efter et håndskrift *Varia documenta antiquitatum Danicarum*, som havde været i Huitfeldts besiddelse og senere befandt sig i det gamle Universitetsbibliotek, hvorfra det blev udlånt til Resen, men som nu er tabt. Ekscerpter af annalerne findes tillige i håndskriftet Uppsala H 112 med overskrift: *Hæc sunt excerpta ex libro D. Petri Roschildensis minoritæ*, efter udtogene meddeles: *Hæc ex libr. Geo Gylth*. På grund af ekscerpternes brudstykkeagtige karakter har de dog kun ringe værdi. Af større værdi er Peder Olsens ekscerpter i AM. 108,8°, formodentlig efter *Varia documenta*. Annalerne er blevet til uden for Danmarks grænser, måske i Østergötland. De har imidlertid benyttet dansk annalstof, således Lundeannalerne og Rydannalerne eller snarest en sammenarbejdet tekst af dem begge. Det danske stof går frem omtrent til slutningen af 13. årh. En oplysning under 1188 om en liturgisk reform i Lund kan måske give et vink om, hvor grundlaget for det danske annalstof opr. har hørt hjemme. Som vist af Sten Engström er sproget i annalerne humanistisk præget, hvorfor de næppe kan være ældre end beg. af 16. årh. Han tænker sig, at Annalarbejdet er forfattet af Poul Helgesen.

A: tabt. – *Aa*: *Varia documenta antiquitatum Danicarum*, tabt. – *Aa1*: Uppsala Univ. Bibl. De la Gardie XXV-XXIX f. 100 r. – *Aa2*: Arnamagn. Inst. AM. 107,8° noter og tilføjelser: fol. 39 seddel, 50 v, 53 r, 61 seddel, 62 r, 66 r, 66 v, 67 v (Petrus Olai, 1. halvd. af 16. årh.). – *Ab*: Hs. tilhørende Jørgen Gylth, tabt. – *Ab1*: Uppsala Univ. Bibl. H 112 (ekscerpter, 16. årh.).

Tekst efter Aa1 med varianter fra Aa2 og Ab1.

Tryk: Benzelius, *Monumenta vetera ecclesiæ Sveogothicæ* (1709) s. 81 (efter *Aa1*); Langebek, *Scriptores rerum Danicarum I* (1772) 387 (efter *Aa1*); Fant, *Scriptores rerum Svecicarum I* (1818) 50; Ellen Jørgensen, *Annales Danici* (1920) 138; Göte Paulsson, *Annales Suecici medii ævi* (*Bibliotheca historica Lundensis XXXII*, 1974 374).

Litt: Ellen Jørgensen, *anf. st.* 23 f.; Sten Engström, *Om tilkomsten av den s.k. Chronologia anonymi* (*Kungl. Human. Vet. Samf. i Uppsala årsbok 1963-64 p. 1 ff.*); *Corpus cod. Danicorum V Annales* (1965) XXII.; Göte Paulsson, *anf. st.* 202 ff.

Anno Domini 826 (uel ut alii 816) Dani cum Haraldo rege suo ad fidem Iesu Christi Domini nostri sunt conuersi per Poponem diaconum, qui candens ferrum nudis manibus illesus cunctis stupentibus portauit, credideruntque omnes, qui aderant, et Poppo episcopus factus est.

845. Beatus Ansgarius archiepiscopus Hamburgensis Suecos primo ad fidem sua predicatione conuertit.

1028. Martyrium perpressus est sanctus Ola(u)s, inclitus Noruegie rex.

[826 . . . 816 | 816 *Ab1*. 2 Domini nostri] *mg1. Ab1*. – sunt conuersi | conuersi sunt *Ab1*. 4 Poppo]

10 1088. Sanctissimus Canutus, rex Danorum, a perfidissimis Iutis occiditur Otthonie.

1098. Initium cepit Cisterciensium fratrum ordo sub beato Roberto.

1100. Fundata est Clarauallis, eiusdem ordinis celeberrimum monasterium.

1101. Ericus Bonus, rex Dacie, mortem oppetiit peregre agens uersus Hierosolymam sepultusque est in Cypro, que est maris Mediterranei famosissima insula.

1103. Ascerus primus consecratus est archiepiscopus in Dacia.

20 1119. Factus est dux Slesuicensis sanctus Canutus, filius Erici Boni.

1130. Idem sanctus Canutus martyrizatus est Ringstadi(s) 7. Idus Ianuarii.

1134. Roskildia uastatur a Sclauis.

1135. Nicolaus rex et episcopi tres occisi sunt.

25 1136. Haraldus rex interfectus est.

1143. Riche (qui forte Richardus est) episcopus Roschild(ensis) occiditur.

1144. Conuentus missus est in Aluastrum et in Nouam uallem (uno) die. Eodem anno uenit in Heriuadam.

30 1147. Conuentus uenit in Houedtøon. Eodem anno obiit mortem Ericus, rex Dacie, in Otthonia monachus factus.

1149. Eschillus archiepiscopus captus est a Suenone rege.//

1150. Conuentus fratrum uenit in Warnhem.

35 1153. Sanctus Bernhardus migravit a seculo 73. etatis sue anno. Eodem anno conuentus uenit in Esrom.

1158. Vite schola (quod est insigne monasterium in Iutia) fundatur. Eodem anno Absalon factus est episcopus Roskildensis.

1160. Conuentus uenit in Saba. Eodem anno sanctus Ericus, rex Suecie, Upsalie martyrium passus est anno regni sui decimo.

40 1161. Conuentus mittitur in Soram et in Tutam uallem.

1162. Fundatum est monasterium Iulitte a Carolo rege, filio Suercheri primi.

45 1163. Conuentus mittitur in Guthualiam. Eodem anno consecratus est Stephanus, archiepiscopus Upsalensis, qui fuit monachus in Aluaastro, anno Caroli regis quinto.

1164. Tres magi Coloniam translati sunt. Eodem anno canonizata est sancta Helena ab Alexandro papa 3. per Stephanum archiepiscopum Upsalensem. Eodem anno primo uenit pallium ad regnum Suecie.

Popo *Ab1.* 5 factus est| est factus *Ab1.* 8 Ola(u)us| Olaus *Aa1.* 10 Iutis| Iutiis *Aa1.* 12-13 1098 . . Roberto| *stâr efter den flg. note. Aa1.* 21 Ringstadi(s)| Ringstadiaë *Aa1.* 26 Roschild(ensis)| Ros-

1167. Carolus rex Suecie interfectus est in Visinxø a Canuto rege
 50 Suecie, filio sancti Erici regis et martyris.
1168. Translatus est beatus Canutus dux Ringstadi(s) presentibus
 Eschillo Lundensi et Stephano Upsalensi archiepiscopis.
1171. Sanctus Thomas archiepiscopus Cantuariensis martyrizatus
 est, quia noluit consentire, ut ecclesiastica bona uenirent in predam et
 55 direptionem quorundam tyrannorum regni Anglie.
1173. Couentus uenit in Locum Dei.
1176. Passa est beata Margareta Roskildie.
1177. Eschillus archiepiscopus relicta sede Lundensi factus est mo-
 nachus in Clara ualle, cui surrogatur in archiepiscopatu Absalon epi-
 60 scopus Roschildensis.
1181. Waldemarus rex Danie apud Trauenas occurrens imperatori
 duas filias suas desponsauit, unam imperatoris filio et alteram comiti
 Sigfrido.
1181. Obiit Stephanus, primus archiepiscopus Upsalensis, 15. Kal.
 65 Augusti et sepultus in capell(a) monachorum monasterii de Aluastro, ^{18/}
 unde postulatus erat.
1182. Obiit Waldemarus primus, sancti Canuti ducis filius, 4. Idus
 Maii. Eodem anno uita functus est Eschillus archiepiscopus in Clara ^{12/}
 ualle.
- 70 1186. Conuentus uenit in Oliuam.
1187. Hierusalem capitur a Soldano. Eodem anno Ioannes archi-
 episcopus Upsalensis interfectus est apud Al//marnstæck a paganis et 101 r
 sepultus Upsalie, et Sicktuna combusta est a paganis.
1188. Facta est translatio sancti Cetelli. Et eodem anno ordinatum
 75 est officium in ecclesia Lundensi.
1190. Monasterium Reinfaltdt fundatur.
1191. Conuentus uenit in Rus regis.
1194. Conuentus uenit in Asilum.
1200. Holsatia subiugatur a Danis.
- 80 1201. Obiit Absalon archiepiscopus, et Andreas in illius locum eli-
 gitur.
1202. Birgerus, dux primus Suecie, obiit. Eodem anno migravit ex
 hoc seculo beatus Wilhelmus, abbas de Ebbelholt.
1202. Obiit Canutus, rex Dacie, pridie Idus Nouembris, et corona- ^{12/}
 85 tur in regem Waldemarus II.

childiæ Aa1. 29 (uno) | mgl. Aa1. 48 pallium . . regnum] = Ab1; mgl. Aa1. 49 Visinxø] = Ab1; Vixinxø Aa1. 50 martyris] rett. fra matris Aa1. 51 Ringstadi(s)] Ringstadium Aa1. 65 capell(a)] capello Aa1. 73 combusta] rett. fra robusta Aa1. 79 subiugatur] subiungatur Aa1. 82 1202] her begynder Aa2 - Birgerus] Byrgerus Aa2. - Eodem] et eodem Aa2. 83 de] = Ab2; mgl. Aa1.

Ut intelligas, lector, regiam stirpem ius habentem ad regnum Suecie descendisse a Danorum regum prosapia, subiectam oculis tuis genealogiam diligenter expende.

Sueno Estridson inter multos, quos habuit filios, duos eximios genuit uiros, unus erat Canutus rex, insignis Christi martyr, cuius sacre reliquie Otthonie condite sunt, ubi etiam passus est, alter erat Ericus Bonus, dictus Eyegodt, qui moriens Hierosolymam profectus, sepultus est in Cypro. Prior, namque sanctus Canutus martyr, genuit filium Carolum nomine, Flandrie comitem, et duas filias Ceciliam et Ingridim; hec posterior nupsit Fulchoni cuidam, uiro inter omnes Suecos nobilissimo, qui ex ea genuit Benedictum, patrem Magni Mannekioldt, qui postea genuit Birgerum nobilissimum ducem, dictum Ierll, patrem Magni Ladelaas regis Suecie. Alter Suenonis filius Ericus Eyegodt genuit Canutum ducem et martyrem de Ringstadia, cuius filius Waldemarum genuit Rykyssam, reginam Suecie, ex qua nati sunt Ericus rex, dictus Lespe, qui absque liberis mortuus est, et Ingeborg du(cissa), uxor Birgeri Ierll eximii ducis, que genuit Magnum Ladelaas, predictum regem Suecie.

1203. Waldemarum 2. coronatur.

1204. Arma mouit contra Noruegiam Waldemarum rex <at>que hostibus factus superior Erlingum constituit regem ibi et Philippum quandam fecit ducem. Erlingus prestitit homagium Waldemaro datis in hoc obsidibus ex Normannis. Hec autem facta sunt apud Tunsbiergh.

1208. Initium habuerunt ordines minorum et predicatorum. Eodem anno pugnatum est acriter in Lena Westgotie duce Suerchero, filio regis Suecie Caroli, cui iuncte erant Danorum copie fortissime sub principibus belli Ebbone Sunonis et Lau/rentio, fratre illius, fortissimis pugnatoribus, filiis domini Sunonis Sialandici de Knarretorp, factaque est magna utriusque exercitus strages, cecideruntque in eo prelio ipsi belli principes. Pugnatum est autem pridie Kal. Februarii, cessitque uictoria Suerchero, uerum maxima sui exercitus iactura.

84-88 1202 . . expende] *mgl.* Aa2. 90-93 unus . . Cypro] scilicet sanctum Chanutum regem et Ericum Eyegodt *Ab1.* 90-91 cuius . . est] *mgl.* *Ab1.* 92-93 qui . . Cypro] *mgl.* *Ab1.* 93 Prior . . martyr] Sanctus Chanutus rex *Aa2.* - namque] scilicet *Ab1.*; scilicet *tilf.* *Aa1.* - sanctus] *mgl.* *Ab1.* 94-95 Ingridim] Ingridem *Aa2.* 98-99 Alter . . Eyegodt] Chanuti regis frater Ericus rex dictus Eyegodt *Aa2.* 100 Waldemarum] primus *tilf.* *Aa2.* 1 et] de *Aa1.* 2 du(cissa)] *mgl.* *Aa2.*; dux *Aa1.* *Ab1.* - Ierll] Ierl *Ab1.* - que] qui *Aa1.* 3 predictum] *mgl.* *Aa2.* - Suecie] Suetie etc. Hinc intelligas, lector, regiam stirpem ius humanum (*rett. til* habentem) ad regnum Suetie descendisse a Danorum regum prosapia ex hac predicta genealogia, *derefter mgl. det flg. frem til 1251 Aa2.*; et Waldemarum regis. Hec genealogia plenius habetur supra post historiam Erici Lam regis *tilf.* *Ab1.* 5 <at>quel itaque *Aa1.* 9-10 Initium . . anno] *mgl.* *Ab1.* 11 iuncte] = *Ab1.*; multe *Aa1.* 12 Sunonis] = *Ab1.*; Suneson *Aa1.* 12-13 fortissimis pugnatoribus] *mgl.* *Ab1.* 13 filiis] filii *Ab1.* - domini] = *Ab1.*; ducis *Aa1.* - Knarretorp] = *Ab1.*; Knarretorp *Aa1.* 15 ipsi] = *Ab1.*; ipsius *Aa1.* - Pugna-

1210. Bellatum est rursus in Gyllstenreen, ubi rex Suercherus, dictus Hack, Caroli regis filius, occubuit et Folcho dux, alii quoque multi uiri nobiles de Folkungis, cessitque uictoria Sueuis. Eodem anno coronatus est Ericus 2., filius Canuti regis, in regem Suecie 11. Kal. Decembris duxitque uxorem Richissam, filiam Waldemari regis Danorum, filii sancti Canuti ducis, que genuit postea Ericum Lespe, regem Suecie, qui absque liberis defunctus est, et Ingeburgem duc(issam), uxorem Birgeri Ierll ducis, que postea genuit Magnum Ladelaas, patrem Birgeri regis et duorum ducum, scilicet Waldemari et Erici.

1215. Celebrate sunt nuptie regis Waldemari cum filia regis Portugalie, qui antea duxerat filiam regis Bohemie.

1215. Rex Waldemarum constituit filium suum Waldemarum regem in placito Wiburgensi. Eodem anno cum Otto imperator armato milite uenisset aduersus Waldemarum regem occupaturus Holsatiam, si res successisset illi ex uoto, sentiens autem occurrere sibi regem Waldemarum cum ingentibus copiis in fugam est conuersus, nec quieuit, donec ultra Albiam uentum esset.

1216. Obiit Ericus 2., rex Suecorum, filius Canuti. Eodem anno rex Waldemarum terram comitis Henrici ultra Albiam paulatim uastare ac populari cepit extruxitque duas arces non procul ab Hamborg; ducatum Slesuicensem uero Erico filio suo contulit, comitatum autem, quem ab Henrico uindicarat, Nicolao filio suo dedit, quem ex pellice habe(bat), non autem ex uxore libera ac legitima.

1218. Waldemarum tertius rex coronatur apud Sleswig. Eodem anno Roschildia uastatur.

1221. Transiit ex hoc mundo beatus pater Dominicus.

1223. Captus est rex Waldemarum cum filio dolo et in Sclauiam deductus.

1226. Obiit sanctus Franciscus.

1226. Liberatus est a captiuitate Waldemarum rex una cum filio suo interueniente maxima mulcta.//

1231. Obiit Waldemarum 3. rex Dacie.

102 r

1232. Coronatus est Ericus in regem Dacie, et frater eius Abel Iutie ducatum accepit.

1237. Bellum fuit in Scanør inter Normannos et Danos.

---

tum . . . Februarii] *mgl. Ab1.* 17 Bellatum] Pugnatum *Ab1.* – Gyllstenreen] Gylstynsraan *Ab1.* – ubi] *mgl. Aa1.* 18 Hack] Hach *Ab1.* 19 Folkungis] Folkengis *Aa1.*; Folchungis *Ab1.* 20–21 11 . . . Decembris] *mgl. Ab1.* 21 Richissam] Rigissam *Aa1.*; Richisam *Ab1.* – Waldemari] 1 *tif. Ab1.* 22 filii . . . ducis] *mgl. Ab1.* – postea] *mgl. Ab1.* 22–23 regem Suecie] Suecie etc. Alibi diffusius habes de hoc (*dermed slutter nolen*) *Ab1.* 23 duc(issam)] ducem *Aa1.* 26–27 Portugaliel Portugallie *Aa1.* 39 habe(bat)] habent *Aa1.* 42 1221 . . . Dominicus] *står efter l.* 47 mulcta *Aa1.* 55

1239. Ericus, rex Dacie, duxit uxorem Iuttam, filiam ducis Saxonie.

1242. Inclite recordationis Waldemarus 2., rex Dacie, in cena Domini quieue(it) 5. Kal. Aprilis, filiis autem suis antea in matrimonio^{28/s} iunctis, disposito prius regno in optima pace.

1244. Celebrate sunt nuptie Erici 3., regis Suecie.

1245. Laurentius legifer quidam Osgotorum rapuit sororem regine Suecie.

60 1247. Graue incendium totum Sorensen monasterium absumpsit.

1250. Obiit Ericus 3., rex Suecie, et Waldemarus in regno successit. Eodem anno Ericus 2., rex Danorum, a fratre suo Abel dolo occiditur in uigilia sancti Laurentii. Est autem Ringstadi(s) sepultus.^{9/s}

1251. Coronatus est Waldemarus, Suecie rex, in ecclesia Lincop-
65 ensi. Eodem anno nobilissimi uiri Canutus Magni et Philippus Canuti atque Philippus Petri cum multis Teutonibus interfecti sunt. Erat autem dictus Canutus filius domine Catharine, filie regis Erici secundi.

1252. Abel, rex Dacie, interfectus est a (Fri)sonibus iusto Dei iudicio, quod ille prius occiderat dolo innocentissimum fratrem suum
70 Ericum. Huic Abel successit alius frater nomine Christoforus, cuius tempore bellatum est in Scanør.

1259. Obiit Christoforus, rex Dacie.

1274. Ortum est dissidium inter Waldemarum, Suecie regem, et illius fratres.

75 1276. Coronatus est in regem Suecie Magnus Ladelaas in ecclesia Upsalensi. Et eodem anno circa festum sancti Martini duxit uxorem^{11/11} dominam Heluigh, filiam comitis Holsatie.

1277. Waldemarus cum rege Dacie Erico (cum) exercitu magno uastauit Westgotiam. Eodem anno reconciliati sunt Magnus rex et dominus Waldemarus, regis frater, qui ob stuprum, quod admiserat cum
80 uxoris sue sorore, a regno Suecie deturbatus est, postquam multis^{102 v} annis gloriose regnauerat. Igitur hac lege reconciliati sunt, ut Waldemarus esset Westgothorum et Ostgothorum dominus, Magnus uero partium superiorum, dicereturque solus rex et princeps totius regni
85 Suecie.

1279. Resignauit dominus Waldemarus totum Suecie regnum ad manus fratris sui domini Magni Ladelaas factusque est exul apud Danos ob stuprum prius commemoratum.

---

quieue(it) quieuerat *Aa1.* 63 Ringstadi(s) Ringstadii *Aa1.* 65 Eodem] et eodem *Aa1.2.* 66 atque] = *Aa2*; filius etiam *Aa1.* 68-74 1252 . . fratres] *mgl.* *Aa2.* 68 (Fri)sonibus] Phrysonibus *Aa1.* 76 sancti] *mgl.* *Aa2 Ab1.* 77 Heluigh] Helleuig *Aa2*; Heluig *Ab1.* - comitis] Canutus *Aa1.* 78-14 1277 . . cepisset] *mgl.* *Aa2.* 78 (cum)] in *Aa1 Ab1.* 79 Westgotiam] Vesgothiam *Ab1.* 83 Westgothorum . . Ostgothorum] Vesgothorum et Osgothorum *Ab1.* 86 Resignauit] Resignat

1284. Electus est in regem Suecie Birgerus, filius Magni Ladelaas,
 90 et Ericus, illius frater, dux factus est, utroque adhuc impubere. Do-
 minus uero Benedictus, frater domini regis Magni, factus est dux Fin-
 landie.

1286. Interfectus est Ericus, rex Dacie, dictus Klipping, filius Chri-
 stofori regis et pater alterius Christophori, patris Waldemari dicti
 95 <Duri> Sore sepulti. In nocte uero sancte Cecilie ruri agens uenationis ^{22/11}
 gratia in dioecesi Wibergensi uilla Findetorp cum grauius soporatus
 dormiret in horreo quodam, dormientibus etiam omnibus, qui cum
 illo erant, ingressi sunt clam septem uiri, preuia laternula, de indu-
 100 stria armati, quorum unus regis caput manui innixum graui pugione
 crudeliter perfodit, ceteri autem inuadentes regium cadauer iam ex-
 anime intulerunt illi 70 uulnera in ultionem, ut ferebatur, nefande li-
 bidinis, qua corruperat et expugnauerat multarum etiam nobilium
 matronarum pudorem, inter quas fuerat etiam stuprata uxor domini
 Stigoti, marscalci regni.

1287. Iuratum est in Dacia a 27 nobilibus uiris dominum Iacobum,
 comitem Hallandie, dominum Stigotum marscalcum, dominum Ni-
 colaum Hallandsfar, dominum Petrum Porse aliosque multos illorum
 complices ueros esse regis Erici interfectores, qui statim sibi timentes
 in Noruegiam fugerunt receptique sunt sub regis Noruegie protec-
 10 tione.

1290. Mense Decembri 15. Kal. Ianuarii obiit princeps magnarum ^{18/12}
 uirtutum sempiterna memoria dignus dominus Magnus Ladelaas, rex
 Suecie, regnauitque filius eius Birgerus pro eo, undecimum annum
 agens, cum regnare cepisset.

1293. Mortuus est dominus Stigotus quondam marscalcus regis
 Dacie in insula Hielm, quam arce quadam munierat, unde etiam pi-
 15 raticam exercuit; corpus postea occulte traductum est in ecclesiam
 Hindzholm.

1294. Captus est Rane Jonsen a Christophoro rege Danorum et
 20 ante Roschildiam rota percussus occubuit in ul//tionem patris dicti ^{103 r}
 Christophori, scilicet Erici regis, cuius idem Rane fuerat cubicularius.

1296. Congelatum est mare tanto rigore, ut equitari poterat de
 Opslo ad Iutiam.

Ab1. 91–92 Finlandie] = *Ab1*; Findlandie *Aa1.* 93 est] iste *tilf.* *Ab1.* 93–95 rex . . Cecilie] *agl.* *Ab1.* 95 <Duri>] *agl.*, *men plads åben Aa1*, *udfyldt efter Ab1.* 96 in . . Findetorp] *agl.* *Ab1.* 100 crudeliter] *agl.* *Ab1.* 1 uulnera] *derefter agl. resten af noten Ab1.* 5 dominum] = *Ab1*; dominis *Aa1.* 7 Hallandsfar] Hallandtzfar *Ab1.* 8 interfectores] *derefter agl. resten af noten Ab1.* 15–16 dominus . . Daciel Stigotus marschalchus regni *Aa2.* 16 Hielm] Hielle *Aa2.* 17–18 corpus . . Hindzholm] *agl.* *Aa2.* 22–23 1296 . . Iutiam] *agl.* *Aa2.*

Annalerne 1095-1194 følger i overleveringen annalerne 980-1286 som omtalt i indledningen til disse annaler. De fandtes ligesom disse i et håndskrift i det gamle Universitetsbibliotek sign. F 40 i Capsa Cypriani ordo 3 in 4° no. 62, der gik tabt ved branden 1728, og i et ligeledes tabt håndskrift, som ejedes af Langebek og af ham blev tilskrevet Hamsfort, og hvorefter han udgav teksten i *Scriptores*. En afskrift af annalerne, der sagdes at stamme fra Hans Petersen Horsens, fandtes desuden i A 9 i det gamle Universitetsbibliotek og gik tabt ved branden 1728. Annalerne er uddrag af Rydannalerne, men hyppigt omskrevet og undertiden med tilføjelser, særlig fra Saxo. De er benyttet af Hamsfort i hans *Chronologica secunda*.

A: tabt. - Aa: Hs. tilhørende Langebek, af ham tilskrevet Cornelius Hamsfort, tabt, men trykt af Langebek i *Scriptores rerum Danicarum III* (1773) 627.

Tryk: Langebek, anf.st.; Ellen Jørgensen, *Annales Danici* (1920) 195 f. (efter Langebek).

Litt.: Ellen Jørgensen anf. st. 32 f., *Corpus codicum Danicorum V Annales* (1965) XXII f.

- Langeb. Script. III
627
- Anno 1095. Olaus Famelicus in lecto suo subitanea morte preuentus anno regni septimo.
- Item fit translatio sancti Nicolai de Mirrha in Barum.
- Item Cisterciensis ordo exordium sumpsit 12. Calend. Aprilis. 21/3
- 5 1103 uel 1104. Ericus Egot in Cipro cum uxore Botilda obiit. Sequitur interregnum duorum annorum.
- Eo tempore Ascerus factus primus archiepiscopus Danorum.//
- Nicolaus regnauit post Ericum annis 32, interfectus anno 1133. 628
- Anno 1137. Factæ tenebræ in quadragesima in omni terra, et Ascerus archiepiscopus obiit succedente Eschillo.
- 10 1141. Quarto Calend. Aprilis tenebre facte per totum orbem. 29/3
- Eschillus archiepiscopus posuit Olao Haraldi filio obsides.
- Anno 1142. Et bellum fuit Distling.
- Anno 1147. Conuentus uenit Lyuse.
- 15 Et Ericus rex in Selandia feбри corripitur, in Fioniam secessit et Ottoniæ moritur.
- Et conuentus mittitur in Houetø.
1149. Eschillus archiepiscopus capitur a Suenone rege.
1150. Bellum fuit apud Arcune, ubi Sueno parum profecit.
- 20 Ketillus, ecclesiæ Vibergensis prepositus, sanctitate plenus obiit.
- Bellum fuit Slangethorp inter Suenonem et Canutum, et uicit Sueno.
- Anno 1151. Bellum fuit Viberge, fugit Kanutus, exulat in Russia.
1153. Conuentus uenit Esrom.

---

9 quadragesimal solformørkelsen fandt sted 21. maj.

- Kanutus rediens in patriam, castrum Mildeburg extruxit Frisorum
 25 auxilio.
1158. Conuentus mittitur in Wittescholam.
 Absalon factus episcopus Roskildensis.
1160. Conuentus uenit in Sabam.
1161. Conuentus missus Soram Idus Iulii. 15/7
- 30 1162. Tuta uallis fundatur.
1163. Canutus natus de Waldemaro et Sophia.
1164. Conuentus missus in Guthualiam 6. Idus Septembris. 8/9
 Rex murum fecit Danwerck.//
1166. Conuentus uenit in Øom, que insula chara dicitur. 629
- 35 Valdemarus subiecit Slauos.
1167. Bellum fuit inter Noruegicos principes. Waldemarus uni parti
 auxilio fuit.
 Borrisius captus est et erutis oculis factus spado.
1170. Christophorus Valdemari filius nothus dux Sunder Iutiæ
 40 moritur.
1172. Conuentus uenit in Darchum, qui postea uenit in Hilda.
1173. Uenit in Locum Dei, qui dicitur Løgum.
1176. Stetinum a Danis obsessum et captum.
1177. Quædam Margareta Roschildis passa.
- 45 Canutus filius Valdemari factus rex Scaniæ et Hallandiæ.
1178. Eschillus, Lundensis archiepiscopus, factus monachus Clareuallensis. Hic Vilhelmum Angliæ ortum, fratrem Genoueuæ, induxit in Daciam eique de suo patrimonio locum Abelholt pro clastro fundando et insulam Eskil ad uictum dedit.
- 50 1179. Bellum fuit in Fliuuse contra Slauos.
1180. Nicolaus de prosapia regali plenus sanctitate Arus obiit.
1182. Eschillus archiepiscopus obiit in Clareualle.
1183. Kanutus rex regnum iniit ducens filiam regis Ungariæ.
1184. Imperator per legatos humagium a Canuto petiit.
- 55 1185. Expeditio in Vulgast, uictores Dani.//
1186. Boislaus, princeps Pomeraniæ, subiicit se Danis. 630
1187. Boislaus adiurans uxorem et filios, ut Danis amicitiam fideliter seruarent, amicus Danorum extitit.
 Conuentus missus in Oliua.
- 60 Obiit Suno Ebbonis. Eclipsis solis.
1188. S. Ketillus translatus, fuit prepositus claustris sancte Mariæ Vibergensis. Dux Valdemarus factus miles a fratre rege cum magna solemnitate Roskildiæ.
1189. Expeditio facta in Sclauiam.
- 65 1190. Magnus Oluffson obiit, qui quondam de prodicione una

cum con/sobrinis Benedicto et Carolo et aliis plurimis conuictus erat 631
coram rege Valdemaro I, sed ad gratiam cum aliis receptus est.

Conuentus mittitur in Reinevelde.

1191. Expeditio facta in Finlandiam, uicerunt Dani.

70 1192. Conuentus nigrorum monachorum existens apud ecclesiam
Michaelis iuxta Slesuig mittitur in Gøhlholm per episcopum Valde-
marum.

Petrus, filius Sunonis Ebbesøn, fit episcopus Roskildensis.

75 1193. Valdemarus, episcopus Slesuicensis, contra consobrinum
regem conspirans et uadens in Noruegiam indeque rediens cum 30
longis nauibus captus, sedens per 14 annos in turri Søborch. Qui con-
firmationem pape super decimis episcopalibus obtinuit, quas ante-
cessor Fridericus in ecclesiam Slesuicensem procurauit apponi.

1194. Conuentus mittitur in Asylum.

80 Et expeditio facta in Estoniam.

Annalerne, der omhandler Erik Glippings historie, fandtes i samlingsbindet A 9 i det gamle Universitetsbibliotek, hvorefter de er afskrevet i Stephanius' Systema Uppsala De la Gardie XXV-XXIX, hvoraf Hamburghåndskriftet atter er en kopi. Annalerne bygger på Jyske krønike, men er stærkt bearbejdet.

A: tabt. - Aa: Hs. A 9 i det gamle Universitetsbibliotek, tabt. - Aa1: Uppsala Univ. Bibl. De la Gardie XXV-XXIX f. 125 r. - Aa1a: Hamburgsh. Cimbria illustrata (tabt).

Tryk: Ludewig, Reliquiæ manuscriptorum IX (1731) (efter Aa1a?); Langebek, Scriptores rerum Danicarum V (1783) 614 (efter Ludewig); Ellen Jørgensen, Annales Danici (1920) 196.

Litt.: Ellen Jørgensen, anf. st. 33 f.; Corpus codicum Danicorum V Annales (1965) XXIII.

Anno Domini 125<9>. Ericus, filius Christophori regis, successit patri in regno. Hic decimas ecclesiarum tulit, nullam fecit iustitiam, monasteria per equos suos et canes depauperauit totusque lubricus uxores nobilium uiolauit. Propterea diuino iudicio comites Holsatie et Iarimarus, princeps Rugie, multa damna regno intulerunt.

125 r Upps.
De la Gardie
XXV - XXVIII

Anno Domini 1260. Ericus filius Abel factus est dux Iutie mortuo fratre Waldemaro, et Olauus, episcopus Burglanensis, occiditur in ecclesia sua per quendam militem Ioannem Glob.

Anno Domini 1261. Factum est bellum in Lohett inter regem et ducem// Ericum in profesto sancti Olai. Et cecidit nobilitas Danorum ex parte regis propter proditionem Petri Findtzøn, qui principalis fuit in exercitu regis, captusque est rex cum matre sua regina Margaretha Sprenghest et Nicolaus, episcopus Slesuicensis, et multi alii; et plures occisi sunt in illo bello. Sed sequenti anno regina Margaretha liberata est, que statim per Matthiam Flortorp capi fecit Petrum Findzen et altissime suspendi ante castrum Nyborrig.

125 v 28/1

Anno Domini 1264. Liberatus est rex ea conditione, ut Agnetham, filiam Alberti marchionis, uirginem pulcherrimam, in uxorem reciperet sine dote.

Anno regni eius 7. Guido cardinalis fuit in Dacia, de quo alias.

Anno regni eius 9. Edificatum est castrum Kolding. Et post hec obiit dux Iutie Ericus. Rex autem Ericus pro paruulis ducis administrationem suscipere uolens arces et domus coepit occupare, quod etiam comites Holsatie facere attentarunt, ob quod bellum inter eos oritur.

Anno eius 16. Celebratum est concilium generale Lugduni per Gre-

1 125<9>| 1250 Aa. 29 a(rch)iepiscopus| andri episcopus Aa. 40-41 cat(h)edrali| chatedrali Aa.

gorium papam 10., ubi fortassis reconciliatus est rex Ericus cum archiepiscopo Iacobo.

Eodem anno scilicet 1274. Mortuus est in reuersione de exilio Iacobus archiepiscopus, cui successit Erlandus.

30 Anno Domini 1277. Bellum fuit acerrimum inter Danos et Noricos in Scanøer, et preualuerunt Dani, et ceciderunt de Noricis ultra 5 millia.

Anno Domini 1283. Waldemarum, filius Erici ducis, factus est dux Iutie.

35 Anno Domini 1286, ducatus sui secundo, captus est cum domino Tuchone Appfelgaardt per regem et incarceratus, sed sequenti anno ad preces nobilium liberatus conspirare coepit cum aliquibus nobilibus regni in mortem regis, qui et interfectus fuit per aliquos ab eis missos iuxta Wibergum, cum dormiret in lecto suo clam in nocte s.

40 Ciciliæ anno uero regni sui 26, sepultusque Wibergis in ecclesia cathedrali. Accepit autem uulnera mortalia 56, quorum fuit nullum infra pectus preter unum. Reliquit autem tres filios, Ericum, qui fuit rex designatus ante mortem patris, Christophorum et Waldemarum, qui mortuus fuit apud marchionem, auunculum suum.^{22/11}

Annalerne er bevaret i en afskrift fra o. 1700 i AM. 1030, 4°, der går tilbage til det tabte samlingshåndskrift Veriloquium vetus. De består væsentlig af udtog af Ribeannalerne, men har også kendt Lundeannalerne. Peder Olsen har benyttet annalerne.

A: tabt. – Aa: Hs. i det gamle Universitetsbibl. Veriloquium vetus, E 42, tabt. – Aa1: Arnamagn. Inst. AM. 1030, 4° f. 34 v.

Tryk: Langebek, *Scriptores rerum Danicarum IV* (1776) 22 (efter Aa1); Waitz, *Monumenta Germaniæ historica, Scriptores XXIX* (1892) 228 (brudstykke); Ellen Jørgensen, *Annales Danici* (1920) 200.

Litt.: Ellen Jørgensen, anf. st. 35 f.; *Corpus cod. Danicorum V Annales* (1965) XXIII.

De Harde Kanuto, Danie et Anglie rege. Hic cum imperatore domabat Ytaliam. Obiit in Anglia.

A. M. 1030,40
34 v

1101. Obiit Ericus Egothe in Cypro insula cum uxore sua, ubi miraculis coruscant.

5 1150. Sanctus Ketillus, prepositus Wibergensis, migravit.

1157. Obiit Eschillus archiepiscopus secundus, et consecratus est Absalon Roskildensis.

1163. Iuit Waldemarus rex ad imperatorem Metis, ubi contra dolos Cesaris se et suos cautissime <ger>ebat et directione Henrici, ducis
10 Brunsuicensis, rediit. Et contra malitiam Teutonicorum Danwirke muro circumcinxit, quod prius de lignis erat.

1170. Rugia acquisita a Danis ad Christum conuertitur. Iarmarus baptizatur. Leges Danorum edite sunt.

1177. Sancta Margareta Roskildensis passa est. Kanutus, filius
15 Valdemari primi, factus est rex Scanie et Hallandie uiuente patre et consentiente.

1180. Obiit sanctus Nicholaus in Arus.

1181. Rex Waldemarus occurrit imperatori Frederico apud Tra(u-
u)e(n) et ab ipso imperatore// optinuit dominium totius Nordalbingie, 35 v
20 id est omnium terrarum ad aquilonem Albie, super quo habuit literas imperiales cum bulla aurea et litteras papales confirmatorias Innocentii pape 3. Has litteras post mortem regis Abel quedam mulier Teutonica, filia dyaboli, destruxit in odium Danorum.

1195. Waldemarus, episcopus Slesuicensis, regi se opponens de
25 Noruegia adduxit 35 naues. Captus autem et in turri Sioburgh positus, ibi sedit 14 annis.

1206. Episcopus Waldemarus liberatus est ad preces Daghmare re-

7 Roskildensis] Roskild Aa. 9 <ger>ebat] regebat Aa. 14 Roskildensis] Roskild Aa. 18

gine et iurauit se nunquam Daciam intraturum. Postea uero archiepi-
scopus factus Bremensis cum se regi iterum opponeret ad instantiam
30 regis depositus est a papa et excommunicatus.

1211. Dani castrum Dymin reedificant et <N>yenburg destruunt.

1216. Petrus Iacobi Sunesen <fit> episcopus Roskildensis. <Iste>
propter guerram inter Ericum et Abel uidit angelum super ecclesiam
Roskildensem dicentem// cum gladio euaginato: Ira Dei super regno 36 v
35 Danorum. Propter quod in Flandriam fugit et ibi obiit.

1216. Dabatur uicesima a sacerdotibus.

1218. Rex Valdemarus presentibus 15 episcopis, tribus ducibus tri-
busque comitibus etc. in Sleswic coronauit Waldemarum 3., filium
suum, in festo Ioannis Baptiste. 24/6

40 1221. Fratres predicatorum Lundis locum receperunt ab Andrea
archiepiscopo.

1223. Rex Valdemarus cum filio suo Valdemaro 3. proditiose capti
in lectis suis a comite Henrico in insula Lyuthæ. Hic nota quod Teuton-
ones nunquam aut raro contra Danos preualuerunt nisi per prodition-
45 nem et fraudem, quod a natura habent.

1231. Obiit Petrus archiepiscopus 6., et successit Uffo.

1232. Fratres minores domum Ripensem primam in Dacia fund-
arunt.

1235. Obiit Valdemarus episcopus monachus in Lyckø. Per ymagi-
50 nem beate uirginis de maiori ecclesia Othonie portatam per matronam
et positam super pectus egroti totaliter curatur. Hoc diffuse d(e)scribitur
in libro sancti Kanuti.//

1238. Minores ueniunt Lundis. Translatio sancti Willelmi fratris 37 v
sancte Genovefe de Anglia.

55 1239. Rex Ericus duxit filiam ducis Saxonie Iudith, cum quibus
dispensatum est in quarta linea consanguinitatis per papam Gregorium.

1250. Dux Abel fratrem suum Ericum regem ad aleam ludentem
captum proditiose in Sleswik in nocte beati Laurentii per Laghonem 10/8
Gudmundsen militem occidit fecit in Myosund et submergi. Sepultus
60 primo apud predicatorum extra menia tunc manentes, postea apud
sanctam Mariam in Holm, tertio in ecclesia beati Petri. Inuentus per
piscatorem.

1252. Obiit Uffo archiepiscopus, et successit ei Iacobus. Et Chri-
stoforus factus est rex, de quo Holsati indignati, quia nepos eorum
65 non fuit rex, uastant Daciam. Et tunc in Sleswik acciderunt scripta de

---

Tra(u)e(n) Trannem Aa. 31 <N>yenburg] Hyenburg Aa. 32 <fit> mgl. Aa. - <Iste> mgl. Aa.
34 Roskildensem] Roskild Aa. - Ira] iram Aa. 51-52 d(e)scribitur] discribitur Aa. 68 <O>lauus]

reliquiis illius ecclesie miracula, ubi predones arrepti a demonio se ipsos occiderunt.

1262. <O>lauus, episcopus Burglanensis, interfectus est in ecclesia Huitbyerg iuxta Oddesund a Iohanne Gloop milite et suis, ibi sepultus in choro.//

1268. Consecrata est . . . . ecclesi(a) beati Kanuti Ringstadis per episcopum Wintoniensem dominica ante ascensionem Domini et dedit uisitantibus uel <de suo> mittentibus in dominicis et sextis feriis et in anniuersario dedicationis eius et per octauas 60 dies.

1263. Agnes, filia regis Erici, tradidit se religioni in domo sancte Agnetis Roskildis in carnispriuiio presente duce de Brunswik et contradicente, qui eodem anno captus est in bello circa festum Michaelis.

1266. Iutta, soror Agnetis, sequitur eam.

1267. Agnes a prioratu absolutur, et Iutta confirmatur.

1279. Obiit Iacobus, Lundensis archiepiscopus 7., et successit Erlandus, qui sequenti anno mortuus est, et electus est Thrugotus, 9. archiepiscopus.

1283. Obiit Thrugotus, archiepiscopus Lundensis 9., et successit Iohannes Droos 10.

Nota quod a Dan primo rege Danorum usque ad Ericum Menwet fuerunt Danorum reges 115, et i(lle) Ericus 116.

1289. Iohannes Droos, archiepiscopus 10., obiit, cui successit Iohannes Grand, antea prepositus Roskildensis, cuius electioni regina restitit, quia erat de genere illorum, qui regem occiderant.

1290. Inguarus, episcopus Roskildensis, obiit, cui successit Ioannes dictus Kraac, decanus Roskildensis.

1291. Herivad incenditur.

1295. Dux Waldemarus reedificauit castrum Gotthorp data uilla Brothersby in Suanse Bundoni episcopo pro fundo et pertinentiis.

1300. Iohannes, episcopus Roskildensis, obiit, et Florentius eligitur.

1301. Cassata electione Florentii magister Olauus substituitur.

1302. Iohannes Grand translatus est ad sedem Rigensem. Ysarnus capellanus domini pape factus est archiepiscopus Lundensis.

1303. Interdictum est relaxatum.

1304. Rex absolutus est ab escommunicatione.

1313. Obiit Christiernus, episcopus Ripensis, qui ecclesiam Ripensem rexit nobiliter et ditauit collegium scolarium Ripis, fecit et e(lemosin)as copiosas.//

Elauus Aa. 71 est] *derefter lakune Aa.* - ecclesi(a) ecclesie Aa. - Ringstadis] Ringstad Aa. 73 <de suo>] clam Aa. 76 Roskildis] Roskiid Aa. 86 i(lle) ita Aa. 2-3 e(lemosin)as] ecclesias Aa.

5 933. Rumbertus conuertit ad Christum filium Gormi Haraldum. 40 v
Tunc in Dania constituuntur ecclesie, et ordinantur sacerdotes per
Rumbertum, qui in insulis Danie predicauit captiuos christianos con-
fortans.

936. Haraldus Blatan cepit regnum, qui confederatus regi Suecie
10 Emund filio Ring christianitatem dilatauit.

1262. Archiepiscopus Iacobus exulauit in Suecia. Et dux de Bruns-
wic uenit in Daciam, per quem et magistrum Gerardum et Iohannem
Paruum bona ecclesiarum Lundensis et Roskildensis confiscantur, cle-
rici captiuantur, et plurima mala fiebant. Domus Aos obsessa destru-
15 itur.

1263. Scanienses ceperunt castrum Helsingeburgh, et dux de Bruns-
uick fugit de Dacia cum magna confusione et captus est a marchione
Misinensi.

Annalerne er overleveret dels i det Vedelske håndskrift Gl. kgl. saml. 2455, dels i Stephanius' egenhændige afskrift i Kalmarhåndskriftet efter det tabte håndskrift Veriloquium vetus. En afskrift efter Kalmarhåndskriftet er atter teksten i Uppsala De la Gardie XXV-XXIX. Begge annalerne er ekscerpter af Lundeannalerne.

A: tabt. – Aa: Kgl. Bibl. Gl. kgl. saml. 2455,4° (Vedel) f. 29 v og 31 v. – Ab: Hs. i det gamle Universitetsbibl. »Veriloquium vetus«, E 42, tabt. – Ab1: Hs. i Kalmar (Stephanius) f. 5 v og 6 r. – Ab1a: Uppsala Univ. Bibl. De la Gardie XXV-XXIX 95 v.

Tekst efter Aa med varianter fra Ab1.

Tryk: Langebek, *Scriptores rerum Danicarum* II (1773) 17 og V (1783) 570 (efter *ab1a*); Ellen Jørgensen: *Annales Danici* (1920) 197 f.

Litt.: Ellen Jørgensen, *anf. st. 34*; *Corpus cod. Danicorum* V *Annales* (1965) XXIII.

Annales 841-1006

Gl. kgl. sml.
2455,4°
29 v

Anno Domini 841. Regnauit Ericus, frater Haraldi, qui Frisiam tributariam fecit. Coloniam obsedit, Hamburgum incendit, ubi sanctus Ansgarius cum sanctorum reliquiis nudus euasit. De hoc in historia Francorum et privilegiis Romanorum.

- 5 Anno Domini 860. Ericus Barn per filios Lothbrocki uastauit Turoniam et Franciam et Saxoniam, incendit Coloniam et Treuerin et in palatio Aquisgrani stabulum fecit. Ludouicus cum Danis dimicans uictor extitit et uictor occubuit. Tunc// Normanni Apuliam possederunt, et una pars Danorum possedit Longobardiam. Tunc Dani miserunt in Angliam Haldan. Quo occiso ab Anglis ipsi Gothedum substituunt, qui Hysumbriam expugnauit. Ex illo tempore Normannia, Frisia, Anglia in ditione Danorum esse feruntur. Tunc Arnulphus imperator pugnavit contra Danos Sigafridum, Godafridum et Iuarum fratres, quorum unus ante bellum apparuit in specie ursi albi. Prostratis igitur 100 millibus de paganis cessauit persecutio Danorum in Francia.

Anno Domini 902. Obiit Ericus Barn, et regnauit Olauus Suecus.

Anno Domini 914. Facta est pax inter Francos et Danos.//

- 15 Anno Domini 920. Maxima persecutio Saxoniam oppressit per 20 Danos et Sclauos.

Anno Domini 925. Per Orm Harthæsnuthæ trucidantur Saxones, cui succedit Gorm, cuius uxor Thyre Danebot, et regnat quinque annis.

---

1 Regnauit] regnat *Ab1* – Frisiam] Fresiam *Ab1*. 2 Hamburgum] Hamburg *Ab1*. – ubi sanctus] Christi seruus *Ab1*. 3 Ansgarius] Angarius *Aa*. 3-4 De . . Romanorum] *mg1. Ab1*. 6 et(1)] *mg1. Ab1*. – Treuerin] Treuerim *Ab1*. 8 extitit] existit *Ab1*. – uictor] *mg1. Ab1*. 8-9 possederunt] possiderunt *Aa*. 9 possedit] possidet *Aa*. 12 Frisia] Fresia *Ab1*. 21 Harthæsnuthæ] Harthesnude

Anno Domini 933. Rumbertus conuertit ad Christum filium Gorm Haraldum. Tunc in Dania construuntur ecclesie, et ordinantur sacer-
25 dotes per Rumbertum, qui in insulis Danie predicauit, captiuos Chri-
stianos confortans.

Anno Domini 934. Occisus est Vilhelmus, dux Normannorum, filius Rollonis, cui succedit Ricardus, qui Vetus dicitur.//

Anno Domino 936. Haraldus Blaatan cepit regnum, qui confedera- 31 r
30 tus regi Suecie Emund filio Ring christianitatem dilatauit. Tunc Ha-
con, princeps Noruegie, expulsus per Haraldum restituitur et primus
inter Normannos regnum arripuit, cum antea regerentur ducibus.
Anglia fere centum annis mansit in ditione Danorum sub filiis Guthedi
Aneleff, Sigerich et Reginold etc.

35 986, tempore Suen, filii Haraldi, Dani totam uirtutem Saxonum
obtinuere. Capti sunt marchio Sigefridus, comes Thidrick et alii illu-
stres, quos uinctis post terga manibus Dani traxerunt ad naues, pedes
eorum cathenis strinxerunt, totam ex<inde> prouinciam depredantes
im/pune. Et cum marchio euasisset auxilio piscatoris omnes captiui 31 v
40 truncatis manibus et pedibus et naribus precis ad terram proiciuntur.
Hic dicitur quod Poppo missus a Cesare pro pace ferrum ignitum
illesus portauit et incensam super se tunicam cereatam anno Christi
1006.

Annales 1246–1265

Anno Domini 1246. Capta est Ripis a duce Abel et iterum reuicta 2455
a rege Erico. Gl. kgl. sml.

1248. Facta est expeditio ad Arualskou, et rex Ericus occupat omnia castra fratrum suorum et bona.

5 1249. Obiit N[icolaus], episcopus Roskildensis, in Clara ualle, et
rex compulit Daciam ad denarios redarios siue aratrales, propter
quod rex fugatur de Lundis per rusticos et obsidetur in Helsinghæ-
burgh 3. Kal. Aprilis. Et rex in nocte parasceues fugit in Sialandiam. 30/,
Secunda die pasche rex uenit ante ciuitatem Lundensem, et facta est
10 seditio contra regem.

Aa. 22 cui succedit] ei successit *Ab1.* – Thyre Danebot] Thyri Daneboth *Ab1.* – regnat] regnauit *Ab1.* 27–28 Anno . . . dicitur] *mg1. Ab1.* 27 Normannorum] *rett. fra Romanorum Aa.* 29 Blaatan] Blatan *Ab1.* – regnum] regnare *Ab1.* 30 Emund] Omundo *Ab1.* 33 Guthedi] Guthodi *Aa.* 34 Aneleff] Anælef *Ab1.* 35 uirtutem] ditionem *Ab1.* 36 Sigefridus] Sigafridus *Ab1.* – Thidrick] Thydricus *Ab1.* 38 ex<inde>] exeumtium *Aa;* eorum *Ab1.* 40 truncatis] truncantur *Ab1.* 42 portauit] portauerit *Ab1.*

1 Ripis] Rila *Aa.* 3 Arualskou] Arwalskogh *Ab1.* 3–4 omnia castra] unum castrum *Ab1.* 5 N[icolaus] N *Aa Ab1.* 7 Lundis] Lundix *Aa.* – obsidetur] obsidem *Aa.* 7–8 Helsinghæburgh]

1250. Rex Ericus a Fresia fugatus est suis plurimis interfectis.

1254. Iacobus, episcopus Roskildensis, factus est Lundensis. Suinaburg prosternitur, et Henricus Æmeltorp fecit castrum in Skielfiskøør et habito conflictu cum rege Christophoro fugauit eum.

15 1255. Exasperati sunt rustici contra nobiles. Sequenti anno obsessum est castrum Reffshalaburg et destructum.

1261. Birgerus, dux Suecorum, uenit Kopmanhaffnn cum exercitu magno. Eodem anno captus est rex Ericus in Loheth cum suis, et episcopus Slesuicensis captus est.

20 1262. Archiepiscopus Iacobus exulauit in Suecia. Et dux de Brunswic uenit in Daciam, per quem et magistrum Gerardum et Ioannem Paruum bona ecclesiarum Lundensis et Roskildensis confiscantur, clerici captiuntur et plurima mala fiebant. Domus Aos obsessa destruitur.

25 1263. Scanienses ceperunt castrum Helsinghæburgh, et dux de Brunswic fugit de Dacia cum magna confusione, et captus est a marchione Misinensi. Et suspensus est Petrus Finsson dapifer.

1264. Rex Ericus de captione liberatus est, et archiepiscopus Iacobus iuit ad curiam.

30 1265. Obiit N[icolaus], episcopus Slesuicensis, et sepultus est Warongaburgh. Cardinalis Guido uenit in Daciam. Obiit Birgerus, dux Sueorum.

Helsingburg *Aa.* 9 Secunda] sancta *Abt.* 12 Iacobus . . Lundensis] *mgf. Abt.* 13 Skielfiskøør] Skælfiskaør *Abt.* 14 Christophoro] Decimoforo *Aa.* – fugauit] fugauerunt *Aa.* 16 Reffshalaburg] Ræfshalaburgh *Abt.* 17 Birgerus] Byrgerus *Abt.* 18 Loheth] Lothede *Aa.* – cum suis] *mgf. Abt.* 20–21 Brunswic] Brunsuigh *Aa.* 23 Domus] suspenditur domus *Aa.* 25 Helsinghæburgh] Helsingburg *Aa.* 26 Brunswic] Brunswich *Aa.* 27 Misinensi] Misnensi *Aa.* – dapifer] *mgf. Aa.* 30–31 Warongaburgh] Varangabrg *Aa.* 32 Sueorum] Swecorum *Abt.*

Annalerne er overleveret i afskrift af Vedel i Additamenta 114,4° samt i afskrift efter Veriloquium vetus af Stephanius i Kalmarhåndskriftet, der atter er afskrevet i Uppsala De la Gardie XXV–XXIX. Annalerne er væsentlig notater vedr. ærkebiskopperne i Lund og biskopperne i Roskilde.

A: tabt. – *Aa*: Kgl. Bibl. Additamenta 114,4° (Vedel) f. 23 r. – *Ab*: Hs. i det gamle Universitetsbibl. »Veriloquium vetus«, E 42, tabt. – *Ab1*: Hs. i Kalmar (Stephanius) f. 7 v. – *Ab1a*: Uppsala Univ. Bibl. De la Gardie XXV–XXIX (Stephanius).

Tekst efter Aa med varianter fra Ab1.

Tryk: Langebek: *Scriptores rerum Danicarum V* (1783) 614 (efter *Ab1a*); Ellen Jørgensen, *Annales Danici* (1920) 198.

Litt.: Ellen Jørgensen, *anf. st. 34*; *Corpus cod. Danicorum V Annales* (1965) XXIII.

Additamenta
114,4°
23 r

Eskillus, filius Christierni gamle.

Absalon.

Inde Petrus Sunonis.

Inde Petrus Iacobi.

5 Inde Nicolaus Stigoti.

1249. Nicolaus, episcopus Roskildensis, obiit monachus in Clara ualle, cui successit Iacobus. Erlandi.

1254. Iacobus, episcopus Roskildensis, fit archiepiscopus, Petrus filius Skielm Bang fit Roskildensis.

10 1258. Iacobus archiepiscopus captus est.

1259. Iermerus occiditur a muliere.

1265. Iacobus archiepiscopus adit curiam.

1266. Guido cardinalis fuit in Dacia.

1268. Archiepiscopus Iacobus secundo iuit ad curiam Romanam.

15 1277. Successit Petro Roskildensi Stigotus.

1281. Cursores eiecti sunt de curia regis.

1282. Rex Ericus renouauit leges in Nyborg.

Tunc obiit Trugotus archiepiscopus, et successit Iohannes Droos.

Stigotus Roskildensis obiit, et successit Inguarus, cui successit Io-

20 hannes Krag anno 1290.

1–5 Eskillus . . Stigoti] *mgl. Ab1. 6 Nicolaus] N. Aa. 8 Petrus] P. Aa. 11 a) ab una Ab1. 12 adit] rett. fra fuit in Aa; adiit Ab1. 14 Archiepiscopus Iacobus] Iacobus archiepiscopus Ab1. 14 iuit . . Romanam] adiit curiam Ab1. 15 Successit . . Stigotus] Petro Roschildensi succedit Stigothus Ab1. 16–17 1281 . . Nyborg] *mgl. Ab1. 18 Tunc] mgl. Ab1. 19 successit] succedit Ab1. 20 Krag] Kraac Ab1. – anno] *mgl. Ab1.***

Annalerne er ligesom de foregående bevaret i Vedels håndskrift Additamenta 114,4° og i Stephanius' afskrift i Kalmarhåndskriftet efter Veriloquium vetus, som atter er afskrevet i Uppsala De la Gardie XXV-XXIX. Teksten begynder med et par oplysninger vedr. Cistercienserne, som også senere har annalernes interesse. I øvrigt spores Sjællandske krønike og Lundeannalerne, men der er også selvstændige bemærkninger.

A: tabt. – *Aa:* Kgl. Bibl. Additamenta 114,4° f. 22 r f. og 26 r. – *Ab:* Hs. i det gamle Universitetsbibl. »Veriloquium vetus«, E 42, tabt. – *Ab1:* Hs. i Kalmar (Stephanius). – *Ab1a:* Uppsala Univ. Bibl. De la Gardie XXV-XXIX f. 6 v (Stephanius).

Tekst efter Aa med varianter fra Ab1.

Tryk: Langebek, *Scriptores rerum Danicarum IV* (1776) 281 (efter *Ab1a*); Waitz, *Monumenta Germaniæ historica, Scriptores XXIX* (1892) 237 (brudstykke); Ellen Jørgensen, *Annales Danici* (1920) 199.

Litt.: Ellen Jørgensen, anf. st. 35; *Corpus cod. Danicorum V Annales* (1965) XXIII.

Additamenta
114,4°
22 r

1098. Exordium Cisterciensis ordinis.
1115. Clara uallis fundatur, et sanctus Bernardus preficitur.
1131. Fuit prelium Iellinge inter Nicolaum regem et Ericum Emunæ, fratrem sancti Kanuti.
5 1132. Bellum fuit apud Syram insulam, in quo Ericus habuit uictoriam.
1133. Castrum Haraldi Roskildis destructum est.
1134. Roskildis uastata est per Sclauos.
1135. Bellum fuit in Scania inter Nicolaum regem et Ericum, ubi
10 Magnus occisus est et sex epis/copi, et Nicolaus fugiens in Slesuich ibi 22 v
occiditur.
1136. Ericus Emune factus est rex, qui fecit occidi Haraldum, fratrem suum.
1138. Obiit Ascerus archiepiscopus, cui successit Eskillus, filius
15 Christierni Gamle.
1171. Thomas Cantuariensis martyrizatus. Kanutus dux translatus.
Kanutus filius Valdemari coronatus.
1173. Locus Dei fundatur.
Sequenti anno Colbaz.
20 1199. Kanutus rex obsedit Hamburg et captiuauit comitem Adulphum.

1-2 1098 . . preficitur] *mgf. Ab1.* 2 Clara uallis] Clarualis *Aa.* 3 prelium Iellinge] bellum in Iællinge *Ab1.* 3-4 Emunæ] Ermund *Aa.* 5 Syram] Siram *Ab1.* 7 Roskildis] Roskild: *Aa;* Roschidia *Ab1.* 9 ubi] ibi *Aa.* 12 Emune] Ermund *Aa.* 14 Obiit . . successit] Aseres archiepiscopus obiit succedit *Aa.* 15 Christierni] Christiarni *Ab1.* 16 Thomas . . martyrizatus] *mgf. Ab1.* 17 coronatus]

1245. Nicolaus, episcopus Roschildensis, expulsus de Dacia uenit in Claram uallem.

1247. Incendium in Sora.

25 1248. Haffnia uastatur a Lubicensibus.

1249. Nicolaus episcopus obiit in Clara ualle.

1251. Nicolaus, comes Hallandiæ, obiit.

1256. Rustici erexerunt se contra militares cum clauis.

1257. Haquinus, rex Noruegie, in Kopmanhaffn reconciliatus est regi
30 Christophoro.//

1258. Bellum apud Kitztorp inter regem et rusticos.

26 r

1313. Iuti pugnau(erun)t contra Nicolaum Olaffson dapiferum prope Kalding et prostrauerunt Henrici comitis filium 5. de Gliken et ceteros. Ideo rex multos ex Iutis suspendi fecit et tributum imposuit,
35 quod guldkorn dicitur.

1314. Rex Timmonem Laurentson et ceteros propter conspirationem decollari fecit, et bona confiscari.

1315. Rex Sclauiam intrauit, et habito parlamento cum marchione in discordia marchio extunc contra regem et Henricum Magnipolensem guerram habuit sumptibus regis. Sundenses subdiderunt se marchioni et cum eo Rugiam ceperunt. Andreas Høgby et Nicolaus Rane ob conspirationem rotati sunt.

1316. Rex misit expeditionem cum 45 coggonibus et ceteris nauibus contra Sundenses. Tunc rex talliauit clericos et laicos et religiosos.
45 Dux Christophorus confederauit se cum marchione et cum hostibus regis. Eskillus Kraack incendit castrum regis in Øthkenli yng.// Christo-
phorus intrauit Suinaburg et fugauit Iacobum Flæp, prefectum Feonie. Treuge facte sunt inter regem et marchionem, et ob hoc recessit Christophorus de Feonia. Rex assignauit Magnipolensibus totum domi-
nium Rostochiensium in pignus pro sumptibus belli. Ioannes papa 22.
50 electus est.

26 v

1317. Rex fecit pacem cum marchione, et ciuitas Sundensis restituta est regi. Archiepiscopus fugit in Gripsuald confederans se Christophoro. Rex recepit decimas ecclesiarum et fecit rusticos redimere

---

coronatur *Ab1.* 19 Colbaz] celebratur *Aa.* 25 1248] 1247 *Aa.* – Haffnia] Hafn *Ab1.* – Lubicensibus] Lubecensibus *Ab1.* 27 Hallandiæ] Halland: *Aa.* 29 in Kopmanhaffn] uenit in Kopmanhaffen et *Ab1.* 32 pugnau(erun)t] pugnauat *Aa.*; pugnant *Aa1.* – Nicolaum] Nicolaum *Aa.* 33 prostrauerunt] prosternunt *Ab1.* – 5] *agl. Ab1.* 33–34 et ceteros] *agl. Ab1.* 35 guldkorn] guldkorn *Aa.* 38 parlamento] parlamento *Aa.* 39 extunc] *agl. Ab1.* – Henricum] H. *Aa.* 39–40 Magnipolensem] Magopolensem *Ab1.* 40 subdiderunt] subdidere *Ab1.* 41 ceperunt] cepiunt *Ab1.* – Nicolaus] N. *Aa.* 43 ceteris] centum *Ab1.* 44 Tunc] eodem tempore *Ab1.* 46 Øthkenli yng] Øthkenbyng *Aa.*, Øtkæni yng *Ab1.* 46–47 Christophorus] Christopherus *Aa.*; *sål. oftere i det flg.* 47 Flæp] Flep *Ab1.* 49–50 Magnipolensibus . . Rostochiensium] Magnopolensi totam ditionem

55 eas. Eskillus Kraack inuasit Scaniam. Ericus et Waldemar, duces Suecie, capti sunt a Birgero rege, fratre suo.

1318. Nicolaus Olaffsen dapifer regis obtinuit turrem ducis Christophori in Lagholm et castrum eius Falkinbiery, Eskillum uero et ceteros liberos exire permisit.

60 Duces Suecie in carcere Nykiøbing mortui sunt fame. Rex Dacie misit exercitum Birgero in auxilium, qui pugnans contra Vestrogothos multos prostrauit. Tandem propter inertiam suam fugit in Gothlandiam. Sueci destruxerunt Steckeburg// capientes Magnum filium Birgeri 27 r decapitauerunt. Postea cum duce Christophoro et Esgero archiepiscopo Lundensi Scaniam inuaserunt obsidentes castrum Helsingburg 65 et Falsterbothe, tandem factis treugis recesserunt. Siccitas magna et sterilitas fuit; tunc pecorum mortalitas. Rex recepit de omni aratro dimidiam marcham argenti.

1319. Haquinus, rex Noruegie, obiit. Ingeburg regina obiit, et rex 70 Ericus obiit. Marchio obiit. Magnus, Erii ducis filius, in Suecia, puer trium annorum, factus est rex Suecie et Noruegie. Dux Christophorus rediit in Daciam.

1320. Christophorus electus est in regem recepto iuramento de articulis seruandis. Tunc destructa sunt omnia noua castra in Noriucia.

75 Olauus, episcopus Roskildensis, obiit, et Ioannes H(in)d electus est. Ecclipsis solis fuit 6. Cal. Iulii circa tertiam. 26/6

1321. Archiepiscopus rediit de curia cum Bernardo, nuncio domini pape, et reconciliatus regi recuperauit ecclesiam suam.

1324. Rex obsedit Burgundium. Rex cum filio suo Erico// coronati 27 v 80 per Esgerum archiepiscopum in Orthingburg in assumptione beate Marie. Item rex fecit nuptias filie sue in Vortingburg cum marchione Brandenburgensi, filio Ludouici electi in regem Romanorum.

1325. Esgerus archiepiscopus obiit, et successit Carolus prepositus. Ericus, dux Iutie, obiit. Rex recepit marcham argenti de aratro.

Rostoccensem *Ab1.* 50–51 Ioannes . . . est] *mgl. Ab1.* 56 capti] *mgl. Aa.* 57 Olaffsen] Olaff m. *Aa.* – obtinuit] obtinet *Ab1.* – turrem] terram *Ab1.* 58 Falkinbiery] Falchenbiery *Ab1.* 60 Nykiøbing] Nyköping *Ab1.* 62 prostrauit] prosternit *Ab1.* 63 Steckeburg] Stækæburgh et *Ab1.* 64 decapitauerunt] decapitarunt *Ab1.* 65 inuaserunt] inuasere *Ab1.* – Helsingburg] Helsinghæburgh *Ab1.* 67 tunc] siccitas magna et sterilitas fuit et *tülf. Ab1.* 69 Ingeburg] Ingelburgis *Ab1.* – et] *mgl. Ab1.* 72 rediit] uenit *Ab1.* 73 est] *mgl. Aa.* 73–74 articulis] arcibus *Aa.* 73 Noriucia] Nortiučia *Ab1.* – 75 H(in)d] *mgl. Ab1.*; Huid *Aa.* – est] *mgl. Aa.* 76 Ecclipsis solis] *solformørkelsen fandt sted 6. juni.* 79 Rex . . . Burgundium] *mgl. Ab1.* – Erico] *mgl. Ab1.* – coronati] coronatus *Ab1.* 80 Orthingburg] Orthinburg *Aa.*; Orthingburgh *Ab1.* 81 Vortingburg] Warthingburgh *Ab1.* 82 Brandenburgensi] Brandeburgensi *Aa.*

Ligesom de nærmest foregående annaler er også disse overleveret i det Vedelske håndskrift Additamenta 114,4° og i Stephanius' afskrift efter Veriloquium vetus i Kalmarhåndskriftet, hvorefter atter teksten i Uppsala De la Gardie XXV-XXIX er en afskrift. Annalerne er i det væsentlige udtog efter Sjællandske krønike. De spores ikke hos historikerne i 16. årh.

A: tabt. – *Aa:* Kgl. Bibl. Additamenta 114,4° (Vedel) f. 12 v. – *Ab:* Hs. i det gamle Universitetsbibl. Veriloquium vetus, E 42, tabt. – *Ab1:* Hs. i Kalmar (Stephanius). – *Ab1a:* Uppsala Univ. Bibl. De la Gardie XXV-XXIX f. 7 v.

Tekst efter Aa med varianter fra Ab1.

Tryk: Langebek (Suhm), *Scriptores rerum Danicarum VI* (1786) 253 (efter *Ab1a*); Ellen Jørgensen, *Annales Danici* 202.

Litt.: Ellen Jørgensen, *anf. st.* 36; *Corpus Cod. Danicorum* (1965) XXIII.

Additamenta

114,4°

12 v

29/9

Calmarhs.

7 v

Additamenta 114,4°

13 r

1275. Bellum fuit in Suecia apud Houe, et Dani habuerunt uictoriam.

1298. Circa festum Michaelis uenit Isarnus de curia cum Ioanne Grand habens sententiam diffinitam, in qua adiudicata sunt archiepiscopo pro damnis 49 millia marcharam puri argenti ad pondus

5 Lubecense.//

1310. Subiugantur regi Erico Rostok et Ribnes. Fuit tunc parlamentum in Skialschør inter nobiles et Haquinum, regem Noruegie. Tunc fuit hyems asperrima per sex septimanas continue. Tunc fuit maxima pestilentia pecorum in Dacia.//

10 1311. Fuit parlamentum in Rostoch per regem Ericum, et fuerunt ibi milites 948.

1326. Expulsus est Christophorus, et Valdemarus, dux Iutie, factus est rex. Et Knut Porse dux Hallandie efficitur.

15 1328. Reuersus Christophorus cum comite Ioanne pugnauit iuxta Vortingburg, ubi prostratis multis rusticis rex secessit in Iutiam.

1331. Bellum fuit in Lohæthe, et preualuit comes Gerardus, et reges Dacie fugati sunt.

1332. Obiit rex Ericus, filius Christophori, in Kylone.

1333. Obiit rex Christophorus in Nykiøbing Falstrie.

20 1334. Obiit papa Ioannes, et successit Benedictus. Domicellus etc. Petrus Ioannis electus iuit ad curiam.

1 1275] 1295 *Aa.* 2 Isarnus] Ysarnus *Ab1.* – de curia] in Daciam *Ab1.* – Ioanne] Iohanne *Ab1.* 3 diffinitam] definitiuam *Ab1.* 5 Lubecense] Lundense *Aa.* 6–9 1310 . . Dacia] *mgf. Aa.* 10 1311] 1316 *Ab1.* – parlamentum] parlamentum *Ab1.* 11 948] 648 *Ab1.* 14 Ioanne] Iohanne *Ab1.* 15 Vortingburg] Vortinburg *Aa;* Worthingburg *Ab1.* 16 Lohæthe] *mgf. Aa.* 19 Nykiøbing] Nykøping *Ab1.* 20–21 1334 – curiam] *mgf. Ab1.* 24 Taliantur] taliatur *Aa;* talliantur *Ab1.* – ecclesie]

1340. Circa festum Michaelis Valdemarus intrauit Daciam. Comes ^{29/9}, Gerardus interfectus est.

1341. Taliantur ecclesie in calicibus pro redemptione castri Vorthingborg, sed mentita est iniquitas sibi.//

1342. Bellum fuit Hafnis, et preualuerunt Dani. Obiit papa Bene- ^{13 v} dictus.

1345. Concilium fuit Helsingburg in festo ascensionis Domini. Tunc Wardeberg capitur.

³⁰ 1346. Ericus, filius Magni regis Suecie, duxit filiam marchionis, neptem Waldemari regis Danorum etc. Item captus est Russa pirata per regem Waldemarum, quo decollato caput eius malo affigitur apud Ørekrog. Albertus de Oost preualuit contra Marquardum iuniorem de Stoue. In cenobio Hafnis in uigilia Bartholomei resignatur castrum ^{29/8}, ³⁵ Vorthingborg Waldemaro regi. Sequenti die animarum corrui castrum Skialdernes. Rex Anglie prostrauit de exercitu regis Francie 1 000 000, ubi dicuntur interfecti 24 principes et 18 000 militum, quod ostenditur in numero calcarium.

1347. Rex Waldemarus pergit ad sepulchrum Domini per terram. ⁴⁰ Tunc in die pasche peperit regina filiam nomine Ingeburg. Tunc castrum Raffnsb(or)ch resignatur Nicolao Hane ex iussu regis a Ioanne Huid.

---

ecclesia *Aa.* 24–25 Vorthingborg] Worthingborgh *Ab1.* 25 sed . . sibi] *mgl. Ab1.*; jf. *Ps.* 26, 12. 26 Hafnis] Haffniæ *Aa.* 26–27 Obiit . . Benedictus] *mgl. Ab1.* 28 Helsingburg] Helsinghæburg *Ab1.* – Domini] Dominicæ *Ab1.* 29 Tunc . . capitur] *mgl. Ab1.* 31 neptem] per *Ab1.* – etc.] *mgl. Ab1.* 33 Ørekrog] Ørekrooc *Ab1.* 33–36 Albertus . . Skialdernes] *mgl. Aa.* 33 Marquardum] marchionem *Ab1.* 34 Stoue] Stanæ *Ab1.* 36 Skialdernes] Skialdexnes *Ab1.* – prostrauit] prosternit *Ab1.* 37 1 000 000] *M. M. Ab1.*; mille *Aa.* – 18 000] 18 *Aa.* – militum] milites *Aa.* 40 pasche] parasceves *Ab1.* – regina] Dacie *tif. Ab1.* – nomine] *mgl. Ab1.* – Ingeburg] Ingelburg *Ab1.* 41 Raffnsb(or)ch] Raffnsbøch *Aa.*; Raf (derefter lakune) *Ab1.*–Hane] Hanne *Aa.* 41–42 ex . . Huid] *mgl. Ab1.*

NAVNEREGISTER

Ved
Karsten Gabrielsen

I. Personnavne.

- Aaron, britisk martyr 31.
 Abdias (Obadiah), profet 3, 24.
 Abel, dansk konge 15, 20, 62, 63, 64, 85, 86, 92, 93, 96, 104, 109, 111, 112, 148, 167, 170, 171, 172, 173, 199, 202, 203, 204, 205, 229, 233, 234, 251, 258, 259, 260, 261, 262, 271, 272, 280, 286, 287, 288, 304, 305, 312, 313, 317.
 Abel, junker, søn af kong Abel 67, 93, 113, 175, 207, 262.
 Abessa (Ibzan), dommer 2, 23.
 Abgar, konge af Edessa 29.
 St. Abibon 32.
 Abija, konge af Juda 2, 24.
 Abimelech, ypperstepræt 2, 24.
 Abimelek, dommer 2, 23.
 Abraham 2, 23, 150, 177, 210.
 Absalon, søn af kong David 45.
 Absalon, ærkebisp af Lund 13, 14, 18, 19, 58, 59, 61, 76, 81, 84, 91, 102, 103, 109, 110, 166, 167, 168, 198, 228, 229, 230, 251, 257, 258, 270, 276, 277, 278, 301, 302, 308, 312, 319.
 Absalon, provincialprior for dominikanerordenen 15, 272.
 Absalon Andersen 67, 68, 88, 94, 96.
 Absalon Belgh 111.
 Achaz, konge af Juda 3, 24.
 Acho, provincialprior for dominikanerordenen 273.
 Adaldag, ærkebisp af Bremen 83.
 Adam, bib. figur 1, 2, 22, 25.
 Adelred, se Æthelred.
 Adeodatus, pave 5.
 Adolf af Nassau, tysk konge 264.
 Adolf 3., greve af Holsten 60, 61, 77, 81, 84, 91, 103, 110, 114, 147, 168, 199, 230, 251, 258, 270, 278, 320. – Adolf 4., greve af Holsten 63, 85, 92, 111, 203, 233, 261, 271, 287.
 Adolf 8., hertug af Slesvig 299.
 Affritleff, se Fridlev hin Hvate.
 Africanus (Sextus Julius Africanus) 29.
 St. Agapetus 29.
 Agapetus 1., pave 4.
 Agapetus 2., pave 83, 190.
 Agathon, pave 5.
 Aghe, se Hake, Sivalds banemand.
 Agnes, Erik Klippings dronning 86, 88, 93, 113, 116, 148, 208, 262, 264, 265, 281, 289, 290, 310.
 Agnes, Erik Plovpenning datter 263, 314.
 Agnes, Christoffer 2.s datter 266.
 Ago Kake (Åge Kage) 290.
 Alarik, vestgotisk konge 32, 145.
 St. Alban 31.
 Albert, markgreve af Brandenburg, egl. Johannes, se denne.
 Albert, greve af Orlamünde 60, 77, 78, 79, 91, 92, 168, 170, 199, 201, 232, 252, 260.
 Albert v. Osten 125, 324.
 Albrecht 1., tysk-romersk kejser 264.
 Albrecht 3., markgreve af Brandenburg 115.
 Albrecht, hertug af Braunschweig 86, 175.
 Albrecht, greve af Holsten 74.
 Albrekt, svensk konge 73, 74.
 Albuin, langobardisk konge 34.
 Alexander, egl. Paris, se denne.
 Alexander d. Store 3, 24.
 Alexander Severus, romersk kejser 29.
 Alexander 1., pave 27.
 Alexander 2., pave 8, 16, 54, 55.
 Alexander 3., pave 12, 18, 58, 59, 60, 76, 277, 301.
 Alexander 4., pave 65, 173, 280.
 Alexander, bisp af Cappadocien 28.
 Alexander, bisp af Jerusalem 29.
 Alf, junker, se Abel.

- Alf Erlingsson, norsk jarl 67, 69, 88, 207, 208, 236, 263.
- Alff, hertug, se Adolf.
- Alienora, se Eleonora.
- Amandus Ebbesen († 1168) 10.
- Amasias (Amazja), konge af Juda 3, 24.
- Amblo (Anulo ?), dansk konge 99.
- St. Ambrosius 31, 32, 146.
- Amlet, dansk sagnkonge 99, 153, 181, 182, 213, 239, 240.
- Amon, konge af Juda 3, 24.
- Amos, profet 2, 24.
- Amund, norsk sagnkonge 154, 183, 214, 241.
- Anacletus, pave 27.
- Analdus, provincialprior for dominikanerordenen 15.
- Anastasios 1., østromersk kejser 4, 33.
- Anastasios 2., byzantinsk kejser 6, 35.
- Anastasius 2., pave 4.
- Anastasius 4., pave 58, 165, 197, 228, 276.
- Anders Højby 117, 321.
- Anders Sunesen, ærkebisp af Lund 14, 19, 61, 62, 77, 81, 84, 103, 110, 111, 147, 168, 170, 171, 199, 200, 202, 203, 230, 258, 259, 260, 270, 271, 278, 279, 302, 313.
- Andreas, apostel 31.
- Andreas, bisp af Børglum 127, 130.
- Andreas Jakobsen 96, 170, 202.
- Andreas Olufsen Pincerna 93, 112, 174, 206.
- Angantyr (Augaturus) 155, 184, 214.
- Anne Munk af Bygholm 299.
- Ansbert, ærkebisp af Rouen 5, 6.
- Ansgar 38, 39, 42, 82, 99, 100, 146, 159, 189, 218, 245, 300, 316.
- Antoninus Pius, romersk kejser 27, 145.
- Antonius 31.
- St. Antonius 31, 33.
- St. Antonius af Padova 15.
- Anulo, dansk konge 37, 159, 189, 218, 244, 245.
- Anælef (Analeph), søn af Guthedus 45, 317.
- Aoth, se Ayoth.
- Apollon 23.
- Aquinus, se Hagrim.
- Arcadius, romersk kejser 32.
- Archelaos, konge af Judæa 25, 26.
- Aristides Atheniensis 27.
- Aristoteles 3, 24.
- Arlottus Pratensis, generalminister for franciscanerordenen 273.
- Arnold af Lübeck 131.
- Arnulf af Kärnten, tysk-romersk kejser 7, 41, 42, 159, 190, 219, 245, 254, 316.
- Arphaxat (Arpaksjad) 2, 23.
- Arses 3, 24.
- Artaxerxes 1. 3, 24.
- Artaxerxes 2. 3, 24.
- Artaxerxes 3. Ochos 3, 24.
- Asa 2, 24.
- Asaph, Asaphat, profet 2, 23.
- Ascanius 2, 23.
- Asker (Asser), domprovst i Lund 11.
- Asser, ærkebisp af Lund 9, 13, 17, 55, 57, 84, 90, 101, 108, 146, 163, 164, 196, 226, 227, 250, 257, 269, 275, 276, 301, 307, 320.
- Asser, bisp af Roskilde 80.
- Assuerus (Ahasverus), se Artaxerxes 2.
- Athard, se Æthelred.
- Athelbert, se Æthelred.
- Athislus (1.) (Adils), svensk sagnkonge 99, 152, 180, 212, 238, 239.
- Athislus (2.) (Adils), svensk sagnkonge 153, 182, 213, 240.
- Atlas 2, 23.
- Attila, hunnerkonge 145.
- Aubert 38.
- St. Audoenus (Ouen, Auduin), ærkebisp af Rouen 5, 34.
- Audun Hestekorn 68.
- St. Augustin, bisp af Hippo 32, 146.
- St. Augustin, ærkebisp af Canterbury 34.
- Augustin, provincialprior for dominikanerordenen 15.
- Augustus, rom. kejser 4, 25, 26, 30.
- Aurelian, romersk kejser 30, 145.
- Avitianus, ærkebisp af Rouen 31.
- Axel, se Absalon.
- Ayoth (Aod, Ehud), dommer 2, 23.
- Azarias (Azarja), profet 3, 24.
- Babillas, martyr 29.
- Balder, dansk sagnfigur 99, 153, 181, 212, 213, 239.
- Barnoth, fyrste af Rygen 79.

- Barnim, hertug af Stettin 139.
 Barnum, søn af Erik af Halland 120.
 Beda Venerabilis, eng. hist.skr. 6, 35.
 St. Benedikt 4, 146.
 Benedikt 1., pave 5, 33.
 Benedikt 2., pave 5.
 Benedikt 3., pave 7.
 Benedikt 8., pave 8.
 Benedikt 9., pave 8.
 Benedikt 12., pave 123, 124, 323, 324.
 Benedikt, bisp af Linköping 15.
 Benedikt, dansk kongesøn 55, 163, 225, 249, 256.
 Benedikt, søn af Karl af Halland 309.
 Benedikt (Bengt Snivels), søn af Folke og Ingrid 303.
 Benedikt, hertug af Finland 306.
 Benedikt Ahlefeldt 131.
 Benedikt Algotsson, hertug af Halland og Finland 72, 131, 133, 141.
 Benediktus Caietanus, nuntius (Bonifacius 8) 272.
 Bengerd, Valdemar 2.s dronning 14, 19, 61, 62, 85, 95, 96, 104, 111, 114, 147, 169, 170, 201, 202, 231, 233, 258, 259, 260, 271, 285.
 Berengaria, se Bengerd.
 Bernhard, hertug af Sachsen 77.
 St. Bernhard af Clairvaux 9, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 56, 57, 58, 76, 103, 108, 109, 113, 146, 163, 165, 195, 196, 198, 226, 228, 257, 269, 275, 276, 278, 301, 320.
 Bernhard de Montealvano, pavelig nuntius 119, 267, 322.
 Berthold, bisp af Slesvig 208.
 Birger Magnusson, svensk konge 69, 70, 71, 118, 264, 266, 267, 291, 292, 304, 306, 322.
 Birger Brosa, svensk jarl 14, 302.
 Birger Jarl 65, 66, 174, 206, 272, 303, 304, 318.
 Bjarke, Biergh, dansk sagnfigur 153, 180, 212, 239.
 Bjørn, dansk sagnkonge 158, 187, 217, 243.
 Bjørn, Hothers banemand, se Boyo.
 Blanche, Magnus Smeks dronning 140, 144.
 Bo, ærkebisp af Lund, se Tue Nielsen.
 Bo, bisp af Århus 298.
 Bo, abbed i Skovkloster 88.
 Bo Falk 124, 127, 132, 133.
 Bodil, Botild, Botilda, Erik Ejegods dronning 55, 108, 195, 226, 249, 307.
 Bonde, bisp af Slesvig 174, 175, 206, 207, 235, 264, 314.
 Bonifacius 1., pave 32.
 Bonifacius 2., pave 4.
 Bonifacius 3., pave 5, 34.
 Bonifacius 4., pave 5, 34.
 Bonifacius 5., pave 5.
 Bonifacius 8., pave 69, 282.
 Borkar, skånsk sagnkonge 155, 156, 184, 185, 215, 241.
 Boyo, Beyo, Biørn, dansk-svensk sagnkonge 153, 181, 213, 239.
 Bren (Beorn, Bjørn) engelsk jarl, søn af Ulf Jarl 51, 53.
 St. Brigid 33.
 Bringenild, se Bengerd.
 Broder, dansk sagnkonge 157, 186, 217, 243.
 Broder Gauling 169, 201, 232, 252, 259, 285.
 Brunhilde, frank. dronning 4.
 Bruno, hertug af Sachsen 40, 159, 189, 219, 245, 254.
 Brutus (D. Junius Brutus Callaicus) 3, 25.
 Bugislav, hertug af Pommern 76, 103, 114, 308.
 Buris Henriksen 18, 58, 76, 80, 84, 90, 102, 109, 147, 166, 198, 270, 277, 308.
 Butæl (Budle), dansk sagnkonge 157, 186, 187, 217, 243.
 Bydelsbak, slotsfoged på Bjerröd 74.
 C, se også K.
 Cainan (Kenan) 2, 22.
 Calixtus 1., pave 29.
 Calixtus 2., pave 9, 17, 56, 164, 226, 275.
 Cam 22.
 Canis, se Tanais.
 Caracalla, romersk kejser 28.
 Carinus, romersk kejser 30.
 Carmenta, romersk gudinde 2, 23.
 Carus, romersk kejser 30.
 Cathmus (Kadmos) 2, 23.
 St. Cecilia 29.
 Caecilia, Knud den Helliges datter 303.

- Cecilia, gift med Absalon Andreasen 67, 113.
- Cecilia, datter af Jon Litle 70.
- Celestin 1., pave 32.
- Celestin 2., pave 57, 76, 165, 227, 276.
- Celestin 3. (egl. Celestin 2.), pave 276.
- Cerses, se Arsés.
- Childebert 2., frank. konge 4, 34.
- Childebert 3., frank. konge 6, 35.
- Childerik 2., frank. konge 5, 6, 35.
- Chilperik 1., frank. konge 4, 5.
- Christian 1. 299.
- Christiern (1.) bisp af Ribe 263, 265, 266, 314.
- Christiern (2) bisp af Ribe 298.
- Christoffer 1., da. konge 15, 20, 63, 64, 65, 85, 86, 93, 96, 104, 105, 109, 112, 115, 148, 170, 173, 202, 205, 233, 234, 235, 258, 259, 260, 262, 271, 272, 280, 281, 286, 287, 288, 305, 313, 318, 321.
- Christoffer 2., da. konge 66, 71, 72, 97, 115, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 130, 208, 236, 264, 265, 266, 267, 281, 283, 290, 293, 294, 306, 311, 321, 322, 323.
- Christoffer, hertug af Sønderjylland, søn af Valdemar den Store 13, 59, 76, 90, 102, 109, 114, 167, 198, 229, 270, 308.
- Christoffer, søn af Valdemar Atterdag 130, 141, 142, 144.
- Claudius, romersk kejser 4, 26.
- Claudius Gothicus, romersk kejser 30.
- Claus, se også Niels.
- Claus, bisp af Slesvig, se Niels, bisp af Slesvig, kansler.
- Clemens 1., pave 27.
- Clemens 2., pave 52.
- Clemens 3., pave 19, 60, 168, 278.
- Clemens 4., pave 66, 174, 281.
- Clemens 5., pave 116, 117, 266, 282.
- Clemens 6., pave 124.
- Cleopatra 3, 25.
- Cletus, se Anacletus.
- Clodoveus, se Clodwig.
- Clodwig 1., frank. konge 4.
- Clodwig 3., frank. konge 6, 35.
- Clothar 1., frank. konge 4.
- Clothar 2., frank. konge 5, 34.
- Clothar 3., frank. konge 5, 35.
- Colo, bisp af Linköping 14.
- St. Columba 1, 34.
- St. Columban 5, 34.
- Commodus, rom. kejser 27, 28.
- Cono, se Konrad 2.
- Constans, romersk kejser 31.
- Constans 2., se Constantinus.
- Constantin den Store, romersk kejser 31.
- Constantin 2., romersk kejser 31.
- Constantin 4., byzantinsk kejser 5, 6, 34, 35.
- Constantin 5., byzantinsk kejser 6, 35.
- Constantin 1., pave 6, 35.
- Constantin 2., pave 6.
- Constantin, Knud Magnussens slægtning 58, 110, 166, 197, 228, 251, 257, 270.
- Constantinus (egl. Constans 2.) byzantinsk kejser 5, 34, 35.
- Constantius Chlorus, romersk kejser 30, 31.
- Constantius 2., romersk kejser 31.
- Cornelius, pave 29.
- St. Cosmas 30.
- Culben Kattærygger 68.
- St. Cuthbert, bisp af Lindisfarne 35.
- St. Cyprianus 30.
- St. Cyriacus 29.
- Dagmar, Margareta, Valdemar 2.s dronning 19, 61, 85, 91, 95, 104, 111, 114, 147, 168, 169, 200, 201, 230, 231, 258, 259, 271, 279, 285, 312.
- Dagobert 1., frank. konge 5, 34.
- Dagobert 2., frank. konge 5.
- Dagobert 3., frank. konge 6, 35.
- Damasus 1., pave 31.
- Damasus 2., pave 8, 52.
- St. Damianus 30.
- Dan, Humbles søn, dansk sagnkonge 150, 151, 177, 210, 237, 263, 314.
- Dan hin storladne, søn af Uffe, dansk sagnkonge 99, 154, 182, 213.
- Dan, søn af Frode hin Frecne, dansk sagnkonge 154, 182, 213, 240.
- Dareios 1., pers. konge 3, 24.
- Dareios 2. Nothos, pers. konge 3, 24.
- Dareios 3., pers. konge 3, 24.
- David, konge af Israel 2, 23, 45, 150, 177, 210.
- David Thorstensen, drost 69.
- Decius, romersk kejser 29, 145.
- Demosthenes, gr. filosof 3, 24.

- Deusdedit, pave 5.
 Deusdedit, ærkebisp af Canterbury 34.
 Diadumenus, søn af Macrinus 29.
 Dido 23.
 Diocletian, romersk kejser 30, 31, 145.
 Dionysius, pave 29.
 Dionysius, bisp af Alexandria 29.
 Dionysios Exiguus, rom. lærd 33, 146.
 St. Dominicus 14, 15, 110, 147, 202, 271, 279, 304.
 Domitian, romersk kejser 27, 145.
 Donus, pave 5.
- Ebbe (Iebbe) Sunesen 14, 104, 114, 200, 231, 285, 303.
 Edgar, engelsk konge 47.
 Edward Bekenderen, engelsk konge 8, 52, 53, 54, 162, 193, 225, 248, 256.
 Elaf, se Oluf.
 Elagabal, romersk kejser 29.
 Eleonora, Valdemar den unges dronning 15, 19, 85, 92, 96, 111, 171, 203, 260, 261, 271, 286.
 Eleutherus, pave 23.
 Eli 2, 23.
 Elias, profet 3, 24.
 Elinor, se Eleonora.
 Elisa, profet 3, 24.
 Elisabeth, grevinde († 1292) 208.
 Elki, se Hjalte.
 Emma, Knud den Stores dronning 50, 52.
 Emund, dansk sagnkonge, se Ømund.
 Emund, søn af Ring, svensk konge 45, 46, 315, 317.
 Enoch (to personer?) 2, 22.
 Erictonius 2, 23.
 Erik, svensk-dansk sagnkonge 155, 184, 215.
 Erik Ejegod, da. konge 17, 55, 83, 101, 108, 146, 163, 194, 195, 226, 249, 256, 268, 269, 275, 301, 303, 307.
 Erik Emune, da. konge 9, 13, 17, 56, 57, 76, 80, 83, 84, 90, 101, 108, 113, 146, 164, 195, 196, 227, 250, 257, 269, 275, 276, 320.
 Erik Lam, da. konge 10, 13, 17, 18, 57, 76, 80, 84, 90, 101, 108, 113, 146, 164, 165, 196, 227, 250, 257, 269, 276, 301, 303, 307, 312.
- Erik Plovpenning, da. konge 14, 15, 19, 20, 61, 62, 63, 64, 66, 79, 85, 86, 92, 93, 96, 104, 109, 111, 112, 148, 169, 170, 171, 172, 173, 201, 202, 203, 204, 232, 233, 234, 252, 258, 259, 260, 261, 271, 272, 279, 280, 286, 287, 304, 305, 313, 317, 318.
 Erik Klipping, da. konge 65, 66, 67, 68, 86, 88, 93, 96, 105, 112, 115, 148, 173, 174, 175, 205, 206, 207, 235, 236, 262, 263, 273, 281, 282, 288-90, 305, 306, 310, 311, 318, 319.
 Erik Menved, da. konge 66, 69, 71, 88, 94, 96, 97, 113, 115, 116, 119, 176, 207, 208, 209, 236, 263, 264, 266, 281, 282, 283, 290, 291, 292, 297, 311, 314, 322, 323.
 Erik af Pommern, da. konge 298, 299.
 Erik, hertug af Sønderhalland 67, 68, 87.
 Erik 1., hertug af Sønderjylland 86, (87, 88: egl. Valdemar 4. af Sønderjylland), 93, 105, 113, 148, 173, 174, 176, 206, 207, 235, 262, 281, 288, 289, 310.
 Erik 2., hertug af Sønderjylland 119, 265, 266, 292, 293, 322.
 Erik, hertug af Lolland, søn af Erik Menved 209.
 Erik, Christoffer 2.s søn 119, 122, 123, 267, 283, 293, 294, 322, 323.
 Erik af Langeland 264, 265, 290.
 Erik Sejerssæl, søn af Ring, svensk konge 47, 48, 247.
 Erik 9. den hellige, svensk konge 13, 301.
 Erik 10. Knutsson, svensk konge 14, 19, 61, 78, 91, 96, 114, 304.
 Erik 11. Eriksson, svensk konge 14, 15, 20, 62, 93, 172, 205, 280, 303, 304, 305.
 Erik, søn af Birger Jarl 66, 175, 235.
 Erik, hertug af Södermanland 70, 71, 116, 118, 209, 265, 266, 282, 291, 304, 306, 322.
 Erik, søn af Magnus Smek 72, 125, 133, 140, 324.
 Erik, søn af kong Albrekt 74.
 Erik Magnussøn Præstehader, norsk konge 67, 68, 88, 175, 208, 263, 290.
 Erik, hertug af Sachsen 72.
 Erik Nielsen, marsk 124.
 Erik Orthsløghe 154, 183, 214.

- Erik, se også Horik.
 Erland Erlandsen, udvalgt ærkebisp af Lund 66, 86, 87, 175, 206, 235, 262, 289, 311, 314.
 Erling, norsk konge 77, 91, 168, 200, 230, 252, 259, 278, 285, 303.
 Esajas 2, 24.
 Esbern Snare 61, 109, 110, 168, 200, 270, 278.
 Esbern Snærting 111, 171.
 Esdras, se Ezra.
 Esgér, bisp af Ribe 174, 206, 235.
 Esgér Juul, bisp af Århus, ærkebisp af Lund 71, 116, 118, 119, 209, 265, 267, 282, 293, 322.
 Eskil, ærkebisp af Lund 9, 13, 17, 18, 57, 58, 59, 76, 84, 90, 101, 103, 108, 109, 146, 147, 164, 165, 167, 196, 198, 227, 229, 250, 257, 269, 270, 276, 277, 301, 302, 307, 308, 312, 319, 320.
 Eskil, bisp af Ribe, se Esgér.
 Eskil, bisp af Slesvig 104, 204, 234.
 Eskil, bisp af Århus og ærkebisp af Lund, se Esgér Juul.
 Eskil Krage 117, 118, 321, 322.
 Estrid, Knud den Stores søster 222, 223.
 Estrid, gift med Jakob Sunesen 15.
 Eugenius 1., pave 5.
 Eugenius 2., pave 7, 38, 245.
 Eugenius 3., pave 10, 13, 18, 57, 58, 165, 227, 276.
 Euripides, gr. dramatiker 3, 24.
 Eutychianus, pave 30.
 Ezechias, konge af Juda 3, 24.
 Ezra 3, 24.
- Fabianus, pave 29.
 Falech, se Phalech.
 Farramundus, frank. konge 32.
 Fegge (Fenge), dansk sagnkonge 99, 153, 181, 213, 239.
 Felicissimus, presbyter 29.
 St. Felicitas 28.
 Felix 4., pave 4.
 Fenus, britisk martyr 31.
 Ferrand, greve af Flandern 78, 104, 169, 201, 231, 259, 285.
 Fidencius, kardinal 60, 81, 84.
 Fidon (Pheidon), konge af Argos 3, 24.
- Fikko von Vitzen, slotshovedsmand på Kalmar 74.
 Flodoveus, se Clothar 2.
 Florentius, udvalgt bisp af Roskilde 69, 264, 265, 314.
 Focas, østromersk kejser 5, 34.
 Folcho, Fulcho, se Folke.
 Folke Jarl 14, 304.
 Folke den tjocke, g. m. Ingrid datter af Knud den hellige 303.
 Foroneus, se Phoroneus.
 St. Francisus 14, 15, 111, 147, 170, 203, 253, 279, 304.
 Frederik 1. Barbarossa, tysk-romersk kejser 18, 76, 91, 102, 114, 147, 167, 198, 229, 251, 257, 258, 312.
 Frederik 2., tysk-romersk kejser 67, 78, 93, 104, 112, 173, 174, 205, 208, 234, 272, 280, 288.
 Frederik, kejser 259, (egl. Philip af Schwaben).
 Frederik, greve, se Sigfred, greve af Or-lamünde.
 Frederik, bisp af Slesvig 59, 96, 309.
 Frederik von Lochen, marsk 123.
 Fridlev, Hake Hamundsens banemand, dansk sagnkonge 99, 153, 181, 212, 239.
 Fridlev hin Hvate, dansk sagnkonge 99, 154, 182, 183, 213, 240.
 Fridlov, søn af Frode Fredegod, dansk sagnkonge 154, 183, 214, 241.
 Frode hin Fæmilde, søn af Hadding, dansk sagnkonge 151, 178, 211, 238.
 Frode hin Frecne, Dans fader, dansk sagnkonge 154, 182, 213, 240.
 Frode Fredegod, da. sagnkonge 99, 154, 183, 213, 214, 240.
 Frode hin Frækne, søn af Fridlev, dansk sagnkonge 154, 155, 183, 184, 214, 241.
 Frode Rethbane, dansk sagnkonge 155, 184, 214, 215, 241.
 Frode, søn af Loteknud eller Hardeknud (1.), dansk konge 83, 100, 160, 190, 219, 246, 255.
 Frode, dansk konge 83.
 Froger, norsk sagnkonge 154, 182, 240.
 Frovin, jarl af Slesvig 153, 182, 213, 240.

- Gad, profet 2, 23.
 Gaius (Caligula), romersk kejser 4, 26.
 Gajus, pave 30.
 Galerius, romersk kejser 31.
 Gallienus, romersk kejser 145.
 Gallus (Trebonianus Gallus), romersk kejser 29, 30.
 St. Gamaliel 32.
 Gaufrid, abbed i Sorø 111.
 Gelasius 1., pave 4.
 Gelasius 2., pave 9, 17, 56, 164, 226, 275.
 Gensarik, vandalerkonge 32, 33.
 Gerhard 1., greve af Holsten 66.
 Gerhard 2., greve af Holsten 88, 264.
 Gerhard 3., greve af Holsten 71, 121, 122, 123, 293, 294, 295, 323, 324.
 Gerhard, greve af Holsten, egl. Albrecht, se denne.
 Gerhard, magister, pavelig nuntius 65, 315, 318.
 Gerhard, ærkebisp af Bremen 79, 92, 232.
 Gertrud, Knud 6.s dronning 84, 168.
 Geruthus (Geirrød), jætte 158, 187.
 St. Gervasius 32.
 Gideon 2, 23.
 Girbertus, pave (Sylvester 2.) 8.
 Gisico, bisp af Odense 115, 116.
 Godfred, dansk konge 36, 37, 158, 159, 187, 188, 189, 217, 244, 245.
 Godfred, dansk vikingefører 41, 316.
 Godfred Lodbrogsøn (?) 40.
 Godrik, dansk sagnkonge 155, 184, 215, 241.
 Godrik hin Gavnilde, dansk konge, se Godfred.
 Godskalk, egl. Lodizlaus, se denne.
 Godwin, eng. jarl 50, 51.
 Gog, Jafets søn 150, 177, 210.
 Gordian 3., romersk kejser 29, 145.
 Gordian, fader til pave Gregor 1., 34.
 Gorm, søn af Harald, dansk sagnkonge 158, 187, 217, 243.
 Gorm hin enskæ (Orm, kaldet Harde-snude), dansk konge 43, 100, 160, 190, 219, 220, 246, 255, 316.
 Gorm den Gamle 43, 44, 83, 100, 160, 190, 191, 220, 246, 255, 316.
 Gothoniel (Otniel), dommer 2, 23.
 Gram, dansk sagnkonge 99, 151, 178, 211, 237.
 Gratian, romersk kejser 31, 32.
 Gregor 1., pave 5, 34, 156.
 Gregor 2., pave 6.
 Gregor 3., pave 6.
 Gregor 4., pave 7, 38.
 Gregor 7., pave (Hildebrand) 8, 16, 55.
 Gregor 8., pave 60, 168, 278.
 Gregor 9., pave 62, 63, 171, 172, 204, 233, 261, 279, 313.
 Gregor 10., pave 66, 174, 175, 206, 235, 289, 311.
 Gregor 11., pave 73.
 Gregor de Crescentia, kardinal 14, 19, 62, 85, 111, 147, 170, 260, 279.
 Grep 154, 183, 214.
 Grippo, ærkebisp af Rouen 6.
 Günther, greve af Lindow-Ruppin 74.
 Guido, kardinal 66, 93, 105, 112, 148, 174, 206, 235, 272, 281, 289, 310, 318, 319.
 Guirtogirinus (egl. Vortigern), brit. konge 33.
 Guncelin, greve af Schwerin 78, 79, 92, 104, 169, 201, 231, 252, 259.
 Gunner, bisp af Ribe 92.
 Gunner, abbed i Øm, bisp af Viborg 92, 111, 112, 170, 202, 272.
 Gunnild, Harald Blåtands dronning 44.
 Gunnild, Gunnula, Knud den Stores datter 161, 192, 221, 255.
 Guntrammius (Guntchramn), frank. konge 4.
 Gutheald, bisp i Skåne 49.
 Guthedus, vikingefører 41, 45, 316, 317.
 Guthorm hin unge, dansk sagnkonge 99.
 Guthorm, norsk konge, brodersøn af Horik 1., 39, 40, 100, 159, 189, 219, 254.
 Guthskalk, slavisk fyrste 54.
 Gythe, Svend Estridsens dronning 54, 193, 225, 248.
 Gyurth, Giord (Gurd), dansk konge 42, 100, 160, 190, 219, 245, 255.
 Hadding, dansk sagnkonge 99, 151, 178, 211, 237, 238.
 Hadrian, romersk kejser 27, 145.

- Hadrian 1., pave 6, 7, 36.
 Hadrian 3., pave 7, 13 (egl. Hadrian 4.).
 Hadrian 4., pave 13 (text: Hadrian 3. og Nicolaus Albanensis), 18, 58, 166, 197, 228, 276.
 Hadrian 5., pave 175, 281.
 Hadwich, hertuginde 203, 233.
 Hagrid (Øgrim), svensk sagnhøvding 154, 182, 240.
 Hake, kong Sivalds banemand 155, 184, 215, 241.
 Hake Hamundsen, dansk sagnkonge 99, 153, 181, 212, 239.
 Hako, Harald Blåtands banemand 161, 191, 220, 247, 255.
 Haldan, søn af Frode hin Fæmilde, dansk sagnkonge 152, 179, 211, 238.
 Haldan, søn af Ro, dansk sagnkonge 152, 179, 211, 212, 238.
 Haldan hin Bjørngrame, dansk sagnkonge 155, 184, 215, 241.
 Haldan hin Stærke, dansk sagnkonge 156, 185, 215, 241.
 Halfdan, vikingefører 41, 316.
 Halvord Pilt 124.
 Haluorth, se Høther.
 Hama, saksisk kæmpe 155, 183, 214.
 Hamund, se Amund.
 Hani, fynsk sagnkonge 156, 185, 215, 241.
 Hans, dansk konge 299.
 Harald, søn af Olaf, dansk sagnkonge 155, 184, 214, 241.
 Harald Hildetand, dansk sagnkonge 156, 185, 215, 216, 241.
 Harald, bror til Ring, dansk sagnkonge 156, 185, 216, 242.
 Harald, søn af Bjørn, dansk sagnkonge 158, 187, 217, 243.
 Harald Klak, dansk konge 37, 38, 39, 82, 99, 159, 189, 218, 219, 245, 300.
 Harald, søn af Gorm hin enskæ, dansk konge 100, 160, 190, 220, 246, 255.
 Harald Blåtand, da. konge 12, 43, 44, 45, 46, 83, 98, 100, 160, 161, 191, 220, 246, 255, 268, 315, 317.
 Harald 2., da. konge 161, 192, 221, 247, 255, 268.
 Harald Hén, da. konge 16, 17, 54, 55, 83, 108, 162, 194, 225, 248, 256, 268, 269.
 Harald Harefod, eng. konge 52, 161, 162, 192, 221, 248, 256.
 Harald Godwinson, eng. konge 8, 51, 54.
 Harald Kesja 13, 57, 76, 80, 84, 101, 108, 113, 146, 164, 195, 227, 250, 269, 276, 301, 320.
 Harald Olofsøn, egl. Oluf 2., se denne.
 Harald Skrænk 76, 114.
 Hardben, jættestue 155, 184, 215, 241.
 Hardegon, dansk konge 42, 43.
 Hardeknud (1.), dansk konge 100.
 Hardeknud (2.), dansk-engelsk konge 51, 52, 83, 161, 162, 192, 193, 221-225, 248, 255, 256, 312.
 Haribertus (Charibert 1.), frank. konge 4.
 Harthæsnuthæ, se Gorm hin enskæ.
 Hartvig, ærkebisp af Bremen 57, 90, 101, 164, 196, 227, 269.
 Hathi, se Raki.
 Heber (Eber) 2, 23.
 Heghmodus, se Ømod.
 Helena 2, 23.
 Helena, Constantin den Stores moder 31, 145.
 St. Helena af Skövde 301.
 Helge, dansk sagnkonge 99, 152, 179, 211, 212, 238.
 Helge, bisp af Oslo 59.
 Helias, se Elias.
 Heliseus, se Elisa.
 Helvig, Magnus Ladelås' dronning 305.
 Helvig, Valdemar Atterdags dronning 72, 123, 125, 126.
 Hemming, dansk konge 36, 37, 158, 188, 218, 244.
 Hemming, abbed i Sorø 97.
 Hendingh, se Hundænger.
 Henneke Breyde 123, 130.
 Henneke Snakenborch, foged i Järrestad h., Skåne 74.
 Henneke Ulfeld, bisp af Odense 299.
 Henning Podebusk, drost 74.
 Henricus, comes Saxonie, se Henrik 5.
 Henricus de Milderup 65.
 Henrik 1., tysk konge 7, 42, 43, 100.
 Henrik 2., tysk-romersk kejser 8.

- Henrik 3., tysk-romersk kejser 8, 51, 52, 54, 161, 221, 248, 255.
- Henrik 4., tysk-romersk kejser 8, 54.
- Henrik 5., tysk-romersk kejser 9, 17, 56, 163, 164, 195, 226, 275.
- Henrik 6., tysk-romersk kejser 103, 104.
- Henrik 7., tysk-romersk kejser 266.
- Henrik 1., eng. konge 9, 55.
- Henrik 2., eng. konge 59.
- Henrik 1., fr. konge 8, 54.
- Henrik, greve af Gleichen 117, 321.
- Henrik 2. (Jernhenrik), greve af Holsten 143.
- Henrik, hertug af Gottorp (egl. Henrik 4., greve af Holsten) 298.
- Henrik, pfalzgreve, søn af Henrik Løve af Sachsen og Bayern 79, 92, 111, 147, 169, 201, 232, 252, 259, 285, 304.
- Henrik, greve af Schwerin 19, 78, 81, 85, 95, 96, 104, 111, 148, 169, 170, 201, 202, 231, 233, 252, 253, 259, 260, 271, 279, 286, 313.
- Henrik, ærkebisp af Bremen, egl. Hartvig, se denne.
- Henrik, bisp af Ribe 299.
- Henrik, bisp af Sigtuna 9, 108.
- Henrik Gertsen, bisp af Roskilde 126, 127, 128, 132, 135.
- Henrik Løve, hertug af Sachsen og Bayern 18, 58, 90, 102, 113, 165, 166, 197, 228, 251, 257, 269, 312.
- Henrik 2. Løve, fyrste af Mecklenburg 117, 118, 120, 321.
- Henrik Parow 74.
- Henrik Æmeltorp 64, 86, 112, 157, 173, 186, 205, 216, 234, 262, 318.
- Heracleonas, byzantinsk kejser 5, 34.
- Heraclius, byzantinsk kejser 5, 34, 156.
- Hercules 2, 23.
- Hericus, se Horik.
- Heridag, udvalgt bisp af Hamburg 99.
- Herlogh 109.
- Herodes den store 25.
- Herodes Agrippa, tetrark 26.
- Hervardus, se Hjarvard.
- Hesdras, se Ezra.
- Hester (Ester) 3, 24.
- Hethe, skjoldmø 156, 185, 215, 242.
- Hilarius, pave 33.
- St. Hilarius, bisp af Poitiers 31.
- Hilpericus, se Chilperik 1.
- St. Hippolytus 29.
- Hiærmi, se Hjarne.
- Hjalte, dansk kæmpe 153, 180, 212, 239.
- Hjarne, dansk sagnkonge 154, 183, 214, 241.
- Hjarvard, dansk sagnkonge 99, 152, 153, 180, 181, 212, 239.
- Hochmodus, se Ømod.
- Holbeen, se Hardben.
- Holmger, skånske ridder 73.
- Homer (Omerus), gr. digter 2, 23.
- Honorius, romersk kejser 32.
- Honorius 1., pave 5.
- Honorius 2., pave 17, 56, 164, 226, 275.
- Honorius 3., pave 14, 61, 62, 201, 260, 279.
- Honorius 4., pave 273.
- Hored, bisp af Slesvig 83.
- Horik 1., dansk konge 38, 39, 40, 82, 83, 99, 159, 189, 218, 219, 245, 254, 316.
- Horik 2. Barn 39, 40, 42, 83, 100, 159, 160, 189, 190, 219, 245, 254, 255, 316.
- Hormisdas, pave 4.
- Hothbrod, svensk sagnkonge 152, 179, 212, 238.
- Hother, se Høther.
- Huglek, dansk sagnkonge 154, 182, 213, 240.
- Hughleke, se Huglek.
- Hugni, dansk sagnkonge 155, 184, 215, 241.
- Humbertus, ordensgeneral for dominikanerordenen 15.
- Humble, far til Dan 150, 151, 177, 210, 237.
- Humble, søn af Dan, dansk sagnkonge 98, 151, 177, 178, 210, 237.
- Hundænger (Hunding), sjællandsk sagnkonge 156, 184, 215, 241.
- Hunen, se Hani.
- Hune, hunnerkonge 240.
- Hwno Ebbesen († 1170) 10.
- Hytasper 3, 24.
- Hyæltus, se Hjalte.
- Høther, Hother, dansk sagnkonge 153, 181, 213, 239.
- Høther, Høder, Hother, sønderjysk sagnkonge 156, 185, 215, 241.

- Høther, Øther, Halvorth, Starkads' banemand 157, 186, 216, 242.
- Håkon 4., norsk konge 93, 104, 115, 148, 172, 173, 204, 205, 234, 280, 321.
- Håkon 5., norsk konge 71, 119, 322, 323.
- Håkon 6., norsk konge 72, 73, 74, 140, 143.
- Håkon, norsk jarl 45, 317.
- Håkon, hertug af Halland, søn af Knud Porse 126.
- Iareth (Jered) 2, 22.
- Idaspis, se Hytaspes.
- Iepte, se Jefta.
- Ieu, se Jehu.
- Ignatius, bisp af Antiochia 27.
- Ingeborg, Philip Augusts dronning 78.
- Ingeborg, Erik Menveds dronning 69, 71, 88, 115, 119, 264, 266, 322.
- Ingeborg, Valdemar 4.s datter 125, 324.
- Ingeborg, g. m. Birger jarl 303, 304.
- Ingeborg, hertuginde af Halland 121.
- Ingeborg af Kalundborg, Esbern Snares datter 93; 112, 174, 206.
- Ingeld, dansk sagnkonge 155, 157, 183, 184, 186, 214, 216, 241.
- Ingrid, datter af Knud den hellige 303.
- Ingvar Hjort, bisp af Roskilde 67, 69, 88, 175, 208, 263, 272, 314, 319.
- Ingvar Hjort, ridder 120, 122.
- Ingvar Lodbrogsøn, dansk konge 40, 159, 189, 218, 244.
- Innocens 1., pave 32.
- Innocens 2., pave 56, 57, 275.
- Innocens 3., pave 60, 61, 78, 111, 167, 168, 229, 232, 251, 258, 259, 260, 278, 279, 312.
- Innocens 4., pave 20, 63, 64, 172, 173, 261, 280.
- Innocens 5., pave 175, 272, 281.
- Ioachim (Jojakim), konge af Juda 3, 24.
- Ioathan (Jotam), konge af Juda 3, 24.
- Iohel (Joel), profet 2, 24.
- Iones, se Johannes.
- Isak 2, 23.
- Isarn, legat, ærkebisp af Lund 69, 70, 88, 94, 96, 115, 116, 208, 263, 265, 292, 314, 323.
- Isidor af Sevilla, spansk lærd 35.
- Ismael 2, 23.
- Ismar, vendisk sagnkonge 157, 187, 243.
- Ivar, dansk sagnkonge 99.
- Ivar Lodbrogsøn 40, 41, 316.
- Ivar Tagesen 105, 174, 272.
- Iælki, se Hjalte.
- Iæiop, se Jakob.
- Jafet 22.
- Ja'ir, dommer 2, 23.
- Jacobus Sapiens 264.
- Jakob, Isaks søn 2, 23.
- Jakob, Jesu broder 26.
- Jakob, bisp af Slesvig 175, 207.
- Jakob, greve af Nørrehalland 67, 88, 115, 175, 207, 236, 263, 290, 306.
- Jakob, munk i Sorø 97.
- Jakob Basse 127.
- Jakob Blåfod 290.
- Jakob Erlandsen, ærkebisp af Lund 15, 20, 64, 65, 66, 86, 93, 105, 112, 173, 174, 205, 206, 234, 235, 262, 272, 280, 281, 288, 289, 311, 313, 314, 315, 318, 319.
- Jakob Flep 118, 321.
- Jakob Lang, domprovst i Lund 69, 88, 208, 236.
- Jakob Myrcke 264.
- Jakob Nielsen, ærkebisp af Lund 72, 131.
- Jakob Olufsen, ridder 70.
- Jakob Olufsen 136.
- Jakob Poulsen, bisp af Roskilde 124, 126.
- Jakob Simonsen, se Jakob Sunesen.
- Jakob Sunesen 15, 20, 60, 63, 85, 112, 172, 204, 272, 280.
- St. Januarus 29.
- Jarimar 1., fyrste af Rygen 76, 79, 114, 166, 229, 258, 312.
- Jarimar 2., fyrste af Rygen 65, 86, 87, 93, 96, 105, 112, 115, 148, 173, 206, 235, 262, 272, 281, 288, 310, 319.
- Jarlerius, ærkebisp af Uppsala 15.
- Jarmerik, dansk sagnkonge 157, 187, 217, 243.
- Jefta, dommer 2, 23.
- Jehu, profet 2.
- Jens (Jöns) Bengtsson Oxenstierna, ærkebisp af Uppsala 299.
- Jens Grand, ærkebisp af Lund 69, 70, 88,

- 94, 96, 115, 116, 208, 209, 236, 263, 264, 265, 282, 292, 314, 323.
- Jens Iversen Lange, bisp af Århus 299.
- Jens Troelsen 298.
- St. Jeronimus 32.
- Jesus, se Kristus.
- Jesus Sirak 3, 25.
- Joas, konge af Juda 3, 24.
- Johan Sverkersson, svensk konge 14.
- Johan 3., greve af Holsten 121, 122, 123, 293, 323.
- Johan (Henneke) Skarpenberg 298.
- Johan Wittenburg, borgmester i Lübeck 143.
- Johannes Døber 25, 26, 31.
- Johannes, evangelist 27.
- St. Johannes, martyr 31.
- Johannes 1., pave 4, 33.
- Johannes 2., pave 4.
- Johannes 3., pave 4.
- Johannes 4., pave 5.
- Johannes 5., pave 6.
- Johannes 6., pave 6.
- Johannes 7., pave 6.
- Johannes 8., pave 7.
- Johannes 17., pave 8.
- Johannes 21., pave 87, 175.
- Johannes 22., pave 118, 123, 321, 323.
- Johannes, markgreve af Brandenburg 310.
- Johannes, ærkebisp af Uppsala 13, 302.
- Johannes, bisp af Finland 273.
- Johannes (1.), bisp af Odense 78.
- Johannes (2.), bisp af Odense 115, 175.
- Johannes, bisp af Slesvig 204, 233, 234.
- Johannes, bisp af Århus 282.
- Johannes, bisp af Århus, se Peder, . . .
- Johannes, abbed i Ryd 174.
- Johannes, abbed i Skovkloster 88.
- Johannes, ordensgeneral for dominikanerordenen 15.
- Johannes, præst i Bosarp 10.
- Johannes Cabbi 15.
- Johannes Dros, ærkebisp af Lund 67, 68, 87, 88, 94, 113, 115, 175, 207, 208, 236, 262, 263, 281, 282, 289, 314, 319.
- Johannes Ebbesen, marsk 15.
- Johannes Ellemose 123, 130.
- Johannes Erlandsen 206.
- Johannes Esbernsen 91, 111, 169.
- Johannes Glob 262, 281, 289, 310, 314.
- Johannes Hind, bisp af Roskilde 119, 124, 267, 322.
- Johannes Hvid 125, 324.
- Johannes Jakobsen 15, 20, 63.
- Johannes Krag, bisp af Roskilde 69, 88, 94, 94, 96, 115, 208, 263, 264, 314, 319.
- Johannes Laurentsen 136.
- Johannes Macher, slotshøvedsmand på Kalundborg 132.
- Johannes Magnussen 125.
- Johannes Niclasen 113.
- Johannes Parvus, magister 65, 315, 318.
- Johannes de Rupescissa (Jean de la Rochetaillade) 142.
- Johannes Wittingh, drost 86.
- John, eng. konge 78, 79, 92, 201, 232.
- Jojada, præst 3, 24.
- Jon Litle, da. stormand 70.
- Jonadap se Jojada.
- Joram, konge af Juda 3, 24.
- Jordan, ordensgeneral for dominikanerordenen 15, 271.
- Josafat, konge af Juda 3, 24.
- Josef, søn af Jakob 2, 23.
- St. Josef 25.
- Josias, konge af Juda 3, 24.
- Josva 2, 23.
- Jovian, romersk kejser 31.
- Judith 3, 24
- Judith, se Jutta.
- Julian Apostata, romersk kejser 31.
- Julianus (Didius Julianus), romersk kejser 28.
- Julius, britisk martyr 31.
- Julius Cæsar 3, 25, 26, 151, 177, 210, 237.
- Juris Stigsen 92, 112.
- Justin-1., østromersk kejser 4, 33.
- Justin 2., østromersk kejser 5, 33, 34.
- Justinian 1., østromersk kejser 4, 5, 33.
- Justinian 2., byzantinsk kejser 6, 35.
- Justus, ærkebisp af Canterbury 34.
- Jutta, Erik Plovpenningss dronning 111, 148, 171, 204, 233, 261, 280, 287, 305, 313, 314.
- Jutta, Erik Plovpenningss datter 115.

- K, se også C.
- Kanne (Jens Kanne), prior i Ring kloster 299.
- Karl den Store, frank. kejser 6, 7, 36, 37, 99, 157, 158, 187, 188, 217, 243, 244.
- Karl den Skaldede, fr. kejser 7, 39.
- Karl den Tykke, fr. kejser 7, 42.
- Karl den Enfoldige, vestfrank. konge 41, 42, 159, 189, 219, 245.
- Karl 4., tysk-romersk kejser 73.
- Karl, greve af Flandern 9, 17, 56, 83, 226, 250, 303.
- Karl, hertug af Frankrig, se Karl, greve af Flandern.
- Karl den döve, sv. jarl 14.
- Karl, bisp af Linköping 14.
- Karl, søn af Karl af Halland 309.
- Karl Eriksen, ærkebisp af Lund 71, 119, 123, 322.
- Karl Martel, major domus 6, 35.
- Karl Sverkersson, sv. konge 12, 301, 302.
- Karlomagnus (Karloman), søn af Karl Martel 6, 36.
- Karlomagnus (Karloman), søn af Pippin 3., 6, 36.
- Karulus (d. 1257) 15.
- Katharina, datter af Erik 10. af Sverige 305.
- Katharina, datter af Valdemar Atterdag 126.
- St. Ketil, se St. Kjeld.
- Keto, søn af Frowin, dansk sagnfigur 153, 182, 213, 240.
- St. Kjeld af Viborg 165, 167, 196, 199, 227, 229, 257, 278, 302, 307, 308, 312.
- Knud den Store, da.-eng. konge 48, 49, 50, 51, 52, 83, 161, 162, 192, 221, 247, 248, 255, 268.
- Knud den hellige, da. konge 17, 55, 56, 83, 108, 162, 163, 164, 194, 195, 225, 249, 250, 256, 257, 268, 269, 275, 301, 303.
- Knud Magnussen, da. konge 10, 13, 18, 57, 58, 76, 80, 84, 90, 101, 102, 108, 109, 113, 146, 165, 166, 196, 197, 227, 228, 250, 251, 257, 269, 270, 276, 307, 308.
- Knud 6., da. konge 13, 14, 18, 19, 58, 59, 60, 61, 76, 77, 81, 84, 90, 91, 95, 102, 103, 104, 109, 110, 114, 147, 166, 167, 168, 197, 198, 199, 228, 229, 230, 251, 257, 258, 270, 277, 278, 284, 302, 308, 312, 320.
- Knud, hertug af Blekinge 85, 104, 258, 271.
- Knud, hertug af Halland, søn af Knud Porse 126.
- Knud, søn af Karl af Halland 84.
- Knud, søn af Niels Bugge 141.
- Knud Lavard, da. hertug 9, 13, 17, 18, 56, 58, 60, 75, 76, 80, 84, 89, 90, 101, 102, 108, 109, 110, 114, 146, 147, 163, 164, 166, 195, 198, 226, 229, 249, 257, 270, 275, 277, 301, 302, 303, 320.
- Knud Porse, hertug af Halland 119, 120, 121, 122, 267, 323.
- Knut Eriksson, sv. konge 14, 302.
- Knut Långe, sv. konge 15.
- Knut Magnusson, søn af Katharina, Erik 10's datter 305.
- Knutssen = Henrik Knudsen Gyldenstjerne t. Restrup (d. 1546?) 298.
- Konrad 1., ty. konge 7, 42.
- Konrad 2., ty.-rom. kejser 8, 51, 52, 161, 192, 221.
- Konrad (Konradin), søn af Konrad 4., ty. konge 174.
- Kristus 4, 24, 25, 26, 154, 183, 213, 240.
- Labdon (Abdon), dommer 2, 23.
- Lage Gudmundsen 64, 104, 172, 205, 234, 261, 313.
- Lamech (Lemek) 2, 22.
- Lars Jonsen, drost 120, 121, 122, 267.
- Lars Sunesen 14, 104, 200, 231, 303.
- St. Laurentius 29.
- Laurentius, ærkebisp af Canterbury 34.
- Laurentius (Lars), ærkebisp af Uppsala 15.
- Laurentius Petri, lægmand i Östergötland 305.
- Laurentius, Laurens, se også Lars.
- Leo (egl. Leontios), byz. kejser 6, 35.
- Leo 1., østrom. kejser 33.
- Leo 3., byz. kejser 6, 35.
- Leo 1., pave 33.
- Leo 2., pave 5.
- Leo 3., pave 7, 36, 37.
- Leo 4., pave 7, 39.
- Leo 9., pave 8, 52, 54.

- Linus, pave 26, 27.
 Lindfridus, se Liudolf.
 Liudolf, søn af Otto 1., 8, 46.
 Liufdag, bisp af Ribe 83, 100.
 Lodizlaus, polsk hertug 77, 103.
 Lothar 1, fr. kejser 7, 38, 39, 40.
 Loteknud 42, 99, 160, 190, 219, 246, 255.
 Lotharius, se Clothar 1.
 Lothar, søn af Dan, da. sagnkonge 98, 151, 178, 210, 237.
 Loygarus, frankisk konge 32.
 St. Lucina 29.
 Lucius Verus, rom. kejser 27, 28.
 Lucius, konge af Britannien 28.
 Lucius 2., pave 18, 57, 165, 196, 227, 276.
 Lucius 3., pave 18, 60, 277.
 Ludvig d. Fromme, fr. kejser 7, 37, 38, 39, 99, 159, 189, 218, 245.
 Ludvig 3., vestfr. konge 41, 316.
 Ludvig Barn, østfr. konge 7, 42.
 Ludvig 4., ty.-rom. kejser 119, 322.
 Ludvig 6., fr. konge 9, 56.
 Ludvig (8.), dauphin 79.
 Ludvig 9., fr. konge 173, 174, 205, 206, 280.
 Ludvig Albrechtsen, marsk 120.
 Lukas, evangelist 26, 31.
 Lybia 26.
 Lysanias, tetrark af Abilene 26.
- Macrinus, rom. kejser 29.
 Magge, kvinde fra Skåne 157, 187, 217, 243.
 St. Magnus martyr 29.
 Magnus d. Gode, da. konge 52, 53, 162, 192, 193, 221, 225, 248, 256.
 Magnus Ladelås, sv. konge 66, 68, 88, 94, 208, 262, 264, 273, 289, 292, 303, 304, 305, 306.
 Magnus Smek, sv. konge 71, 72, 130, 133, 140, 143, 294, 295, 322.
 Magnus Erlingsson, no. konge 252.
 Magnus Lagabøter, no. konge 67.
 Magnus, søn af Svend Estridsen 54, 193, 225, 248.
 Magnus, søn af kong Niels 9, 17, 56, 57, 75, 76, 80, 83, 89, 90, 101, 108, 146, 163, 164, 195, 226, 227, 249, 250, 257, 275, 320.
- Magnus, søn af Erik Lam 84.
 Magnus, søn af Birger Magnusson 70, 118, 266, 292, 322.
 Magnus, filius Regneldi († 1166) 10.
 Magnus Bengtson, lagmand i Östergötland 15.
 Magnus Johansen, bisp af Børglum 130, 135.
 Magnus Manneskiöld 303.
 Magnus Munk 298.
 Magnus Nielsen, ærkebisp af Lund 73, 74.
 Magnus Olufsen 167, 308.
 Magtildis, se Mathilda.
 St. Malakias 10, 57, 109, 165, 227, 276.
 Malaleel (Mahala'el) 2, 22.
 Manasses 3, 24.
 Marcellus, pave 31.
 Marcion, presbyter 30.
 Marcus Aurelius, rom. kejser 27, 28.
 Marcus Aurelius Antonius, se Elagabal.
 Margareta, se Margrethe.
 Margareta, Valdemar 2.s dronning, se Dagmar.
 Margrethe 1., 72, 73, 74, 128, 140.
 Margrethe, søster til Knud d. St., 50.
 Margrethe, kong Niels' dronning 83.
 Margrethe, Christoffer 1.s dronning 65, 67, 87, 93, 105, 113, 173, 206, 207, 235, 262, 289, 310.
 Margrethe, hertuginde af Sønderjylland 174.
 St. Margrethe af Roskilde 13, 18, 59, 84, 103, 109, 147, 167, 198, 229, 258, 270, 277, 302, 308, 312.
 St. Maria, Jesu moder 25, 26, 240.
 Marianna, g. m. Johannes Niclasen 113.
 Marinus, pave 7.
 Markus, evangelist 26.
 Markus, bisp af Jerusalem 27.
 Markvard v. Stoue d. y. 123, 125, 324.
 Markward, Narwardus, Marwareh, bisp af Hildesheim 40, 100, 159, 190, 219, 254.
 St. Martin 31, 32, 146.
 Martin 1., pave 5.
 Martin 4., pave 175, 273.
 Martinian (egl. Marcian), østrom. kejser 33.
 Mastinus 290, se også Marsk Stig.

- Matheus Florthorp 289, 310.
 Mathias, Mathæus Gøye, drost 105, 281.
 Mathilda, g. m. Vilhelm Erobreren 8.
 Mathilda, Vilhelm Erobrerens dronning 8.
 Mathilda, g. m. Henrik 1. af England 9.
 Mattæus, evangelist 26.
 Mauricius, østrom. kejser 5, 34.
 Maurinus, se Marinus.
 Maximian (Herculius), rom. kejser 30, 31.
 Maximinus Thrax, rom. kejser 29.
 St. Maximinus 146.
 Maximus, Maximianus (Magnus Maximus), rom. kejser 39.
 Mechtild, Abels dronning 115, 171, 176, 203, 233, 236, 261, 263, 287.
 Mechtild, Christoffer 1.s datter 115.
 Mellitus, ærkebisp af Canterbury 34.
 Mercur 2, 23.
 St. Merete, se Margrethe af Roskilde.
 Merovech (Meroveus), frankisk konge 32.
 Merædæ, Mærædæ, se Margrethe ell. Dagmar.
 Metusalem 2, 22.
 Michael, abbed i Ryd 174.
 Micheas (Mika), profet 3, 24.
 Milletus af Toledo 134.
 Mistwin, polsk hertug 78, 169, 259.
 Morman, hertug af Bretagne 7, 37.
 Moses 2, 23.
 Munio Hispanus, ordensgeneral for domnikanerordenen 273.

 Nabuchodonosor (Nebukadnezar), konge af Babylon 3, 24.
 Nachor 2, 23.
 Nahum, profet 24.
 Narcissus, bisp af Jerusalem 28.
 Narwardus, se Markward.
 Natan, profet 2, 23.
 Nero, rom. kejser 26, 145.
 Nerva, rom. kejser 27.
 St. Nicolaus 8, 31, 55, 145, 163, 194, 226, 307.
 Nicolaus 1., pave 7.
 Nicolaus 2., pave 54.
 Nicolaus 3., pave 175, 281.
 Nicolaus, fyrste af Werle-Parchim 116, 265.
 Nicolaus (?) 10.
 Nicolaus Albanensis, se Hadrian 4.
 Nicolaus, se også Niels.
 Niels, da. konge 9, 13, 17, 55, 56, 57, 75, 80, 83, 90, 101, 108, 146, 163, 164, 195, 226, 227, 249, 250, 257, 268, 269, 275, 301, 307, 320.
 Niels (1.), greve af Halland 19, 61, 79, 85, 92, 95, 170, 201, 202, 232, 252, 259, 271, 279, 287, 304.
 Niels (2.), greve af Halland 67, 86, 93, 112, 173, 205, 272, 321.
 Niels, junker, søn af Niels (2.) af Halland 93, 113, 174.
 Niels, bisp af Odense 127, 128, 135, 139.
 Niels, bisp af Ribe, se Oluf.
 Niels (1.), bisp af Slesvig, kansler 63, 92, 171, 200, 331.
 Niels (2.), bisp af Slesvig 66, 105, 173, 174, 205, 206, 235, 310, 318.
 Niels (1.), bisp af Viborg 59.
 Niels (2.), bisp af Viborg 281.
 Niels, abbed i Skovkloster 86.
 Niels, abbed i Øm kloster 299.
 St. Niels af Århus 17, 167, 198, 229, 258, 308, 312.
 Niels Bugge 126, 127, 140, 141.
 Niels Clemensen 127.
 Niels Ebbesen 123, 295, 296.
 Niels Eriksen Rød 131.
 Niels Hallandsfar 306.
 Niels Hane 125, 324.
 Niels Jakobsen, bisp af Roskilde 74.
 Niels Johansen, ærkebisp af Lund 72, 73.
 Niels Jyde, kansler 67, 87.
 Niels Limbek, drost 124, 126, 127, 128.
 Niels Olufsen, drost 117, 118, 119, 267, 321, 322.
 Niels Pinc, abbed i Skovkloster 86.
 Niels Rane 117, 321.
 Niels Stigsen, bisp af Roskilde 14, 15, 19, 20, 62, 63, 64, 85, 93, 96, 111, 112, 170, 172, 203, 204, 205, 234, 261, 272, 279, 280, 317, 319, 321.
 Noa 2, 22.
 Numa Pompilius, rom. konge 3, 24.
 Numerianus, rom. kejser 30.

 Ocholia (Atalja), dronning af Juda 3, 24.
 Ochozias (Ahazja), konge af Juda 3, 24.

- Octavian, se Augustus.
 Octavian, antipave, se Victor 4.
 Olavus, se Olav, Olof, Oluf.
 Olav Tryggveson (Crakæben), no. konge 49.
 Olav d. hellige, no. konge 49 (filius Crakæben), 50 (Crakæben), 51, 52, 107, 146, 161, 192, 221, 247, 248, 255, 275, 300.
 Olle hin Frogen, se Øli hin Fræcne.
 Olof Skotkonung, sv. konge 48, 49, 50, 51.
 Olof Basatömir, ærkebisp af Uppsala 15.
 Olof Lambatunga, ærkebisp af Uppsala 14.
 Olaf, også kaldet Dan hin Storladne, se denne.
 Olaf, søn af Ingellus, da. sagnkonge 155, 184, 214, 241.
 Oluf, søn af Vermund hin Blinde, se Uffē Starke.
 Oluf Gotdranker, søn af Godfred, da. konge 158, 188, 218, 244.
 Oluf, sv.-da. konge 42, 159, 160, 190, 219, 245, 255, 316.
 Oluf 1. Hunger 17, 55, 83, 108, 163, 194, 225, 226, 249, 256, 268, 269, 307.
 Oluf 2. Haraldsen 13, 17, 57, 76, 80, 84, 90, 101, 108, 113, 146, 164, 196 (text: Harald Olofson), 227, 250, 257, 269, 276, 307.
 Oluf 3., da.-no. konge 73.
 Oluf (Elaf), bisp af Børglum 104, 105, 173, 206, 235, 262, 281, 289, 310, 314.
 Oluf, bisp af Ribe 77, 79, 91, 92, 103, 104, 111, 169, 201, 231.
 Oluf, bisp af Roskilde 69, 116, 119, 208, 265, 266, 314, 322.
 Oluf, provincialprior for dominikaneordenen 273.
 Oluf Ebbesen, slotshøvedsmand på København slot 128.
 Oluf Ebbesen Pincerna, Olof Skænk 86, 93, 96, 172, 205, 272.
 Oluf Olufsen 136.
 Omer, bisp af Ribe 77, 91, 103.
 Omerus, se Homer.
 Omund, se Ømund.
 Ordwældæl, se Orvendel.
 Orm, da. konge, se Gorm hin enskæ.
 Orvendel, Orwalder, Ordwældæl, Øwændæll, da. sagnkonge 99, 153, 181, 213, 239.
 Orwic Lodbrogsøn (?) 40.
 Oryc Lodbrogsøn (?) 40.
 Osbern (Asbjørn), søn af Ulf jarl 53.
 Oswald, northumbrisk konge 34.
 Othen, da. sagnkonge 153, 181, 212, 239.
 Otto 1., ty.-rom. kejser 7, 8, 43, 46 (egl. Otto 2: 44, 100, 160, 191, 220, 246, 255).
 Otto 2., ty.-rom. kejser 8, 44, 46, 100, 160, 191, 220, 246, 255.
 Otto 3., ty.-rom. kejser 8, 46.
 Otto 4., ty.-rom. kejser 14, 19, 61, 77, 78, 79, 91, 92, 103, 104, 111, 114, 169, 170, 201, 202, 232, 252, 259, 271, 278, 279, 304.
 Otto, søn af Christoffer 2., 121, 123, 293, 295.
 Otto 2., markgreve af Brandenburg 77.
 Otto 4., markgreve af Brandenburg 207.
 Otto, kardinal 19, 62, 85, 111, 148, 171, 203, 260, 271, 279.
 Otto, bisp af Babenberg (Bamberg) 9.
 Ottobonus, se Hadrian 5.
 Ozias (Uzzija), konge af Juda 3, 24.
 Ozyarus, søn af Godfred 36.
 Palladius, se St. Patricius.
 Palle Jonsen, marsk 128.
 Papias 150, 210.
 Paris 2, 23.
 Paschalis 1., pave 7, 37.
 Paschalis 2., pave 9, 17, 55, 56, 163, 195, 226, 275.
 St. Patricius (Patrick) 32, 33.
 Paul 1., pave 6.
 Paul, bisp af Århus 128, 135.
 Paulus 26, 30, 145.
 St. Paulus, martyr 31.
 Peder, bisp af Odense 105.
 Peder, bisp af Ribe 127, 128, 135, 139.
 Peder, bisp af Roskilde 108.
 Peder, bisp af Viborg 128, 135.
 Peder, bisp af Århus 74.
 Peder, abbed i Ryd 171.
 Peder Andersen 140.
 Peder Daa 140.

- Peder Dene 128, 141.
 Peder Ebbesen 86, 93, 112.
 Peder Efræthorp, abbed i Skovkloster 87.
 Peder Finsen, drost 66, 93, 148, 174, 206, 235, 272, 281, 289, 310, 318.
 Peder Hoseøl, drost 94, 96, 263.
 Peder Jakobsen 175, 236, 263.
 Peder Jakobsen (Pær Iæiopsøn), bisp af Roskilde 14, 19, 61, 62, 85, 95, 96, 111, 169, 170, 203, 232, 259, 271, 279, 313, 319.
 Peder Johansen, ærkebisp af Lund 72, 123, 131, 323.
 Peder Jordanssøn, spøgelse 134.
 Peder Laurentsen, slotshovedsmand på Tønderhus 127, 136.
 Peder Nielsen 141.
 Peder Porse 306.
 Peder Ruth, abbed i Skovkloster 87.
 Peder Saxesen, Pæter af Sassen, ærkebisp af Lund 14, 19, 62, 85, 111, 170, 171, 202, 203, 260, 261, 271, 279, 313.
 Peder Skjalmsen Bang, bisp af Roskilde 86, 87, 104, 105, 112, 113, 173, 175, 207, 234, 236, 272, 280, 319.
 Peder Strangesen 63, 112, 172, 204.
 Peder Sunesen, bisp af Roskilde 14, 19, 60, 61, 77, 81, 84, 85, 95, 103, 110, 111, 168, 169, 201, 230, 231, 278, 279, 309, 319.
 Peder Topeson, bisp af Århus (vel egl. Peder Elarsen) 280.
 Pedro 3., konge af Aragonien 68, 207.
 Pelagius 1., pave 4.
 Pelagius 2., pave 5, 34.
 Penda, konge af Mercia 34.
 Pertinax, rom. kejser 28.
 St. Peter 4, 26, 27, 30, 145.
 St. Peter Martyr 272.
 Petrus, ærkebisp af Uppsala 14.
 Petrus de Tarantasia, se Innocens 5.
 Phalech (Peleg) 2, 23.
 Philip, apostel 26.
 Philip, tetrark 26.
 St. Philip, martyr 29.
 Philip 1., fr. konge 8, 9, 54, 55, 56.
 Philip 2. August., fr. konge 78.
 Philip 3., fr. kg. 68, 207.
 Philip af Schwaben, ty. konge 77, 91, 103, 114, 259 (text: Fridericus), 278.
 Philip, no. jarl 77, 91, 103, 168, 200, 230, 252, 259, 285, 303.
 Philip, søn af kong Knut Långe 305.
 Philip Petersson, sv. stormand 305.
 Philippus Arabs, rom. kejser 29.
 Philippicus, Phillippus (Philippikos), byz. kejser 6, 35.
 Phoroneus 2, 23.
 Pilatus 26.
 St. Pionius 28.
 Pippin 2., majordomus 6, 35.
 Pippin 3., d. lille, frankisk konge 6, 36.
 Platon 3, 24.
 Plov (Sorte-Plov) 9, 101, 108, 164, 196, 227, 250, 257, 276.
 Polycarp, martyr 28.
 Pompeius, rom. statsmand 3, 25.
 Poppo 12, 48, 98, 161, 191, 220, 247, 255, 300, 317.
 Potentianus, presbyter 29.
 Priamos 2, 23.
 Probus, rom. kejser 30.
 Prosper Tiro 33.
 St. Prothasius 32.
 Ptolemæus 1., 3, 25.
 Ptolemæus 2. Philadelphos 3, 25.
 Ptolemæus 3. Euergetes 1., 3, 25.
 Ptolemæus 4. Filopator 3, 25.
 Ptolemæus 5. Epiphanes 3, 25.
 Ptolemæus 6. Philometor 3, 25.
 Ptolemæus 8. Euergetes 2., 3, 25.
 Ptolemæus 9 Soter 2., 3, 25.
 Ptolemæus 10 Alexander 3, 25.
 Ptolemæus 12. Philopator Philadelphos Neos Dionysos 3, 25.
 Quadratus, aposteldiscipel 27.
 St. Rabod, bisp af Utrecht 40.
 Racki, Rakkæ, Rakki, Raky, da. sagnkonge 152, 180, 212, 239.
 Ragau (Re'u) 2, 23.
 Ralf, bisp af Ribe 59.
 Ralff, bondedatter (egl. Rolfkarl, bonde) 238.
 Rane Jonsøn 69, 115, 208, 264, 290, 306.
 Rano, ordensgeneral for dominikaneordenen 15.
 Ratibor, slavisk fyrste 52.
 Reginbrand, bisp af Århus 83.

- Reginfred, da. konge 37, 99, 159, 189, 218, 245.
- Reginold, søn af Guthedus 45, 317.
- Regnar Lodbrog 40, 158, 188, 218, 244, 316.
- Regnar, nordjysk sagnkonge 156, 185, 215.
- Remundus, ordensgeneral for dominikanerordenen 15.
- Remus 3, 24.
- Ricco, bisp af Roskilde 113, 164, 196, 227, 250, 257, 276, 301.
- Richard 1., hertug af Normandiet 8, 43, 317.
- Richard 2., hertug af Normandiet 8, 50, 161, 192, 221, 247, 255.
- Richard 3., hertug af Normandiet 8.
- Richiza, Erik 10. Knutsons dronning 19, 61, 62, 78, 85, 91, 95, 170, 202, 203, 304.
- Richiza, datter af Birger jarl 15.
- Rimbart, ærkebisp af Hamburg 43, 315, 317.
- Ring, sv.-da. sagnkonge 156, 185, 215, 216, 241, 242.
- Ring, sv. konge 45, 57.
- Ring, konge i Jylland 158, 188, 218, 244.
- Ring, søn af Harald Blåtand 49.
- Ro, da. sagnkonge 99, 152, 179, 211, 238.
- Robert 1., fr. konge 7, 42.
- Robert 2., fr. konge 8.
- Robert 1., hertug af Normandiet 8, 50.
- Robert 2., hertug af Normandiet 9, 55.
- Robert af Artois, bror til Ludvig d. 9., 173, 205.
- St. Robert af Molesme 301.
- Robert, kardinal, antipave (Clemens 7.) 73.
- Roboam (Rehabeam), konge af Juda 2, 24.
- Rol, bror til Erik Orthsløghe.
- Rolf Krake, da. sagnkonge 99, 152, 153, 180, 181, 212, 238, 239.
- Rolfkarl 152, 179, 212, 238 (Rollf, bondeatter).
- Rollo, hertug af Normandiet 7, 43, 159, 189, 219, 245, 254.
- St. Romanus martyr 29.
- St. Romanus, ærkebisp af Rouen 5, 34.
- Romulus, rom. sagnkonge 3, 24.
- Rorik (Rørik) Slengeboge, da. sagnkonge 99, 153, 181, 213, 239.
- Rothulf Lodbrogsøn 40.
- Roydhengerus, markgreve i Hedeby 100.
- Rudolf 1., ty. konge 113, 174, 264.
- Rysse, sørøver 125, 324.
- Sabinianus, pave 5.
- Sala (Sjela) 2, 23.
- Saladin, tyrk. sultan 13, 60, 69, 115, 116, 167, 199, 208, 229, 258, 302.
- Salomo, konge af Israel 2, 23, 53.
- Samson 2, 23.
- Samuel 2, 23.
- Saruch (Serug) 2, 23, 150, 176, 210.
- Saul, konge af Israel 2, 23.
- Saxo Grammaticus, da. hist.skr. 258, 268.
- Scipio Æmilianus 3, 25.
- Sedechias (Zedehias), konge af Juda 3, 24.
- Sem 2, 22, 23.
- Senocrates (Xenocrates), filosof 3, 24.
- Septimius Severus, rom. kejser 28, 145.
- Serenus, legat 27.
- Sergius 1., pave 6, 35.
- Sergius 2., pave 7, 38, 39.
- St. Servacius 146.
- Seth 2, 22.
- Severius (Severinus), pave 5.
- Siger, da. sagnkonge 155, 184, 215, 241.
- Sigfred, da. konge 37, 159, 189, 218, 244.
- Sigfred, vikingefører 41, 316.
- Sigfred, markgreve (egl. greve af Stade) 48, 317.
- Sigfred, greve af Orlamünde 76, 91, 167, 199, 229, 251 (text: Fredericks), 270, 302.
- Sigibert 1., frank. konge 4.
- Silverius, pave 4.
- Simon, apostel 27.
- Simon, sagnhøvding i Skåne 157, 186, 216, 217.
- Simon, bisp af Odense 59.
- Sisinnius, pave 6.
- Sivald, søn af Hugni, da. sagnkonge 155, 184, 215, 241.
- Sivald, Syvard, da. sagnkonge, far til Snio 157, 187, 217, 243.

- Sivald, sv. kæmpe 155, 184, 215, 241.
 Sivard, søn af Ømund, da. sagnkonge 157, 186, 216, 217, 243.
 Sivard, konge over de danske øer 158, 188, 218, 244.
 Sivard, da. konge 159, 189, 218, 244.
 Sivard, lægbroder i Ryd kloster 200, 231.
 Sivard Hvid, søn af Haldan 238.
 Sixtus 2., pave 29.
 Sixtus 3., pave 33.
 Skathe Rethbane, se Frode Rethbane.
 Skjalm, bisp af Århus 61, 77, 81, 279.
 Skjalm, drost 88, 94, 96, 115, 208, 264.
 Skjold, da. sagnkonge 98, 151, 178, 211, 237.
 Skule, no. jarl 20, 63, 172, 204, 271, 280.
 Slodoveus, se Clothar 2.
 Snio, Snyo, Syno, søn af Sivald, da. sagnkonge 157, 158, 187, 217, 243.
 Snyo, Snio, Swine hirdæ, da. sagnkonge 152, 180, 212, 239.
 Soldanus, se Saladin.
 Sophia, Valdemar 1.s dronning 14, 18, 19, 58, 60, 77, 84, 90, 91, 103, 109, 110, 146, 147, 165, 168, 197, 228, 270, 308.
 Sophia, sv. dronning 66, 115.
 Sophia, g. m. Erik af Langeland 264.
 Sophokles, gr. dramatiker 3, 24.
 Starkad 99, 154, 155, 156, 157, 183, 184, 186, 214, 215, 216, 241, 242, 243.
 St. Stefan protomartyr 26, 32.
 St. Stefan martyr, subdiakon 29.
 St. Stefan bisp 30.
 St. Stefan martyr 31.
 Stefan 2., pave 6, 36.
 Stefan 3., pave 6.
 Stefan 4., pave 7, 37.
 Stefan 5., pave 7.
 Stefan 9., pave 8, 54.
 Stefan, ærkebisp af Uppsala 12, 13, 59, 301, 302.
 Stephen Langton, ærkebisp af Canterbury 78.
 Stig, bisp af Roskilde 67, 87, 113, 175, 207, 236, 272, 319.
 Stig Andersen Hvide, marsk 66, 68, 88, 115, 175, 176, 207, 236, 263, 264, 282, 290, 306.
 Stig Andersen 127, 141.
 Stig Hvide 276.
 Suibdager (Svipdag), da.-no. sagnkonge 99, 151, 178, 211, 237.
 Sulo († 1166) 10.
 Sune Ebbesen 60, 147, 167, 277, 278, 303, 308.
 Sven Godwinson 51.
 Sven Langefod, søn af Loteknud, da. konge 100.
 Sven Utssen 298.
 Sven-Otto, se Svend Tveskæg.
 Svend Tveskæg, da. konge 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 83, 161, 191, 220, 247, 255, 268, 317.
 Svend Estridsen, da. konge 16, 51, 52, 53, 54, 55, 83, 107, 108, 162, 193, 194, 224, 225, 248, 256, 268, 303.
 Svend Grathe, da. konge 10, 13, 18, 57, 58, 76, 80, 84, 90, 101, 102, 108, 109, 113, 146, 147, 165, 166, 196, 197, 227, 228, 250, 251, 257, 269, 270, 276, 301, 307.
 Svend, no. konge 52, 161, 162, 192, 221, 248, 256.
 Svend (1.), bisp af Århus 59.
 Svend (2.), bisp af Århus 124, 127.
 Svend Capdur, abbed i Skovkloster 88.
 Svend Stærke 169, 201, 232, 252, 259, 285.
 Sverker 1., sv. konge 102.
 Sverker 2., svensk konge 14, 19, 61, 104, 110, 147, 169, 201, 231, 271, 278, 303, 304.
 Sverre, no. konge 61.
 Sverting, sagnkonge af Sachsen 155, 183, 184, 214, 241.
 Swine hirdæ, se Snyo.
 Sygerith, Sigerik, søn af Guthedus 45, 317.
 Sylvester 1., pave 31.
 Sylvia, moder til pave Gregor 1., 34.
 Symmachus, pave 4.
 Syno, se Snio.
 Sæntækæ 128.
 Tacitus, rom. kejser 30.
 Tanais, Tauen, Canis, jætte 155, 183, 214.
 Tassilo, hertug af Bayern 7, 36.
 Tauen, se Tanais.

- Telesphorus, pave 27.
 Tertullianus Afer 28.
 Thales 3, 24.
 Thare (Tara), Abrahams fader 2, 23.
 Thasylo, se Tassilo.
 Theobertus, se Theudebert 2.
 Theodericus (egl. Theodorus), ærkebisp af Canterbury 35.
 Theoderik 1., frank. konge 4, 33.
 Theoderik 3., frank. konge 6, 35.
 Theoderik, bisp af Minden 40, 100, 159, 190, 219, 254.
 Theodor 1., pave 5.
 Theodosius 1., rom. kejser 32.
 Theodosius 2., østromersk kejser 32.
 Theodosios 3., byz. kejser 6, 35.
 Theophilus 31.
 Theophilus, bisp af Cæsarea 28.
 Theudebald, frank. konge 4.
 Theudebert 1., frank. konge 4, 33.
 Theudebert 2., frank. konge 5, 34.
 Thidricus (Dietrich), greve 48, 317.
 Thomas Aquinas 262, 272.
 St. Thomas Becket 10, 13, 18, 58, 59, 76, 80, 90, 109, 147, 166, 170, 198, 202, 229, 233, 258, 260, 270, 277, 302, 320.
 Thora, Rolf Krakes mor 152, 179, 180, 212, 238.
 Thora, Svend Estridsens frille 54, 193, 225, 248.
 Thorbern Sunesen 114, 168, 230.
 Thorth Cryter 68.
 Thrugot Thorstensen, ærkebisp af Lund 66, 67, 87, 93, 113, 175, 207, 236, 262, 281, 289, 314, 319.
 Thyra Danebod, da. dronning 43, 100, 160, 190, 220, 246, 255, 316.
 Tiberius, rom. kejser 4, 25, 26.
 Tiberius 1. Constantinus, østrom. kejser 5, 34.
 Tiberius 2., byzantinsk kejser 6, 35.
 St. Tiburtius 29.
 Timmo Lauritsen 116, 117, 265, 321.
 Timoteus 31.
 Titus, rom. kejser 26, 27.
 Tola, dommer 2, 23.
 Tole, Borkars dronning 155, 184, 215, 241.
 Tostig Godwinson 51.
 Trajan, rom. kejser 27, 145.
 Trucho (Tryggve), no. konge 47.
 Tucho, Tycho, se Tyge.
 Tue Nielsen, ærkebisp af Lund 299.
 Tuve, bisp af Ribe 92.
 Tuve Galen, gældker i Skåne 73.
 Tydeus 46.
 Tyge (1.), bisp af Børglum 59.
 Tyge (2.), bisp af Børglum 72, 294.
 Tyge, bisp af Ribe 206, 208, 235, 263.
 Tyge, bisp af Slesvig 92, 233.
 Tyge, bisp af Århus 208, 281, 282.
 Tyge Abildgård 311.
 Ubbe, frisisk sagnkonge 156, 185, 215, 242.
 Ubbe Lodbrogsøn 40.
 Uffe Dyre 290.
 Uffe Starke (Oluf), da. sagnkonge 99, 153, 154, 182, 213, 240.
 Uffe Nielsen, drost 88, 264.
 Uffe Stigsen 140, 141.
 Uffe Thrugotsen, ærkebisp af Lund 15, 19, 20, 62, 64, 86, 111, 112, 171, 173, 203, 205, 234, 261, 262, 271, 272, 279, 280, 286, 288, 313.
 Uffo, se Ubbe, frisisk sagnkonge
 Ugot, domprovst i Børglum 105.
 Ulf jarl 50, 51, 162, 193, 222-223, 225, 248.
 Urban 1., pave 29.
 Urban 2., pave 8, 17, 55, 72 (egl. Urban 5.), 278 (egl. Urban 3.).
 Urban 3., pave 19, 60, 73 (egl. Urban 6.), 278 (text: Urban 2.).
 Urban 5. (text: Urban 2.), pave 72.
 Urban 6. (text: Urban 3.), pave 73.
 Valdemar 1. den store, da. konge 10, 11, 13, 18, 58, 59, 76, 80, 81, 84, 90, 91, 95, 100, 101, 102, 103, 108, 109, 110, 113, 114, 146, 147, 165, 166, 167, 197, 198, 199, 228, 229, 246, 250, 251, 257, 258, 269, 270, 276, 277, 287, 302, 303, 304, 308, 309, 312.
 Valdemar 2. Sejr, da. konge 14, 19, 20, 60, 61, 62, 63, 76, 77, 78, 79, 81, 84, 85, 90, 91, 92, 95, 96, 102, 109, 110, 111, 112, 113, 147, 148, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 229, 231, 232, 233, 234,

- 251, 252, 253, 258, 259, 260, 261, 270, 271, 278, 279, 280, 284-86, 302, 303, 304, 305, 308, 313.
- Valdemar (3.) d. unge, da. konge 14 (text: Wilielmus), 15, 19, 61, 62, 78, 85, 91, 92, 96, 104, 111, 114, 169, 170, 171, 200, 201, 202, 203, 230, 231, 232, 233, 252, 253, 258, 259, 260, 261, 271, 279, 286, 304, 313.
- Valdemar 3. 323, se også hertug Valdemar 5. af Sønderjylland 121, 293, 296, 297.
- Valdemar 4. Atterdag, da. konge 72, 73, 74, 97, 121, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 130, 132, 133, 136, 139, 140, 142, 143, 144, 293, 296, 297, 306, 324.
- Valdemar, søn af Erik Klipping 208, 265, 282, 290, 311.
- Valdemar, søn af Erik Menved 265.
- Valdemar, søn af Valdemar Atterdag 126.
- Valdemar Birgersson, sv. konge 20, 66, 86, 93, 113, 148, 175, 207, 281, 289, 305.
- Valdemar 3., hertug af Sønderjylland 86, 173, 205, 234, 261, 262, 288, 289, 310.
- Valdemar 4., hertug af Sønderjylland 67, 68, 87, 88, 93, 115, 116, 148, 175, 176, 207, 208, 236, 263, 264, 265, 266, 273, 281, 282, 289, 290, 311, 314.
- Valdemar 5., hertug af Sønderjylland (Valdemar 3. af Danmark) 72, 121, 126, 293, 296, 323.
- Valdemar, hertug af Finland 70, 71, 118, 209, 265, 266, 291, 304, 322.
- Valdemar, markgreve af Brandenburg 117, 119.
- Valdemar, bisp af Slesvig 14, 19, 20, 60, 61, 76, 78, 81, 84, 91, 92, 103, 109, 111, 168, 171, 199, 200, 203, 230, 258, 259, 261, 270, 271, 278, 279, 284, 285, 309, 312, 313.
- Valens, rom. kejser 31.
- Valentinian 1., rom. kejser 31.
- Valentinian 2., rom. kejser 31, 32.
- St. Valentinus 28.
- Valerian, rom. kejser 30, 145.
- St. Valerianus 29.
- Valerius, ærkebisp af Uppsala 14.
- Venceslaus (Wenzel 1., konge af Böhmen) 272.
- Vermund hin Binde, da. sagnkonge 99, 153, 182, 213, 240.
- Vespasian 26.
- Vichleclus, se Viglek.
- Victor 1., pave 28.
- Victor 2., pave 8, 54.
- Victor 3., pave 8.
- Victor 4., pave 58, 76.
- Victorius 33.
- Vigilius, pave 4.
- Viglek, no.-da. sagnkonge 153, 181, 182, 213, 240.
- Vilhelm 1., hertug af Normandiet 8, 43, 317.
- Vilhelm 1. Erobreren, konge af England, hertug af Normandiet 8, 50, 54, 55.
- Vilhelm 2., konge af England 9, 55.
- Vilhelm af Holland, ty. konge 173, 205, 234, 280.
- Vilhelm, bisp af Roskilde 223, 224.
- Vilhelm, abbed af Æbelholt 14, 15, 19, 20, 61, 63, 85, 110, 111, 168, 171, 199, 203, 233, 258, 270, 271, 278, 280, 302, 308, 313.
- St. Vilicta 29.
- St. Vincentius 29.
- Vitalian, pave 5.
- Volusian, rom. kejser 29.
- Vuandregisilus, pave (egl. Wandregisil, abbed i Fontenelle) 5.
- Wang Gunnasun 63.
- Wasce, kæmpe 155, 183, 214.
- Wesetus 156, 185, 215, 241.
- Wigge, søn af Frowin, da. sagnfigur 153, 182, 213, 240.
- Wilhelmus de Colenia 97.
- Wilielmus, se Valdemar (3.) den unge.
- Willibrord, bisp af Utrecht 36.
- Wisinus 155.
- Wislaus 2., fyrste af Rygen 68.
- Wislaus 3., fyrste af Rygen 117, 118.
- Withlæ, se Viglek.
- Wmelac, se Viglek.
- St. Wulfram, bisp af Sens 6.
- Xerxes, pers. konge 3, 24.

Ydapsis, se Hytaspes.

Ymar, se Ismar.

Yonadab, se Jojada.

St. Ypolitus, se St. Hippolytus.

Yppo, kejser Ottos hærfører 100, 160,
191, 220, 246, 255.

Yærni, se Hjarne.

Zacharias (Zekarja), præst 3, 24.

Zacharias, pave 6, 36.

Zeno, østrom. kejser 4, 33.

Zoroaster (Zarathustra) 2, 23.

Zosimus, pave 32.

Æneas 2, 23.

Æthelred, eng. konge 47, 49, 50.

Øli, Oli, Olle hin Fræcnæ, da. sagnkonge
156, 185, 186, 216, 242.

Ømod, Heghmodus, Hochmodus, sv.
sagnhøvding 154, 182, 240.

Ømund, da. sagnkonge 156, 157, 186,
216, 242, 243.

Øthen Hæstæcorn, se Audun Hestekorn.

Øther, se Høther.

Øwendæll, se Orvendel.

II. Stednavne.

- Aachen, Aquis, Aquisgranum, Taghæn 8,
 40, 46, 158, 188, 218, 244, 316.
 Aars, se Århus.
 Acre, Palæstina 15, 69, 115, 208, 264.
 Africa 3, 25.
 Alba Longa 2, 23.
 Alemannia, se Tyskland.
 Alexandria 29, 33, 232.
 Almarnum, Almarnstæck (Almarestäket,
 Stockholms-Näs s., Uppland) 14, 302.
 Almethorp (Eldrupgård, Gjesing s., Søn-
 derhald h., Randers a.) 66, 176.
 Als 123, 137.
 Alvastra Kloster, Östergötland 10, 108,
 164, 196, 227, 269, 301, 302.
 Amager 68, 116, 266.
 Anceradæn 232.
 Angel 138.
 Anglia, se England.
 Annelöf, Anendalef, Anundalenæ (Onsjö
 h., Skåne) 13, 59, 84, 270, 277.
 Antiochia 29, 30, 232.
 Aos, se Åhus.
 Apulien 41, 157, 187, 217, 243, 316.
 Aragonien 207.
 Arkona (Rügen) 10, 165, 227, 307.
 Arles 31.
 Arreskov (Ø. Hæsinge s., Salling h.,
 Svendborg a.) 64, 112, 148, 174, 272,
 317.
 Ars herred, Holbæk a. 135.
 Artlenburg, Ertenburgh, Orthenburg,
 Artzenburg, Ærtenborg 77, 91, 147,
 168, 230, 285.
 As, se Ås.
 Asien 3, 24.
 Asylum, se Ås.
 Athen 27.
 Aurea Insula, se Guldhholm.
 Avignon 72, 73, 131, 132.
 Babenberg (Bamberg) 9.
 Babylon 23, 24, 135.
 Baldersund (Boldersund, Østersøen) 99,
 153, 181, 239.
 Bari 163, 194, 226, 307.
 Bayern 7, 36.
 Belesund, Beltesund, Belth 99, 181, 212,
 239.
 Bethlehem 25.
 Beylandt, se Böhmen.
 Bierrebuch, se Boitzenburg.
 Biritzholm, se Bjerröd.
 Bistrup (Sømme h., Københavns a.) 93.
 Bjerröd (Färs h., Skåne) 74.
 Blekinge 71, 154, 183, 214, 240.
 Böhmen, Bemæn 19, 61, 77, 85, 91, 95,
 110, 111, 168, 200, 230, 259, 270, 271,
 285, 304.
 Bogø 125.
 Boitzenburg, Byzenburgh, Buzeborg,
 Bierrebuch, Hwittzenburg, Lutjen-
 borg, borg v. Elben 77, 91, 103, 110,
 169, 200, 231, 252, 270.
 Bononia (Bologna) 271.
 Borgholm, Øland 143.
 Bornholm 69, 71, 109, 119, 297, 322.
 Bornhöved, Holsten 14, 19, 62, 111, 148,
 171, 203, 260, 271, 279, 286.
 Bosethorp (Bosarp, Onsjöh., Skåne) 10.
 Brabant 78.
 Brandenburg 78, 104, 105, 115, 119, 126,
 148, 252, 265, 289, 296, 322.
 Braunschweig 65, 66, 77, 91, 100, 103,
 112, 114, 148, 166, 174, 175, 197, 229,
 251, 257, 312, 314, 315, 318.
 Bremen 17, 36, 57, 61, 78, 79, 83, 90, 91,
 92, 100, 101, 110, 116, 164, 168, 196,
 200, 209, 227, 231, 232, 259, 265, 269,
 270, 278, 285, 292, 313.
 Britannia (Bretagne) 7, 37.

- Britannien 28, 31, 32, 33, 34, 99, 151, 154, 179, 183, 211, 214, se også England.
- Broager 200, 231.
- Brobjerg, borg på Fyn 136.
- Brodersby, Svans 314.
- Brunkebjerg, v. Stockholm 299.
- Burgundium, se Bornholm.
- Bursteburg, Brugstenburgh, borg i Nordtyskland 76, 103, 114.
- Buzeborg, se Boitzenburg.
- Bygholm, v. Horsens 299.
- Byzans 155, 183, 214.
- Byzenburgh, se Boitzenburg.
- Børglum (Børglum s. og h., Hjørring a.) 59, 72, 127, 130, 135, 262, 281, 289, 294, 310, 314.
- Børnøburg (?) 139.
- Caesarea, Palæstina 28, 29.
- Canterbury 10, 13, 58, 59, 78, 109, 147, 170, 198, 202, 258, 277, 302, 320.
- Cappadocia 28.
- Cara insula, se Øm.
- Carnotis (Chartres) 7, 42.
- Cassinense Cenobium (Monte Cassino) 5.
- Castilien 114.
- Castrum Aquilonare, se Nordborg.
- Cenomannis (Le Mans) 8.
- Cistertium, domus Cisterciensis (Citeaux) 13, 108.
- Claravallis (Clairvaux) 9, 10, 11, 15, 17, 20, 59, 64, 93, 101, 109, 112, 113, 146, 163, 165, 167, 172, 195, 196, 198, 205, 226, 228, 229, 234, 272, 275, 301, 302, 308, 317, 319, 320, 321.
- Clausholm (Voldum s., Galten h., Randers a.) 142.
- Colbaz, kloster i Pommern 11, 167, 172, 204, 234, 277, 320.
- Collis Catti (Katholm, Ålsø s., Djurs søndre h., Randers a.) 142.
- Collis Ursorum (Bjørnholm, Tirstrup s., Djurs søndre h., Randers a.) 142.
- Constantinopel 31, 163, 195, 226, 232, 249.
- Corsæberg (?), i Slesvig 104.
- Cypem 108 (text: Rhodos), 146, 163, 195, 226, 249, 256, 301, 303, 307, 312.
- Dalby kloster (Torna h., Skåne) 74.
- Danevirke 100, 102, 122, 160, 166, 190, 191, 198, 220, 229, 246, 251, 258, 308, 312.
- Danmark, Dacia, Dania, *passim*.
- Dargun, kloster i Mecklenburg 10, 166, 169, 198, 200, 229, 277, 308.
- Dawantria (Deventer) 40.
- Demmin, Dymin 78, 91, 99, 111, 147, 151, 169, 178, 201, 211, 231, 238, 259, 271, 279, 313.
- Difflinum (Dublin) 154, 183, 213.
- Distling, Dysling, Dysterlinge, se Dysie.
- Ditmarsken 77, 79, 103, 114, 168, 170, 199, 202, 203, 230, 232, 251, 252, 253, 260, 285.
- Doberan, kloster i Mecklenburg 10, 166, 169, 229.
- Dymin, se Demmin.
- Dysie (Dösjöbro) (Karaby s., Harjagers h., Skåne) 18, 81, 90, 101, 103, 146, 164, 167, 198, 227, 277, 307, 308.
- Dysling, Dysterlinge, se Dysie.
- Eburacum, se York.
- Edessa 29.
- Efesus 27.
- Egidur, se Ejderen.
- Ejderen, Eydora, Egidur, Heydora 36, 54, 81, 85, 154, 158, 182, 183, 188, 213, 214, 218, 240, 244.
- Ejderstedt 173, 205, 234, 262, 288.
- Ekerø (Öckerö), v. Götaälvs munding 69.
- Elben 38, 39, 43, 47, 77, 78, 79, 91, 92, 103, 104, 111, 114, 158, 167, 168, 169, 188, 199, 200, 201, 217, 229, 230, 231, 232, 244, 251, 252, 258, 259, 285, 304, 312.
- Elchiaras (Elgarås, Kyrkefalle s., Västergötland) 14.
- Emmaus 29.
- England 8, 9, 18, 41, 44, 45, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 77, 78, 79, 80, 100, 103, 109, 114, 125, 147, 153, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 166, 170, 181, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 198, 201, 213, 218, 219, 220, 221, 222, 225, 229, 238, 240, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 255, 256, 270, 302, 308, 312, 313, 316, 317, 324. Se også Britannien.

- Erra, se Ærø.
- Ertenburgh, se Artlenburg.
- Escendorp (Gl. Estrup, Fausing s., Sønderhald h. Randers a.) 142.
- Eskilsø (Selsø s., Horns h., Frederiksborg a.) 308.
- Esrum kloster (Esbønderup s., Holbo h., Frederiksborg a.) 10, 58, 70, 110, 146, 165, 168, 196, 199, 200, 227, 228, 230, 269, 276, 277, 278, 301, 307.
- Essenbæk kloster (Essenbæk s., Sønderhald h., Randers a.) 103, 276, 277.
- Estland 14, 19, 60, 61, 62, 72, 77, 79, 84, 85, 92, 95, 103, 105, 110, 111, 115, 147, 161, 168, 170, 192, 198, 199, 202, 221, 230, 232, 253, 255, 258, 259, 260, 265, 270, 271, 278, 279, 281, 286, 309.
- Europa 36.
- Falkenberg 118, 322.
- Falster 68, 121, 122, 125, 150, 177, 210, 294.
- Falsterbohus 74, 322.
- Fehmarn, Imbræ, Ymbria 87, 115, 138, 141, 280, 298.
- Finderup (Finderup s., Nørlyng h., Viborg a.) 115, 207, 263, 306.
- Finland 18, 60, 76, 91, 110, 147, 168, 199, 230, 258, 270, 273, 278, 285, 306, 309.
- Fiskbæk (Fiskbæk s., Nørlyng h., Viborg a.) 163, 194, 249.
- Fladså mølle (Mogenstrup sogn, Hammer h., Præstø a.) 124.
- Flandern 9, 52, 56, 62, 78, 83, 88, 96, 104, 164, 169, 195, 201, 226, 231, 250, 257, 260, 271, 285, 303, 313.
- Flensburg 139, 298.
- Fliggø (Flügge), Fehmarn 139.
- Flisæ, Fluuse, se Dysie.
- Fotevig 13, 17, 56, 57, 108, 146, 164, 195, 227, 250, 269, 275.
- Frankrig, Francia, Frans 7, 9, 17, 36, 39, 40, 41, 68, 78, 79, 100, 125, 132, 135, 158, 159, 161, 173, 174, 188, 189, 192, 205, 206, 207, 218, 219, 221, 244, 245, 247, 254, 255, 280, 316, 324. Se også Gallien.
- Frisland 36, 38, 39, 40, 41, 47, 50, 64, 93, 96, 101, 112, 128, 148, 151, 154, 158, 159, 165, 173, 179, 183, 185, 188, 189, 196, 205, 213, 214, 217, 219, 228, 234, 238, 242, 245, 250, 252, 253, 280, 316, 318.
- Frithibiærgh, borg i Ditmarsken (?) 79.
- Fyn 93, 118, 122, 125, 126, 127, 136, 150, 156, 177, 185, 215, 222, 241, 266, 307, 321.
- Galilæa 25.
- Gallien 28, 30, 32, 35. Se også Frankrig.
- Gestilren, Västergötland 14, 19, 61, 304.
- Gezbec (Gedbæk, Torning s., Lysgård h., Viborg a.) 90, 102.
- Gisleberga (Onsjö herred, Skåne) 65, 262.
- Glambech, borg på Fehmarn 138.
- Gorwæ (Gurre, Tikøb s., Lyng-Kronborg h., Frederiksborg a.) 73.
- Gothia, Gothland 150, 177, 210.
- Gotland 72, 118, 143, 322. – Egl.: Västergötland 226, 250.
- Gottorp 176, 208, 236, 263, 264, 293, 294, 298, 314.
- Gram herred, Sønderjylland 151, 178, 211, 237.
- Grathe Hede (Torning s., Lysgård h., Viborg a.) 58, 90, 102, 109, 147, 166, 197, 228, 251, 257, 270, – mose 58, 276, – Kirke, cappella Grathæ 166, 197, 228, 251, 257.
- Greifswald 321.
- Grinberchum (Gränberga, Bondkyrka s., Uppland (?) 13.
- Griseorum Dos, se Ter Doest.
- Grumtoft, Angel 200, 231.
- Grækenland 2, 23, 25, 99, 154, 174, 177, 181, 183, 210, 214, 239, 240, 243.
- Grønsund 68, 264.
- Gudvala Kloster (Roma sogn, Gotland) 10, 166, 198, 301, 308.
- Gulbercheth (Gulbergshede, nær Göteborg) 15.
- Guldholm kloster, Insula Aurea, Gøldholm (Nybøl s., Angel) 168, 169, 200, 230, 231, 278, 309.
- Gunderslevholm (Gunderslev s., Ø. Flakkebjerg h., Sorø a.) 124.
- Gutualia, se Gudvala.

- Haderslev 120. – Haderslevhus 293.
 Hadula (Hadeln, området mellem Elben og Weser) 47.
 Hagenskov (Sønderby s., Båg h., Odense a.) 105, 173, 205, 235, 262, 288.
 Halland 59, 61, 66, 67, 68, 70, 71, 72, 73, 79, 85, 95, 100, 102, 110, 111, 116, 117, 121, 122, 126, 144, 160, 167, 170, 175, 191, 198, 201, 207, 220, 229, 232, 246, 251, 252, 255, 258, 259, 263, 265, 272, 282, 287, 290, 306, 308, 312, 321, 323.
 Halsted kloster (Halsted s., Lollands norrø h., Maribo a.) 122.
 Halth Gallia, se Semgallen.
 Hamburg 39, 40, 44, 53, 54, 79, 99, 169, 201, 232, 252, 259, 285, 300, 304, 316, 320.
 Hammershus 71, 72, 73, 119.
 Haraldsborg, v. Roskilde 17, 57, 90, 101, 108, 269, 320.
 Haraldsted (Haraldsted s., Ringsted h., Sorø a.) 101, 108, 164, 224, 226, 275.
 Harburg 78, 104, 169, 200, 231, 252.
 Haun, se København.
 Hedeby 44, 52, 86, 100, 112, 156, 159, 185, 206, 216, 218, 242, 245, se også *Slesvig*.
 Helia (Aelia), se Jerusalem.
 Hellespont 151, 178, 238, 243.
 Hellige land, det 96, 125, 163, 206, 270, 279, 280, 286.
 Helsingborg 49, 64, 65, 68, 69, 72, 87, 88, 116, 124, 126, 127, 130, 131, 140, 142, 143, 206, 208, 209, 235, 236, 263, 264, 265, 272, 273, 294, 295, 298, 315, 317, 318, 322, 324.
 Helsingør 67, 68, 116, 207, 266.
 Herrevad kloster (Riseberga s., Skåne) 10, 57, 108, 165, 196, 208, 227, 236, 264, 301, 314.
 Hibernia, se Irland.
 Hii (Iona) 34.
 Hilda (Eldenow), kloster i Mecklenburg 198, 229, 308.
 Hindsholm 6. – Ecelesia Hindzholm (Stubberup k., Stubberup s., Bjerger h., Odense a.) 306.
 Hisingen, ø i Götaälvens munding 69.
 Hiædestorp, se Hedeby.
 Hjælm 69, 88, 115, 264, 282, 290, 306.
 Holbæk 121, 272.
 Holdenasbrothorp (Munkbrarup, Angel) 200, 231.
 Hollingstedt, Slesvig 165, 196, 228, 250.
 Holme kloster, Insula Dei, Gudz ø (Brahettrolleborg, Brahetrolleborg s., Salling h., Svendborg a.) 10, 147, 166, 198, 229.
 Holsten 19, 60, 63, 66, 73, 74, 77, 79, 84, 85, 88, 91, 95, 96, 103, 104, 110, 111, 119, 120, 121, 125, 126, 135, 136, 141, 143, 147, 169, 173, 201, 206, 232, 235, 252, 259, 262, 270, 285, 287, 288, 293, 295, 302, 304, 305, 310.
 Horsens 67, 266, 282.
 Hothær villa, se Højer.
 Hofuæthe, se Hovedø.
 Hova (Hofva, Västergötland) 66, 86, 113, 289, 323.
 Hovedø kloster (Hwethø), i Oslofjorden 165, 196, 227, 301, 307.
 Huchlstiæth, se Hollingstedt.
 Hugstæth, se Hollingstedt.
 Husby, Angel 200, 231.
 Husumbro, Ejderstedt 64.
 Hvidbjerg (Hvidbjerg s., Refs h., Thisted a.) 262, 314.
 Hwachæn (Hven) 68.
 Hwelstath, se Hollingstedt.
 Hwethø, se Hovedø.
 Hwittænborg, se Boitzenburg.
 Hysumbria, se Northumberland.
 Hæmblæwæthle (?) 87.
 Hænholm, se Hindsholm.
 Hænægaf, Hegnesgawel (Hindsgavl, v. Middelfart) 115, 137, 264.
 Højer, Tønder a. 153, 181, 213, 239.
 Høkæbjerg, Høkæ bygdh 152, 179, 211, 238.
 Høkækøbing 152, 179, 211, 238.
 Hølstathæ, se Ølsemagle.
 Høreborg, se Havburg.
 Høtherby, se Højer.
 Høthere vig, se Højer.
 Illyricum 30.
 Imbræ, se Fehmarn.
 Insula Dei, se Holme Kloster.
 Insula Eskil, se Eskilsø.

- Irland 32, 34, 154, 158, 183, 188, 214, 218, 244.
- Isefjorden 152, 179, 211, 238.
- Israel 2, 24.
- Italien 2, 8, 23, 28, 46, 157, 162, 186, 193, 216, 221, 243, 248, 256, 312.
- Iulitte, se Saba.
- Iørsel, se Jerusalem.
- Jelling (Jelling s., Tørrild h., Vejle a.) 13, 17, 56, 75, 80, 83, 90, 108, 146, 160, 269, 275, 320. – Høje 190, 220, 256, 255.
- Jerusalem 2, 3, 9, 13, 14, 17, 18, 19, 20, 24, 26, 27, 28, 29, 50, 55, 58, 60, 62, 63, 66, 81, 83, 97, 101, 108, 110, 111, 145, 167, 170, 172, 174, 185, 199, 202, 229, 232, 233, 249, 258, 260, 261, 271, 275, 277, 279, 280, 301, 302, 303.
- Juda, 2, 3, 24.
- Judæa 3, 25, 26.
- Jumne (Jomsborg) 46.
- Jylland 9, 18, 20, 44, 58, 59, 76, 84, 88, 90, 99, 100, 102, 108, 109, 115, 122, 124, 125, 126, 127, 128, 130, 131, 132, 135, 136, 141, 142, 146, 158, 160, 162, 163, 164, 166, 188, 191, 193, 194, 195, 197, 201, 218, 220, 222, 225, 227, 228, 232, 246, 248, 249, 250, 251, 255, 256, 257, 259, 261, 263, 265, 266, 269, 270, 273, 275, 276, 282, 286, 288, 289, 290, 292, 295, 296, 301, 304, 306, 310, 311, 322, 323, se også Nørrejylland, og Sønderjylland. – Ducatus Jucie, Jutiæ 13, 59, 67, 68, 72, 76, 83, 86, 88, 90, 93, 95, 101, 102, 109, 113, 114, 163, 170, 171, 175, 201, 203, 205, 232, 259, 261, 265, 266, 270, 273, 275, 286, 288, 289, 290, 292, 296, 304, 310, 311, 322, 323. se også Slesvig, hertugdømme og Sønderjylland.
- Järrestad herred (Iærlæstæthææret), Skåne 74.
- Kalleby, Angel 200, 230, 231.
- Kalmar 74.
- Kalundborg 67, 93, 115, 124, 126, 127, 132, 133, 135, 136, 174, 206, 207, 264.
- Kalø (Bregnet s., Ø. Lisbjerg h., Randers a.) 238, 299.
- Karelen, Kareland 160, 190, 219, 246, 255.
- Kartago 2, 3, 23, 24, 32.
- Kiel 122, 132, 286, 294, 323.
- Kilo, se Kiel.
- Kistorp, Kutzetorp, Kycæthorp (Kisserup, Kisserup s., Volborg h., Københavns a.) 96, 148, 272, 321.
- Knardrup (Ganløse s., Ølstykke h., Frederiksborg a.) 303. – kloster 97, 120.
- Knarruth (Knäred, Höks h., Halland) 265.
- Köln 39, 40, 86, 97, 100, 166, 173, 197, 205, 228, 234, 261, 301, 316.
- Kolding 20, 63, 85, 100, 105, 112, 117, 132, 172, 173, 174, 204, 205, 234, 262, 266, 280, 288, 289, 321. – Koldinghus 206, 235, 310.
- Kollæ, se Kullen.
- Kongeldense, se Kongshelle.
- Kongshelle (Kungsålv, Bohuslän) 175, 236, 263, 290.
- Koningsland, se Ryd.
- Korsør 124, 125.
- Kovirke 150, 177, 210.
- Kullen, i Skåne 157, 187, 217, 243.
- Kunengikamp, Konningskamp, v. Ejderen 154, 182, 213, 240.
- Kunæghæl, se Kongshelle.
- Kutzetorp, se Kistorp.
- Kycæthorp, se Kistorp.
- Kyfflingebro, bro v. Käflinge, Skåne 222, 223.
- København 15, 65, 68, 69, 72, 85, 88, 97, 104, 105, 112, 116, 118, 122, 123, 125, 133, 134, 140, 143, 148, 172, 205, 208, 234, 263, 265, 266, 280, 287, 318, 321, 324.
- Køge 59, 124, 127.
- Laholm, Laugeholm, Lawæholm 73, 115, 118, 322.
- Langeland 69, 121, 122, 131, 132, 137, 265, 282, 290.
- Lauenburg 77, 103, 168, 199.
- Lehnin, kloster i Brandenburg 277.
- Lejre (Allerslev s., Voldborg h., Københavns a.) 152, 156, 180, 185, 212, 216, 239, 242, 280. – Lejrebro 280.

- Lena (Kungslena) (Vartofta h., Väster-
götland) 14, 19, 61, 85, 104, 110, 147,
169, 200, 231, 259, 270, 278, 285, 303.
- Leodicum (Liege) 78.
- Lichtenhagen, borg i Mecklenburg 78.
- Limfjorden 266.
- Lichobia, se Linköping.
- Lindholm, borg i Vemmenhögs herred,
Skåne 143.
- Linköping 13, 14, 15, 305.
- Liu, borg i Ditmarsken (?) 285.
- Loccum, kloster i Sachsen 20, 92, 111,
171, 203, 261, 271, 313.
- Locus Dei, se Løgum Kloster.
- Lohede, i Slesvig 65, 86, 93, 105, 112,
122, 148, 160, 173, 191, 206, 220, 235,
246, 255, 262, 272, 281, 289, 294, 310,
318, 323.
- Lolland 68, 115, 121, 122, 125, 142, 144,
150, 152, 177, 179, 209, 210, 212, 238,
294, 295.
- London 50.
- Longobardia 41, 157, 187, 217, 243, 316.
- Lothringen 39, 159, 189, 219, 245.
- Luca, Luch, se Loccum.
- Lübeck, Lubeca, Løbiche 13, 73, 88, 103,
122, 131, 133, 143, 277.
- Lugdunum, se Lyon.
- Lund 9, 15, 19, 20, 55, 57, 59, 61, 62, 63,
64, 65, 66, 67, 71, 72, 73, 74, 77, 84,
85, 87, 93, 109, 110, 111, 112, 115,
116, 118, 123, 126, 131, 148, 163, 171,
174, 175, 195, 203, 204, 206 (egl.
Lyon), 207, 208, 209, 226, 227, 230,
234, 236, 249, 250, 257, 258, 259, 260,
261, 262, 265, 267, 272, 279, 282, 286,
288, 289, 290, 292, 293, 294, 297, 299,
302, 308, 313, 314, 315, 317, 318, 322,
– Domkirken, St. Laurentii k. 20, 73,
111, 148, 203, 261, 271.
- Lusehøj, v. Viborg 152, 180, 212, 239.
- Lutjenburg, se Boitzenburg.
- Lygeris (Loire) 40.
- Lyke, se Loccum.
- Lynge (Lynge s., Alsted h., Sorø a.) 124.
- Lyon 63, 66, 86, 113, 172, 174, 206 (text:
Lund), 234, 235, 261, 272, 280, 289,
310.
- Lysia, egl. Lysanias, tetrak af Abilene, se
denne.
- Lystria (Lister), landskab mellem Ble-
kinge og Skåne 140.
- Lynchis, se Lödöse.
- Lyusæ (Lyse) Kloster (Os h., S. Bergenhus
amt) 165, 196, 227, 276, 307.
- Lyuthe, se Lyø.
- Lyø 170, 202, 233, 253, 260, 271, 286,
313.
- Læbershøgh (Sliparebackan) (Valkärra
sogn, Torna herred, Skåne) 73.
- Læthraæ, se Lejre.
- Løgum Kloster, Locus Dei, Gudz stæth,
Tønder a. 11, 102, 147, 167, 174, 198,
229, 235, 277, 302, 308, 320.
- Lödöse, Lythøsum, Lyuthis (St. Peters s.,
Västergötland) 127, 263.
- Mainz, Magoncia 38, 40, 159, 189, 218,
245.
- Makedonien 30.
- Malmø 73.
- Manbjerget v. Skanderborg 123.
- Marburg (egl. Merseburg) 102.
- Marchia, se Brandenburg.
- Mecklenburg 117, 118, 120, 127, 136,
141, 291, 321.
- Mediolanum (Milano) 32.
- Meissen 66, 315, 318.
- Melkælångæ (Mjölkalånga) (Finja s., V.
Göinge h., Skåne) 71.
- Mera vallis, se Colbaz.
- Metz, Metis 102, 114, 166, 197, 251, 257,
312.
- Michel Tunderss huss, se Møgeltønder-
hus.
- Middelfart 69, 140, 264.
- Middelhavet 156, 301.
- Mildeburg, borg i Nordfrisland 101,
115, 165, 196, 228, 250, 308.
- Molne, Mölln 176, 236.
- Mortuum mare (Mortemer, Norman-
diet) 8, 54.
- Mosa (Maas) 41.
- Mukow, Muten, borg i Brandenburg 78,
169, 201, 259.
- Mulyshø (Mols) 127.
- Myra, i Lilleasien 163, 194, 226, 307.
- Mysunde, Slesvig 64, 104, 172, 234, 261,
313.
- Mænts, se Mainz.

- Møgeltønderhus 206, 235.
 Møn 65, 86, 125, 128, 130, 150, 177, 210, 262.
 Nassau 264.
 Nicæa 31.
 Nienburg, borg i Nordtyskland 78, 169, 201, 231, 259, 313.
 Nordalbingien 167, 199, 258, 312.
 Nordborg, Castrum Aquilonare (Als nørre h., Sønderborg a.) 114, 137.
 Norge, Norwegia 9, 45 (Normannia), 49 (Normannia), 51, 52 (Normannia/Norwegia), 59, 61, 65, 67, 68, 69, 72, 73, 74, 77, 86, 88, 91, 93, 94, 104, 110, 115, 116, 119, 121, 140, 147, 151, 153, 154, 158, 159, 161, 162, 168, 172, 173, 175, 178, 181, 182, 183, 188, 189, 192, 193, 199, 200, 204, 205, 207, 208, 209, 211, 211, 213, 214, 218, 219, 220, 221, 225, 226, 230, 234, 236, 237, 240, 241, 244, 245, 247, 248, 251, 252, 254, 255, 256, 258, 263, 264, 265, 266, 270, 271, 278, 280, 284, 290, 300, 303, 306, 309, 312, 317, 321, 322, 323.
 Normandiet, Normannia 7, 8, 9, 41, 50, 55, 159, 161, 189, 192, 219, 221, 245, 247 (text: Norghe), 254, 255, 316.
 Northumberland 41, 316.
 Nova vallis, se Nydala.
 Nyborg 66, 67, 68, 70, 88, 121, 128, 130, 132, 135, 137, 139, 207, 208, 236, 263, 267, 289, 290, 294, 310, 319.
 Nybøl, Angel 200, 230, 231.
 Nydala kloster, Nidal (Västra h., Småland) 10, 165, 196, 227, 269, 301.
 Nykøbing Falster 68, 87, 104, 122, 123, 125, 267, 294, 323.
 Nyköping, Södermanland 116, 118, 265, 291, 292, 322.
 Næstved 65, 86, 87, 88, 112, 124, 148, 173, 206, 235, 262, 272. – St. Peters kloster (Skovkloster) 86, 112.
 Nørrejylland 117, 156, 176, 185, 207, 209, 215, 236, 263, 266, 283, 295, 322.
 Oddesund 44, 100, 160, 191, 220, 246, 255, 262, 314.
 Odense 17, 18, 55, 56, 57, 59, 77, 78, 83, 90, 105, 108, 115, 127, 128, 133, 135, 136, 139, 153, 163, 165, 172, 175, 181, 194, 196, 204, 212, 225, 227, 234, 239, 249, 250, 256, 257, 268, 275, 276, 280, 301, 303, 307. – St. Albans k. 55, 163, 194, 225, 249. – Domkirken 15, 261, 313. – St. Knuds kloster 196.
 Oliva, kloster v. Danzig 167, 168, 277, 302, 308.
 Olustra (Sundby s., Sörmland, Sverige) 15, 62.
 Orcades (Orkneyøerne) 50.
 Orthenburg, se Artlenburg.
 Orthingburg, se Vordingborg.
 Oræbyærg, se Varberg.
 Oslo 306.
 Ostrogothia, se Östergötland.
 Otheren, se Ejderen.
 Östergötland 116, 209, 265, 291, 292.
 Padeborg (Sparresholm) (Toxværd s., Hammer h., Præstø a.) 124, 125.
 Palæstina 28, 29, 31.
 Paraclito, se Æbelholt.
 Paradysus (Paradies), kloster i Polen 171.
 Paris 4, 40, 158, 173, 188, 205, 218, 234, 244, 261. – Ecclesia st. Germani, 158, 188, 218, 244. – St. Geneviève-klostret 308, 313.
 Pasewalk, i Pommern 78, 252.
 Patmos 27.
 Pictavium (Poitiers) 31.
 Pikelsart (Nöteborg/Petrokrepost), borg i Rusland 72.
 Polen 78, 155, 169, 183, 214, 259.
 Polæ (Poel), ø udfør Wismar 126.
 Pommern 9, 103, 114, 308.
 Portugal 61, 78, 92, 104, 171, 203, 258, 259, 260, 286, 304.
 Preussen, Prucia, Pryscia, Pritzæn 19, 61, 72, 78, 91, 104, 110, 147, 160, 169, 190, 201, 219, 231, 246, 255, 259, 285.
 Pruner, borg i Nordtyskland 78.
 Ramløse (Ramløse s., Holbo h., Frederiksberg a.) 113, 250.
 Randers 123, 135, 142, 280, 281, 295.
 Raneføld, se Reinfeld.
 Ratzeburg, i Lauenburg 77.
 Ravnsborg (Birket s., Lollands nørre h., Maribo a.) 125, 324.

- Regnævæld, se Reinfeld.
- Reinfeld, kloster i Holsten 167, 229, 278, 302, 309.
- Rendsburg 77, 103, 114, 121, 168, 199, 230.
- Renøbiargh, se Rønneberga.
- Repiin, se Ruppin.
- Reval 62, 63, 95, 168, 200, 272, 278.
- Revshaleborg (Engestofte s., Musse h., Maribo a.) 65, 318.
- Rhinen 39, 41, 67.
- Rhodos 108 (egl. Cypern).
- Ribe 15, 52, 59, 63, 64, 77, 78, 85, 87, 92, 100, 103, 104, 105, 111, 112, 114, 127, 128, 131, 132, 135, 139, 162, 169, 171, 173, 174, 193, 201, 203, 205, 206, 208, 225, 231, 235, 248, 256, 260, 261, 262, 265, 266, 272, 286, 287, 288, 298, 299, 313, 314, 137. – domkirke 87, 207, 273. – Riberhus 105.
- Ribnes (Ribnitz, Mecklenburg) 323.
- Riga 69, 265, 314.
- Ringkloster (Hylke s., Voer h., Skanderborg a.) 299.
- Ringsted 13, 18, 58, 60, 78, 80, 89, 96, 109, 110, 124, 125, 147, 163, 166, 195, 270, 271, 272, 277, 280, 287, 292, 293, 301, 302, 303, 305, 315. – Kloster 85, 116, 172, 198, 204, 229, 234, 250, 271. – Klosterkirken 314.
- Roilyngbro, bro over Rønneå i Skåne 157, 186, 216, 242.
- Rom 3, 4, 6, 7, 24, 25, 26, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 41, 44, 54, 61, 72, 73, 78, 111, 112, 126, 145, 157, 163, 187, 190, 195, 208, 217, 225, 226, 232, 243, 249, 256, 259, 264, 279, 282. – Katakomber 29, 30 (Cimiterio Calixti), 32 (Cimiterio S. Felicitatis). – Kirker 32 (SS. Gervasius & Prothasius (?)), 232 (S. Salvatore (?)). – Milviske bro, den 28. – Pantheon 5, 34. – Templum Apollinis (in monte Aurelio (!)) 30. – Via Ostiense 30.
- Roskilde 13, 17, 18, 20, 46, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 67, 69, 74, 75, 76, 77, 80, 81, 83, 84, 85, 87, 88, 90, 93, 94, 95, 96, 101, 103, 104, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 115, 116, 119, 124, 126, 127, 128, 130, 131, 132, 134, 135, 137, 140, 146, 147, 148, 152, 161, 164, 166, 167, 169, 170, 171, 172, 173, 175, 179, 192, 196, 197, 198, 201, 203, 205, 208, 211, 220, 222, 224, 225, 227, 228, 229, 231, 231, 234, 236, 238, 247, 250, 251, 255, 257, 258, 259, 261, 263, 264, 265, 266, 267, 269, 270, 271, 272, 273, 275, 276, 278, 279, 282, 288, 301, 302, 304, 306, 308, 309, 312, 313, 314, 315, 317, 318, 319, 320, 322. – Domkirken, St. Lucius 67, 87, 93, 144, 175, 203, 224, 225, 234, 260, 271, 272. – Gråbrødre kloster 116. – St. Agnetes nonnekloster 263, 314. – Vor frue nonnekloster, Claustrum monialium 172, 204, 234, 271.
- Rostock 65, 69, 86, 116, 117, 118, 121, 126, 208, 209, 265, 266, 291, 321, 323.
- Rothomagas (Rouen) 31.
- Ruppin, Mark Brandenburg 74, 173.
- Rus regis, se Ryd.
- Rusland, Ryskæland, Rytzen, Ryzæ 18, 58, 72, 90, 109, 146, 151, 155, 158, 165, 179, 183, 188, 196, 211, 212, 214, 218, 228, 238, 244, 257, 269, 307.
- Runibiorgh, se Rønneberga.
- Rwllelyngbro, se Roilyngbro.
- Ryd Kloster (Lyksborg s. Angel) 169, 171, 174, 175, 200, 207, 231, 302.
- Rygen, Ruia, Rugia, Rø 10, 18, 76, 90, 93, 102, 109, 117, 147, 166, 198, 206, 229, 235, 258, 270, 277, 288, 310, 312, 321.
- Ryghn lyng bro, se Roilyngbro.
- Rynæ bro, se Roilyngbro.
- Rynæbyargh, se Rønneberga.
- Rythe (Rye) (Rye s., Tyrsting h., Skanderborg a.) 198.
- Rythie, se Ryd.
- Rænilsborg, se Rendsburg.
- Ræpin, se Ruppin.
- Rønneholm (Ryghnæholm) (Onsjö h. Skåne) 72.
- Røsnæs 114.
- Rønneberga (Asmundtorps s. Rønneberga h., Skåne) 56, 75, 80, 83.
- Rønneå (Rygni), Skåne 118.
- Saba (Säby) kloster (Julita s., Oppunda h., Södermanland) 10, 166, 197, 228, 276, 301, 308.

- Sachsen, Sassen 6, 36, 40, 42, 43, 44, 47, 58, 72, 90, 92, 96, 102, 111, 113, 148, 154, 155, 158, 159, 165, 170, 171, 176, 183, 189, 197 (Sassan), 204, 207, 214, 217, 218, 219, 228, 233, 236, 244, 245, 251, 253, 254, 261, 263, 269, 275, 280, 286, 287, 294, 305, 313, 316.
- Sakskøbing 123, 294.
- Salerno 116, 265.
- Samland 19, 61, 78, 91, 104, 110, 147, 169, 201, 231, 259.
- Samsø 68, 78, 92, 104, 121, 122, 201, 252.
- Scalda (Schelde) 41.
- Schwerin 95, 96, 141, 148, 170, 202, 233, 253, 260, 286.
- Schwinge, biflod til Elben 79.
- Scлавia, se Venden.
- Sebaste (Palestina) 31.
- Sedes Geruthi (Geirrøds gård) 158, 187.
- Segeberg, Holsten 77, 114, 168, 199, 230, 258, 295.
- Secana (Seine) 40.
- Sejro 9, 17, 56, 75, 80, 83, 90, 108, 146, 269, 275, 320.
- Semgallen 160, 190, 219, 246, 255.
- Sigtuna 14, 273, 302.
- Sirum insula, se Sejro.
- Sjælland 18, 19, 49, 55, 57, 64, 68, 81, 86, 97, 101, 102, 105, 108, 113, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 127, 130, 131, 132, 134, 135, 136, 137, 139, 140, 141, 142, 146, 150, 152, 156, 164, 166, 173, 177, 180, 184, 185, 192, 195, 197, 206, 210, 212, 215, 216, 222, 227, 228, 235, 241, 242, 257, 262, 267, 269, 275, 281, 293, 294, 296, 303, 307, 317.
- Sjötorp, borg i Skåne 74.
- Skaffuen (Skagen) 282.
- Skanderborg 122, 294, 296.
- Skanør 15, 68, 115, 116, 148, 154, 171, 183, 203, 214, 233, 240, 266, 271, 280, 281, 304, 305, 311.
- Skara, Västergötland 67.
- Skjern å (Ampnis Skiærnæ) 296.
- Skjoldenæsholm (Vasøllille s., Ringsted h., Sorø a.) 125, 324.
- Skotland, Scocia, Scotia 151, 153, 154, 154, 158, 179, 181, 188, 211, 213, 214, 218, 238, 240, 244, 247.
- Skælskør, Skelfiskør 15, 20, 64, 68, 86, 94, 112, 173, 205, 234, 262, 272, 280, 290, 318, 323.
- Skåne 9, 10, 13, 17, 18, 20, 49, 56, 59, 64, 66, 71, 72, 73, 74, 80, 81, 84, 90, 99, 101, 102, 103, 108, 109, 113, 114, 118, 119, 120, 122, 131, 133, 139, 140, 142, 143, 146, 150, 152, 155, 157, 164, 166, 167, 177, 179, 180, 184, 185, 186, 187, 197, 198, 208, 211, 212, 215, 216, 217, 222, 228, 229, 238, 241, 242, 243, 251, 257, 258, 263, 267, 269, 275, 276, 277, 308, 312, 320, 322.
- Slagelse, Slaulosia, Slaulsia 73, 124, 126, 130, 137, 139.
- Slangerup (Slangerup s., Lyngge-Frederiksborg h., Frederiksborg a.) 13, 17, 18, 57, 76, 80, 90, 109, 146, 165, 196, 227, 257, 269, 276, 307.
- Slauslo, se Samsø.
- Slesvig by 9, 15, 20, 38, 44, 57, 63, 64, 65, 66, 77, 79, 86, 92, 100, 101, 105, 112, 146, 153, 160, 162, 164, 165, 170, 171, 172, 174, 175, 176, 191, 193, 195, 196, 200, 202, 204, 205, 206, 207, 208, 220, 225, 227, 228, 230, 231, 232, 233, 234, 236, 240, 246, 248, 250, 251, 253, 256, 258, 260, 261, 262, 263, 280, 284, 286, 287, 304, 309, 310, 312, 313, 318, 320. – se også Hedeby. – Domkirken 173, 174, 205, 234, 250, 261, 287, 313. – St. Mikkel's kirke på bjerg 200, 230, 231, 309. – St. Maria på Holm 261, 313. – Nonnekloster 175, 207.
- Slesvig, hertugdømme 73, 116, 128, 131, 135, 252, 266, 301, 304. Se også Sønderjylland.
- Slien 104, 138, 173, 205, 287.
- Småland 291.
- Sommersted (Sommersted s., Gram h., Haderslev a.) 58, 90, 165, 228. – hede 208.
- Sorø kloster 10, 58, 63, 74, 85, 90, 92, 96, 97, 102, 109, 112, 120, 122, 123, 130, 147, 148, 166, 172, 197, 204, 228, 234, 265, 266, 270, 272, 277, 278, 294, 301, 305, 306, 308, 321.
- Spanien 3, 6, 25, 30, 36, 97.
- Stadium (Stade, Niedersachsen) 47.
- Stege 125, 127.

- Stegeborg (Skällviks s., Östergötland) 118, 292, 322.
- Stettin 11, 78, 102, 114, 127, 139, 147, 167, 169, 198, 201, 231, 252, 259, 277, 308.
- Stiklestad 107, 275.
- Stillinge, Stislyng, se Dysie.
- Stockholm 263, 292, 299.
- Stralsund 117, 118, 126, 139, 266, 283, 291, 321.
- Stubbekøbing 68.
- Sundis, se Stralsund.
- Svans, Schwansen 138, 264, 314.
- Svendborg 15, 64, 69, 86, 93, 104, 118, 148, 172, 204, 234, 262, 272, 280, 282, 318, 321.
- Sverige 14, 15, 18, 19, 20, 42, 45, 49, 51, 53, 58, 60, 61, 65, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 78, 85, 86, 87, 88, 90, 91, 93, 94, 95, 96, 104, 109, 110, 113, 114, 115, 116, 118, 122, 124, 125, 126, 127, 130, 131, 133, 136, 140, 143, 144, 148, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 164, 169, 172, 175, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 188, 190, 191, 193, 195, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 226, 227, 231, 231, 235, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 244, 245, 247, 248, 255, 256, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 269, 271, 272, 275, 280, 281, 282, 285, 287, 289, 291, 292, 294, 295, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 315, 317, 318, 322, 323, 324.
- Svineborg, se Svendborg.
- Symerstath, se Sommersted.
- Syra insula, se Sejrø.
- Syrien 3, 25.
- Søborg (Søborg s., Holbo h., Frederiksborg a.) 69, 88, 114, 115, 124, 168, 199, 207, 230, 251, 258, 263, 264, 284, 292, 309, 312.
- Sønderborg, Urbs Australis 72, 123, 137, 263.
- Sønderjylland 59, 67, 68, 72, 83, 86, 93, 95, 101, 113, 114, 119, 120, 123, 156, 170, 171, 175, 185, 203, 205, 206, 215, 232, 241, 252, 281, 293, 308. Se også *Slesvig*.
- Sølvsborg, Blekinge 140.
- Taghæn, se Aachen.
- Taphede 123.
- Ter Doest, kloster i Flandern 62.
- Theutonia, se Tyskland.
- Tholge (Tolk), Angel 200, 230, 231.
- Thorstinstorp, se Tåstrup.
- Thurstorpsø (Tustrupø), borg i Vemmenhög h., Skåne 73.
- Thurø 152, 179, 212, 238.
- Thydesland, se Tyskland.
- Toreby (Toreby s., Musse h., Maribo a.) 125.
- Tranekær (Tranekær s., Langelandsnørre h., Svendborg a.) 104, 131, 137.
- Trave, Tranf 59, 76, 91, 110, 167, 198, 229, 251, 258, 270, 302, 312.
- Travemünde 170, 201, 232, 252, 260, 285.
- Trelleborg 134.
- Triveris (Trier) 40, 100, 316.
- Tripoli, Syrien 264.
- Troja 2, 23.
- Træan (Treia), borg i Slesvig 105.
- Turonia (Tours) 40, 316.
- Tuta insula, se Tuterø.
- Tuta Vallis, se Tvis.
- Tuterø (Tautra) kloster, ø i Trondheimsfjorden 169.
- Tvis kloster 10, 102, 109, 147, 166, 197, 228, 277, 301, 308.
- Tyskland, Alemannia, Germania, Theutonia, Thydesland 7, 36, 73, 97, 100, 103, 110, 111, 125, 126, 127, 128, 130, 151, 154, 155, 157, 158, 159, 177, 178, 179, 182, 183, 186, 187, 188, 189, 190, 197, 199, 202, 204, 211, 212, 213, 214, 216, 217, 218, 219, 237, 238, 240, 244, 245, 251, 264, 294.
- Tyslundbro (Tidselbro over Ringsted å (?) 121.
- Tønder 273. – Tønderhus 68, 135.
- Tønsberg 77, 103, 168, 200, 230, 252, 259, 285, 303.
- Tårnborgh (Tårnborgh s., Slagelse h., Sorø a.) 68, 70, 94, 120, 140, 267.
- Tåstrup, Thorstins torp, Thorstorp (Smørum h., Københavns a.) 13, 57, 80, 84, 109, 146, 276.

- Ulstrup (Ulstrupgård, Ulbjærg s., Rinds h., Viborg a.) 266.
- Ungarn 7, 36, 63, 154, 164, 183, 195, 214, 226, 261, 308.
- Uppland 19.
- Uppsala 13, 14, 15, 51, 299, 301, 302, 305.
- Urbs Australis, se Sønderborg.
- Uthlande 64.
- Utrecht (Traiectum) 40.
- Vallensbæk (Smørum h., Københavns a.) 134.
- Vallesdune (Val-ès-dunes, Normandiet) 8.
- Varberg, Wardeberg, Oræbyærg 127, 324.
- Varnhem kloster (Valle h., Västergötland) 165, 196, 227, 301.
- Vejle, Wedel, Wæthle 67, 207.
- Venden 10, 15, 46, 61, 67, 76, 77, 84, 85, 91, 102, 103, 109, 110, 111, 114, 116, 117, 119, 120, 127, 151, 157, 158, 161, 162, 165, 167, 170, 179, 187, 188, 191, 193, 198, 199, 201, 202, 208, 211, 217, 218, 220, 221, 227, 233, 238, 239, 243, 244, 247, 248, 251, 253, 256, 265, 266, 267, 277, 282, 290, 304, 308, 321.
- Vendsyssel 151, 179, 211, 238.
- Vernaæ (Warnow), flod i Mecklenburg 266.
- Vertohøg, Halland (?) 279.
- Viborg 13, 18, 57, 76, 78, 80, 84, 90, 92, 99, 101, 104, 109, 111, 112, 121, 128, 135, 146, 152, 163, 165, 180, 194, 196, 207, 212, 227, 228, 239, 249, 257, 263, 266, 269, 272, 273, 276, 281, 289, 290, 295, 296, 299, 304, 306, 307, 308, 311, 312. – domkirken 311. – St. Vilhads k. 266. – St Marias kloster 308.
- Vienne 116, 117, 266.
- Villand, Vinland se Venden.
- Visby, Gotland 72, 143.
- Visingsö, ø i Vättern 302.
- Vitskøl kloster (Overlade s., Års h., Ålborg a.) 10, 94, 96, 109, 166, 197, 208, 228, 270, 301, 308.
- Vitæ schola, se Vitskøl.
- Vordingborg 15, 66, 67, 87, 112, 117, 119, 120, 122, 123, 125, 126, 127, 128, 130, 154, 175, 183, 214, 240, 261, 293, 318, 322, 323, 324.
- Vrangstrup (Vrangstrup s., Tybjærg h., Præstø a.) 131, 132.
- Vä kloster, Vä s., Gårds h., Skåne 61.
- Västergötland 115, 226, 250, 292, 303, 305.
- Wadstien (Vadstena) 299.
- Walken, se Italien.
- Walland, se Italien.
- Warnemünde 209, 291.
- Warongaburgh, se Vordingborg.
- Wedel, se Vejle.
- Wintonia (Winchester) 314.
- Wismar 116, 130, 138, 141, 266.
- Wistatha (Ystad) 63.
- Withesleth, Dans kongerige 150, 177, 210.
- Wolgast 13, 18, 60, 76, 91, 103, 110, 147, 167, 199, 258, 270, 277, 308.
- Wolskæland, se Italien.
- Wotmund, Wozemund, borg i Nordtyskland 78, 92.
- Wæthlæ, se Vejle.
- Ymbria, se Fehmarn.
- York 28.
- Æbelholt kloster, Monasterium St. Thomas de Paradito (Tjæreby s., Strø h., Frederiksborg a.) 85, 110, 111, 171, 203, 233, 278, 302, 308.
- Ægypten 2, 3, 23, 25.
- Ærtenborg, se Artlenburg.
- Ærø, Ærræ, Erræ 114, 122, 279.
- Øland 143.
- Ølsemagle (Ølsemagle s., Ramsø h., Københavns a.) 109, 277.
- Ølsyæ, se Ølsemagle.
- Øm kloster (Rye s., Tyrsting h., Skanderborg a.) 10, 92, 102, 109, 111, 147, 166, 170, 198, 202, 229, 277, 299, 308.
- Ørekrog (Krogen slot, v. Helsingør) 125, 324.
- Øresund 153, 157, 161, 162, 182, 187, 192, 193, 213, 217, 220, 225, 240, 243, 247, 248, 255, 256.
- Øster Gylling, se Østergötland.

Østerriki, se Rusland.

Østersøen, Balticum Mare 49, 119, 267.

Østrig (Austria) 264.

Örkeljunga (N. Åsbo h., Skåne) 118, 321.

Åhus, Skåne 65, 72, 315, 318.

Ålborg 69, 290.

Ålholm 123, 294.

Århus 17, 59, 61, 74, 77, 100, 116, 124,
127, 128, 130, 135, 167, 198, 208, 209,
229, 258, 265, 279, 281, 282, 298, 299,
308, 312.

Ås kloster, Halland 60, 110, 111, 114,
168, 199, 203, 230, 270, 278, 302, 309.

Åsum, Skåne 74.

III. Historieskrivere og historikere.

- Adam af Bremen, ty. hist.skr. V, 21, 89, 98, 106.
Arup, Erik, da. hist. VII.
- Bartholin, Thomas, da. antikvar 82, 89, 106.
Beda Venerabilis, eng. hist.skr. V, 6, 21, 35.
Bille, Claus, til Vandås, da. adelsmand 274.
Bircherod, Th. B., da. antikvar 274.
Brandis, Matthæus, bogtrykker i Lübeck 284.
- Christensen, C. A., da. hist. 16, 106.
- Detmar af Lübeck, ty. historieskr. VIII, 149.
Duel, Henrik, skriver i Odense 284.
- Engström, Sten, sv. hist. 300.
Ericus Olai, sv. krønikeskr. VIII, 89, 149.
Erslev, Kr., da. hist. III.
- Gertz, M. Cl., da. filolog I, 284, 296.
Gheysmer, Thomas, klosterbroder i Odense 284.
Gylth, Geo. (Jöran Bergtsson Gylta), sv. historieskriver 300.
- Hamsfort, C., da. hist. VII, 149, 268, 307.
Helgesen, Poul, da. hist.skr. 300.
Horsens, Hans Petersen, da. hist.skr. 307.
Huitfeldt, Arild, da. rigskansler og historiker VII, 16, 71, 106, 149, 274, 300.
- Isidor af Sevilla, spansk hist.skr. 1.
- Johannes Jutæ, munk i Sorø 75.
Jørgensen, A. D., da. hist. II
Jørgensen, Ellen, da. hist. I, II, III, VII, VIII, 75, 98, 106, 149.
- Korner, Hermann, ty. historieskr. VIII, 149.
Kristensen, Anne K. G., da. hist. III, IV, V, 1, 12, 16, 21, 75.
- Langebek, Jacob, da. hist. I, 82, 89, 268, 307.
Lorenzen, Marcus, da. filolog I, 210.
Lucoppidan, Peder Jensen, præst, antikvar 274.
- Magnusson, Arne, isl.-da. hist. VIII, 82, 89, 106, 298.
- Olsen, Peder, da. historieskriver VII, 71, 149, 274, 284, 296, 300, 312.
- Petrus Olai, se Olsen, Peder.
Petrus Roschildensis, se Olsen, Peder.
Pors, Stig, da. adelig 21.
Prümers, R., ty. hist. 1.
Pufendorf, S. v., ty. hist. 16.
- Resen, Peder Hansen, da. hist. 300.
- Saxo Grammaticus, da. hist.skr. 89, 106, 149, 258, 268, 307.
Schäfer, D., ty. hist. II.
Stephanus, Stephanis Johannis, da. filolog og hist. VII, 16, 21, 82, 89, 106, 254, 274, 300, 310, 316, 319, 320, 323.
Storm, Gustav, no. hist. VIII.
Suhm, P. F., da. hist. I.

Svaning, Hans, da. historieskriver 16, 21,
82, 106.

Szomlajski, Leif, da. hist. 106.

Terkelsen, Per 298.

Usinger, R., ty. hist. II.

Vedel, Anders Sørensen, da. historieskri-
ver VII, 71, 89, 98, 254, 316, 319, 320,
323.

Waitz, Georg, ty, hist. I, II, III.